GÜNEŞ & GÜNEŞ HUKUK BÜROSU

2025

AYM Bireysel Başvuru Kararları

Bölüm 18 / 19 | 100 karar

Kararlar Bilgi Bankasındaki yayımlanmış kararların resmî tam metinlerinden hazırlanmış bağımsız okuma derlemesi.

Bu dosya, AYM'nin yıllık "Bireysel Başvuru Seçme Kararlar" kitabının kopyası değildir. Kararların sözcükleri ve kaynak künyeleri aktarılmış; sayfa düzeni yeniden oluşturulmuştur.

Sıralama: karar tarihi, ardından başvuru numarası. İçindekiler ve PDF yer imleri kararların başlangıcına bağlanır. Kitap yılı ile karar yılı farklı kavramlardır.

Arşiv kesiti: 12 Ekim 2026. Anonimleştirilmiş başvuru adları resmî kaynakta olduğu gibi korunmuştur.

İçindekiler

001 2021/8448 23.12.2025
ASİYE DİCLE NERGİZ VE DİĞERLERİ

002 2021/10024 23.12.2025
ABDULLAH KARAKUŞ VE DİĞERLERİ

003 2021/14742 23.12.2025
MEHMET ALİ ÖZDEMİR VE DİĞERLERİ

004 2021/16163 23.12.2025
NECMETTİN SINCAR

005 2021/21754 23.12.2025
BESNA BİRLİK

006 2021/23258 23.12.2025
ALİ AYDIN DEMİRSOY VE DİĞERLERİ

007 2021/26128 23.12.2025
MELEK ÇAĞLAR VE DİĞERLERİ

008 2021/29672 23.12.2025
CELAL İŞLER

009 2021/31512 23.12.2025
M.R.

010 2021/35468 23.12.2025
YUNUS EMRE TEKİN

011 2021/38048 23.12.2025
MEHMET ŞİMŞEK

012 2021/43836 23.12.2025
KASIM PEKER

013 2021/43842 23.12.2025
MURAT AKKUŞ

014 2021/45384 23.12.2025
HEDİYE HATUN SEVİM VE DİĞERLERİ

015 2021/46044 23.12.2025
FERZENDE KURHAN

016 2021/47456 23.12.2025
E.K.

017 2021/49026 23.12.2025
EYYÜP AKAN

İçindekiler - devam

018 2021/51654 23.12.2025
İSMAİL ŞERAN VE SONGÜL ŞERAN

019 2022/48 23.12.2025
NECDET DEMİR VE FATİH PETROL SANAYİ VE TİCARET LTD. ŞTİ.

020 2022/514 23.12.2025
NESLİHAN VURAL

021 2022/3036 23.12.2025
YADİN KARADENİZ

022 2022/5490 23.12.2025
BETÜL YAĞCI VE DİĞERLERİ

023 2022/22365 23.12.2025
ADEM TUFAN

024 2022/23763 23.12.2025
BAKİ KARADAYI

025 2022/24039 23.12.2025
MUSTAFA TELLİ

026 2022/36173 23.12.2025
CENGİZ TAHTACI VE DİĞERLERİ

027 2022/40537 23.12.2025
KADRİYE DOĞAN VE DİĞERLERİ

028 2022/42494 23.12.2025
UFUK ÖZCAN

029 2022/45863 23.12.2025
İNCİ GÜNGÖR VE DİĞERLERİ

030 2022/49022 23.12.2025
VELİ DEMİR

031 2022/53600 23.12.2025
S.S. GÖLMARMARA VE ÇEVRESİ SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFİ

032 2022/54605 23.12.2025
AYDIN ŞENTÜRK VE DİĞERLERİ

033 2022/55033 23.12.2025
SENEM PAŞA

034 2022/67744 23.12.2025
SABRİ ÖZEREN VE DİĞERLERİ

İçindekiler - devam

035 2022/72938 23.12.2025
NURETTİN CANTÜRK

036 2022/76806 23.12.2025
SABRİ AVCI

037 2022/79028 23.12.2025
MEHMET DAĞLI VE DİĞERLERİ

038 2022/89508 23.12.2025
NEŞE TOPRAK BAYRAM

039 2022/96383 23.12.2025
FİKRET KARA VE İBRAHİM ALGAN

040 2022/102663 23.12.2025
HAVVA ÖKSÜZ VE DİĞERLERİ

041 2022/106352 23.12.2025
NURSEL ÖZMEN VE DİĞERLERİ

042 2022/109474 23.12.2025
Ö.M.

043 2023/1386 23.12.2025
ABDULAZİZ BİNGÖL

044 2023/3109 23.12.2025
REŞİT TATLI VE DİĞERLERİ

045 2023/8329 23.12.2025
HÜSEYİN ÖZEN VE FAHRETTİN ÖZEN

046 2023/9654 23.12.2025
HASAN KİŞİ VE DİĞERLERİ

047 2023/10416 23.12.2025
Ş.N.Ö.

048 2023/13439 23.12.2025
GÜLÇİN ÖZDEMİR AKÇİN

049 2023/15274 23.12.2025
ÖZAY ÖZTÜRK

050 2023/16165 23.12.2025
ALPARSLAN MAZLUM VE DİĞERLERİ

051 2023/16860 23.12.2025
LÜTFİ ORHAN

İçindekiler - devam

052 2023/18130 23.12.2025
DENİZ AĞIN VE DİĞERLERİ

053 2023/19321 23.12.2025
AYSUN BOSTAN VE DİĞERLERİ

054 2023/19773 23.12.2025
RAMAZAN ONUR KARADENİZ

055 2023/29612 23.12.2025
SERKAN ZİREK

056 2023/29855 23.12.2025
MUSTAFA AYYILDIZ VE DİĞERLERİ

057 2023/32929 23.12.2025
V.K. VE DİĞERLERİ

058 2023/51994 23.12.2025
ALAADDİN ÇELİK VE DİĞERLERİ

059 2023/53271 23.12.2025
CEM ASLAN VE DİĞERLERİ

060 2023/53511 23.12.2025
YAŞAR HEZMEN

061 2023/55671 23.12.2025
MUSTAFA ÇELİK VE DİĞERLERİ

062 2023/58007 23.12.2025
ADNAN KURT

063 2023/60409 23.12.2025
AYLA EROĞLU

064 2023/61011 23.12.2025
OSMAN KUNT

065 2023/62916 23.12.2025
AYŞE YOLKESEN

066 2023/71772 23.12.2025
ALİ YILMAZ

067 2023/72026 23.12.2025
AHMET AYŞİN

068 2023/72240 23.12.2025
AYDIN BAHTİYAR

İçindekiler - devam

069 2023/75982 23.12.2025
HASAN KURT

070 2023/85764 23.12.2025
YILMAZ ŞEN

071 2023/96245 23.12.2025
AMİNE ORDUKAYA

072 2023/100413 23.12.2025
ALİMET MACİT VE DİĞERLERİ

073 2023/101307 23.12.2025
SABIR SALUT

074 2023/101309 23.12.2025
TEVFİK ÇELİKÇİ

075 2023/101315 23.12.2025
FIRAT BATUR VE DİĞERLERİ

076 2023/101601 23.12.2025
MEHMET POLAT VE DİĞERLERİ

077 2023/107668 23.12.2025
ADEM KARAKOÇ VE DİĞERLERİ

078 2024/711 23.12.2025
SEDATULLAH DEMİR

079 2024/23594 23.12.2025
VEYSEL TAŞ VE DİĞERLERİ

080 2024/34659 23.12.2025
KENAN ŞAHPAZ VE DİĞERLERİ

081 2024/61486 23.12.2025
HASAN CİREYBE

082 2025/23644 23.12.2025
KEMAL TELLİ VE DİĞERLERİ

083 2018/8276 24.12.2025
MEHMET ÇELEBİ VE DİĞERLERİ

084 2020/1989 24.12.2025
MAHMUT IŞIK

085 2020/26300 24.12.2025
ALİŞAN İLKBAHAR VE DİĞERLERİ

İçindekiler - devam

086 2020/33812 24.12.2025
AYHAN AYYILDIZ VE DİĞERLERİ

087 2020/35133 24.12.2025
HAMİDE AL VE DİĞERLERİ

088 2020/35681 24.12.2025
ÇOLAKOĞLU İNŞAAT TURİZM ENERJİ ÜRETİMİ SANAYİ VE TİCARET A.Ş.

089 2020/38045 24.12.2025
ALİ NUMAN VE DİĞERLERİ

090 2020/38505 24.12.2025
FATMA ÖZALP

091 2021/2302 24.12.2025
BOĞAZİÇİ ELEKTRONİK-ELEKTRİK MÜHENDİSLİK TİCARET LTD. ŞTİ.

092 2021/4222 24.12.2025
İBRAHİM KURT VE DİĞERLERİ

093 2021/5679 24.12.2025
CEBRAİL ALYAR VE DİĞERLERİ

094 2021/7411 24.12.2025
3B İNŞAAT SANAYİ VE TİCARET A.Ş

095 2021/8786 24.12.2025
MEHMET ÇEPKEN VE SEVİM GÜNEŞ

096 2021/10689 24.12.2025
ALİ ŞEKER VE DİĞERLERİ

097 2021/12297 24.12.2025
NAZIM UYSAL VE DİĞERLERİ

098 2021/14470 24.12.2025
BURCU GÜNDOĞDU VE FÜLYA GÜNDOĞDU

099 2021/22090 24.12.2025
ÇAĞATAY ALAÇAM VE DİĞERLERİ

100 2021/25667 24.12.2025
MÜJGAN GÜLEÇ

ASİYE DİCLE NERGİZ VE DİĞERLERİ

B. No: 2021/8448 | Karar tarihi: 23.12.2025

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2021/8448

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

ASİYE DİCLE NERGİZ VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2021/8448)

Karar Tarihi: 23/12/2025

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Yıldız SEFERİNOĞLU Kenan YAŞAR Metin KIRATLI

Raportör : Ayça GANİDAĞLI DEMİRCİ

Başvurucular : 1. Asiye Dicle NERGİZ 2. Ayşe Nazan KARAKOÇ 3. Nafiye ATMANOĞLU 4. Yusuf Kenan ATMANOĞLU

Vekili : Av. Mehmet AKBAŞ

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru; kamulaştırmasız el atma sebebine dayalı ecrimisil davasında hükmedilen bedelin değer kaybına uğratılması nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir. Başvuru, süresi içinde yapılmıştır. Komisyon makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilemez olduğuna, mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

II. DEĞERLENDİRME

2. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Ali Şimşek ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2014/2073, 6/7/2017), Mehmet Akdoğan ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2013/817, 19/12/2013), Kadir Çakar ([1. B.], B. No: 2015/18908, 21/3/2018), Hanım Çeyiz ve Mehmet Gündüz ([1. B.], B. No: 2015/19289, 17/7/2018), Türkan Poyraz ([1. B.], B. No: 2015/15388, 13/9/2018) ve Emine Dilek Onaran ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2017/19987, 12/2/2020) kararlarında kamulaştırma bedellerinin ve kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatların enflasyon karşısında değer kaybına uğratılmasına veya

uğratılarak ödenmesine ilişkin şikâyetleri inceleyerek uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede kamulaştırma bedellerinin ve kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatların enflasyon karşısında önemli ölçüde değer kaybına uğratılmasının veya uğratılarak ödenmesinin başvurucuya şahsi olarak aşırı ve olağan dışı bir külfet yüklediğini belirterek mülkiyet hakkının ihlal edildiği sonucuna ulaşmıştır. Somut başvuruda da anılan kararlarda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

3. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

4. Başvurucular; ihlalin tespiti ile 40.000 TL maddi ve 40.000 TL manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

5. Kamulaştırmasız el atma sebebiyle hükmedilen ecrimisil bedelinin değer kaybına uğratılması nedeniyle mülkiyet hakkının ihlalinin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100). Diğer taraftan ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasının yeterli bir giderim sağlayacağı anlaşıldığından tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Kararın bir örneğinin mülkiyet hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Kulp Asliye Hukuk Mahkemesine (E.2011/93, K.2016/88) GÖNDERİLMESİNE,

D. Başvuruculara tazminat talebinin REDDİNE,

E. 487,60 TL harç ve 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 40.487,60 TL yargılama giderinin başvuruculara MÜŞTEREKEN ÖDENMESİNE,

F. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvuruculara Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal faiz UYGULANMASINA,

G. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 23/12/2025 tarihinde

OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

ABDULLAH KARAKUŞ VE DİĞERLERİ

B. No: 2021/10024 | Karar tarihi: 23.12.2025

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2021/10024

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

ABDULLAH KARAKUŞ VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2021/10024)

Karar Tarihi: 23/12/2025

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Yıldız SEFERİNOĞLU Kenan YAŞAR Metin KIRATLI

Raportör : Yüksel GÜNARSLAN

Başvurucular : 1. Abdullah KARAKUŞ 2. Ayşe KARAKUŞ 3. İbrahim KARAKUŞ

Vekili : Av. Tahsin KOÇ

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru; kamu makamları tarafından öngörülebilir ve önlenebilir nitelikte olduğu ileri sürülen terör saldırısı sonucu meydana gelen ölümden kaynaklanan zararların tazmini talebiyle açılan davada olayın idarenin kusuruyla meydana geldiğine ilişkin iddiaların değerlendirilmemesi nedeniyle yaşam hakkının, davanın süre aşımı gerekçesiyle kısmen reddi nedeniyle mahkemeye erişim hakkının ve yargılamanın uzun sürmesi nedeniyle de makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.

2. Hatay'ın Reyhanlı ilçesinde 11/5/2013 tarihinde biri belediye binası önünde, diğeri postane binasının yakınlarında olmak üzere bomba yüklü iki aracın infilak ettirilmesi suretiyle terör saldırısı gerçekleştirilmiştir. Saldırı sonucu 51 kişi yaşamını yitirmiş, 222 kişi yaralanmıştır. Başvurucular İbrahim Karakuş ve Ayşe Karakuş'un oğlu, diğer başvurucunun kardeşi olan M.A.K. da terör saldırısı nedeniyle hayatını kaybetmiştir.

3. M.A.K.nın eşi S.K.nın 21/5/2013 tarihinde Hatay Valiliği Zarar Tespit Komisyonuna (Komisyon) yaptığı başvuru üzerine 21/6/2013 tarihinde sulhname imzalanmış, 17/7/2004 tarihli ve 5233 sayılı Terör ve Terörle Mücadeleden Doğan Zararların Karşılanması Hakkında Kanun uyarınca 25.842,95 TL tutarında maddi tazminat M.A.K.nın mirasçıları olan

eşi ve çocuklarına yasal payları oranında ödenmiştir.

A. Olaya İlişkin Olarak Görevi Kötüye Kullanma Suçundan Açılan Kamu Davası

4. Yaşanan terör saldırısıyla ilgili olarak İçişleri Bakanlığı Mülkiye Müfettişliği tarafından düzenlenen 2/4/2014 tarihli ön inceleme raporunda Hatay Emniyet Müdürlüğüne olay öncesi konuyla ilgili olarak çok sayıda ihbar geldiği, istihbarat birimlerinin araç plakası, şahıs isimleri gibi bilgileri de belirtmek suretiyle Hatay emniyetine bilgi verdiği, patlamanın meydana gelmesinde önlem almayan emniyet birimlerinin hizmet kusuru olduğu, ilgililer hakkında soruşturma izni verilmesi gerektiği belirtilmiştir.

5. İlgili emniyet görevlileri ile mülki idare amirleri hakkında Hatay Valiliği tarafından soruşturma izni verilmesi üzerine Hatay Cumhuriyet Başsavcılığı (Başsavcılık) 30/12/2014 tarihinde görevi kötüye kullanma suçundan iddianame düzenlemiş ve iddianamenin kabulü ile Hatay 7. Asliye Ceza Mahkemesi nezdinde 19/1/2015 tarihinde kamu davası açılmıştır. Başsavcılığın 7/1/2016 tarihinde aynı suça ilişkin olarak hazırladığı ikinci iddianamenin kabulüyle açılan kamu davası ilk ceza davası ile birleştirilerek görülmüştür.

6. İşbu bireysel başvuru yapıldığında derdest olan kamu davası, inceleme devam ederken neticelenmiştir. Hatay 7. Asliye Ceza Mahkemesinin 1/6/2021 tarihli kararıyla, dönemin Hatay İl Emniyet Müdürü R.K., Hatay İl Emniyet Müdürlüğü Terörle Mücadele Müdürlüğü (TEM) Şube Müdürü N.E. ve Reyhanlı İlçe Emniyet Müdürü M.B.nin neticeten 8 ay 10 gün hapis cezası ile tecziyelerine ancak hükmedilen cezaların ertelenmesine karar verilmiştir. Kararda, gelen bir telefon ihbarı üzerine Millî İstihbarat Teşkilatınca (MİT) hazırlanan ve bombalama eyleminin yapılacağı patlayıcı yüklü iki araç ile ilgili marka, renk ve plaka gibi somut bilgiler içeren 10/5/2013 tarihli ve 2013/32 sayılı eylem ihbarı notunun Hatay İl Emniyet Müdürlüğüne teslim edilmesine ve evrakın nöbetçi memur tarafından taranarak ilgili birimi olan TEM Şubesi ve İlçe Emniyet Müdürlüklerine POL-NET olarak isimlendirilen bilişim sistemi üzerinden gönderilmesine rağmen bu istihbari bilgiye emniyet görevlilerinin yeterli ilgiyi göstermediği ve eyleme karşı yeterli tedbir almadığı ifade edilmiştir. Ayrıca bu patlama olayı öncesinde 23/10/2012 tarihinden itibaren İl Emniyet Müdürlüğüne MİT tarafından bombalı eylemler ve eylemi gerçekleştirecek şahıslar ile iltisaklarını içeren birçok istihbari bilgi iletildiği ancak bu bilgilerin yeterince değerlendirilmediği kabul edilmiştir. Anılan mahkûmiyet hükümleri istinaf incelemesinden geçerek 7/11/2022 tarihinde kesinleşmiştir.

B. Başvuruculaların Olaya İlişkin Olarak Açtığı Tam Yargı Davası

7. Başvurucular 6/5/2014 tarihinde İçişleri Bakanlığına sundukları dilekçe ile ölüm nedeniyle uğradıkları maddi ve manevi zararların ödenmesi için talepte bulunmuştur. Talebin 29/5/2014 tarihli işlemle reddi üzerine 5233 sayılı Kanun hükümleri kapsamında maddi ve manevi zararlarının ödenmesi talepleriyle 24/10/2014 tarihinde tam yargı davası açılmıştır. Dava dilekçesinde, sulhnamenin gabin koşullarında imzalandığı, patlamanın ve ölümlerin yaşanmasında idarenin kusuru olduğu, istihbarat bilgisi bulunmasına rağmen önlem alınmadığı ileri sürülmüş ve dava açma süresine ilişkin açıklama yapılarak 5233 sayılı Kanun'dan ayrı olarak kusur sorumluluğu temelinde dava açıldığı vurgulanmıştır. Ayrıca dilekçenin deliller kısmında sulhnameye ilişkin Hatay Valiliği dosyası, maddi zarara yönelik alınacak bilirkişi raporu ve Hatay Ağır Ceza Mahkemesi tarafından yürütülen ceza yargılamasına dair dava dosyası belirtilmiştir.

8. Hatay İdare Mahkemesi (İdare Mahkemesi), patlamaya ilişkin yürütülen ceza

yargılamasındaki bilgi ve belgeler başta olmak üzere dava dilekçesinde belirtilen delilleri toplamadan davayı neticelendirmiştir. İdare Mahkemesi 19/3/2015 tarihli kararında ilk olarak olayın bir terör eylemi olduğunun anlaşılması (idarenin hizmetin işleyişine ilişkin kusurunun bulunmadığının tespit edilmesi) karşısında, uyuşmazlığın maddi tazminat istemleri bakımından özel kanun olan 5233 sayılı Kanun kapsamında, manevi tazminat istemleri bakımından ise sosyal risk ilkesi kapsamında çözümleneceğini belirtmiştir. İdare Mahkemesi bu değerlendirme kapsamında;

i. Manevi tazminat istemini İçişleri Bakanlığı yönünden sosyal risk ilkesi uyarınca kabul ederek toplam 130.000 TL manevi tazminatın başvuruculara ödenmesine,

ii. Maddi tazminat talebinin Komisyon tarafından incelenerek karara bağlanması nedeniyle İçişleri Bakanlığı yönünden bu kısmı aşan maddi tazminat isteminin ödenmesinin 5233 sayılı Kanun uyarınca mümkün olmaması nedeniyle reddine,

iii. Sulhnamenin imzalandığı 21/6/2013 tarihinden itibaren en geç altmış gün içinde veya aynı süre içinde idareye başvurulup dava açılması gerekirken bu süreler geçirildikten sonra açılan davanın Hatay Valiliğinden talep edilen maddi tazminat (destekten yoksun kalma tazminatı ile defin giderleri) isteminin reddine,

iv. 5233 sayılı Kanun'un manevi zararları kapsamaması nedeniyle manevi tazminat talebinin Hatay Valiliği yönünden reddine karar vermiştir.

9. Başvurucular ve İçişleri Bakanlığı karara karşı temyiz kanun yoluna başvurmuştur. Başvurucular; temyiz dilekçelerinde patlamanın meydana gelmesinde hizmet kusuru olduğunu, uyuşmazlığın 5233 sayılı Kanun uyarınca sosyal risk ilkesi esas alınarak değil 6/1/1982 tarihli ve 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 13. maddesi gereğince hizmet kusuru değerlendirmesi yapılarak çözülmesi gerektiğini ileri sürmüştür. Başvurucular, sulhnamenin gabin koşullarında imzalandığı yönündeki iddialarının gerekçeli kararda değerlendirilmediğini iddia etmiştir.

10. Danıştay Onuncu Dairesi (Daire) tarafların temyiz başvurularını 28/3/2018 tarihinde incelemiştir. Daire, eylemlerin gerçekleşmesinde idarenin hizmet kusuru bulunduğunun yine idarenin kendi müfettişince hazırlanan ön inceleme raporu, Hatay Valiliği İl İdare Kurulunun soruşturma izni verilmesine ilişkin kararı, Başsavcılık tarafından hazırlanan iddianameler ve açılan ceza davası ile ortaya konulduğunu, bu nedenle söz konusu patlamalara istinaden açılan dava kapsamında ileri sürülen maddi ve manevi tazminat taleplerinin 5233 sayılı Kanun kapsamında değil idarenin sorumluluğunun doğrudan ve asli nedeni olan hizmet kusuru ilkesi gereğince karşılanması gerektiğini açıklamıştır. Daire bu gerekçeyle kararın maddi tazminat isteminin Hatay Valiliği yönünden süre aşımı, İçişleri Bakanlığı yönünden ise esastan reddine ilişkin kısmının bozulmasına karar vermiştir. Daire ölenin kardeşi olan başvurucu Abdullah Karakuş lehine hükmedilen manevi tazminatın miktar itibarıyla Daire içtihatlarıyla uyumlu olması nedeniyle kararın bu kısmının hizmet kusuru kapsamında gerekçesi değiştirilerek onanmasına ancak ölenin anne ve babası olan diğer başvurucular lehine hükmedilen manevi tazminat miktarının fahiş olması nedeniyle kararın bu kısmının bozulmasına karar vermiştir.

11. Başvurucular ve davalı idareler, anılan Daire kararına karşı karar düzeltme talebinde bulunmuştur. Başvurucular ölüm nedeniyle uğradıkları manevi zarar ve yargılama sürecinin uzunluğu dikkate alındığında İdare Mahkemesi tarafından ölenin anne ve babası lehine hükmedilen manevi tazminat miktarının fazla olmadığını belirtmiştir. Davalı idareler ise

karar düzeltme dilekçelerinde ölenin mirasçılarının maddi zararlarının 5233 sayılı Kanun çerçevesinde sulhname imzalanmasını takiben ödendiği, olayın terör saldırısı olması nedeniyle hizmet kusuru kapsamında değerlendirme yapılamayacağı ileri sürülmüştür.

12. Daire 19/10/2020 tarihinde yaptığı inceleme neticesinde davalı idarelerin karar düzeltme taleplerinin kısmen kabulüne, 28/3/2018 tarihli kararın kaldırılmasına, İdare Mahkemesi kararının manevi tazminatın başvurucular Ayşe Karakuş ve İbrahim Karakuş için İçişleri Bakanlığı yönünden kabulüne ilişkin kısmının hükmedilen tazminat miktarının fahiş olması nedeniyle bozulmasına, kararın diğer kısımlarının ise onanmasına karar vermiştir. Daire söz konusu kararda İdare Mahkemesi kararının başvurucular Ayşe Karakuş ve İbrahim Karakuş lehine hükmedilen manevi tazminat dışında kalan kısmının usul ve hukuka uygun olduğuna ilişkin genel nitelikte bir açıklamaya yer vererek 28/3/2018 tarihli kararında belirtilen gerekçeler ve başvuruculaların hizmet kusurunun varlığına ilişkin ileri sürdüğü iddialar yönünden bir değerlendirme yapmamıştır.

13. Başvurucular, nihai kararı 15/3/2021 tarihinde öğrendikten sonra 16/3/2021 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

14. Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

A. Yaşam Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

15. Başvurucular; özetle (i) gerçekleşen terör eylemine dair riskten haberdar olan kamu makamlarının saldırıyı önlemek adına gerekli önlemleri almaması nedeniyle yaşam hakkının, (ii) olaya ilişkin hazırlanan teftiş raporu ile bir kısım kamu görevlisi hakkında yürütülen ceza soruşturması kapsamında yapılan tespitlerin idarenin ağır hizmet kusurunu ortaya koymasına rağmen İdare Mahkemesinin uyuşmazlığı sosyal risk kapsamında ele alması nedeniyle mahkemeye erişim hakkının, (iii) yasal şartları oluşmadığı hâlde karar düzeltme taleplerinin kabulü ile kanunilik ilkesinin, (iv) benzer olaylara ilişkin olarak verilen farklı yargısal kararlar nedeniyle hukuki güvenlik ve hukuki belirlilik ilkelerinin ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

16. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde; yapılacak değerlendirmede Anayasa ve ilgili mevzuat hükümleri ile somut olayın kendine özgü koşullarının da dikkate alınması gerektiği ifade edilmiştir. Başvurucular, Bakanlık görüşüne karşı beyanlarında başvuru formundaki iddialarını tekrarlamıştır.

17. Başvuruculaların bütün şikâyetleri esas olarak öngörülebilir nitelikte olan terör saldırısının idarenin kusuru nedeniyle engellenemediği ve açtıkları tam yargı davasında da aksi yöndeki olgulara rağmen herhangi bir açıklama yapılmadan idarenin hizmet kusurunun bulunmadığı sonucuna ulaşıldığına yöneliktir. Dolayısıyla başvurucular, yaşam hakkının usul boyutu yanında devletin kusuru nedeniyle gerçekleşen terör saldırısı sonucu yakınlarını kaybettiklerinden yaşam hakkının koruma yükümlülüğüne ilişkin maddi boyutunun da ihlal edildiğini ileri sürmüştür. Ne var ki bu iddia hakkında değerlendirme yapılmasına imkân sağlayacak nitelikteki kanıt, Anayasa Mahkemesinin elinde bulunmamaktadır. Bu nedenle yaşam hakkı kapsamında yapılacak inceleme yaşam hakkının usul boyutuyla sınırlı olacaktır (benzer değerlendirmeler için bkz. Hasan Kılıç [2. B.], B. No: 2018/22085, 27/1/2021; İbrahim Kanbal [2. B.], B. No: 2019/6690, 16/3/2022; Bülent Köreği [1. B.], B. No: 2021/21941, 11/6/2024 ve Veysel Sevmez [2. B.], B. No: 2021/5650, 8/1/2025).

18. Anayasa Mahkemesi Hasan Kılıç başvurusunda, yapılan yargılama sonucunda sosyal risk uyarınca başvurucu lehine hükmedilen tazminat bakımından yaptığı değerlendirmede yargılamada yaşamı koruma yükümlülüğünün ihlal edildiği yönünde bir tespitte bulunmaması ve idarenin kusursuz sorumluluk ilkesi uyarınca olaydan sorumlu olduğunun kabul edilmesi nedeniyle başvurucunun mağdur sıfatının ortadan kalkmadığı sonucuna ulaşmıştır (aynı kararda bkz. §§ 41-43). Somut başvuru bakımından da bu değerlendirmeden ayrılmayı gerektirecek bir durum bulunmamaktadır.

19. Dairenin 19/10/2020 tarihli kararı ile İdare Mahkemesi kararının manevi tazminatın başvurucular Ayşe Karakuş ve İbrahim Karakuş için İçişleri Bakanlığı yönünden kabulüne ilişkin kısmı anılan başvurucular yönünden hükmedilen tazminat miktarının yüksek olduğu gerekçesiyle bozulmuştur. Anılan kararla diğer başvurucu Abdullah Karakuş hakkında kurulan hükümler onanmıştır. Başvuru formunda kısmi bozma kararı üzerine yürütülen yargılamaya ilişkin herhangi bir açıklamada bulunulmamıştır. Bununla birlikte İdare Mahkemesinin başvurucu Ayşe Karakuş ve İbrahim Karakuş tarafından da dava konusu edilen maddi tazminat isteminin Hatay Valiliği yönünden süre aşımı nedeniyle, İçişleri Bakanlığı yönünden ise esastan reddine ilişkin kısımları Dairenin 19/10/2020 tarihli kısmi onama kararı ile kesinleşmiştir. Bu nedenle başvurucular Ayşe Karakuş ve İbrahim Karakuş'un ölümden kaynaklanan maddi tazminat talebi yönünden tazminat davası yolunu tükettiği anlaşılmaktadır. Ayrıca başka herhangi bir kabul edilemezlik nedeni tespit edilmeyen eldeki başvuruda açıklanan gerekçelerle yaşam hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

20. Yaşam hakkı kapsamındaki sorumluluğu ortaya koymak adına adli ve idari yargıda açılan tazminat talepli davalarda makul derecede ivedilik ve özen şartının yerine getirilmesi gerekir (Perihan Uçar ve diğerleri [2. B.], B. No: 2013/5860, 1/12/2015, § 52) ancak yargı mercilerinin özenli inceleme yapma yükümlülükleri, yaşam hakkı ile ilgili her davada mutlaka mağdurlar lehine sonuca varılmasını garanti etmez (Aysun Okumuş ve Aytekin Okumuş [1. B.], B. No: 2013/4086, 20/4/2016, § 73).

21. Somut olaya konu yargılama sürecinde İdare Mahkemesi başvuruculara talebine rağmen olaya ilişkin yürütülen ceza yargılamasındaki bilgi ve belgeleri temin etmeden karar vermiştir. Anılan kararda (bkz. § 8) -aynen aktarılacak olursa- "dava dosyası incelendiğinde, olayın bir terör eylemi olduğunun anlaşılması (idarenin hizmetin işleyişine ilişkin kusurunun bulunmadığının tespit edilmesi)" ifadelerini kullanmış ancak idarenin hizmetin işleyişine ilişkin kusurunun bulunmadığı yönündeki bu kanaate nasıl ulaştığına dair bir gerekçeye yer vermemiştir. İdare Mahkemesi bu kabulden hareketle uyuşmazlığı, kusur sorumluluğuna ilişkin genel hükümler çerçevesinde değil 5233 sayılı Kanun ve sosyal risk ilkesi kapsamında çözmüştür. Kararın kısmen bozulmasına, kısmen onanmasına yönelik Daire kararında da (bkz. § 12) hizmet kusuruna ilişkin herhangi bir değerlendirmeye yer verilmemiştir. Oysa İdare Mahkemesi kararının bozulmasına yönelik -karar düzeltme yolu ile kaldırılmış olan- Daire kararında (bkz. § 10) gerekçelerine de yer verilmek suretiyle meydana gelen patlamalarda hizmet kusurunun bulunduğu belirtilerek maddi ve manevi tazminat isteminin hizmet kusuruna dayanılarak tazminat hukukunun genel ilkelerine göre değerlendirilmesi gerektiği ifade edilmiştir.

22. Mülkiye müfettişi tarafından hazırlanan ön inceleme raporundaki tespitler doğrultusunda verilen soruşturma izni üzerine ilgili emniyet personeli hakkında görevi ihmal suçundan kamu davası açılmıştır. İdare Mahkemesi nezdinde açılan tam yargı davasında ne bahsi geçen ceza yargılaması sürecinde elde edilen deliller ne de mülkiye

müfettişi inceleme raporu irdelenmiştir. Yürütülen ceza yargılaması neticesinde terör olayında ihmalleri tespit edilen dönemin il emniyet müdürü ile TEM şube müdürü ve ilçe emniyet müdürünün hapis cezası ile tecziyelerine karar verilmiştir (bkz. § 6). Ceza yargılaması neticesinde ulaşılan sonuç; bombalama eyleminin yapılacağı patlayıcı yüklü iki araç ile ilgili marka, renk ve plaka gibi somut bilgileri içeren istihbari bilgiye yeterli önem gösterilmediği ve eyleme karşı yeterli tedbir alınmadığı şeklindedir.

23. Başvuruculların açtığı tam yargı davasında idarenin yaşam hakkını koruyucu tedbirler almamasına yani olayda yaşamı koruma yükümlülüğünün ihlal edildiğine dayandıkları gözetildiğinde uyuşmazlığın çözümü için gerekli delillerin toplanması ve başvuruculların anılan iddialarının karşılanması gerektiği açıktır. Bu nedenle yargısal makamların Anayasa'nın 17. maddesinin gerektirdiği dikkat ve özende inceleme yapmadıkları sonucuna varılmıştır.

24. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 17. maddesinde güvence altına alınan yaşam hakkının usul boyutunun ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

B. Adil Yargılanma Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

1. Mahkemeye Erişim Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

25. Başvurucular, olayın meydana gelmesinde idarenin hizmet kusuru olduğunun olay anında bilinmediğini, bu durumun olaya ilişkin yürütülen ceza yargılaması ile ortaya çıktığını, İdare Mahkemesinin bu hususu dikkate almadan maddi tazminat talebini Hatay Valiliği yönünden süre aşımı gerekçesiyle reddettiğini ve aleyhe vekâlet ücretine hükmettiğini beyan ederek adil yargılanma hakkı kapsamında mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür. Bakanlık görüşünde; yapılacak değerlendirmede Anayasa ve ilgili mevzuat hükümleri ile somut olayın kendine özgü koşullarının da dikkate alınması gerektiği ifade edilmiştir. Başvurucular, Bakanlık görüşüne karşı beyanlarında başvuru formundaki iddialarını tekrarlamıştır.

26. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan başvurunun bu kısmının kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

27. Adil yargılanma hakkının en temel unsurlarından biri olan mahkemeye erişim hakkı, bir uyuşmazlığı mahkeme önüne taşıyabilmek ve uyuşmazlığın etkili bir şekilde karara bağlanmasını isteyebilmek anlamına gelir. Kişinin mahkemeye başvurmasını engelleyen veya mahkeme kararını anlamsız hâle getiren, bir başka ifadeyle mahkeme kararını önemli ölçüde etkisizleştiren sınırlamalar mahkemeye erişim hakkını ihlal edebilir (Özkan Şen [2. B.], B. No: 2012/791, 7/11/2013, § 52).

28. Mahkemeye erişim hakkı, mahkemeye başvuru konusunda etkili bir sistemin var olmasını ve dava açmak isteyen kişilerin mahkemeye ulaşmada açık, pratik ve yeterli fırsatlara sahip olmasını gerektirir. Özellikle hukuki ya da uygulamadaki belirsizlikler kişilerin mahkemeye erişim hakkını ihlal edebilir (Aktif Elektrik Müh. İnş. San. ve Tic. Ltd. Şti. [1. B.], B. No: 2012/855, 26/6/2014, § 34). Bu nedenle mahkemeler usul kurallarını uygularken yargılamanın hakkaniyetine zarar getirecek ölçüde katı şekilcilikten, ayrıca kanunla öngörülmüş usul şartlarının ortadan kalkmasına neden olacak ölçüde aşırı esneklikten de kaçınmalıdır (Kamil Koç [1. B.], B. No: 2012/660, 7/11/2013, § 65). Bu kapsamda mevzuatta öngörülen dava açma süresine ilişkin kuralların hukuka açıkça aykırı olarak yanlış uygulanması veya bu sürelerin hatalı hesaplanması nedeniyle kişilerin dava

açma ya da kanun yollarına başvuru haklarını kullanmasına engel olunması mahkemeye erişim hakkını ihlal edebilir (Özbakım Özel Sağlık Hiz. İnş. Tur. San. ve Tic. Ltd. Şti. [2. B.], B. No: 2014/13156, 20/4/2017, § 38).

29. Vurgulamak gerekir ki dava açma süresinin hangi tarihte başlayacağını belirlemek ve mevzuatı bu yönüyle yorumlamak görevi esasen yargılama mercilerine aittir. Bireysel başvurunun ikincillik ilkesi gereği, dava açma süresinin başlatılacağı tarihin belirlenmesi noktasında Anayasa Mahkemesinin bir görevi bulunmamaktadır. Anayasa Mahkemesinin bu hususta üstleneceği rol, dava açma süresinin hangi tarihten itibaren başlatılması gerektiğiyle ilgili yargılama mercilerinin yorumlarının mahkemeye erişim hakkına etkisini somut olayın şartları ışığında incelemektir (Ahmet Yıldırım [1. B.], B. No: 2014/18135, 20/9/2017, § 46).

30. Somut olayda Hatay Valiliğine yöneltilen maddi tazminat talebinin süre aşımı nedeniyle reddedilmesinin başvuruculaların mahkemeye erişim hakkına müdahale teşkil ettiği açıktır. Bu sebeple müdahalenin Anayasa'nın 13. maddesinde öngörülen ve somut başvuruya uygun düşen, kanun tarafından öngörülme, haklı bir sebebe dayanma, ölçülülük ilkesine aykırı olmama koşullarına uygun olup olmadığının incelenmesi gerekir.

31. İncelenen olaydaki sürece bakıldığında mahkemeye erişim hakkına davanın süre yönünden reddedilmesi suretiyle yapılan müdahalenin kanuni dayanağı olduğu ve sınırlamanın meşru amacı bulunduğu (idari işlem ya da eylemlere karşı açılacak davalarda süre şartı öngörülmesinin en genel ifadeyle idari istikrarın sağlanması şeklinde bir meşru amaca hizmet ettiği yönünde ayrıntılı değerlendirme için bkz. Ayşe Yıldırım [1. B.], B. No: 2014/5, 25/10/2017, §§ 54, 55; Fatma Altuner [2. B.], B. No: 2014/17714, 26/10/2017, §§ 48, 49; Çölbeyi Lojistik Nakliyat Gümrükleme Denizcilik İnşaat Turizm Sanayii ve Ticaret Limited Şirketi [1. B.], B. No: 2014/12354, 9/11/2017, § 52) anlaşılmıştır.

32. Kanunilik ve meşru amaç şartlarını sağladığı anlaşılan mahkemeye erişim hakkına yönelik müdahale, ölçülülük ilkesi bakımından da değerlendirilmelidir. Ölçülülük ilkesi elverişlilik, gereklilik ve orantılılık olmak üzere üç alt ilkeden oluşmaktadır. Elverişlilik öngörülen müdahalenin ulaşılmak istenen amacı gerçekleştirmeye elverişli olmasını, gereklilik ulaşılmak istenen amaç bakımından müdahalenin zorunlu olmasını yani aynı amaca daha hafif bir müdahale ile ulaşılmasının mümkün olmamasını, orantılılık ise bireyin hakkına yapılan müdahale ile ulaşılmak istenen amaç arasında makul bir dengenin gözetilmesi gerekliliğini ifade etmektedir (AYM, E.2011/111, K.2012/56, 11/4/2012; E.2013/66, K.2014/19, 29/1/2014; E.2016/16, K.2016/37, 5/5/2016; Mehmet Akdoğan ve diğerleri [1. B.], B. No: 2013/817, 19/12/2013, § 38).

33. Hak arama özgürlüğünün bağlandığı usul kurallarına uyulmaması nedeniyle uyuşmazlıkların esası hakkında karar verilmemesi suretiyle mahkemeye erişim hakkına yapılan müdahalenin idari istikrarın sağlanması amacının gerçekleştirilmesi bakımından elverişli ve gerekli olmadığı söylenemez. Somut olaydaki müdahalenin ölçülülüğünün değerlendirilmesi bakımından asıl üzerinde durulması gereken husus ise müdahalenin orantılı olup olmadığıdır.

34. Eldeki başvuruya konu yargılama sürecinde İdare Mahkemesi, meydana gelen ölüm nedeniyle uğranılan maddi zararın tazmini amacıyla 21/6/2013 tarihinde sulhname imzalandığı ve bu tarihten itibaren mevzuatta belirtilen süreler aşıldıktan sonra yapılan idari başvuru üzerine açılan davanın süresinde olmadığı gerekçesine yer vererek davayı reddetmiştir. Başvurucular, idarenin kusurlu olduğunu ve emniyet birimlerinin olayda ihmali

bulunduğunu ceza davası ile öğrendiklerini belirterek idari başvuru süresinin başlangıç tarihi olarak bu tarihin esas alınmamasının mahkemeye erişim hakkını ihlal ettiğini ileri sürmüştür.

35. Öte yandan Dairenin -karar düzeltme yoluyla kaldırılmış olan- kararında (bkz. § 10) patlamaların meydana geldiği veya sulhnamenin imzalandığı tarihler itibarıyla olayda hizmet kusuru olduğu ve davalı idarelerin faaliyeti ile olay arasında nedensellik bağının var olduğu hususları henüz net olarak bilinmediğinden 5233 sayılı Kanun'a göre sulhname imzalanarak ödeme yapılmasının hizmet kusuru nedeniyle genel ilkelere göre tazminat ödenmesine engel oluşturmayacağı belirtilmiştir. Ancak anılan kararın düzeltilmesine ve İdare Mahkemesi kararının düzeltilerek onanmasına yönelik Daire kararında (bkz. § 12) bu hususa ilişkin olarak herhangi bir değerlendirmeye yer verilmediği görülmüştür.

36. Anayasa Mahkemesince daha önce benzer nitelikte başvurularda da belirtildiği üzere idari eylem nedeniyle uğranılan zararın tazmini talebiyle açılan tam yargı davasında idarenin tazminle yükümlü tutulabilmesi için ortada idari eylem ve zarar olmalı, ayrıca zararla idari eylem arasında illiyet bağı bulunmalıdır. Söz konusu eylemlerin idariliği ve doğurduğu zarar bazen eylemin yapılmasıyla birlikte ortaya çıkarken bazen de çok sonra değişik araştırma, inceleme ve hatta ceza yargılamaları sonucu ortaya çıkabilmektedir (Leyla Bitik ve diğerleri [2. B.], B. No: 2019/24350, 16/3/2023, § 52).

37. İdariliğin veya meydana gelen zararın ya da aralarındaki illiyet bağının eylemden sonra anlaşıldığı veya ortaya konulabildiği durumlarda dava açma süresinin hak sahibinin henüz dava hakkının doğduğundan haberdar olmadığı ve somut şartlar çerçevesinde haberdar olduğunun kabulünü haklı kılan nedenlerin bulunmadığı bir dönemde işlemeye başlaması dava hakkının varlığını anlamsız kılıp ölçülülük ilkesini zedeleyebilir. Bu nedenle eylemin idariliğinin veya yol açtığı zararın ya da illiyet bağının eylemden sonra anlaşıldığı veya ortaya konulabildiği durumlarda dava açma süresinin bu tarihlerden sonra başlayacağı kabul edilmektedir (çok sayıda karar arasından bkz. Şeyma Kayaoğlu [2. B.], B. No: 2014/5491, 5/7/2017, § 55).

38. Somut olayda ölümün 11/5/2013 tarihinde meydana gelen terör saldırısı sonucu gerçekleştiği ve sulhnamenin 21/6/2013 tarihinde imzalandığı konularında tereddüt bulunmamaktadır ancak olayda idarenin kusuru olması durumunun İçişleri Bakanlığı tarafından yapılan inceleme, akabinde gerçekleşen soruşturma izni verilmesi işlemleri ve olayda ihmali/kusuru olduğu düşünülen emniyet görevlileri hakkında 19/1/2015 tarihinde açılan ceza davası ile ortaya çıktığı görülmüştür. Dolayısıyla başvuruculların anılan süreçten önce ölüm olayına sebebiyet veren olguya dair ihmale, eylemsizliğe, dolayısıyla eylemin idariliğine ilişkin bir bilgiye, veriye sahip olmadığı anlaşılmıştır. Bu bağlamda başvuruculların yakınlarının ölümüne neden olan terör saldırısında idarenin kusur doğurabilecek eylemsizliğini (önlem almama hâli) ve zararla idari eylemsizlik arasında illiyet bağı olduğunu ölüm olayıyla derhâl öğrendiklerinden söz edilemez (benzer yöndeki Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi değerlendirmesi için bkz. Kurşun/Türkiye, B. No: 22677/10, 30/10/2018, §§ 101-106).

39. Bu itibarla başvuruculların sulhnamenin imzalandığı 21/6/2013 tarihi esas alınarak uğradıkları zararla ilgili idari başvuru yapmak suretiyle dava açmalarının beklenmesi başvuruculara orantısız bir külfet yüklemektedir.

40. Bu hâle göre İdare Mahkemesinin dava açma süresinin başlangıç tarihine ilişkin yorumunun başvuruculların mahkemeye erişim hakkına yönelik katı bir yorum olduğu ve bu

yorumun başvuruculaların mahkemeye erişim hakkını aşırı derecede güçleştirerek neredeyse imkânsız hâle getirdiği değerlendirilmiştir. Bu nedenle davanın süre aşımından kısmen reddedilmesi suretiyle başvuruculaların mahkemeye erişim hakkına yönelik müdahalenin ölçüsüz olduğu sonucuna varılmıştır.

41. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

2. Makul Sürede Yargılanma Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

42. Başvurucular, tam yargı davasının uzun sürmesi nedeniyle adil yargılanma hakkı kapsamındaki makul sürede yargılanma haklarının ihlal edildiğini ileri sürmüştür. Bakanlık görüşünde; yapılacak değerlendirmede Anayasa ve ilgili mevzuat hükümleri ile somut olayın kendine özgü koşullarının da dikkate alınması gerektiği ifade edilmiştir. Başvurucular, Bakanlık görüşüne karşı beyanlarında başvuru formundaki iddialarını tekrarlamıştır.

43. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Veysi Ado ([GK], B. No: 2022/100837, 27/4/2023) kararında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede Anayasa Mahkemesi 9/1/2013 tarihli ve 6384 sayılı Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine Yapılmış Bazı Başvuruların Tazminat Ödenmek Suretiyle Çözümüne Dair Kanun'un geçici 2. maddesinde 28/3/2023 tarihli ve 7445 sayılı Kanun'un 40. maddesi ile yapılan değişikliğe göre 9/3/2023 tarihi (bu tarih dâhil) itibarıyla derdest olan, yargılamaların makul sürede sonuçlandırılmadığı iddialarıyla yapılan başvurulara ilişkin olarak Tazminat Komisyonuna başvuru yolu tüketilmeden yapılan başvurunun incelenmesinin bireysel başvurunun ikincil niteliği ile bağdaşmayacağı neticesine varmıştır. Somut başvuruda da anılan kararda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

44. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

45. Başvurucular; ihlalin tespiti, yeniden yargılama yapılması ile ayrı ayrı 200.000'er TL maddi ve 100.000'er TL manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

46. Başvuruda tespit edilen anayasal hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütecekleri yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

47. Öte yandan hak ihlali kararından Anayasa Mahkemesinin davanın neticesiyle ilgili bir tutum sergilediği sonucu çıkarılmamalıdır. Anayasa Mahkemesince verilen hak ihlali kararı uyuşmazlığın sonuçlarından bağımsız olup davanın kabulüne ya da reddine karar verilmesi gerektiği anlamına gelmemektedir. Kural olarak yargılamanın her aşamasında olduğu gibi

ihlalin sonuçlarını gidermek üzere yeniden yapılacak yargılama sonunda da delillerin dava ile ilişkisini kurma ve bunları değerlendirip sonuç çıkarma yetkisi ilgili mahkemelere aittir.

48. İhlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasının yeterli bir giderim sağlayacağı anlaşıldığından tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. 1. Yaşam hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

2. Mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

3. Makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

B. 1. Anayasa'nın 17. maddesinde güvence altına alınan yaşam hakkının usul boyutunun İHLAL EDİLDİĞİNE,

2. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki mahkemeye erişim hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Kararın bir örneğinin yaşam hakkının ve mahkemeye erişim hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Hatay İdare Mahkemesine (E.2014/1781, K.2015/763) GÖNDERİLMESİNE,

D. Başvuruculaların tazminat talebinin REDDİNE,

E. 487,60 TL harç ve 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 40.487,60 TL yargılama giderinin başvuruculara MÜŞTEREKEN ÖDENMESİNE,

F. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvuruculara Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

G. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 23/12/2025 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

MEHMET ALİ ÖZDEMİR VE DİĞERLERİ

B. No: 2021/14742 | Karar tarihi: 23.12.2025

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2021/14742

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

MEHMET ALİ ÖZDEMİR VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2021/14742)

Karar Tarihi: 23/12/2025

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

GİZLİLİK TALEBİ KABUL

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Yıldız SEFERİNOĞLU Kenan YAŞAR Metin KIRATLI

Raportör : Tuğba YILDIZ

Başvurucular : Mehmet Ali ÖZDEMİR ve diğerleri [bkz. ekli listenin (C) sütunu]

Vekilleri : [bkz. ekli listenin (D) sütunu]

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, yargılamanın makul sürede sonuçlandırılmaması nedeniyle makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Komisyonca makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

3. Başvuruculardan bir kısmı adli yardım talebinde bulunmuştur. Ödeme gücünden yoksun olduğu anlaşılan başvuruculardan adli yardım taleplerinin kabulüne karar verilmesi gerekir. Aralarında bağlantı bulunması nedeniyle süresi içinde yapılan ekli listenin (B) sütununda yer alan başvuruların süresinde yapılan 2021/14742 numaralı başvuru ile birleştirilmesine karar verilmesi gerekir.

A. Başvurucu Muhacır Çiçek Yönünden

4. Anayasa Mahkemesi Abdurrahman Beycur ve diğerleri ([GK], B. No: 2023/76490,

31/7/2025) kararında başvurucunun bireysel başvuru tarihinden sonra vefat etmesi hâlinde bireysel başvurudan haberi olmayan mirasçılarının hak kaybına uğramaması için yapılması gerekenler hususunda genel ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede Anayasa Mahkemesi mirasçıların hak kaybına uğramalarını engellemek, bireysel başvuruların neticelendirilmesini sağlamak gerekliliğini birlikte karşılayabilecek bir yol olarak 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 49. maddesinin (7) numaralı fıkrası ile Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 84. maddesinin verdiği yetkiyle 6/1/1982 tarihli ve 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 26. maddesinin başvuru tarihinden sonra ölüm hâli için de uygulanabileceği kanaatine varmıştır. Anılan kararda Anayasa Mahkemesi, başvurucunun bireysel başvuru tarihinden sonra ölmesi hâlinde bu kişi yönünden başvurunun işlemden kaldırılmasına karar verilmesinin uygun olacağı sonucuna ulaşmıştır. Bunun yanında vefat eden başvurucunun mirasçısı olduğunu bilgi ve belgeleriyle ispat eden kişilerin ise makul bir süre içinde bireysel başvuruyu takip etme iradesini ortaya koymaları hâlinde -mirasçıların menfaatlerinin bulunup bulunmadığını da gözeterek- başvurunun incelenmesine devam edilebileceğini belirtmiştir. Bu kapsamda bireysel başvuru yapıldıktan sonra ölen bir başvurucunun mirasçılarının başvuruyu devam ettirme yönündeki taleplerini Anayasa Mahkemesine iletme yükümlülüğünün kendileri üzerinde olduğu kaydedilmelidir. Öte yandan Anayasa'nın uygulanması ve yorumlanması veya temel hakların kapsamının ve sınırlarının belirlenmesi ya da insan haklarına saygının gerekli kıldığı hâllerde başvurucunun bireysel başvuru tarihinden sonra ölmesi durumunda dahi başvurunun incelenmeye devam edilebileceği vurgulanmalıdır. Somut başvuruda başvurucu Muhacır Çiçek başvuru tarihinden sonra 1/10/2023 tarihinde vefat etmiştir. Başvurucu Muhacır Çiçek yönünden anılan kararda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

5. Açıklanan gerekçelerle başvurucu Muhacır Çiçek yönünden başvurunun işlemden kaldırılmasına karar verilmesi gerekir.

B. Diğer Başvurucular Yönünden Makul Sürede Yargılanma Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

6. 9/1/2013 tarihli ve 6384 sayılı Tazminat Komisyonunun Görevleri ile Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Kanun'da değişiklik yapan 2/3/2024 tarihli ve 7499 sayılı Kanun uyarınca üç ay içinde yapılacak müracaat üzerine makul süre şikâyetlerinin Tazminat Komisyonu tarafından inceleneceği düzenlenmiştir. Nitekim Anayasa Mahkemesi Ahmet Kartalkuş ([2. B.], B. No: 2019/39635, 19/3/2024) kararında ilk bakışta ulaşılabilir olan ve ihlal iddialarıyla ilgili başarı şansı sunma ve yeterli giderim sağlama kapasitesi olduğu görülen Tazminat Komisyonuna başvuru yolu tüketilmeden yapılan başvurunun incelenmesinin bireysel başvurunun ikincil niteliği ile bağdaşmayacağı sonucuna ulaşmıştır. Somut başvuruda da anılan kararda açıklanan ilkelerden ve varılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

7. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

III. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Başvuruların BİRLEŞTİRİLMESİNE,

B. Talepte bulunan başvurucuların adli yardım taleplerinin KABULÜNE,

C. Kamuya açık belgelerde talepte bulunan başvurucuların kimliğinin gizli tutulması taleplerinin KABULÜNE,

D. Başvurucu Muhacır Çiçek yönünden başvurunun İŞLEMDEN KALDIRILMASINA,

E. Diğer başvurucular yönünden makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

F. 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 339. maddesinin (2) numaralı fıkrası uyarınca tahsil edilmesi mağduriyetlerine neden olacağından adli yardım talebi kabul edilen başvurucuların yargılama giderlerini ödemekten TAMAMEN MUAF TUTULMASINA,

G. Diğer başvurucular tarafından yapılan yargılama giderlerinin başvurucular üzerinde BIRAKILMASINA 23/12/2025 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

NECMETTİN SINCAR

B. No: 2021/16163 | Karar tarihi: 23.12.2025

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2021/16163

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

NECMETTİN SINCAR BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2021/16163)

Karar Tarihi: 23/12/2025

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Yıldız SEFERİNOĞLU Kenan YAŞAR Metin KIRATLI

Raportör : Tuğba YILDIZ

Başvurucu : Necmettin SINCAR

Vekili : Av. Rehşan BATARAY SAMAN

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, terör olaylarından kaynaklanan uğranılan manevi zararın tazmin edilmesi talebiyle açılan tam yargı davasında hukuk kurallarının hatalı uygulanması nedeniyle hakkaniyete uygun yargılanma hakkının, yargılamanın uzun sürmesi nedeniyle de makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.

2. Türkiye, 2015 yılı Haziran ayından itibaren yoğun bir şekilde terör saldırılarına maruz kalmıştır. Bu kapsamda PKK tarafından Şırnak'ın merkezi ile Cizre, Silopi ve İdil ilçelerinde, Hakkâri'nin Yüksekova ilçesinde, Diyarbakır'ın Silvan, Sur ve Bağlar ilçelerinde, Mardin'in Dargeçit, Nusaybin ve Derik ilçelerinde, Muş'un Varto ilçesinde cadde ve sokaklara hendekler kazılıp barikatlar kurularak, bu barikatlara bomba ve patlayıcılar yerleştirilerek teröristler tarafından bu yerleşim yerlerinin bir kısmında öz yönetim adı altında hâkimiyet sağlanmaya çalışılmıştır. Bu bağlamda çok sayıda terörist, halkın bu yerlere giriş ve çıkışını engellemek istemiştir. Güvenlik güçleri, hendeklerin kapatılması ve barikatların kaldırılması suretiyle yaşamın normale dönmesini sağlamak amacıyla operasyonlar yapmış; teröristlerle çatışmaya girmiştir. Aylarca devam eden bu operasyon ve çatışmalar sırasında yaklaşık iki yüz güvenlik görevlisi hayatını kaybetmiş, tonlarca bomba ve patlayıcı imha edilmiştir

(Figen Yüksekdağ Şenoğlu [2. B.], B. No: 2016/25187, 4/4/2018, § 18).

3. Hendek olaylarının yaşandığı dönemde başvurucunun yaşadığı Diyarbakır'ın Sur ilçesinde Diyarbakır Valiliği sokağa çıkma yasağı ilan etmiştir. Başvurucu, yaşadığı Sur ilçesini geçici bir süreliğine terk etmek zorunda kalmıştır.

4. Başvurucu, İçişleri Bakanlığına sunduğu 18/5/2016 tarihli dilekçesinde manevi tazminat talebinde bulunmuştur. Başvurucu, dilekçesinde yerleşim biriminde meydana gelen terör olayları nedeniyle ilan edilen sokağa çıkma yasağı sürecinde dükkanının tüm eşyaları ile birlikte yıkıldığını, kullanılamaz hâle geldiğini belirterek uğradığını iddia ettiği manevi zararın giderilmesini istemiştir. Başvurucunun manevi tazminat talebi reddedilmiştir.

5. Başvurucunun terör olayları nedeniyle ilan edilen sokağa çıkma yasağından dolayı zarara uğradığından bahisle 20.000 TL manevi tazminatın ödenmesi talebiyle açtığı tam yargı davası Diyarbakır 2. İdare Mahkemesince reddedilmiştir. Kararın gerekçesinde, başvurucunun tazminat talebine konu ettiği zararının terör eylemleri sonucunda uğranılan zarar olmayıp idarece terörle mücadele faaliyeti kapsamında ilan edilen sokağa çıkma yasağının uygulanması sırasında maruz kalınan zorluk ve katlanılan külfetlerden kaynaklandığı belirtilmiştir. Bu hâliyle zararın idarenin faaliyet alanında ve bir idari faaliyet sebebiyle meydana geldiği iddiasına dayalı olarak açılan davada, idari faaliyet ile zarar arasında illiyet bağının varlığı nedeniyle uğranıldığı ileri sürülen zararların tazmininde sosyal risk ilkesinin uygulanmasına imkân bulunmadığı ifade edilmiştir. Ayrıca kararda hizmet kusuru ve kusursuz sorumluluk ilkeleri çerçevesinde de değerlendirme yapılmıştır. Buna göre somut olayda ilgili süreçte yürütülen faaliyetlere yönelik başvurucu özelinde idareye atfedilebilecek herhangi bir hizmet kusurunun olmadığına ve idarenin tazmin sorumluluğunu gerektiren, kamu külfeti olmaktan çıkan, hizmetten yararlanan başvurucu yönünden özel ve olağan dışı niteliğe dönüşen bir manevi zararın bulunmadığına işaret edilmiştir.

6. Başvurucunun bu karara karşı istinaf kanun yoluna başvurması üzerine Gaziantep Bölge İdare Mahkemesi 3. İdari Dava Dairesi istinaf başvurusunun reddine kesin olarak karar vermiştir.

7. Başvurucu, nihai kararı 25/2/2021 tarihinde öğrendikten sonra 16/3/2021 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

8. Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

9. Başvurucu adli yardım talebinde bulunmuştur. Ödeme gücünden yoksun olduğu anlaşılan başvurucunun adli yardım talebinin kabulüne karar verilmesi gerekir.

A. Makul Sürede Yargılanma Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

10. Başvurucu, yargılamanın uzun sürmesi nedeniyle makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

11. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Veysi Ado ([GK], B. No: 2022/100837, 27/4/2023) kararında anılan şikâyetle ilgili olarak uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede Anayasa Mahkemesi 9/1/2013 tarihli ve 6384 sayılı Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine Yapılmış Bazı Başvuruların Tazminat Ödenmek

Suretiyle Çözümüne Dair Kanun'un geçici 2. maddesinde 28/3/2023 tarihli ve 7445 sayılı Kanun'un 40. maddesi ile yapılan değişikliğe göre 9/3/2023 tarihi (bu tarih dâhil) itibarıyla derdest olan, yargılamaların makul sürede sonuçlandırılmadığı iddialarıyla yapılan başvurulara ilişkin olarak Tazminat Komisyonuna başvuru yolu tüketilmeden yapılan başvurunun incelenmesinin bireysel başvurunun ikincil niteliği ile bağdaşmayacağı neticesine varmıştır. Somut başvuruda da anılan kararda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

12. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

B. Hakkaniyete Uygun Yargılanma Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

13. Başvurucu, Sur ilçesinde gerçekleşen terör olayları nedeniyle ağır bir üzüntü yaşadığını, aile ve ekonomik düzeninin bozulduğunu, idarenin ağır hizmet kusurundan dolayı zarara uğradığını, kendisiyle aynı durumda olan kişilerin açtıkları davalarda lehlerine manevi tazminata hükmedildiğini, zararının tazmini talebiyle başvurabileceği etkili bir hukuki yolun bulunmadığını belirterek adil yargılanma hakkının ve etkili başvuru hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

14. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde başvurucunun iddialarının kanun yolu şikâyeti niteliğinde olup olmadığı hususuna dikkat çekildiği, somut olayda sosyal risk ilkesi sorumluluğunun şartlarının gerçekleşip gerçekleşmediğinin tespit edilmesinin yargılama makamlarının takdirinde olduğu, yapılacak incelemede Anayasa ve ilgili mevzuat hükümleri, Anayasa Mahkemesi içtihadı ve başvuru konusu olayın kendine özgü koşullarının gözönünde bulundurulması gerektiği belirtilmiştir. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı beyanda bulunmamıştır.

15. Başvuru, hakkaniyete uygun yargılanma hakkı kapsamında incelenmiştir.

16. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan hakkaniyete uygun yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

17. Anayasa Mahkemesi; somut başvuru ile aynı nitelikteki ihlal iddialarını incelediği Murat Beydili ([GK], B. No: 2019/14642, 17/6/2021) kararında, uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Anılan kararda Anayasa Mahkemesi, Danıştay içtihadına göre devletin sosyal risk ilkesi sorumluluğunun doğabilmesi için zararın terör eylemleri veya terörle mücadele amacıyla yürütülen faaliyetler kapsamında gerçekleşmesi, zarar görenin bu olayların ortaya çıkmasında bir katkısının bulunmaması, zararın özel ve olağan dışı olması şartlarının bir arada bulunması gerektiğine işaret etmiştir (Murat Beydili, § 68). Kararda yargılama merciince varlığı kabul edilen zararın terör eylemleri ve terörle mücadele kapsamında yürütülen faaliyetler sonucu ortaya çıktığı ve zararı doğuran olayın gerçekleşmesinde başvurucunun bir katkısının olmadığı noktasında tereddüt bulunmadığı vurgulandıktan sonra idare mahkemesinin başvurucunun uğradığı zararın özel ve olağan dışı olmadığı kabulünün adaleti ve sağduyuyu hiçe sayan tarzda bariz takdir hatası veya keyfîlik içerip içermediği incelenmiştir (Murat Beydili, §§ 69, 70).

18. Anayasa Mahkemesi; anılan kararında devletin anayasal ödevleri kapsamında sözü edilen bölgelerde yaşayanların can ve mal güvenliklerini korumak için aldığı tedbirler, başvurucunun manevi zararlarını azaltan veya en azından zararlarının artmasını önleyen etmenler olarak görülebilirse de bu tür tedbirlerin alınmasının başvurucunun uğradığı

zararı özel ve olağan dışı olmaktan çıkardığının kabulünün oldukça güç olduğunu belirtmiştir (Murat Beydili, § 71). Hendek olaylarından tüm toplumun belli ölçüde etkilendiği görüşünde haklılık payı bulunduğunun altını çizen Anayasa Mahkemesi, toplumun diğer bireylerinin yaşadığı ortamdan ve evinden ayrılmak zorunda kalan, bu sebeple de yoğun stres, kaygı ve ıstırap durumuyla karşılaşan başvurucu ile aynı ölçüde zarara uğradığının, dolayısıyla başvurucunun uğradığı zararın özel ve olağan dışı olmadığının söylenmesinin makul ve kabul edilebilir bir yorum olmadığını ifade etmiştir (Murat Beydili, § 72).

19. Sonuç olarak idare mahkemesinin başvurucunun uğradığı zararın özel ve olağan dışı olmadığı yorumunun bariz takdir hatasına dayalı olduğunu değerlendirmiş ve başvurucuyu manevi tazminat hakkından mahrum bırakan bu yorumun bir bütün olarak yargılamanın hakkaniyetini zedelediğine karar vermiştir (Murat Beydili, § 73).

20. Eldeki başvuruda da anılan karardan ayrılmayı gerektirir bir husus bulunmamaktadır. Bu nedenle başvurucunun Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki hakkaniyete uygun yargılanma hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

21. Başvurucu, mülkiyet hakkının da ihlal edildiğini ileri sürmüş ise de adil yargılanma hakkı kapsamındaki hakkaniyete uygun yargılanma hakkı yönünden ulaşılan sonuç gözetildiğinde söz konusu ihlal iddiası yönünden ayrıca inceleme yapılmasına gerek olmadığına karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

22. Başvurucu; ihlalin tespiti, yeniden yargılama yapılması ile tür belirtmeksizin 200.000 TL tazminat talebinde bulunmuştur.

23. Başvuruda tespit edilen anayasal hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerince yapılması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

24. İhlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasının yeterli bir giderim sağlayacağı anlaşıldığından tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Adli yardım talebinin KABULÜNE,

B. 1. Makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

2. Hakkaniyete uygun yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

C. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki hakkaniyete uygun yargılanma hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

D. Diğer ihlal iddiasının İNCELENMESİNE GEREK OLMADIĞINA,

E. Kararın bir örneğinin hakkaniyete uygun yargılanma hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Diyarbakır 2. İdare Mahkemesine (E.2018/1149, K.2019/1106) GÖNDERİLMESİNE,

F. Başvurucunun tazminat talebinin REDDİNE,

G. 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

H. Ödemenin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

İ. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 23/12/2025 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

BESNA BİRLİK

B. No: 2021/21754 | Karar tarihi: 23.12.2025

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2021/21754

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

BESNA BİRLİK BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2021/21754)

Karar Tarihi: 23/12/2025

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Yıldız SEFERİNOĞLU Kenan YAŞAR Metin KIRATLI

Raportör : Tuğba YILDIZ

Başvurucu : Besna BİRLİK

Vekili : Av. Nazan BİRLİK

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, terör olaylarından kaynaklanan uğranılan manevi zararın tazmin edilmesi talebiyle açılan tam yargı davasında hukuk kurallarının hatalı uygulanması nedeniyle hakkaniyete uygun yargılanma hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Türkiye, 2015 yılı Haziran ayından itibaren yoğun bir şekilde terör saldırılarına maruz kalmıştır. Bu kapsamda PKK tarafından Şırnak'ın merkezi ile Cizre, Silopi ve İdil ilçelerinde, Hakkâri'nin Yüksekova ilçesinde, Diyarbakır'ın Silvan, Sur ve Bağlar ilçelerinde, Mardin'in Dargeçit, Nusaybin ve Derik ilçelerinde, Muş'un Varto ilçesinde cadde ve sokaklara hendekler kazılıp barikatlar kurularak, bu barikatlara bomba ve patlayıcılar yerleştirilerek teröristler tarafından bu yerleşim yerlerinin bir kısmında öz yönetim adı altında hâkimiyet sağlanmaya çalışılmıştır. Bu bağlamda çok sayıda terörist, halkın bu yerlere giriş ve çıkışını engellemek istemiştir. Güvenlik güçleri, hendeklerin kapatılması ve barikatların kaldırılması suretiyle yaşamın normale dönmesini sağlamak amacıyla operasyonlar yapmış; teröristlerle çatışmaya girmiştir. Aylarca devam eden bu operasyon ve çatışmalar sırasında yaklaşık iki yüz güvenlik görevlisi hayatını kaybetmiş, tonlarca bomba ve patlayıcı imha edilmiştir (Figen Yüksekdağ Şenoğlu [2. B.], B. No: 2016/25187, 4/4/2018, § 18).

3. Hendek olaylarının yaşandığı dönemde başvurucunun yaşadığı Şırnak'ın Silopi ilçesinde Şırnak Valiliği sokağa çıkma yasağı ilan etmiştir.

4. Başvurucu, evinin yakınında 30/5/2016 tarihinde meydana gelen terör eylemi nedeniyle korku ve panik yaşadığını belirterek manevi tazminat istemiyle Şırnak Valiliği Zarar Tespit Komisyonuna başvurmuş ve 3/2/2017 tarihli kararla talebi reddedilmiştir.

5. Başvurucunun, yaşanılan terör olayı ve ilan edilen sokağa çıkma yasağından dolayı zarara uğradığından bahisle 3/2/2017 tarihli işlemin iptali talebiyle açtığı dava Mardin 2. İdare Mahkemesince reddedilmiştir. Kararın gerekçesinde; başvurucunun ikametine yakın yerde yaşanılan patlama nedeniyle talep edilen manevi tazminatın 17/7/2004 tarihli ve 5233 sayılı Terör ve Terörle Mücadeleden Doğan Zararların Karşılanması Hakkında Kanun kapsamında bulunmadığından genel hükümlere göre değerlendirilmesi gerektiği ifade edilmiştir. Kusurlu sorumluluk ilkesi yönünden idareye atfedilebilecek bir kusurun bulunmadığı, alınan tedbirlerin vatandaşın mal ve can emniyetini tehdit eden bölücü terör örgütü mensuplarını etkisiz hâle getirme amacını taşıdığı, dolayısıyla bölücü terör örgütü mensuplarının faaliyetlerinin idari faaliyet ile varsa ortaya çıkan zarar arasındaki uygun illiyet bağını kestiği ifade edilmiştir. Kusursuz sorumluluk (sosyal risk) ilkesi yönünden ise başvurucunun manevi zararının toplumun diğer bireylerinin uğradığı zararlardan ayrılabilir ve olağan dışı özellikli bir yönünün bulunmadığı, sosyal devlet olma gereklerinin devlet üzerine aşırı yük oluşturarak devleti mali anlamda işlevsiz kılacak şekilde yorumlanmaması gerektiği belirtilerek tazmin sorumluluğu olmadığı vurgulanmıştır.

6. Başvurucunun bu karara karşı istinaf kanun yoluna başvurması üzerine Gaziantep Bölge İdare Mahkemesi 3. İdari Dava Dairesi istinaf başvurusunun reddine kesin olarak karar vermiştir.

7. Başvurucu, nihai kararı 27/2/2021 tarihinde öğrendikten sonra 22/3/2021 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

8. Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

9. Başvurucu; Silopi ilçesinde gerçekleşen terör olayları nedeniyle ağır bir üzüntü yaşadığını, kendisiyle aynı durumda olan kişilerin açtıkları davalarda lehlerine manevi tazminata hükmedildiğini belirterek adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

10. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde Şırnak Valiliğinden temin edilen ilgili belgelerin değerlendirilmek üzere sunulduğu, yapılacak incelemede Anayasa ve ilgili mevzuat hükümleri, Anayasa Mahkemesi içtihadı ve başvuru konusu olayın kendine özgü koşullarının gözönünde bulundurulması gerektiği belirtilmiştir. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı beyanda bulunmamıştır.

11. Başvuru, hakkaniyete uygun yargılanma hakkı kapsamında incelenmiştir.

12. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan hakkaniyete uygun yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

13. Anayasa Mahkemesi; somut başvuru ile aynı nitelikteki ihlal iddialarını incelediği Murat Beydili ([GK], B. No: 2019/14642, 17/6/2021) kararında, uygulanacak anayasal ilkeleri

belirlemiştir. Anılan kararda Anayasa Mahkemesi, Danıştay içtihadına göre devletin sosyal risk ilkesi sorumluluğunun doğabilmesi için zararın terör eylemleri veya terörle mücadele amacıyla yürütülen faaliyetler kapsamında gerçekleşmesi, zarar görenin bu olayların ortaya çıkmasında bir katkısının bulunmaması, zararın özel ve olağan dışı olması şartlarının bir arada bulunması gerektiğine işaret etmiştir (Murat Beydili, § 68). Kararda yargılama merciince varlığı kabul edilen zararın terör eylemleri ve terörle mücadele kapsamında yürütülen faaliyetler sonucu ortaya çıktığı ve zararı doğuran olayın gerçekleşmesinde başvurucunun bir katkısının olmadığı noktasında tereddüt bulunmadığı vurgulandıktan sonra idare mahkemesinin başvurucunun uğradığı zararın özel ve olağan dışı olmadığı kabulünün adaleti ve sağduyuyu hiçe sayan tarzda bariz takdir hatası veya keyfîlik içerip içermediği incelenmiştir (Murat Beydili, §§ 69, 70).

14. Anayasa Mahkemesi; anılan kararında devletin anayasal ödevleri kapsamında sözü edilen bölgelerde yaşayanların can ve mal güvenliklerini korumak için aldığı tedbirler, başvurucunun manevi zararlarını azaltan veya en azından zararlarının artmasını önleyen etmenler olarak görülebilirse de bu tür tedbirlerin alınmasının başvurucunun uğradığı zararı özel ve olağan dışı olmaktan çıkardığının kabulünün oldukça güç olduğunu belirtmiştir (Murat Beydili, § 71). Hendek olaylarından tüm toplumun belli ölçüde etkilendiği görüşünde haklılık payı bulunduğunun altını çizen Anayasa Mahkemesi, toplumun diğer bireylerinin yaşadığı ortamdan ve evinden ayrılmak zorunda kalan, bu sebeple de yoğun stres, kaygı ve ıstırap durumuyla karşılaşan başvurucu ile aynı ölçüde zarara uğradığının, dolayısıyla başvurucunun uğradığı zararın özel ve olağan dışı olmadığının söylenmesinin makul ve kabul edilebilir bir yorum olmadığını ifade etmiştir (Murat Beydili, § 72).

15. Sonuç olarak idare mahkemesinin başvurucunun uğradığı zararın özel ve olağan dışı olmadığı yorumunun bariz takdir hatasına dayalı olduğunu değerlendirmiş ve başvurucuyu manevi tazminat hakkından mahrum bırakan bu yorumun bir bütün olarak yargılamanın hakkaniyetini zedelediğine karar vermiştir (Murat Beydili, § 73).

16. Eldeki başvuruda da anılan karardan ayrılmayı gerektirir bir husus bulunmamaktadır. Bu nedenle başvurucunun Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki hakkaniyete uygun yargılanma hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

17. Başvurucu; ihlalin tespiti, yeniden yargılama yapılması ile 100.000 TL manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

18. Başvuruda tespit edilen anayasal hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerince yapılması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

19. İhlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasının yeterli

bir giderim sağlayacağı anlaşıldığından tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Hakkaniyete uygun yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki hakkaniyete uygun yargılanma hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Kararın bir örneğinin hakkaniyete uygun yargılanma hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Mardin 2. İdare Mahkemesine (E.2017/1605, K.2018/69) GÖNDERİLMESİNE,

D. Başvurucunun tazminat talebinin REDDİNE,

E. 487,60 TL harç ve 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 40.487,60 TL yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

F. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

G. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 23/12/2025 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

ALİ AYDIN DEMİRSOY VE DİĞERLERİ

B. No: 2021/23258 | Karar tarihi: 23.12.2025

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2021/23258

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

ALİ AYDIN DEMİRSOY VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2021/23258)

Karar Tarihi: 23/12/2025

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Yıldız SEFERİNOĞLU Kenan YAŞAR Metin KIRATLI

Raportör : Ayça GANİDAĞLI DEMİRCİ

Başvurucular : Ali Aydın DEMİRSOY ve diğerleri [bkz. ekli listenin (C) sütunu]

Vekilleri : Av. Adil AKTAY Av. Utku Çağrı AKTAY

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru; kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatların enflasyon karşısında değer kaybına uğratılması nedeniyle mülkiyet hakkının, mahkeme kararının icra edilmemesi nedeniyle de mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak kararın icrası hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir. Başvuru, süresinde yapılmıştır.

2. Komisyon, makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilemez olduğuna, mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

II. DEĞERLENDİRME

3. 2021/25560 numaralı başvurunun konu yönünden hukuki irtibat nedeniyle 2021/23258 numaralı başvuru ile birleştirilmesine karar verilmesi gerekir.

A. Kamulaştırmasız El Atma Karşılığında Hükmedilen Tazminatların Değer Kaybına Uğratılması Nedeniyle Mülkiyet Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

4. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Ali Şimşek

ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2014/2073, 6/7/2017), Mehmet Akdoğan ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2013/817, 19/12/2013), Kadir Çakar ([1. B.], B. No: 2015/18908, 21/3/2018), Hanım Çeyiz ve Mehmet Gündüz ([1. B.], B. No: 2015/19289, 17/7/2018), Türkan Poyraz ([1. B.], B. No: 2015/15388, 13/9/2018) ve Emine Dilek Onaran ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2017/19987, 12/2/2020) kararlarında kamulaştırma bedellerinin ve kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatların enflasyon karşısında değer kaybına uğratılmasına veya uğratılarak ödenmesine ilişkin şikâyetleri inceleyerek uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede kamulaştırma bedellerinin ve kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatların enflasyon karşısında önemli ölçüde değer kaybına uğratılmasının veya uğratılarak ödenmesinin başvuruculara şahsi olarak aşırı ve olağan dışı bir külfet yüklediğini belirterek mülkiyet hakkının ihlal edildiği sonucuna ulaşmıştır. Somut başvuruda da anılan kararlarda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

5. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

B. Mülkiyet Hakkı ile Bağlantılı Olarak Kararın İcrası Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

6. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Veysi Ado ([GK], B. No: 2022/100837, 27/4/2023) kararında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede Anayasa Mahkemesi 9/1/2013 tarihli ve 6384 sayılı Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine Yapılmış Bazı Başvuruların Tazminat Ödenmek Suretiyle Çözümüne Dair Kanun'un geçici 2. maddesinde 28/3/2023 tarihli ve 7445 sayılı Kanun'un 40. maddesi ile yapılan değişikliğe göre 9/3/2023 tarihi (bu tarih dâhil) itibarıyla derdest olan, yargı kararlarının geç veya eksik icra edilmesi ya da icra edilmemesi şikâyetiyle yapılan başvurular ile yargılamaların makul sürede sonuçlandırılmadığı iddialarıyla yapılan başvurulara ilişkin olarak Tazminat Komisyonuna başvuru yolu tüketilmeden yapılan başvurunun incelenmesinin bireysel başvurunun ikincil niteliği ile bağdaşmayacağı neticesine varmıştır. Somut başvuruda da anılan kararda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

7. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

8. Başvurucular; ihlalin tespiti ile maddi ve manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

9. Kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatların değer kaybına uğratılması nedeniyle tespit edilen mülkiyet hakkı ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100). Öte yandan ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasının yeterli bir

giderim sağlayacağı anlaşıldığından tazminat taleplerinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Başvuruların BİRLEŞTİRİLMESİNE,

B. 1. Kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatların değer kaybına uğratılması nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

2. Mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak kararın icrası hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

C. Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatların değer kaybına uğratılması nedeniyle İHLAL EDİLDİĞİNE,

D. Kararın bir örneğinin mülkiyet hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere ekli listenin (G) sütununda yer verilen mahkemelere GÖNDERİLMESİNE,

E. Başvuruculaların tazminat taleplerinin REDDİNE,

F. Ekli listenin (D) sütununda yer alan başvuru harçlarının belirtildiği şekilde, ekli listenin (F) sütununda yer alan vekâlet ücretinin tabloda gösterildiği şekliyle başvuruculara ÖDENMESİNE,

G. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvuruculaların Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal faiz UYGULANMASINA,

H. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 23/12/2025 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

MELEK ÇAĞLAR VE DİĞERLERİ

B. No: 2021/26128 | Karar tarihi: 23.12.2025

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2021/26128

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

MELEK ÇAĞLAR VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2021/26128)

Karar Tarihi: 23/12/2025

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Yıldız SEFERİNOĞLU Kenan YAŞAR Metin KIRATLI

Raportör : Ayça GANİDAĞLI DEMİRCİ

Başvurucular : Melek ÇAĞLAR ve diğerleri [bkz. ekli listenin (C) sütunu]

Vekili : Av. Ali AKYÜZ

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, taşınmaza kamulaştırma yapılmadan el atılması nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir. Başvurular, süresinde yapılmıştır.

2. Komisyon makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilemez olduğuna, mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

II. DEĞERLENDİRME

3. Ekli listenin (B) sütununda bulunan başvuruların konu yönünden hukuki irtibat nedeniyle birleştirilmesine karar verilmesi gerekir.

A. Başvurucu Fahrettin Çakır Yönünden

4. Anayasa Mahkemesi Abdurrahman Beycur ve diğerleri ([GK], B. No: 2023/76490, 31/7/2025) kararında başvurucunun bireysel başvuru tarihinden sonra vefat etmesi hâlinde bireysel başvurudan haberi olmayan mirasçılarının hak kaybına uğramaması için yapılması gerekenler hususunda genel ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede Anayasa Mahkemesi

mirasçıların hak kaybına uğramalarını engellemek, bireysel başvuruların neticelendirilmesini sağlamak gerekliliğini birlikte karşılayabilecek bir yol olarak 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 49. maddesinin (7) numaralı fıkrası ile Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 84. maddesinin verdiği yetkiyle 6/1/1982 tarihli ve 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 26. maddesinin başvuru tarihinden sonra ölüm hâli için de uygulanabileceği kanaatine varmıştır. Anılan kararda Anayasa Mahkemesi, başvurucunun bireysel başvuru tarihinden sonra ölmesi hâlinde bu kişi yönünden başvurunun işlemden kaldırılmasına karar verilmesinin uygun olacağı sonucuna ulaşmıştır. Bunun yanında vefat eden başvurucunun mirasçısı olduğunu bilgi ve belgeleriyle ispat eden kişilerin ise makul bir süre içinde bireysel başvuruyu takip etme iradesini ortaya koymaları hâlinde -mirasçıların menfaatlerinin bulunup bulunmadığını da gözeterek- başvurunun incelenmesine devam edilebileceğini belirtmiştir. Bu kapsamda bireysel başvuru yapıldıktan sonra ölen bir başvurucunun mirasçılarının başvuruyu devam ettirme yönündeki taleplerini Anayasa Mahkemesine iletme yükümlülüğünün kendileri üzerinde olduğu kaydedilmelidir. Öte yandan Anayasa'nın uygulanması ve yorumlanması veya temel hakların kapsamının ve sınırlarının belirlenmesi ya da insan haklarına saygının gerekli kıldığı hâllerde başvurucunun bireysel başvuru tarihinden sonra ölmesi durumunda dahi başvurunun incelenmeye devam edilebileceği vurgulanmalıdır. Somut başvuruda başvurucu Fahrettin Çakır başvuru tarihinden sonra 19/4/2025 tarihinde vefat etmiştir. Başvurucu Fahrettin Çakır yönünden anılan kararda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

5. Açıklanan gerekçelerle başvurucu Fahrettin Çakır yönünden başvurunun işlemden kaldırılmasına karar verilmesi gerekir.

B. Diğer Başvurucular Yönünden

6. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Şevket Karataş ([GK], B. No: 2015/12554, 25/10/2018), Celalettin Aşçıoğlu ([1. B.], B. No: 2013/1436, 6/3/2014), Mustafa Asiler ([2. B.], B. No: 2013/3578, 25/2/2015) ile İbrahim Oğuz ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2013/5926, 6/10/2015) kararlarında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede başvuruculaların taşınmazlarına yapılan kamulaştırmasız el atmanın Anayasa'nın 13., 35. ve 46. maddeleri ile 4/11/1983 tarihli ve 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu'nda belirtilen usule uymadığı belirtilerek mülkiyet hakkına yapılan söz konusu müdahalenin kanunilik ilkesini ihlal ettiği sonucuna ulaşılmıştır. Somut başvuruda da anılan kararlarda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

7. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

8. Başvurucular, ihlalin tespiti ile manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

9. Kamulaştırmasız el atma şikâyeti nedeniyle mülkiyet hakkının ihlalinin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmamaktadır. Olayda ihlalin sonuçlarının ortadan kaldırılması bakımından etkin giderim yolu tazminat olarak görülmektedir. Eski hâle getirme kuralı çerçevesinde ihlalin sonuçlarının bütünüyle ortadan kaldırılabilmesi için başvuruculara manevi tazminat ödenmesine karar verilmesi

gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Başvurucu Fahrettin Çakır yönünden başvurunun İŞLEMDEN KALDIRILMASINA,

B. Diğer başvurucular yönünden mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

C. Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

D. Ekli listenin (G) sütununda belirtilen manevi tazminatın listede gösterildiği şekilde başvuruculara ÖDENMESİNE,

E. Ekli listenin (D) sütununda ayrıntısı belirtilen başvuru harçlarının listede gösterildiği şekilde başvuruculara ÖDENMESİNE, ekli listenin (F) sütununda yer alan vekâlet ücretinin listede gösterildiği şekilde başvuruculara ÖDENMESİNE,

F. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvurucuların Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal faiz UYGULANMASINA,

G. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 23/12/2025 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

CELAL İŞLER

B. No: 2021/29672 | Karar tarihi: 23.12.2025

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2021/29672

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

CELAL İŞLER BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2021/29672)

Karar Tarihi: 23/12/2025

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Yıldız SEFERİNOĞLU Kenan YAŞAR Metin KIRATLI

Raportör : Ayça GANİDAĞLI DEMİRCİ

Başvurucu : Celal İŞLER

Vekili : Av. Hüseyin KELEŞ

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, taşınmaza kamulaştırma yapılmadan el atılması nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir. Başvuru, süresi içinde yapılmıştır. Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

2. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Şevket Karataş ([GK], B. No: 2015/12554, 25/10/2018), Celalettin Aşçıoğlu ([1. B.], B. No: 2013/1436, 6/3/2014), Mustafa Asiler ([2. B.], B. No: 2013/3578, 25/2/2015) ile İbrahim Oğuz ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2013/5926, 6/10/2015) kararlarında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede başvurucuların taşınmazlarına yapılan kamulaştırmasız el atmanın Anayasa'nın 13., 35. ve 46. maddeleri ile 4/11/1983 tarihli ve 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu'nda belirtilen usule uymadığı belirtilerek mülkiyet hakkına yapılan söz konusu müdahalenin kanunilik ilkesini ihlal ettiği sonucuna ulaşılmıştır. Somut başvuruda da anılan kararlarda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

3. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

4. Başvurucu; ihlalin tespiti, yeniden yargılama yapılması ile 10.000 TL maddi ve 10.000 TL manevi tazminat talebinde bulunmuştur. Başvuruda tespit edilen anayasal hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmamaktadır. Olayda ihlalin sonuçlarının ortadan kaldırılması bakımından etkin giderim yolu tazminat olarak görülmektedir. Eski hâle getirme kuralı çerçevesinde ihlalin sonuçlarının bütünüyle ortadan kaldırılabilmesi için başvurucuya manevi zararları karşılığında taleple bağlı kalınarak net 10.000 TL manevi tazminat ödenmesine karar verilmesi gerekir. Manevi tazminat ödenmesinin yeterli bir giderim sağlayacağı anlaşıldığından başvurucunun maddi tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Başvurucuya net 10.000 TL manevi tazminat ÖDENMESİNE, tazminata ilişkin diğer taleplerin REDDİNE,

D. 487,60 TL harç ve 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 40.487,60 TL yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

E. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

F. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 23/12/2025 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

M.R.

B. No: 2021/31512 | Karar tarihi: 23.12.2025

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2021/31512

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

M.R. BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2021/31512)

Karar Tarihi: 23/12/2025

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

RESEN GİZLİLİK KARARI VERİLDİ

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Yıldız SEFERİNOĞLU Kenan YAŞAR Metin KIRATLI

Raportör : Sinan ARMAĞAN

Başvurucu : M.R.

Vekili : Av. Feyza Nur ALSANCAK HARDAL

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, sınır dışı etme kararı verilmesi nedeniyle kötü muamele yasağının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Sivas Valiliği 18/12/2020 tarihinde 4/4/2013 tarihli ve 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'nun 54. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (d) bendi uyarınca başvurucu hakkında sınır dışı etme ve idari gözetim altına alma kararları vermiştir. Sınır dışı etme kararında başvurucu hakkında gerekli değerlendirmelerin yapıldığı, başvurucunun 6458 sayılı Kanun'un 4. ve 55. maddeleri kapsamında olmadığının tespit edildiği belirtilmiştir.

3. Başvurucu, sınır dışı etme kararına karşı Sivas İdare Mahkemesinde (İdare Mahkemesi) iptal davası açmıştır. İdare Mahkemesi 25/6/2021 tarihli kararıyla davanın kesin olarak reddine karar vermiştir.

4. Başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

5. Bölüm, Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 73. maddesi uyarınca başvurucu hakkındaki sınır dışı etme işleminin tedbiren durdurulmasına karar vermiştir.

II. DEĞERLENDİRME

6. Başvurucu; kamu görevlilerinin fiziksel ve psikolojik işkencesine maruz kaldığı için ülkesini terk ettiğini, geldikten sonra yaptığı uluslararası koruma başvurusunun kabul edildiğini, İdare Mahkemesinin Türkiye'ye geliş tarihi konusunda yanılarak iddiaları hakkında hatalı değerlendirme yaptığını, sınır dışı etme kararı alınmasına neden olan suçlamada hakkında beraat kararı verildiğini belirterek kötü muamele yasağı ile yaşam hakkı ve adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini iddia etmiştir.

7. Anayasa Mahkemesi Hüseyin Aşkan ([2. B.], B. No: 2017/15649, 21/7/2020) kararında otuz günlük süre kuralının bireysel başvurunun ön şartlarından biri olduğunu ve bu sürenin başlangıç tarihinin tespitinde kanun hükmü gereği öğrenme tarihinin esas alınacağını belirtmiştir. Anılan kararda bireysel başvuru süresinin işlemeye başlaması yönünden nihai kararın gerekçesinin tebliğinin öğrenme şekillerinden biri olduğunu, bununla birlikte başka şekillerde de öğrenmenin söz konusu olabileceğini ifade etmiştir (Hüseyin Aşkan, §§ 20-23).

8. Bu doğrultuda kullanıcıların Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi (UYAP) üzerinden yaptıkları işlemlerin (doküman oluşturma, düzenleme, imzalama, açma, okuma ve yazdırma gibi) kayıt altına alındığı evrak işlem kütüğünün Anayasa Mahkemesi tarafından incelenmesi sonucunda nihai kararın açılarak okunduğuna ilişkin bir işlemin tespiti hâlinde bu işlemi yapan ilgililerin işlem sırasında nihai kararın sonucunu öğrendiklerinin kabul edileceği, böyle bir durumda bireysel başvuru süresinin de bu tarihten itibaren başlatılması gerektiği belirtilmiştir (Hüseyin Aşkan, §§ 26-29).

9. İdare Mahkemesinin somut başvuruya dayanak teşkil eden 25/6/2021 tarihli nihai kararına ilişkin olarak UYAP evrak işlem kütüğü üzerinde yapılan incelemede ilgili kararı başvurucunun vekilinin ilk kez 30/6/2021 tarihinde açarak okuduğu tespit edilmiştir. Dolayısıyla bireysel başvuru süresinin bu tarihten itibaren işlemeye başladığının kabul edilmesi gerekir.

10. Bu itibarla bireysel başvuru konusu yargılama sürecine ilişkin nihai karardan 30/6/2021 tarihinde haberdar olduğu anlaşılan başvurucunun bu tarihten itibaren otuz gün içinde bireysel başvuruda bulunması gerekirken başvuru süresi geçtikten sonra 2/8/2021 tarihinde yaptığı bireysel başvurunun süre aşımı nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

III. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Başvurunun niteliği gereği kamuya açık belgelerde başvurucunun kimliğinin RESEN GİZLİ TUTULMASINA,

B. Başvurunun süre aşımı nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

C. Sınır dışı etme işlemine ilişkin verilen tedbir kararının SONLANDIRILMASINA,

D. Yargılama giderlerinin başvurucu üzerinde BIRAKILMASINA,

E. Kararın bir örneğinin bilgi için İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Başkanlığına GÖNDERİLMESİNE 23/12/2025 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

YUNUS EMRE TEKİN

B. No: 2021/35468 | Karar tarihi: 23.12.2025

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2021/35468

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

YUNUS EMRE TEKİN BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2021/35468)

Karar Tarihi: 23/12/2025

R.G. Tarih ve Sayı: 16/3/2026 - 33198

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Yıldız SEFERİNOĞLU Kenan YAŞAR Metin KIRATLI

Raportör : Tuğba TUNA IŞIK

Başvurucu : Yunus Emre TEKİN

Vekili : Av. Osman Fatih AKGÜL

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, tahakkuk işleminin iptali talebiyle açılan davanın süresinde olmadığı gerekçesiyle reddedilmesi nedeniyle mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 9/7/2021 tarihinde yapılmıştır. Komisyonca oybirliği sağlanamaması nedeniyle başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

3. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına gönderilmiştir.

III. OLAY VE OLGULAR

4. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle ilgili olaylar özetle şöyledir:

5. Bilgisayar mühendisi olan başvurucunun 2015 yılındaki gelirleri ile ilgili yapılan vergi

denetiminde bir kısım vergi borcu ve cezasına ilişkin ihbarname düzenlenmiştir.

6. Başvurucu 1/2015-12/2015 dönemine ait 43.367,42 TL tutarındaki özel usulsüzlük cezası tarhiyatının iptali talebiyle İstanbul 4. Vergi Mahkemesinde 26/11/2020 tarihinde dava açmıştır.

7. Başvurucu, dava konusu ettiği özel usulsüzlük cezası tarhiyatının tahakkuk ettirildiğini öğrenmesi üzerine bu defa tahakkuk işleminin iptali için 17/1/2021 tarihinde İstanbul 2. Vergi Mahkemesinde (Mahkeme) dava açmıştır. Dava dilekçesinde; özel usulsüzlük cezası hakkındaki ihbarnameye karşı iptal davası açtığını, açtığı davanın 6/1/1982 tarihli ve 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 27. maddesi gereğince tahsil işlemini kendiliğinden durdurması gerektiğini, bu nedenle tarh işlemine karşı açılan davanın sonuna kadar vergi alacağının tahakkuk edemeyeceğini belirtmiştir.

8. Mahkeme 19/3/2021 tarihinde davanın süresinde açılmadığı gerekçesiyle reddine karar vermiş; karar gerekçesinde, dava konusu özel usulsüzlük cezasına ilişkin ihbarnamenin 27/10/2020 tarihinde başvurucuya tebliğ edildiğini, davanın otuz günlük dava açma süresinden sonra 17/1/2021 tarihinde açıldığını, dava konusu ihbarnamenin mevzuata uygun olarak yapıldığını belirterek davanın esasının incelenmesinin mümkün olmadığını açıklamıştır.

9. Başvurucu, karara karşı istinaf kanun yoluna başvurmuş; istinaf dilekçesinde davayı ihbarnameye karşı değil tahakkuk işlemine karşı açtığını dava dilekçesinde belirtmiş olmasına rağmen Mahkemenin dava açma süresini belirlerken davayı ihbarnameye karşı açmış gibi değerlendirmesinin hukuka aykırı olduğunu ifade etmiştir.

10. İstanbul Bölge İdare Mahkemesi 2. Vergi Dava Dairesi 16/6/2021 tarihinde istinaf başvurusunun reddine kesin olarak karar vermiştir.

11. Nihai karar başvurucuya 6/7/2021 tarihinde tebliğ edilmiştir.

12. Öte yandan İstanbul 4. Vergi Mahkemesi 29/4/2021 tarihinde özel usulsüzlük cezası tarhiyatının iptaline karar vermiştir. Karar, istinaf aşamasından geçip kesinleşmiştir.

13. Başvurucu 9/11/2021 tarihinde Anayasa Mahkemesine sunduğu dilekçede bireysel başvurudan sonra idare tarafından tahakkuk işleminin başvuru konusu dava aleyhine sonuçlandığı hâlde geri alındığını ancak işlemin haksızlığının idare tarafından kabul edilmesinin aleyhe sonuçlanan bir mahkeme kararını ortadan kaldırmadığını, karar nedeniyle yargılama masraflarını ödediğini, bu süreçte pek çok manevi sıkıntı yaşadığını belirtmiştir.

IV. İLGİLİ HUKUK

14. 2577 sayılı Kanun'un "Dava açma süresi" başlıklı 7. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"1. Dava açma süresi, özel kanunlarında ayrı süre gösterilmeyen hallerde Danıştayda ve idare mahkemelerinde altmış ve vergi mahkemelerinde otuz gündür.

2. Bu süreler;

a) İdari uyuşmazlıklarda; yazılı bildirimin yapıldığı,

b) Vergi, resim ve harçlar ile benzeri mali yükümler ve bunların zam ve cezalarından doğan uyuşmazlıklarda: Tahakkuku tahsile bağlı olan vergilerde tahsilatın; tebliğ yapılan hallerde veya tebliğ yerine geçen işlemlerde tebliğin; tevkif yoluyla alınan vergilerde istihkak

sahiplerine ödemenin; tescile bağlı vergilerde tescilin yapıldığı ve idarenin dava açması gereken konularda ise ilgili merci veya komisyon kararının idareye geldiği;

Tarihi izleyen günden başlar.

..."

15. 2577 sayılı Kanun'un "Yürütmenin durdurulması" başlıklı 27. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"...

4. Vergi mahkemelerinde, vergi uyuşmazlıklarından doğan davaların açılması, tarh edilen vergi, resim ve harçlar ile benzeri mali yükümlerin ve bunların zam ve cezalarının dava konusu edilen bölümünün tahsil işlemlerini durdurur. ..."

V. İNCELEME VE GEREKÇE

16. Anayasa Mahkemesinin 23/12/2025 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Başvurucunun İddiaları

17. Başvurucu; davayı tahakkuk işlemine karşı açtığını belirtmesine rağmen Mahkemenin dava açma süresini belirlerken tarhiyat (ihbarname) işlemine karşı dava açmış gibi değerlendirme yapmasının, idarenin savunma dilekçelerinde süre konusunda bir itirazının olmamasına rağmen sanki süre itirazında bulunmuş gibi karara yansıtmasının adil yargılanma hakkı ile mülkiyet hakkını ihlal ettiğini ileri sürmüştür.

B. Değerlendirme

18. Anayasa'nın "Hak arama hürriyeti" başlıklı 36. maddesi şöyledir:

"Herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir.

Hiçbir mahkeme, görev ve yetkisi içindeki davaya bakmaktan kaçınamaz."

19. Anayasa Mahkemesi, olayların başvurucu tarafından yapılan hukuki nitelendirmesi ile bağlı olmayıp olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eder. Başvurucunun şikâyetinin özü davayı tahakkuk işlemine karşı açmasına rağmen tarhiyat işlemine karşı açtığı değerlendirilerek süresinde açmadığı gerekçesiyle davanın reddedilmesine yönelik olduğundan iddia adil yargılanma hakkının güvenceleri arasında yer alan mahkemeye erişim hakkı kapsamında incelenmiştir.

1. Kabul Edilebilirlik Yönünden

20. Başvurucu, bireysel başvuruda bulunduktan sonra idare tarafından başvuru konusu işlemin geri alındığını beyan etmiştir. Bu durumda uyuşmazlık konusu olan işlemin geri alınmasının başvurucunun bireysel başvuru kapsamındaki mağduriyetini ortadan kaldırıp kaldırmadığının belirlenmesi gerekmektedir.

21. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan mahkemeye erişim hakkı medeni hak ve yükümlülüklerle ilgili taleplerin mahkemeye götürülmesi ve uyuşmazlığın esasının karara bağlanması hakkını güvence altına almaktadır. Başvurucu; dava konusu ettiği tahakkuk işleminin Mahkeme tarafından dikkate alınmadan daha önce açtığı başka bir davanın konusunu oluşturan ihbarname işlemine karşı dava açmış gibi değerlendirilerek davayı

süresinde açmadığı gerekçesiyle davanın reddedilmesinden yakınmıştır.

22. Bireysel başvuruya konu davanın esasını oluşturan tahakkuk işlemi ortadan kalkmış olsa bile başvurucunun mahkemeye erişemediği, diğer bir deyişle davanın esasını mahkeme önünde tartışmaya açamadığı ortadadır. Bu nedenle başvurucunun bir usul güvencesi olan mahkemeye erişim hakkı bakımından mağduriyetinin devam ettiği sonucuna varılmıştır.

23. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

2. Esas Yönünden

a. Hakkın Kapsamı ve Müdahalenin Varlığı

24. Anayasa'nın 36. maddesinin birinci fıkrasında herkesin yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddiada bulunma ve savunma hakkına sahip olduğu belirtilmiştir. Dolayısıyla mahkemeye erişim hakkı, Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan hak arama özgürlüğünün bir unsurudur. Diğer yandan Anayasa'nın 36. maddesine "adil yargılanma" ibaresinin eklenmesine ilişkin gerekçede, Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmelerce de güvence altına alınan adil yargılanma hakkının madde metnine dâhil edildiği vurgulanmıştır. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ni (Sözleşme) yorumlayan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, Sözleşme'nin 6. maddesinin (1) numaralı fıkrasının mahkemeye erişim hakkını içerdiğini belirtmektedir (Özbakım Özel Sağlık Hiz. İnş. Tur. San. ve Tic. Ltd. Şti. [2. B.], B. No: 2014/13156, 20/4/2017, § 34).

25. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan hak arama özgürlüğü, bir temel hak olmanın yanında diğer temel hak ve özgürlüklerden gereken şekilde yararlanılmayı ve bunların korunmasını sağlayan en etkili güvencelerden biridir. Bu bakımdan davanın bir mahkeme tarafından görülebilmesi ve kişinin adil yargılanma hakkı kapsamına giren güvencelerden faydalanabilmesi için ilk olarak kişiye iddialarını ortaya koyma imkânının tanınması gerekir. Diğer bir ifadeyle dava yoksa adil yargılanma hakkının sağladığı güvencelerden yararlanmak mümkün olmaz (Mohammed Aynosah [1. B.], B. No: 2013/8896, 23/2/2016, § 33).

26. Anayasa Mahkemesi bireysel başvuru kapsamında yaptığı değerlendirmelerde mahkemeye erişim hakkının bir uyuşmazlığı mahkeme önüne taşıyabilmek ve uyuşmazlığın etkili bir şekilde karara bağlanmasını isteyebilmek anlamına geldiğini ifade etmiştir (Özkan Şen [2. B.], B. No: 2012/791, 7/11/2013, § 52).

27. Somut olayda davanın süre aşımından reddedilerek esasının incelenmemesi nedeniyle başvurucunun mahkemeye erişim hakkına yönelik bir müdahalede bulunulduğu değerlendirilmiştir.

b. Müdahalenin İhlal Oluşturup Oluşturmadığı

28. Anayasa'nın 13. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"Temel hak ve hürriyetler, ... yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, ... ölçülülük ilkesine aykırı olamaz."

29. Yukarıda anılan müdahale, Anayasa'nın 13. maddesinde belirtilen koşullara uygun olmadığı takdirde Anayasa'nın 36. maddesinin ihlalini teşkil edecektir.

i. Kanunilik

30. Mahkeme, başvuruya konu davanın 2577 sayılı Kanun'un 7. maddesinde belirtilen sürede açılmadığı gerekçesiyle reddine karar vermiştir. Müdahalenin kanuni dayanağının bulunduğu açıktır.

ii. Meşru Amaç

31. Dava açmanın bir süreye bağlanmasının meşru amacının ne olduğu hususu benzer nitelikteki başvurularda Anayasa Mahkemesi tarafından müteaddit defa incelenmiştir. Anayasa Mahkemesi bu incelemelerinde idari işlem ya da eylemlere karşı açılacak davalarda süre koşulu öngörülmesinin en genel ifadesiyle Anayasa'nın 2. maddesinde düzenlenen hukuk devleti ilkesinin bir gereği olan idari istikrarın sağlanması şeklinde meşru bir amacı olduğuna işaret etmiştir (daha ayrıntılı değerlendirme için bkz. Ayşe Yıldırım [1. B.], B. No: 2014/5, 25/10/2017, §§ 54, 55; Fatma Altuner [2. B.], B. No: 2014/17714, 26/10/2017, §§ 48, 49; Çölbeyi Lojistik Nakliyat Gümrükleme Denizcilik İnşaat Turizm Sanayii ve Ticaret Limited Şirketi [1. B.], B. No: 2014/12354, 9/11/2017, § 52).

iii. Ölçülülük

(1) Genel İlkeler

32. Ölçülülük ilkesi elverişlilik, gereklilik ve orantılılık olmak üzere üç alt ilkeden oluşmaktadır. Elverişlilik öngörülen müdahalenin ulaşılmak istenen amacı gerçekleştirmeye elverişli olmasını, gereklilik ulaşılmak istenen amaç bakımından müdahalenin zorunlu olmasını yani aynı amaca daha hafif bir müdahale ile ulaşılmasının mümkün olmamasını, orantılılık ise bireyin hakkına yapılan müdahale ile ulaşılmak istenen amaç arasında makul bir dengenin gözetilmesi gerekliliğini ifade etmektedir (AYM, E.2011/111, K.2012/56, 11/4/2012; E.2014/176, K.2015/53, 27/5/2015; E.2016/13, K.2016/127, 22/6/2016; Mehmet Akdoğan ve diğerleri [1. B.], B. No: 2013/817, 19/12/2013, § 38).

33. Hukuki güvenlik ve istikrarın sağlanması bakımından dava açma hakkının belli bir süreyle sınırlandırılması tek başına mahkemeye erişim hakkını ihlal etmemekte ise de öngörülen sürenin makul olması, diğer bir ifadeyle haktan yararlanılmayı imkânsız kılacak veya aşırı derecede zorlaştıracak derecede kısa olmaması gerekir. Dava açma süresinin makul olup olmadığı değerlendirilirken dava ile elde edilecek hakkın niteliği, davanın konusu ve kişinin dava hakkının doğduğunu öğrenme imkânına sahip olup olmadığı gibi hususlar gözönünde bulundurulmalıdır. Öngörülen sürenin dava açmak için gerekli araştırma ve hazırlıkların yapılmasına, gerekiyorsa hukuki ve teknik yardım alınmasına yetecek ve hakkın önemiyle orantılı bir uzunlukta olmaması durumunda ölçüsüz olduğu söylenebilir (Yaşar Çoban [GK], B. No: 2014/6673, 25/7/2017, § 65).

34. Dava açma süresinin işlemeye başladığı an da mahkemeye erişim hakkına yapılan müdahalenin ölçülülüğü bağlamında büyük önem taşımaktadır (Yaşar Çoban, § 66). Dava açma süresinin hangi tarihte başlayacağını belirleme ve mevzuatı bu yönüyle yorumlama görevi esasen yargı mercilerine aittir. Bireysel başvurunun ikincillik ilkesi gereği, dava açma süresinin başlatılacağı tarihin belirlenmesi noktasında Anayasa Mahkemesinin bir görevi bulunmamaktadır. Anayasa Mahkemesinin bu hususta üstleneceği rol, dava açma süresinin hangi tarihten itibaren başlatılması gerektiğiyle ilgili olarak mahkemelerin yorumlarının mahkemeye erişim hakkına etkisini somut olayın koşulları ışığında incelemektir (Ahmet Yıldırım [1. B.], B. No: 2014/18135, 20/9/2017, § 46).

(2) İlkelerin Olaya Uygulanması

35. Başvurucu, özel usulsüzlük cezasına ilişkin düzenlenen ihbarnameye karşı dava açmasına rağmen dava konusu ettiği tarh işleminin tahakkuk etmesi nedeniyle bu defa tahakkuk işleminin iptali talebiyle dava açmıştır. Mahkeme, dava açma süresini ihbarnamenin tebliğinden itibaren başlatmış ve davanın süresinde açılmadığı sonucuna varmıştır. Başvurucunun istinaf dilekçesinde Mahkemenin dava konusunu doğru değerlendirmediği, ihbarname işlemine değil tahakkuk işlemine karşı dava açtığı itirazı ise istinaf mercii tarafından cevaplanmadan istinaf istemi reddedilmiştir.

36. Hak arama özgürlüğünün bağlandığı usul kurallarına uyulmaması nedeniyle uyuşmazlıkların esası hakkında karar verilmemesi suretiyle mahkemeye erişim hakkına yapılan müdahalenin idari istikrarın sağlanması amacının gerçekleştirilmesi bakımından elverişli ve gerekli olduğu söylenebilir. Somut olaydaki müdahalenin ölçülülüğünün değerlendirilmesi bakımından üzerinde durulması gereken asıl husus müdahalenin orantılı olup olmadığıdır.

37. Dava açma sürelerini düzenleyen usul hükümlerini yorumlamak yargı makamlarının görevindedir. Bariz takdir hatası veya açık bir keyfîlik bulunmadıkça Anayasa Mahkemesinin yargı makamlarının hukuk kurallarına ilişkin yorumlarına müdahale etmesi mümkün değildir. Bununla birlikte Anayasa Mahkemesi yargı makamlarının yorumlarının mahkemeye erişimi imkânsız kılıp kılmadığını ya da aşırı zorlaştırıp zorlaştırmadığını inceler.

38. Vergi borcunun vergi idaresi tarafından hesaplanması işlemi olan tarh, ilgilisine tebliğ edildikten sonra borcun tahsil edilebilmesi için tahakkuk etmesi gerekmektedir. Vergi mahkemelerinde tarhiyata karşı açılan davalarda -2577 sayılı Kanun'da belirtilen istisnalar hariç- yürütmenin durdurulması konusunda herhangi bir istem olmaksızın verginin tahsil işlemleri kendiliğinden durmaktadır. Diğer bir ifadeyle vergilendirme sürecinde bir tarh işlemine karşı dava açılması tarh işleminin daha ileri bir aşamaya geçmesini önlemektedir.

39. Başvurucu kendisine tebliğ edilen ihbarnameye konu tarh işlemine karşı daha önce dava açtığını, bu nedenle dava konusunun tahakkuk eden vergi borcunun iptali talebi olduğunu hem dava dilekçesinde hem de istinaf dilekçesinde belirtmiştir. Ancak Mahkeme ve istinaf mercii tarafından dava açma süresinin hesabında ihbarnamenin tebliğ tarihi esas alınmış ve başvurucunun iddiaları cevapsız bırakılmıştır.

40. Yargı makamlarının başvurucunun tüm itirazlarına rağmen ayrıca ve açık bir değerlendirme yapmadığı, bu şekliyle davanın süre aşımından reddedilmesinin başvurucu üzerinde ağır bir yüke sebep olduğu, ayrıca gelinen noktada idarenin işlemi geri aldığı da gözetildiğinde davanın reddedilmesinin tüm sonuçlarının başvurucu üzerinde kaldığı anlaşıldığından müdahalenin ölçülü olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

41. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

42. Öte yandan mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiği sonucuna varıldığından ayrıca diğer ihlal iddialarının kabul edilebilirlik ve esas yönünden incelenmesine gerek olmadığına karar verilmesi gerekir.

VI. GİDERİM

43. Başvurucu; ihlalin tespiti, yeniden yargılama yapılması ile 30.000 TL maddi ve 50.000

TL manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

44. Başvurucu tarafından başvuruya konu işlemin idarece geri alındığı beyan edildiğinden tespit edilen mahkemeye erişim hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasına gerek olmadığı değerlendirilmiştir.

45. İhlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için başvurucuya net 34.000 TL manevi ve 30.000 TL maddi tazminat ödenmesine karar verilmesi gerekir.

VII. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki mahkemeye erişim hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Diğer ihlal iddialarının İNCELENMESİNE GEREK OLMADIĞINA,

D. Başvurucuya net 34.000 TL manevi ve 30.000 TL maddi tazminat ÖDENMESİNE,

E. 487,60 TL harç ve 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 40.487,60 TL yargılama giderlerinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

F. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

G. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 23/12/2025 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

MEHMET ŞİMŞEK

B. No: 2021/38048 | Karar tarihi: 23.12.2025

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2021/38048

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

MEHMET ŞİMŞEK BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2021/38048)

Karar Tarihi: 23/12/2025

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Yıldız SEFERİNOĞLU Kenan YAŞAR Metin KIRATLI

Raportör : Ahmet Faruk TANYILDIZI

Başvurucu : Mehmet ŞİMŞEK

Vekili : Av. Gündüz GÜNEŞ

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, el konulan silahın iade edilmemesi veya bedelinin ödenmemesi nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Komisyon; adli yardım talebinin kabulüne, mülkiyet hakkı dışındaki diğer ihlal iddialarının kabul edilemez olduğuna, mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

II. DEĞERLENDİRME

3. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un "Bireysel başvuru usulü" başlıklı 47. maddesinin (5) numaralı fıkrası şöyledir:

"Bireysel başvurunun, başvuru yollarının tüketildiği tarihten; başvuru yolu öngörülmemişse ihlalin öğrenildiği tarihten itibaren otuz gün içinde yapılması gerekir. Haklı bir mazereti nedeniyle süresi içinde başvuramayanlar, mazeretin kalktığı tarihten itibaren onbeş gün içinde ve mazeretlerini belgeleyen delillerle birlikte başvurabilirler [...]"

4. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün "Başvuru süresi ve mazeret" başlıklı 64. maddesinin (1) numaralı fıkrası şöyledir:

"Bireysel başvurunun, başvuru yollarının tüketildiği tarihten, başvuru yolu öngörülmemişse ihlalin öğrenildiği tarihten itibaren otuz gün içinde yapılması gerekir."

5. Anayasa Mahkemesi Hüseyin Aşkan ([2. B.], B. No: 2017/15649, 21/7/2020) kararında otuz günlük süre kuralının bireysel başvurunun ön şartlarından biri olduğunu ve bu sürenin başlangıç tarihinin tespitinde kanun hükmü gereği öğrenme tarihinin esas alınacağını belirtmiştir. Anılan kararda bireysel başvuru süresinin işlemeye başlaması yönünden nihai kararın gerekçesinin tebliğinin öğrenme şekillerinden biri olduğunu, bununla birlikte başka şekillerde de öğrenmenin söz konusu olabileceğini ifade etmiştir (Hüseyin Aşkan, §§ 20-23).

6. Bu doğrultuda kullanıcıların Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi (UYAP) üzerinden yaptıkları işlemlerin (doküman oluşturma, düzenleme, imzalama, açma, okuma ve yazdırma gibi) kayıt altına alındığı evrak işlem kütüğünün Anayasa Mahkemesi tarafından incelenmesi sonucunda nihai kararın açılarak okunduğuna ilişkin bir işlemin tespiti hâlinde bu işlemi yapan ilgililerin işlem sırasında nihai kararın sonucunu öğrendiklerinin kabul edileceği, böyle bir durumda bireysel başvuru süresinin de bu tarihten itibaren başlatılması gerektiği belirtilmiştir (Hüseyin Aşkan, §§ 26-29).

7. Başvuru konusu olayda Yargıtay (Kapatılan) 16. Ceza Dairesinin 25/1/2021 tarihli nihai kararına ilişkin olarak UYAP evrak işlem kütüğü üzerinde yapılan incelemede, ilgili kararın başvurucunun vekili tarafından ilk kez 6/5/2021 tarihinde okunduğu, başvurucunun bu tarihten itibaren otuz gün içinde ve en geç 7/6/2021 tarihine kadar bireysel başvuruda bulunması gerekirken bu tarihi geçirdikten sonra 24/8/2021 tarihinde başvuru yaptığı anlaşılmıştır. Başvuru süresinin son gününün resmî tatil gününe denk gelmediği ve başvurucunun herhangi bir mazeret de bildirmediği görülmüştür.

8. Öte yandan müsadere kararı verilmemesine rağmen tabanca ve eklerinin iade edilmemesi veya bedelinin ödenmemesi yönündeki şikâyetin bireysel başvuru formunda yer almadığı, ilk kez başvuru dosyasına sunulan 9/3/2022 tarihli ek beyan dilekçesi kapsamında dile getirildiği anlaşılmaktadır. Bu durumda öğrenme tarihinden itibaren otuz günlük başvuru süresi geçtikten sonra verilen ek beyan dilekçesinde ileri sürülen iddiaların incelenmesi de mümkün değildir.

9. Açıklanan gerekçelerle başvurunun süre aşımı nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

III. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Başvurunun süre aşımı nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

B. 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 339. maddesinin (2) numaralı fıkrası uyarınca tahsil edilmesi mağduriyetine neden olacağından adli yardım talebi kabul edilen başvurucunun yargılama giderlerini ödemekten TAMAMEN MUAF TUTULMASINA 23/12/2025 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

KASIM PEKER

B. No: 2021/43836 | Karar tarihi: 23.12.2025

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2021/43836

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

KASIM PEKER BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2021/43836)

Karar Tarihi: 23/12/2025

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Yıldız SEFERİNOĞLU Kenan YAŞAR Metin KIRATLI

Raportör : Rıdvan DEMİR

Başvurucu : Kasım PEKER (T.C. Kimlik No: 44674755248)

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, mahpusun tutulduğu ceza infaz kurumunun fiziki koşulları nedeniyle kötü muamele yasağının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Başvurucu, başka bir ceza infaz kurumundan 20/6/2017 tarihinden denetimli serbestlikle salıverildiği 25/1/2022 tarihine kadar Kocaeli 2 No.lu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda (İnfaz Kurumu) barındırılmıştır.

3. Başvurucu, tutulduğu odada kalanların sayısının çokluğu ile sağlık ve hijyen koşullarının uygun olmadığı şikâyetiyle infaz hâkimliğine başvurmuştur. Kocaeli İnfaz Hâkimliği (Hâkimlik); İnfaz Kurumunda kapasitenin üzerinde hükümlü/tutuklu barındırıldığı, nakil talebinde bulunularak kurum yoğunluğunun azaltılmasının sağlandığı ancak yeni tutuklamalar nedeniyle mevcudun artış gösterdiği, ayrıca İnfaz Kurumundaki tüm koğuşlarda mevcut olan kalabalığa bağlı olarak yatak düzeni, hijyen ve barınma hususlarında başvurucuya veya başka birine özgü bir uygulama olmadığı, tüm hükümlü/tutukluların aynı uygulamaya tabi tutulduğu gerekçesiyle başvurucunun talebini reddetmiştir.

4. Başvurucunun Hâkimlik kararına itirazı, Kocaeli 1. Ağır Ceza Mahkemesince kesin olarak reddedilmiştir.

5. Başvurucu, nihai kararı 28/7/2021 tarihinde öğrendikten sonra 9/8/2021 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

6. Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

7. Anayasa Mahkemesi, İnfaz Kurumundan başvurucunun tutulduğu sürece ilişkin ayrıntılı bilgi talep etmiştir. İnfaz Kurumu ve Adalet Bakanlığının (Bakanlık) gönderdiği yazılı cevaplara göre;

- Başvurucu, resmî kapasitesi 16 kişi olan B-4, C-6, ve A-8 No.lu koğuşlarda kalmıştır. Bu koğuşların yatakhane bölümü 43,92 m²dir. Yatakhanede iki katlı sekiz ranza vardır. Tüm odalarda hükümlü/tutuklu sayısı kadar yatak ve ranza bulunmakta olup tüm hükümlü/tutuklular kendilerine ait yataktan 24 saat esasına göre faydalanabilmektedir. Hükümlü/tutukluların istifade ettiği tüm yataklar 90x190 cm ölçüsündedir. Odalarda mahpusların özel eşyalarını ve kıyafetlerini muhafaza edebilecekleri dolaplar vardır.

- Koğuşlar iki katlı olup alt katta kapısı ayrı 2,6 m² büyüklüğünde lavabolar bölümü, kapısı ayrı 1,4 m² büyüklüğünde tuvalet, kapısı ayrı 1,4 m² büyüklüğünde duş, 32 m² büyüklüğünde ortak kullanım alanı (televizyon izleme, sohbet ve yeme içme), 34 m² büyüklüğünde havalandırma bahçesi, üst katta ise 43,92 m² büyüklüğünde yatakhane bölümü bulunmaktadır.

- Başvurucu B-4 No.lu odada en fazla 28 kişiyle, C-6 No.lu odada en fazla 28 kişiyle, A-8 No.lu odada en fazla 33 kişiyle barındırılmıştır. B-4, C-6, A-8 No.lu odalarının kapasiteleri 16 kişi olup bu odalar 115,32 m²dir. Bireysel başvuru tarihi olan 9/8/2021 tarihinde A-8 No.lu 16 kişilik odada 34 kişi barındırılmakta olup kişi başı kullanım alanı 3,39 m²dir.

- Koğuşların alt kat ortak kullanım alanında bir tarafı sabit, bir tarafı açılır olmak üzere 100x120 cm ölçülerinde iki, üst kat yatakhane kısmında bir tarafı sabit, bir tarafı açılır olmak üzere 100x125 cm ölçülerinde dört pencere vardır. Koğuşlarda 5,456 m² büyüklüğünde merdiven boşluğu bulunmaktadır.

- Koğuştan bağımsız olmayıp 34 m² büyüklüğünde olan bir havalandırma bahçesi vardır. Tutuklu ve hükümlüler gün ışığı ile açılıp hava kararınca kapatılan havalandırma bahçesinden bu süre içinde kesintisiz olarak faydalanabilmektedir.

- Odalara bir kişi için 200 lt soğuk ve 50 lt sıcak su verilmektedir.

- Koğuşlarda meydana gelebilecek koku ve akma gibi durumlar ile bakım ya da onarım gerektiren durumlara teknik servis personeli tarafından ivedilikle müdahale edilmekte, ayrıca mahkûmların bu yöndeki taleplerine de aynı titizlikle yanıt verilmektedir.

- İnfaz Kurumunda sabah ve akşam olmak üzere iki kez rutin olarak sayım yapılmaktadır.

- Başvurucunun kurumda barındırıldığı süre boyunca Kampüs Semt Hastanesi başta olmak üzere psikiyatri ve dahiliye gibi birçok birimde tedavisi sağlanmış ve başvurucu, sıklıkla tedaviye çıkarılmıştır.

- Başvurucu, bağlama ve İngilizce kurslarına katılma yönünde talepte bulunmuş ve bağlama eğitimi ile İngilizce A-1, A-2 kurslarına katılmıştır.

8. Anayasa Mahkemesi, başvurucunun hangi koğuşta, kaç kişiyle, ne kadar süre barındırıldığına ilişkin olarak İnfaz Kurumundan bilgi istemiştir. İnfaz Kurumunun sunduğu

tablo, kararın ekinde bulunmaktadır. Bu tablodaki verilere göre Anayasa Mahkemesince hazırlanan, başvurucuya tahsis edilen kişisel alan ve süresini gösteren tablo aşağıda gösterilmiştir. Banyo ve tuvalet kısımları ile havalandırma bahçesinin yüzey alanları hesaplamaya dâhil edilmemiş ve toplam 75,92 m² üzerinden hesaplama yapılmıştır. Öte yandan başvurucunun üç kişilik odalarda kaldığı dönemlerde kişisel alanı 5 m²nin altına hiç düşmediğinden hesaplama yalnızca 16 kişilik odalarda kaldığı dönemler için yapılmıştır. Kişisel alanın 2 ile 3 m² ve 3 ile 4 m² arasında bulunduğu dönemler değerlendirme için yeterli veri sunduğundan kişisel alanın 4 m²'nin üzerinde olduğu dönemler de hesaplamaya dâhil edilmemiştir.

Kişi Sayısı Tarih Aralığı Toplam Süre (Gün) Kişisel Alan (m²)

33 28/7/2021-9/8/2021 12 2,30 m²

28 20/6/2017-7/7/2017 9/8/2017-8/9/2017 4/2/2021-9/2/2021 1/6/2021-20/6/2021 17 30 5 19 Toplam = 71 2,71 m²

27 10/9/2017-3/12/2017 15/10/2017-6/11/2017 26/1/2021-3/2/2021 4/2/2021-9/2/2021 18/3/2021-29/4/2021 10/2/2021-12/2/2021 27/2/2021-17/3/2021 21/6/2021-30/6/2021 2/5/2018-28/5/2018 54 22 8 5 42 2 18 9 23 Toplam = 183 2,81 m²

26 8/7/2017-8/8/2017 4/12/2017-14/12/2017 18/12/2020-28/12/2020 27/5/2021-31/5/2021 27/4/2018-1/5/2018 29/5/2018-11/7/2018 31 10 10 4 4 43 Toplam = 102 2,92 m²

25 29/12/2020-20/1/2021 15/12/2017-19/12/2017 23/2/2021-26/2/2021 29/7/2021-9/8/2021 4/4/2018-26/4/2018 12/7/2018-16/7/2018 5/4/2019-26/6/2019 18/12/2019-1/2/2020 12/3/2020-17/4/2020 29/9/2020-23/10/2020 22 4 3 11 22 4 82 45 36 24 Toplam = 253 3,03 m²

24 7/5/2021-16/5/2021 9/11/2021-1/12/2021 28/2/2018-7/3/2018 2/4/2018-3/4/2018 17/7/2018-19/7/2018 10/8/2021-3/9/2021 22/10/2021-24/10/2021 27/9/2019-10/10/2019 3/2/2020-13/2/2020 18/4/2020-11/5/2020 24/10/2020-9/11/2020 9 22 7 1 2 24 2 14 10 23 16 Toplam = 130 3,16 m²

23 29/12/2017-4/1/2018 8/3/2018-9/3/2018 27/3/2018-1/4/2018 20/7/2018-26/7/2018 11/9/2019-17/12/2019 14/2/2020-11/3/2020 12/5/2020-3/6/2020 12/6/2020-28/9/2020 10/11/2020-17/12/2020 2/7/2021-6/7/2021 6/9/2021-29/9/2021 2/12/2021-6/12/2021 6 1 5 6 97 26 22 108 37 4 23 4 Toplam = 339 3,30 m²

22 5/1/2018-16/1/2018 10/3/2018-26/3/2018 27/7/2018-14/9/2018 4/6/2020-11/6/2020 30/9/2021-3/10/2021 13/10/2021-17/10/2021 30/4/2021-5/5/2021 7/12/2021-14/12/2021 11 16 49 7 4 4 5 7 Toplam = 103 3,45 m²

21 17/1/2018-22/2/2018 21/9/2018-2/10/2018 21/2/2019-27/2/2019 25/3/2019-3/4/2019 8/7/2021-27/7/2021 4/10/2021-12/10/2021 36 11 6 9 19 8 Toplam = 89 3,61 m²

20 23/2/2018-26/2/2018 3/10/2018-7/10/2018 28/2/2019-24/3/2019 16/12/2021-4/1/2022 24/1/2022-25/1/2022 3 4 24 19 1 Toplam = 51 3,79 m²

19 8/10/2018-13/12/2018 15/2/2019-19/2/2019 21/5/2021-23/5/2021 5/1/2022-7/1/2022 66 4 2 2 Toplam = 74 3,99 m²

II. DEĞERLENDİRME

9. Başvurucu adli yardım talebinde bulunmuştur. Ödeme gücünden yoksun olduğu anlaşılan

başvurucunun adli yardım talebinin kabulüne karar verilmesi gerekir.

10. Başvurucu, barındırıldığı koğuşun çok kalabalık olması nedeniyle asgari yaşam ve hijyen koşullarının sağlanamadığını ileri sürmüştür. Bakanlık görüşünde; hükümlü/tutuklu sayısının artış gösterdiği zamanlarda kurumun fiziki şartlarında geçici olarak yer sıkıntıların yaşanabildiği ancak bu sıkıntıların en kısa sürede giderilmek için önlemlerin alındığı belirtilerek başvurunun kabul edilebilirliği ve şikâyetin esası bakımından Anayasa'nın, mevzuat hükümlerinin, Anayasa Mahkemesi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarının yapılacak tespit ve değerlendirmelerde dikkate alınması gerektiği bildirilmiştir. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı beyanda bulunmamıştır.

11. Başvuru, kötü muamele yasağı kapsamında incelenmiştir.

12. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan kötü muamele yasağının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

13. Değerlendirme başvurucunun tutulma koşulları -sahip olduğu kişisel yaşam alanı- gözetilerek iki başlık altında yapılacaktır:

1. Başvurucunun 3 m²den Daha Az Kişisel Yaşam Alanına Sahip Olduğu Dönem Yönünden

14. İnsan onurunun korunması amacıyla Anayasa'nın 17. maddesinin ilk fıkrasında maddi ve manevi varlığın korunması ve geliştirilmesi hakkı güvence altına alınmış; aynı maddenin üçüncü fıkrasıyla da kişilere işkence ve eziyet yapılması, kişilerin insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulması yasaklanmıştır. Bu yasak için herhangi bir istisnanın kabul edilmemesi ve Anayasa'nın 15. maddesinde savaş, seferberlik veya olağanüstü hâllerde de maddi ve manevi varlığının bütünlüğüne dokunulamayacağının ifade edilmesi, yasağın mutlak niteliğini ortaya koymaktadır (Cezmi Demir ve diğerleri [1. B.], B. No: 2013/293, 17/7/2014, § 80; Ali Rıza Özer ve diğerleri [GK], B. No: 2013/3924, 6/1/2015, §§ 72, 74; K.K. [GK], B. No: 2020/34532, 29/5/2024, § 26).

15. Anılan yasak kapsamında kalan hususlar, ceza infaz kurumlarında farklı şekillerde tezahür edebilir. Bunlar ceza infaz kurumu idaresi ve görevlilerinin kasıtlı davranışlarından kaynaklanabileceği gibi yönetimsel hatalar veya yetersiz kaynaklar sebebiyle de ortaya çıkabilir (Turan Günana [1. B.], B. No: 2013/3550, 19/11/2014, § 37).

16. Anayasa'nın 17. maddesi, tutuklu ve hükümlülerin tutulma koşullarının da insan onuruna yakışır bir şekilde olmasını koruma altına alır. Bu nedenle tutuklu ve hükümlüler özgürlükten mahrum kalmalarının doğal sonucu olan kaçınılmaz elem seviyesinden daha fazla sıkıntı veya eziyet çekecekleri bir duruma sokulmamalıdır. Ayrıca bu kişilerin sağlık ve esenlikleri yeterli bir şekilde güvence altına alınmalı, bu kişilere ihtiyaç duydukları tıbbi yardım sağlanmalıdır (Turan Günana, § 39).

17. Bir muamelenin Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasının kapsamına girebilmesi, asgari bir ağırlık derecesine (ciddiyet seviyesine) ulaşmasına bağlıdır. Ceza infaz kurumundaki tutulma koşullarının bahsi geçen asgari ağırlık eşiğine ulaşıp ulaşmadığı konusunda yapılacak değerlendirmede tutulma süresi, açık havada egzersiz yapma olanakları, koşulların neden olduğu fiziksel ve psikolojik etkiler, bazı durumlarda mahpusun yaşı, cinsiyeti, sağlığı ve davanın tüm koşulları gibi birçok faktörün önemli rol oynadığı belirtilmelidir. Bunlarla birlikte tutulma koşullarının kötü muamele oluşturup oluşturmadığı belirlenirken kişisel alan faktörünün temel bir unsur olarak dikkate alınması gerektiği

vurgulanmalıdır (Cengiz Yetgin [GK], B. No: 2019/39068, 14/6/2023, § 58; geri gönderme merkezindeki tutulma koşulları yönünden yapılan benzer değerlendirme için bkz. K.A. [GK], B. No: 2014/13044, 11/11/2015, § 93).

18. Ceza infaz kurumlarındaki aşırı kalabalıklaşma ve buna bağlı oluşan kişisel alan eksikliğine ilişkin şikâyetlerin incelenmesinde dikkate alınacak temel ilkeler Levent Cantekin ([GK], B. No: 2019/34408, 9/10/2024, §§ 33, 34) kararında ortaya konmuştur. Sözü edilen ilkelere göre tutuklu ve hükümlülerin tutulduğu çok kişilik koğuşlarda kişi başına düşen yüzey alanı en az 3 m² olmalıdır. Mahpus başına düşen yüzey alanının hesabında banyo ve tuvalet gibi sıhhi tesis bölümü ile havalandırma bahçesi yaşam alanına dâhil edilmese de mobilyaların kapladığı alan dâhil edilir. Çok kişilik koğuşlarda mahpus başına düşen yüzey alanı 3m²den az ise ya da her tutuklu ve hükümlünün ayrı bir uyku yeri yoksa veya koğuşun genel yüzeyi tutuklu ve hükümlülerin mobilyalar arasında serbestçe hareket etmesine izin vermiyorsa tutulma koşullarının kötü muamele yasağını ihlal ettiği yönünde güçlü bir karine oluşur. Bu karine ancak üç unsurun bir arada bulunması durumunda ortadan kaldırılabilir. İlk unsur asgari kişisel alanın 3 m²nin altına düşmesinin kısa süreli, küçük çaplı ve ara sıra olmasıdır. İkinci unsur bu tür azalmaların koğuş dışı yeterli dolaşım özgürlüğü ve yeterli koğuş dışı etkinliklerle desteklenmesidir. Son unsur tutuklu ve hükümlünün genel olarak uygun nitelikte olan ve tutulma koşullarını ağırlaştırıcı başka bir unsur taşımayan bir ceza infaz kurumunda tutulmasıdır.

19. Mahpusların 3 m² ile 4 m² arasında kişisel alana sahip olduğu hâllerde alan faktörü, tutulma koşullarının yeterliliğinin değerlendirilmesinde önemlidir ve bu durumun uygunsuz tutulma koşullarının diğer yönleriyle birleşmesi hâlinde kötü muamele yasağı ihlal edilmiş olur. Mahpusların daha fazla kişisel alana sahip olmaları nedeniyle kişisel alan sorununa ilişkin herhangi bir sorunun ortaya çıkmadığı durumlarda ise tutulma koşullarının yeterliliği konusunda tutulma koşullarının diğer yönleri değerlendirilmelidir. Tutulma koşullarının diğer yönleri arasında temel sıhhi ve hijyen gereklerine uygunluk, tuvalet ve banyonun mahrem kullanılması, açık hava egzersizine, doğal ışık veya havaya erişim, havalandırma ve ısıtma sistemlerinin yeterliliği yer alır. Belirtilen koşullar altında tutulmanın süresi de dikkate alınmalıdır (Levent Cantekin, § 35).

20. Somut olayda başvurucunun kişisel alanının 2 ile 3 m² arasında bulunduğu süre toplamda 368 gündür (hesaplamanın yer aldığı tablo için bkz. § 8). Başvurucunun anılan yüzey alanına sahip olduğu dönemler bazen kesintisiz olarak 30, 31, 42, 43 hatta 54 gün sürmüştür. Bu durumda ortada kötü muamele yasağının ihlal edildiği konusunda güçlü bir karine bulunmaktadır (bkz. § 18). Kişisel alanın 3 m²nin altına düşmesinin toplamda 368 gün sürmesi nedeniyle kısa süreli, küçük çaplı ve ara sıra olmadığına kanaat getirilmiştir. Bu nedenle meydana gelen alan azalmalarının -tutulma koşullarının ayrı ayrı ve başvurucu üzerindeki toplu etkileri de hesaba katılarak- Anayasa'nın 17. maddesi anlamında kötü muamele yasağı olarak nitelendirilmesi için gerekli olan ağırlık seviyesine ulaştığı sonucuna varılmıştır. Güçlü karinenin ortadan kalkması için aranan ilk unsurun sağlanmadığı anlaşıldığından asgari kişisel alandaki azalmaların koğuş dışı yeterli dolaşım özgürlüğü ve yeterli koğuş dışı etkinliklerle desteklenmesine, başvurucunun genel olarak uygun nitelikte olan ve tutulma koşullarını ağırlaştırıcı başka bir unsur taşımayan bir ceza infaz kurumunda tutuluyor olmasına ilişkin iki unsurun değerlendirilmesine gerek görülmemiştir.

21. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasında güvence altına alınan kötü muamele yasağının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

2. Başvurucunun 3 m² İle 4 m² Arasında Kişisel Yaşam Alanına Sahip Olduğu Dönem Yönünden

22. Başvurucunun toplam 1.039 gün süreyle 3 m² ile 4 m² arasında kişisel alanda barındırıldığı tespit edilmiştir (bkz. § 8). Anayasa Mahkemesi mahpusların asgari kişisel alana sahip olduğu hâllerde kötü muamele yasağı kapsamında bir değerlendirme yaparken kişisel yaşam alanı büyüklüğünün asgari standardı karşılamasının her zaman tek başına yeterli olmadığını, tutulma koşullarının diğer yönlerinin yeterliliğinin de incelenmesi gerektiğini belirtmiştir. Bu durumda alan faktörü asgari standardı karşılasa da açık hava egzersizine, doğal ışığa veya havaya erişim, havalandırmanın mevcudiyeti, ısıtma düzenlemelerinin yeterliliği, tuvaleti özel olarak kullanma, temel sıhhi ve hijyen gerekliliklerine uygunluk gibi diğer unsurların eksikliğiyle birleştiğinde 17. maddenin ihlal edildiğine karar verilebilecektir (bkz. § 19). Bu nedenle başvurucunun alan faktörü dışındaki tutulma koşulları incelenmelidir.

23. Başvurucu, düzenli biçimde muhafaza edebileceği ayrı bir yatak ile yatağı temiz tutmak için gerekli sıklıkta değiştirebileceği ayrı ve uygun bir yatak takımı sağlanmadığını ileri sürmemiştir. Başvurucunun yataksız bir zeminde veya yatağında başka mahpuslarla aynı anda uyumak zorunda kaldığı da saptanamamıştır. Başvurucunun kaldığı odaların sıhhi tesislerinin odalardan bir kapıyla ayrıldığı, başvurucunun her gün hem soğuk hem de sıcak suya erişebildiği tespit edilmiştir. Ayrıca odaların ve sıhhi tesislerin temizliği, mevcut tuvalet ve lavabo sayısı, mahpusların bunları kullanmak için harcadıkları zamanın yetersiz olduğu tespit edilmemiştir. Odaların havalandırma bahçesine açılan bir kapısı, her birimin havalandırma ve ışık sağlayan birden fazla penceresi olduğu da görülmüştür. Bu nedenle temizlik, havalandırma ve aydınlatma dâhil genel koşulların tutulma koşullarının standartlarına göre yeterli olduğu sonucuna varılmıştır.

24. Netice itibarıyla tutulma koşullarının fiziksel ve ruhsal etkileri ayrı ayrı ve başvurucu üzerindeki toplu etkisi hesaba katılarak değerlendirildiğinde başvurucunun 3 m² ile 4 m² arasında kişisel yaşam alanına sahip olduğu dönemdeki tutulma koşullarının Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrası kapsamına girebilmesi için aranan asgari ağırlık eşiğine ulaşmadığı sonucuna varılmıştır.

25. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasında güvence altına alınan kötü muamele yasağının ihlal edilmediğine karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

26. Başvurucu, ihlalin tespiti ile 700.000 TL manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

27. Başvurucunun İnfaz Kurumundan denetimli serbestlikle salıverildiği anlaşıldığından ihlalin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmamaktadır.

28. Öte yandan ihlalin niteliği dikkate alınarak başvurucuya net 125.000 TL manevi tazminat ödenmesine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Adli yardım talebinin KABULÜNE,

B. Kötü muamele yasağının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

C. 1. Başvurucunun 3 m²den daha az kişisel yaşam alanına sahip olduğu dönem yönünden Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasında güvence altına alınan kötü muamele yasağının İHLAL EDİLDİĞİNE,

2. Başvurucunun 3 m² ile 4 m² arasında kişisel yaşam alanına sahip olduğu dönem yönünden Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasında güvence altına alınan kötü muamele yasağının İHLAL EDİLMEDİĞİNE,

D. Başvurucuya net 125.000 TL manevi tazminat ÖDENMESİNE,

E. Ödemenin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

F. Kararın bir örneğinin bilgi için Kocaeli İnfaz Hâkimliğine (E.2021/5874, K.2021/6800), Kocaeli 1. Ağır Ceza Mahkemesine (2021/1286 D.İş) ve Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 23/12/2025 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

MURAT AKKUŞ

B. No: 2021/43842 | Karar tarihi: 23.12.2025

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2021/43842

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

MURAT AKKUŞ BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2021/43842)

Karar Tarihi: 23/12/2025

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Yıldız SEFERİNOĞLU Kenan YAŞAR Metin KIRATLI

Raportör : Rıdvan DEMİR

Başvurucu : Murat AKKUŞ

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, mahpusun tutulduğu ceza infaz kurumunun fiziki koşulları nedeniyle kötü muamele yasağının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Başvurucu, başka bir ceza infaz kurumundan 21/12/2017 tarihinden Eskişehir L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna nakledildiği 16/10/2021 tarihine kadar Kocaeli 2 No.lu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda (İnfaz Kurumu) barındırılmıştır.

3. Başvurucu, tutulduğu odada kalanların sayısının fazlalığı ile sağlık ve hijyen koşullarının uygun olmadığı şikâyetiyle infaz hâkimliğine başvurmuştur. Kocaeli İnfaz Hâkimliği (Hâkimlik); İnfaz Kurumunda kapasitenin üzerinde hükümlü/tutuklu barındırıldığı, nakil talebinde bulunularak kurumdaki yoğunluğun azaltılmasının sağlandığı ancak yeni tutuklamalar nedeniyle mevcudun sürekli artış gösterdiği, ayrıca İnfaz Kurumundaki tüm koğuşlarda mevcut olan kalabalığa bağlı olarak yatak düzeni, hijyen ve barınma hususlarında başvurucuya veya başka bir kişiye özgü uygulama olmadığı, tüm hükümlü/tutukluların aynı uygulamaya tabi tutulduğu gerekçesiyle başvurucunun talebini reddetmiştir.

4. Başvurucunun Hâkimlik kararına itirazı, Kocaeli 1. Ağır Ceza Mahkemesince kararın usul ve kanuna uygun olduğu gerekçesiyle kesin olarak reddedilmiştir.

5. Başvurucu, nihai kararı 28/7/2021 tarihinde öğrendikten sonra 5/8/2021 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

6. Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

7. Anayasa Mahkemesi, İnfaz Kurumundan başvurucunun tutulduğu sürece ilişkin ayrıntılı bilgi talep etmiştir. İnfaz Kurumu ve Adalet Bakanlığının (Bakanlık) gönderdiği yazılı cevaplara göre;

- Başvurucu; resmî kapasitesi 16 kişi olan C-5, C-4 ve A-8 No.lu koğuşlarda, kapasitesi 3 kişilik olan A-26 No.lu koğuşta kalmıştır. İnfaz Kurumundaki odalarda hükümlü/tutuklu sayısı kadar yatak ve ranza bulunmakta olup tüm hükümlü/tutuklular kendisine ait yataktan 24 saat esasına göre faydalanabilmektedir. Hükümlü/tutukluların istifade ettiği tüm yataklar 90x190 cm ölçüsündedir. Odalarda mahkûmların özel eşyalarını ve kıyafetlerini muhafaza edebilecekleri dolaplar vardır.

- Başvurucu, kapasitesi 16 kişi olan C-5 No.lu odada 18/12/2020-18/3/2021 tarihleri arasında en fazla 30 kişiyle, kapasitesi 16 kişi olan C-4 No.lu odada 18/3/2021-26/5/2021 tarihleri arasında en fazla 28 kişiyle, kapasitesi 16 kişi olan A-8 No.lu odada 26/5/2021-2/7/2021 tarihleri arasında en fazla 28 kişiyle, kapasitesi 3 kişi olan A-26 No.lu odada 2/7/2021-16/10/2021 tarihleri arasında en fazla 16 kişiyle barındırılmıştır.

- 16 kişilik odalar iki katlı olup alt katta kapısı ayrı, 2,6 m² büyüklüğünde lavabolar bölümü ve buradan kapısı ayrı olan 1,4 m² büyüklüğünde tuvalet ile kapısı ayrı olan 1,4 m² büyüklüğünde duş, 32 m² büyüklüğünde (lavobolar, duş ve tuvalet ile merdiven boşluğu dâhil) ortak kullanım alanı, 34 m² büyüklüğünde havalandırma bahçesi, üst katta ise 43,92 m² büyüklüğünde (merdiven boşluğu dâhil) yatakhane bölümü bulunmaktadır. 16 kişilik odalar toplam 115,32 m²den oluşmaktadır. Merdiven boşluğu ise 5,456 m²dir. 16 kişilik odalarda alt ve üst katlarda havalandırma penceresi vardır.

- Üç kişilik odalar iki katlı olup alt katta kapısı ayrı olan 3,01 m² büyüklüğünde tuvalet ve duş, 23,32 m² büyüklüğünde (lavobolar, duş ve tuvalet ile merdiven boşluğu dâhil) genel kullanım alanı, 25 m² genişliğinde havalandırma bahçesi, üst katta ise 32 m² büyüklüğünde yatakhane bölümü bulunmaktadır. Üç kişilik odalar toplam 83,33 m²dir. Merdiven boşluğu 5,797 m²dir. Üç kişilik odalarda alt ve üst katlarda havalandırma penceresi vardır.

- Koğuşların alt kat ortak kullanım alanında bir tarafı sabit, bir tarafı açılır olmak üzere 100x120 cm ölçülerinde iki, üst kat yatakhane kısmında bir tarafı sabit, bir tarafı açılır olmak üzere 100x125 cm ölçülerinde dört pencere bulunmaktadır.

- Tüm odalarda hükümlü/tutukluların kullanımlarına sunulmuş alt kattaki ortak yaşam alanından bağımsız, kapısı ayrı olan 16 kişilik odalarda 34 m², 3 kişilik odalarda 25 m² büyüklüğünde havalandırma bahçesi bulunmaktadır ve bu bölüm havanın aydınlaması ile kararması arasındaki sürede odadaki hükümlü/tutuklular tarafından kullanılabilmektedir.

- Kurumdaki odalara 7/24 kesintisiz soğuk su, ayrıca her gün 06.00-09.00, 12.00-14.00 ve 18.00-22.00 saatleri arasında herhangi bir kota olmaksızın sıcak su sağlanmaktadır.

- Koğuşlarda meydana gelebilecek koku ve akma gibi durumlar ile bakım ya da onarım gerektiren durumlara teknik servis personeli tarafından ivedilikle müdahale edilmekte, mahkûmların bu yöndeki taleplerine de aynı titizlikle yanıt verilmektedir.

- İnfaz Kurumunda sabah ve akşam olmak üzere iki kez rutin olarak sayım yapılmaktadır.

8. Anayasa Mahkemesi, başvurucunun hangi koğuşta, kaç kişiyle, ne kadar süre barındırıldığına ilişkin olarak İnfaz Kurumundan bilgi istemiştir. İnfaz Kurumunun sunduğu tablo, kararın ekinde bulunmaktadır. Bu tablodaki verilere göre Anayasa Mahkemesince hazırlanan, başvurucuya tahsis edilen kişisel alan ve süresini gösteren tablo aşağıdadır. Banyo ve tuvalet kısımları ile havalandırma bahçesinin yüzey alanları hesaplamaya dâhil edilmemiş, toplam 75,92 m² üzerinden hesaplama yapılmıştır. Öte yandan başvurucunun üç kişilik odalarda kaldığı dönemlerde kişisel alanı 5 m²nin altına düşmediğinden hesaplama yalnızca 16 kişilik odalarda kaldığı dönemler için yapılmıştır. Kişisel alanın 2 ile 3 m² ve 3 ile 4 m² arasında bulunduğu dönemler değerlendirme için yeterli veri sunduğundan kişisel alanın 4 m²nin üzerinde olduğu dönemler de hesaplamaya dâhil edilmemiştir.

Kişi Sayısı Tarih Aralığı Toplam Süre (Gün) Kişisel Alan (m²)

30 18/12/2020-18/3/2021 90 Toplam = 90 2,53 m²

28 18/3/2021-2/7/2021 107 Toplam = 107 2,71 m²

II. DEĞERLENDİRME

9. Başvurucu adli yardım talebinde bulunmuştur. Ödeme gücünden yoksun olduğu anlaşılan başvurucunun adli yardım talebinin kabulüne karar verilmesi gerekir.

10. Başvurucu; barındırıldığı koğuşun çok kalabalık olması nedeniyle asgari yaşam koşullarının sağlanamadığını, bazen yerde yatmak zorunda kaldığını, bazen de kalabalıklık nedeniyle nöbetleşe uyuduklarını ileri sürmüştür. Bakanlık görüşünde; hükümlü/tutuklu sayısının arttığı zamanlarda İnfaz Kurumunda geçici olarak yer sıkıntıları yaşanabildiği ancak bu sıkıntıların en kısa sürede giderilebilmesi için önlemler alındığını belirterek kabul edilebilirlik ve esas yönünden yapılacak incelemede Anayasa'nın, mevzuat hükümlerinin, Anayasa Mahkemesi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarının dikkate alınması gerektiği bildirilmiştir.

11. Başvuru, kötü muamele yasağı kapsamında incelenmiştir.

12. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan kötü muamele yasağının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

13. İnsan onurunun korunması amacıyla Anayasa'nın 17. maddesinin ilk fıkrasında maddi ve manevi varlığın korunması ve geliştirilmesi hakkı güvence altına alınmış; aynı maddenin üçüncü fıkrasıyla da kişilere işkence ve eziyet yapılması, kişilerin insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulması yasaklanmıştır. Bu yasak için herhangi bir istisnanın kabul edilmemesi ve Anayasa'nın 15. maddesinde savaş, seferberlik veya olağanüstü hâllerde de maddi ve manevi varlığının bütünlüğüne dokunulamayacağının ifade edilmesi, yasağın mutlak niteliğini ortaya koymaktadır (Cezmi Demir ve diğerleri [1. B.], B. No: 2013/293, 17/7/2014, § 80; Ali Rıza Özer ve diğerleri [GK], B. No: 2013/3924, 6/1/2015, §§ 72, 74; K.K. [GK], B. No: 2020/34532, 29/5/2024, § 26).

14. Anılan yasak kapsamında kalan hususlar, ceza infaz kurumlarında farklı şekillerde tezahür edebilir. Bunlar ceza infaz kurumu idaresi ve görevlilerinin kasıtlı davranışlarından kaynaklanabileceği gibi yönetimsel hatalar veya yetersiz kaynaklar sebebiyle de ortaya çıkabilir (Turan Günana [1. B.], B. No: 2013/3550, 19/11/2014, § 37).

15. Anayasa'nın 17. maddesi, tutuklu ve hükümlülerin tutulma koşullarının da insan onuruna yakışır bir şekilde olmasını koruma altına alır. Bu nedenle tutuklu ve hükümlüler özgürlükten mahrum kalmalarının doğal sonucu olan kaçınılmaz elem seviyesinden daha fazla sıkıntı veya eziyet çekecekleri bir duruma sokulmamalıdır. Ayrıca bu kişilerin sağlık ve esenlikleri yeterli bir şekilde güvence altına alınmalı, bu kişilere ihtiyaç duydukları tıbbi yardım sağlanmalıdır (Turan Günana, § 39).

16. Bir muamelenin Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasının kapsamına girebilmesi, asgari bir ağırlık derecesine (ciddiyet seviyesine) ulaşmasına bağlıdır. Ceza infaz kurumundaki tutulma koşullarının bahsi geçen asgari ağırlık eşiğine ulaşıp ulaşmadığı konusunda yapılacak değerlendirmede tutulma süresi, açık havada egzersiz yapma olanakları, koşulların neden olduğu fiziksel ve psikolojik etkiler, bazı durumlarda mahpusun yaşı, cinsiyeti, sağlığı ve davanın tüm koşulları gibi birçok faktörün önemli rol oynadığı belirtilmelidir. Bunlarla birlikte tutulma koşullarının kötü muamele oluşturup oluşturmadığı belirlenirken kişisel alan faktörünün temel bir unsur olarak dikkate alınması gerektiği vurgulanmalıdır (Cengiz Yetgin [GK], B. No: 2019/39068, 14/6/2023, § 58; geri gönderme merkezindeki tutulma koşulları yönünden yapılan benzer değerlendirme için bkz. K.A. [GK], B. No: 2014/13044, 11/11/2015, § 93).

17. Ceza infaz kurumlarındaki aşırı kalabalıklaşma ve buna bağlı oluşan kişisel alan eksikliğine ilişkin şikâyetlerin incelenmesinde dikkate alınacak temel ilkeler Levent Cantekin ([GK], B. No: 2019/34408, 9/10/2024, §§ 33, 34) kararında ortaya konmuştur. Sözü edilen ilkelere göre tutuklu ve hükümlülerin tutulduğu çok kişilik koğuşlarda kişi başına düşen yüzey alanı en az 3 m² olmalıdır. Mahpus başına düşen yüzey alanının hesabında banyo ve tuvalet gibi sıhhi tesis bölümü ile havalandırma bahçesi yaşam alanına dâhil edilmese de mobilyaların kapladığı alan dâhil edilir. Çok kişilik koğuşlarda mahpus başına düşen yüzey alanı 3m²den az ise ya da her tutuklu ve hükümlünün ayrı bir uyku yeri yoksa veya koğuşun genel yüzeyi tutuklu ve hükümlülerin mobilyalar arasında serbestçe hareket etmesine izin vermiyorsa tutulma koşullarının kötü muamele yasağını ihlal ettiği yönünde güçlü bir karine oluşur. Bu karine ancak üç unsurun bir arada bulunması durumunda ortadan kaldırılabilir. İlk unsur asgari kişisel alanın 3 m²nin altına düşmesinin kısa süreli, küçük çaplı ve ara sıra olmasıdır. İkinci unsur bu tür azalmaların koğuş dışı yeterli dolaşım özgürlüğü ve yeterli koğuş dışı etkinliklerle desteklenmesidir. Son unsur tutuklu ve hükümlünün genel olarak uygun nitelikte olan ve tutulma koşullarını ağırlaştırıcı başka bir unsur taşımayan bir ceza infaz kurumunda tutulmasıdır.

18. Mahpusların 3 m² ile 4 m² arasında kişisel alana sahip olduğu hâllerde alan faktörü, tutulma koşullarının yeterliliğinin değerlendirilmesinde önemlidir ve bu durumun uygunsuz tutulma koşullarının diğer yönleriyle birleşmesi hâlinde kötü muamele yasağı ihlal edilmiş olur. Mahpusların daha fazla kişisel alana sahip olmaları nedeniyle kişisel alan sorununa ilişkin herhangi bir sorunun ortaya çıkmadığı durumlarda ise tutulma koşullarının yeterliliği konusunda tutulma koşullarının diğer yönleri değerlendirilmelidir. Tutulma koşullarının diğer yönleri arasında temel sıhhi ve hijyen gereklerine uygunluk, tuvalet ve banyonun mahrem kullanılması, açık hava egzersizine, doğal ışık veya havaya erişim, havalandırma ve ısıtma sistemlerinin yeterliliği yer alır. Belirtilen koşullar altında tutulmanın süresi de dikkate alınmalıdır (Levent Cantekin, § 35).

19. Her mahpusa düzenli biçimde muhafaza edeceği ayrı bir yatak ile yatağını temiz tutması için gerekli sıklıkta değiştirebileceği ayrı ve uygun bir yatak takımı sağlanmalıdır. Bu bakımdan mahpusun bir yatağı aynı anda başka mahpuslarla birlikte kullanmak veya

nöbetleşe olarak paylaşmak veya yataksız zeminde uyumak zorunda bırakılmasının kabul edilemez olduğu değerlendirilmektedir (Cengiz Yetgin, § 62).

20. Olayda başvurucu, kesintisiz olarak 90 gün boyunca 2,53 m², 107 gün boyunca da 2,71 m² yüzey alanına sahip olmuştur. Dolayısıyla kişisel alanın 3 m²nin altına düşmesi kısa süreli olmamıştır. Bu nedenle meydana gelen alan azalmalarının -tutulma koşullarının ayrı ayrı ve başvurucu üzerindeki toplu etkileri de hesaba katılarak- Anayasa'nın 17. maddesi anlamında kötü muamele yasağı olarak nitelendirilmesi için gerekli olan ağırlık seviyesine ulaştığı sonucuna varılmıştır. Güçlü karinenin ortadan kalkması için aranan ilk unsurun sağlanmadığı anlaşıldığından asgari kişisel alandaki azalmaların koğuş dışı yeterli dolaşım özgürlüğü ve yeterli koğuş dışı etkinliklerle desteklenmesine, başvurucunun genel olarak uygun nitelikte olan ve tutulma koşullarını ağırlaştırıcı başka bir unsur taşımayan bir ceza infaz kurumunda tutuluyor olmasına ilişkin iki unsurun değerlendirilmesine gerek görülmemiştir.

21. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasında güvence altına alınan kötü muamele yasağının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

22. Başvurucu, ihlalin tespiti ile tür belirtmeksizin 1.000 Avro tazminat talebinde bulunmuştur.

23. Başvurucunun 4/8/2022 tarihinde denetimli serbestliğe ayrıldığı anlaşıldığından ihlalin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmamaktadır.

24. Öte yandan ihlalin niteliği dikkate alınarak ve başvurucunun talebiyle bağlı kalınarak 1.000 Avronun başvuru tarihindeki Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası avro efektif satış kuru esas alınarak hesaplanan karşılığı olan net 10.131 TL'nin başvurucuya manevi tazminat olarak ödenmesine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Adli yardım talebinin KABULÜNE,

B. Kötü muamele yasağının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

C. Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasında güvence altına alınan kötü muamele yasağının İHLAL EDİLDİĞİNE,

D. Başvurucuya net 10.131 TL manevi tazminat ÖDENMESİNE,

E. Ödemenin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

F. Kararın bir örneğinin bilgi için Kocaeli İnfaz Hâkimliğine (E.2021/5764, K.2021/6784), Kocaeli 1. Ağır Ceza Mahkemesine (2021/1277 D.İş) ve Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 23/12/2025 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

HEDİYE HATUN SEVİM VE DİĞERLERİ

B. No: 2021/45384 | Karar tarihi: 23.12.2025

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2021/45384

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

HEDİYE HATUN SEVİM VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2021/45384)

Karar Tarihi: 23/12/2025

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Yıldız SEFERİNOĞLU Kenan YAŞAR Metin KIRATLI

Raportör : Gökhan SÖNMEZ

Başvurucular : 1. Hediye Hatun SEVİM 2. Osman USTA 3. Sümeyye Kübra İLTER

Vekili : Av. Süleyman Taha ULUCAN

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, ihtiyati haczin uzun sürmesi nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Başvurucular aleyhine tasarrufun iptali istemiyle 30/5/2011 tarihinde dava açılmıştır. Kayseri 2. Asliye Hukuk Mahkemesi (Mahkeme) 31/5/2011 tarihinde başvurucular adına kayıtlı taşınmazlara ihtiyati haciz konulmasına karar vermiştir.

3. Başvurucu Osman Usta 9/6/2014 tarihinde ihtiyati hacizlerin kaldırılmasını talep etmiştir. Mahkeme 11/7/2014 tarihli celsede davanın esası hakkında karar verilmesine yer olmadığına ve ihtiyati hacizlerin kaldırılmasına karar vermiştir. Kararın gerekçesinde; alacağı temlik edenin alacağından feragat ettiğini icra hukuk mahkemesinde görülen duruşmada bildirdiğini, mahkeme içi ikrarın bağlayıcı olması nedeniyle dava konusuz kaldığından karar verilmesine yer olmadığına karar verildiği ifade edilmiştir. Taşınmazlar üzerindeki ihtiyati hacizler 14/7/2014 tarihinde tapu sicilinden terkin edilmiştir.

4. Tarafların temyiz kanun yoluna başvurması üzerine temlik edenin alacağından feragatinin geçerli olmadığının yargı kararıyla sabit olduğu gerekçesiyle kararın bozulmasına 3/10/2018

tarihinde karar verilmiştir. Karara karşı yapılan karar düzeltme istemi ise 12/2/2020 tarihinde reddedilmiştir. Yargılama, inceleme tarihi itibarıyla devam etmektedir.

5. Başvurucular yargılama devam ederken 27/9/2021 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

6. Komisyon, adli yardım talebinin kabulüne ve makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilemez olduğuna, mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

II. DEĞERLENDİRME

7. Başvurucular, ihtiyati haczin uzun sürmesi nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

8. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un "Bireysel başvuru usulü" başlıklı 47. maddesinin (5) numaralı fıkrası şöyledir:

"Bireysel başvurunun, başvuru yollarının tüketildiği tarihten; başvuru yolu öngörülmemişse ihlalin öğrenildiği tarihten itibaren otuz gün içinde yapılması gerekir. Haklı bir mazereti nedeniyle süresi içinde başvuramayanlar, mazeretin kalktığı tarihten itibaren onbeş gün içinde ve mazeretlerini belgeleyen delillerle birlikte başvurabilirler.

..."

9. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün (İçtüzük) "Başvuru süresi ve mazeret" başlıklı 64. maddesinin (1) numaralı fıkrası şöyledir:

"Bireysel başvurunun, başvuru yollarının tüketildiği tarihten, başvuru yolu öngörülmemişse ihlalin öğrenildiği tarihten itibaren otuz gün içinde yapılması gerekir."

10. 6216 sayılı Kanun'un 47. maddesinin (5) numaralı fıkrası ile İçtüzük'ün 64. maddesinin (1) numaralı fıkrası uyarınca bireysel başvuruların başvuru yollarının tüketildiği tarihten, başvuru yolu öngörülmemiş ise ihlalin öğrenildiği tarihten itibaren otuz gün içinde yapılması gerekmektedir (Yasin Yaman [1. B.], B. No: 2012/1075, 12/2/2013, § 19). Bireysel başvurunun kabul edilebilirlik koşullarından olan başvuru süresine riayet edilmesi şartı, bireysel başvuru incelemesinin her aşamasında resen nazara alınması gereken bir başvuru koşuludur (Taner Kurban [2. B.], B. No: 2013/1582, 7/11/2013, § 19). Ayrıca otuz günlük sürenin başlangıcında kanun hükmü gereği öğrenme tarihi esas alınmalıdır (Mehmet Özcan [1. B.], B. No: 2019/6266, 15/1/2020, § 20).

11. Bireysel başvuru süresinin işlemeye başlaması yönünden nihai kararın gerekçesinin tebliği, öğrenme şekillerinden biridir (Mehmet Ali Kurtuldu [2. B.], B. No: 2013/5504, 28/5/2014, § 27). Ancak öğrenme, gerekçeli kararın tebliği ile sınırlı olarak gerçekleşmez; başka şekillerde de öğrenme söz konusu olabilir. Başvurucunun nihai kararın gerekçesini dava dosyasını incelemek suretiyle öğrenmesi mümkündür. Bu doğrultuda dosyadan suret alınması gibi hâllerde başvurucunun gerekçeli kararı öğrendiği kabul edilebilir. Başvuruculaların nihai kararın gerekçesini öğrendiklerini beyan ettikleri tarih de bireysel başvuru süresinin başlangıcı olarak ele alınabilir (İlyas Türedi [1. B.], B. No: 2013/1267, 13/6/2013, §§ 21, 22).

12. Somut olayda başvurucular, ihtiyati haczin uzun sürmesinden yakınmaktadır. Başvuruculaların taşınmazlarına ihtiyati haciz uygulanmasına ilişkin 31/5/2011 tarihli karar,

başvurucuların talebi üzerine 11/7/2014 tarihli kararla kaldırılmış ve başvurucuların vekiline tefhim ve tebliğ edilmiştir. Bu durumda 11/7/2014 tarihinde kesin olarak verilen ihtiyati haczin kaldırılması kararından yaklaşık 7 yıl sonra 27/9/2021 tarihinde gerçekleştirilen bireysel başvurunun süresinde olmadığı anlaşılmıştır.

13. Açıklanan gerekçelerle başvurunun süre aşımı nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

III. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Başvurunun süre aşımı nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

B. 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 339. maddesinin (2) numaralı fıkrası uyarınca tahsil edilmesi mağduriyetine neden olacağından adli yardım talebi kabul edilen başvurucuların yargılama giderlerini ödemekten TAMAMEN MUAF TUTULMASINA 23/12/2025 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

FERZENDE KURHAN

B. No: 2021/46044 | Karar tarihi: 23.12.2025

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2021/46044

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

FERZENDE KURHAN BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2021/46044)

Karar Tarihi: 23/12/2025

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Yıldız SEFERİNOĞLU Kenan YAŞAR Metin KIRATLI

Raportör : Rıdvan DEMİR

Başvurucu : Ferzende KURHAN

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, mahpusun tutulduğu ceza infaz kurumunun fiziki koşulları nedeniyle kötü muamele yasağının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Başvurucu, başka bir ceza infaz kurumundan naklen geldiği 2/12/2016 tarihinden tahliye edildiği 24/10/2023 tarihine kadar Kocaeli 2 No.lu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda (İnfaz Kurumu) barındırılmıştır.

3. Başvurucu, tutulduğu odada kalanların sayısının çokluğu ile sağlık ve hijyen koşullarının uygun olmadığı şikâyetiyle infaz hâkimliğine başvurmuştur. Kocaeli İnfaz Hâkimliği (Hâkimlik), İnfaz Kurumunda kapasitenin üzerinde hükümlü/tutuklu barındırıldığı, nakil talebinde bulunularak kurum yoğunluğunun azaltılmasının sağlandığı ancak yeni tutuklamalar nedeniyle mevcudun sürekli artış gösterdiği, ayrıca İnfaz Kurumundaki tüm koğuşlarda mevcut olan kalabalığa bağlı olarak yatak düzeni, hijyen ve barınma hususlarında başvurucuya veya başka birine özgü bir uygulama olmadığı, tüm hükümlü/tutukluların aynı uygulamaya tabi tutulduğu gerekçesiyle başvurucunun talebini reddetmiştir.

4. Başvurucunun Hâkimlik kararına itirazı Kocaeli 1. Ağır Ceza Mahkemesince kesin olarak reddedilmiştir.

5. Başvurucu, nihai kararı 24/7/2021 tarihinde öğrendikten sonra 16/8/2021 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

6. Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

7. Anayasa Mahkemesi, İnfaz Kurumundan başvurucunun tutulduğu sürece ilişkin ayrıntılı bilgi talep etmiştir. İnfaz Kurumu ve Adalet Bakanlığının (Bakanlık) gönderdiği yazılı cevaplara göre;

- Başvurucu, resmî kapasitesi 16 kişi olan C-5, C-4, A-8, B-4 ve A-18 No.lu koğuşlarda, resmî kapasitesi 3 kişilik olan A-26 No.lu koğuşta kalmıştır. Tüm odalarda hükümlü/tutuklu sayısı kadar yatak ve ranza bulunmakta olup hükümlü/tutuklular kendilerine ait yataktan 24 saat esasına göre faydalanabilmektedir. Hükümlü/tutukluların istifade ettiği tüm yataklar 90x190 cm ölçüsündedir. Tüm odalarda mahkûmların özel eşyalarını ve kıyafetlerini muhafaza edebilecekleri dolaplar vardır.

- Koğuşlar iki katlı olup koğuşlarda alt katta kapısı ayrı 2,6 m² büyüklüğünde lavabolar bölümü, kapısı ayrı 1,4 m² büyüklüğünde tuvalet ile kapısı ayrı 1,4 m² büyüklüğünde duş, 32 m² büyüklüğünde ortak kullanım alanı (televizyon izleme, sohbet ve yeme içme), 34 m² büyüklüğünde havalandırma bahçesi, üst katta ise 43,92 m² büyüklüğünde yatakhane bölümü bulunmaktadır.

- Başvurucu 2/12/2016 tarihinde tutuklanarak İnfaz Kurumuna alındığı ve burada barındırıldığı süre içinde 2/12/2016-18/12/2020 tarihleri arasında resmî kapasitesi 16 olan B-4 No.lu odada, 18/12/2020-18/3/2021 tarihleri arasında resmî kapasitesi 16 olan C-5 No.lu odada, 18/3/2021-26/5/2021 tarihleri arasında resmî kapasitesi 16 olan C-4 No.lu odada, 26/5/2021-2/7/2021 tarihleri arasında resmî kapasitesi 16 olan A-8 No.lu odada, 2/7/2021-26/1/2022 tarihleri arasında resmî kapasitesi 3 olan A-26 No.lu odada, 26/1/2022-5/12/2022 tarihleri arasında resmî kapasitesi 16 olan A-8 No.lu odada, 5/12/2022-8/12/2022 tarihleri arasında resmî kapasitesi 16 olan A-18 No.lu odada barıldırılmıştır. 8/12/2022 tarihinden beri de resmî kapasitesi 16 olan A-8 No.lu odada barındırılmaktadır.

- 16 kişilik odalar iki katlı olup alt katta kapısı ayrı, 2,6 m² büyüklüğünde lavabolar bölümü, kapısı ayrı 1,4 m² büyüklüğünde tuvalet ile kapısı ayrı 1,4 m² büyüklüğünde duş, 32 m² büyüklüğünde (lavobolar, duş ve tuvalet ile merdiven boşluğu dâhil) ortak kullanım alanı, 34 m² büyüklüğünde havalandırma bahçesi, üst katta ise 43,92 m² büyüklüğünde (merdiven boşluğu dâhil) yatakhane bölümü bulunmaktadır. 16 kişilik odalar toplam 115,32 m²den oluşmaktadır. Merdiven boşluğu ise 5,45 m²dir. 16 kişilik odaların alt ve üst katlarında havalandırma penceresi vardır.

- Üç kişilik odalar iki katlı olup alt katta kapısı ayrı, 3,01 m² büyüklüğünde tuvalet ve duş, 23,32 m² büyüklüğünde (lavobolar, duş ve tuvalet ile merdiven boşluğu dâhil) genel kullanım alanı, 25 m² genişliğinde havalandırma bahçesi, üst katta ise 32 m² büyüklüğünde yatakhane bölümü bulunmaktadır. Üç kişilik odalar toplam 83,33 m²den oluşmaktadır. Merdiven boşluğu 5,79 m²dir. Üç kişilik odaların alt ve üst katlarında havalandırma penceresi vardır.

- Koğuşların alt kat ortak kullanım alanında bir tarafı sabit, bir tarafı açılır olmak üzere 100 x120 cm ölçülerinde 2, üst kat yatakhane kısmında bir tarafı sabit, bir tarafı açılır olmak üzere 100x125 cm ölçülerinde dört pencere bulunmaktadır.

- Tüm odalarda hükümlü/tutukluların kullanımlarına sunulmuş, alt kattaki ortak yaşam alanından bağımsız ve kapısı ayrı olan 16 kişilik odalarda 34 m², 3 kişilik odalarda 25 m² büyüklüğünde havalandırma bahçesi bulunmaktadır ve bu bölümü havanın aydınlaması ile kararması arasındaki sürede hükümlü/tutuklular kullanabilmektedir.

- Kurumdaki tüm odalara 7/24 kesintisiz soğuk su, ayrıca her gün 06.00-09.00, 12.00-14.00 ve 18.00-22.00 saatleri arasında herhangi bir kota olmaksızın sıcak su sağlanmaktadır.

- Koğuşlarda meydana gelebilecek koku ve akma gibi durumlar ile bakım ya da onarım gerektiren durumlara teknik servis personeli tarafından ivedilikle müdahale edilmekte, ayrıca mahkûmların bu yöndeki taleplerine aynı titizlikle yanıt verilmektedir.

8. Anayasa Mahkemesi, başvurucunun hangi koğuşta, kaç kişi ile ne kadar süre barındırıldığına ilişkin olarak İnfaz Kurumundan bilgi istemiştir. İnfaz Kurumunun sunduğu tablo, kararın ekinde yer almaktadır. Tablodaki verilere göre Anayasa Mahkemesince hazırlanan, başvurucuya tahsis edilen kişisel alan ve süresini gösteren tablo aşağıda gösterilmiştir. Banyo ve tuvalet kısımları ile havalandırma bahçesinin alanları hesaplamaya dâhil edilmemiş ve toplam 75,92 m² üzerinden hesaplama yapılmıştır.

Kişi Sayısı Tarih Aralığı Toplam Süre (Gün) Kişisel Alan (m²)

30 18/12/2020-18/3/2021 90 2,53 m²

29 2/12/2016-14/3/2017 84 2,61 m²

28 13/3/2021-2/7/2021 112 2,71 m²

22 26/1/2022-5/12/2022 312 3,45 m²

19 8/12/2022-24/10/2023 320 3,99 m²

II. DEĞERLENDİRME

9. Başvurucu adli yardım talebinde bulunmuştur. Ödeme gücünden yoksun olduğu anlaşılan başvurucunun adli yardım talebinin kabulüne karar verilmesi gerekir.

10. Başvurucu; barındırıldığı koğuşun çok kalabalık olması nedeniyle asgari yaşam ve hijyen koşullarının sağlanamadığını, ranza yetersizliği sebebiyle ortak kullanım alanına yatak sererek uyumak zorunda kaldığını, bazı zamanlarda nöbetleşe uyuduklarını, tuvalet ve banyonun yetersiz olduğunu ileri sürmüştür. Bakanlık görüşünde; hükümlü/tutuklu sayısının artış gösterdiği zamanlarda Kurumda geçici olarak yer sıkıntıların yaşanabildiği ancak bu sıkıntıların en kısa sürede giderilebilmesi için önlemlerin alındığı belirtilerek kabul edilebilirlik ve esas bakımından yapılacak değerlendirmede Anayasa'nın, mevzuat hükümlerinin, Anayasa Mahkemesi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarının dikkate alınması gerektiği ifade edilmiştir. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı beyanda bulunmamıştır.

11. Başvuru, kötü muamele yasağı kapsamında incelenmiştir.

12. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan kötü muamele yasağının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

13. İnsan onurunun korunması amacıyla Anayasa'nın 17. maddesinin ilk fıkrasında maddi ve manevi varlığın korunması ve geliştirilmesi hakkı güvence altına alınmış; aynı maddenin üçüncü fıkrasıyla da kişilere işkence ve eziyet yapılması, kişilerin insan haysiyetiyle

bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulması yasaklanmıştır. Bu yasak için herhangi bir istisnanın kabul edilmemesi ve Anayasa'nın 15. maddesinde savaş, seferberlik veya olağanüstü hâllerde de maddi ve manevi varlığının bütünlüğüne dokunulamayacağının ifade edilmesi, yasağın mutlak niteliğini ortaya koymaktadır (Cezmi Demir ve diğerleri [1. B.], B. No: 2013/293, 17/7/2014, § 80; Ali Rıza Özer ve diğerleri [GK], B. No: 2013/3924, 6/1/2015, §§ 72, 74; K.K. [GK], B. No: 2020/34532, 29/5/2024, § 26).

14. Anılan yasak kapsamında kalan hususlar, ceza infaz kurumlarında farklı şekillerde tezahür edebilir. Bunlar ceza infaz kurumu idaresi ve görevlilerinin kasıtlı davranışlarından kaynaklanabileceği gibi yönetimsel hatalar veya yetersiz kaynaklar sebebiyle de ortaya çıkabilir (Turan Günana [1. B.], B. No: 2013/3550, 19/11/2014, § 37).

15. Anayasa'nın 17. maddesi, tutuklu ve hükümlülerin tutulma koşullarının da insan onuruna yakışır bir şekilde olmasını koruma altına alır. Bu nedenle tutuklu ve hükümlüler özgürlükten mahrum kalmalarının doğal sonucu olan kaçınılmaz elem seviyesinden daha fazla sıkıntı veya eziyet çekecekleri bir duruma sokulmamalıdır. Ayrıca bu kişilerin sağlık ve esenlikleri yeterli bir şekilde güvence altına alınmalı, bu kişilere ihtiyaç duydukları tıbbi yardım sağlanmalıdır (Turan Günana, § 39).

16. Bir muamelenin Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasının kapsamına girebilmesi, asgari bir ağırlık derecesine (ciddiyet seviyesine) ulaşmasına bağlıdır. Ceza infaz kurumundaki tutulma koşullarının bahsi geçen asgari ağırlık eşiğine ulaşıp ulaşmadığı konusunda yapılacak değerlendirmede tutulma süresi, açık havada egzersiz yapma olanakları, koşulların neden olduğu fiziksel ve psikolojik etkiler, bazı durumlarda mahpusun yaşı, cinsiyeti, sağlığı ve davanın tüm koşulları gibi birçok faktörün önemli rol oynadığı belirtilmelidir. Bunlarla birlikte tutulma koşullarının kötü muamele oluşturup oluşturmadığı belirlenirken kişisel alan faktörünün temel bir unsur olarak dikkate alınması gerektiği vurgulanmalıdır (Cengiz Yetgin [GK], B. No: 2019/39068, 14/6/2023, § 58; geri gönderme merkezindeki tutulma koşulları yönünden yapılan benzer değerlendirme için bkz. K.A. [GK], B. No: 2014/13044, 11/11/2015, § 93).

17. Ceza infaz kurumlarındaki aşırı kalabalıklaşma ve buna bağlı oluşan kişisel alan eksikliğine ilişkin şikâyetlerin incelenmesinde dikkate alınacak temel ilkeler Levent Cantekin ([GK], B. No: 2019/34408, 9/10/2024, §§ 33, 34) kararında ortaya konmuştur. Sözü edilen ilkelere göre tutuklu ve hükümlülerin tutulduğu çok kişilik koğuşlarda kişi başına düşen yüzey alanı en az 3 m² olmalıdır. Mahpus başına düşen yüzey alanının hesabında banyo ve tuvalet gibi sıhhi tesis bölümü ile havalandırma bahçesi yaşam alanına dâhil edilmese de mobilyaların kapladığı alan dâhil edilir. Çok kişilik koğuşlarda mahpus başına düşen yüzey alanı 3m²den az ise ya da her tutuklu ve hükümlünün ayrı bir uyku yeri yoksa veya koğuşun genel yüzeyi tutuklu ve hükümlülerin mobilyalar arasında serbestçe hareket etmesine izin vermiyorsa tutulma koşullarının kötü muamele yasağını ihlal ettiği yönünde güçlü bir karine oluşur. Bu karine ancak üç unsurun bir arada bulunması durumunda ortadan kaldırılabilir. İlk unsur asgari kişisel alanın 3 m²nin altına düşmesinin kısa süreli, küçük çaplı ve ara sıra olmasıdır. İkinci unsur bu tür azalmaların koğuş dışı yeterli dolaşım özgürlüğü ve yeterli koğuş dışı etkinliklerle desteklenmesidir. Son unsur tutuklu ve hükümlünün genel olarak uygun nitelikte olan ve tutulma koşullarını ağırlaştırıcı başka bir unsur taşımayan bir ceza infaz kurumunda tutulmasıdır.

18. Mahpusların 3 m² ile 4 m² arasında kişisel alana sahip olduğu hâllerde alan faktörü, tutulma koşullarının yeterliliğinin değerlendirilmesinde önemlidir ve bu durumun uygunsuz

tutulma koşullarının diğer yönleriyle birleşmesi hâlinde kötü muamele yasağı ihlal edilmiş olur. Mahpusların daha fazla kişisel alana sahip olmaları nedeniyle kişisel alan sorununa ilişkin herhangi bir sorunun ortaya çıkmadığı durumlarda ise tutulma koşullarının yeterliliği konusunda tutulma koşullarının diğer yönleri değerlendirilmelidir. Tutulma koşullarının diğer yönleri arasında temel sıhhi ve hijyen gereklerine uygunluk, tuvalet ve banyonun mahrem kullanılması, açık hava egzersizine, doğal ışık veya havaya erişim, havalandırma ve ısıtma sistemlerinin yeterliliği yer alır. Belirtilen koşullar altında tutulmanın süresi de dikkate alınmalıdır (Levent Cantekin, § 35).

19. Her mahpusa düzenli biçimde muhafaza edeceği ayrı bir yatak ile yatağını temiz tutması için gerekli sıklıkta değiştirebileceği ayrı ve uygun bir yatak takımı sağlanmalıdır. Bu bakımdan mahpusun bir yatağı aynı anda başka mahpuslarla birlikte kullanmak veya nöbetleşe olarak paylaşmak veya yataksız zeminde uyumak zorunda bırakılmasının kabul edilemez olduğu değerlendirilmektedir (Cengiz Yetgin, § 62).

20. Başvurucu sadece kalabalık odada tutulmayla ilgili hususlardan şikâyet ettiğinden başvurucunun tutulma koşulları sahip olduğu kişisel yaşam alanı gözetilerek iki başlık altında incelenecektir.

1. Başvurucunun 3 m²den Daha Az Kişisel Yaşam Alanına Sahip Olduğu Dönem Yönünden

21. Somut olayda başvurucu kesintisiz olarak 90 gün boyunca 2,53 m², 84 gün boyunca 2,61 m², 112 gün boyunca 2,71 m² yüzey alanına sahip olabilmiştir. Dolayısıyla kişi başına düşen yüzey alanının 3 m²nin altına düşmesi kısa süreli olmamıştır. Bu nedenle meydana gelen alan azalmalarının -tutulma koşullarının ayrı ayrı ve başvurucu üzerindeki toplu etkileri de hesaba katılarak- Anayasa'nın 17. maddesi anlamında kötü muamele olarak nitelendirilmesi için gerekli olan ağırlık seviyesine ulaştığı sonucuna varılmıştır. Güçlü karinenin ortadan kalkması için aranan ilk unsurun sağlanmadığı anlaşıldığından asgari kişisel alandaki azalmaların koğuş dışı yeterli dolaşım özgürlüğü ve yeterli koğuş dışı etkinliklerle desteklenmesine, başvurucunun genel olarak uygun nitelikte bulunan ve tutulma koşullarını ağırlaştırıcı başka bir unsur taşımayan bir ceza infaz kurumunda tutuluyor olmasına ilişkin diğer iki unsurun değerlendirilmesine gerek görülmemiştir.

22. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasında güvence altına alınan kötü muamele yasağının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

2. Başvurucunun 3 m² İle 4 m² Arasında Kişisel Yaşam Alanına Sahip Olduğu Dönem Yönünden

23. Başvurucunun toplam 632 gün süreyle 3 m² ile 4 m² arasında kişisel alanda barındırıldığı tespit edilmiştir (bkz. § 8). Konuyla ilgili ilke (bkz. § 18) uyarınca tutulma koşullarının diğer yönlerinin yeterliliğinin incelenmesi gerekir.

24. Başvurucu, koğuş kalabalıklığı sebebiyle ranzada yatamadığından yakınsa da her zaman kendisine ait bir yatağa sahip olmuş ve bu yataktan 24 saat süreyle yararlanabilmiştir.

25. Başvurucunun kaldığı odaların sıhhi tesislerinin odalardan bir kapıyla ayrıldığı, başvurucunun her gün hem soğuk hem sıcak suya erişebildiği tespit edilmiştir. Ayrıca odaların ve sıhhi tesislerin temizliği, tuvalet ve lavabo sayısı, mahpusların bunları kullanmak için harcadıkları zamanın yetersiz olduğu tespit edilmemiştir. Odaların havalandırma bahçesine açılan bir kapısı, her bir birimin havalandırma ve ışık sağlayan birden fazla penceresi olduğu da anlaşılmıştır. Bu nedenle temizlik, havalandırma ve aydınlatma dâhil

genel koşulların tutulma koşullarının standartlarına göre yeterli olduğu sonucuna varılmıştır.

26. Netice itibarıyla tutulma koşullarının fiziksel ve ruhsal etkileri ayrı ayrı ve başvurucu üzerindeki toplu etkisi hesaba katılarak değerlendirildiğinde başvurucunun 3 m² ile 4 m² arasında kişisel yaşam alanına sahip olduğu dönemdeki tutulma koşullarının Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrası kapsamına girebilmesi için aranan asgari ağırlık eşiğine ulaşmadığı sonucuna varılmıştır.

27. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasında güvence altına alınan kötü muamele yasağının ihlal edilmediğine karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

28. Başvurucu, ihlalin tespiti ile tür ve miktar belirtmeksizin tazminat talebinde bulunmuştur.

29. Başvurucunun ceza infaz kurumundan tahliye edildiği anlaşıldığından ihlalin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmamaktadır.

30. Öte yandan ihlalin niteliği dikkate alınarak başvurucuya net 115.000 TL manevi tazminat ödenmesine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Adli yardım talebinin KABULÜNE,

B. Kötü muamele yasağının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

C. 1. Başvurucunun 3 m²den daha az kişisel yaşam alanına sahip olduğu dönem yönünden Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasında güvence altına alınan kötü muamele yasağının İHLAL EDİLDİĞİNE,

2. Başvurucunun 3 m² ile 4 m² arasında kişisel yaşam alanına sahip olduğu dönem yönünden Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasında güvence altına alınan kötü muamele yasağının İHLAL EDİLMEDİĞİNE,

D. Başvurucuya net 115.000 TL manevi tazminat ÖDENMESİNE,

E. Ödemenin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

F. Kararın bir örneğinin bilgi için Kocaeli İnfaz Hâkimliğine (E.2021/5767, K.2021/6835), Kocaeli 1. Ağır Ceza Mahkemesine (2021/1285 D.İş) ve Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 23/12/2025 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

E.K.

B. No: 2021/47456 | Karar tarihi: 23.12.2025

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2021/47456

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

E.K. BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2021/47456)

Karar Tarihi: 23/12/2025

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

RESEN GİZLİLİK KARARI VERİLDİ

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Yıldız SEFERİNOĞLU Kenan YAŞAR Metin KIRATLI

Raportör : Merve ARSLANTÜRK

Başvurucu : E.K.

Vekili : Av. Faruk AKDAĞ

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, cinsel istismar iddiası hakkında yürütülen soruşturmanın etkisizliği nedeniyle kötü muamele yasağının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 17/9/2021 tarihinde yapılmıştır. Komisyon, başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

3. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmiştir. Bakanlık, görüşünü bildirmiştir. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı beyanda bulunmamıştır.

III. OLAY VE OLGULAR

4. Başvuru formu ile eklerinde ifade edildiği şekliyle ve Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi aracılığıyla erişilen bilgi ve belgeler çerçevesinde olaylar özetle şöyledir:

5. Başvurucu, olay tarihinde on dört yaşındadır. Başvurucunun annesi F.K. 24/12/2020 tarihinde emniyet müdürlüğüne başvurarak yirmi bir yaşında olan akrabası E.Ö.nün kızına cinsel istismarda bulunduğunu belirterek şikâyetçi olmuştur. Alınan ifadesinde F.K. kızının aynı gün sabah saat 11.00 sıralarında eve geldiğini, kızının E.Ö.nün 08.30'da mesaj atarak bulunduğu eve davet ettiğini, eve gittiğinde içeride çok sayıda alkol olduğunu gördüğünü, E.Ö. ile bir süre konuştuktan sonra cinsel saldırıya uğradığını ve oradan zor kaçtığını anlattığını beyan etmiştir.

6. Şikâyet üzerine Gönen (Balıkesir) Cumhuriyet Başsavcılığı (Başsavcılık) soruşturma başlatmıştır. Başvurucu hakkında düzenlenen 24/12/2020 tarihli adli muayene raporunda darp ve cebir izine rastlanmadığı, alkolmetre ölçümünde ise sıfır (0) promil alkol tespit edildiği belirtilmiştir.

7. Başvurucu 25/12/2020 tarihinde Çocuk İzleme Merkezinde adli görüşmeci eşliğinde ifade vermiştir. Başvurucunun ifadesinin ilgili kısmı şöyledir:

"... [E.] evde iken 'benim elimde kanıtlar var ailene söylememi ister misin' diyerek eski sevgilimin beni kızlık anlamında bozduğunu konuşmaya başladı. Bana 'eski sevgilin seni bozdu mu' diye sordu. Ben 'böyle bir şey yok' dediğimde 'yalan söyleme seni döverim' dedi. [E.nin] kafası güzeldi. Bana 'iç' dedi. Ben 'içmeyeceğim' dedim. Ama içmeye zorladı. Biraz içtiğimi hatırlıyorum. Daha sonra benim dudaklarıma yapışıp öptü. Beni yorganın altına aldı. Cinsel organını ağzıma soktu. İki eli ile de başımı bastırdı. Bu şekilde benim ağzıma boşaldı. Penisinden çıkan sıvı sadece ağzıma geldi. Kıyafetlerime gelmedi. Benim midem bulandı. 'Maskemi takıp evden gideceğim' dediğimde bana 'gidemezsin' dedi. Tekrar içerideki koltuğun üzerine atıp 'sevişelim' dedi. Tekrar dudaklarıma yapıştı. Kıyafetlerimin üzerinden göğüslerime ve alt özel bölgeme dokunmaya çalıştı. Kıyafetlerimi de çıkarmaya çalıştı. Ancak ben izin vermedim. Bana 'tekrar gelecek misin' dediğinde ben beni bıraksın diye 'geleceğim' dedim. Bana 'bu yaptıklarımız aramızda' dedi. Bende evden çıktım. [E.nin] bana dokunmaya çalıştığı sırada üzerinde mont vardı. Bana dokunması sebebiyle vücudumda herhangi bir kızarıklık morartı oluşmadı..."

8. Uzman sosyal çalışmacı olan adli görüşmeci tarafından düzenlenen raporda başvurucunun anlama, kavrama ve ifade becerilerinin yaşına uygun düzeyde olduğu, anlatımının sebep-sonuç ilişkisi yönünden tutarlı, olayın çevresel detayları bakımından gerçekçi olup olayları mantıksal bir çerçevede anlattığı, ifadelerinin açık, samimi ve güvenilir nitelikte olduğu değerlendirilmiştir.

9. Şüpheli E.Ö. savunmasında başvurucunun uzaktan akrabası olduğunu, olay günü arkadaşlarıyla sabaha kadar alkol aldığını, arkadaşlarının 05.30-06.00 sıralarında evden ayrıldığını, saat 06.40'da başvurucuya bir sosyal medya uygulaması üzerinden bir konu konuşmak istediğini yazdığını, başvurucunun ısrarla konunun ne olduğunu sorarak saat 08.30'da eve geldiğini, başvurucuya başkaları ile birlikte olduğunu duyduğunu söylediğini, başvurucunun ise bunu kabul etmediğini, iddia edildiği gibi başvurucuya cinsel istismarda bulunmadığını belirtmiştir.

10. Soruşturma dosyasına sunulan sosyal medya yazışmalarından şüphelinin başvurucuya "balım" ve "kuzu" şeklinde hitap ettiği, bir şeyler duyduğunu ve bunları yüz yüze konuşmaları gerektiğini söylediği anlaşılmaktadır. Yazışmalarda başvurucunun bu ifadeler üzerine konuyu sorduğu, şüphelinin ise konuyu yalnızca yüz yüze konuşabileceğini belirttiği, başvurucunun konuyu öğrenmek amacıyla saat 08.00'de evden çıkabileceğini ifade ettiği, şüphelinin de evden çıkarken evdekilere herhangi bir şey söylememesini istediği

görülmüştür.

11. Başsavcılık, kovuşturmaya yer olmadığına karar vermiştir. Karar gerekçesinin ilgili kısmı şöyledir:

"... Mağdurun beyanına göre şüphelinin kendisine yorganın altında cinsel organını mağdurun ağzına sokmak şeklindeki ilk eylemde, şüphelinin yorganın altında cinsel organını sokma eylemini gerçekleştirmesinin fiziken hayatın olağan akışına uygun olmadığı, şüphelinin boşalmış olması durumunda ise eyleminin devamlılık arz etmesi gerektiği, istismari eylem sürerken mağdurun şüphelinin cinsel organını ısırmak veya itmek suretiyle tepki vermediği, devamında şüpheli eylemlerinin sevişmeye yönelik olduğunda ise mağdurun buna izin vermediğini söylediği, yani ilk harekette mağdurun hiç bir suretle sesini çıkarmayışı veya şüpheliyi itmeyerek bağırmadığı, ancak boşalma sonrası ikinci kez cinsel hareketlerle sevişmeye yönelik mağdurun vücudunu okşama durumunda ise izin vermeyerek rıza göstermeyişi ile söz konusu eylem akışına dair mağdurun tepkisizliği ile olay akışı arasındaki orantısızlığı, temas ile gerçekleşen eyleme verilecek bir tepkinin gerçekleşmemesinin yine hayatın olağan akışına aykırı olduğu, mağdurun tepki vermeyerek anlık olarak yardım istememesinin hayatın olağan akışına aykırı olduğu, gerçekleşen eylemlerde şüphelinin yapmış olduğu bu davranışlara o an neden tepki veremediği yönünde anlık olarak herhangi bir şok, karar verememe ya da kendini kaybetme gibi psikolojik etki ve tepkilerin beyan içeriklerine yansımadığı, şüphelinin iddia ettiği eylemlerine mağdurun müsaade etmesi, tepki vermemesi ve bağırmak suretiyle yardım istememesi hususunda herhangi bir açıklamada bulunmadığı gerçeği karşısında mağdurun direnme, yardım isteme veya kaçma imkânını kullanmadığı, mağdurun kıyafetlerine sperm bulaşmadığının anlaşıldığı, bu anlamda da söz konusu cinsel istismar eyleminin gerçekleştiğine dair somut bir delilin elde edilemediği,

Somut olay ve dosya kapsamına alınan deliller bir bütün olarak değerlendirildiğinde; yukarıda açıklanan nedenler ile müştekinin iddiasının dosya kapsamında bulunan mesaj ekran görüntüleri içeriği ile desteklenmediği, olay esnasında incelemeye tabi tutulabilecek herhangi bir bulaşı elde edilemediği, yukarıda tartışılan olay zinciri bakımından hayatın olağan akışına uygun bulunmayan mağdur iddialarının soyut kaldığı, bu anlamda şüpheli hakkında dava açmaya yeter şüphenin hasıl olmadığı [anlaşılmıştır.]"

12. Başvurucunun kovuşturmaya yer olmadığı kararına itirazı Bandırma Sulh Ceza Hâkimliğince 16/7/2021 tarihinde kesin olarak reddedilmiştir.

13. Başvurucu, nihai kararı 21/8/2021 tarihinde öğrenmiştir.

IV. İLGİLİ HUKUK

14. 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun "Çocukların cinsel istismarı" başlıklı 103. maddesinin (1) numaralı fıkrasının ilgili kısmı şöyledir:

"(1) Çocuğu cinsel yönden istismar eden kişi, sekiz yıldan on beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. ... Cinsel istismar deyiminden;

a) On beş yaşını tamamlamamış veya tamamlamış olmakla birlikte fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılama yeteneği gelişmemiş olan çocuklara karşı gerçekleştirilen her türlü cinsel davranış,

...

anlaşılır."

V. İNCELEME VE GEREKÇE

15. Anayasa Mahkemesinin 23/12/2025 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Başvurucunun İddiaları ve Bakanlık Görüşü

16. Başvurucu; etkili bir soruşturma yapılmadığını, olay tarihinde yaşı itibarıyla cinsel nitelikte eylemlere karşı rızasının hukuken geçerli olmadığının gözetilmediğini ileri sürmüştür. Bakanlık görüşünde; yapılacak incelemede Anayasa, mevzuat hükümleri ve tespitlerin dikkate alınması gerektiğini bildirmiştir.

B. Değerlendirme

17. Nitelikli cinsel saldırı, nitelikli cinsel istismar, nitelikli yaralama iddiası gibi ağır nitelikteki eylemler, kötü muamele yasağı kapsamında inceleme yapılabilmesi için gerekli olan asgari ağırlık eşiğine doğası gereği ulaşır. Bu nedenle başvurucunun iddialarının konuyla ilgili ceza soruşturmasının etkisizliğine yönelik olduğu gözetilerek başvuru kötü muamele yasağının usul boyutu kapsamında incelenmiştir.

18. Anayasa'nın devletin kötü muamele yasağı kapsamındaki pozitif yükümlülüklerinin kaynağını teşkil eden "Devletin temel amaç ve görevleri" başlıklı 5. maddesi ile "Kişinin dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığı" başlıklı 17. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"Madde 5:

Devletin temel amaç ve görevleri, ...; kişinin temel hak ve hürriyetlerini, sosyal hukuk devleti ve adalet ilkeleriyle bağdaşmayacak surette sınırlayan siyasal, ekonomik ve sosyal engelleri kaldırmaya, insanın maddi ve manevi varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamaya çalışmaktır.

Madde 17:

Herkes, ..., maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir.

...

Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulamaz.

..."

1. Kabul Edilebilirlik Yönünden

19. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan kötü muamele yasağının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

2. Esas Yönünden

a. Genel İlkeler

20. Devletin kötü muamele yasağı kapsamındaki pozitif yükümlülüklerinin usuli yönü (usul yükümlülüğü) savunulabilir nitelikteki her kötü muamele olayının sorumlularının belirlenmesini ve gerekiyorsa cezalandırılmasını sağlayabilecek etkili bir soruşturma yürütmeyi gerektirir. Bu soruşturmanın temel amacı, insan onurunu koruyan hukukun etkili

bir şekilde uygulanmasını ve kamu görevlilerinin veya diğer bireylerin kötü muamele niteliğindeki fiilleri nedeniyle hesap vermelerini sağlamaktır. Kötü muamelenin kasten yapıldığının ileri sürüldüğü durumlarda iddia hakkında ivedilikle bir ceza soruşturması başlatılmalıdır. Ceza soruşturmasının Anayasa'nın 17. maddesinin gerektirdiği şekilde etkili olduğunun kabul edilebilmesi için soruşturmada olayı aydınlatabilecek ve sorumluların belirlenmesini sağlayabilecek tüm deliller toplanmalıdır. Dahası soruşturma süreci gerektiği ölçüde kamu denetimine açık olmalı, mağdur soruşturmaya etkili şekilde katılabilmeli ve soruşturmada makul bir özen ve süratle hareket edilmelidir. Yetkililer, soruşturmayı sonlandırmak için aceleci davranmamalı ve temelden yoksun sonuçlara dayanmamalıdır (Tahir Canan [1. B.], B. No: 2012/969, 18/9/2013, § 25; Cezmi Demir ve diğerleri [1. B.], B. No: 2013/293, 17/7/2014, §§ 110-112, 114-117; Ali Rıza Özer ve diğerleri [GK], B. No: 2013/3924, 6/1/2015, §§ 101-103).

b. İlkelerin Olaya Uygulanması

21. Başvurucu, olay tarihinde on dört yaşındadır. Başvurucunun annesi, uzaktan akrabaları olan E.Ö.nün kızına cinsel istismarda bulunduğunu belirterek şikâyetçi olmuştur. Başvurucu; Çocuk İzleme Merkezinde alınan ifadesinde şüphelinin kendisini alkol almaya zorladığını, ardından fiziksel baskı uygulayarak cinsel organını ağzına soktuğunu ve ağzına boşaldığını anlatmıştır. Başvurucu, olaydan sonra evi terk ederek durumu annesine bildirmiştir. Başvurucu hakkında düzenlenen adli muayene raporunda darp ve cebir izi tespit edilmemiş; adli görüşmeci raporunda ise başvurucunun anlatımının yaşına, gelişim düzeyine ve olayın koşullarına uygun biçimde açık, tutarlı ve güvenilir olduğu değerlendirilmiştir. Başsavcılık, başvurucunun eylem sırasında bağırmama, ısırmama veya kaçma şeklinde direnmediği için rızası olduğu, ayrıca darp ve cebir izi bulunmadığı gerekçesiyle kovuşturmaya yer olmadığına karar vermiştir. Oysa on dört yaşında olan başvurucunun cinsel davranışlara rıza göstermesi hukuken mümkün değildir. Ayrıca cinsel saldırıya maruz kalan çocukların korku, şok veya donakalma hâlinde tepki göstermemeleri psikolojik açıdan olağan kabul edilen bir durumdur. Bu nedenle başvurucunun fiziksel olarak direnmemesinin veya yardım istememesinin beyanlarının güvenilirliğini tek başına zayıflatmayacağı kabul edilmelidir.

22. Başsavcılığın hukuken geçerli olmayan rızaya değer atfederek eylemin gerçekleştiğine dair somut delil araması ve bu bağlamda başvurucunun yaşı, taraflar arasındaki akrabalık ilişkisi ile şüphelinin başvurucuya yönelik samimi hitapları ve gizlilik talep eden yazışmalarını gözetmemesi olayın gerçek boyutlarının ortaya konulmasına imkân vermemektedir. Başvurucunun anlatımındaki ayrıntılar, adli görüşmeci raporundaki güvenilirlik tespitleri ve olayın gerçekleşme biçimi birlikte değerlendirildiğinde adli görüşmecinin kanaatinin tersine bir sonuca ulaşılmadan önce alanında uzman olan çocuk ve ergen psikoloğu bilirkişi veya bilirkişilerden görüş alınması gerektiği açıktır. Uzman bilirkişilerin incelemesine başvurulmaksızın ve dosyadaki veriler bir bütün hâlinde analiz edilmeksizin aceleyle temelden yoksun bir sonuca ulaşılarak soruşturmanın sona erdirilmesi etkili soruşturma yükümlülüğünün gerektirdiği özenin gösterilmediğini ortaya koymaktadır.

23. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasında güvence altına alınan kötü muamele yasağının usul boyutunun ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

VI. GİDERİM

24. Başvurucu; ihlalin tespiti, yeniden soruşturma yapılması ve 50.000 TL manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

25. Başvuruda tespit edilen anayasal hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden soruşturma yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği soruşturma makamının yapması gereken iş, yeniden soruşturma işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek soruşturma sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

26. Öte yandan hak ihlali kararından Anayasa Mahkemesinin soruşturmanın sonucuyla ilgili olarak bir tutum sergilediği sonucu çıkarılmamalıdır. Anayasa Mahkemesince verilen hak ihlali kararı, varılan sonuçtan bağımsız olup soruşturmanın şüpheli kişi veya kişiler hakkında kamu davası açılması gerektiği anlamına gelmemektedir. Kural olarak soruşturmanın her aşamasında olduğu gibi ihlalin sonuçlarını gidermek üzere yeniden yapılacak soruşturma sonunda da delillerin soruşturmayla ilişkisini kurma ve bunları değerlendirip sonuç çıkarma yetkisi ilgili soruşturma makamına aittir.

27. Başvurucuya manevi zararları karşılığında talebine bağlı kalınarak net 50.000 TL manevi tazminat ödenmesine karar verilmesi gerekir.

VII. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Başvurunun niteliği gereği kamuya açık belgelerde başvurucunun kimliğinin RESEN GİZLİ TUTULMASINA,

B. Kötü muamele yasağının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

C. Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasında güvence altına alınan kötü muamele yasağının usul boyutunun İHLAL EDİLDİĞİNE,

D. Kararın bir örneğinin kötü muamele yasağının usul boyutunun ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden soruşturma yapılmak üzere Gönen (Balıkesir) Cumhuriyet Başsavcılığına (Sor. No: 2020/2962) GÖNDERİLMESİNE,

E. Başvurucuya net 50.000 TL manevi tazminat ÖDENMESİNE,

F. 487,60 TL harç ve 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 40.487,60 TL yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

G. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

H. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 23/12/2025 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

EYYÜP AKAN

B. No: 2021/49026 | Karar tarihi: 23.12.2025

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2021/49026

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

EYYÜP AKAN BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2021/49026)

Karar Tarihi: 23/12/2025

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Yıldız SEFERİNOĞLU Kenan YAŞAR Metin KIRATLI

Raportör : Ayça GANİDAĞLI DEMİRCİ

Başvurucu : Eyyüp AKAN

Vekili : Av. Ziver AKSEL

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, taşınmaza kamulaştırma yapılmadan el atılması ve bunun karşılığında hükmedilen tazminatın enflasyon karşısında değer kaybına uğratılması nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir. Başvurucu vekili, nihai kararı 30/9/2021 tarihinde Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi'nden kararı okumak suretiyle öğrenmiştir. Başvuru, yargılama süreci kesinleştikten sonra ancak yargı kararının icra süreci devam ederken 4/11/2021 tarihinde yapılmıştır.

2. Komisyon makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilemez olduğuna, mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

II. DEĞERLENDİRME

A. Kamulaştırmasız El Atma Nedeniyle Mülkiyet Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

3. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 47. maddesinin (5) numaralı fıkrası gereği bireysel başvurunun başvuru yollarının tüketildiği, başvuru yolu öngörülmemiş ise ihlalin öğrenildiği tarihten itibaren

otuz gün içinde yapılması gerekir. Başvurucu vekili nihai kararı 30/9/2021 tarihinde öğrenmiş olmasına rağmen kamulaştırmasız el atma nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiği yönündeki şikâyet otuz günlük başvuru süresi geçtikten sonra 4/11/2021 tarihinde yapılmıştır (benzer yöndeki kararlar için bkz. Ahmet Sağlam [2. B.], B. No: 2013/3351, 18/9/2013, § 27; Erendiz Önal [1. B.], B. No: 2014/1133, 30/6/2014, §§ 24-34).

4. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının süre aşımı nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

B. Kamulaştırmasız El Atma Karşılığında Hükmedilen Tazminatın Değer Kaybına Uğratılması Nedeniyle Mülkiyet Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

5. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Ali Şimşek ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2014/2073, 6/7/2017), Mehmet Akdoğan ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2013/817, 19/12/2013), Kadir Çakar ([1. B.], B. No: 2015/18908, 21/3/2018), Hanım Çeyiz ve Mehmet Gündüz ([1. B.], B. No: 2015/19289, 17/7/2018), Türkan Poyraz ([1. B.], B. No: 2015/15388, 13/9/2018) ve Emine Dilek Onaran ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2017/19987, 12/2/2020) kararlarında kamulaştırma bedellerinin ve kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatın enflasyon karşısında değer kaybına uğratılmasına veya uğratılarak ödenmesine ilişkin şikâyetleri inceleyerek uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede kamulaştırma bedellerinin ve kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatın enflasyon karşısında önemli ölçüde değer kaybına uğratılmasının veya uğratılarak ödenmesinin başvuruculara şahsi olarak aşırı ve olağan dışı bir külfet yüklediğini belirterek mülkiyet hakkının ihlal edildiği sonucuna ulaşmıştır. Somut başvuruda da anılan kararlarda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

6. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

7. Başvurucu; ihlalin tespiti, yeniden yargılama yapılması ile 49.421,76 TL maddi ve 20.000 TL manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

8. Kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatın değer kaybetmesi nedeniyle tespit edilen mülkiyet hakkı ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100). Öte yandan ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasının yeterli bir giderim sağlayacağı anlaşıldığından tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. 1. Kamulaştırmasız el atma nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın süre aşımı nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

2. Kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatın değer kaybına uğratılması nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatın değer kaybına uğratılması nedeniyle İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Kararın bir örneğinin mülkiyet hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Midyat 1. Asliye Hukuk Mahkemesine (E.2018/351, K.2019/85) GÖNDERİLMESİNE,

D. Başvurucunun tazminat talebinin REDDİNE,

E. 487,60 TL harç ve 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 40.487,60 TL yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

F. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal faiz UYGULANMASINA,

G. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 23/12/2025 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

İSMAİL ŞERAN VE SONGÜL ŞERAN

B. No: 2021/51654 | Karar tarihi: 23.12.2025

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2021/51654

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

İSMAİL ŞERAN VE SONGÜL ŞERAN BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2021/51654)

Karar Tarihi: 23/12/2025

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Yıldız SEFERİNOĞLU Kenan YAŞAR Metin KIRATLI

Raportör : Yüksel GÜNARSLAN

Başvurucular : 1. İsmail ŞERAN 2. Songül ŞERAN

Vekili : Av. Dilan COŞKUN

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, ceza infaz kurumunda çıkan yangın sonucunda meydana gelen ölümden doğan zararların tazmini istemiyle açılan tam yargı davasında maddi ve manevi tazminat taleplerinin reddedilmesi nedeniyle yaşam hakkıyla bağlantılı olarak etkili başvuru hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Cizre Cumhuriyet Başsavcılığınca yürütülen bir soruşturma kapsamında başvurucuların oğlu 1999 doğumlu S.R.Ş. 26/3/2016 tarihinde tutuklanarak Şırnak T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda (Ceza İnfaz Kurumu) çocuk koğuşuna alınmıştır.

3. Ceza İnfaz Kurumunda görevli doktor tarafından 22/9/2016 tarihinde yapılan muayene sonucu S.R.Ş. ve 1999 doğumlu diğer bir tutuklu C.A.ya uyuz hastalığı teşhisi konulmuştur. Hastalığın yayılmasının önlenmesi amacıyla anılan tutuklular geçici olarak G2 koğuşuna alınmıştır.

4. Başvuruculaların yakını ve C.A. geçici olarak kaldıkları G2 koğuşunda 28/9/2016 tarihinde akşam sayımının yapılmasından hemen sonra saat 19.00 sıralarında ranza ve dolapları kapı arkasına yerleştirerek barikat kurmuş, başka bir koğuştan temin ettikleri çakmak ile

yatakları tutuşturarak yangın çıkarmışlardır. İnfaz ve koruma memurlarının saat 19.20'de koğuştan dumanlar çıktığını görmesi üzerine yangına koridordaki nöbetçi memurlar müdahale etmeye çalışmış, aynı anda Jandarma Bölük Komutanlığı, Şırnak İl İtfaiye Müdürlüğü ve 112 Acil Servis aranmıştır. Kapının arkasına üç çelik dolabın, çelik dolapların arkasına ise çiftli ranzaların dik hâlde yerleştirilmiş olması nedeniyle infaz ve koruma memurlarının yangına müdahalesi zorlaşmıştır. Saat 19.34 sıralarında yangın tüpleri ve hortumlarıyla koğuşa girilebilmiş, başvuruculaların yakını ve C.A. koğuştan çıkarılarak nizamiye kapısında bekleyen ambulansa saat 19.40'ta alınarak hastaneye sevk edilmiştir.

5. Şırnak Devlet Hastanesine sağ olarak getirilen C.A. aynı gün, başvuruculaların oğlu S.R.Ş. ise 30/9/2016 tarihinde yaşamlarını yitirmiştir.

A. Olaya İlişkin Ceza Soruşturması Süreci

6. Olayla ilgili olarak Şırnak Cumhuriyet Başsavcılığı (Başsavcılık) derhâl bir soruşturma başlatmıştır (söz konusu soruşturma sürecinin detayları için bkz. Atilla Akdeniz ve diğerleri [1. B.], B. No: 2018/10220, 15/9/2021, §§ 13-43).

7. Soruşturma kapsamında Cumhuriyet savcısının katılımıyla olay yeri incelemesi yapılmıştır.

8. S.R.Ş. ve C.A.nın tedavi gördükleri Şırnak Devlet Hastanesinde hayatlarını kaybetmeleri üzerine Başsavcılık tarafından kesin ölüm nedeninin tespiti için klasik otopsi yapılmasına karar verilmiştir.

9. Şırnak Adli Tıp Şube Müdürlüğünün 7/6/2017 tarihli raporunda S.R.Ş. ve C.A.nın kesin ölüm nedeninin yoğun duman maruziyetine bağlı karbonmonoksit zehirlenmesi ve buna bağlı olarak gelişen komplikasyonlar olduğu mütalaa edilmiştir.

10. Ceza İnfaz Kurumu tarafından düzenlenen 28/9/2016 tarihli olay tutanağında; Ceza İnfaz Kurumunda akşam sayımına başlandığı, G2 koğuşunda saat 18.58'de sayım yapılarak diğer blokların sayımına geçildiği, saat 19.20 sıralarında sayımın bittiği, G2 koğuşunda dumanların yükseldiğinin görüldüğü, derhâl güvenlik önlemleri alınarak koğuşun kapısının açıldığı, yangın söndürme tüpleri, yangın söndürme hortumları ile koğuşa girilmeye çalışıldığı, S.R.Ş. ve C.A.nın koğuşta bulunan ranza ve dolapları kapının arkasına koyarak kurdukları barikatların kaldırıldığı, S.R.Ş. ve C.A.nın derhâl koğuştan çıkarılarak mahkûm kabul çıkışında ambulansla bekleyen sağlık görevlilerine saat 19.40 sıralarında sağ olarak teslim edildiği, yangından etkilenen infaz ve koruma memurlarının da Ceza İnfaz Kurumu aracıyla Şırnak Devlet Hastanesine sevkinin sağlandığı, saat 19.50 sıralarında Şırnak İtfaiyesi ve Tümen Komutanlığının müdahalesi ile yangının kontrol altına alındığı belirtilmiştir.

11. Şırnak İtfaiye Müdürlüğünün 28/9/2016 tarihli raporunda yangının sigara izmaritinden ya da tutuşturucu bir maddeden kaynaklandığının tahmin edildiği belirtilmiştir.

12. Ceza İnfaz Kurumu tarafından düzenlenen 29/9/2016 tarihli tutanakta yangının meydana geldiği G2 numaralı koğuşta yapılan arama, kontrol, temizlik işlemleri sırasında bir adet çakmak ve S.R.Ş.ye ait bir adet kurum kimliğinin bulunduğu belirtilmiştir.

13. Başsavcılık; Şırnak Devlet Hastanesinden yapılan müdahaleye ve tedaviye ilişkin bütün evrakın onaylı suretlerinin gönderilmesini, Ceza İnfaz Kurumundan ise C.A. ve S.R.Ş.nin sağlık dosyalarının onaylı suretini, son bir aylık sürede aileleriyle yaptıkları telefon görüşmelerine dair kayıtları, meydana gelen olayın ailelere haber verilip verilmediğini,

haber verilmiş ise buna ilişkin bilgi ve belgelerin temin edilerek gönderilmesini istemiştir. Ceza İnfaz Kurumunca sağlık dosyaları ve telefon görüşme kayıtları Başsavcılığa gönderilmiş, ailelere ise telefonla bilgi verildiği bildirilmiştir.

14. Başsavcılık, Ceza İnfaz Kurumundan olay tarihine ait kamera görüntülerinin gönderilmesini talep etmiştir. Yangının çıktığı G2 koğuşunu gösteren, Ceza İnfaz Kurumu tarafından gönderilen kamera görüntülerinde yangına müdahale anı ile C.A. ve S.R.Ş.nin koğuştan çıkarılış anına ilişkin görüntülerin olduğu, 28/9/2016 tarihli tutanakta duman ve ateşten etkilenen kaçak akım koruma rölesi sisteminin diğer elektronik cihazları ve DVR kayıt sistemlerini korumaya almak için devre dışı kaldığı, kamera kayıt sisteminin saat 19.16'dan 19.34'e kadar kayıt yapmadığı, teknisyenlerin müdahalesi sonucu saat 19.25'te sistemin çalışmaya başladığı, DVR kayıt sisteminin 10 dakika içinde (saat 19.34) devreye girdiğinin belirtildiği anlaşılmıştır.

15. Ceza İnfaz Kurumu tarafından olaydan bir gün sonra düzenlenen çatı arama tutanağında; çatı aramasında ele geçirilen, pusula adı verilen kâğıt parçalarından anlaşıldığı üzere yangına sebebiyet verdiği düşünülen çakmağın yetişkin hükümlü ve tutukluların bulunduğu koğuştan atıldığı, çatı aramasında ayrıca ele geçirilen pusulada S.R.Ş. kısaltmasıyla "Ranzasında ölümü bekleyen mahkûm.", "Eğer yanacaksak ya da ölürsek beraber yanalım, beraber ölelim." ifadelerinin yer aldığı, ele geçirilen on pusulanın altısında çakmak talebinde bulunulduğu, S.R.Ş. kısaltmasıyla yazılan bir pusulada çakmağın kendisine ulaştığının ifade edildiği, aynı kısaltmayla yazılan bir başka pusulada ise S.R.Ş.nin kendi öz geçmişinden, ailesinden ve ekonomik durumundan bahsettiği, ailesinin adres ve telefon bilgilerini yazdığının tespit edildiği bildirilmiştir.

16. Yürütülen soruşturma kapsamında Başsavcılık olaya ilk müdahalede bulunan Ceza İnfaz Kurumu müdürleri ile nöbetçi infaz ve koruma memurlarının ifadelerini almıştır. Başsavcılık ayrıca görevi ihmal suçlamasıyla bazı Ceza İnfaz Kurumu müdürleri ile infaz ve koruma memurlarının şüpheli sıfatıyla ifadelerini almıştır. Yangında yaralanan infaz ve koruma memurlarının beyanları ise müşteki sıfatıyla kolluk görevlileri tarafından alınmıştır.

17. Yapılan soruşturma sonucunda Başsavcılık; S.R.Ş. ve C.A.nın ölmesi nedeniyle bu kişiler hakkında kasten yangın çıkarma, kamu malına zarar verme, kasten ölüme sebebiyet verme suçlarından kovuşturma yapılmasına yer olmadığına, şüpheli kamu görevlileri hakkında ise görevi ihmal suçunun işlendiği hususunda yeterli delil elde edilmemesi nedeniyle kovuşturma yapılmasına yer olmadığına karar vermiştir. 1/12/2017 tarihli kovuşturmaya yer olmadığına dair kararda şüpheli savunmaları, otopsi tutanakları, kamera kayıtları, yangının çıkartılışına dair tespit ve yangının çıkışına dair rapor, olaya müdahale eden infaz ve koruma memurlarının ifadeleri, incelenen görevlendirme belgeleri, yangına müdahale edilme zamanı ve şekli gözönüne alındığında şüpheli kamu görevlilerinin üzerlerine düşen dikkat ve özeni gösterdiklerinin anlaşıldığı belirtilmiştir.

18. Başsavcılık anılan kovuşturmaya yer olmadığı kararında ayrıca S.R.Ş. ve C.A.ya uymaları gereken kuralların giriş esnasında tebliğ edildiği, Ceza İnfaz Kurumunda çıkan yangının saat 19.32'de Şırnak İtfaiye Müdürlüğüne ve 23. Piyade Tümen Komutanlığı İtfaiyesine bildirildiği, Ceza İnfaz Kurumunda bulunan yangın tüplerinin ve su hortumlarının yangını söndürme işlemi sırasında aktif olarak kullanıldığı, yangına müdahale eden mağdur infaz ve koruma memurlarının dumandan etkilendiği, bazılarının ayakta, bazılarının ise yatarak tedavi gördüğü, şikâyetlerinin bulunmadığı tespit ve değerlendirmelerine yer vermiştir.

19. Kovuşturmaya yer olmadığına dair karara yapılan itiraz Şırnak Sulh Ceza Hâkimliğinin

23/2/2018 tarihli kararıyla kesin olarak reddedilmiştir.

B. Anayasa Mahkemesinin Atilla Akdeniz ve diğerleri Kararı

20. Anayasa Mahkemesi, başvurucu İsmail Şeran ile yangında hayatını kaybeden diğer tutuklu C.A.nın yakınlarının kovuşturmaya yer olmadığına dair karara yapılan itirazın reddi üzerine farklı tarihlerde yaptıkları bireysel başvuruları birleştirmek suretiyle konuya ilişkin incelemeyi 2018/10220 numaralı bireysel başvuru dosyası üzerinden yürütmüştür.

21. Atilla Akdeniz ve diğerleri başvurusu, Ceza İnfaz Kurumunda çıkan yangın sonucunda önleyici tedbir alınmaması sonucu iki tutuklunun hayatını kaybetmesi ve bu olaya ilişkin olarak etkili ceza soruşturması yürütülmemesi nedeniyle yaşam hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

22. Anayasa Mahkemesi 15/9/2021 tarihli kararında, yaşamı koruma yükümlülüğü ile etkili ceza soruşturması yürütülmesi yükümlülüğünün ihlal edildiğine karar vermiştir. Kararın yaşamı koruma yükümlülüğünün ihlal edildiği iddiası yönünden yapılan değerlendirmelerle ilgili kısmı şöyledir:

"75. Yangının ardından düzenlenen Olay Yeri İnceleme Tutanağı'nda yangın sensörü olduğu öğrenilen parçanın sarkık ve yanmış vaziyette olduğu bildirilmiştir. Ceza İnfaz Kurumu müdürü Başsavcılıkça alınan ifadesinde de duman algılayıcı sensörlerin tüm koridorlarda çalışır durumda olduğunu belirtmiştir. Ölenlerin koğuşunda ve koridorlarda çalışır vaziyette yangın alarm sisteminin bulunup bulunmadığı net bir biçimde dosya kapsamından tespit edilememekle birlikte tüm şüpheli ifadeleri ile müşteki ve tanık beyanları dikkate alındığında yangından infaz ve koruma memurlarının dumanları fark etmesi üzerine haberdar olunduğu anlaşılmaktadır.

76. Somut olayda ölenlerin başka koğuşlarla pusula adı verilen kağıt parçaları yoluyla iletişim kurarak çocuk tutuklu ve hükümlülerin koğuşlarında bulundurulması yasak olan çakmağı elde ettikleri, meydana gelen olayın ardından yapılan çatı araması sonrasında düzenlenen tutanaktan anlaşılmaktadır. Yapılan arama sırasında 'Ranzasında ölümü bekleyen mahkûm', 'Eğer yanacaksak ya da ölürsek beraber yanalım, beraber ölelim' ifadelerin yer aldığı S.R.Ş. kısaltması ile yazılan yazılar da bulunmuştur. Ceza İnfaz Kurumu müdürleri ile infaz ve koruma memurlarının beyanlarından anlaşıldığı üzere başvuruculların uyuz hastalığı sebebiyle G2 koğuşuna alındıkları 22/9/2016 tarihinden yangının meydana geldiği 28/9/2016 tarihine kadar anılan koğuşta çatı aramasının yapılmadığı anlaşılmaktadır. Ceza İnfaz Kurumu koğuşlarında özel hayatının gizliliğinin korunması amacı ile kamera sitemi de bulunmadığı dikkate alındığında hastalık nedeniyle geçici koğuşa alınan çocukların pusulalarla haberleşerek çakmak temin etmek konusunda bir zorlukla karşılaşmadıkları ortadadır.

77. Ruhsal anlamda kırılgan yapıda olmaları muhtemel olan tutuklu ve hükümlülerin bir de bulaşıcı bir hastalıkları bulunduğu gerekçesiyle ayrı bir koğuşa alınarak izole edilen çocuklar olduğu düşünüldüğünde daha da hassas bir durumun olduğu tartışmasız bir gerçektir. Diğer tutuklu ve hükümlülerden ayrı olarak tutuldukları geçici koğuşa alındıkları tarihten olayın meydana geldiği tarihe kadar geçen altı günlük sürede, ölen çocuklara psikolojik destek sağlandığı konusunda da dosya kapsamında herhangi bir bilgi bulunmamaktadır.

78. Bakanlıkça gönderilen görüş yazısında başvuruculların yakınlarından S.R.Ş.nin 8/5/2016 tarihinde aşırı dozda ilaç içerek intihara teşebbüs ettiğinin belirtildiği dikkate alındığında

yukarıda değinilen ilkeler doğrultusunda yetkililerin başvuruculların yakınlarının beden sağlığının yanı sıra ruhsal sağlık durumlarını da takip ederek kontrol altında tutmaya çalışması ve kendilerine zarar verme ihtimalini en aza indirecek tedbirler alması gerekmektedir.

79. Bütün bu değerlendirmeler ışığında Ceza İnfaz Kurumu yetkililerinin mahpusların yaşamını koruma konusunda yüklenen dikkat ve özen yükümlülüğünü yerine getirmediği, yangının çıkmasında ihmallerin bulunduğu ve bu ihmallerin basit bir dikkatsizliği veya değerlendirme hatasını aştığı anlaşılmaktadır. Bu nedenle başvuruculların yakınlarının yaşamını korumak için gerekli önlemlerin alınmamasına ilişkin şikâyetlerin başvurucu lehine hükmedilecek bir tazminatla giderilebilecek nitelikte olmadığı (bkz. § 60) değerlendirilmiştir. Dolayısıyla somut olayda başvuru yollarının tüketilmesi kuralı bakımından bir sorun görülmemiştir."

23. Anayasa Mahkemesi, Anayasa'nın 17. maddesi kapsamında yaşam hakkının hem maddi hem de usul boyutunun ihlal edildiğine karar vermiştir (Atilla Akdeniz ve diğerleri, § 92).

24. Anayasa Mahkemesi, söz konusu kararda yaşam hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden soruşturma yapılmasına karar vermiştir. Ayrıca ihlal tespitiyle ve yeniden soruşturma suretiyle giderilemeyecek olan manevi zararları karşılığında başvurucu İsmail Şeran yönünden devam etmekte olan tam yargı davası gözetilerek sadece yaşam hakkının usul boyutunun ihlalinden kaynaklanan zararlarının tazmini için net 50.000 TL manevi tazminatın ödenmesine karar vermiştir (Atilla Akdeniz ve diğerleri, §§ 93, 94).

C. Olaya İlişkin Tam Yargı Davası Süreci

25. Başvurucular, Adalet Bakanlığına (Bakanlık) başvurarak olay nedeniyle uğradıkları maddi ve manevi zararların tazmin edilmesini talep etmiştir.

26. Taleplerinin reddedilmesi üzerine başvurucular 2/4/2018 tarihinde Mardin 2. İdare Mahkemesi (İdare Mahkemesi) nezdinde 100.000 TL manevi ve fazlaya ilişkin hakları saklı kalmak üzere 2.000 TL maddi tazminat istemli tam yargı davası açmıştır.

27. Başvurucular; dava dilekçesinde oğullarının konulduğu koğuşun uzun süreli tutmaya uygun şart ve nitelikleri taşımadığını, bu koğuşun denetim, gözetim ve herhangi bir kriz anında müdahaleye uygun olmadığını, tecrit edilen hasta çocuklara psikolojik destek sağlanmadığını beyan etmiştir. Çocukların tutulduğu koğuşlara çakmak sokulması yasak olmasına rağmen bu hususta gerekli tedbirlerin alınmadığını ve bu kapsamda çatı aramalarının düzenli olarak yapılmadığını ileri sürmüştür. Ayrıca koğuşta yangın alarm sisteminin bulunmaması veya faal durumda olmaması nedeniyle yangına geç müdahale edildiğini ve çocuklarının bu nedenle karbonmonoksit zehirlenmesi sonucu hayatını kaybettiğini ifade etmiştir.

28. İdare Mahkemesi 14/3/2019 ve 4/7/2019 tarihli ara kararları ile olaya ilişkin yürütülen ceza soruşturması dosyasını, olay anına ilişkin kamera kayıtlarını, S.R.Ş.nin revire çıkma ve psikologla görüşme taleplerini, revir kayıtlarını, sevk belgelerini içeren hasta dosyası ile yangına müdahale sonrasında düzenlenen belge ve tutanakları temin etmiştir.

29. Hasta dosyasındaki belgelere göre S.R.Ş., yaşadığı ciddi sorunlar nedeniyle psikolog ile görüşmek amacıyla 6/4/2016-19/8/2016 tarihleri arasında Ceza İnfaz Kurumuna dokuz dilekçe sunmuştur. S.R.Ş. bu süreçte kurum psikoloğu ile yedi defa görüşmüştür. Hasta dosyasında görüşme içeriklerine veya psikoloğun gözlemlerine dair açıklama içeren

herhangi bir belge tespit edilememiştir. Ayrıca 8/5/2016 tarihli epikriz raporuna göre çok sayıda Bekunis (kabızlık tedavisinde kullanılan bir ilaç) ve Buscopan (spazm giderici bir ilaç) içen S.R.Ş. Şırnak Devlet Hastanesine sevk edilerek tedavi edilmiştir.

30. İdare Mahkemesi 20/12/2019 tarihinde idarenin eylemi ile zarar arasındaki illiyet bağının başvuruculaların yakınının eylemleri nedeniyle kesildiği gerekçesiyle davanın reddine karar vermiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir:

''Olayda; davacılar tarafından yangına sebep olan çakmağın koğuşa girmesinin engellenemediği ve yangın alarm sisteminin aktif durumda olmadığı gerekçeleriyle idarenin gerekli denetim ve gözetim yükümlülüğünü yerine getirmediği ve bu kapsamda hizmet kusurunun mevcut olduğu iddia edilmekte ise de, cezaevinde davacılar yakınının ölümüne neden olan yangın hadisesinde davacılar yakını [S.R.Ş.nin] aktif rol aldığı, koğuş içerisinde bulunan yatakların kasten tutuşturulması ve koğuş kapısının arkasına ranza ve dolapların yerleştirilmesi suretiyle yangına müdahale edilmesine engel olunmaya çalışıldığı ve bunun sonucunda yoğun dumana maruz kalmak suretiyle hayatını kaybettiği hususları birlikte değerlendirildiğinde, davacılar yakını [S.R.Ş.nin] kişisel kusuru nedeniyle yaşamını yitirdiği, bu şekliyle idarenin eylemi ile zarar arasında mevcut bulunan illiyet bağının kesildiği kanaatine varılarak, davacıların tazminat istemlerinin reddedilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır."

31. Başvurucular, anılan karar aleyhine istinaf kanun yoluna başvurmuştur. Gaziantep Bölge İdare Mahkemesi 3. İdari Dava Dairesi (Daire) 30/9/2021 tarihinde istinaf başvurusunu kesin olarak reddetmiştir.

32. Başvurucular, Anayasa Mahkemesinin Atilla Akdeniz ve diğerleri kararının bir nüshasını 13/10/2021 tarihli dilekçe ekinde Daireye bildirmiştir.

33. Başvurucular, nihai kararı 18/10/2021 tarihinde öğrendikten sonra 10/11/2021 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

34. Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

35. Ödeme gücünden yoksun olduğu anlaşılan başvuruculaların adli yardım talebinin kabulüne karar verilmesi gerekir.

36. Başvurucular; oğullarının tutuklu bulunduğu Ceza İnfaz Kurumunda hastalığı gerekçe gösterilerek denetime ve gözetime uygun olmayan geçici koğuşa alındığını, tedaviye uygun bir hastaneye sevk edilmediğini, bu şekilde tecrit edilen oğullarına psikolojik destek sağlanmadığını, oğullarının ölümüne sebebiyet veren yangının çıkmasını engelleyici önlem alınmadığını ve günde iki defa yapılması gereken çatı aramasının yapılmayarak çocuk koğuşlarında bulundurulması yasak olan çakmağın diğer koğuşlardan teminine olanak sağlandığını belirtmiştir. Ceza İnfaz Kurumunda yangın alarm sisteminin mevcut olmaması veya varsa bile aktif olarak çalışmaması nedeniyle yangının fark edilmesinin zaman aldığını, böylece erken müdahale ile kurtarılabilecek olan yakınlarının kurtarılamadığını beyan etmiştir. Başvurucular ayrıca ölümlerin müteveffaların çıkardıkları yangın sonucu gerçekleştiği olgusuyla sınırlı bir inceleme yapıldığını ve kamu görevlilerinin ihmallerinin olayın gerçekleşmesindeki payı ile devletin yaşamı koruma yükümlülüğünün değerlendirilmediğini beyan ederek yaşam hakkı, adil yargılanma hakkı ve mülkiyet

hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

37. Bakanlık görüşünde; başvurucular tarafından ileri sürülen iddiaların delillerin değerlendirilmesi ve hukuk kurallarının yorumlanmasına ilişkin olduğu, İdare Mahkemesi ve Daire kararında bariz takdir hatası veya açık bir keyfîlik bulunmaması nedeniyle ihlal iddialarının kanun yolu şikâyeti niteliğinde olduğu belirtilmiştir. Bakanlık görüşünde ayrıca yargısal makamların başvurucuların taleplerini ve tazminat verilmesi açısından gereken şartları da değerlendirerek anılan tazminat taleplerinin karşılanmasına hukuken olanak bulunmadığı sonucuna vardığı ifade edilmiştir.

38. Bakanlık görüşüne karşı cevap veren başvurucular, İdare Mahkemesinin kararında temel olarak Başsavcılığın Anayasa Mahkemesi kararı ile ortadan kalkan kovuşturmaya yer olmadığına dair kararının esas alındığını, bu kararda idarenin hukuki sorumluluğu bağlamında zarar ile eylem arasındaki illiyet bağının tartışılmadığını beyan ederek kararın açıkça hukuka aykırı olduğunu ileri sürmüştür.

39. Anayasa Mahkemesi, başvurucu İsmail Şeran'ın yaşam hakkının koruma yükümlülüğüne ilişkin maddi boyutu ile etkili soruşturma yürütme yükümlülüğüne ilişkin usul boyutunun ihlal edildiği iddiasıyla yaptığı önceki başvuruda etkili yargısal sistem kurma yönündeki pozitif yükümlülüğün ceza soruşturması gerektirdiğini saptamış ve esas hakkında yaptığı inceleme sonunda yaşam hakkının maddi ve usul boyutlarının ihlal edildiğine karar vermiştir (bkz. §§ 22, 23). İşbu başvuruya konu yargılama ise başvurucuların aynı olay nedeniyle uğradıklarını iddia ettikleri zararların tazmini istemiyle açtıkları tam yargı davasıdır.

40. Etkili yargısal sistem kurma yönündeki pozitif yükümlülüğün ceza soruşturması yürütülmesini gerekli kılması, tamamlayıcı bir giderim yolu olarak tazminat davasının öngörülmesine engel değildir. Hatta Anayasa'nın 40. maddesi, yaşam hakkının maddi boyutunun ihlal edildiğinin ileri sürüldüğü ve etkili yargısal sistem kurma yükümlülüğünün ceza soruşturması yürütülmesini gerekli kıldığı hâllerde ihlal nedeniyle oluşan maddi ve manevi zararların tazmin edilmesini sağlayacak yargısal mekanizmalar ihdas edilmesini zorunlu kılmaktadır. Nitekim 6/1/1982 tarihli ve 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 2. ve 13. maddeleri uyarınca açılacak tam yargı davası bu tür durumlarda tazminata hükmetme imkânı sağlamaktadır. Bu itibarla sözü edilen durumlarda tam yargı davası sürecine ilişkin şikâyetlerin Anayasa'nın 17. maddesinde güvenceye bağlanan yaşam hakkıyla bağlantılı olarak Anayasa'nın 40. maddesinde teminat altına alınan etkili başvuru hakkı kapsamında bireysel başvuruya konu edilmesi mümkündür (kasıtlı kötü muamele eylemleri yönünden yapılan benzer değerlendirmeler için bkz. Abdullah Yaşa [GK], B. No: 2015/12486, 5/11/2020, § 46; Aslı Leman Atlı [2. B.], B. No: 2018/4065, 5/10/2022, § 66).

41. Anayasa Mahkemesinin yaşam hakkıyla bağlantı olarak etkili başvuru hakkı yönünden inceleme yapabilmesi için soruşturma veya yargılama makamlarının yaşam hakkının maddi boyutunun ihlal edildiğini en azından öz itibarıyla tespit etmeleri ya da ceza soruşturması üzerine süresi içinde yapılmış bir başvuruda söz konusu ihlalin Anayasa Mahkemesince saptanması gerekir (kötü muamele yasağı bağlamında yapılan aynı yöndeki değerlendirme için bkz. Aslı Leman Atlı, § 49. Abdullah Yaşa kararında kötü muamele yasağının esas bakımından ihlal edildiğinin Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararıyla tespit edildiği belirtilerek tazminat davasına ilişkin şikâyetlerin kötü muamele yasağıyla bağlantılı olarak etkili başvuru hakkı kapsamında incelenmesi gerektiği değerlendirilmiştir (anılan kararda bkz. § 49). Ayrıca ceza soruşturması yürütülmesine ilişkin gerekliliğe rağmen idari yargı mercilerinin ihlali açıkça tespit ettiği hâllerde de tam yargı davasına ilişkin şikâyetler yaşam

hakkıyla bağlantılı olarak etkili başvuru hakkı kapsamında incelenmelidir (Bedriye Öğke ve Cemal Öğke [2. B.], B. No: 2019/4799, 27/2/2024, § 20).

42. Anayasa Mahkemesi; başvurucu İsmail Şeran tarafından daha önce yapılan başvuruda etkili yargısal sistem kurma yönündeki pozitif yükümlülüğün ceza soruşturması gerektirdiğini saptamış ve esas hakkında yaptığı inceleme sonunda yaşam hakkının maddi boyutunun ihlal edildiğine karar vermiştir. Dolayısıyla ihlal daha önce Anayasa Mahkemesince belirlenmiştir. Bu durumda başvurucuların tam yargı davasına yönelik şikâyetleri yaşam hakkıyla bağlantılı olarak etkili başvuru hakkı kapsamında incelenmelidir.

43. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan yaşam hakkıyla bağlantılı olarak etkili başvuru hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

44. Anayasa'nın 40. maddesinde güvence altına alınan etkili başvuru hakkı anayasal bir hakkının ihlal edildiğini ileri süren herkese hakkın niteliğine uygun olarak iddialarını inceletebileceği makul, erişilebilir, ihlalin gerçekleşmesini veya sürmesini engellemeye ya da sonuçlarını ortadan kaldırmaya (yeterli giderim sağlamaya) elverişli idari ve yargısal yollara başvurabilme imkânı sağlar. Bunun için sözü edilen başvuru yollarının sadece hukuken mevcut bulunması yeterli olmayıp uygulamada da etkili olması, başarı şansı sunması gerekir. Bununla birlikte bir başvuru yolunun gerek hukuken gerekse uygulamada genel anlamda etkili olması, somut olay bakımından etkili başvuru hakkına ilişkin bir müdahale bulunup bulunmadığının değerlendirilmesine engel değildir (Yusuf Ahmed Abdelazım Elsayad [2. B.], B. No: 2016/5604, 24/5/2018, §§ 60, 61). Ayrıca etkili başvuru hakkı bakımından inceleme yapılabilmesi kural olarak bu hakla arasında bağlantı kurulan hakkın, özgürlüğün ya da yasağın ihlal edildiğine önceden karar verilmiş olmasına bağlı değildir (Abdullah Yaşa, § 64).

45. Eldeki başvuruda İdare Mahkemesi ölümle sonuçlanan yangına başvurucuların yakınının neden olduğunu, S.R.Ş.nin bu kapsamda koğuş içinde bulunan yatakları kasten tutuşturduğunu, koğuş kapısının arkasına ranza ve dolapları yerleştirmek suretiyle yangına müdahale edilmesine engel olmaya çalıştığını ve bunun sonucunda yoğun dumana maruz kalarak hayatını kaybettiğini kabul etmiştir. İdare Mahkemesi bu kabulden hareketle başvuruculuların yakınının kendi kişisel kusuru nedeniyle yaşamını yitirdiği ve bu nedenle idarenin eylemi ile zarar arasındaki illiyet bağının kesildiği gerekçesiyle davanın reddine karar vermiştir (bkz. § 30).

46. Söz konusu karar içeriğinden somut olayın gerçekleşme biçimine ilişkin kabulün esas olarak Başsavcılığın 1/12/2017 tarihli kovuşturma yapılmasına yer olmadığına dair karara dayandığı anlaşılmaktadır. Anayasa Mahkemesi anılan ceza soruşturması sonrasında yapılan önceki başvuruda yaşam hakkının hem maddi hem de usul boyutunun ihlal edildiğine karar vermiştir. Anayasa Mahkemesi yaşam hakkının maddi boyutunun ihlal edildiği sonucuna ulaşırken öncelikle Ceza İnfaz Kurumunda olay anında çalışır durumda bir yangın alarm sisteminin olup olmadığının dosya kapsamından tespit edilemediğini ancak şüpheli, müşteki ve tanık ifadelerinden yangından infaz ve koruma memurlarının dumanı fark etmeleri üzerine haberdar olunduğunun anlaşıldığını vurgulamıştır. Anılan karara göre ölenlerin G2 koğuşunda bulunduğu süre boyunca çatı araması yapılmadığı ve bu nedenle ölenlerin pusulalar vasıtasıyla başka koğuşlardan çakmak temin etmek konusunda bir zorlukla karşılaşmadıkları anlaşılmaktadır. Yaşları, hastalıkları ve izolasyona tabi tutulmaları

nedeniyle ruhsal anlamda kırılgan yapıda olmaları muhtemel çocuk mahpuslara geçici koğuşa alındıkları tarihten olay tarihine kadar psikolojik destek sağlandığı tespit edilememiştir. Daha önce Ceza İnfaz Kurumunda intihara teşebbüs eden S.R.Ş.nin beden sağlığının yanı sıra ruhsal sağlık durumunun da takip edilerek kontrol altında tutulmaya çalışılması ve kendisine zarar verme ihtimalini en aza indirecek tedbirler alınması gerekmektedir. Ancak Ceza İnfaz Kurumu yetkililerinin mahpusların yaşamını koruma konusunda yüklenen dikkat ve özen yükümlülüğünü yerine getirmediği, yangının çıkmasında ihmallerin bulunduğu ve bu ihmallerin basit bir dikkatsizliği veya değerlendirme hatasını aştığı anlaşılmaktadır (bkz. Atilla Akdeniz ve diğerleri, §§ 75-79).

47. Yukarıda değinilen ihlal kararı, istinaf başvurusunun reddi kararından sonraki bir tarihte Daireye sunulmuştur. Dolayısıyla söz konusu yargısal makamların Anayasa Mahkemesinin ihlal kararından haberdar olmalarına rağmen değerlendirme dışı bıraktıklarını söylemek mümkün değildir. Bununla birlikte ihlal kararında ortaya konulan gerekçe ve Ceza İnfaz Kurumu yetkililerinin ihmallerine ilişkin olarak vurgulanan hususların genel hatlarıyla başvuruculların dava dilekçesinde (bkz. § 27) de mevcut olduğu anlaşılmaktadır. Buna rağmen yargısal merci kararlarında başvuruculların idarenin hizmet kusuruna ilişkin olarak ileri sürdükleri bu iddiaların yeterli düzeyde değerlendirilmediği görülmektedir. İdare Mahkemesi kararında yangının müteveffaların eylemleri sonucu ortaya çıktığı detaylı olarak vurgulanmış ancak Ceza İnfaz Kurumunun varlığından haberdar olduğu anlaşılan intihar riskini önlemek amacıyla gerekli tedbirleri alıp almadığına dair herhangi bir değerlendirme yapılmamıştır. Bir diğer ifadeyle idarenin eylemlerinin başvuruya konu yangın olayının gerçekleşmesine neden olan veya daha erken müdahale imkânını sınırlayan koşullara etki edip etmediğine ilişkin değerlendirme yapılmadığı ve bu suretle başvuruculların hizmet kusurunun varlığına ilişkin iddialarının özenli bir biçimde incelenmediği anlaşılmıştır.

48. Açıklanan gerekçelerle yaşam hakkıyla bağlantılı olarak Anayasa'nın 40. maddesinde güvence altına alınan etkili başvuru hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

49. Başvurucular; ihlalin tespiti, yeniden yargılama yapılması ve her biri için 100.000 TL manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

50. Başvuruda tespit edilen anayasal hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerince yapılması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

51. İhlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasının yeterli bir giderim sağlayacağı anlaşıldığından tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Adli yardım talebinin KABULÜNE,

B. Yaşam hakkıyla bağlantılı olarak etkili başvuru hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

C. Yaşam hakkıyla bağlantılı olarak Anayasa'nın 40. maddesinde güvence altına alınan etkili başvuru hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

D. Kararın bir örneğinin yaşam hakkıyla bağlantılı olarak etkili başvuru hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Mardin 2. İdare Mahkemesine (E.2018/623, K.2019/2683) GÖNDERİLMESİNE,

E. Başvuruculların tazminat talebinin REDDİNE,

F. 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan yargılama giderinin başvuruculara MÜŞTEREKEN ÖDENMESİNE,

G. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvuruculların Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

H. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 23/12/2025 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

NECDET DEMİR VE FATİH PETROL SANAYİ VE TİCARET LTD. ŞTİ.

B. No: 2022/48 | Karar tarihi: 23.12.2025

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2022/48

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

NECDET DEMİR VE FATİH PETROL SANAYİ VE TİCARET LTD. ŞTİ. BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2022/48)

Karar Tarihi: 23/12/2025

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Yıldız SEFERİNOĞLU Kenan YAŞAR Metin KIRATLI

Raportör : Gökhan SÖNMEZ

Başvurucular : 1. Necdet DEMİR 2. Fatih Petrol Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti.

Vekili : Av. Aslan TOPARLI

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, ihtiyati tedbirin uzun sürmesi nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Başvurucu Necdet Demir, diğer başvurucu Fatih Petrol Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti.nin (Şirket) temsilcisidir.

3. Millî Eğitim Bakanlığı tarafından başvurucu Şirketin de aralarında olduğu kişiler aleyhine kurum zararı nedeniyle 13/11/2012 tarihinde tazminat davası açılmıştır. Mardin 2. Asliye Hukuk Mahkemesi (Mahkeme) 15/11/2012 tarihinde, başvurucu Şirketin mal varlığına üçüncü kişiye devri önler mahiyette ihtiyati tedbir konulmasına karar vermiştir.

4. Başvurucu Şirket, dava dilekçesinde talep edilen tazminat miktarı ile tedbir konulan mal varlığının değeri kıyaslandığında ihtiyati tedbirin ölçüsüz olduğu gerekçesiyle 55.000 TL değerinde teminat mektubu sunarak tedbirin kaldırılmasını 26/11/2012 tarihinde talep etmiştir.

5. Mahkeme, teminat karşılığı mal varlığı üzerindeki tedbirin kaldırılmasına ve tedbirin teminat mektubu üzerinden devamına 27/11/2012 tarihinde karar vermiştir.

6. Başvurucular 31/12/2021 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur. Yargılama devam etmektedir.

7. Komisyon makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilemez olduğuna, mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

II. DEĞERLENDİRME

8. Başvurucular ihtiyati tedbirin on yılı aşkın süredir devam etmesi nedeniyle maddi ve manevi zarara uğradıklarından yakınmıştır.

9. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un "Bireysel başvuru usulü" başlıklı 47. maddesinin (5) numaralı fıkrası şöyledir:

"Bireysel başvurunun, başvuru yollarının tüketildiği tarihten; başvuru yolu öngörülmemişse ihlalin öğrenildiği tarihten itibaren otuz gün içinde yapılması gerekir. Haklı bir mazereti nedeniyle süresi içinde başvuramayanlar, mazeretin kalktığı tarihten itibaren onbeş gün içinde ve mazeretlerini belgeleyen delillerle birlikte başvurabilirler.

..."

10. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün (İçtüzük) "Başvuru süresi ve mazeret" başlıklı 64. maddesinin (1) numaralı fıkrası şöyledir:

"Bireysel başvurunun, başvuru yollarının tüketildiği tarihten, başvuru yolu öngörülmemişse ihlalin öğrenildiği tarihten itibaren otuz gün içinde yapılması gerekir."

11. 6216 sayılı Kanun'un 47. maddesinin (5) numaralı fıkrası ile İçtüzük'ün 64. maddesinin (1) numaralı fıkrası uyarınca bireysel başvuruların başvuru yollarının tüketildiği tarihten, başvuru yolu öngörülmemiş ise ihlalin öğrenildiği tarihten itibaren otuz gün içinde yapılması gerekmektedir (Yasin Yaman [1. B.], B. No: 2012/1075, 12/2/2013, § 19). Bireysel başvurunun kabul edilebilirlik koşullarından olan başvuru süresine riayet edilmesi şartı, bireysel başvuru incelemesinin her aşamasında resen nazara alınması gereken bir başvuru koşuludur (Taner Kurban [2. B.], B. No: 2013/1582, 7/11/2013, § 19). Ayrıca otuz günlük sürenin başlangıcında kanun hükmü gereği öğrenme tarihi esas alınmalıdır (Mehmet Özcan [1. B.], B. No: 2019/6266, 15/1/2020, § 20).

12. Bireysel başvuru süresinin işlemeye başlaması yönünden nihai kararın gerekçesinin tebliği, öğrenme şekillerinden biridir (Mehmet Ali Kurtuldu [2. B.], B. No: 2013/5504, 28/5/2014, § 27). Ancak öğrenme, gerekçeli kararın tebliği ile sınırlı olarak gerçekleşmez; başka şekillerde de öğrenme söz konusu olabilir. Başvurucunun nihai kararın gerekçesini dava dosyasını incelemek suretiyle öğrenmesi mümkündür. Bu doğrultuda dosyadan suret alınması gibi hâllerde başvurucunun gerekçeli kararı öğrendiği kabul edilebilir. Başvuruculaların nihai kararın gerekçesini öğrendiklerini beyan ettikleri tarih de bireysel başvuru süresinin başlangıcı olarak ele alınabilir (İlyas Türedi [1. B.], B. No: 2013/1267, 13/6/2013, §§ 21, 22).

13. Eldeki olayda başvurucular uygulanan ihtiyati tedbir kararının uzun sürmesinden şikâyet etmiştir. Başvurucu Şirketin mal varlığına ihtiyati tedbir uygulanmasına ilişkin

15/11/2012 tarihli karar, başvurucuların talebi üzerine teminat karşılığında 27/11/2012 tarihli kararla kaldırılmıştır. Başvurucular bireysel başvuru formunda 15/11/2012 tarihinde mal varlığı üzerine konulan ihtiyati tedbir kararından yakınmakla birlikte teminat karşılığı tedbirin kaldırıldığından ve teminat mektubu üzerinden devam ettiğinden söz etmemektedir. O hâlde şikâyet, başvurucu Şirketin mal varlığı hakkında alınan ihtiyati tedbir kararıyla sınırlı olarak incelenecektir. Bu durumda 27/11/2012 tarihinde tedbirin kaldırılması kararından yaklaşık 9 yıl sonra 31/12/2021 tarihinde gerçekleştirilen bireysel başvurunun süresinde olmadığı anlaşılmıştır.

14. Açıklanan gerekçelerle başvurunun süre aşımı nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

III. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Başvurunun süre aşımı nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

B. Yargılama giderlerinin başvurucular üzerinde BIRAKILMASINA 23/12/2025 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

NESLİHAN VURAL

B. No: 2022/514 | Karar tarihi: 23.12.2025

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2022/514

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

NESLİHAN VURAL BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2022/514)

Karar Tarihi: 23/12/2025

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Yıldız SEFERİNOĞLU Kenan YAŞAR Metin KIRATLI

Raportör : Mehmet AKTEPE

Başvurucu : Neslihan VURAL

Vekilleri : Av. Ali SAMSUM Av. Duygu İNEGÖLLÜ

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, kanser teşhisi konulan hastaya reçete edilen ilaç bedelinin Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından karşılanmasına yönelik olarak verilen ihtiyati tedbir kararının uygulanmaması nedeniyle maddi ve manevi varlığın korunması ve geliştirilmesi hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

A. Bireysel Başvuru Süreci

2. Başvurucuya 2017 yılının Ekim ayında over malign neoplazmı (yumurtalık kanseri) teşhisi konulmuştur.

3. Başvurucunun tedavisini planlayan hekim olaparib etken maddeli Lynparza isimli ilacın kullanımını gerekli görmüş ve reçete düzenlemiştir. Sağlık Bakanlığı Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu 17/11/2021 tarihli yazısı ile anılan olaparib etken maddeli ilacın altı aylık doz kullanımını ve yurt dışından ithalatını uygun bulmuştur. Trakya Üniversitesi Sağlık Araştırma ve Uygulama Merkezi tarafından söz konusu ilacın kullanımı için başvurucu adına 22/11/2021 tarihli ve altı ay süreli ilaç kullanım raporu tanzim edilmiş ve sonrasında 25/11/2021 tarihinde ilaç reçete edilmiştir. Türk Eczacıları Birliğinin 8/2/2021 tarihli

yazısında olaparib etken maddeye sahip Lynparza adlı ilacın bedelinin 5.320,76 avro olduğu belirtilmiştir.

4. Başvurucu 26/11/2021 tarihli başvuruyla olaparib etken maddeli Lynparza isimli ilacın ücretsiz ve kesintisiz bir şekilde Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK) tarafından temin edilmesini talep etmiştir. Başvurucunun talebi, bahse konu ilacın "bedeli ödenecek ilaçlar listesinde yer almadığı" gerekçesiyle SGK tarafından 13/12/2021 tarihinde reddedilmiştir.

5. Başvurucu, Ankara 5. İş Mahkemesi (İş Mahkemesi) nezdinde 13/12/2021 tarihli işlemin iptali ile hekim tarafından reçete edildiği müddetçe olaparib etken maddeli ilacın davalı Kurum tarafından finansmanının sağlanması ve ihtiyati tedbir talebiyle 21/12/2021 tarihinde SGK aleyhine dava açmıştır. İş Mahkemesi 23/12/2021 tarihli tensip tutanağıyla ihtiyati tedbir talebinin dava tarihinden itibaren altı ay süreyle kabulüne, olaparib (Lynparza) etken maddeli ilacın bedelinin SGK tarafından kesinti yapılmaksızın karşılanmasına hükmetmiştir.

6. Başvurucu, ihtiyati tedbir talebine uyularak ilaç bedelinin karşılanması istemiyle SGK'ya yeniden başvuruda bulunmuştur.

7. SGK 30/12/2021 tarihli işlemiyle talebi reddetmiş; işlem metninde "ilaca ait reçetelerin asılları, ilaç kullanım raporu, fatura asılları ve kullanılan ilaca ait boş ilaç kutularının ibraz edilmesinin gerektiğini" belirtmiştir.

8. Başvurucu, söz konusu işlemi öğrenmesini takiben 3/1/2022 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuş ve reçete edilen ilacın bedelinin ihtiyati tedbir kararının gereği olarak ilacı ithal eden yetkili kuruluşa derhâl ödenmesi yönünde tedbir kararı verilmesini talep etmiştir.

9. Başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

B. Bireysel Başvuru Sonrasındaki Süreç

10. Anayasa Mahkemesi, SGK'dan İş Mahkemesince verilen ihtiyati tedbir kararı üzerine yapılan işlemler hakkında bilgi verilmesini ve ilgili belgelerin gönderilmesini istemiştir. SGK tarafından verilen 14/1/2022 tarihli cevapta ödemesi yapılacak ilaca ait reçetelerin asıllarının, ilaç kullanım raporunun, fatura asıllarının ve kullanılan ilaca ait boş ilaç kutularının ibrazının gerektiği ancak başvurucunun belgeleri henüz teslim etmediği, bu nedenle de başvurucuya herhangi bir ödeme yapılmadığı belirtilmiştir.

11. Anayasa Mahkemesi 17/1/2022 tarihinde tedbir talebinin kabulüne, başvurucunun tedavisi için reçete edilen olaparib etken maddeye sahip Lynparza adlı ilacın bedelinin tedavi süresi boyunca başvurucuya derhâl ödenmesinin sağlanmasına karar vermiştir.

12. İş Mahkemesinin ihtiyati tedbir kararına SGK tarafından yapılan itiraz 8/2/2022 tarihli ara kararıyla reddedilmiştir. Bu karara karşı SGK'nın yaptığı istinaf başvurusu ise Anayasa Mahkemesinin tedbir talebinin kabulü kararına da atıfta bulunularak Ankara Bölge Adliye Mahkemesi 10. Hukuk Dairesinin (Daire) 7/4/2022 tarihli kararıyla kesin olarak reddedilmiştir.

13. İş Mahkemesi 23/5/2023 tarihinde başvurucuya reçete edilen olaparib etken maddeli Lynparza isimli ilacın bedelinin kesinti yapılmaksızın SGK tarafından karşılanmasına, ilaç bedelinin ithale yetkili Türk Eczacıları Birliği Yurt Dışı Temin Birimine aktarılmasına ve aksine olan kurum işleminin iptaline karar vermiştir.

14. Davalı idarenin bu karara karşı yaptığı istinaf kanun yolu talebi ise Daire tarafından

21/11/2024 tarihinde reddedilmiştir. Karar, SGK tarafından temyiz edilmiştir. Yargıtay 10. Hukuk Dairesi, İş Mahkemesi kararının bozulmasına 3/11/2025 tarihinde karar vermiştir. Bozma sonrasında yargılama İş Mahkemesinde derdesttir.

15. SGK'nın 14/11/2025 tarihli yazısında Anayasa Mahkemesinin 17/1/2022 tarihli tedbir kararı gereğince başvurucuya teslimi yapılan toplam Lynparza isimli 19 kutu ilaç için SGK tarafından Türk Eczacıları Birliğine 49.036,66 avro ödendiği, sonrasında Türkiye'de ruhsat alan bu ilaç için İş Mahkemesinin kararı doğrultusunda başvurucunun kendi imkânları ile temin ettiği Lynparza isimli 24 kutu ilaç için SGK tarafından başvurucuya 786.001,88 TL ödendiği belirtilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

16. Başvurucu adli yardım talebinde bulunmuştur. Ödeme gücünden yoksun olduğu anlaşılan başvurucunun adli yardım talebinin kabulüne karar verilmesi gerekir.

17. Başvurucu, öz itibarıyla devletin ilaç bedelini karşılamakla yükümlü olduğuna işaret ederek İş Mahkemesinin Lynparza isimli ilacın bedelinin SGK tarafından karşılanmasına yönelik ihtiyati tedbir kararı vermesine rağmen SGK'nın ödeme yapmak için boş ilaç kutularını talep etmesi nedeniyle maddi ve manevi varlığının korunması ve geliştirilmesi hakkının ihlal edildiğini öne sürmüştür.

18. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde, İş Mahkemesi nezdindeki yargılamanın devam etmesi nedeniyle başvuru yollarının tüketilip tüketilmediği hususunun başvurunun kabul edilebilirliğine ilişkin değerlendirmede dikkate alınması gerektiği belirtilmiştir. Esasa ilişkin olarak ise devletin sağlık hizmetlerini tesis etmekteki pozitif yükümlülüğünün koşulsuz ve sınırsız olmadığı vurgulanarak yapılacak değerlendirmede Anayasa Mahkemesi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi içtihatları ve somut olayın kendine özgü şartlarının dikkate alınması gerektiği ifade edilmiştir. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı beyanda bulunmamıştır.

19. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün (İçtüzük) "Düşme kararı" başlıklı 80. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (ç) bendi gereği Anayasa Mahkemesi, başvurunun incelenmesinin sürdürülmesini haklı kılan bir neden görmemesi hâlinde başvurunun düşmesine karar verebilir.

20. SGK'nın 14/11/2025 tarihli yazısına göre başvurucu lehine verilen İş Mahkemesi ve Anayasa Mahkemesi kararları uygulanmış, başvurucuya reçete edilen ilaçlar temin edilmiş ve ödemeleri SGK tarafından yapılmıştır. Ayrıca başvurucuya reçete edilen ilacın Türkiye'de ruhsat aldığı da SGK tarafından bildirilmiştir. Bununla birlikte başvurucu, ilacın ücretsiz olarak temini yönündeki talebine ilişkin yargısal süreç nedeniyle tedavisinin aksadığına veya ilacın ruhsat almasının ilaca erişimine olanak sağlamadığına ilişkin olarak Anayasa Mahkemesine herhangi bir bildirimde bulunmamıştır.

21. Açıklanan gerekçelerle başvurunun incelenmesinin sürdürülmesini haklı kılan bir neden bulunmaması nedeniyle düşmesine karar verilmesi gerekir.

III. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Adli yardım talebinin KABULÜNE,

B. Başvurunun incelenmesinin sürdürülmesini haklı kılan bir neden bulunmaması nedeniyle

DÜŞMESİNE,

C. 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 339. maddesinin (2) numaralı fıkrası uyarınca tahsil edilmesi mağduriyetine neden olacağından adli yardım talebi kabul edilen başvurucunun yargılama giderlerini ödemekten TAMAMEN MUAF TUTULMASINA 23/12/2025 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

YADİN KARADENİZ

B. No: 2022/3036 | Karar tarihi: 23.12.2025

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2022/3036

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

YADİN KARADENİZ BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2022/3036)

Karar Tarihi: 23/12/2025

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Yıldız SEFERİNOĞLU Kenan YAŞAR Metin KIRATLI

Raportör : Gökhan SÖNMEZ

Başvurucu : Yadin KARADENİZ

Vekili : Av. Salih GÜLGELDİ

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, ihtiyati tedbirin uzun sürmesi nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir. Başvurucu, nihai kararı 16/12/2021 tarihinde öğrendikten sonra 11/1/2022 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur. Komisyon makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilemez olduğuna, mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

II. DEĞERLENDİRME

2. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Hesna Funda Baltalı ve Baltalı Gıda Hayvancılık San. ve Tic. Ltd. Şti. ([GK], B. No: 2014/17196, 25/10/2018), İhsan Metin ([2. B.], B. No: 2015/7044, 23/1/2019), İbrahim Geçer ([1. B.], B. No: 2014/19056, 19/2/2019) ve Şeyhmus Terece ([GK], B. No: 2017/26532, 23/7/2020) kararlarında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede mülkiyet hakkını sınırlandıran bir tedbirin uygulanmasının ölçülü olabilmesi için kapsamı ve süresi itibarıyla orantılı olarak uygulanması gerektiği ve tedbirin makul olmayan bir süre devam etmesinin mülkiyet hakkının tanıdığı yetkilerin kullanılmasının belirsiz olacak şekilde ötelenmesi

suretiyle mülk sahibine orantısız bir külfet yüklediği gerekçesiyle mülkiyet hakkının ihlal edildiği sonucuna ulaşmıştır. Somut başvuruda 8/4/2013 tarihinde araca konulan ihtiyati tedbirin 26/5/2021 tarihinde kaldırıldığı görülmüştür. Yaklaşık sekiz yılı aşkın bir süredir devam eden ihtiyati tedbirin, süresi itibarıyla orantılı olmadığı anlaşıldığından anılan kararlarda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

3. Başvurucu, ihlalin tespiti ile 500.000 TL maddi ve 500.000 TL manevi tazminat talebinde bulunmuştur. Anayasa Mahkemesi, mülkiyet hakkına yapılan müdahaleyi ölçüsüz kılan tedbirin uzun sürmesine ilişkin olarak tedbir sürecinde mülkiyet hakkının gerektirdiği ivediliğin ve özenin gösterilmesi bakımından yargısal makamların sorumluluğu olduğuna dikkati çekmektedir (benzer değerlendirme için bkz. Hamit Alihansoy ve diğerleri [1. B.], B. No: 2017/35581, 29/9/2020, § 66). Buna göre başvuru konusu olayda ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmamaktadır. Olayda ihlalin sonuçlarının ortadan kaldırılması bakımından etkin giderim yolu tazminat olarak görülmektedir. Eski hâle getirme kuralı çerçevesinde ihlalin sonuçlarının bütünüyle ortadan kaldırılabilmesi için başvurucuya manevi zararları karşılığında net 40.000 TL manevi tazminat ödenmesine karar verilmesi gerekir. Başvurucu, uğradığını iddia ettiği maddi zarar ile ilgili olarak yeterli bilgi ve belge sunmadığından maddi tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Başvurucuya net 40.000 TL manevi tazminat ÖDENMESİNE, tazminata ilişkin diğer taleplerin REDDİNE,

D. 664,10 TL harç ve 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 40.664,10 TL yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

E. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal faiz UYGULANMASINA,

F. Kararın bir örneğinin bilgi için Bursa 7. Asliye Hukuk Mahkemesine (E.2018/12, K.2018/329) ve Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 23/12/2025 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

BETÜL YAĞCI VE DİĞERLERİ

B. No: 2022/5490 | Karar tarihi: 23.12.2025

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2022/5490

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

BETÜL YAĞCI VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2022/5490)

Karar Tarihi: 23/12/2025

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Yıldız SEFERİNOĞLU Kenan YAŞAR Metin KIRATLI

Raportör : Gökhan SÖNMEZ

Başvurucular : 1. Betül YAĞCI 2. Ayşe Nilgün AKKARTAL ARSLAN 3. Bülent Ahmet TURAN 4. Emel Gülbin BEŞER 5. Erkan AKKARTAL 6. Erol Habip AKKARTAL 7. Güner CÜNEYT 8. İlkan TOPALOĞLU 9. İlker TOPALOĞLU 10. İsmail Bekir TOKER 11. Memiş Ertan AKKARTAL 12. Murat Bedii İSFENDİYAR 13. Nazif Nejat ATALAY 14. Penbe Mine KALENDEROĞLU 15. Serkan TOPALOĞLU 16. Taner ALGIN 17. Yeşim AKKARTAL FEATHERS 18. Yusuf Engin ALGIN

Vekili : Av. Melek ZORLU

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, ihtiyati tedbirin uzun sürmesi nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Tekirdağ ili Şarköy ilçesi Kızılcatezi Köyü çalışma alanında 1973 yılında yapılan kadastro çalışmaları sırasında 83, 84, 85, 86, 87 ve 179-250 parsel sayılı taşınmazlar tapu kaydına dayanılarak davalı gerçek kişiler adına, 88-175 parsel sayılı taşınmazlar ise kişiler adına tespit edilen taşınmazlara uygulanan tapu kaydının miktar fazlası olarak Hazine adına tespit edilmiştir. Hazine ve bazı gerçek kişiler 16/1/1983 tarihinde kadastro tespitine dava yoluyla itiraz etmiştir.

3. (Kapatılan) Şarköy Kadastro Mahkemesi 10/10/2008 tarihinde bazı taşınmazlar yönünden kadastro tespitinden farklı, diğer taşınmazlar yönünden ise tespit gibi tapuya tesciline karar

vermiştir. Temyiz üzerine Yargıtay (kapatılan) 16. Hukuk Dairesi bazı taşınmazlar yönünden temyiz isteminin reddine, bazı taşınmazlar yönünden ise kararın bozulmasına 18/12/2020 tarihinde karar vermiştir.

4. Başvurucular 14/1/2022 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur. Yargılama Tekirdağ Kadastro Mahkemesinde derdesttir.

5. Komisyon makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilemez olduğuna, mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

II. DEĞERLENDİRME

A. Başvurucular Ayşe Nilgün Akkartal Arslan, Erol Habip Akkartal, Nazif Nejat Atalay, Taner Algın ve Yusuf Engin Algın Yönünden

6. Anayasa Mahkemesi Abdurrahman Beycur ve diğerleri ([GK], B. No: 2023/76490, 31/7/2025) kararında başvurucunun bireysel başvuru tarihinden sonra vefat etmesi hâlinde bireysel başvurudan haberi olmayan mirasçılarının hak kaybına uğramaması için yapılması gerekenler hususunda genel ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede Anayasa Mahkemesi mirasçıların hak kaybına uğramalarını engellemek, bireysel başvuruların neticelendirilmesini sağlamak gerekliliğini birlikte karşılayabilecek bir yol olarak 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 49. maddesinin (7) numaralı fıkrası ile Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 84. maddesinin verdiği yetkiyle 6/1/1982 tarihli ve 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 26. maddesinin başvuru tarihinden sonra ölüm hâli için de uygulanabileceği kanaatine varmıştır. Anılan kararda Anayasa Mahkemesi, başvurucunun bireysel başvuru tarihinden sonra ölmesi hâlinde bu kişi yönünden başvurunun işlemden kaldırılmasına karar verilmesinin uygun olacağı sonucuna ulaşmıştır. Bunun yanında vefat eden başvurucunun mirasçısı olduğunu bilgi ve belgeleriyle ispat eden kişilerin ise makul bir süre içinde bireysel başvuruyu takip etme iradesini ortaya koymaları hâlinde -mirasçıların menfaatlerinin bulunup bulunmadığını da gözeterek- başvurunun incelenmesine devam edilebileceğini belirtmiştir. Bu kapsamda bireysel başvuru yapıldıktan sonra ölen bir başvurucunun mirasçılarının başvuruyu devam ettirme yönündeki taleplerini Anayasa Mahkemesine iletme yükümlülüğünün kendileri üzerinde olduğu kaydedilmelidir. Öte yandan Anayasa'nın uygulanması ve yorumlanması veya temel hakların kapsamının ve sınırlarının belirlenmesi ya da insan haklarına saygının gerekli kıldığı hâllerde başvurucunun bireysel başvuru tarihinden sonra ölmesi durumunda dahi başvurunun incelenmeye devam edilebileceği vurgulanmalıdır. Somut başvuruda başvurucular Ayşe Nilgün Akkartal Arslan, Erol Habip Akkartal, Nazif Nejat Atalay, Taner Algın ve Yusuf Engin Algın'ın başvuru tarihinden sonra sırasıyla 22/10/2025, 2/12/2025, 23/5/2025, 9/4/2022 ve 22/12/2024 tarihlerinde vefat ettiği anlaşılmıştır. Söz konusu başvurucular yönünden anılan kararda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

7. Açıklanan gerekçelerle başvurucular Ayşe Nilgün Akkartal Arslan, Erol Habip Akkartal, Nazif Nejat Atalay, Taner Algın ve Yusuf Engin Algın yönünden başvurunun işlemden kaldırılmasına karar verilmesi gerekir.

B. Diğer Başvurucular Yönünden

8. Başvurucular, dava konusu taşınmaza konulan ihtiyati tedbir nedeniyle tasarruf

yetkilerinin kısıtlandığını belirterek mülkiyet hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

9. Başvuru, mülkiyet hakkı kapsamında incelenmiştir.

10. 6216 sayılı Kanun'un 47. maddesinin (3), 48. maddesinin (1) ve (2) numaralı fıkraları uyarınca bireysel başvuruda, kamu gücünün neden olduğu iddia edilen ihlale dair olayların tarih sırasına göre özeti yapılmalı, bireysel başvuru kapsamındaki hakların ne şekilde ihlal edildiği ve buna ilişkin gerekçeler ve deliller açıklanmalıdır (Veli Özdemir [1. B.], B. No: 2013/276, 9/1/2014, §§ 19, 20). Başvuruculların ihlal iddialarını hukuki ve maddi yönden temellendirme zorunluluğu vardır (Cemal Günsel [GK], B. No: 2016/12900, 21/1/2021, § 25).

11. Somut olayda başvurucular, ihtiyati tedbir nedeniyle taşınmazda tasarrufta bulunamadıklarını ileri sürmüştür. Bireysel başvuru formu ve ekinde yer alan belgeler ile Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi üzerinden yapılan incelemede davanın konusu çok sayıda taşınmaz olmasına rağmen başvuruculların hangi taşınmaz veya taşınmazların maliki olduğu, hangi taşınmazlarına ne zaman ihtiyati tedbir uygulandığı ve ihtiyati tedbirin mahiyeti ortaya konulmamıştır. Dolayısıyla Cemal Günsel kararında yer verilen ilkelerden ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır. Başvuruculların bireysel başvuru kapsamındaki haklarının ne şekilde ihlal edildiğini ve buna ilişkin gerekçeleri ve delillerini açıklamadığı anlaşıldığından iddiaların temellendirilmemiş şikâyet mahiyetinde olduğu değerlendirilmiştir.

12. Açıklanan gerekçelerle mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

III. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Başvurucular Ayşe Nilgün Akkartal Arslan, Erol Habip Akkartal, Nazif Nejat Atalay, Taner Algın ve Yusuf Engin Algın yönünden başvurunun İŞLEMDEN KALDIRILMASINA,

B. Diğer başvurucular yönünden mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

C. Yargılama giderlerinin başvurucular üzerinde BIRAKILMASINA 23/12/2025 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

ADEM TUFAN

B. No: 2022/22365 | Karar tarihi: 23.12.2025

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2022/22365

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

ADEM TUFAN BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2022/22365)

Karar Tarihi: 23/12/2025

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Yıldız SEFERİNOĞLU Kenan YAŞAR Metin KIRATLI

Raportör : Tolga BAŞBOZKURT

Başvurucu : Adem TUFAN

Vekili : Av. Erkan ŞENSES

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, bir sosyal paylaşım sitesi üzerinden sarf edilen sözler nedeniyle adli para cezasına hükmedilmesinin ifade özgürlüğünü ihlal ettiği iddiasına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 3/2/2022 tarihinde yapılmıştır. Komisyon, başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

3. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmiştir. Bakanlık, görüşünü bildirmiştir. Başvurucu, Bakanlığın görüşüne karşı beyanda bulunmuştur.

III. OLAY VE OLGULAR

4. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle ilgili olaylar şöyledir:

5. Başvurucu, başvuru formunda belirttiği başvuruya konu olayların gerçekleştiği tarihte bir lisenin müdürü olup Eğitim ve Bilim Emekçileri Sendikasının ilçe teşkilatının temsilciliğini yürütmektedir.

6. Başvurucu, kamuoyunda "Hendek Olayları" olarak bilinen ve aylarca devam eden terör saldırılarının yaşandığı dönem içerisinde kendi kullanımında olduğu sosyal medya hesabından bazı paylaşımlar yapmıştır (hendek olayları, öz yönetim ilanları, PKK terör örgütünün şehir savaşı stratejisi ve sokağa çıkma yasakları hakkında arka plan bilgisi ile ayrıntılı açıklamalar için bkz. Gazal Kolanç ve diğerleri [GK], B. No: 2017/37897, 5/7/2022, §§ 24-28, 67, 346-348). Paylaşımlar şu şekildedir:

- 6/9/2015 tarihinde Türk bayrağını sırtına alarak operasyona giden sırtı dönük bir kolluk görevlisine ait bir foto paylaşarak "bayrağı sırtına alıp operasyon yapacak sivil insanların kapısını kıracak, eşi ve çocuklarının yanında küfür edip dövecek arama yapıyorum evlerini başlarına yıkacaksın... ondan sonra da bayrağı sevin diyeceksin, Ciğeri beş para etmez KÖPEK! taşıdığın bayrağa kurban ol." şeklinde yorum yapmıştır.

- 5/10/2015 tarihinde H.L.B. isimli öldürülen PKK silahlı terör örgütü mensubunun fotoğrafını paylaşarak "Sürüklenen senin bedenin değil senin panzerin ardından sürükleyen o köpeklerin ve köpek sahiplerinin şerefidir. Böyle hatırlanacaksın... Devrimci gülüşünle..." şeklinde yorum yapmıştır.

- 15/11/2015 tarihinde anlaşılamayan bir görüntüyle birlikte "Nusaybin'de hamile bir kadın Polisler tarafından vahşice katledildi. Kapısının önünde... Alçakça ve namertçe vurdular... Yardımına koşan iki çocuğuna da ateş açıldı. Hastanedeler şimdi... Ey alçaklığın en dip noktasındaki caniler! Allah zulmünüzü yanınıza bırakmaz." şeklinde yorum yapmıştır.

7. Başvurucunun yaptığı bu paylaşımların kolluk görevlileri tarafından tespit edilmesi üzerine Kozluk Cumhuriyet Başsavcılığı (Başsavcılık) tarafından resen adli soruşturma başlatılmıştır. Bakanlıktan istenen soruşturma iznine olumlu yanıt verilmesi üzerine Başsavcılık tarafından başvurucunun 16/5/2016 tarihinde savunmasına başvurulmuştur. Başvurucu savunmasında, söz konusu paylaşımları kendisinin yaptığını, kimseye hakaret etme kastının bulunmadığını ve paylaşımlarının ifade özgürlüğü kapsamında olduğunu belirtmiştir.

8. Başsavcılık, yapılan paylaşımlarda asker ve emniyet güçlerinin alenen aşağılandığı gerekçesiyle başvurucu hakkında Türk milletini, Türkiye Cumhuriyeti devletini, devletin kurum ve organlarını aşağılama suçundan iddianame tanzim etmiştir.

9. Kozluk Asliye Ceza Mahkemesi (Mahkeme) tarafından yapılan yargılamada 27/10/2016 tarihli üçüncü celsede başvurucunun savunmasına başvurulmuştur. Başvurucu savunmasında paylaşımların eleştirel mahiyette olduğunu, paylaşımlarda ismi geçen şahsın terör örgütü üyesi olduğunu bilmediğini, yaşanan olaylara yönelik insani olarak tepki verdiğini beyan etmiştir. Başvurucu ayrıca sosyal medya hesabından kullandığı sözlerin cımbızlanarak alındığını beyan etmiştir.

10. Mahkeme yapılan yargılama sonucunda 9/3/2017 tarihinde başvurucuyu müsnet suçtan 3.000 TL adli para cezasına mahkûm etmiştir. Mahkeme kararının gerekçesinde şu hususları belirtmiştir:

"Yapılan yargılama, toplanan deliller ve tüm dosya kapsamı birlikte değerlendirildiğinde; sanık hakkında, sosyal paylaşım sitesi üzerinden yaptığı paylaşımları ile müştekiye yönelik hakaret suçunu işlediği iddiası ile cezalandırılması istemi ile kamu davası açıldığı, sanığın 'Adem TUFAN' isimli hesabı üzerinden 'polisler tarafından vahşice katledildiği, alçakça ve namertçe vurdular, ey alçaklığın en dip noktasındaki caniler', [H.L.B.] isimli örgüt mensubunun fotoğrafını paylaşarak 'sürüklenen senin bedenin değil seni panzerin ardından

sürükleyen o köpeklerin ve köpek sahiplerinin şerefidir', 'bayrağı sırtına alıp operasyon yapacak sivil insanların kapısını kıracak, eşi ve çocuklarının yanında küfür edip dövecek arama yapıyorum evlerini başlarına yıkacaksın, ondan sonra da bayrağı sevin diyeceksin, ciğeri beş para etmez köpek taşıdığın bayrağa kurban ol' şeklinde paylaşımda bulunduğunun anlaşıldığı, her ne kadar sanık savunmasında, suçlamayı kabul etmemişse de; sanığın 'polisler tarafından vahşice katledildiği, alçakça ve namertçe vurdular, ey alçaklığın en dip noktasındaki caniler', [H.L.B.] isimli örgüt mensubunun fotoğrafını paylaşarak 'sürüklenen senin bedenin değil seni panzerin ardından sürükleyen o köpeklerin ve köpek sahiplerinin şerefidir, bayrağı sırtına alıp operasyon yapacak sivil insanların kapısını kıracak, eşi ve çocuklarının yanında küfür edip dövecek arama yapıyorum evlerini başlarına yıkacaksın, ondan sonra da bayrağı sevin diyeceksin, ciğeri beş para etmez köpek taşıdığın bayrağa kurban ol' şeklindeki ifadeleri ile TCK'nın 301/1. maddesinde düzenlenmiş olan Türkiye Cumhuriyeti Devletini alenen aşağıladığı kanaatine varıldığı ve dosya kapsamındaki tüm delillerden anlaşılmakla sanığın savunmalarına itibar edilmeyerek kendisine isnat edilen suçu işlediği sonucuna varılarak cezalandırılması yoluna gidilmiştir..."

11. Başvurucu, Mahkeme kararından sonra istinaf kanun yoluna başvurmuştur. Gaziantep Bölge Adliye Mahkemesi 4. Ceza Dairesi (Bölge Adliye Mahkemesi) 16/5/2017 tarihinde başvurucunun istinaf taleplerinin esastan reddine kesin olarak karar vermiştir.

12. Başvurucu, kanun yollarına ilişkin yapılan yasal değişiklik kapsamında Bölge Adliye Mahkemesi kararına karşı temyiz kanun yoluna başvurmuşsa da 20/12/2021 tarihinde Yargıtay 3. Ceza Dairesince başvurucunun temyiz talebinin esastan reddiyle hükmün onanmasına karar verilmiş ve karar böylece kesinleşmiştir.

13. Başvurucu, nihai kararı 17/1/2022 tarihinde öğrenmiştir.

IV. İLGİLİ HUKUK

A. Ulusal Hukuk

1. İlgili Mevzuat

14. 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun "Türk Milletini, Türkiye Cumhuriyeti Devletini, Devletin kurum ve organlarını aşağılama" başlıklı 301. maddesi şöyledir:

"(1) Türk Milletini, Türkiye Cumhuriyeti Devletini, Türkiye Büyük Millet Meclisini, Türkiye Cumhuriyeti Hükümetini ve Devletin yargı organlarını alenen aşağılayan kişi, altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Devletin askerî veya emniyet teşkilatını alenen aşağılayan kişi, birinci fıkra hükmüne göre cezalandırılır.

(3) Eleştiri amacıyla yapılan düşünce açıklamaları suç oluşturmaz.

(4) Bu suçtan dolayı soruşturma yapılması, Adalet Bakanının iznine bağlıdır."

2. Yargıtay Kararları

15. Yargıtayın 5237 sayılı Kanun'un 301. maddesi ve eski kanunda bu suça karşılık gelen 1/3/1926 tarihli ve mülga 765 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 159. maddesi doğrultusunda değerlendirme yaptığı birçok kararı bulunmaktadır. Bu kararlar kapsamında Yargıtaya göre söz konusu suçla devletin varlığını oluşturan ve maddede sayılan kurumların korunması

amaçlanmakta, dolayısıyla söz konusu suçun maddi ögesi, maddede belirtilen kavramların varsayılan tüzel kişiliklerine yönelik, onları aşağılayan ve küçük düşüren hareketler olarak kabul edilmektedir. Yargıtay söz konusu hareketlere ilişkin yaptığı değerlendirmelerde ise ifade özgürlüğü doğrultusunda ortaya konulan kriterleri özellikle de sarf edilen sözlerin eleştiri kapsamında olup olmadığı bağlamında ele almaktadır.

16. Yargıtay Ceza Genel Kurulunun 5/5/1998 tarihli ve E.1998/70, K.1998/156 sayılı kararında kamuoyunda "Susurluk Olayı" olarak bilinen vakıaya yönelik bir dernek başkanı tarafından yapılan basın açıklamasının eleştiri kapsamında kaldığına, dolayısıyla anılan suçun oluşmadığına hükmetmiştir. Bu doğrultuda söz konusu kararın ilgili kısımları şu şekildedir:

"Sanığın İnsan Hakları Derneği ..... Şube Başkanı olduğu, olay tarihinde Ankara'da Yüksel Caddesi'ndeki İnsan Hakları Anıtı önünde düzenlenen açık yer toplantısında, katılanlara hitaben 'Basın Açıklaması' başlığını taşıyan bir bildiriyi okuyup dağıttığı, bu bildiride;

'Devletin mafyalaştığı, mafyanın devletleştiği bir ülkede insan haklarını savunuyoruz... kaba kuvveti ve yetkiyi elinde tutanlar kendi koydukları kanunlarla ülkeyi yönetmektedirler... Bir yandan çığ gibi büyüyen ve yaygınlaşan hak ihlalleri, diğer taraftan kirli ve gizli işler çeviren emniyet müdürleri, milletvekilleri, devlet yöneticileri ve Türkiye bir Latin Amerika ülkesi oldu... Toplumun güvenliğinden sorumlu güvenlik güçleri bizzat toplumun güvenliğini tehdit etmektedir.... İddia ediyoruz ki; 'Faili meçhullerin faili devlettir' ve pek çok siyasi cinayetin gerisinde kontrgerilla örgütü vardır. Bu gizli devlet terör örgütü dağıtılmadan demokratikleşme ve insan hakları bakımından ileri adım atılamayacağı açıktır.... ülkeyi yönetenler milletin değil servetin vekilliğini yapıyorlar ve bizleri kirlenmiş bir toplumda yaşamaya mahkûm ettiler... Çocuklarına temiz ve onurlu bir toplum bırakmak isteyen emekçi kitlelere sesleniyoruz; bu ülkeye adaleti, demokrasiyi ve insan haklarını hakim kılacak olan sizlersiniz!' gibi açıklamalara yer verildiği anlaşılmaktadır.

Sanık aşamalardaki savunmalarında, kamuoyunda 'Susurluk olayı' olarak adlandırılan olaydan sonra ülkedeki gelişmeleri dile getirip, basın açıklamasını hazırladığını, açıklamada yer alan hususların kişisel düşünceleri olduğunu, bir vatandaş olarak eleştiri hakkını kullandığını, Türkiye Cumhuriyeti'ne hakaret etme kastının olmadığını belirtmiştir.

Suça konu basın açıklaması bir bütün olarak ele alınıp incelendiğinde; Devletin yönetim kademesinde bulunan bir kısım kişilerin kirli ve gizli işlerle uğraştıkları, hak ihlallerinde bulundukları, bu nedenle toplumda meydana gelen kirlenmenin can güvenliğini tehdit ettiği ve bu duruma karşı demokratik yollardan mücadele edilmesi gerektiği düşüncesinin işlendiği görülmektedir. Söz konusu basın açıklamasının yapıldığı dönemde, 'Susurluk olayı' olarak adlandırılan ve içinde bazı kamu görevlilerinin de karıştığı ısrarla ileri sürülen olay nedeniyle gerek yazılı gerekse görsel basında yer alan haberler ve oluşan kamuoyu nazara alındığında sanık tarafından bu olay nedeniyle ortaya çıkan gelişmelerin ağır bir şekilde eleştirildiği açıklıkla anlaşılmaktadır. Görüldüğü gibi sanık, sözkonusu basın açıklaması ile Devletin varlığını oluşturan kurumların içinde bulunan bazı kişilerin durumlarını vurgulamakta, Cumhuriyeti tahkir ve tezyif kastını taşımamaktadır. Bu itibarla Özel Dairenin çoğunluk görüşü yerinde olduğundan, Yargıtay C. Başsavcılığının itirazının reddine karar verilmelidir."

17. Yargıtay 3. Ceza Dairesinin 21/12/2021 tarihli ve E.2021/5038, K.2021/11629 sayılı kararında da dağıtılan bir bildiride geçen ifadelerin eleştiri kapsamında kalacağına karar

verilmiştir. Söz konusu kararın ilgili kısımları şu şekildedir:

"Çukurova Üniversitesinde öğrenci olan sanığın, suç tarihinde Çukurova Üniversitesi Balcalı Kampüsü içerisinde 20 Temmuz 2015'te Kobane olayları ile ilgili olarak F1 Platformu ile SGDF mensuplarınca yapılan toplantıda IŞİD silahlı terör örgütü tarafından üstlenilen canlı bomba saldırısında ölen 33 kişinin anılması bahanesiyle 'Suruç Şehitlerini Anma Etkinliği' başlıklı '20 Temmuz 2015'te Kobane'nin yeniden inşası için bir araya gelen SGDF'li 33 yoldaşımız katledildi. Suruç katliamı bir savaş ilanıydı. T.C. Devletinin halklar üzerinde yürüttüğü savaş ve inkar politikası. AKP-İŞİD destekli yürütülen Suruç Katliamının habercisi oldu. Hâlâ daha yürütülmek istenilen bu savaş, katliamlara, bir fiil ırkçı saldırılara neden olmaktadır. Varlığını bu yolla sürdürmek isteyen T.C. Devletine karşı bizlerde birleşik mücadeleyi esas almalıyız...' ifadelerini içeren bildiriyi dağıtmaktan ibaret eyleminin, demokratik toplumda beklenen hoşgörü sınırlarını aşan ve doğrudan Türk Milletini, Türkiye Cumhuriyeti Devletini, Devletin kurum ve organlarını aşağılama niteliğinde olmayıp ifade ve düşünceyi açıklama özgürlüğü kapsamında ağır eleştiri kapsamında kaldığı anlaşılmakla hukuka aykırılık unsuru itibariyle oluşmayan müsnet suçtan beraati yerine delillerin değerlendirilmesinde yanılgıya düşülerek yetersiz gerekçe ile yazılı şekilde mahkûmiyetine karar verilmesi,"

B. Uluslararası Hukuk

18. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (Sözleşme) 10. maddesi şöyledir:

"1. Herkes ifade özgürlüğü hakkına sahiptir. Bu hak, kamu makamlarının müdahalesi olmaksızın ve ülke sınırları gözetilmeksizin, kanaat özgürlüğünü ve haber ve görüş alma ve de verme özgürlüğünü de kapsar...

2. Görev ve sorumluluklar da yükleyen bu özgürlüklerin kullanılması, yasayla öngörülen ve demokratik bir toplumda ulusal güvenliğin, toprak bütünlüğünün veya kamu güvenliğinin korunması, kamu düzeninin sağlanması ve suç işlenmesinin önlenmesi, (...) için gerekli olan bazı formaliteler, koşullar, sınırlamalar veya yaptırımlara tabi tutulabilir."

19. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine (AİHM) göre ifade özgürlüğü, demokratik toplumun temelini oluşturan ana unsurlardandır. AİHM, ifade özgürlüğüne ilişkin kararlarında ifade özgürlüğünün toplumun ilerlemesi ve bireyin gelişmesi için gerekli temel şartlardan birini teşkil ettiğini yinelemektedir. AİHM'e göre -10. maddenin ikinci paragrafı saklı tutulmak üzere- ifade özgürlüğü; sadece toplum tarafından kabul gören, zararsız veya ilgisiz kabul edilen "bilgi" ve "fikirler" için değil incitici, şoke edici ya da endişelendirici bilgi ve düşünceler için de geçerlidir. Bu; yokluğu hâlinde "demokratik bir toplum"dan söz edemeyeceğimiz çoğulculuğun, hoşgörünün ve açık fikirliliğin bir gereğidir. AİHM, 10. maddede güvence altına alınan bu hakkın bazı istisnalara tabi olduğunu ancak bu istisnaların dar yorumlanması ve bu hakkın sınırlandırılmasının ikna edici olması gerektiğini vurgulamıştır (Handyside/Birleşik Krallık [GK], B. No: 5493/72, 7/12/1976, § 49; Von Hannover/ Almanya (No. 2) [BD], B. No: 40660/08 ve 60641/08, 7/2/2012, § 101).

20. AİHM Altuğ Taner Akçam/Türkiye (B. No: 27520/07, 25/10/2011) kararında, başvurucu hakkında mahkûmiyet kararı verilen 5237 sayılı Kanun'un 301. maddesinin kanunilik şartlarını taşıyıp taşımadığı üzerinde inceleme yapmıştır. Bu doğrultuda, AİHM ilk olarak kişilerin gerçekleştirdiği eylemlerinin neden olabileceği sonuçlar açısından ilgili hukukun makul olan ölçüde öngörebilmesini sağlamak için yeterli kesinlikle şekillendirilmesi gerektiğini vurgulamış ve her yasanın az ya da çok değişen şartlara ayak uydurabilme

yeteneği açısından bir belirsizlik içermesinin olağan olduğunu hatırlatmıştır. Mahkeme bu kriterler doğrultusunda, 5237 sayılı Kanun'un 301. maddesinin -eski 765 sayılı Kanun'un 159. maddesi- belirliliği sağlayamadığı gerekçesiyle zaman içinde birçok değişikliğe uğradığını not ederek 2008 yılında gerçekleştirilen değişiklikler sonrası başvurucunun söz konusu kanunun belirli ve öngörülebilir olmadığı şikâyeti üzerine inceleme yaptığını belirtmiştir. Bu doğrultuda yapılan değişiklikleri ayrı ayrı ele alan AİHM, "Türklük" kavramının "Türk ulusu" şeklinde değiştirilmesine rağmen Yargıtay tarafından söz konusu kavramların aynı şekilde yorumlanacağını, bu nedenle kavramlardaki değişikliklerin temel bir farklılık oluşturmayacağını, ayrıca söz konusu kanun hükmünün yargı mercilerince geniş yorumlandığına da dikkat çekerek incitici, kırıcı veya rahatsız edici olarak değerlendirilen her türlü görüş veya fikrin ceza soruşturmasına evrilebileceğini belirtmiştir. AİHM kararında son olarak, söz konusu suçun Adalet Bakanı'nın iznine tabi olması şartının da anılan hükmün belirsizliğini gidermediğini belirtmiş, zira izin şartının değişen siyasete göre şekilleneceğini vurgulamıştır. Bu gerekçelerle AİHM, müdahaleye konu hükmün kanunilik şartlarını taşımadığı gerekçesiyle başvurucunun ifade özgürlüğünün ihlal edildiği sonucuna ulaşmıştır.

21. AİHM 5237 sayılı Kanun'un 301. maddesi -eski 765 sayılı Kanun'un 159. maddesi- kapsamındaki soruşturmalara dayanan bir müdahalenin, söz konusu soruşturmalar veya ceza davalarının yanlış olaylara dayanan, onur kırıcı söz ya da hakaretler içermeyen ve şiddete, silahlı direnişe ya da ayaklanmaya çağrı veyahut nefret söylemi teşkil etmeyen bir söylem ya da yazı nedeniyle açıldığında, demokratik bir toplumda gerekli olmadığı sonucuna ulaşmaktadır. AİHM ayrıca adli makamların, bu ceza soruşturmalarıyla başvuruculların, kamu menfaatinden ileri gelen konularda düşüncelerini ifade etme istekleri üzerinde caydırıcı bir etkiye neden olduklarını değerlendirmiştir (Dink/Türkiye, B. No: 2668/07, 6102/08, 30079/08, 7072/09, 7124/09, 14/9/2010, §§ 134, 135; Dilipak/Türkiye, B. No. 29680/05, 15/9/2015, §§ 68-71; Çamyar/Türkiye, B. No. 42900/06, 5/9/2017, §§ 29-31).

22. AİHM, Dilipak/Türkiye kararında başvurucu tarafından kaleme alınan bir köşe yazısında silahlı kuvvetler mensubu bazı generalleri ülkenin genel siyasetiyle alakalı konulara karıştığı ve siyasi bir atmosfer yaratma amacıyla bazı sosyal çevrelerle bağlantılar kurdukları şeklindeki ifadelerinden dolayı başvurucunun devletin askerî teşkilatını aşağılama suçu nedeniyle hakkında ceza davası yürütülmesinin ifade özgürlüğünü ihlal edip etmediğini incelemiştir. AİHM, başvurucunun demokratik bir toplumda kamu yararından kaynaklanan bir sorunla ilgili fikir ve düşüncelerini açıkladığını, silahlı kuvvetler mensuplarının da genel siyasetle ilgili konularda kamusal beyanda bulunmaları hâlinde, bu tartışmalara katılan tüm siyasiler ve her birey gibi, aksi görüş ve düşünce içerebilecek yorumlarla karşı karşıya kalabileceklerini belirtmiştir. AİHM ayrıca başvurucu tarafından kullanılan ifadelerin silahlı kuvvetler mensuplarına yönelik haksız saldırı teşkil etmediğini, şiddete veya nefrete teşvik etmediğini veya aşağılayıcı sözler içermediğini belirtmiştir. AİHM son olarak, başvurucu hakkında soruşturma açılıp ceza davası yürütülmesini, rahatsız ya da şok edici olarak değerlendirilen düşünce ya da görüşlerin, ceza yoluyla önlemeye yönelik yetkili makamların bir tepkisi olarak nitelemiş ve başvurucu üzerinde caydırıcı etkiye neden olduğunu belirterek ifade özgürlüğünün ihlal edildiğine karar vermiştir.

23. AİHM Fatih Taş/Türkiye (B. No. 6810/09, 4/9/2018) kararında, başvurucunun sahibi olduğu yayınevinden çıkan bir kitapta Türkiye'nin terörle mücadele ile ilgili koşullarının anlatıldığı olaylara ilişkin olarak yargı mercileri tarafından 5237 sayılı Kanun'un 301. maddesi kapsamında yürütülen ceza davası sonucunda başvurucunun adli para cezasına

mahkûm edilmesinin ifade özgürlüğünü ihlal ettiği sonucuna ulaşmıştır. AİHM özellikle mahkûmiyete konu olan "Devlet-mafya-çete ilişkisinin; ulusal diriliş ve kurtuluş mücadelesi karşısında eski cennetleri yitirmenin telaş ve öfkesi ile Kürt halkının üstüne vahşet kusan; (...) kanlı faşist diktatörlüklerde yapıldığı gibi küçük çaplı katliamlar; Kürt halkı ayağa kalmış tarihi haksızlıkların ve katliamların hesabını sormada" şeklindeki ifadelerin devlet otoritelerine yönelik sert ve ölçüsüz eleştiriler olduğu kanaatine ulaşmıştır. AİHM ayrıca söz konusu ifadelerin haksız saldırı ya da hakaret niteliği taşımadığını; şiddet ve nefrete teşvik etmediğini ve bunun ulusal mahkemeler tarafından dikkate alınması gereken temel unsurlar olduğunu belirtmiştir. AİHM son olarak başvurucunun hakkında mahkûmiyet kararı verilmesinin kendi düşüncelerini ifade etme özgürlüğü üzerinde caydırıcı etkiye neden olacağını belirtmiştir.

24. AİHM Özlü/Türkiye (B. No: 45204/20, 8/10/2024) kararında da başvurucunun sosyal medya hesabı üzerinden yapmış olduğu "(...)S.nin verdiği rüşvetler yüzünden polisi, yargıyı tasfiye edip Anayasayı rafa kaldırdınız (...); Bu adamın Bakanlarınıza dağıttığı rüşvetler yüzünden Anayasayı askıya alıp; Emniyeti ve Yargıyı sıfırladınız; yerli ve milli polis teşkilatı kuruluyormuş. Yani cezaevlerine tıktıkları polisler Burkina-Fasodandı! İhraç ettikleri Güneydeki ülkeden gelmişlerdi! Emekli ettikleri sanırım Avustralya-Yeni Zelanda karışımı olabilir. Çünkü bazılarını aborjinlere benzettim! Emekli edemeyip her gün ayrı bir mobing şekli uyguladıkları da muhtemelen içimizdeki İrlandalılardır! Bu durumda 'yerli ve millinin' tanımını bulalım. Seçmiş oldukları; acem oğlanlarının önüne yatan, [Kuranın] ayetleriyle bakara makara diye dalga geçen, evlerinde beş tane para sayma makinası, çelik kasalar bulunduran ve paraları ayakkabı kutularında saklayanlar öz be öz 'yerli ve milli' oluyor! Üstüne örtmeye çalıştıkları çocuklara tecavüz olaylarını gerçekleştirenler de has milli! İhale alan ve milleti [soyan] işadamları da has yerli." vb. şeklindeki paylaşımların güncel siyasi ve yargısal haberler ve tartışmalara ilişkin fikir ve görüşleri olduğunu tespit etmiştir. AİHM ayrıca başvurucunun kullanmış olduğu bazı ifadelerin ciddiyetine rağmen söz konusu paylaşımların devlet organları ve yetkililere yönelik keskin ve abartılı bir eleştiri olarak değerlendirilebileceği ancak gereksiz yere saldırgan veya aşağılayıcı nitelikten yoksun olmadığını veya şiddete veya nefrete teşvik etmediğini belirterek başvurucunun ifade özgürlüğünün ihlal edildiğine karar vermiştir.

V. İNCELEME VE GEREKÇE

25. Anayasa Mahkemesinin 23/12/2025 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Başvurucunun İddiaları ve Bakanlık Görüşü

26. Başvurucu, sosyal medya hesabı üzerinden yaptığı paylaşımları o tarihlerde yaşanan ağır hak ihlallerine -kamuoyu tarafından hendek olayları olarak bilinen olaylara- yönelik sendikacı kimliği ile sorumlu bir vatandaş olarak tepki göstermek istediğini ve herhangi bir kurumu aşağılama kastıyla hareket etmediğini, bu nedenle ifade özgürlüğünün ihlal edildiğini ileri sürmüştür. Başvurucu ayrıca hakkında tatbik edilen 5237 sayılı Kanun'un 301. maddesinin AİHM içtihatları kapsamında kanunilik unsurunu taşımadığını da iddia etmiştir.

27. Bakanlık görüşünde öncelikle başvuruda kabul edilebilirlik şartlarının karşılanıp karşılanmadığının incelenmesi gerekliliğine dikkat çekildiği, kabul edilebilirlik şartlarının karşılandığının değerlendirilmesi hâlinde Anayasa Mahkemesince daha önce verilen kararlarda da belirtildiği üzere başvurucunun şikâyetinin esası bakımından yapılacak

incelemede Anayasa ve mevzuat hükümleri doğrultusunda somut olayın kendine özgü koşullarının gözönüne alınması gerektiği ifade edilmiştir.

B. Değerlendirme

28. Anayasa Mahkemesi önceki kararlarında, kamu görevlileri sendikalarının faaliyet alanlarına ilişkin oldukça geniş açıklamalarda bulunmuştur (Ahmet Parmaksız [GK], B. No: 2017/29263, 22/5/2019, §§ 50, 62; Ayfer Altuntaş ve İkbal Ünzile Gürsoy [1. B.], B. No: 2018/24874, 31/3/2022, §§ 26, 36). Anayasa'da da sendikaların, üyelerinin çalışma ilişkilerinde ekonomik sosyal hak ve menfaatlerini korumak ve geliştirmek için kurulacağı belirtilmiş olup sendikaların sosyal ve ekonomik faaliyetlerinin de doğrudan sendikaların amaçları doğrultusunda çekirdek faaliyet alanında yer aldığı konusunda şüphe bulunmamaktadır (Ahmet Parmaksız, § 60). Somut olayda başvurucu o tarihte yaşanan olaylarla ilgili tepkisini sendikacı kimliği ve sorumlu bir vatandaş olarak göstermek amacıyla paylaşımlarda bulunduğunu belirtmiştir. Başvurucu her ne kadar söz konusu paylaşımları sendikacı kimliğini kullanarak gerçekleştirdiğini iddia etmişse de anılan paylaşımların sendikaların çekirdek faaliyet alanı ile ilgili olmadığı ve bu yönde bir talep içermediği anlaşıldığından eldeki olaya konu müdahalenin ifade özgürlüğü kapsamında incelenmesi gerektiği değerlendirilmiştir.

29. Anayasa'nın "Düşünceyi açıklama ve yayma hürriyeti" başlıklı 26. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"Herkes, düşünce ve kanaatlerini söz, yazı, resim veya başka yollarla tek başına veya toplu olarak açıklama ve yayma hakkına sahiptir. Bu hürriyet Resmî makamların müdahalesi olmaksızın haber veya fikir almak ya da vermek serbestliğini de kapsar. ...

Bu hürriyetlerin kullanılması, ... başkalarının şöhret veya haklarının,... veya yargılama görevinin gereğine uygun olarak yerine getirilmesi amaçlarıyla sınırlanabilir..."

1. Kabul Edilebilirlik Yönünden

30. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan ifade özgürlüğünün ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

2. Esas Yönünden

a. Müdahalenin Varlığı

31. Sosyal medya hesabında yapmış olduğu paylaşımlar nedeniyle cezalandırılan başvurucunun ifade özgürlüğüne müdahalede bulunulduğu açıktır.

b. Müdahalenin İhlal Oluşturup Oluşturmadığı

32. Anayasa'nın 13. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"Temel hak ve hürriyetler, ... yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, ... demokratik toplum düzeninin ... gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz."

33. Yukarıda anılan müdahale, Anayasa'nın 13. maddesinde belirtilen koşulları yerine getirmediği müddetçe Anayasa'nın 26. maddesinin ihlalini teşkil edecektir. Bu sebeple sınırlamanın Anayasa'nın 13. maddesinde düzenlenmiş olan kanun tarafından öngörülme, Anayasa'nın 26. maddesinin ikinci fıkrasında belirtilen haklı sebeplerden bir veya daha

fazlasına dayanma, demokratik toplum düzeninin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olmama koşullarına uygun olup olmadığının belirlenmesi gerekir.

i. Kanunilik

34. Başvurucu, sosyal medya hesabı üzerinden yaptığı paylaşım nedeniyle hakkında yapılan yargılama sonucunda 5237 sayılı Kanun'un 301. maddesi uyarınca mahkûm edilmiştir. Bu doğrultuda ifade özgürlüğüne gerçekleştirilen müdahalenin dayanağı olan söz konusu kanun hükmünün kanunilik ölçütünü karşılayıp karşılamadığı incelenecektir.

35. Yukarıda da belirtildiği üzere, AİHM Altuğ Taner Akçam/Türkiye kararında söz konusu kanun hükmünün öngörülebilirlik şartlarını sağlamadığı gerekçesiyle ifade özgürlüğünün ihlal edildiği sonucuna ulaşmıştır. Bununla birlikte AİHM, özellikle 2008 yılında söz konusu hükmün belirliliğini artırmaya yönelik yapılan kanuni değişikliklere dikkat çekmiş ancak anılan değişikliğin hükmün uygulayıcısı konumunda olan Yargıtayın içtihadında bir değişikliğe neden olmayacağı değerlendirmesinde bulunmuştur (bkz. § 20). Başka bir deyişle, AİHM ulaştığı sonuçla söz konusu hükmün lafzından öte hükmün yorumuyla ilgili bir öngörülebilirlik sorunu olduğunu tespit etmiştir. Kaldı ki AİHM sonraki tarihlerde benzer niteliğe sahip başvurularda yapmış olduğu değerlendirmelerde de söz konusu hüküm yönünden kanunilik incelemesi yapma gereği duymamış, başvuruya konu müdahalelerin demokratik toplumda gerekli olup olmadığını inceleyerek bir sonuca ulaşmayı tercih etmiştir (bkz. §§ 21-24).

36. Bu durumda mevcut başvurunun koşullarında ilgili normun kanunla sınırlama ölçütünü karşılayıp karşılamadığına ilişkin nihai bir değerlendirme yapmaya değil müdahalenin demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun olup olmadığının belirlenmesine ihtiyaç olduğu değerlendirilmiştir. Dolayısıyla müdahalenin kanunilik ölçütü bakımından kesin bir sonuca varmaya gerek olmadığı kanaatine varılmıştır.

ii. Meşru Amaç

37. Başvurucunun kullandığı birtakım ifadeler nedeniyle cezalandırılmasının kamu düzeninin korunması ve suçluların cezalandırılması meşru amaçlarına dayandığı değerlendirilmiştir.

iii. Demokratik Toplum Düzeninin Gereklerine Uygunluk

(1) Genel İlkeler

38. İfade özgürlüğü kişinin haber ve bilgilere, başkalarının fikirlerine serbestçe ulaşabilmesi, düşünce ve kanaatlerinden dolayı kınanmaması, bunları tek başına veya başkalarıyla birlikte çeşitli yollarla serbestçe ifade edebilmesi, anlatabilmesi, savunabilmesi, başkalarına aktarabilmesi ve yayabilmesi anlamına gelir. Anayasa Mahkemesi çok sayıda kararında ifade özgürlüğünün demokrasinin işleyişi için yaşamsal önemde olduğunu belirtmiştir (Bekir Coşkun [GK], B. No: 2014/12151, 4/6/2015, §§ 33-35; Mehmet Ali Aydın [GK], B. No: 2013/9343, 4/6/2015, §§ 42, 43; Tansel Çölaşan [1. B.], B. No: 2014/6128, 7/7/2015, §§ 35-38).

39. Demokrasiyle yakın ilişkisi nedeniyle ifade özgürlüğüne yönelik bir müdahalenin demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun kabul edilebilmesi için zorunlu bir toplumsal ihtiyacı karşılaması ve orantılı bir müdahale olması gerekir (Bekir Coşkun, §§ 53-55; Mehmet Ali Aydın, §§ 70-72; AYM, E.2017/162, K.2018/100, 17/10/2018, § 96). Müdahaleyi oluşturan tedbirin zorunlu bir toplumsal ihtiyacı karşıladığının kabul

edilebilmesi için amaca ulaşmaya elverişli olması, başvurulabilecek en son çare ve alınabilecek en hafif önlem olarak kendisini göstermesi gerekir (bazı farklılıklarla birlikte bkz. Bekir Coşkun, § 51; Mehmet Ali Aydın, § 68; Tansel Çölaşan, § 51). İfade özgürlüğü sadece toplum tarafından kabul gören veya zararsız veya ilgisiz kabul edilen bilgi ve fikirler için değil, aynı zamanda incitici, şoke edici ya da endişelendirici bilgi ve düşünceler için de geçerlidir (Emin Aydın (2) [2. B.], B. No: 2013/3178, 25/6/2015, § 35).

40. Kamu otoritelerine veya kamu politikalarına yönelik eleştirilerde, sarf edilen bazı görüş ve ifadeler kamu gücünü kullanan organlar nazarında kabul edilemez görülse bile hukukun üstünlüğüne dayanılarak oluşturulan demokratik bir toplumda kurulu düzene, politikalara ve uygulamalara karşı çıkan veya kamu gücünü kullanan organların eylemlerini eleştiren, onları kabul edilemez bulan fikirler serbestçe açıklanmalıdır (Mehmet Ali Aydın, § 69; Ayşe Çelik [2. B.], B. No: 2017/36722, 9/5/2019, § 53).

41. Kamu otoritelerinin -kamu gücünü kullandıkları için- kabul edilebilir eleştiri sınırlarının özel bireylere nazaran çok daha geniş olduğu unutulmamalıdır. Demokratik bir sistemde, kamu otoritelerinin eylemlerinin ve ihmallerinin yalnızca yasama ve yargı organlarının değil aynı zamanda kamuoyunun da sıkı denetimi altında olduğu her zaman gözönünde bulundurulmalıdır (Ayşe Çelik, § 54; Bekir Coşkun, § 66; Ergün Poyraz (2) [GK], B. No: 2013/8503, 27/10/2015, § 69).

42. Kamu otoriteleri, kendilerine yönelik saldırı ve eleştirilere farklı araçlarla cevap ve tepki verme imkânına sahiptir. Bu imkânların varlığı nedeniyle kamu gücünü kullanan otoriteler haksız sözel saldırılar karşısında -şiddete teşvik içermedikçe- ceza soruşturma ve kovuşturmasına başvurma hususunda kendilerini sınırlandırmalıdır (Zübeyde Füsun Üstel ve diğerleri [GK], B. No: 2018/17635, 26/7/2019, § 107).

(2) İlkelerin Olaya Uygulanması

43. Somut olayda başvurucu kamuoyunda "Hendek Olayları" olarak bilinen terör saldırılarının yaşandığı dönem içinde sosyal medya hesabı üzerinden bazı paylaşımlarda bulunmuştur. Başvurucunun yaptığı bu paylaşımlar nedeniyle Başsavcılık tarafından soruşturma başlatılmış ve yapılan ceza yargılaması sonucunda da başvurucu Türk milletini, Türkiye Cumhuriyeti devletini, devletin kurum ve organlarını aşağılama suçundan adli para cezasına mahkûm edilmiştir.

44. Başvuruda incelenmesi gereken başvurucunun ifade özgürlüğü ile kamu düzeninin tesisi meşru amacı arasında adil bir dengelemenin yapılıp yapılmadığıdır. Anayasa Mahkemesi söz konusu dengelemenin anayasallığını incelerken yargı mercilerinin bu konudaki gerekçeleri üzerinden hareket edecektir. Bu kapsamda yukarıda yer verilen genel ilkelerde belirtilen ölçütlerden (bkz. §§ 38-40) hareketle yargı makamlarının başvurucunun mahkûmiyetine hükmederken ilgili ve yeterli bir gerekçe ortaya koyup koymadıkları belirleyici olacaktır.

45. Başvurucu kamuoyu tarafından "Hendek Olayları" olarak bilinen ve aylarca devam eden terör saldırılarının yaşandığı dönem içerisinde kolluk güçleri tarafından gerçekleştirilen operasyonlara yönelik tepkisini dile getirmek için sosyal medya hesabı üzerinden bazı paylaşımlarda bulunmuştur. Her ne kadar başvurucunun yaptığı paylaşımlarla kolluk güçleri tarafından gerçekleştirilen operasyonlarda yapıldığı iddia olunan hak ihlallerine yönelik tepkisini dile getirmeye çalıştığı anlaşılabilse de kullandığı ifadelerin eleştiri sınırlarını aşıp aşmadığı değerlendirmeye tabi tutulmalıdır. Şüphesiz ki Anayasa Mahkemesi kamusal yetki kullananların gördükleri işlev nedeniyle daha fazla eleştiriye katlanmak durumunda

olduklarını ve bunlara yönelik eleştirinin sınırlarının çok daha geniş olduğunu her zaman vurgulamıştır (Ayşe Çelik, § 54; Bekir Coşkun, § 66; Ergün Poyraz (2), § 69). Ancak unutulmamalıdır ki kullanılan sözlerin şiddete teşvik mahiyetinde olması veya sırf saldırı mahiyetinde olduğu durumda kamu otoritelerinin ifade özgürlüğüne müdahale konusunda takdir marjları çok daha geniştir (Sırrı Süreyya Önder [GK], B. No: 2018/38143, 3/10/2019, § 56). Dolayısıyla başvurucunun paylaşımlarında kullanmış olduğu "Ciğeri beş para etmez Köpek!", "panzerin ardından sürükleyen o köpeklerin ve köpek sahiplerinin şerefidir" şeklindeki ifadelerin sebepsiz kişisel bir saldırı niteliğinde olduğu kabul edilmelidir. Zira başvurucunun ifadelerinin bütününe bakıldığında genel olarak kamu makamlarının eylemlerinin eleştirilmesi kastı bulunduğu anlaşılabilse de anılan ifadelerin eleştiri kastının ötesine geçerek aşağılama maksadıyla kullanıldığı aşikârdır.

46. Öte yandan Anayasa Mahkemesinin pek çok kararında benimsediği gibi demokratik bir toplumun zorunlu temellerinden olan ve toplumun ilerlemesi ve bireyin özgüveni için gerekli temel şartlardan birini teşkil eden ifade özgürlüğü, sadece kabul gören veya zararsız yahut kayıtsızlık içeren bilgiler ya da fikirler için değil, aynı zamanda kırıcı, şok edici veya rahatsız edici olanlar için de geçerlidir (Emin Aydın (2), § 35). Ancak tek amacının hakaret etmek olduğu saldırgan bir söylem ifade özgürlüğü korumasının dışında kalacaktır (Ceyhun Tunç [2. B.], B. No: 2017/20822, 14/9/2021, § 43). Başvurucu her ne kadar operasyonlar sırasında yaşandığı ileri sürülen hak ihlallerine, öldürülen teröristin cenazesine yapıldığı iddia olunan saygısızlığa ve yürütülen bir operasyon sırasında kolluk görevlilerinin hamile bir kadını vurduğuna yönelik iddialara eleştiri getirme bağlamında bazı paylaşımlarda bulunsa da başvurucunun hedefindeki kişileri "aşağılık köpek" olmakla itham etmesinin eleştirel fikri dile getirme amacını aşan açık bir hakaret ve net bir saldırgan söylem olduğu değerlendirilmiştir. Nitekim yargı makamlarının kararlarına bakıldığında da benzer tespitlerin yapıldığı, diğer bir ifadeyle başvurucunun ifade özgürlüğüne yapılan müdahalenin demokratik toplumda zorunlu sosyal bir ihtiyacı karşıladığının ilgili ve yeterli bir gerekçeyle ortaya konulduğu görülmektedir.

47. Başvurucu hakkında verilen cezanın 3.000 TL adli para cezasından ibaret olması ve yargı makamlarının farklı çıkarları dengelerken sahip oldukları takdir payı da gözetildiğinde müdahalenin orantısız olduğunun da söylenemeyeceği değerlendirilmiştir. Bu nedenlerle başvurucunun müsnet suçtan 3.000 TL adli para cezası ile cezalandırılması şeklindeki müdahalenin zorunlu toplumsal bir ihtiyaca karşılık geldiği gibi orantılı da olduğu, dolayısıyla müdahalenin demokratik toplum düzeninin gereklerine aykırı olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

48. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 26. maddesinde güvence altına alınan ifade özgürlüğünün ihlal edilmediğine karar verilmesi gerekir.

VI. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. İfade özgürlüğünün ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 26. maddesinde güvence altına alınan ifade özgürlüğünün İHLAL EDİLMEDİĞİNE,

C. Yargılama giderlerinin başvurucu üzerinde BIRAKILMASINA,

D. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 23/12/2025 tarihinde

OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

BAKİ KARADAYI

B. No: 2022/23763 | Karar tarihi: 23.12.2025

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2022/23763

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

BAKİ KARADAYI BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2022/23763)

Karar Tarihi: 23/12/2025

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Yıldız SEFERİNOĞLU Kenan YAŞAR Metin KIRATLI

Raportör : Gökhan SÖNMEZ

Başvurucu : Baki KARADAYI

Vekili : Av. Ahmet ÖZÇİÇEK

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, ihtiyati tedbirin uzun sürmesi nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Başvurucunun da aralarında olduğu birtakım davalılar aleyhine 22/10/2009 tarihinde haksız fiil nedeniyle tazminat davası açılmıştır. Ankara 2. Asliye Hukuk Mahkemesi (Mahkeme) 23/10/2009 tarihinde başvurucunun aracı üzerine devri ve satışı önler mahiyette ihtiyati tedbir konulmasına karar vermiştir. İhtiyati tedbir 28/2/2014 tarihinde kaldırılmıştır. Türkiye Noterler Birliği 19/11/2025 tarihli yazısında başvurucunun 10/4/2015 tarihinde aracını M.K.'ya devrettiğini bildirmiştir.

3. Mahkeme 18/11/2021 tarihinde davanın kısmen kabulü ile başvurucunun da aralarında olduğu davalıların bir miktar tazminatı davacılara müştereken ödemesine karar vermiştir. Karar, inceleme tarihi itibarıyla taraflara tebliğe çıkarılmamıştır.

4. Başvurucu 7/3/2022 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

5. Komisyon makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilemez olduğuna, mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilirlik

incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

II. DEĞERLENDİRME

6. Başvurucu, aracı üzerindeki tedbirin 2009 yılından beri devam etmesi nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

7. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un "Bireysel başvuru usulü" başlıklı 47. maddesinin (5) numaralı fıkrası şöyledir:

"Bireysel başvurunun, başvuru yollarının tüketildiği tarihten; başvuru yolu öngörülmemişse ihlalin öğrenildiği tarihten itibaren otuz gün içinde yapılması gerekir. Haklı bir mazereti nedeniyle süresi içinde başvuramayanlar, mazeretin kalktığı tarihten itibaren onbeş gün içinde ve mazeretlerini belgeleyen delillerle birlikte başvurabilirler.

..."

8. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün (İçtüzük) "Başvuru süresi ve mazeret" başlıklı 64. maddesinin (1) numaralı fıkrası şöyledir:

"Bireysel başvurunun, başvuru yollarının tüketildiği tarihten, başvuru yolu öngörülmemişse ihlalin öğrenildiği tarihten itibaren otuz gün içinde yapılması gerekir."

9. 6216 sayılı Kanun'un 47. maddesinin (5) numaralı fıkrası ile İçtüzük'ün 64. maddesinin (1) numaralı fıkrası uyarınca bireysel başvuruların başvuru yollarının tüketildiği tarihten, başvuru yolu öngörülmemiş ise ihlalin öğrenildiği tarihten itibaren otuz gün içinde yapılması gerekmektedir (Yasin Yaman [1. B.], B. No: 2012/1075, 12/2/2013, § 19). Bireysel başvurunun kabul edilebilirlik koşullarından olan başvuru süresine riayet edilmesi şartı, bireysel başvuru incelemesinin her aşamasında resen nazara alınması gereken bir başvuru koşuludur (Taner Kurban [2. B.], B. No: 2013/1582, 7/11/2013, § 19). Ayrıca otuz günlük sürenin başlangıcında kanun hükmü gereği öğrenme tarihi esas alınmalıdır (Mehmet Özcan [1. B.], B. No: 2019/6266, 15/1/2020, § 20).

10. Bireysel başvuru süresinin işlemeye başlaması yönünden nihai kararın gerekçesinin tebliği, öğrenme şekillerinden biridir (Mehmet Ali Kurtuldu [2. B.], B. No: 2013/5504, 28/5/2014, § 27). Ancak öğrenme, gerekçeli kararın tebliği ile sınırlı olarak gerçekleşmez; başka şekillerde de öğrenme söz konusu olabilir. Başvurucunun nihai kararın gerekçesini dava dosyasını incelemek suretiyle öğrenmesi mümkündür. Bu doğrultuda dosyadan suret alınması gibi hâllerde başvurucunun gerekçeli kararı öğrendiği kabul edilebilir. Başvuruculaların nihai kararın gerekçesini öğrendiklerini beyan ettikleri tarih de bireysel başvuru süresinin başlangıcı olarak ele alınabilir (İlyas Türedi [1. B.], B. No: 2013/1267, 13/6/2013, §§ 21, 22).

11. Eldeki olayda başvurucu ihtiyati tedbirin uzun sürmesinden yakınmıştır. Başvurucunun aracına ihtiyati tedbir uygulanmasına ilişkin 23/10/2009 tarihli karar, 28/2/2014 tarihli kararla kaldırılmıştır. Bu durumda 28/2/2014 tarihinde kesin olarak verilen tedbirin kaldırılması kararından ve aracın 10/4/2015 tarihinde üçüncü bir kişiye devredilmesinden yaklaşık 8 yıl sonra 7/3/2022 tarihinde gerçekleştirilen bireysel başvurunun süresinde olmadığı anlaşılmıştır.

12. Açıklanan gerekçelerle başvurunun süre aşımı nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

III. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Başvurunun süre aşımı nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

B. Yargılama giderlerinin başvurucu üzerinde BIRAKILMASINA 23/12/2025 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

MUSTAFA TELLİ

B. No: 2022/24039 | Karar tarihi: 23.12.2025

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2022/24039

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

MUSTAFA TELLİ BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2022/24039)

Karar Tarihi: 23/12/2025

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Yıldız SEFERİNOĞLU Kenan YAŞAR Metin KIRATLI

Raportör : Abdurrahman Remzi AKPINAR

Başvurucu : Mustafa TELLİ

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, yurt dışına çıkış yasağı öngören adli kontrol tedbiri nedeniyle özel hayata ve aile hayatına saygı hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Başvurucu hakkında silahlı terör örgütüne üye olma suçundan yürütülen yargılama kapsamında 7/10/2021 tarihinde Kırşehir Ağır Ceza Mahkemesi (Mahkeme) tarafından 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 109. maddesinin (3) numaralı fıkrasının (a) bendi gereğince yurt dışına çıkmamak şeklinde adli kontrol tedbiri uygulanmıştır. Yargılama sonucunda 16/11/2021 tarihinde başvurucunun atılı suçtan 6 yıl 3 ay hapis cezası ile cezalandırılmasına ve anılan tedbirin devamına karar verilmiştir.

3. Başvurucu 13/12/2021 tarihinde karara itiraz etmiştir. İtiraz dilekçesinde; devam eden yargılama kapsamında daha önce 4 yıl 8 ay 27 gün tutuklu kaldığını, hükmedilen cezanın infazına denk gelecek süreyi tutuklu olarak geçirdiğini ileri sürmüştür. Başvurucu ayrıca Almanya'da yaşayan oğlunun nişan ve düğün merasimlerine katılabilmek için tutuklu bulunduğu süre de dikkate alınarak tedbirin kaldırılmasını talep etmiştir. Mahkemece 22/12/2021 tarihinde itiraz reddedilmiştir. Kararda, mahkûmiyet kararının henüz kesinleşmediği ve anılan tedbirin cezaya nazaran ölçülü ve gerekli olduğu belirtilmiştir.

4. Başvurucu, bu karara itiraz etmiştir. İtiraz dilekçesinde -yukarıda belirtilen hususlara ek

olarak- daha önce tutuklu bulunduğu süre zarfında yine yurt dışında bulunan kızının düğününe katılamadığını belirterek çocuklarının bu özel günlerinde yanlarında olmak istediğini ifade etmiştir. Nevşehir 1. Ağır Ceza Mahkemesi kararda usul ve kanuna aykırı bir yön bulunmadığı gerekçesiyle 26/1/2022 tarihinde itirazı reddetmiştir.

5. Başvurucu, nihai kararı 27/1/2022 tarihinde öğrendikten sonra 17/2/2022 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

6. Öte yandan bireysel başvurudan sonra Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi aracılığıyla erişilen bilgi ve belgeler çerçevesinde, başvurucu hakkındaki mahkûmiyetin 24/5/2022 tarihinde kesinleştiği ve adli kontrol tedbirinin 2/5/2023 tarihinde kaldırıldığı görülmektedir.

7. Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

8. Ödeme gücünden yoksun olduğu anlaşılan başvurucunun adli yardım talebinin kabulüne karar verilmesi gerekir.

9. Başvurucu; hakkındaki yurt dışı yasağı şeklindeki adli kontrol tedbirinin orantısız ve ölçüsüz olduğunu, hükmedilen cezanın infazına denk gelecek süreyi tutuklu olarak geçirdiğini, tedbirin kaldırılmasına yönelik itirazının gerekçesiz bir şekilde reddedildiğini iddia etmiştir. Bununla birlikte aynı dosya kapsamında tutuklu kaldığı dönemde yurt dışında yaşayan kızının düğününe gidemediğini, en azından yine yurt dışında yaşayan oğlunun nişan ve düğün merasimlerine katılmak istediğini ifade etmiştir. Başvurucu, söz konusu tedbir nedeniyle bu imkândan yoksun kalacağını, bu durumun kendisi ve ailesi için olumsuz sonuçlarının olduğunu belirterek özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı, adil yargılanma hakkı, kişi hürriyeti ve güvenliği hakkı ile seyahat özgürlüğü ve eşitlik ilkesinin ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

10. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde; mevcut başvuru incelenirken Anayasa ve ilgili mevzuat hükümleri, Anayasa Mahkemesi içtihadı ve somut olayın kendine özgü şartlarının dikkate alınması gerektiği vurgulanmıştır. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı beyanda bulunmamıştır.

11. Başvuruya konu yurt dışına çıkış yasağı öngören adli kontrol tedbirinin esas olarak yerleşme ve seyahat hürriyeti kapsamında kaldığı açıktır. Anayasa Mahkemesinin daha önceki kararlarında, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ne ek (4) No.lu Protokol'e Türkiye'nin taraf olmadığı hatırlatılarak anılan protokolde yer alan "Serbest dolaşım özgürlüğü"nün ortak koruma alanına girmediği açıklanmıştır (birçok karar arasından bkz. Mehmet Takımsu [2. B.], B. No: 2016/63712, 15/11/2018, §§ 78-80; Sebahat Tuncel [1. B.], B. No: 2012/1051, 20/2/2014, § 53; Fevzi Doğaner [1. B.], B. No: 2014/6453, 20/12/2017, § 14; Onur Can Taştan [GK], B. No: 2018/32475, 27/10/2021, § 49). Bununla birlikte Anayasa Mahkemesi, bireysel başvuru kapsamında olmayan bazı hakların ortak koruma alanı içinde yer alan temel haklarla esaslı şekilde ilişkili olması durumunda ilgili haklarla bağlantı kurularak inceleme yapılmasının mümkün olduğunu da açıklamıştır (ifade özgürlüğü bağlamında bkz. Özgür Sevgi Göral Birinci [2. B.], B. No: 2014/12112, 4/10/2017; özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı bağlamında bkz. Şengül Tükel [2. B.], B. No: 2018/12456, 12/1/2022, § 40).

12. Nitekim Anayasa Mahkemesi Yağmur Erşan ([GK], B. No: 2018/36451, 27/10/2021) ve

Onur Can Taştan kararlarında esasen seyahat özgürlüğü kapsamında kalan pasaport iptalinin, Latife Akyüz ([1. B.], B. No: 2016/50822, 7/9/2021) ve Hakkı Gök ([1. B.], B. No: 2017/33469, 3/11/2022) kararlarında ise yurt dışına çıkış yasağı öngören adli kontrol tedbirinin belirli şartların varlığı hâlinde özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı kapsamında incelenebileceğini kabul etmiştir (ayrıntılı açıklamalar için bkz. Yağmur Erşan, §§ 39, 40, 47-51; Onur Can Taştan, §§ 39, 40, 47-51; Latife Akyüz, §§ 36-38; Hakkı Gök, §§ 31-33). Bu bağlamda söz konusu tedbirin de başvurucunun gelişimi ve sosyal, mesleki, ekonomik ve ailevi ilişkileri yönünden olumsuz etkilerinin ortaya konulması hâlinde özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı kapsamında değerlendirilmesi mümkündür.

13. Somut olayda başvurucunun Almanya'da yaşayan kızı ve oğlunu görmek istediği ve özellikle oğlunun düğün merasimi gibi önemli bir gününde yanında olmayı arzu ettiği görülmektedir. Bu kapsamda uygulanan yurt dışına çıkamama şeklindeki tedbirin başvurucunun ailevi ve sosyal ilişkilerine olumsuz etkisinin olduğunu kabul etmek gerekir. Anılan müdahalenin başvurucunun özel ve aile hayatını ciddi şekilde etkilemesi ve bu etkinin belirli bir ağırlık düzeyine ulaşması nedeniyle başvurunun özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı kapsamında incelenebilir nitelikte olduğu değerlendirilmiştir (benzer yöndeki değerlendirmeler için bkz. Latife Akyüz, § 38; Hakkı Gök, § 33; Hasan Hüseyin Güney [1. B.], B. No: 2019/32372, 23/5/2023, § 14).

14. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan özel hayata ve aile hayatına saygı hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

15. Kızı ve oğlu Almanya'da yaşayan, oğlunun nişan ve düğün merasimleri yurt dışında tertip edilecek olan başvurucu hakkında yurt dışına çıkış yasağı şeklinde adli kontrol tedbiri uygulanması özel hayata ve aile hayatına saygı hakkına müdahale oluşturmaktadır. 5271 sayılı Kanun'un 109. maddesine istinaden gerçekleştirildiği görülen söz konusu müdahalenin kanuni dayanağı bulunmaktadır. Ayrıca müdahalenin kamu düzeninin sağlanması meşru amacı ile yapıldığı görülmektedir (benzer yöndeki değerlendirmeler için bkz. Latife Akyüz, §§ 43-45; Hasan Hüseyin Güney, § 16). Bu belirlemelerin ardından müdahalenin demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun olup olmadığı irdelenecektir.

16. Genel olarak adli kontrol, işlediği iddia olunan bir suçtan dolayı şüpheli veya sanığın, tutuklama sebeplerinin varlığı hâlinde belirli yükümlülükler yüklenerek adli makam ve merciilerin denetimi ve kontrolü altına sokulmasıdır. Adli kontrol koruma tedbiri, tutuklamaya göre kişi özgürlüğünü daha az kısıtladığı ve sanık tutuklanmaksızın muhakemenin yapılabilmesini sağladığı için tutuklama yerine geçmek üzere ihdas edilmiştir. Böylelikle ilgili, bütünüyle özgürlüğünden yoksun bırakılmaksızın denetim altında tutulabilmektedir. Tutuklamaya alternatif bir koruma tedbiri olan adli kontrol, bu özelliğiyle tutuklamaya ancak istisnai hâllerde başvurulması kuralının işlerlik kazanmasına katkıda bulunmakta; tutuklamanın son çare olma özelliğini ortaya koymaktadır (Hülya Kar [GK], B. No: 2015/20360, 27/2/2019, §§ 18, 50; ayrıca bkz. Latife Akyüz, § 46; Hakkı Gök, § 42).

17. Anayasa Mahkemesi, mahkemelerin koruma tedbiri kararlarında lehte ve aleyhte ileri sürülen bütün delilleri incelemek ve temel hak ve özgürlüklere yapılan müdahaleye katlanmayı gerektirecek nitelikte kamu yararını haklı kılan gerçek bir ihtiyacın varlığını göstermek zorunda olduklarını, süregelen koruma tedbirlerinin devamına ilişkin olarak verilen kararlarda da tedbirin devamını haklı kılan gerekçelerin gösterilmesi ve çatışan menfaatler arasında adil dengenin korunması gerektiğini ifade etmiştir (Hülya Kar, §§ 29,

30, 35; ayrıca bkz. Latife Akyüz, §§ 49-52, 56; Hakkı Gök, §§ 51, 52).

18. Anayasa Mahkemesi Hülya Kar ve Latife Akyüz başvurularında başvuruya konu adli kontrol koruma tedbirinde olduğu gibi tüm koruma tedbirlerinin geçici olduğunu, süreklilik arz eder biçimde uygulanmasının mümkün olmadığını vurgulamış; süregelen bir koruma tedbirinin durumun gerektirdiğinden daha uzun sürdüğünün anlaşıldığı durumlarda tedbir nedeniyle müdahale edilen anayasal hakların ihlalinin söz konusu olabileceğini belirtmiştir. Anılan kararlarda, tedbirin türü ve kapsamı konusunda yargı mercilerinin geniş takdir hakkının bulunduğu ancak yürütülen bir soruşturma veya kovuşturma kapsamında alınan koruma tedbiri ile hedeflenen amaca ulaşmak için hakların daha az sınırlanmasını sağlayacak alternatif yolların bulunup bulunmadığının da dikkate alınması gerektiği belirtilmiştir (Hülya Kar, §§ 25-28, 44; Latife Akyüz, §§ 48-51, 58; Hakkı Gök, §§ 44-47, 54; Hasan Hüseyin Güney, § 17).

19. Yurt dışına çıkış yasağı şeklinde adli kontrol tedbirine ve devamına karar verilirken kişinin yurt dışındaki ailevi, kişisel ve mesleki bağları ile kişiye isnat edilen suçun niteliği, delil durumu ve mahkûmiyet hâlinde alacağı cezanın ağırlığı birlikte değerlendirilerek, adli kontrol tedbirinden beklenen kamusal menfaat ile başvurucunun menfaatleri arasında adil bir dengenin kurulması ve bu durumun yeterli gerekçeyle açıklanması gerektiği söylenebilir. Ayrıca yurt dışına çıkış yasağının belirsiz bir süre uzaması ve uzun süre uygulanması hâlinde öngörülen sınırlandırmanın özel hayata ve aile hayatına etkilerinin zamanla ağırlaşacağı ve her hâlde gözetilmesi gereken kamusal yarar ile bireyin kişisel yararı arasındaki dengenin bozulacağı da unutulmamalıdır (Hakkı Gök, §§ 50, 51; Yiğit Aksakoğlu (2) [2. B.], B. No: 2021/18350, 17/7/2025, § 19).

20. Başvuru konusu olayda hakkında yürütülen kovuşturma kapsamında başvurucuya yurt dışına çıkış yasağı şeklinde adli kontrol tedbiri uygulanmıştır. Bu karar üzerine başvurucunun; çocuklarının Almanya'da yaşadığını, oğlunun burada düğün hazırlıkları yaptığını ve onları görebilmek adına en azından bu önemli günlerinde yanlarında olmak istediğini belirterek tedbirin kaldırılmasını talep ettiği sabittir. Başvurucu, bu talebinde daha önce aynı dosya kapsamında uzun yıllar tutuklu kaldığını ve bu dönemde yine yurt dışında yaşayan kızının düğününe katılamadığını özellikle ifade etmiştir (bkz. § 4).

21. Yargı mercileri ise başvurucunun bu talebini reddetmiştir. Ancak ret kararlarında -başvurucunun başvuru öncesi süreçteki beyanlarının da alındığı gözetildiğinde- başka hangi delillerin toplanması gerektiği, tedbirin kovuşturmaya ne gibi bir faydası olacağı açıklanmadığı gibi başvurucunun hükmedilen cezanın infazına denk gelecek süreyi aynı yargılama kapsamında tutuklu olarak geçirdiğine ve aile ilişkilerini etkileyen adli kontrol tedbirinin artık gerekli olmadığına yönelik itirazları açısından da bir değerlendirme yapılmamıştır. Bunun yanı sıra tedbir kararı ile itiraz üzerine verilen kararlarda başvurucunun yurt dışındaki ailevi bağlarına yönelik itirazlarının gerektiği gibi tartışılmayarak genel, soyut ve tekrar içeren gerekçelerle taleplerin reddedildiği anlaşılmaktadır (bkz. §§ 3, 4).

22. Başvurucu, tedbirin aile ilişkilerine olan etkisine ve almış olduğu cezanın infazına denk gelecek süreyi tutuklu olarak geçirdiğine yönelik itirazlarını yargı makamlarına taşımış; buna karşın yargı makamları başvurucunun özel ve aile hayatına ilişkin ileri sürdüğü iddialara ve tedbirin gerekliliğine ilişkin ilgili ve yeterli değerlendirmeler yapmaksızın başvurucunun taleplerini reddetmiştir. Tüm süreç birlikte değerlendirildiğinde yargı makamları tarafından başvurucunun aile bireylerinin yaşadığı ülkedeki bağları ile isnat

edilen suçun vasfı, delil durumu ve muhtemel sonuç cezanın ağırlığı gözetilerek -muhakemenin sağlıklı yürütülmesi ve başvurucunun yargılamaya katılarak savunma hakkını kullanması amaçlarıyla uygulanan- tedbirden beklenen kamusal menfaat ile başvurucunun menfaatleri arasında adil bir denge kurulduğu söylenemez. Ayrıca müdahale konusu tedbire alternatif olabilecek tedbirlerin başvurucunun özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı kapsamındaki iddia ve talepleri dikkate alınarak tartışılmadığı vurgulanmalıdır. Sonuç olarak başvurucu hakkında dört yılı aşan bir tutukluluk süreci sonrasında iki yıla yakın süren yurt dışına çıkış yasağı uygulanması nedeniyle özel hayata ve aile hayatına saygı hakkına yapılan müdahalenin demokratik toplum düzeninin gereklerine ve ölçülülük ilkesine uygun olmadığı kanaatine varılmıştır (benzer yöndeki bir değerlendirme için bkz. Hasan Hüseyin Güney, § 21).

23. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 20. maddesinde güvence altına alınan özel hayata ve aile hayatına saygı hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

24. Başvurucu, ihlalin tespiti ve 500.000 TL manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

25. Bireysel başvurudan sonra başvurucu hakkında yurt dışına çıkış yasağının kaldırıldığı belirlendiğinden tespit edilen hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmamaktadır.

26. Eski hâle getirme kuralı çerçevesinde ihlalin sonuçlarının bütünüyle ortadan kaldırılabilmesi için başvurucuya manevi zararları karşılığında net 34.000 TL manevi tazminat ödenmesine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Adli yardım talebinin KABULÜNE,

B. Özel hayata ve aile hayatına saygı hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

C. Anayasa'nın 20. maddesinde güvence altına alınan özel hayata ve aile hayatına saygı hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

D. Başvurucuya net 34.000 TL manevi tazminat ÖDENMESİNE, tazminata ilişkin diğer taleplerin REDDİNE,

E. Ödemenin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

F. Kararın bir örneğinin bilgi için Kırşehir Ağır Ceza Mahkemesine (E.2021/293, K.2021/299) ve Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 23/12/2025 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

CENGİZ TAHTACI VE DİĞERLERİ

B. No: 2022/36173 | Karar tarihi: 23.12.2025

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2022/36173

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

CENGİZ TAHTACI VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2022/36173)

Karar Tarihi: 23/12/2025

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Yıldız SEFERİNOĞLU Kenan YAŞAR Metin KIRATLI

Raportör : Gökhan SÖNMEZ

Başvurucular : 1. Cengiz TAHTACI 2. İsmail YILDIZ 3. Sedat TAHTACI

Vekili : Av. Hakan TAHTACI

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, ihtiyati haczin uzun sürmesi nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Başvurucular aleyhine maddi ve manevi tazminat istemiyle açılan davada Cengiz Tahtacı ve Sedat Tahtacı'nın mal varlığına üçüncü kişilere devri önleyici nitelikte ihtiyati haciz konulmasına 22/1/2013 tarihinde karar verilmiştir. Yargılama derdesttir.

3. Komisyon adli yardım talebinin kabulüne, makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilemez olduğuna, mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

II. DEĞERLENDİRME

4. Aralarında bağlantı bulunması nedeniyle süresi içinde yapılan 2022/36604, 2022/36611 numaralı başvuruların süresinde yapılan 2022/36173 numaralı başvuru ile birleştirilmesine karar verilmesi gerekir.

A. Başvurucular Cengiz Tahtacı ve Sedat Tahtacı Yönünden

5. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Hesna Funda Baltalı ve Baltalı Gıda Hayvancılık San. ve Tic. Ltd. Şti. ([GK], B. No: 2014/17196, 25/10/2018), İhsan Metin ([2. B.], B. No: 2015/7044, 23/1/2019), İbrahim Geçer ([1. B.], B. No: 2014/19056, 19/2/2019) ve Şeyhmus Terece ([GK], B. No: 2017/26532, 23/7/2020) kararlarında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede mülkiyet hakkını sınırlandıran bir tedbirin uygulanmasının ölçülü olabilmesi için kapsamı ve süresi itibarıyla orantılı olarak uygulanması gerektiği ve tedbirin makul olmayan bir süre devam etmesinin mülkiyet hakkının tanıdığı yetkilerin kullanılmasının belirsiz olacak şekilde ötelenmesi suretiyle mülk sahibine orantısız bir külfet yüklediği gerekçesiyle mülkiyet hakkının ihlal edildiği sonucuna ulaşmıştır. Somut başvuruda 22/1/2013 tarihinde konulan ihtiyati haczin hâlen devam ettiği görülmüştür. Yaklaşık on üç yıldır devam eden ihtiyati haczin, süresi itibarıyla orantılı olmadığı anlaşıldığından anılan kararlarda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

6. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

B. Başvurucu İsmail Yıldız Yönünden

7. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 47. maddesinin (3), 48. maddesinin (1) ve (2) numaralı fıkraları uyarınca bireysel başvuruda, kamu gücünün neden olduğu iddia edilen ihlale dair olayların tarih sırasına göre özeti yapılmalı, bireysel başvuru kapsamındaki hakların ne şekilde ihlal edildiği ve buna ilişkin gerekçeler ve deliller açıklanmalıdır (Veli Özdemir [1. B.], B. No: 2013/276, 9/1/2014, §§ 19, 20). Başvuruculara ihlal iddialarını hukuki ve maddi yönden temellendirme zorunluluğu vardır (Cemal Günsel [GK], B. No: 2016/12900, 21/1/2021, § 25).

8. Somut olayda başvurucular, mal varlığı üzerindeki ihtiyati haczin uzun süredir devam etmesinden yakınmıştır. Kartal 2. Asliye Hukuk Mahkemesi 22/1/2013 tarihli ara kararında başvurucu İsmail Yıldız'ın mal varlığı hakkında ihtiyati haciz kararı vermemiştir. Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi üzerinden yapılan incelemede de başvuruya konu dava nedeniyle başvurucunun mal varlığına ihtiyati haciz konulmasına dair bir karara rastlanmamıştır. Dolayısıyla Cemal Günsel kararında yer verilen ilkelerden ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır. Başvurucunun bireysel başvuru kapsamındaki haklarının ne şekilde ihlal edildiğini ve buna ilişkin gerekçeleri ve delillerini açıklamadığı anlaşıldığından iddiaların temellendirilmemiş şikâyet mahiyetinde olduğu değerlendirilmiştir.

9. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

10. Başvurucular, ihlalin tespiti ile her biri için ayrı ayrı 150.000 TL manevi tazminat talebinde bulunmuştur. Anayasa Mahkemesi, mülkiyet hakkına yapılan müdahaleyi ölçüsüz kılan tedbirin uzun sürmesine ilişkin olarak tedbir sürecinde mülkiyet hakkının gerektirdiği ivediliğin ve özenin gösterilmesi bakımından yargısal makamların sorumluluğu olduğuna dikkati çekmektedir (benzer değerlendirme için bkz. Hamit Alihansoy ve diğerleri [1. B.], B. No: 2017/35581, 29/9/2020, § 66). Buna göre başvuru konusu olayda ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmamaktadır. Olayda ihlalin sonuçlarının ortadan kaldırılması bakımından etkin giderim yolu tazminat

olarak görülmektedir. Eski hâle getirme kuralı çerçevesinde ihlalin sonuçlarının bütünüyle ortadan kaldırılabilmesi için başvurucular Cengiz Tahtacı ve Sedat Tahtacı'ya manevi zararları karşılığında net 50.000 TL manevi tazminatın ayrı ayrı ödenmesine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Başvuruların BİRLEŞTİRİLMESİNE,

B. 1. Başvurucular Cengiz Tahtacı ve Sedat Tahtacı yönünden mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

2. Başvurucu İsmail Yıldız yönünden mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

C. Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

D. Başvurucular Cengiz Tahtacı ve Sedat Tahtacı'ya net 50.000 TL manevi tazminatın AYRI AYRI ÖDENMESİNE, tazminata ilişkin diğer taleplerin REDDİNE,

E. 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan yargılama giderinin başvurucular Cengiz Tahtacı ve Sedat Tahtacı'ya MÜŞTEREKEN ÖDENMESİNE,

F. 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 339. maddesinin (2) numaralı fıkrası uyarınca tahsil edilmesi mağduriyetine neden olacağından adli yardım talebi kabul edilen İsmail Yıldız'ın yargılama giderlerini ödemekten TAMAMEN MUAF TUTULMASINA,

G. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvurucular Cengiz Tahtacı ve Sedat Tahtacı'nın Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

H. Kararın bir örneğinin bilgi için İstanbul Anadolu 24. Asliye Hukuk Mahkemesine (E.2013/703) ve Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 23/12/2025 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

KADRİYE DOĞAN VE DİĞERLERİ

B. No: 2022/40537 | Karar tarihi: 23.12.2025

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2022/40537

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

KADRİYE DOĞAN VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2022/40537)

Karar Tarihi: 23/12/2025

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Yıldız SEFERİNOĞLU Kenan YAŞAR Metin KIRATLI

Raportör : Gökhan SÖNMEZ

Başvurucular : 1. Kadriye DOĞAN 2. Seviye SALCAN 3. Salih SALCAN

Vekili : Av. Erhan AYTEKİN

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, ihtiyati tedbirin uzun sürmesi nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir. Başvurucular yargılama devam ederken 6/4/2022 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur. Komisyon makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilemez olduğuna, mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

II. DEĞERLENDİRME

A. Başvurucu Salih Salcan Yönünden

2. Anayasa Mahkemesi Abdurrahman Beycur ve diğerleri ([GK], B. No: 2023/76490, 31/7/2025) kararında başvurucunun bireysel başvuru tarihinden sonra vefat etmesi hâlinde bireysel başvurudan haberi olmayan mirasçılarının hak kaybına uğramaması için yapılması gerekenler hususunda genel ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede Anayasa Mahkemesi mirasçıların hak kaybına uğramalarını engellemek, bireysel başvuruların neticelendirilmesini sağlamak gerekliliğini birlikte karşılayabilecek bir yol olarak 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında

Kanun'un 49. maddesinin (7) numaralı fıkrası ile Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 84. maddesinin verdiği yetkiyle 6/1/1982 tarihli ve 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 26. maddesinin başvuru tarihinden sonra ölüm hâli için de uygulanabileceği kanaatine varmıştır. Anılan kararda Anayasa Mahkemesi, başvurucunun bireysel başvuru tarihinden sonra ölmesi hâlinde bu kişi yönünden başvurunun işlemden kaldırılmasına karar verilmesinin uygun olacağı sonucuna ulaşmıştır. Bunun yanında vefat eden başvurucunun mirasçısı olduğunu bilgi ve belgeleriyle ispat eden kişilerin ise makul bir süre içinde bireysel başvuruyu takip etme iradesini ortaya koymaları hâlinde -mirasçıların menfaatlerinin bulunup bulunmadığını da gözeterek- başvurunun incelenmesine devam edilebileceğini belirtmiştir. Bu kapsamda bireysel başvuru yapıldıktan sonra ölen bir başvurucunun mirasçılarının başvuruyu devam ettirme yönündeki taleplerini Anayasa Mahkemesine iletme yükümlülüğünün kendileri üzerinde olduğu kaydedilmelidir. Öte yandan Anayasa'nın uygulanması ve yorumlanması veya temel hakların kapsamının ve sınırlarının belirlenmesi ya da insan haklarına saygının gerekli kıldığı hâllerde başvurucunun bireysel başvuru tarihinden sonra ölmesi durumunda dahi başvurunun incelenmeye devam edilebileceği vurgulanmalıdır. Somut başvuruda başvurucu Salih Salcan başvuru tarihinden sonra 28/7/2022 tarihinde vefat etmiştir. Başvurucu Salih Salcan yönünden anılan kararda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

3. Açıklanan gerekçelerle başvurucu Salih Salcan yönünden başvurunun işlemden kaldırılmasına karar verilmesi gerekir.

B. Başvurucular Kadriye Doğan ve Seviye Salcan Yönünden

4. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Hesna Funda Baltalı ve Baltalı Gıda Hayvancılık San. ve Tic. Ltd. Şti. ([GK], B. No: 2014/17196, 25/10/2018), İhsan Metin ([2. B.], B. No: 2015/7044, 23/1/2019), İbrahim Geçer ([1. B.], B. No: 2014/19056, 19/2/2019) ve Şeyhmus Terece ([GK], B. No: 2017/26532, 23/7/2020) kararlarında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede mülkiyet hakkını sınırlandıran bir tedbirin uygulanmasının ölçülü olabilmesi için kapsamı ve süresi itibarıyla orantılı olarak uygulanması gerektiği ve tedbirin makul olmayan bir süre devam etmesinin mülkiyet hakkının tanıdığı yetkilerin kullanılmasının belirsiz olacak şekilde ötelenmesi suretiyle mülk sahibine orantısız bir külfet yüklediği gerekçesiyle mülkiyet hakkının ihlal edildiği sonucuna ulaşmıştır. Somut başvuruda 28/8/2015 tarihinde konulan ihtiyati tedbirin hâlen devam ettiği görülmüştür. Yaklaşık on yılı aşkın bir süredir devam eden ihtiyati tedbirin, süresi itibarıyla orantılı olmadığı anlaşıldığından anılan kararlarda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

5. Başvurucular; ihlalin tespiti, yeniden yargılama yapılması ile 300.000 TL maddi ve 300.000 TL manevi tazminat talebinde bulunmuştur. Anayasa Mahkemesi, mülkiyet hakkına yapılan müdahaleyi ölçüsüz kılan tedbirin uzun sürmesine ilişkin olarak tedbir sürecinde mülkiyet hakkının gerektirdiği ivediliğin ve özenin gösterilmesi bakımından yargısal makamların sorumluluğu olduğuna dikkati çekmektedir (benzer değerlendirme için bkz. Hamit Alihansoy ve diğerleri [1. B.], B. No: 2017/35581, 29/9/2020, § 66). Buna göre başvuru konusu olayda ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama

yapılmasında hukuki yarar bulunmamaktadır. Olayda ihlalin sonuçlarının ortadan kaldırılması bakımından etkin giderim yolu tazminat olarak görülmektedir. Eski hâle getirme kuralı çerçevesinde ihlalin sonuçlarının bütünüyle ortadan kaldırılabilmesi için başvurucular Kadriye Doğan ve Seviye Salcan'a manevi zararları karşılığında net 70.000 TL manevi tazminatın müştereken ödenmesine karar verilmesi gerekir. Başvurucular, uğradıklarını iddia ettikleri maddi zarar ile ilgili olarak yeterli bilgi ve belge sunmadığından maddi tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. 1. Başvurucu Salih Salcan yönünden başvurunun İŞLEMDEN KALDIRILMASINA,

2. Başvurucular Kadriye Doğan ve Seviye Salcan yönünden mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Başvurucular Kadriye Doğan ve Seviye Salcan'a net 70.000 TL manevi tazminatın MÜŞTEREKEN ÖDENMESİNE, tazminata ilişkin diğer taleplerin REDDİNE,

D. 664,10 TL harç ve 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 40.664,10 TL yargılama giderinin başvurucular Kadriye Doğan ve Seviye Salcan'a MÜŞTEREKEN ÖDENMESİNE,

E. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvurucular Kadriye Doğan ve Seviye Salcan'ın Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

F. Kararın bir örneğinin bilgi için Bismil 1. Asliye Hukuk Mahkemesine (E.2015/596, K.2023/269) ve Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 23/12/2025 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

UFUK ÖZCAN

B. No: 2022/42494 | Karar tarihi: 23.12.2025

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2022/42494

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

UFUK ÖZCAN BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2022/42494)

Karar Tarihi: 23/12/2025

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Yıldız SEFERİNOĞLU Kenan YAŞAR Metin KIRATLI

Raportör : Gülsüm Gizem GÜRSOY

Başvurucu : Ufuk ÖZCAN

Vekili : Av. Ayşegül ŞENOL CAN

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru; iş sözleşmesi feshedilen başvurucunun işe iade ve sendikal tazminat taleplerinin reddedilmesi nedeniyle sendika hakkının, yargılamanın uzun sürmesi nedeniyle de makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.

2. Başvurucunun iddiasına göre davalı, yetki tespitine itiraz sonrası başvurucu ile birlikte çok sayıda işçinin iş sözleşmelerini sendikal nedenlerle sonlandırmıştır. Başvurucu, bu kapsamda işe iade ve sendikal tazminat talepli dava açmıştır.

3. Kocaeli 4. İş Mahkemesi (Mahkeme) davanın kabulüne ve başvurucu lehine sendikal tazminata hükmetmiştir. Mahkeme kararında, başvurucunun üye olduğu sendikanın yetkisinin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca tespiti sonrasında işçiler ile işveren arasında gelişen olaylar olduğu, davalının yetki tespitine itiraz ettiği, içlerinde E.E. isimli işçinin de olduğu sözcülerin davalı yetkililerle görüştüğü, aynı zamanda sendikal faaliyet yönünden aktif olduğu anlaşılan E.E.nin iş akdinin feshedildiği belirtilmiştir. Devamında E.E.nin sözleşmesinin feshinden sonra olayların geliştiği, iş çıkış saatinde işyerinin terk edilmediği, belediye başkanı, kaymakam ve emniyet müdürünün işyerine geldiği, işçilerle aynı gün görüştüğü belirtilmiştir. Bu aşamadan sonra davalının işçilerle muhatap olmadığı,

belediye başkanının E.E.nin tekrar işe alınacağı sözünü davalının sahiplenmediği ve E.E.yi işe başlatmadığı, diğer işçilerin kendilerine öncülük eden E.E.nin iş akdinin feshi üzerine dayanışma içine girdikleri, eylemlerin barışçıl ve ölçülü olduğu ifade edilmiştir. Ayrıca başvurucunun kendisini söz ve davranış ile ifade etmesinin kanunsuz grev olarak değerlendirilemeyeceği, her ne kadar verilen görevi yapmadığı ileri sürülmüş ise de barışçıl ve ölçülülüğü aşmayan iş bırakmaların maksadının görevi yapmama olmayıp iş akdi feshedilen E.E.nin işe başlatılması olduğu, iş akitleri feshedilen her bir işçi yönünden görevlerinin hatırlatıldığı ve yapmamakta ısrar ettiğini gösterir kayıt ve belge bulunmadığı, haklarında uzun yıllardır görevi yapmama gibi bir iddia olmayan işçilerin topluca görev yapmama iradelerinin bulunduğu iddiasının hayatın olağan akışına uygun düşmediği, davalının oluşan durumu sebep göstererek sendikalı işçilerin tamamını işten çıkarmayı tercih etmesinin fesihlerin sendikal nedenle yapıldığı kanaatini oluşturduğu belirtilmiştir.

4. Kararın istinaf kanun yoluna götürülmesi üzerine İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 32. Hukuk Dairesi (Bölge Adliye Mahkemesi); feshe konu yapılan 26/10/2016, 27/10/2016, 28/10/2016 ve 31/10/2016 tarihlerinde işveren tarafından işçilere iş verilip verilmediğinin veya önceki günlerde verilmekle birlikte bu günlere sarkan bitmeyen iş emirlerinin olup olmadığının, iş emirlerinin sunulması durumunda iş emirlerinin yerine getirilip getirilmediğinin tespit edilmesi gerektiği gerekçesiyle Mahkeme kararının kaldırılmasına ve davanın yeniden görülmesi için dosyanın Mahkemesine gönderilmesine karar vermiştir.

5. Mahkeme tekrar davanın kabulüne ve başvurucu lehine sendikal tazminata hükmetmiştir. Gerekçeli kararda; dört günlük üretim formlarının bulunmadığını, son sunulan üretim formunun 25/10/2016 tarihine ait olduğunu, iş emirlerinin işçilere değil ustabaşılara verildiğini, üretimde işçilerin ustabaşılar tarafından yönlendirildiğini, işçilerin emir ve talimatları ustabaşılardan aldığını, önceki iş emirlerinden sarkan işler olsa dahi iş emirlerinin takibinin ustabaşıların sorumluluğunda bulunduğunu, ustabaşı tarafından verilen emir ve talimatlara rağmen işçi işini yerine getirmiyor ise ustabaşı tarafından işçinin yapmakla ödevli olduğu görevin işçiye hatırlatılmasının gerektiğini belirtmiştir. Kararda; işverence işçilerin usulüne uygun şekilde uyarılmadıkları, bu konuda tutanak tutulmadığı, işveren tarafından yemekhanede duyuru yapılması, cep telefonlarına kısa mesaj gönderilmesi gibi uygulamanın yasanın aradığı hatırlatma unsuru mahiyeti taşımadığı, işçilere genel olarak değil her bir işçiye somut olarak hangi görevin yapılmadığı, yapılması gereken görevin hangi sürede tamamlanması gerektiği hususunda açık hatırlatmada bulunulmadığına dikkat çekmiştir. Ayrıca Mahkeme; fesih döneminde davalı işyerinde sendikal örgütlenme çalışmalarının olduğu, sendikanın davalı işyerinde çoğunluğu sağlaması ve yetki alması üzerine davalının sendika üyelerinin tamamının iş akitlerini feshetmek suretiyle işten çıkardığı, dava tarihinde davalı işyerinde çalışan sendika üyesinin bulunmadığının altını çizmiştir.

6. Karara karşı istinaf kanun yoluna başvurulmuştur. Bölge Adliye Mahkemesi 26/10/2016, 27/10/2016, 28/10/2016 ve 31/10/2016 tarihlerinde başvurucu ve diğer işçilerin tamamlanmayan ve tamamlanması gereken iş emirleri olmasına, dolayısıyla kendilerine iş verilmesine rağmen sözlü ve yazılı uyarılara uymayarak 4 gün iş yapmama eylemine devam ettiklerini ve bu eylemin kanunsuz grev olduğunu değerlendirerek Mahkeme kararının kaldırılmasına ve davanın reddine kesin olarak karar vermiştir.

7. Başvurucu, nihai kararı 7/2/2022 tarihinde öğrendikten sonra 9/3/2022 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

8. Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

A. Makul Sürede Yargılanma Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

9. Başvurucu, makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

10. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Veysi Ado ([GK], B. No: 2022/100837, 27/4/2023) kararında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede Anayasa Mahkemesi 9/1/2013 tarihli ve 6384 sayılı Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine Yapılmış Bazı Başvuruların Tazminat Ödenmek Suretiyle Çözümüne Dair Kanun'un geçici 2. maddesinde 28/3/2023 tarihli ve 7445 sayılı Kanun'un 40. maddesi ile yapılan değişikliğe göre 9/3/2023 tarihi (bu tarih dâhil) itibarıyla derdest olan, yargılamaların makul sürede sonuçlandırılmadığı iddialarıyla yapılan başvurulara ilişkin olarak Tazminat Komisyonuna başvuru yolu tüketilmeden yapılan başvurunun incelenmesinin bireysel başvurunun ikincil niteliği ile bağdaşmayacağı neticesine varmıştır. Somut başvuruda da anılan kararda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

11. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

B. Sendika Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

12. Başvurucu; işverenin sendikalaşmayı önlemek adına kendilerini işten çıkardığını ve bu kapsamda sendika hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına gönderilmiştir.

13. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan sendika hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

14. Anayasa Mahkemesi başvurucunun şikâyetleri ile aynı kapsamda işten çıkarılan diğer işçilerin bireysel başvurusunun incelendiği Ali Ateş ve diğerleri ([2. B.], B. No: 2022/27930, 8/1/2025) kararında; işçilerin eylemlerinin toplu iş sözleşmesine ilişkin yapısal sorun teşkil eden uyuşmazlıkların dile getirilmesine ve sendikalı arkadaşlarının işten çıkarılmasına ilişkin olup barışçıl nitelikte olduğu sonucuna ulaşmıştır (anılan kararda bkz. §§ 33-39). Anılan kararda; mahkeme kararlarında işçilerin kanunsuz grevde bulundukları sonucuna varılmakla birlikte işçilerin bu eylemleri nedeniyle işyerindeki işlerin ne şekilde azaldığı, üretimde yaşanan kayıpların boyutu ve bunların telafi edilip edilemeyeceği gibi önemli olabilecek hususların açıklanmadığı ve bu bakımdan işçilerin işverene yönelik hak arama amacının ötesine geçen eylemlerde bulunduklarının gerekçeli kararlarda gösterilemediğinin altı çizilmiştir (anılan kararda bkz. §§ 40-43). Sonuç olarak mahkemelerin sendika hakkının gerektirdiği biçimde tarafların menfaatlerini ilgili ve yeterli bir gerekçeyle adil bir şekilde dengelemediği, dolayısıyla devletin pozitif yükümlülüğünün gerektirdiği şekilde yargısal bir değerlendirme yapmadığı anlaşılmıştır (anılan kararda bkz. §§ 44-46).

15. Eldeki başvuruda da başvurucu, Ali Ateş ve diğerleri kararında yer alan ve Anayasa Mahkemesi tarafından sendika hakkının ihlal edildiği sonucuna ulaşılan işçiler ile birebir aynı durumdadır. Dolayısıyla somut başvuru bakımından Ali Ateş ve diğerleri kararında belirlenen ilkelerden ayrılmayı gerektirir bir durum görülmemiştir.

16. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 51. maddesinde güvence altına alınan sendika hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

17. Başvurucu; ihlalin tespiti, yeniden yargılama yapılması ile 50.000 TL manevi ve 150.000 TL maddi tazminat talebinde bulunmuştur.

18. Başvuruda tespit edilen anayasal hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerince yapılması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

19. Öte yandan sendika hakkının ihlal edilmesi nedeniyle yalnızca yeniden yargılamaya karar verilmesiyle giderilemeyecek olan manevi zararları karşılığında başvurucuya net 34.000 TL manevi tazminat ödenmesine karar verilmesi gerekir. Başvurucunun uğradığını iddia ettiği maddi zarar talebi yeniden yargılama kapsamında giderilebileceğinden maddi tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. 1. Makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

2. Sendika hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 51. maddesinde güvence altına alınan sendika hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Kararın bir örneğinin sendika hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 32. Hukuk Dairesine (E.2021/1161, K.2021/2201) iletilmek üzere Kocaeli 4. İş Mahkemesine (E.2019/546, K.2020/887) GÖNDERİLMESİNE,

D. Başvurucuya net 34.000 TL manevi tazminat ÖDENMESİNE, tazminata ilişkin diğer taleplerin REDDİNE,

E. 664,10 TL harç ve 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 40.664,10 TL yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

F. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

G. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 23/12/2025 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

İNCİ GÜNGÖR VE DİĞERLERİ

B. No: 2022/45863 | Karar tarihi: 23.12.2025

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2022/45863

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

İNCİ GÜNGÖR VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2022/45863)

Karar Tarihi: 23/12/2025

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Yıldız SEFERİNOĞLU Kenan YAŞAR Metin KIRATLI

Raportör : Nur Hilal MERMER

Başvurucular : İnci GÜNGÖR ve diğerleri [bkz. ekli listenin (C) sütunu]

Vekilleri : [bkz. ekli listenin (E) sütunu]

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, kamulaştırma bedelinin değer kaybına uğratılması nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir. Komisyon makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilemez olduğuna, mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

2. 2022/109039 numaralı bireysel başvuruda aleyhe vekâlet ücretine hükmedilmesinden de yakınılmıştır.

II. DEĞERLENDİRME

3. Aralarında bağlantı bulunması nedeniyle süresi içinde yapılan ekli listenin (B) sütununda bulunan başvuruların 2022/45863 numaralı başvuru ile birleştirilmesine karar verilmesi gerekir.

A. Kamulaştırma Bedelinin Değer Kaybına Uğratılması Nedeniyle Mülkiyet Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

4. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Ali Şimşek ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2014/2073, 6/7/2017), Mehmet Akdoğan ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2013/817, 19/12/2013), Kadir Çakar ([1. B.], B. No: 2015/18908, 21/3/2018), Hanım Çeyiz ve Mehmet Gündüz ([1. B.], B. No: 2015/19289, 17/7/2018), Türkan Poyraz ([1. B.], B. No: 2015/15388, 13/9/2018) ve Emine Dilek Onaran ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2017/19987, 12/2/2020) kararlarında kamulaştırma bedellerinin ve kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatların enflasyon karşısında değer kaybına uğratılmasına veya uğratılarak ödenmesine ilişkin şikâyetleri inceleyerek uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede kamulaştırma bedellerinin ve kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatların enflasyon karşısında önemli ölçüde değer kaybına uğratılmasının veya uğratılarak ödenmesinin başvuruculara şahsi olarak aşırı ve olağan dışı bir külfet yüklediğini belirterek mülkiyet hakkının ihlal edildiği sonucuna ulaşmıştır. Somut başvuruda da anılan kararlarda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

5. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

B. 2022/109039 Numaralı Başvurudaki Kamulaştırma Bedelinin Tespiti ve Tescili Davasında Aleyhe Vekâlet Ücretine Hükmedilmesi Nedeniyle Mülkiyet Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

6. Anayasa Mahkemesi olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Kübra Yıldız ve diğerleri ([GK], B. No: 2018/32734, 28/7/2022), Mehmet Komutan ([1. B.], B. No: 2020/10899, 30/4/2024) ve Hilmi Kocabey ([1. B.], B. No: 2019/21192, 21/5/2024) kararlarında kamulaştırma bedelinin tespiti ve tescili davalarında aleyhe hükmedilen yargılama gideri ve vekâlet ücreti nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin şikâyetlerde uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede başvurucular aleyhine yargılama gideri ve vekâlet ücretine hükmedilmesi nedeniyle yapılan müdahalenin mülkiyet hakkını ihlal ettiği sonucuna ulaşmıştır. Somut başvuruda da kamulaştırma bedelinin tespiti ve tescili nedeniyle açılan davada aleyhine vekâlet ücretine hükmedilen başvurucu yönünden de anılan kararlarda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmadığı değerlendirilmiştir.

7. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

8. Başvurucular; ihlalin tespiti, yeniden yargılama yapılması ile maddi ve manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

9. Kamulaştırma bedelinin değer kaybetmesi ve 2022/109039 numaralı başvuruda aleyhe vekâlet ücretine hükmedilmesi nedeniyle tespit edilen mülkiyet hakkı ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet

Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100). Diğer taraftan ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasının yeterli bir giderim sağlayacağı anlaşıldığından tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Başvuruların BİRLEŞTİRİLMESİNE,

B. 1. Kamulaştırma bedelinin değer kaybına uğratılması nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

2. 2022/109039 numaralı başvuruda aleyhe vekâlet ücretine hükmedilmesi nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

C. 1. Kamulaştırma bedelinin değer kaybına uğratılması nedeniyle Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

2. 2022/109039 numaralı başvuruda aleyhe vekâlet ücretine hükmedilmesi nedeniyle Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

D. Kararın bir örneğinin kamulaştırma bedelinin değer kaybına uğratılması ve 2022/109039 numaralı başvuruda aleyhe hükmedilen vekâlet ücreti nedeniyle mülkiyet hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere ekli listenin (G) sütununda yer alan mahkemelere GÖNDERİLMESİNE,

E. Başvuruculara tazminat talebinin REDDİNE,

F. Ekli listenin (D) sütununda ayrıntısı belirtilen harçlar ile ekli listenin (F) sütununda yer alan vekâlet ücretinin listede gösterildiği şekliyle başvuruculara ÖDENMESİNE,

G. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvuruculara Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal faiz UYGULANMASINA,

H. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 23/12/2025 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

VELİ DEMİR

B. No: 2022/49022 | Karar tarihi: 23.12.2025

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2022/49022

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

VELİ DEMİR BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2022/49022)

Karar Tarihi: 23/12/2025

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Kenan YAŞAR Ömer ÇINAR Metin KIRATLI

Raportör : Tolga BAŞBOZKURT

Başvurucu : Veli DEMİR

Vekili : Av. Burak SABUNCU

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, sosyal medya hesabı üzerinden sarf edilen sözler nedeniyle cezalandırılmanın ifade özgürlüğünü ihlal ettiği iddiasına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 10/3/2022 tarihinde yapılmıştır. Komisyon, başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

3. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmiştir. Bakanlık, görüşünü bildirmiştir. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı beyanda bulunmamıştır.

III. OLAY VE OLGULAR

4. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle ilgili olaylar özetle şöyledir:

5. Başvurucu, başvuruya konu olayların gerçekleştiği tarihte öğretmen olup aynı zamanda Eğitim ve Bilim İşgörenleri Sendikasının (EĞİTİM-İŞ) genel başkanıdır.

6. Başvurucu, 15 Temmuz 2016 Fetullahçı Terör Örgütü/Paralel Devlet Yapılanmasının (FETÖ/PDY) darbe girişiminin hemen ardından 16/7/2016 tarihinde sosyal medya hesabı üzerinden bir paylaşım gerçekleştirmiştir. Paylaşımı şu şekildedir:

"İLERİ DEMOKRASİ SÖYLEMİ İLE ÜLKEYİ FAŞİZAN BİR ŞEKİLDE YÖNETENLER ORTAĞINIZ OLAN DARBECİLERİNİZİ DE ALINIZ VE GİDİNİZ! 15 Temmuz gecesi yaşanan ve uzun süre nedeni anlaşılamayan! saldırıların bir darbe girişimi olduğu öğrenilmiştir. Darbe girişimini şiddetle kınıyoruz. Bizler Atatürk Cumhuriyetinin tam bağımsızlıktan, tam demokrasiden ve özgürlükten yana eğitim emekçileri olarak akıldan ve izandan yoksun olayları ve sözde darbe girişimi kınıyor ve tepki ile karşılıyoruz. Hangi gerekçe ile kökü nerede ve amacı ne olursa olsun anti demokratik ve cuntacı anlayışların karşısında olduğumuzun bilinmesini isteriz. Kendisi de bir darbe ürünü olan, tarihimizin en ırkçı, gerici, bölücü Neo Osmanlıcı hükümetiyle iş kolumuzdaki eğitim emekçilerinin hakkını, hukukunu ve ekmeğini korurken neredeyse her gün karşı karşıya gelmemiz bile bir darbe girişimini hoş karşılamamızı sağlayamaz. Yaşanan olumlu olumsuz her türlü olayı kendi lehine çevirmeyi -muhalefetin de katkısı ile başaran darbeci faşizan hükümete de buradan bir kez daha sesleniyoruz. Ülkeye demokrasi gelecekse, darbeler engellenecekse, bunun yolu dini değerleri kullanarak gece yarılarından sonra sabaha kadar defalara okunan salalarla olmayacaktır. Demokrasinin, yeğane teminatı, hukukun, demokrasinin egemen olduğu, halkımızın işçi ve emekçilerin insanca yaşam koşullarına ulaştıkları, özgür, laik ve uygar bir toplum olmayı başarmaktır. Ayrıca Örgütümüze bağlı tüm üye ve yöneticelerin provakasyona neden olabilecek açıklama, tavır ve davranıştan uzak durmaları önem arz etmektedir. Kamuoyuna duyurulur..."

7. Başvurucunun yaptığı paylaşıma yönelik bir ihbar üzerine Konya Cumhuriyet Başsavcılığı (Başsavcılık) tarafından soruşturma başlatılmıştır.

8. Yapılan soruşturma sonucunda başvurucu hakkında Başsavcılık "Türkiye Cumhuriyeti Hükûmetini Alenen Aşağılama" suçundan 26/11/2018 tarihinde iddianame tanzim etmiştir.

9. İddianamenin kabulüne karar veren Konya 16. Asliye Ceza Mahkemesi (Mahkeme) 19/7/2019 tarihli celsede başvurucunun savunmasına başvurmuştur. Başvurucu savunmasında yaptığı paylaşımların eleştirel mahiyet taşıdığını, EĞİTİM-İŞ genel başkanı olarak bu eleştirileri dile getirdiklerini, devleti yönetenlerin bu eleştirilere katlanmak zorunda olduğunu beyan etmiştir. Başvurucu ayrıca sosyal medya hesabından kullandığı sözlerin iddia makamı tarafından bağlamından koparıldığını, bu şekilde suç oluşturmaya çalışıldığını ifade etmiştir. Başvurucu müdafileri de savunmalarında, başvurucunun paylaşımlarının ifade özgürlüğü kapsamında bulunduğunu, söz konusu ifadelerin EĞİTİM-İŞ sendikasının kurumsal görüşü olduğunu ve yazının sendikanın sitesinde de yayımlandığını belirtmiştir.

10. Mahkeme tarafından yapılan yargılama sonucunda 19/7/2019 tarihinde başvurucu Türkiye Cumhuriyeti Hükûmetini alenen aşağılama suçundan 5 ay hapis cezasına mahkûm edilmiş ve hükmedilen hapis cezasının ertelenmesine karar verilmiştir. Mahkeme gerekçesinde şu hususları belirtmiştir:

"...şeklinde paylaştığı yazısı ile belirsiz ve çok sayıda kişinin öğrenmiş, okumuş, görmüş ve duymuş olmalarını mümkün kılan facebook sosyal medya hesabından aleni olarak suçun konusunu oluşturan Türkiye Cumhuriyeti Hükûmetine yönelik olarak 'Kendisi de bir darbe ürünü olan, tarihimizin en ırkçı, gerici, bölücü Neo Osmanlıcı hükûmetiyle-darbeci faşizan hükümete de buradan bir kez daha sesleniyoruz.' şeklinde yapılan söz ve beyanların 5237

sayılı TCK'nın 301'inci madde gerekçesinde de belirtildiği üzere 'suçun konusunu oluşturan değerlere duyulan saygınlığını azaltmaya yönelik' aşağılama oluşturan sözler olduğu, tehlike suçunu düzenleyen TCK'nın 301. maddesi uyarınca; Türk Milletinin, Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin, Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti'nin ve yargı organları ile Devletin askeri veya Emniyet teşkilatlarının saygınlıklarının alenen hakaretlere ve aşağılamalara karşı korunmasının amaçlandığı, madde hükmü ile korunan hukuki menfaatin bizatihi bu anayasal kurumların şahısları değil, onların birey ve toplum gözünde bulunan itibarlarının olduğu, aşağılama eyleminin suçun konusunu oluşturan değerlere duyulan saygınlığı azaltmaya yönelik her türlü davranış biçimini kapsadığı, dolayısıyla suçun doğrudan hakaret (tahkir) etmek suretiyle işlenebileceği gibi maddede sayılan kurumların bireyin gözünde değersiz veya rezil/uygunsuz şekilde göstermeyi amaçlayan her türlü saldırı, söz, yazı, resim vb suretiyle işlenmesi halinde de madde de yazılı suçun oluşacağı, her ne kadar sanık ve müdafiileri tarafından suça konu edilen sözlerin düşünce açıklama ve eleştiri hakkı kapsamında kaldığı ileri sürülmüş ise de; TCK.nın 301/3 fıkrasında da hukuka uygunluk sebebi olarak eleştiri mahiyetindeki ifadelerin suç oluşturmayacağının belirtildiği ve dolayısıyla her eleştirinin bir parça saygınlığı azaltmaya yönelik olabilceği, hatta ağır da olsa eleştiriye tahammül edilmesi gerektiğinin Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararları ve Yargıtay içtihatlarında da açıklandığı, Anayasanın 25. maddesi ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 9 ve 10. maddelerinin de düşünce özgürlüğünü güvence altına aldığı, bu kapsamda eleştiri hakkının kişiye Anayasal kurumları aşağılayıcı ifadelere varmadan onu iyi ya da kötü bir şekilde değerlendirme hakkı tanıdığı, eleştiride asıl olanın Anayasal organının uygulamalarının yararlı ve yerinde olmadığı iken aşağılamada kurumun meşruiyetini, varlık nedenini tartışılır hale getiren ve maddede sayılan teşkilatların saygınlıklarını hedef alan nitelendirmeler veya suçlamalar olduğu, böylelikle TCK.nın 301. maddesinde tanımlanan teşkilatların saygınlıklarını rencide eden ağır ve incitici söz ve yazıların, saygınlığı azaltmaya yönelik düşünce açıklamalarının, eleştiri hakkı kapsamında kalmayıp eleştiri sınırlarını aşarak saygınlığı zedeleyen nitelendirmelerin TCK.nın 301/3 maddesi kapsamında hukuka uygun sayılmasının mümkün olmadığı tüm bu nedenlerle aşağılama içeren suça konu söz ve beyanların gerek maddi ve gerek manevi unsurları itibariyle maddede yazılı suçu oluşturduğu anlaşılmakla sübut bulan müsnet suçtan sanığın cezalandırılması gerektiği vicdani kanaatine ulaşılmıştır."

11. Başvurucu, Mahkeme kararından sonra istinaf kanun yoluna başvurmuştur. Konya Bölge Adliye Mahkemesi 2. Ceza Dairesi (Bölge Adliye Mahkemesi) 23/12/2019 tarihinde başvurucunun istinaf talebinin esastan reddine karar vermiştir.

12. Başvurucu, Bölge Adliye Mahkemesi kararına karşı temyiz kanun yoluna başvurmuşsa da Yargıtay 3. Ceza Dairesi 20/12/2021 tarihinde başvurucunun temyiz talebinin esastan reddiyle hükmün onanmasına karar verilmiş ve karar böylece kesinleşmiştir.

13. Başvurucu, nihai kararı 16/2/2022 tarihinde öğrenmiştir.

IV. İLGİLİ HUKUK

A. Ulusal Hukuk

1. İlgili Mevzuat

14. 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun "Türk Milletini, Türkiye Cumhuriyeti Devletini, Devletin kurum ve organlarını aşağılama" başlıklı 301. maddesi şöyledir:

"(1) Türk Milletini, Türkiye Cumhuriyeti Devletini, Türkiye Büyük Millet Meclisini, Türkiye Cumhuriyeti Hükümetini ve Devletin yargı organlarını alenen aşağılayan kişi, altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Devletin askerî veya emniyet teşkilatını alenen aşağılayan kişi, birinci fıkra hükmüne göre cezalandırılır.

(3) Eleştiri amacıyla yapılan düşünce açıklamaları suç oluşturmaz.

(4) Bu suçtan dolayı soruşturma yapılması, Adalet Bakanının iznine bağlıdır."

2. Yargıtay Kararları

15. Yargıtayın 5237 sayılı Kanun'un 301. maddesi ve eski kanunda bu suça karşılık gelen 1/3/1926 tarihli ve mülga 765 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 159. maddesi doğrultusunda değerlendirme yaptığı birçok kararı bulunmaktadır. Bu kararlar kapsamında Yargıtaya göre söz konusu suçla devletin varlığını oluşturan ve maddede sayılan kurumların korunması amaçlanmakta, dolayısıyla söz konusu suçun maddi ögesi, maddede belirtilen kavramların varsayılan tüzel kişiliklerine yönelik, onları aşağılayan ve küçük düşüren hareketler olarak kabul edilmektedir. Yargıtay söz konusu hareketlere ilişkin yaptığı değerlendirmelerde ise ifade özgürlüğü doğrultusunda ortaya konulan kriterleri özellikle de sarf edilen sözlerin eleştiri kapsamında olup olmadığı bağlamında ele almaktadır.

16. Yargıtay Ceza Genel Kurulunun 5/5/1998 tarihli ve E.1998/70, K.1998/156 sayılı kararında kamuoyunda "Susurluk Olayı" olarak bilinen vakıaya yönelik bir dernek başkanı tarafından yapılan basın açıklamasının eleştiri kapsamında kaldığına, dolayısıyla anılan suçun oluşmadığına hükmetmiştir. Bu doğrultuda söz konusu kararın ilgili kısımları şu şekildedir:

"Sanığın İnsan Hakları Derneği ..... Şube Başkanı olduğu, olay tarihinde Ankara'da Yüksel Caddesi'ndeki İnsan Hakları Anıtı önünde düzenlenen açık yer toplantısında, katılanlara hitaben 'Basın Açıklaması' başlığını taşıyan bir bildiriyi okuyup dağıttığı, bu bildiride;

'Devletin mafyalaştığı, mafyanın devletleştiği bir ülkede insan haklarını savunuyoruz... kaba kuvveti ve yetkiyi elinde tutanlar kendi koydukları kanunlarla ülkeyi yönetmektedirler... Bir yandan çığ gibi büyüyen ve yaygınlaşan hak ihlalleri, diğer taraftan kirli ve gizli işler çeviren emniyet müdürleri, milletvekilleri, devlet yöneticileri ve Türkiye bir Latin Amerika ülkesi oldu... Toplumun güvenliğinden sorumlu güvenlik güçleri bizzat toplumun güvenliğini tehdit etmektedir.... İddia ediyoruz ki; 'Faili meçhullerin faili devlettir' ve pek çok siyasi cinayetin gerisinde kontrgerilla örgütü vardır. Bu gizli devlet terör örgütü dağıtılmadan demokratikleşme ve insan hakları bakımından ileri adım atılamayacağı açıktır.... ülkeyi yönetenler milletin değil servetin vekilliğini yapıyorlar ve bizleri kirlenmiş bir toplumda yaşamaya mahkûm ettiler... Çocuklarına temiz ve onurlu bir toplum bırakmak isteyen emekçi kitlelere sesleniyoruz; bu ülkeye adaleti, demokrasiyi ve insan haklarını hakim kılacak olan sizlersiniz!' gibi açıklamalara yer verildiği anlaşılmaktadır.

Sanık aşamalardaki savunmalarında, kamuoyunda 'Susurluk olayı' olarak adlandırılan olaydan sonra ülkedeki gelişmeleri dile getirip, basın açıklamasını hazırladığını, açıklamada yer alan hususların kişisel düşünceleri olduğunu, bir vatandaş olarak eleştiri hakkını kullandığını, Türkiye Cumhuriyeti'ne hakaret etme kastının olmadığını belirtmiştir.

Suça konu basın açıklaması bir bütün olarak ele alınıp incelendiğinde; Devletin yönetim

kademesinde bulunan bir kısım kişilerin kirli ve gizli işlerle uğraştıkları, hak ihlallerinde bulundukları, bu nedenle toplumda meydana gelen kirlenmenin can güvenliğini tehdit ettiği ve bu duruma karşı demokratik yollardan mücadele edilmesi gerektiği düşüncesinin işlendiği görülmektedir. Söz konusu basın açıklamasının yapıldığı dönemde, 'Susurluk olayı' olarak adlandırılan ve içinde bazı kamu görevlilerinin de karıştığı ısrarla ileri sürülen olay nedeniyle gerek yazılı gerekse görsel basında yer alan haberler ve oluşan kamuoyu nazara alındığında sanık tarafından bu olay nedeniyle ortaya çıkan gelişmelerin ağır bir şekilde eleştirildiği açıklıkla anlaşılmaktadır. Görüldüğü gibi sanık, sözkonusu basın açıklaması ile Devletin varlığını oluşturan kurumların içinde bulunan bazı kişilerin durumlarını vurgulamakta, Cumhuriyeti tahkir ve tezyif kastını taşımamaktadır. Bu itibarla Özel Dairenin çoğunluk görüşü yerinde olduğundan, Yargıtay C. Başsavcılığının itirazının reddine karar verilmelidir."

17. Yargıtay 3. Ceza Dairesinin 21/12/2021 tarihli ve E.2021/5038, K.2021/11629 sayılı kararında da dağıtılan bir bildiride geçen ifadelerin eleştiri kapsamında kalacağına karar verilmiştir. Söz konusu kararın ilgili kısımları şu şekildedir:

"Çukurova Üniversitesinde öğrenci olan sanığın, suç tarihinde Çukurova Üniversitesi Balcalı Kampüsü içerisinde 20 Temmuz 2015'te Kobane olayları ile ilgili olarak F1 Platformu ile SGDF mensuplarınca yapılan toplantıda IŞİD silahlı terör örgütü tarafından üstlenilen canlı bomba saldırısında ölen 33 kişinin anılması bahanesiyle 'Suruç Şehitlerini Anma Etkinliği' başlıklı '20 Temmuz 2015'te Kobane'nin yeniden inşası için bir araya gelen SGDF'li 33 yoldaşımız katledildi. Suruç katliamı bir savaş ilanıydı. T.C. Devletinin halklar üzerinde yürüttüğü savaş ve inkar politikası. AKP-İŞİD destekli yürütülen Suruç Katliamının habercisi oldu. Hâlâ daha yürütülmek istenilen bu savaş, katliamlara, bir fiil ırkçı saldırılara neden olmaktadır. Varlığını bu yolla sürdürmek isteyen T.C. Devletine karşı bizlerde birleşik mücadeleyi esas almalıyız...' ifadelerini içeren bildiriyi dağıtmaktan ibaret eyleminin, demokratik toplumda beklenen hoşgörü sınırlarını aşan ve doğrudan Türk Milletini, Türkiye Cumhuriyeti Devletini, Devletin kurum ve organlarını aşağılama niteliğinde olmayıp ifade ve düşünceyi açıklama özgürlüğü kapsamında ağır eleştiri kapsamında kaldığı anlaşılmakla hukuka aykırılık unsuru itibariyle oluşmayan müsnet suçtan beraati yerine delillerin değerlendirilmesinde yanılgıya düşülerek yetersiz gerekçe ile yazılı şekilde mahkûmiyetine karar verilmesi,"

B. Uluslararası Hukuk

18. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (Sözleşme) 10. maddesi şöyledir:

"1. Herkes ifade özgürlüğü hakkına sahiptir. Bu hak, kamu makamlarının müdahalesi olmaksızın ve ülke sınırları gözetilmeksizin, kanaat özgürlüğünü ve haber ve görüş alma ve de verme özgürlüğünü de kapsar...

2. Görev ve sorumluluklar da yükleyen bu özgürlüklerin kullanılması, yasayla öngörülen ve demokratik bir toplumda ulusal güvenliğin, toprak bütünlüğünün veya kamu güvenliğinin korunması, kamu düzeninin sağlanması ve suç işlenmesinin önlenmesi, (...) için gerekli olan bazı formaliteler, koşullar, sınırlamalar veya yaptırımlara tabi tutulabilir."

19. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine (AİHM) göre ifade özgürlüğü, demokratik toplumun temelini oluşturan ana unsurlardandır. AİHM, ifade özgürlüğüne ilişkin kararlarında ifade özgürlüğünün toplumun ilerlemesi ve bireyin gelişmesi için gerekli temel şartlardan birini teşkil ettiğini yinelemektedir. AİHM'e göre -10. maddenin ikinci paragrafı saklı tutulmak

üzere- ifade özgürlüğü; sadece toplum tarafından kabul gören, zararsız veya ilgisiz kabul edilen "bilgi" ve "fikirler" için değil incitici, şoke edici ya da endişelendirici bilgi ve düşünceler için de geçerlidir. Bu; yokluğu hâlinde "demokratik bir toplum"dan söz edemeyeceğimiz çoğulculuğun, hoşgörünün ve açık fikirliliğin bir gereğidir. AİHM, 10. maddede güvence altına alınan bu hakkın bazı istisnalara tabi olduğunu ancak bu istisnaların dar yorumlanması ve bu hakkın sınırlandırılmasının ikna edici olması gerektiğini vurgulamıştır (Handyside/Birleşik Krallık [GK], B. No: 5493/72, 7/12/1976, § 49; Von Hannover/Almanya (No. 2) [BD], B. No: 40660/08 ve 60641/08, 7/2/2012, § 101).

20. AİHM Altuğ Taner Akçam/Türkiye (B. No: 27520/07, 25/10/2011) kararında, başvurucu hakkında mahkûmiyet kararı verilen 5237 sayılı Kanun'un 301. maddesinin kanunilik şartlarını taşıyıp taşımadığı üzerinde inceleme yapmıştır. Bu doğrultuda, AİHM ilk olarak kişilerin gerçekleştirdiği eylemlerinin neden olabileceği sonuçlar açısından ilgili hukukun makul olan ölçüde öngörebilmesini sağlamak için yeterli kesinlikle şekillendirilmesi gerektiğini vurgulamış ve her yasanın az ya da çok değişen şartlara ayak uydurabilme yeteneği açısından bir belirsizlik içermesinin olağan olduğunu hatırlatmıştır. Mahkeme bu kriterler doğrultusunda, 5237 sayılı Kanun'un 301. maddesinin -eski 765 sayılı Kanun'un 159. maddesi- belirliliği sağlayamadığı gerekçesiyle zaman içinde birçok değişikliğe uğradığını not ederek 2008 yılında gerçekleştirilen değişiklikler sonrası başvurucunun söz konusu kanunun belirli ve öngörülebilir olmadığı şikâyeti üzerine inceleme yaptığını belirtmiştir. Bu doğrultuda yapılan değişiklikleri ayrı ayrı ele alan AİHM, “Türklük” kavramının “Türk ulusu” şeklinde değiştirilmesine rağmen Yargıtay tarafından söz konusu kavramların aynı şekilde yorumlanacağını, bu nedenle kavramlardaki değişikliklerin temel bir farklılık oluşturmayacağını, ayrıca söz konusu kanun hükmünün yargı mercilerince geniş yorumlandığına da dikkat çekerek incitici, kırıcı veya rahatsız edici olarak değerlendirilen her türlü görüş veya fikrin ceza soruşturmasına evrilebileceğini belirtmiştir. AİHM kararında son olarak, söz konusu suçun Adalet Bakanı'nın iznine tabi olması şartının da anılan hükmün belirsizliğini gidermediğini belirtmiş, zira izin şartının değişen siyasete göre şekilleneceğini vurgulamıştır. Bu gerekçelerle AİHM, müdahaleye konu hükmün kanunilik şartlarını taşımadığı gerekçesiyle başvurucunun ifade özgürlüğünün ihlal edildiği sonucuna ulaşmıştır.

21. AİHM 5237 sayılı Kanun'un 301. maddesi -eski 765 sayılı Kanun'un 159. maddesi- kapsamındaki soruşturmalara dayanan bir müdahalenin, söz konusu soruşturmalar veya ceza davalarının yanlış olaylara dayanan, onur kırıcı söz ya da hakaretler içermeyen ve şiddete, silahlı direnişe ya da ayaklanmaya çağrı veyahut nefret söylemi teşkil etmeyen bir söylem ya da yazı nedeniyle açıldığında, demokratik bir toplumda gerekli olmadığı sonucuna ulaşmaktadır. AİHM ayrıca adli makamların, bu ceza soruşturmalarıyla başvuruculaların, kamu menfaatinden ileri gelen konularda düşüncelerini ifade etme istekleri üzerinde caydırıcı bir etkiye neden olduklarını değerlendirmiştir (Dink/Türkiye, B. No: 2668/07, 6102/08, 30079/08, 7072/09, 7124/09, 14/9/2010, §§ 134, 135; Dilipak/Türkiye, B. No. 29680/05, 15/9/2015, §§ 68-71; Çamyar/Türkiye, B. No. 42900/06, 5/9/2017, §§ 29-31).

22. AİHM, Dilipak/Türkiye kararında başvurucu tarafından kaleme alınan bir köşe yazısında silahlı kuvvetler mensubu bazı generalleri ülkenin genel siyasetiyle alakalı konulara karıştığı ve siyasi bir atmosfer yaratma amacıyla bazı sosyal çevrelerle bağlantılar kurdukları şeklindeki ifadelerinden dolayı başvurucunun devletin askerî teşkilatını aşağılama suçu nedeniyle hakkında ceza davası yürütülmesinin ifade özgürlüğünü ihlal edip etmediğini incelemiştir. AİHM, başvurucunun demokratik bir toplumda kamu yararından kaynaklanan

bir sorunla ilgili fikir ve düşüncelerini açıkladığını, silahlı kuvvetler mensuplarının da genel siyasetle ilgili konularda kamusal beyanda bulunmaları hâlinde, bu tartışmalara katılan tüm siyasiler ve her birey gibi, aksi görüş ve düşünce içerebilecek yorumlarla karşı karşıya kalabileceklerini belirtmiştir. AİHM ayrıca başvurucu tarafından kullanılan ifadelerin silahlı kuvvetler mensuplarına yönelik haksız saldırı teşkil etmediğini, şiddete veya nefrete teşvik etmediğini veya aşağılayıcı sözler içermediğini belirtmiştir. AİHM son olarak, başvurucu hakkında soruşturma açılıp ceza davası yürütülmesini, rahatsız ya da şok edici olarak değerlendirilen düşünce ya da görüşlerin, ceza yoluyla önlemeye yönelik yetkili makamların bir tepkisi olarak nitelemiş ve başvurucu üzerinde caydırıcı etkiye neden olduğunu belirterek ifade özgürlüğünün ihlal edildiğine karar vermiştir.

23. AİHM Fatih Taş/Türkiye (B. No. 6810/09, 4/9/2018) kararında, başvurucunun sahibi olduğu yayınevinden çıkan bir kitapta Türkiye'nin terörle mücadele ile ilgili koşullarının anlatıldığı olaylara ilişkin olarak yargı mercileri tarafından 5237 sayılı Kanun'un 301. maddesi kapsamında yürütülen ceza davası sonucunda başvurucunun adli para cezasına mahkûm edilmesinin ifade özgürlüğünü ihlal ettiği sonucuna ulaşmıştır. AİHM özellikle mahkûmiyete konu olan "Devlet-mafya-çete ilişkisinin; ulusal diriliş ve kurtuluş mücadelesi karşısında eski cennetleri yitirmenin telaş ve öfkesi ile Kürt halkının üstüne vahşet kusan; (...) kanlı faşist diktatörlüklerde yapıldığı gibi küçük çaplı katliamlar; Kürt halkı ayağa kalmış tarihi haksızlıkların ve katliamların hesabını sormada" şeklindeki ifadelerin devlet otoritelerine yönelik sert ve ölçüsüz eleştiriler olduğu kanaatine ulaşmıştır. AİHM ayrıca söz konusu ifadelerin haksız saldırı ya da hakaret niteliği taşımadığını; şiddet ve nefrete teşvik etmediğini ve bunun ulusal mahkemeler tarafından dikkate alınması gereken temel unsurlar olduğunu belirtmiştir. AİHM son olarak başvurucunun hakkında mahkûmiyet kararı verilmesinin kendi düşüncelerini ifade etme özgürlüğü üzerinde caydırıcı etkiye neden olacağını belirtmiştir.

24. AİHM Özlü/Türkiye (B. No: 45204/20, 8/10/2024) kararında da başvurucunun sosyal medya hesabı üzerinden yapmış olduğu "(...)S.nin verdiği rüşvetler yüzünden polisi, yargıyı tasfiye edip Anayasayı rafa kaldırdınız (...); Bu adamın Bakanlarınıza dağıttığı rüşvetler yüzünden Anayasayı askıya alıp; Emniyeti ve Yargıyı sıfırladınız; yerli ve milli polis teşkilatı kuruluyormuş. Yani cezaevlerine tıktıkları polisler Burkina-Fasodandı! İhraç ettikleri Güneydeki ülkeden gelmişlerdi! Emekli ettikleri sanırım Avustralya-Yeni Zelanda karışımı olabilir. Çünkü bazılarını aborjinlere benzettim! Emekli edemeyip her gün ayrı bir mobing şekli uyguladıkları da muhtemelen içimizdeki İrlandalılardır! Bu durumda 'yerli ve millinin' tanımını bulalım. Seçmiş oldukları; acem oğlanlarının önüne yatan, [Kuranın] ayetleriyle bakara makara diye dalga geçen, evlerinde beş tane para sayma makinası, çelik kasalar bulunduran ve paraları ayakkabı kutularında saklayanlar öz be öz 'yerli ve milli' oluyor! Üstüne örtmeye çalıştıkları çocuklara tecavüz olaylarını gerçekleştirenler de has milli! İhale alan ve milleti [soyan] işadamları da has yerli." vb. şeklindeki paylaşımların güncel siyasi ve yargısal haberler ve tartışmalara ilişkin fikir ve görüşleri olduğunu tespit etmiştir. AİHM ayrıca başvurucunun kullanmış olduğu bazı ifadelerin ciddiyetine rağmen söz konusu paylaşımların devlet organları ve yetkililere yönelik keskin ve abartılı bir eleştiri olarak değerlendirilebileceği ancak gereksiz yere saldırgan veya aşağılayıcı nitelikten yoksun olmadığını veya şiddete veya nefrete teşvik etmediğini belirterek başvurucunun ifade özgürlüğünün ihlal edildiğine karar vermiştir.

V. İNCELEME VE GEREKÇE

25. Anayasa Mahkemesinin 23/12/2025 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru

incelenip gereği düşünüldü:

A. Başvurucunun İddiaları ve Bakanlık Görüşü

26. Başvurucu, sosyal medya hesabı üzerinden yaptığı paylaşımların eleştirel mahiyette olduğunu, bu nedenle ifade özgürlüğünün ihlal edildiğini ileri sürmüştür. Ayrıca açıklamaların sendikanın darbe girişimine karşı tavrını göstermek olduğunu ve yazı içeriğinde sendika üyelerinin provokasyona gelmemeleri için yapılan uyarılar bulunması nedeniyle aynı zamanda sendikanın iç yazışması niteliğinde bulunduğunu belirterek örgütlenme özgürlüğünün ve sendika hakkının ihlal edildiğini iddia etmiştir.

27. Başvurucu son olarak ikametgâhının Ankara'da olmasına rağmen Konya'da yargılanması nedeniyle yetkisiz bir mahkemede yargılandığını, bu nedenle kanuni hâkim güvencesi hakkının ve soruşturma sürecinde ifadesine başvurulmadığını belirterek savunma hakkının kısıtlandığını ifade etmiş, adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini öne sürmüştür.

28. Bakanlık görüşünde öncelikle başvuruda kabul edilebilirlik şartlarının karşılanıp karşılanmadığının incelenmesi gerekliliğine dikkat çekildiği, kabul edilebilirlik şartlarının karşılandığının değerlendirilmesi hâlinde Anayasa Mahkemesince daha önce verilen kararlarda da belirtildiği üzere başvurucunun şikâyetinin esası bakımından yapılacak incelemede Anayasa ve mevzuat hükümleri doğrultusunda somut olayın kendine özgü koşullarının gözönüne alınması gerektiği ifade edilmiştir.

B. Değerlendirme

29. Anayasa Mahkemesi önceki kararlarında, kamu görevlileri sendikalarının faaliyet alanlarına ilişkin oldukça geniş açıklamalarda bulunmuştur (Ahmet Parmaksız [GK], B. No: 2017/29263, 22/5/2019, §§ 50, 62; Ayfer Altuntaş ve İkbal Ünzile Gürsoy [1. B.], B. No: 2018/24874, 31/3/2022, §§ 26, 36). Anayasa'da da sendikaların, üyelerinin çalışma ilişkilerinde ekonomik sosyal hak ve menfaatlerini korumak ve geliştirmek için kurulacağı belirtilmiş olup sendikaların sosyal ve ekonomik faaliyetlerinin de doğrudan sendikaların amaçları doğrultusunda çekirdek faaliyet alanında yer aldığı konusunda şüphe bulunmamaktadır (Ahmet Parmaksız, § 60). Somut olayda başvurucu darbe girişimi gibi ülkede yaşanan vahim bir olayın ardından bir sendikanın genel başkanı sıfatıyla sosyal medya hesabından bir açıklama yayımlamıştır. Başvurucu her ne kadar söz konusu paylaşımı sendika başkanı sıfatıyla yayımladığını iddia etmişse de paylaşımın sendikaların çekirdek faaliyet alanı ile ilgili olmadığı, bu yönde bir talep içermediği aksine başvurucunun siyasi içeriğe sahip eleştirilerinden ibaret bulunduğu anlaşıldığından eldeki olaya konu müdahalenin ifade özgürlüğü kapsamında incelenmesi gerektiği değerlendirilmiştir.

30. Anayasa'nın "Düşünceyi açıklama ve yayma hürriyeti" başlıklı 26. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"Herkes, düşünce ve kanaatlerini söz, yazı, resim veya başka yollarla tek başına veya toplu olarak açıklama ve yayma hakkına sahiptir. Bu hürriyet Resmî makamların müdahalesi olmaksızın haber veya fikir almak ya da vermek serbestliğini de kapsar. ...

Bu hürriyetlerin kullanılması, ... başkalarının şöhret veya haklarının,... veya yargılama görevinin gereğine uygun olarak yerine getirilmesi amaçlarıyla sınırlanabilir..."

1. Kabul Edilebilirlik Yönünden

31. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini

gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan ifade özgürlüğünün ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

2. Esas Yönünden

a. Müdahalenin Varlığı

32. Sosyal medya hesabında yapmış olduğu paylaşımlar nedeniyle cezalandırılan başvurucunun ifade özgürlüğüne müdahalede bulunulduğu açıktır.

b. Müdahalenin İhlal Oluşturup Oluşturmadığı

33. Anayasa'nın 13. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"Temel hak ve hürriyetler, ... yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, ... demokratik toplum düzeninin ... gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz."

34. Yukarıda anılan müdahale, Anayasa'nın 13. maddesinde belirtilen koşulları yerine getirmediği müddetçe Anayasa'nın 26. maddesinin ihlalini teşkil edecektir. Bu sebeple sınırlamanın Anayasa'nın 13. maddesinde düzenlenmiş olan kanun tarafından öngörülme, Anayasa'nın 26. maddesinin ikinci fıkrasında belirtilen haklı sebeplerden bir veya daha fazlasına dayanma, demokratik toplum düzeninin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olmama koşullarına uygun olup olmadığının belirlenmesi gerekir.

i. Kanunilik

35. Başvurucu, sosyal medya hesabı üzerinden yaptığı paylaşım nedeniyle hakkında yapılan yargılama sonucunda 5237 sayılı Kanun'un 301. maddesi uyarınca mahkûm edilmiştir. Bu doğrultuda ifade özgürlüğüne gerçekleştirilen müdahalenin dayanağı olan söz konusu kanun hükmünün kanunilik ölçütünü karşılayıp karşılamadığı incelenecektir.

36. Yukarıda da belirtildiği üzere, AİHM Altuğ Taner Akçam/Türkiye kararında söz konusu kanun hükmünün öngörülebilirlik şartlarını sağlamadığı gerekçesiyle ifade özgürlüğünün ihlal edildiği sonucuna ulaşmıştır. Bununla birlikte AİHM, özellikle 2008 yılında söz konusu hükmün belirliliğini artırmaya yönelik yapılan kanuni değişikliklere dikkat çekmiş ancak anılan değişikliğin hükmün uygulayıcısı konumunda olan Yargıtayın içtihadında bir değişikliğe neden olmayacağı değerlendirmesinde bulunmuştur (bkz. § 20). Başka bir deyişle, AİHM ulaştığı sonuçla söz konusu hükmün lafzından öte hükmün yorumuyla ilgili bir öngörülebilirlik sorunu olduğunu tespit etmiştir. Kaldı ki AİHM sonraki tarihlerde benzer niteliğe sahip başvurularda yapmış olduğu değerlendirmelerde de söz konusu hüküm yönünden kanunilik incelemesi yapma gereği duymamış, başvuruya konu müdahalelerin demokratik toplumda gerekli olup olmadığını inceleyerek bir sonuca ulaşmayı tercih etmiştir (bkz. §§ 21-24).

37. Bu durumda mevcut başvurunun koşullarında ilgili normun kanunla sınırlama ölçütünü karşılayıp karşılamadığına ilişkin nihai bir değerlendirme yapmaya değil müdahalenin demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun olup olmadığının belirlenmesine ihtiyaç olduğu değerlendirilmiştir. Kaldı ki başvurucunun söz konusu hükmün Anayasa'ya aykırı olduğuna yönelik bir şikâyeti bulunmadığı da dikkate alındığında eldeki başvuruda müdahalenin kanunilik ölçütü bakımından kesin bir sonuca varmaya gerek olmadığı kanaatine varılmıştır.

ii. Meşru Amaç

38. Başvurucunun kullandığı birtakım ifadeler nedeniyle cezalandırılmasının kamu düzeninin korunması ve suçluların cezalandırılması meşru amaçlarına dayandığı değerlendirilmiştir.

iii. Demokratik Toplum Düzeninin Gereklerine Uygunluk

(1) Genel İlkeler

39. İfade özgürlüğü kişinin haber ve bilgilere, başkalarının fikirlerine serbestçe ulaşabilmesi, düşünce ve kanaatlerinden dolayı kınanmaması, bunları tek başına veya başkalarıyla birlikte çeşitli yollarla serbestçe ifade edebilmesi, anlatabilmesi, savunabilmesi, başkalarına aktarabilmesi ve yayabilmesi anlamına gelir. Anayasa Mahkemesi çok sayıda kararında ifade özgürlüğünün demokrasinin işleyişi için yaşamsal önemde olduğunu belirtmiştir (Bekir Coşkun [GK], B. No: 2014/12151, 4/6/2015, §§ 33-35; Mehmet Ali Aydın [GK], B. No: 2013/9343, 4/6/2015, §§ 42, 43; Tansel Çölaşan [1. B.], B. No: 2014/6128, 7/7/2015, §§ 35-38).

40. Demokrasiyle yakın ilişkisi nedeniyle ifade özgürlüğüne yönelik bir müdahalenin demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun kabul edilebilmesi için zorunlu bir toplumsal ihtiyacı karşılaması ve orantılı bir müdahale olması gerekir (Bekir Coşkun, §§ 53-55; Mehmet Ali Aydın, §§ 70-72; AYM, E.2017/162, K.2018/100, 17/10/2018, § 96). Müdahaleyi oluşturan tedbirin zorunlu bir toplumsal ihtiyacı karşıladığının kabul edilebilmesi için amaca ulaşmaya elverişli olması, başvurulabilecek en son çare ve alınabilecek en hafif önlem olarak kendisini göstermesi gerekir (bazı farklılıklarla birlikte bkz. Bekir Coşkun, § 51; Mehmet Ali Aydın, § 68; Tansel Çölaşan, § 51). İfade özgürlüğü sadece toplum tarafından kabul gören veya zararsız veya ilgisiz kabul edilen bilgi ve fikirler için değil, aynı zamanda incitici, şoke edici ya da endişelendirici bilgi ve düşünceler için de geçerlidir (Emin Aydın (2) [2. B.], B. No: 2013/3178, 25/6/2015, § 35).

41. Kamu otoritelerine veya kamu politikalarına yönelik eleştirilerde, sarf edilen bazı görüş ve ifadeler kamu gücünü kullanan organlar nazarında kabul edilemez görülse bile hukukun üstünlüğüne dayanılarak oluşturulan demokratik bir toplumda kurulu düzene, politikalara ve uygulamalara karşı çıkan veya kamu gücünü kullanan organların eylemlerini eleştiren, onları kabul edilemez bulan fikirler serbestçe açıklanmalıdır (Mehmet Ali Aydın, § 69; Ayşe Çelik [2. B.], B. No: 2017/36722, 9/5/2019, § 53).

42. Kamu otoritelerinin -kamu gücünü kullandıkları için- kabul edilebilir eleştiri sınırlarının özel bireylere nazaran çok daha geniş olduğu unutulmamalıdır. Demokratik bir sistemde, kamu otoritelerinin eylemlerinin ve ihmallerinin yalnızca yasama ve yargı organlarının değil aynı zamanda kamuoyunun da sıkı denetimi altında olduğu her zaman gözönünde bulundurulmalıdır (Ayşe Çelik, § 54; Bekir Coşkun, § 66; Ergün Poyraz (2) [GK], B. No: 2013/8503, 27/10/2015, § 69).

43. Kamu otoriteleri, kendilerine yönelik saldırı ve eleştirilere farklı araçlarla cevap ve tepki verme imkânına sahiptir. Bu imkânların varlığı nedeniyle kamu gücünü kullanan otoriteler haksız sözel saldırılar karşısında -şiddete teşvik içermedikçe- ceza soruşturma ve kovuşturmasına başvurma hususunda kendilerini sınırlandırmalıdır (Zübeyde Füsun Üstel ve diğerleri [GK], B. No: 2018/17635, 26/7/2019, § 107).

(2) İlkelerin Olaya Uygulanması

44. Sendika başkanı olan başvurucu 15 Temmuz 2016 tarihinde FETÖ/PDY tarafından

gerçekleştirilen darbe girişimine (detaylı bilgi için bkz. Aydın Yavuz ve diğerleri [GK], B. No: 2016/22169, 20/6/2017, §§ 12-20) ve hükûmetin politikalarına yönelik tepkisini sosyal medya hesabından paylaşmıştır. Başvurucunun paylaşımda kullandığı ifadeler nedeniyle hakkında soruşturma başlatılmış ve yürütülen ceza davası sonucunda ise Türkiye Cumhuriyeti Hükûmetini alenen aşağılama suçundan hapis cezasının ertelenmesine karar verilmiştir. Bu karar istinaf ve temyiz kanun yollarından geçerek kesinleşmiştir.

45. Başvuruda incelenmesi gereken başvurucunun ifade özgürlüğü ile kamu düzeninin tesisi meşru amacı arasında adil bir dengelemenin yapılıp yapılmadığıdır. Anayasa Mahkemesi söz konusu dengelemenin anayasallığını incelerken yargı mercilerinin bu konudaki gerekçeleri üzerinden hareket edecektir. Bu kapsamda yukarıda yer verilen genel ilkelerde belirtilen ölçütlerden (bkz. §§ 39-41) hareketle yargı makamlarının başvurucunun mahkûmiyetine hükmederken ilgili ve yeterli bir gerekçe ortaya koyup koymadıkları belirleyici olacaktır.

46. Başvurucu darbe girişimi gibi ülkede yaşanan vahim bir olayın ardından bir sendikanın genel başkanı sıfatıyla sosyal medya hesabından bir açıklama yayımlamıştır. Açıklamada başvurucu; darbe girişimini kınadığını belirtirken temel bazı konulardaki fikri ayrılıklarından da kaynaklandığı anlaşılabilen görüşlerini, ülke yönetimine ilişkin ağır ve abartılı bulunabilecek birtakım ifadelerle dile getirmiştir. Bu sözler nedeniyle yürütülen ceza yargılamasında ilk derece mahkemesi ifadelerin bütünü üzerinden bir anlamlandırma ve buna göre bir değerlendirme yapma yerine paylaşımda geçen "Kendisi de bir darbe ürünü olan, tarihimizin en ırkçı, gerici, bölücü neo Osmanlıcı hükümetiyle-darbeci faşizan hükümete de buradan bir kez daha sesleniyoruz" şeklindeki ifadeleri bağlamından koparark eleştiri kapsamında kalmadığı, dolayısıyla müsnet suçun işlendiği sonucuna ulaşmıştır. Her ne kadar yapılan açıklamalarda sert eleştirel bir dil kullanılmışsa da Anayasa Mahkemesi birçok kararında daha önce de belirtildiği üzere toplumsal ve siyasal ortama veya sosyoekonomik dengesizliklere, etnik sorunlara, ülke nüfusundaki farklılıklara, daha fazla özgürlük talebine veya ülke yönetim biçiminin eleştirisine yönelik düşüncelerin, bu düşünceler devlet yetkilileri veya toplumun önemli bir bölümü için rahatsız edici olsa dahi (Abdullah Öcalan [GK], B. No: 2013/409, 25/6/2014, § 95) açıklanmasının, yayılmasının, aktif, sistemli ve inandırıcı bir şekilde başkalarına aşılanmasının, telkin ve tavsiye edilmesinin ifade özgürlüğünün koruması altında olduğunu vurgulamıştır (Zübeyde Füsun Üstel ve diğerleri, § 80; Ayşe Çelik, § 44; Sırrı Süreyya Önder [GK], B. No: 2018/38143, 3/10/2019, § 65). Kaldı ki en geniş siyasi özne olan devlete yönelik eleştirinin sınırları bireylere yöneltilen eleştirilere göre çok daha geniş bir konuma sahiptir (Zübeyde Füsun Üstel ve diğerleri, § 129). Ayrıca kamu gücünü kullanan organların eleştirilere cevap verilmesi hususunda ülkedeki herkesten daha fazla güç ve imkâna sahip olduğu kabul edilmelidir (Zübeyde Füsun Üstel ve diğerleri, § 138).

47. Öte yandan Türkiye'de yaşayan ve bireyler veya kurumlar düzeyinde hemen herkesi derinden etkileyen, demokratik kazanımları yok etme amacı güden, anayasal sisteme göre seçilmiş meşru hükûmeti ortadan kaldırmayı amaçlayan menfur darbe teşebbüsünün ardından kamuoyunun birçok kesiminden kendi düşüncelerine uygun şekilde farklı ve öznel birtakım görüşlerin dile getirilmesi tabii bir durumdur. Bu kapsamda ifade edilen görüşlerden bazıları ise yaşanan vahim hadiseyi kınamanın yanı sıra ülke yönetimini de yaptığı tercihler ve güttüğü genel siyaset bakımından eleştirme yoluna gitmiştir. Nitekim bu doğrultuda başvurucunun da bir sendika başkanı olarak ve temsil ettiği kesimi konsolide etmek amacıyla toplumsal tartışmaya yönelik sert eleştirel bir dil kullanarak rahatsız edici birtakım açıklamalarda bulunduğu kabul edilmelidir. Ancak bir düşünce açıklamasının ifade

özgürlüğü kapsamında kalıp kalmadığı değerlendirilirken söz konusu ifadelerin tutarlı, isabetli ya da rahatsız edici olup olmadıkları belirleyici olmaz. Bu noktada kullanılan sözlerin yerinde ya da kabule şayan olup olmadığının değil, söz konusu ifadelerin bir bağlam içerisinde şiddeti teşvik etmeden ya da şiddeti övüp onaylamadan veya nefret söylemine dönüşmeden dile getirilip getirilmediğinin değerlendirilmesi gerekmektedir. Diğer bir ifadeyle haksız olduğu açık olsa dahi bu yöndeki ifadeler de anılan şartları taşıması durumunda ifade özgürlüğü güvencesinden faydalanacaktır. Dolayısıyla başvurucunun sarf ettiği ifadeler bir bütün olarak değerlendirildiğinde sebepsiz bir haksız saldırı niteliğine sahip olduğu söylenemeyecektir. Zira sarf edilen sözlerin salt ağır olması, yetkilileri sert biçimde eleştirmesi, keskin bir dil kullanılarak ifade edilmesi ve hatta tek taraflı, çelişkili ve subjektif olması şiddete tahrik ettiği, topluma, devlete ve demokratik siyasal düzene yönelik olarak bir tehlike ortaya çıkarttığı anlamına gelmeyecektir (Zübeyde Füsun Üstel ve diğerleri, § 128). Kaldı ki Yargıtay içtihatları da dikkatli şekilde incelendiğinde kamuoyunu ilgilendiren olaylarla ilgili yapılan sert eleştirel ifadelerin suça teşvik etmediği veya nefret söylemi içermediği sürece ifade özgürlüğü kapsamında kaldığının belirtildiği görülecektir (bkz. §§ 16-17).

48. Son olarak Anayasa Mahkemesi çok sayıdaki kararında ifade özgürlüğüne gerekçesiz olarak veya Anayasa Mahkemesince ortaya konulan kriterleri karşılamayan bir gerekçe ile yapılan müdahalelerin Anayasa'nın 26. maddesini ihlal edeceğini ifade etmiştir (Kemal Kılıçdaroğlu [1. B.], B. No: 2014/1577, 25/10/2017, § 58; Bekir Coşkun, § 56; Tansel Çölaşan, § 56; Zübeyde Füsun Üstel ve diğerleri, § 120). Yukarıda yapılan tespitler kapsamında yargı mercilerinin gerekçelerinin davanın temeliyle ilgili maddi ve hukuki sorunların açıklığa kavuşturulması bakımından ilgili ve yeterli olduğu kabul edilemez. Zira ilk derece mahkemesi başvuruya konu ifadenin dile getirilme nedenini, kullanılan sözün arka planı olup olmadığını, yöneltilen sözlerin bir bütün olarak ele alındığında neden eleştiri kapsamında kalmadığını, kamu makamlarının başvurucuya yönelik cevap verme imkânının bulunup bulunmadığını, başvurucunun bir sendika genel başkanı olarak söz konusu ifadeleri dile getirmesi gözetildiğinde cezalandırmanın ifade özgürlüğü üzerinde caydırıcı bir etki oluşturma ihtimalini değerlendirmemiştir. Dolayısıyla somut olayda başvurucunun paylaşımı sonucunda hakkında mahkûmiyet kararı verilmesinin zorunlu bir sosyal ihtiyaca karşılık geldiğine ilişkin ilgili ve yeterli gerekçenin ortaya konulmadığı sonucuna varılmıştır.

49. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 26. maddesinde güvence altına alınan ifade özgürlüğünün ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

Ömer ÇINAR bu sonuca katılmamıştır.

50. Başvurucu; yetkisiz bir mahkemede yargılandığı iddiasıyla kanuni hâkim güvencesinin, soruşturma sürecinde ifadesine başvurulmaması nedeniyle de savunma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür. İfade özgürlüğünün ihlal edildiği iddiası yönünden ulaşılan sonuç ve buna ilişkin aşağıda hükmedilen giderim türü gözetildiğinde başvurucunun bu iddialarının ayrıca incelenmesine gerek olmadığına karar verilmesi gerekir.

VI. GİDERİM

51. Başvurucu; ihlalin tespiti, yeniden yargılama yapılması ile 50.000 TL manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

52. Başvuruda tespit edilen anayasal hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın

148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

53. Eski hâle getirme kuralı çerçevesinde ihlalin sonuçlarının bütünüyle ortadan kaldırılabilmesi için başvurucuya manevi zararları karşılığında net 34.000 TL manevi tazminat ödenmesine karar verilmesi gerekir.

VII. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. İfade özgürlüğünün ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA OYBİRLİĞİYLE,

B. Anayasa'nın 26. maddesinde güvence altına alınan ifade özgürlüğünün İHLAL EDİLDİĞİNE Ömer ÇINAR'ın karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA,

C. Diğer ihlal iddialarının İNCELENMESİNE GEREK OLMADIĞINA OYBİRLİĞİYLE,

D. Kararın bir örneğinin ifade özgürlüğünün ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Konya 16. Asliye Ceza Mahkemesine (E.2019/372, K.2019/673) GÖNDERİLMESİNE,

E. Başvurucuya net 34.000 TL manevi tazminat ÖDENMESİNE, tazminata ilişkin diğer taleplerin REDDİNE,

F. 664,10 TL harç ve 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 40.664,10 TL yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

G. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

H. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 23/12/2025 tarihinde karar verildi.

KARŞIOY

Başvurucu, sosyal medya üzerinden yapılan bir paylaşım nedeniyle hakkında hapis cezasına hükmedilmesinin ifade özgürlüğünü ihlal ettiğini iddia etmiş, Mahkememiz çoğunluğu tarafından yapılan değerlendirmede, başvurucunun Anayasa’nın 26. maddesinde güvence altına alınan ifade özgürlüğü hakkının ihlal edildiği kabul edilmiştir. Aşağıda belirttiğimiz gerekçeler ile çoğunluk görüşüne katılmıyorum. Şöyle ki;

Başvurucu olayın gerçekleştiği tarihte öğretmen olup, aynı zamanda Eğitim-İş sendikasının genel başkanıdır. Başvurucu tarafından, 15 Temmuz darbe girişiminin hemen sonrasında darbe girişimini kınamak adına sosyal medya hesabı üzerinden bir paylaşım gerçekleştirilmiştir. Söz konusu paylaşımda darbe girişimi kınanmakla birlikte paylaşımın başlığı ve içeriği incelendiğinde "İleri Demokrasi Söylemi İle Ülkeyi Faşizan Bir Şekilde Yönetenler Ortağınız Olan Darbecilerinizi de Alınız ve Gidiniz'", yine "…Kendisi de bir darbe ürünü olan tarihimizin en ırkçı, gerici, bölücü neo Osmanlıcı hükümetiyle iş kolumuzdaki eğitim emekçilerinin hakkını, hukukunu ve ekmeğini korurken neredeyse her gün karşı karşıya gelmemiz bile bir darbe girişimini hoş karşılamamızı sağlayamaz…" şeklinde hükümet aleyhine aşağılayıcı ifadeler içerdiği görülmektedir. Nitekim yerel mahkeme bu paylaşımın eleştiri amacıyla yapılan düşünce açıklaması olmadığını, bu nedenle ifade özgürlüğü kapsamında değerlendirilemeyeceğini belirterek, başvurucu aleyhine Türkiye Cumhuriyeti'ni alenen aşağılamak suçundan 5 ay hapis cezasına hükmetmiş ve cezayı ertelemiştir.

Anayasanın 26. maddesinde herkesin düşünce ve kanaatlerini söz, yazı, resim veya başka yollarla tek başına veya toplu olarak açıklama ve yayma hakkına sahip olduğu belirtilmiş, bu hürriyetlerin kullanılmasının, millî güvenlik, kamu düzeni, kamu güvenliği, Cumhuriyetin temel nitelikleri ve Devletin ülkesi ve milleti ile bölünmez bütünlüğünün korunması, suçların önlenmesi, suçluların cezalandırılması, Devlet sırrı olarak usulünce belirtilmiş bilgilerin açıklanmaması, başkalarının şöhret veya haklarının, özel ve aile hayatlarının yahut kanunun öngördüğü meslek sırlarının korunması veya yargılama görevinin gereğine uygun olarak yerine getirilmesi amaçlarıyla sınırlanabileceği belirtilmiştir. Buna göre, kişilerin şeref ve itibarının ve Devletin ülkesi ve milleti ile bölünmez bütünlüğünün korunması, suçların önlenmesi ve cezalandırılması gibi amaçlar ile kanunla ifade özgürlüğüne müdahale edilmesi ve sınırlanması mümkündür.

Türk Ceza Kanunu'nun üçüncü bölümünde "Devletin Egemenlik Alametlerine ve Organlarının Saygınlığına Karşı Suçlar" düzenlenmiş olup, "Türk Milletini, Türkiye Cumhuriyeti Devletini, Devletin kurum ve organlarını aşağılama" kenar başlığı altında yer alan 301. maddesinin 1. fıkrasında "(1) Türk Milletini, Türkiye Cumhuriyeti Devletini, Türkiye Büyük Millet Meclisini, Türkiye Cumhuriyeti Hükümetini ve Devletin yargı organlarını alenen aşağılayan kişi, altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır" düzenlemesine yer verilmiştir. Anayasanın 26. maddesinde, kişilerin şeref ve itibarının korunması, Devletin ülkesi ve milleti ile bölünmez bütünlüğünün korunması, suçların önlenmesi ve cezalandırılması gibi amaçlar ile ifade özgürlüğünün sınırlanması mümkün kılındığından Türk Ceza Kanunu'nun 301. maddesinde öngörülen düzenlemeler kanunilik ölçütünü karşılamaktadır.

Somut olayda yerel mahkeme gerekçeli kararında özetle, söz konusu paylaşımın TCK'nın 301. maddesinde sayılan kurumların saygınlığını azaltmaya yönelik aşağılayıcı ifadeler içerdiği, bu nedenle ifade özgürlüğü kapsamında kalmadığı, paylaşımın sosyal medya hesabı üzerinden yapıldığı, bu şekilde sosyal medya ortamlarında çok sayıda kişinin görmesine imkan sağlandığını belirtmiş ve TCK'nın 301. maddesinde düzenlenen suçun maddi ve manevi unsurlarının oluştuğu, sanığın cezalandırılması gerektiği vicdani kanaatine ulaşmıştır.

Anayasa Mahkemesi Emin Aydın kararında (Emin Aydın, B. No: 2013/2602, Karar Tarihi; 23/1/2014) kamu görevlilerin daha fazla eleştiriye katlanmaları gerektiğini belirttikten sonra onların kamuoyu önünde itibarsızlaştırılması nedeniyle somut olayda adli para cezasına

hükmedilmesi ve hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararı verilmesini Anayasa'ya aykırı görmemiştir. Mahkeme, kararında Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin Janowski/Polonya kararına da atıf yapmıştır. Anayasa Mahkemesi söz konusu kararında özetle (Emin Aydın, B. No: 2013/2602, Karar Tarihi; 23/1/2014), "77. Nitekim AİHM, Janowski davasında, gazeteci olan başvurucunun belediye görevlilerinin yüzlerine karşı "aptal" ve "hödük" ifadelerini kullanması sonucu yerel mahkemece cezalandırılmasını ifade özgürlüğü kapsamında inceleyerek, başvurucunun bu sözlerinin, kamuoyunu ilgilendiren konularda yapılan bir fikir alışverişi kapsamında olmadığını, bu sözlerin kamuya açık bir alanda ve birçok kişinin önünde sarf edildiğini bu sebeple başvurucunun olayda gazeteci değil sıradan bir vatandaş olarak kabul edileceğini, kamu görevlilerine yapılan bu hakaretin kabuledilebilir eleştiri sınırını aştığını belirterek, kullanılan sözlerin ifade ve basın özgürlüğü kapsamında değerlendirilemeyeceğine karar vermiştir (bkz. Janowski/Polonya, B.No: 25716/94, 21/1/1999, §§32-35).78. Diğer taraftan müdahalenin ölçülülüğü değerlendirilirken dikkate alınması gereken başka bir husus da uygulanan yaptırımın ağırlığıdır… 79. … Somut olayda başvurucu hakkında ceza davası açılmış ve yargılanmış olmakla birlikte başvurucu aleyhine hapis cezası verilmekten kaçınılarak adli para cezasına hükmedildiği ve verilen cezanın da hükmün açıklanmasının geri bırakılması suretiyle uygulanmadığı görülmektedir." gerekçelerine yer vermiş, sanık hakkında adli para cezası verildikten sonra hükmün açıklanmasının geri bırakılması suretiyle kararın uygulanmamasını da ölçülü bir yaptırım olarak değerlendirmiştir.

Somut olayımızda ise, başvurucu aleyhine 5 ay hapis cezasına hükmedilerek, TCK'nın 301. maddesinde düzenlenen cezanın alt sınırı olan 6 ay hapis cezasından daha az bir cezaya hükmedilmiş, yine bu ceza ertelenmiştir. Cezanın asgari sınırın altında olduğu ve ertelendiği nazara alındığında söz konusu yaptırım ölçülü olmaktadır.

Anayasa Mahkemesi'nin yerleşik içtihatlarında ifade edildiği üzere, delillerin değerlendirilmesi ve hukuk kurallarının yorumlanması bireysel başvurunun ikincilliği ilkesi gereği yargılamayı yapan derece mahkemelerinin görevidir. Anayasa Mahkemesinin görevi ise, derece mahkemelerinin yorumlarının açıkça keyfi veya bariz takdir hatası içerecek nitelikte olup olmadığını incelemektir. Yerel mahkeme, somut olay bağlamında dosya kapsamındaki delilleri değerlendirmiş, başvurucunun ifadesine başvurarak sosyal medya hesabını kullandığını belirlemiş, kararını gerekçelendirerek başvurucu hakkında ilgili Kanun maddeleri çerçevesinde cezaya hükmetmiş ve cezayı ertelemiştir. Başvurucunun cezalandırılması, devletin anayasal organlarının itibarının korunması bağlamında zorunlu toplumsal bir ihtiyaca karşılık geldiği gibi, asgari sınırın altında hükmedilen hapis cezasının ertelenmesi nedeniyle müdahalenin orantılı olduğu ve demokratik toplum düzeninin gereklerine de aykırı olmadığı kabul edilmelidir.

Yukarıda belirttiğimiz nedenlerle, başvurucunun Anayasanın 26. maddesinde düzenlenen ifade özgürlüğü hakkının ihlal edilmediği kanaatinde olduğumdan, aksi yöndeki çoğunluk görüşüne katılmıyorum.

Üye Ömer ÇINAR

S.S. GÖLMARMARA VE ÇEVRESİ SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFİ

B. No: 2022/53600 | Karar tarihi: 23.12.2025

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2022/53600

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

S.S. GÖLMARMARA VE ÇEVRESİ SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFİ BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2022/53600)

Karar Tarihi: 23/12/2025

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Yıldız SEFERİNOĞLU Kenan YAŞAR Metin KIRATLI

Raportör : Mutlu ALAF

Başvurucu : S.S. Gölmarmara ve Çevresi Su Ürünleri Kooperatifi

Vekili : Av. Cem ALTIPARMAK

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, ödeme emrinin iptali için idare aleyhine açılan davada adli yardım talebinin reddedilmesi nedeniyle mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

A. Bireysel Başvuruya Konu Dava Süreci

2. Başvurucu, davalı idare tarafından kendisine gönderilen ödeme emrinin iptali için 18/3/2022 tarihinde Manisa 1. İdare Mahkemesinde (Mahkeme) adli yardım talepli dava açmıştır. Mahkeme 31/3/2022 tarihli ara kararı ile adli yardım talebinin reddine itiraz kanun yolu açık olmak üzere karar vermiştir.

3. Başvurucu, karara itiraz etmiştir. Manisa 2. İdare Mahkemesi 27/4/2022 tarihli kararı ile itirazı kesin olarak reddetmiştir. Başvurucu, bu karar üzerine harçları ve gider avansını yatırmıştır.

4. Başvurucu, adli yardım talebinin reddine ilişkin nihai kararı 29/4/2022 tarihinde öğrendikten sonra 10/5/2022 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

B. Bireysel Başvurudan Sonraki Yargılama Süreci

5. Mahkeme 13/5/2022 tarihli kararı ile dilekçenin reddine karar vermiştir. Başvurucu, dilekçenin reddi kararı doğrultusunda yeniden dava açmıştır. Mahkeme 2/11/2022 tarihli kararı ile dava konusu işlemin iptaline karar vermiştir. Kararda, yargılama giderlerinin davalı idareden alınarak başvurucuya ödenmesine hükmedilmiştir. Davalı idare karara karşı istinaf kanun yoluna başvurmuştur. İzmir Bölge İdare Mahkemesi 6. İdari Dava Dairesi 23/2/2023 tarihli kararı ile istinaf başvurusunu kesin olarak reddetmiştir.

6. Başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

7. Başvurucu adli yardım talebinde bulunmuştur. Ödeme gücünden yoksun olduğu anlaşılan başvurucunun adli yardım talebinin kabulüne karar verilmesi gerekir.

8. Başvurucu, adli yardımda bulunabilecek kişilerin yalnızca gerçek kişiler ile kamuya yararlı dernek ve vakıfların olmasının mahkemeye erişim hakkını ihlal ettiğini ileri sürmüştür.

9. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde; davalı idareden aldığı belgeleri sunmuş ve yapılacak incelemede Anayasa ve ilgili mevzuat hükümleri ile somut olayın kendine özgü koşullarının da dikkate alınması gerektiği ifade edilmiştir. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı beyanda bulunmamıştır.

10. Başvuru, mahkemeye erişim hakkı yönünden incelenmiştir.

11. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un "Bireysel başvuruların kabul edilebilirlik şartları ve incelenmesi" başlıklı 48. maddesinin (5) numaralı fıkrası şöyledir:

"Kabul edilebilirlik şartları ve incelemesinin usul ve esasları ile ilgili diğer hususlar İçtüzükle düzenlenir."

12. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün (İçtüzük) "Düşme kararı" başlıklı 80. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"Bölümler ya da Komisyonlarca yargılamanın her aşamasında aşağıdaki hâllerde düşme kararı verilebilir:

…

ç) Bölümler ya da Komisyonlarca saptanan herhangi bir başka gerekçeden ötürü, başvurunun incelenmesinin sürdürülmesini haklı kılan bir neden görülmemesi."

13. İçtüzük'ün 80. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (ç) bendi uyarınca Anayasa Mahkemesince saptanan herhangi bir gerekçeden dolayı başvurunun incelenmesinin sürdürülmesini haklı kılan bir sebebin olmadığı kanaatine varılması hâlinde başvuru hakkında düşme kararı verilebilir (Cemil Pınarbaşı [1. B.], B. No: 2020/22227, 18/10/2022, § 13).

14. Olayda başvurucu idari işlemin iptali için adli yardım talepli dava açmıştır. Adli yardım talebi Mahkeme tarafından reddedilmiştir. Bu karara karşı yaptığı itirazın reddi üzerine başvurucu, harcı ve gider avansını yatırmıştır. Yargılama sonucunda dava konusu işlemin iptaline ve yargılama giderlerinin davalıdan alınarak başvurucuya ödenmesine karar

verilmiştir. Başvurucunun yargılama için yatırmış olduğu harçları ve yargılama giderlerini yargılamada aleyhine hüküm kurulan davalıdan tahsil etmesi mümkün hâle gelmiştir. Bu itibarla başvurucunun davasının esasının incelendiği ve yargılama sonucunda yargılama giderlerinin başvurucuya ödenmesine karar verildiği görülmekle İçtüzük'ün 80. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (ç) bendine göre başvurunun incelenmesinin sürdürülmesini haklı kılan bir neden kalmadığı sonucuna varılmıştır.

15. Öte yandan İçtüzük'ün 80. maddesinin (2) numaralı fıkrasında öngörülen başvurunun incelenmesinin devamında Anayasa'nın uygulanması ve yorumlanması veya temel hakların kapsamının ve sınırlarının belirlenmesi ya da insan haklarına saygının gerekli kıldığı herhangi bir durumun da söz konusu olmadığı anlaşılmıştır.

16. Açıklanan gerekçelerle İçtüzük'ün 80. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (ç) bendi uyarınca başvurunun düşmesine karar verilmesi gerekir.

III. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Adli yardım talebinin KABULÜNE,

B. Başvurunun DÜŞMESİNE,

C. 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 339. maddesinin (2) numaralı fıkrası uyarınca tahsil edilmesi mağduriyetine neden olacağından adli yardım talebi kabul edilen başvurucunun yargılama giderlerini ödemekten TAMAMEN MUAF TUTULMASINA 23/12/2025 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

AYDIN ŞENTÜRK VE DİĞERLERİ

B. No: 2022/54605 | Karar tarihi: 23.12.2025

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2022/54605

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

AYDIN ŞENTÜRK VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2022/54605)

Karar Tarihi: 23/12/2025

R.G. Tarih ve Sayı: 16/3/2026 - 33198

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Yıldız SEFERİNOĞLU Kenan YAŞAR Metin KIRATLI

Raportör : Mutlu ALAF

Başvurucular : 1. Aydın ŞENTÜRK 2. Erdem GÜZEL 3. Şeref İPEK

Vekili : Av. Tuğçe Türksen ÇERÇİ BAYAZIDOĞLU

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, işçilik alacaklarına ilişkin açılan davada mahkemenin hukuki nitelendirmeyi hatalı yaptığı ve yargılama sürecinde alacakların belirlenebilir hâle gelmemesinden dolayı ıslah yapılamadığı ve yapılan yargılama giderleri sebebiyle külfet yüklendiği nedeniyle mahkemeye erişim hakkının, yargılamanın uzun sürede sonuçlandırılması nedeniyle de makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.

2. Başvurucular, Ordu İş Mahkemesinde fazlaya ilişkin haklarını saklı tutarak işçilik alacakları için alacak davası açmıştır. Ordu İş Mahkemesi yetkisizlik kararı vererek dosyayı Gölköy Asliye Hukuk Mahkemesine (iş mahkemesi sıfatıyla) (Mahkeme) göndermiştir.

3. Başvuruculara talebi üzerine dosya yetkili Mahkemeye gönderilmiştir. Mahkemece bireysel başvuruya konu dosyalar kapsamında bulunan ibranamedeki ve makbuzdaki imzaların kime ait olduğunun tespiti için dosyaların imza incelemesine gönderilmesine karar verilmiştir. İmzaların başvuruculara ait olduğu tespit edilmiştir. Mahkeme tarafından dosyaların hesap bilirkişisine gönderilmesine karar verilmiştir. Bilirkişi raporlarında

başvurucuların alacak kalemleri tespit edilmiştir. Başvurucular, bilirkişi raporlarına itiraz etmiştir.

4. Duruşmada başvuruculara talep sonucunun miktar veya değerini tam ve kesin olarak belirlemesi için iki haftalık kesin süre verilmesine ve tarafların raporlara itirazlarının reddine karar verilmiştir.

5. Mahkemece bir sonraki duruşmadan önce 1/11/2021 tarihinde ara kararı tesis edilmiştir. Bu ara kararında son celsede tesis edilen talep artırım dilekçesi sunulmasına ve tarafların bilirkişi raporlarına itirazlarının reddine ilişkin ara kararlardan dönülmesine, tarafların ayrı ayrı bilirkişi raporlarına karşı itirazlarının kabulüne ve davanın tespit olunan türü ve tarafların zamanaşımı yönündeki ıslah ve beyan dilekçeleri dikkate alınarak dosyanın aynı bilirkişiye tevdisi ile tekrar ek rapor tanzimine karar verilmiştir. Başvuruculların da ıslah dilekçesi sunması hususunda "muhtariyetine" denilmiştir. Mahkeme tarafından bu ara kararlarının gerekçesi olarak ön inceleme duruşmasında davanın türüne ilişkin herhangi bir tespit yapılmadığı ve davanın belirsiz alacak davası gibi kabul edilerek başvurucular vekiline son celse talep artırım dilekçesi hususunda süre verildiği ancak davanın türünün kısmi dava olduğu, bu bakımdan davalıların zamanaşımı yönündeki itirazlarının yeniden incelenmesinin gerektiğine işaret edilmiştir. Dosya yeniden bilirkişiye gönderilmiştir.

6. Ek bilirkişi raporunda davada talep edilen alacak kalemleri için zamanaşımı süresinin ne kadar olduğu hususuna değinilmiş ve dava dilekçesinde talep edilen miktarlar yönünden alacakların zamanaşımına uğramadığı tespiti yapılmıştır. Fazlaya ilişkin haklar yönünden ise zamanaşımının söz konusu olacağı belirtilmiştir. Bu ek rapor başvurucular vekiline tebliğ edilmiştir. Başvurucular bu rapora karşı sundukları itiraz dilekçesinde taleplerinin en başından beri belirsiz alacak davasına ilişkin olduğunu, bilirkişinin yetkisini aşarak dava türünü belirlediğini, Yargıtay kararlarına göre dava türünün belirlenmesi için kendilerine makul süre verilmesi gerektiğini ifade etmiştir.

7. Son duruşmada başvurucular vekili, davanın kabulüne karar verilmesini talep etmiştir. Mahkeme, başvuruculların dava dilekçesinde talep ettiği tutarlar yönünden davanın kabulüne miktar itibarıyla kesin olmak üzere karar vermiştir. Mahkeme, gerekçesinde davayı kısmi dava olarak nitelendirmiştir.

8. Başvurucular, nihai kararı 15/4/2022 tarihinde öğrendikten sonra 13/5/2022 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur. Başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

9. 2022/56659, 2022/56670 ve 2022/58223 numaralı başvuruların 2022/54605 numaralı başvuru ile birleştirilmesine karar verilmesi gerekir.

A. Mahkemeye Erişim Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

10. Başvurucular, Mahkemenin ara kararı ile davanın türü, zamanaşımı, ıslah ve beyan dilekçelerinin bilirkişi marifeti ile değerlendirilmesine karar vermesinin adil yargılanma hakkını ihlal ettiğini, yargılamanın yanlış yönde ilerlemesi ve alacaklarının belirlenebilir hâle gelmemesi nedeniyle ıslah yapmalarının mümkün olmadığını, adalete olan ulaşımlarının engellendiğini iddia etmiş; bu nedenle maddi zarara uğradıklarını ileri sürmüştür.

11. Başvuru, mahkemeye erişim hakkı kapsamında incelenmiştir.

12. Adil yargılanma hakkının en temel unsurlarından biri olan mahkemeye erişim hakkı, bir uyuşmazlığı mahkeme önüne taşıyabilmek ve uyuşmazlığın etkili şekilde karara bağlanmasını isteyebilmek anlamına gelir. Kişinin mahkemeye başvurmasını engelleyen veya mahkeme kararını anlamsız hâle getiren, bir başka ifadeyle mahkeme kararını önemli ölçüde etkisizleştiren sınırlamalar mahkemeye erişim hakkını ihlal edebilir (Özkan Şen [2. B.], B. No: 2012/791, 7/11/2013, § 52).

13. Öncelikle başvuruculara mahkemeye erişim hakkına müdahalede bulunulup bulunulmadığı değerlendirilmelidir.

14. Somut olayda başvurucular, işçilik alacaklarının tahsili için fazlaya ilişkin haklarını saklı tutarak dava açmıştır. Yargılama esnasında başvuruculara alacak kalemleri bilirkişi raporu ile tespit edilmiş ancak başvurucular talep artırım ya da ıslah dilekçesi sunmamıştır. Mahkeme, başvuruculara dava dilekçesinde talep ettiği alacak kalemleri üzerinden davanın kabulüne karar vermiştir.

15. Yargılama esnasında başvuruculara alacak kalemlerinin hesaplanması için dosya iki defa bilirkişiye gönderilmiş ve başvuruculara alacakları tam olarak tespit edilmiştir. Son bilirkişi raporundan sonraki duruşmada Mahkeme, talep sonucunun miktar veya değerini tam ve kesin olarak belirlemeleri için başvuruculara iki haftalık kesin süre verilmesine karar vermiş ancak bir sonraki duruşmadan önce tarafların yokluğunda ara kararı tesis etmiştir. Bu ara kararında son celsede tesis edilen talep artırım dilekçesi sunulmasına ve tarafların bilirkişi raporlarına itirazlarının reddine ilişkin ara kararlarından dönülmesine, tarafların ayrı ayrı bilirkişi raporlarına karşı itirazlarının kabulüne ve davanın tespit olunan türü ve tarafların zamanaşımı yönündeki ıslah ve beyan dilekçeleri dikkate alınarak dosyanın aynı bilirkişiye tevdi ile tekrar ek rapor tanzimine karar verilmiştir. Başvuruculara da ıslah dilekçesi sunması hususunda "muhtariyetine" denilmiştir. Mahkeme bu ara kararlarının gerekçesi olarak ön inceleme duruşmasında davanın türüne ilişkin herhangi bir tespit yapılmadığını ve davanın belirsiz alacak davası gibi kabul edilerek başvurucular vekiline son celsede talep artırım dilekçesi hususunda süre verildiğini ancak davanın türünün kısmi dava olduğunu belirtmiş, bu bakımdan davalıların zamanaşımı yönündeki itirazlarının yeniden incelenmesinin gerektiğine işaret etmiştir.

16. Bilirkişi ek raporuna göre başvuruculara fazlaya ilişkin hakları zamanaşımına uğramıştır. Başvurucular, yargılamanın yanlış yönde ilerlemesi ve yargılamada geçen süre nedeniyle ıslah yapamadıklarını iddia etmiş; ayrıca bilirkişi raporuna itirazlarında davanın türünün belirsiz alacak davası olduğunu ileri sürmüştür. Kısmi alacak davasından farklı olarak belirsiz alacak davasında zamanaşımı süresi alacağın tamamı için davanın açıldığı tarihten itibaren kesilmektedir. Ancak başvurucular bu iddialarının gereği olarak alacak kalemlerinin belirlenebilir hâle gelmesinden sonra talep artırım dilekçesi sunmamıştır.

17. Mahkeme ise ara kararı ile davanın türünün kısmi alacak davası olduğu tespitini yapmış ve başvuruculara ıslah dilekçesi sunması hususunda muhtariyetine karar vermiştir. Yargılamanın uzun sürmesi nedeniyle başvuruculara fazlaya ilişkin hakları zamanaşımına uğramış olsa da başvurucular fazlaya ilişkin haklarını talep ettiğine yönelik iradesini ortaya koyan ıslah dilekçesi de sunmamıştır. Mahkeme de taleple bağlılık ilkesini gözeterek davayı dava dilekçesi doğrultusunda talep edilen tutarlar üzerinden kabul etmiştir. Bu itibarla başvuruculara mahkemeye erişim hakkına yönelik bir müdahaleden söz edilemeyeceği, başvuruculara şikâyetinin açıkça dayanaktan yoksun olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

18. Başvurucular; yargılama süresince yargılama giderleri ödediklerini, bu giderlerin yüksek

olması nedeniyle adalete erişim haklarının kısıtlandığını da ileri sürmüştür. Başvuruculaların yargılama gideri olarak ayrı ayrı 1.828,35 TL ödedikleri, yargılama yapılması için bu giderlerin karşılanmasının zorunlu olduğu, yargılama sonucunda da bu giderlerin başvuruculara ödenmesine karar verildiği görülmüştür. Bu itibarla başvuruculaların bu şikâyetlerinin de açıkça dayanaktan yoksun olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

19. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

B. Makul Sürede Yargılanma Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

20. Başvurucular, makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğini iddia etmiştir.

21. 9/1/2013 tarihli ve 6384 sayılı Tazminat Komisyonunun Görevleri ile Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Kanun'da değişiklik yapan 2/3/2024 tarihli ve 7499 sayılı Kanun uyarınca üç ay içinde yapılacak müracaat üzerine makul süre şikâyetlerinin Tazminat Komisyonu tarafından inceleneceği düzenlenmiştir. Nitekim Anayasa Mahkemesi Ahmet Kartalkuş ([2. B.], B. No: 2019/39635, 19/3/2024) kararında ilk bakışta ulaşılabilir olan ve ihlal iddialarıyla ilgili başarı şansı sunma ve yeterli giderim sağlama kapasitesi olduğu görülen Tazminat Komisyonuna başvuru yolu tüketilmeden yapılan başvurunun incelenmesinin bireysel başvurunun ikincil niteliği ile bağdaşmayacağı sonucuna ulaşmıştır. Somut başvuruda da anılan kararda açıklanan ilkelerden ve varılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

22. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

III. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Başvuruların BİRLEŞTİRİLMESİNE,

B. 1. Mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

2. Makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

C. Yargılama giderlerinin başvurucular üzerinde BIRAKILMASINA 23/12/2025 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

SENEM PAŞA

B. No: 2022/55033 | Karar tarihi: 23.12.2025

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2022/55033

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

SENEM PAŞA BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2022/55033)

Karar Tarihi: 23/12/2025

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Yıldız SEFERİNOĞLU Kenan YAŞAR Metin KIRATLI

Raportör : Eren Can BENAKAY

Başvurucu : Senem PAŞA

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, güvenlik soruşturması ve arşiv araştırmasının olumsuz sonuçlandığı gerekçesiyle silahsız özel güvenlik çalışma izni ile özel güvenlik kimlik kartı talebinin reddine dair işleme karşı açılan davada sonuca etkili iddiaların kararda karşılanmaması nedeniyle gerekçeli karar hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Başvurucu, silahsız özel güvenlik çalışma izni ve özel güvenlik kimlik kartı talebi ile Manisa Valiliğine (Valilik) başvurmuştur. Valilik, başvurucu hakkında gerçekleştirdiği güvenlik soruşturmasının olumsuz sonuçlanması nedeniyle 26/2/2019 tarihinde talebi reddetmiştir. Başvurucu, ret işlemine karşı 6/5/2019 tarihinde iptal davası açmıştır.

3. Manisa 2. İdare Mahkemesi (Mahkeme) 10/10/2019 tarihinde davayı reddetmiştir. Kararın gerekçesinin ilgili kısmı şöyledir:

"Uyuşmazlıkta, dava konusu işlemin nedeni olarak, davacının FETÖ/PDY terör örgütüne aidiyeti, iltisaklı veya irtibatı olduğunun tespit edilmesi hususu gösterildiğinden, Mahkememizin 06.09.2019 tarihli ara kararı ile bu duruma ilişkin somut bilgi ve belgelerin istenildiği, ara kararına cevaben gönderilen bilgi ve belgeler ile Müflis Asya Katılım Bankası A.Ş. İflas İdaresinin 06.03.2019 tarih ve 30892476 sayılı yazısı ekinde gönderilen bir adet CD içeriğinin incelenmesinden davacının adı geçen bankada; 27.10.2014 tarihinde internet

bankacılığı açtırdığı ve halen açık durumda bulunduğu, 02.10.2014 tarihinde açtırdığı debit kartın geçici kapalı durumunda bulunduğu, 02.10.2014 ve 15.10.2014 tarihlerinde açtığı iki adet cari mevduatın halen açık durumda bulunduğu, 03.10.2014 ve 04.02.2015 tarihlerinde açtığı iki adet katılım hesabını ise 28.01.2016 tarihinde kapattığı görülmüştür.

...

Bu durumda, davacının, 2014 yılının 10. ayında Bank Asya'da birden fazla ve 2015 yılının şubat ayında bir adet hesap açmış olduğu, hesap açma tarihlerinin örgüt liderinin Bank Asya'ya para yatırılması talimatının verildiği 2014 yılından sonraki tarihte olduğu, dolayısıyla anılan bankaya finansal destek/yardım sağlandığı dönemde hesap açıldığı hususunun sabit olduğu, her ne kadar gelinen aşamada terör örgütü üyesi olduğuna yönelik hakkında kesinleşmiş mahkeme kararı bulunmasa da, aktarılan hukuki olaylar ve yapılan açıklamalar birlikte dikkate alındığında, davalı idarece makul ve hukuken de itibar edilebilir bir nedene dayalı olarak davacının FETÖ/PDY terör örgütüyle irtibatı ve iltisakı bulunduğu yolunda bir değerlendirme yapılmış olduğu sonucuna varıldığından, davacının silahsız özel güvenlik çalışma izni ve silahsız özel güvenlik kimlik kartı talebinin reddedilmesine ilişkin dava konusu işlemde hukuka aykırılık görülmemiştir."

4. Başvurucu, karara karşı 5/11/2019 tarihinde istinaf kanun yoluna başvurmuştur. İzmir Bölge İdare Mahkemesi 6. İdari Dava Dairesi (Bölge İdare Mahkemesi) 7/1/2020 tarihinde istinaf başvurusunu reddetmiştir. Başvurucu, karara karşı 13/2/2020 tarihinde temyiz kanun yoluna başvurmuştur. Danıştay Onuncu Dairesi (Danıştay) 21/2/2022 tarihinde temyiz talebini reddetmiştir.

5. Başvurucu, nihai kararı 15/4/2022 tarihinde öğrendikten sonra 16/5/2022 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur. Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

6. Başvurucu, hiçbir terör örgütü ile irtibatı olmadığını, bankada hesap açtırmanın tek başına terör örgütü ile iltisak anlamına gelmeyeceğini, hesap hareketlerinin rutin banka işlemleri olduğunu, hakkında açılmış herhangi bir ceza davası bulunmadığını iddia ederek adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

7. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde; idari yargı mercilerinin dava konusu maddi olay ve olguları, delilleri değerlendirmesini, hukuk kurallarını yorumlamasını ve uygulamasını, uyuşmazlıkla ilgili vardığı sonucu ve kullandığı takdir yetkisinin sebeplerini gerekçelendirdiği belirtilmiştir. Başvurucunun iddialarının mahkemelerce delillerin değerlendirilmesi ve hukuk kurallarının yorumlanmasına ilişkin olup olmadığının ve mahkeme kararlarında bariz takdir hatası veya açık keyfîlik oluşturan bir hususun bulunup bulunmadığının, bir başka ifadeyle özellikle başvurucunun şikâyetlerinin kanun yolu şikâyeti niteliğinde olup olmadığının dikkate alınması gerektiği bildirilmiştir. Başvurucu, Bakanlığın görüşüne karşı beyanında bireysel başvuru formunda belirttiği hususları yinelemiştir.

8. Başvuru, gerekçeli karar hakkı kapsamında değerlendirilmiştir.

9. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

10. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki

gerekçeli karar hakkı, kişilerin hakkaniyete uygun bir şekilde yargılanmalarını sağlamayı ve bu amaca uygunluk yönünden yargılamanın denetlenmesini amaçlamaktadır. Mahkeme kararlarının, davanın temel maddi ve hukuki sorunları ile taraflarca ileri sürülen ve davanın sonucunu etkileyen iddia ve itirazlar hakkında delillerle bağ kurulmak suretiyle yeterli gerekçe içermesi zorunludur. Uyuşmazlığın hukuki ve maddi sorunlarıyla ilgisiz değerlendirmelere kararda yer verilmesi de gerekçeli karar hakkıyla bağdaşmamaktadır. Karar gerekçesinin belirtilen unsurları taşıması, yargılamanın adil yargılanma hakkı güvencelerine uygun şekilde yürütülüp yürütülmediğinin taraflarca öğrenilmesini sağladığı gibi ayrıca demokratik bir toplumda kendi adlarına verilen yargı kararlarının sebeplerini toplumun öğrenmesinin sağlanması için de gereklidir (bazı eklemeler ve farklılıklarla birlikte bkz. Sencer Başat ve diğerleri [GK], B. No: 2013/7800, 18/6/2014, §§ 31, 34).

11. Diğer taraftan kanun yolu incelemesi yapan merciinin, yargılamayı yapan mahkemeyle aynı sonuca ulaşması ve bunu aynı gerekçeyi kullanarak veya aynı atıfla kararına yansıtması, kararın gerekçelendirilmiş olması bakımından yeterli görülebilir. Bununla birlikte ilk derece mahkemesince karşılanmayan veya ancak ilk defa kanun yolu merciinde ileri sürülebilecek nitelikteki esaslı iddia ve itirazların kanun yolu merciince de değerlendirilmemesi gerekçeli karar hakkının ihlaline yol açabilir (bazı eklemeler ve farklılıklarla birlikte bkz. Mehmet Yavuz [1. B.], B. No: 2013/2995, 20/2/2014, § 51).

12. Mahkeme kararında başvurucunun güvenlik soruşturmasının olumsuz olarak sonuçlanması Bank Asyada birden fazla hesabı olmasına dayandırılmıştır. Mahkeme tarafından hesapların açılma ve kapanma tarihleri belirtilmesine karşın hesap hareketlerine dair bir bilgilendirme yapılmamıştır. Hesaplardaki hareketlerin rutin bankacılık işlemi olup olmadığı, değerinin ne kadar olduğu, açılma ve kapanma tarihleri arasında ne kadar para giriş ve çıkışı sağlandığı aktarılmamıştır. Başka bir deyişle başvurucunun hesap açtırma ve hesaplarda yaptığı işlemlerin terör örgütüyle irtibatını ve iltisakını nasıl sağladığı Mahkeme tarafından ortaya konulmamıştır. Zira yalnızca hesap açma ve kapatma, terör örgütü ile irtibat ve iltisak için yeterli olmayıp hesaplarda yapılan işlemlerin bu amaca dair olduğu Mahkeme tarafından açıklanmalıdır. Mahkeme ise yalnızca hesapların sayısı ile açılma ve kapanma tarihlerine kararında yer vermiştir.

13. Kural olarak mahkeme kararında esasa ilişkin hususlarda yeterli gerekçe bulunması hâlinde kanun yolu mercilerince bu karara atıf yapılarak değerlendirme yapılması makul görülebilir. Mahkeme kararında gerekçe bulunmadığı hâllerde ise başvuruculların ileri sürdüğü esaslı itirazların kanun yolu mercileri tarafından gerekçeli şekilde karşılanması gerekir. Somut olayda başvurucunun temel iddialarının Mahkemece kararda tartışılmamasına ve gerekçe oluşturulmamasına rağmen başvurucunun esaslı iddialarının Bölge İdare Mahkemesince ve Danıştayca da karşılanmadığı görülmüştür.

14. Sonuç olarak başvurucu hakkında elde edilen bilgilerin idari işlemi neden ve nasıl haklılaştırdığı hususunun yargılama mercilerinin gerekçelerinde yer almadığı görülmüştür. Yargılama mercileri başvurucu hakkında elde edilen bilgileri herhangi bir şekilde değerlendirmemiş, bilginin tesis edilen işleme ulaşmadaki hukuki etkisi ve benzeri boyutları ile işin esasıyla ilgili kendi değerlendirmesini ortaya koymamıştır. Diğer bir ifadeyle güvenlik soruşturmasının sonucuna ilişkin başvurucunun iddiaları yeterli bir şekilde açıklığa kavuşturulmamıştır.

15. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi

gerekir.

16. Başvurucunun mülkiyet hakkı, çalışma hakkı ile suçta ve cezada kanunilik ilkesinin ihlal edildiğini ileri sürdüğü görülmekte ise de gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine karar verildiğinden diğer ihlal iddiaları hakkında kabul edilebilirlik ve esas yönünden ayrıca bir inceleme yapılmasına gerek olmadığına karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

17. Başvurucu, ihlalin tespiti ile yeniden yargılama yapılması talebinde bulunmuştur.

18. Başvuruda tespit edilen anayasal hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

19. Öte yandan hak ihlali kararından Anayasa Mahkemesinin davanın sonucuyla ilgili olarak bir tutum sergilediği sonucu çıkarılmamalıdır. Anayasa Mahkemesince verilen hak ihlali kararı uyuşmazlığın sonuçlarından bağımsız olup davanın kabulüne, reddine ya da beraate veya mahkûmiyete karar verilmesi gerektiği anlamına gelmemektedir. Kural olarak yargılamanın her aşamasında olduğu gibi ihlalin sonuçlarını gidermek üzere yeniden yapılacak yargılama sonunda da delillerin dava ile ilişkisini kurma ve bunları değerlendirip sonuç çıkarma yetkisi ilgili mahkemelere aittir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Diğer ihlal iddialarının İNCELENMESİNE GEREK OLMADIĞINA,

D. Kararın bir örneğinin gerekçeli karar hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Manisa 2. İdare Mahkemesine (E.2019/445, K.2019/925) GÖNDERİLMESİNE,

E. 664,10 TL harçtan oluşan yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

F. Ödemenin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

G. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 23/12/2025 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

SABRİ ÖZEREN VE DİĞERLERİ

B. No: 2022/67744 | Karar tarihi: 23.12.2025

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2022/67744

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

SABRİ ÖZEREN VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2022/67744)

Karar Tarihi: 23/12/2025

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Yıldız SEFERİNOĞLU Kenan YAŞAR Metin KIRATLI

Raportör : Selçuk KILIÇ

Başvurucular : Sabri ÖZEREN ve diğerleri [bkz. ekli listenin (D) sütunu]

Vekilleri : [bkz. ekli listenin (E) sütunu]

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, birleştirilen hizmet süreleri üzerinden emeklilik aylığı bağlananlara emekli ikramiyesi ödenebilmesi için kamudaki görevin kıdem tazminatına hak kazanma şartlarına uygun olarak sona ermesi koşulunun aranması nedeniyle mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak ayrımcılık yasağının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir. Başvurular, süresinde yapılmıştır. Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

2. Ekli listenin (B) sütununda bulunan başvurular, konu yönünden hukuki irtibat bulunması nedeniyle birleştirilmiş ve inceleme 2022/67744 numaralı bireysel başvuru dosyası üzerinden yürütülmüştür.

3. Talepte bulunan ve ödeme gücünden yoksun olduğu anlaşılan başvurucuların adli yardım taleplerinin kabulüne karar verilmesi gerekir.

4. Başvurucular, farklı sosyal güvenlik kurumlarına tabi hizmet süreleri birleştirilmek suretiyle hesaplanan hizmet süresi için kendilerine emekli aylığı bağlandığı hâlde emekli

ikramiyesi verilmemesinin hukuka aykırı olduğunu belirtmiştir. Ayrıca hizmet süresi birleştirmesi yapmadan emekliye ayrılanlara herhangi bir şart aranmaksızın emekli ikramiyesi ödenmekteyken kendileri gibi hizmet süresi birleştirmesi yaparak emekli olabileceklere aynı hakkın tanınmaması nedeniyle ayrımcılığa uğradıklarını iddia etmiştir. Memuriyetlerinin kıdem tazminatına hak kazanma şartlarına uygun olarak sona ermediği gerekçesiyle emekli ikramiyesi ödenmeden emekli aylığı bağlanması işlemine karşı açtıkları iptal davalarının reddedilmesi sebebiyle mülkiyet hakkı ile eşitlik ilkesinin ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

5. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde, iddiasını ispat edemeyen ve iddiasını belirli bir kanun hükmüne ya da istikrarlı bir içtihada dayandırmayan başvuruculaların Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkı kapsamına giren bir ekonomik değeri veya en azından böyle bir değeri elde etme yönünde meşru bir beklentisi olmadığı ifade edilmiştir. Başvurucular, Bakanlık görüşüne karşı başvuru formundaki iddialarını yinelemiştir.

6. Başvuruculaların emekli ikramiyesi ödenmemesine dair şikâyetlerinin esas itibarıyla mülkiyet hakkını ilgilendirdiği anlaşıldığından ihlal iddialarının mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak ayrımcılık yasağı çerçevesinde incelenmesi gerektiği değerlendirilmiştir.

7. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak ayrımcılık yasağının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

8. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Fikret Aslan ([GK], B. No: 2019/41241, 25/2/2025) kararında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Anılan başvuruda aynı şikâyet yönünden mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak ayrımcılık yasağının ihlal edildiğine karar verilmiştir. Kararda kıdem tazminatına hak kazanma şartlarına uygun olarak sona ermiş olma kuralının yalnızca hizmet birleştirmesi suretiyle emekli aylığı bağlananlar için geçerli olduğu, emekli aylığı bağlanması için 8/6/1949 tarihli ve 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanunu ile 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun 4. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında süresi tek başına yeterli olanların kanun hükmünde kararname ile kamu görevinden çıkarılsalar dahi emekli ikramiyesi alabildiği belirtilmiş, kamu görevinden çıkarıldığı hâlde anılan kapsamdaki sigortalılık süresi aylık bağlanmaya yeterli olanlar ile aylık bağlanmaya yeterli olmayanlar arasında -emekli ikramiyesi ödenebilmesi için- 25/8/1971 tarihli ve 1475 sayılı mülga İş Kanunu'nun 14. maddesinde belirtilen kıdem tazminatına hak kazanma şartlarına uygun olarak sona erme kuralına tabi tutularak farklılık oluşturulduğu tespit edilmiştir. Bu çerçevede farklı muamelenin emekli aylığına hak kazanılması için gerekli sürenin önemli bir kısmını kamuda geçirdikten sonra kamu görevinden çıkarılan başvurucuya emekli ikramiyesine hak kazanma yönünden orantısız külfet yüklediği sonucuna varılarak mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak ayrımcılık yasağının ihlal edildiğine, ihlalin kanundan kaynaklanması nedeniyle kararın Türkiye Büyük Millet Meclisine bildirilmesine karar verilmiştir (Fikret Aslan, §§ 46-88).

9. Somut olayda da bu ilkelerden ayrılmayı gerektirir bir durum bulunmamaktadır. Emekli Sandığına bağlı olarak geçen hizmet süresinin tek başına yeterli olması hâlinde görevin ne şekilde sona erdiğine bakılmadan emekli ikramiyesi ödeneceği hâlde hizmet süresinin tek başına emekliliğe yeterli olmaması durumunda kıdem tazminatına hak kazanma şartlarına

uygun olarak hizmetin sona ermiş olma koşulunun aranması sonucu emekli ikramiyesine hak kazanma bakımından başvuruculara orantısız külfet yüklenmesinin mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak ayrımcılık yasağını ihlal ettiği sonucuna varılmıştır.

10. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak Anayasa'nın 10. maddesinde teminat altına alınan ayrımcılık yasağının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

11. Başvurucular; ihlalin tespiti, yeniden yargılama yapılması ile maddi ve manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

12. Başvuruya konu olayda Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak Anayasa'nın 10. maddesinde teminat altına alınan ayrımcılık yasağının ihlal edildiği ve ihlalin doğrudan 5434 sayılı Kanun'un 89. maddesinin ikinci fıkrasından kaynaklandığı sonucuna varılmıştır (Fikret Aslan, § 84).

13. Anayasa Mahkemesi, ihlalin kanundan kaynaklandığı hâllerde giderimin ne şekilde yapılacağı ile ilgili olarak Hulusi Yılmaz ([GK], B. No: 2017/17428, 1/12/2022) kararında ilkeleri tespit etmiştir. Buna göre ihlal, idari makamların veya yargı mercilerinin Anayasa'ya uygun yorum yapmalarına imkân vermeyecek açıklıkta bir kanun hükmünü uygulamaları veya kanundaki belirsizlikler nedeniyle ortaya çıkmışsa bu ihlal, kanunun uygulanmasından değil doğrudan kanundan kaynaklanmaktadır. Bu durumda ancak ihlale yol açan kanun hükmünün ortadan kaldırılması veya ilgili hükmün yeni ihlallere yol açılmayacak bir şekilde değiştirilmesi ya da yeni ihlallere yol açılmasının önüne geçilmesi için belirsizliğin ortadan kaldırılması hâlinde söz konusu ihlalin bütün sonuçlarıyla giderilebildiğinden söz edilebilir (Hulusi Yılmaz, § 56).

14. Anayasa Mahkemesinin Hulusi Yılmaz kararında benimsendiği üzere kanundan kaynaklanan ihlal durumunda ihlalin giderimini sağlayabilecek yöntemlerden biri de ihlale neden kanuni düzenlemenin Anayasa'ya aykırı olduğu gerekçesiyle ilgili mahkemesince itiraz yoluna başvurulmasıdır. Bu bağlamda somut başvuruda Anayasa'nın 152. maddesi uyarınca ilgili kanun hükmünün iptali için Anayasa Mahkemesine itiraz yoluyla başvurulmasının sağlanması amacıyla yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunduğu sonucuna varılmıştır.

15. İhlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasının yeterli bir giderim sağlayacağı anlaşıldığından tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Adli yardım talebinde bulunan başvuruculara adli yardım taleplerinin KABULÜNE,

B. Mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak ayrımcılık yasağının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

C. Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak Anayasa'nın 10. maddesinde teminat altına alınan ayrımcılık yasağının İHLAL EDİLDİĞİNE,

D. Kararın bir örneğinin mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak ayrımcılık yasağının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere ekli listenin (H)

sütununda gösterilen mahkemelere GÖNDERİLMESİNE,

E. Başvuruculların tazminat talebinin REDDİNE,

F. Ekli listenin (G) sütununda yer alan başvuru harçları ile ekli listenin (F) sütununda yer alan vekâlet ücretinin tabloda gösterildiği şekliyle başvuruculara ÖDENMESİNE,

G. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvuruculların Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal faiz UYGULANMASINA,

H. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 23/12/2025 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

NURETTİN CANTÜRK

B. No: 2022/72938 | Karar tarihi: 23.12.2025

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2022/72938

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

NURETTİN CANTÜRK BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2022/72938)

Karar Tarihi: 23/12/2025

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Yıldız SEFERİNOĞLU Kenan YAŞAR Metin KIRATLI

Raportör : Ayça GANİDAĞLI DEMİRCİ

Başvurucu : Nurettin CANTÜRK

Vekili : Av. Sedat GÖR

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru; taşınmaza kamulaştırma yapılmadan el atılması ve bunun karşılığında hükmedilen tazminatın enflasyon karşısında değer kaybına uğratılması nedeniyle mülkiyet hakkının, gerekçeli kararın süresinde yazılmaması nedeniyle de makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir. Başvuru, süresinde yapılmıştır. Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

A. Kamulaştırmasız El Atma Nedeniyle Mülkiyet Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

2. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Şevket Karataş ([GK], B. No: 2015/12554, 25/10/2018), Celalettin Aşçıoğlu ([1. B.], B. No: 2013/1436, 6/3/2014), Mustafa Asiler ([2. B.], B. No: 2013/3578, 25/2/2015) ile İbrahim Oğuz ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2013/5926, 6/10/2015) kararlarında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede başvurucuların taşınmazlarına yapılan kamulaştırmasız el atmanın Anayasa'nın 13., 35. ve 46. maddeleri ile 4/11/1983 tarihli ve 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu'nda belirtilen usule uymadığı belirtilerek mülkiyet hakkına yapılan

söz konusu müdahalenin kanunilik ilkesini ihlal ettiği sonucuna ulaşılmıştır. Somut başvuruda da anılan kararlarda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

3. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

B. Kamulaştırmasız El Atma Karşılığında Hükmedilen Tazminatın Değer Kaybına Uğratılması Nedeniyle Mülkiyet Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

4. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Ali Şimşek ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2014/2073, 6/7/2017), Mehmet Akdoğan ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2013/817, 19/12/2013), Kadir Çakar ([1. B.], B. No: 2015/18908, 21/3/2018), Hanım Çeyiz ve Mehmet Gündüz ([1. B.], B. No: 2015/19289, 17/7/2018), Türkan Poyraz ([1. B.], B. No: 2015/15388, 13/9/2018) ve Emine Dilek Onaran ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2017/19987, 12/2/2020) kararlarında kamulaştırma bedellerinin ve kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatın enflasyon karşısında değer kaybına uğratılmasına veya uğratılarak ödenmesine ilişkin şikâyetleri inceleyerek uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede kamulaştırma bedellerinin ve kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatın enflasyon karşısında önemli ölçüde değer kaybına uğratılmasının veya uğratılarak ödenmesinin başvuruculara şahsi olarak aşırı ve olağan dışı bir külfet yüklediğini belirterek mülkiyet hakkının ihlal edildiği sonucuna ulaşmıştır. Somut başvuruda da anılan kararlarda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

5. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

C. Makul Sürede Yargılanma Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

6. Eldeki başvuruda yer alan iddialara benzer iddialar Anayasa Mahkemesince daha önce Hatice Akgül ([1. B.], B. No: 2018/35900, 25/2/2021) ve Ahmet Kardeşgiden ([1. B.], B. No: 2019/4066, 20/12/2022) kararlarında adil yargılanma hakkı kapsamındaki makul sürede yargılanma hakkı bağlamında ele alınmıştır. Bu sebeple anılan şikâyetin makul sürede yargılanma hakkı yönünden incelenmesi gerekir.

7. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Veysi Ado ([GK], B. No: 2022/100837, 27/4/2023) kararında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede Anayasa Mahkemesi 9/1/2013 tarihli ve 6384 sayılı Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine Yapılmış Bazı Başvuruların Tazminat Ödenmek Suretiyle Çözümüne Dair Kanun'un geçici 2. maddesinde 28/3/2023 tarihli ve 7445 sayılı Kanun'un 40. maddesi ile yapılan değişikliğe göre 9/3/2023 tarihi (bu tarih dâhil) itibarıyla derdest olan, yargılamaların makul sürede sonuçlandırılmadığı iddialarıyla yapılan başvurulara ilişkin olarak Tazminat Komisyonuna başvuru yolu tüketilmeden yapılan başvurunun incelenmesinin bireysel başvurunun ikincil niteliği ile bağdaşmayacağı neticesine varmıştır. Somut başvuruda da anılan kararda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

8. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

9. Başvurucu; ihlalin tespiti ile 100.000 TL maddi ve 250.000 TL manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

10. Kamulaştırmasız el atma şikâyeti nedeniyle mülkiyet hakkının ihlalinin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmamaktadır. Olayda ihlalin sonuçlarının ortadan kaldırılması bakımından etkin giderim yolu tazminat olarak görülmektedir. Eski hâle getirme kuralı çerçevesinde ihlalin sonuçlarının bütünüyle ortadan kaldırılabilmesi için başvurucuya net 34.000 TL manevi tazminat ödenmesine karar verilmesi gerekir.

11. Kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatın değer kaybetmesi nedeniyle tespit edilen mülkiyet hakkı ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100). Öte yandan ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasının yeterli bir giderim sağlayacağı anlaşıldığından tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. 1. Kamulaştırmasız el atma nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

2. Kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatın değer kaybına uğratılması nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

3. Makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

B. 1. Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının kamulaştırmasız el atma nedeniyle İHLAL EDİLDİĞİNE,

2. Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatın değer kaybına uğratılması nedeniyle İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Kararın bir örneğinin mülkiyet hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Espiye Asliye Hukuk Mahkemesine (E.2020/133, K.2022/18) GÖNDERİLMESİNE,

D. Başvurucuya net 34.000 TL manevi tazminat ÖDENMESİNE, tazminata ilişkin diğer taleplerin REDDİNE,

E. 664,10 TL harç ve 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 40.664,10 TL yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

F. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

G. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 23/12/2025 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

SABRİ AVCI

B. No: 2022/76806 | Karar tarihi: 23.12.2025

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2022/76806

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

SABRİ AVCI BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2022/76806)

Karar Tarihi: 23/12/2025

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Yıldız SEFERİNOĞLU Kenan YAŞAR Metin KIRATLI

Raportör : Ayça GANİDAĞLI DEMİRCİ

Başvurucu : Sabri AVCI

Vekili : Av. Ahmet YAVUZ

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatın enflasyon karşısında değer kaybına uğratılması nedeniyle mülkiyet hakkının, yargılamanın uzun sürmesi nedeniyle de makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir. Başvuru, süresinde yapılmıştır. Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

A. Kamulaştırmasız El Atma Karşılığında Hükmedilen Tazminatın Değer Kaybına Uğratılması Nedeniyle Mülkiyet Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

2. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Ali Şimşek ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2014/2073, 6/7/2017), Mehmet Akdoğan ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2013/817, 19/12/2013), Kadir Çakar ([1. B.], B. No: 2015/18908, 21/3/2018), Hanım Çeyiz ve Mehmet Gündüz ([1. B.], B. No: 2015/19289, 17/7/2018), Türkan Poyraz ([1. B.], B. No: 2015/15388, 13/9/2018) ve Emine Dilek Onaran ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2017/19987, 12/2/2020) kararlarında kamulaştırma bedellerinin ve kamulaştırmasız el atma karşılığında

hükmedilen tazminatların enflasyon karşısında değer kaybına uğratılmasına veya uğratılarak ödenmesine ilişkin şikâyetleri inceleyerek uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede kamulaştırma bedellerinin ve kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatların enflasyon karşısında önemli ölçüde değer kaybına uğratılmasının veya uğratılarak ödenmesinin başvuruculara şahsi olarak aşırı ve olağan dışı bir külfet yüklediğini belirterek mülkiyet hakkının ihlal edildiği sonucuna ulaşmıştır. Somut başvuruda da anılan kararlarda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

3. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

B. Makul Sürede Yargılanma Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

4. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Ahmet Kartalkuş ([2. B.], B. No: 2019/39635, 19/3/2024) kararında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede Anayasa Mahkemesi 2/3/2024 tarihli ve 7499 sayılı Kanun'la 9/1/2013 tarihli ve 6384 sayılı Tazminat Komisyonunun Görevleri ile Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Kanun'a eklenen 5/A maddesi ve ayrıca anılan Kanun'un geçici 3. maddesinde yapılan değişiklik gereği 12/3/2024 tarihi itibarıyla Anayasa Mahkemesinde derdest olan yargılamaların makul sürede sonuçlandırılmadığı iddiasıyla yapılan başvurulara ilişkin olarak ilk bakışta ulaşılabilir ve ihlal iddialarıyla ilgili başarı şansı sunma ve yeterli giderim sağlama kapasitesi olduğu görülen Tazminat Komisyonuna başvuru yolu tüketilmeden yapılan başvurunun incelenmesinin bireysel başvurunun ikincil niteliği ile bağdaşmayacağı neticesine varmıştır. Somut başvuruda da anılan kararda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

5. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

6. Başvurucu; ihlalin tespiti ile 2.702.077 TL maddi ve 1.000.000 TL manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

7. Kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatın değer kaybına uğratılması nedeniyle tespit edilen mülkiyet hakkı ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100). Öte yandan ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasının yeterli bir giderim sağlayacağı anlaşıldığından tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. 1. Kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatın değer kaybına uğratılması nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

2. Makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatın değer kaybına uğratılması nedeniyle İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Kararın bir örneğinin mülkiyet hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Erzurum Bölge Adliye Mahkemesi 4. Hukuk Dairesine (E.2021/1326, K.2022/226) iletilmek üzere Van 4. Asliye Hukuk Mahkemesine (E.2021/65, K.2021/556) GÖNDERİLMESİNE,

D. Başvurucunun tazminat talebinin REDDİNE,

E. 664,10 TL harç ve 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 40.664,10 TL yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

F. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

G. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 23/12/2025 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

MEHMET DAĞLI VE DİĞERLERİ

B. No: 2022/79028 | Karar tarihi: 23.12.2025

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2022/79028

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

MEHMET DAĞLI VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2022/79028)

Karar Tarihi: 23/12/2025

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Yıldız SEFERİNOĞLU Kenan YAŞAR Metin KIRATLI

Raportör : Hüseyin ERAL

Başvurucular : 1. Mehmet DAĞLI 2. Gökhan KARASU

Vekili : Av. Mehmet Ali ÖZEL 3. Emin TÜRKSEVER

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, ceza davasında başvurucuların hazır bulunma taleplerinin reddedilerek ses ve görüntü aktarımı suretiyle duruşmaya uzaktan katılımlarının sağlanması nedeniyle duruşmada hazır bulunma hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir. Başvuruculların soruşturma ve kovuşturma evrelerinde gerçekleştirilen işlemler nedeniyle başka temel haklarının ihlal edildiğine ilişkin şikâyetleri de bulunmaktadır.

2. Iğdır Cumhuriyet Başsavcılığı (Başsavcılık) Fetullahçı Terör Örgütü/Paralel Devlet Yapılanması (FETÖ/PDY) tarafından gerçekleştirilen askerî darbe teşebbüsü doğrultusunda Iğdır 5. Hudut Komutanlığında yaşanan olaylar nedeniyle o tarihte hudut komutanlığında binbaşı olarak görev yapan başvurucular hakkında anayasal düzeni ortadan kaldırmaya teşebbüs etme şüphesiyle soruşturma başlatmıştır.

3. Anayasal düzeni ortadan kaldırmaya teşebbüs etme şüphesiyle başvurucu Emin Türksever 16/7/2016 tarihinde, Gökhan Karasu ve Mehmet Dağlı 20/7/2016 tarihinde gözaltına alınmış; Emin Türksever 17/7/2016 tarihinde, diğerleri ise 23/7/2016 tarihinde tutuklanmıştır.

4. Başsavcılık, başvuruculaların anayasal düzeni ortadan kaldırmaya teşebbüs etme suçundan cezalandırılması talebiyle 12/1/2017 tarihli iddianame düzenlemiştir. İddianamede özetle başvuruculaların darbe girişimine destek olmak amacıyla darbe planı mesaj formundaki talimatlara uygun bir şekilde hareket ederek teçhizatlarını aldıkları, araçlara mühimmatları koydukları, tam teçhizatlı şekilde kobra ve kirpi olarak tabir edilen askerî araçlarla konvoy hâlinde il merkezine gittikleri ve Dilucu Sınır Kapısı'nı giriş çıkışlara tamamen kapatmaya çalıştıkları belirtilerek atılı suçu işledikleri iddia edilmiştir.

5. İddianamenin kabulü ile açılan dava, Iğdır 1. Ağır Ceza Mahkemesince (Mahkeme) görülmeye başlanmıştır. Mahkeme 23/1/2017 tarihinde duruşma hazırlığı işlemleri yapmıştır. Tensip tutanağında -diğerlerinin yanı sıra- Kars T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda bulunan Gökhan Karasu ve Emin Türksever'in duruşmada bizzat hazır edilmelerine, diğer ceza infaz kurumunda bulunan Mehmet Dağlı'nın ise Ses ve Görüntü Bilişim Sistemi (SEGBİS) aracılığıyla duruşmada hazır edilmesine karar verilmiştir.

6. Başvuruculaların müdafii tarafından sunulan 26/4/2017 tarihli dilekçe ile başvuruculaların duruşma günü Mahkemede bizzat hazır edilmeleri talep edilmiştir.

7. Yargılama otuz üç celsede tamamlanmıştır. 2/5/2017 tarihinde gerçekleşen birinci celsede başvurucular bizzat hazır bulunmuştur. Bu celsede başvurucular dışındaki bazı sanıkların savunmaları alınmıştır. Mahkeme birinci celseyle aynı tarihi içeren yazı ile başvurucular ve diğer sanıkların duruşmaya bizzat getirilip götürülmesinin güvenlik açısından sorun oluşturup oluşturmadığını başvuruculaların bulunduğu ceza infaz kurumundan sormuştur. Celsenin devam ettiği esnada gelen yazı cevabında, Iğdır-Kars istikametinde terör saldırısı ihtimalinin yüksek olduğu ve duruşma güvenliği açısından olaylara da sebebiyet verebileceği gözetilerek başvurucu ve diğer sanıkların SEGBİS yoluyla duruşmaya katılmalarının uygun olacağı bildirilmiştir. Mahkeme yazı cevabını başvuruculara okumuştur.

8. Birinci celsenin devam ettiği aşamada bu defa başvurucu Gökhan Karasu'nun bulunduğu Van T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu tarafından, Mahkeme ve infaz kurumu güzergâhının gece saatinde emniyet açısından sıkıntılı olması nedeniyle savunma sırası gelmemiş olan anılan başvurucunun saat 15.30'dan sonra salondan ayrılmasına izin verilmesi talep edilmiştir. Başvurucular ise ayrı ayrı "...Mahkeme huzurunda ifade vermek istiyorum." şeklinde beyanda bulunmuştur. Mahkeme söz konusu ceza infaz kurumunda bulunan başvurucu Gökhan Karasu'nun duruşmadan ayrılmasına izin vermiştir. Bunun üzerine başvurucu Gökhan Karasu duruşmadan ayrılarak ceza infaz kurumuna götürülmüştür. Birinci celse sonunda ara kararlarını açıklayan Mahkeme "...sanıkların bulundukları Ceza ve İnfaz Kurumlarının Mahkememiz yargı çevresine olan uzaklığı, güvenlik durumu nazara alınarak bundan sonraki celselerde SEGBİS sistemi ile duruşmalarda hazır edilmelerine" karar vermiştir.

9. Başvurucular, kovuşturma açısından esaslı işlemlerin gerçekleştirildiği diğer otuz iki celseye SEGBİS aracılığıyla katılım sağlamıştır.

10. Başvuruculaların SEGBİS yoluyla katıldıkları celselerde sistemde yaşanan teknik aksaklıklara bağlı olarak;

i. Sekizinci celsede SEGBİS'te yaşanan sıkıntı nedeniyle "...sanıkların savunmaları[nın] net olarak algıla[n]ması[nın] mümkün olmadığı" gerekçesiyle duruşmaya ara verildiği,

ii. Dokuzuncu ve onuncu celselerde yapılan SEGBİS kayıtlarında ise bir kısım beyan

anlaşılamadığından çözümlerinin yapılamadığı,

iii. On ikinci celsede saat 20.00 itibarıyla Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi'nde kopma yaşandığı ve celse başında katılan sanıklarla iletişim kurulamadığı,

iv. Sanık beyanlarının alındığı on beşinci celsede SEGBİS bağlantısının kesildiği ve başvurucularla SEGBİS bağlantısı kurulamadığı,

v. Mahkeme huzurunda tanık dinleme işlemlerinin gerçekleştirildiği yirmi ikinci celsede SEGBİS'te yaşanan kopmalar nedeniyle kayıt işleminin yapılamadığı,

vi. Yirmi sekizinci celsede saat 18.09 itibarıyla SEGBİS bağlantısının yapılabildiği,

vii. Otuz ikinci celsede ise bir kısım başvurucunun boş SEGBİS odası bulunmaması nedeniyle hazır edilemediği duruşma ve SEGBİS çözüm tutanaklarından anlaşılmaktadır.

11. Diğer taraftan on beşinci celsede yaşanan SEGBİS kesintisi sonrasında başvuruculara müdafii, savunma haklarının kısıtlandığı gerekçesiyle başvurucuların huzurda dinlenmesini talep etmiştir. Mahkeme anılan talebi "güvenliğin sağlanamayacağına ilişkin daha önce dosyaya yazılar sunulmuş olması, sanıkların barındırılabileceği Ceza İnfaz Kurumunun bulunmadığı" gerekçesiyle reddetmiştir. Ayrıca Mahkeme, diğer celselerde başvuruculara hazır edilmemelerine ilişkin ise ayrı bir gerekçe göstermemiştir.

12. Cumhuriyet savcısı tarafından başvuruculara anayasal düzeni ortadan kaldırmaya teşebbüs etme suçundan cezalandırılması talebini içeren mütalaa dosyaya sunulmuştur. Mahkeme, başvuruculara SEGBİS üzerinden katıldığı son celsede Anayasa'yı ihlal suçunu işlediklerini sabit kabul ederek anılan suçtan ağırlaştırılmış müebbet ve müebbet hapis cezasıyla cezalandırılmalarına karar vermiştir.

13. Başvurucular, istinaf dilekçelerinde -diğerlerinin yanı sıra- Mahkeme huzurunda bulunmamaları ve SEGBİS'te yaşanan teknik aksaklıklara bağlı olarak dinlenen tanıkları ve diğer sanıkların savunmalarını duyamadıklarını belirtmiştir. Başvuruculara istinaf talebi Erzurum Bölge Adliye Mahkemesi 6. Ceza Dairesince (Daire) 26/11/2019 tarihinde esastan reddedilmiştir.

14. Başvurucular temyiz dilekçelerinde de duruşmada hazır bulunma haklarının ihlal edildiğini ileri sürmüştür. Yargıtay 3. Ceza Dairesi (Ceza Dairesi) istinaf talebinin esastan reddine ilişkin Daire kararını 26/5/2022 tarihinde onamıştır.

15. Başvuru, nihai karar öğrenildikten sonra süresi içinde yapılmıştır.

16. Komisyon tarafından başvurucu Emin Türksever'in adli yardım talebinin kabulüne, başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

17. 2022/79044 ve 2022/82201 numaralı başvuruların konu yönünden hukuki irtibat nedeniyle 2022/79028 numaralı başvuru ile birleştirilmesine karar verilmesi gerekir.

A. Duruşmada Hazır Bulunma Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

18. Başvurucular; duruşmalara güvenlik gerekçesiyle SEGBİS aracılığıyla katılabildiklerini, Mahkeme huzurunda savunma yapamadıklarını ve duruşmada hazır bulunma taleplerinin de kabul edilmediğini belirterek duruşmada hazır bulunma haklarının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

19. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde; duruşmaya etkili katılımın fiziki olarak duruşma salonunda bulunmayı zorunlu kılmadığı, herhangi bir kısıtlamaya maruz kalmadan savunma yapılması, aleyhe veya lehe ortaya konan tanık veya bilirkişi anlatımları ile diğer deliller hakkında mahkeme heyetine açıklamada bulunma veya soru sorabilme imkânının varlığının yeterli kabul edildiği, dolayısıyla adil yargılanma hakkının sağlanabilmesi için teknolojik gelişmelerden istifade edilmesinin önemli olduğu açıklanmıştır. Ayrıca sesli ve görüntülü sistemlerin sanık, mağdur, tanık ve bilirkişi beyanlarının tespitinde kullanımının bazı çok taraflı adli yardımlaşma sözleşmelerinde de tavsiye konusu edildiği belirtilmiştir. Başvuruculardan Mehmet Dağlı ve Gökhan Karasu, Bakanlık görüşüne karşı başvuru formunda ileri sürdükleri şikâyetlerle aynı doğrultuda beyanda bulunmuştur.

20. Başvuru, adil yargılanma hakkı kapsamındaki duruşmada hazır bulunma hakkı yönünden incelenmiştir.

21. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan duruşmada hazır bulunma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

22. Anayasa Mahkemesi, Şehrivan Çoban ([GK], B. No: 2017/22672, 6/2/2020) ve Emrah Yayla ([GK], B. No: 2017/38732, 6/2/2020) kararlarında duruşmada hazır bulunma hakkı ile ilgili ilkeleri belirlemiştir. Anayasa Mahkemesi bu kararlarda öncelikle kişilerin istemine aykırı olarak SEGBİS yoluyla duruşmaya katılmasının duruşmada hazır bulunma hakkına yönelik bir müdahale teşkil ettiğini tespit etmiştir. Bu müdahalenin kanunilik, meşru amaç ve ölçülülük yönünden inceleneceğini ifade etmiştir. Anılan kararlarda 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 196. maddesinin kanunilik ölçütünü karşıladığı ve müdahalenin usul ekonomisinin gerçekleştirilmesine yönelik meşru bir amaca dayandığı sonucuna ulaşılmıştır (Şehrivan Çoban, §§ 72-104; Emrah Yayla, §§ 58-86).

23. Anılan kararlarda ölçülülük yönünden yapılan incelemede ise başvurucunun duruşmada hazır bulunma talebinin hangi zorlayıcı nedene dayalı olarak kabul edilmediğinin ortaya konulmaması ve başvurucunun SEGBİS yoluyla katıldığı celselerde esaslı işlemlerin yapılması nedeniyle müdahalenin gerekli olmadığı değerlendirilmiştir.

24. Öte yandan Anayasa Mahkemesi, daha önce adil yargılanma hakkı güvencelerinden açık veya örtülü şekilde feragat edilmesinin mümkün olduğunu belirterek feragatin Anayasa'ya uygun kabul edilebilmesi için feragat iradesinin açık olmasının ve sonuçlarının kişi yönünden makul olarak öngörülebilir olmasının gerektiğini belirtmiştir. Buna ek olarak asgari usul güvencelerinin sağlanmış olması, ayrıca adil yargılanma hakkından feragat edilmesini meşru olmaktan çıkaran üstün bir kamu yararının da bulunmaması gerekmektedir (Nurettin Balta [1. B.], B. No: 2016/10023, 28/12/2021, § 45). Örtülü feragatin hangi durumlarda Anayasa'ya uygun kabul edileceğine ilişkin ilkeler genel olarak Ansar Onat ([2. B.], B. No: 2019/14515, 15/6/2022) kararında belirtilmiştir. Buna göre örtülü feragatin geçerli olabilmesi için feragat eden tarafın söz konusu eylemlerinin sonuçlarını makul olarak öngörebileceğinin ortaya konulması gerekir. Dolayısıyla yetkili yargı organları bu konuda varsayıma dayalı bir değerlendirme yapmamalıdır (duruşmada hazır bulunma hakkı bakımından yapılan benzer değerlendirmeler için bkz. Emrah Yayla, § 75). Bununla birlikte adil yargılanma hakkı güvencelerinden feragat iradesi, bunu gösteren olguların bulunmasından veya suç isnadı altındaki kişinin tutum ve davranışlarından anlaşılabilir (Ansar Onat, § 21; Selçuk Arslan [GK], B. No: 2020/19752, 6/2/2025, § 62).

25. Somut olayda yargılama otuz üç celsede tamamlanmıştır. Başvurucular, bizzat

katıldıkları birinci celse dışında esaslı işlemlerin yapıldığı diğer tüm celselere güvenlik gerekçesiyle SEGBİS aracılığıyla katılmıştır. Başvurucular birinci celse öncesinde verdikleri dilekçelerde de birinci ve on beşinci celselerde alınan beyanlarında da duruşmalara bizzat katılma talebinde bulunmuştur (bkz. §§ 6-11). Ayrıca SEGBİS'te farklı celselerde yaşanan teknik sıkıntılara bağlı olarak iki celse ertelenmiş ve yine iki farklı celsede SEGBİS bağlantısının kurulamadığı duruşma tutanağına geçirilmiştir (bkz. § 10).

26. Her ne kadar başvurucular, duruşmaya katılımlarının rızalarına aykırı olarak SEGBİS aracılığıyla sağlanması şeklinde gelişen fiilî durum karşısında bu şekilde de savunmalarını yapmış iseler de başvurucular ve müdafiinin duruşmada bizzat hazır bulundurulma yönündeki taleplerini Mahkemeye ilettiği ve bu hususstaki itirazların kanun yolu başvuru dilekçelerinde de ileri sürüldüğü dikkate alındığında, başvurucuların açık bir şekilde duruşmada hazır bulunma hakkından feragat ettiklerini söylemek de mümkün gözükmemektedir. Bu çerçevede duruşmada hazır bulunma hakkından açık bir şekilde feragat etmeyen başvurucuların zımnen feragat iradelerinin ortaya konulduğunu gösteren somut olguların varlığından söz etmek de mümkün değildir.

27. Başvurucuların ilk duruşmaya Mahkeme huzurunda bizzat katılmaları sağlanmış olmasına rağmen diğer celselerde bizzat hazır bulunma talepleri güvenlik ve ceza infaz kurumunun Mahkemeye olan mesafesi nedeniyle kabul edilmemiştir. Mahkeme, anılan gerekçesinde dayandığı hususların yargılama süresince devam edip etmediğini araştırmadığı gibi başvurucuların duruşmada bizzat hazır bulunma taleplerinin reddine gerekçe yaptığı zorlayıcı nedenleri hangi somut delillere dayanarak kabul ettiğini açıklamamış, gerekçeli kararda da başvurucuların neden duruşmalara SEGBİS aracılığıyla katıldıkları ve yokluklarında hükmün kurulduğu hususunda herhangi bir değerlendirmede bulunmamıştır.

28. Diğer taraftan suç tipi için kanunda belirlenen cezanın ağırlığı arttıkça duruşmada hazır bulunarak savunma yapmanın da öneminin artacağı hususunda tartışma bulunmamaktadır. Buna göre başvuruculara isnat edilen suçun cezasının ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası olması ve başvurucuların bu suçtan ağırlaştırılmış müebbet ve müebbet hapis cezasıyla cezalandırıldıkları dikkate alındığında bizzat duruşmada hazır bulunmak suretiyle savunma yapma yönündeki taleplerinin önem arz ettiği vurgulanmalıdır (benzer yöndeki karar için bkz. Mehmet Ergün [GK], B. No: 2019/34180, 25/7/2023, § 41).

29. Sonuç olarak başvurucuların talep etmelerine rağmen yargılamanın ilk celsesi dışındaki celselerine SEGBİS aracılığıyla katılmak zorunda kaldıkları somut olayda Şehrivan Çoban ve Emrah Yayla kararlarında yer alan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektirir bir durum bulunmamaktadır.

30. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki duruşmada hazır bulunma hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

31. Başvuruda duruşmada hazır bulunma hakkının ihlal edildiğine karar verildiğinden kararda varılan sonuca ve uygun görülen giderime göre başvurucuların adil yargılanma hakkı kapsamındaki müdafi yardımından yararlanma hakkı, tanık sorgulama hakkı, isnadı öğrenme hakkı, gerekçeli karar hakkı, hakkaniyete uygun yargılanma hakkı ile mahkemeye erişim hakkına ilişkin şikâyetlerine yönelik olarak kabul edilebilirlik ve esas yönünden ayrıca bir inceleme yapılmasına gerek olmadığına karar verilmesi gerekir.

B. Diğer İhlal İddiaları

32. Başvuruculaın;

i. Yargılamanın uzun sürmesi nedeniyle makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddialarının Veysi Ado ([GK], B. No: 2022/100837, 27/4/2023) kararı doğrultusunda başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle,

ii. Müdafi ile gizliliğin sağlandığı bir ortamda görüşme yapılmaması nedeniyle müdafi yardımından yararlanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddialarının Orhan Patarya ([GK], B. No: 2019/42695, 20/5/2021, § 61) kararı doğrultusunda açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle,

iii. Eşitlik ilkesinin ihlal edildiğine ilişkin iddialarının başvuruculaın soruşturma ve kovuşturma makamlarının hangi eylem ve işlemlerine bağlı olarak kendilerine ayrımcılık yasağına aykırı davranıldığına dair olay ve olguları ortaya koymadıkları ve iddialarını temellendirmedilkleri dikkate alınarak Cemal Günsel ([GK], B. No: 2016/12900, 21/1/2021) kararı doğrultusunda açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle,

iv. Suç isnadına bağlı tutuldukları muhakeme süreci itibarıyla kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddialarının Mehmet Emin Kılıç ([2. B.], B. No: 2013/5267, 7/3/2014, §§ 19-32) ve Mehmet Şimşek ([1. B.], B. No: 2018/10953, 22/7/2020) kararları doğrultusunda süre aşımı; mahkûmiyete bağlı tutuldukları süreç yönünden kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddialarının ise Ç.Ö. ([GK], B. No: 2014/5927, 19/7/2018, §§ 36-39) kararı doğrultusunda açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle,

v. Ceza infaz kurumunda tutulma koşullarının keyfî olarak ağırlaştırılması nedeniyle kötü muamele yasağının ihlal edildiğine ilişkin iddialarının Süleyman Araç ([2. B.], B. No: 2015/7985, 20/9/2018, §§ 27-29) kararı doğrultusunda başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle,

vi. Mal varlıklarına uygulanan tedbir nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddialarının Nuray Işık ([2. B.], B. No: 2014/7561, 28/9/2016, §§ 48-69) kararı doğrultusunda başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

33. Başvurucular; ihlalin tespiti, yeniden yargılama yapılması ile maddi ve manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

34. Başvuruda tespit edilen anayasal hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

35. Öte yandan hak ihlali kararından Anayasa Mahkemesinin davanın neticesiyle ilgili bir

tutum sergilediği sonucu çıkarılmamalıdır. Anayasa Mahkemesince verilen hak ihlali kararı uyuşmazlığın sonuçlarından bağımsız olup davanın kabulüne, reddine ya da beraate veya mahkûmiyete karar verilmesi gerektiği anlamına gelmemektedir. Kural olarak yargılamanın her aşamasında olduğu gibi ihlalin sonuçlarını gidermek üzere yeniden yapılacak yargılama sonunda da delillerin dava ile ilişkisini kurma ve bunları değerlendirip sonuç çıkarma yetkisi ilgili mahkemelere aittir.

36. İhlalin niteliğine göre yeniden yargılama yapılmasının yeterli bir giderim sağlayacağı anlaşıldığından manevi tazminat, başvurucular uğradıklarını iddia ettikleri maddi zararla ilgili bilgi ve belge sunmadığından da maddi tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Başvuruların BİRLEŞTİRİLMESİNE,

B. 1. Duruşmada hazır bulunma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

2. Adil yargılanma hakkı kapsamı dışında kalan diğer ihlal iddialarının kabul edilebilirlik kriterlerini karşılamaması nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

C. Adil yargılanma hakkı kapsamındaki diğer ihlal iddialarının İNCELENMESİNE GEREK OLMADIĞINA,

D. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki duruşmada hazır bulunma hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

E. Kararın bir örneğinin duruşmada hazır bulunma hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Iğdır 1. Ağır Ceza Mahkemesine (E.2017/40, K.2018/55) GÖNDERİLMESİNE,

F. Başvuruculların tazminat taleplerinin REDDİNE,

G. 664,10 TL harcın başvurucular Mehmet Dağlı ve Gökhan Karasu'ya AYRI AYRI, 40.000 TL vekâlet ücretinin başvurucular Mehmet Dağlı ve Gökhan Karasu'ya MÜŞTEREKEN ÖDENMESİNE,

H. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvuruculların Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

İ. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 23/12/2025 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

NEŞE TOPRAK BAYRAM

B. No: 2022/89508 | Karar tarihi: 23.12.2025

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2022/89508

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

NEŞE TOPRAK BAYRAM BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2022/89508)

Karar Tarihi: 23/12/2025

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Yıldız SEFERİNOĞLU Kenan YAŞAR Metin KIRATLI

Raportör : Muzaffer KORKMAZ

Başvurucu : Neşe TOPRAK BAYRAM

Vekilleri : Av. Resul TAMUR Av. Ramazan DEMİR

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, tutuklama tedbirinin hukuki olmaması ve soruşturma dosyasına erişimin kısıtlanması nedeniyle kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 15/9/2022 tarihinde yapılmıştır. Komisyon, başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

3. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmiştir. Bakanlık, görüşünü bildirmiştir. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı beyanda bulunmamıştır.

III. OLAY VE OLGULAR

4. Başvuru formu ile eklerinde ifade edildiği şekliyle ve Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi aracılığıyla erişilen bilgi ve belgeler çerçevesinde ilgili olaylar özetle şöyledir:

5. Başvurucu, Diyarbakır Cumhuriyet Başsavcılığınca (Başsavcılık) PKK/KCK terör örgütünün medya yapılanmasına yönelik başlatılan soruşturma kapsamında 8/6/2022

tarihinde gözaltına alınmıştır. Başsavcılık, başvurucuyu silahlı terör örgütüne üye olma suçundan tutuklanması istemiyle Diyarbakır 1. Sulh Ceza Hâkimliğine (Hâkimlik) sevk etmiştir. Başvurucu, sorgusunda gazeteci olarak çalıştığını ve örgütle bir iltisakının bulunmadığını ifade etmiştir.

6. Hâkimlik başvurucunun silahlı terör örgütüne üye olma suçundan tutuklanmasına karar vermiştir. Kararda, başvurucunun üzerine atılı suçu işlediğine dair kuvvetli suç şüphesini gösteren somut delillerin bulunduğu belirtilerek silahlı terör örgütüne üye olma suçunun niteliği, suça ilişkin olarak kanunda öngörülen yaptırımın ağırlığı ve suçun 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 100. maddesinin (3) numaralı fıkrasında düzenlenen katalog suçlar arasında sayılması hususlarına bağlı olarak adli kontrol tedbirinin yetersiz kalacağı ifade edilmiştir.

7. Başvurucunun karara itirazı Diyarbakır 1. Asliye Ceza Mahkemesi tarafından 1/7/2022 tarihinde kesin olarak reddedilmiştir. Bu karar başvurucuya 19/8/2022 tarihinde tebliğ edilmiştir.

8. Diğer yandan Başsavcılık 5271 sayılı Kanun'un 153. maddesinin (2) numaralı fıkrasına istinaden başvurucu hakkındaki soruşturma dosyasına ilişkin olarak "soruşturmanın amacını tehlikeye düşürebileceği" gerekçesiyle müdafiinin dosya içeriğini incelemesinin ve belgelerden örnek almasının kısıtlanmasına karar verilmesi için başvuruda bulunmuş, sürecin sonunda bu talep Diyarbakır 3. Sulh Ceza Hâkimliğince yerinde görülerek kısıtlılık kararı verilmiştir. Başvurucu kısıtlama kararına 9/6/2022 tarihinde itiraz ettiğini ancak itirazı hakkında karar verilmediğini belirtmiştir.

9. Başsavcılık 24/3/2023 tarihli iddianame ile başvurucu hakkında tutuklama kararına konu olan suçtan cezalandırılması istemiyle aynı yer ağır ceza mahkemesinde kamu davası açmıştır. İddianamede, PKK/KCK terör örgütünün medya yapılanması hakkında bilgiler verilerek başvurucunun bu yapılanma ile bağlantılı olduğu ve bu yönde faaliyette bulunduğu ileri sürülmüştür. İddianamede suçlamalara esas alınan temel olgular ve değerlendirmeler şöyledir:

i. PKK/KCK terör örgütünün KCK sözleşmesinde öngörüldüğü şekilde bir medya yapılanmasına gittiği, bu kapsamda örgüte müzahir olarak yurt dışı merkezli yayın faaliyeti yürüten ve Türkiye'de yayınları yasaklı olan Sterk TV, Medya Haber TV gibi yayın organlarından Diyarbakır'da bulunan yapım şirketlerine örgüt propagandası olarak kullanılmak üzere içerik üretilmeleri yönünde talimatlar gönderildiği, başvurucu ve diğer şüphelilerin bu talimatlar doğrultusunda programlar hazırlayıp bahsi geçen yayın organlarına gönderdikleri ve uluslararası alanda terör örgütü güdümünde yayınlar yapıtıkları ileri sürülmüştür. Başsavcılık; başvurucunun Sterk TV, Medya Haber TV gibi yayın organları ile Diyarbakır merkezli yapım şirketlerinin örgütle iltisakına ilişkin çok sayıda tanık beyanına dayanmıştır. Buna göre;

- Tanık U.Ü. "...Türkiye'den uçak kalkışı olduğunda Sterk Tv ve Denge Kürdistan Radyosu üzerinden bilgilendirmeler yapılmaktadır. Yerel istihbarat kaynaklarından da bu tür bilgiler elde edildiği olmaktaydı..."

- Tanık A.B. "...Kırsal alanda Sterk TV, Med Müzik, Jin TV, Ronahi TV yayınları izlenir. Bu kanallardan özellikle Sterk TV ve Med TV hareket ve eylem talimatları için kullanılır. Son dakika olarak yayın yaparlar, daha sonra cihazlarla tedbir alınması yönünde talimatlar verilir..."

- Tanık G.U. "...Ben 2016 yılı Mayıs Haziran ayı gibi Suriye'de faaliyet yürüttüğüm sırada Sterk TV isimli televizyon kanalından 25/5/2012 tarihinde Kayseri Pınarbaşında Emniyet Müdürlüğüne yönelik fedai eylemi yapan Andok kod ve Eriş kod isimli örgüt mensuplarının videolarını izlemiştim ve bu olaydan etkilenerek eğitim almak istedim..."

- Tanık M.B. "...Karargahtan ayrıldıktan sonra örgüt içerisinde başka bir bölgede faaliyet yürüttüğüm sırada Sterk TV'de bu örgüt mensubunu -KCK yürütme konseyi üyelerinin açıklama yaptığı sırada- yürütme konseyi üyelerinin yanında gördüm. Sterk TV'de gördüğüm bu açıklamayı Cemil BAYIK yapıyordu..."

- Tanık K.K. "...PKK terör örgütü güdümünde yayın yapan Pel Ajans isimli yapım şirketi tarafından Diyarbakır ilinde örgütsel konulara dair ya da gündemde olan konulara dair haberler ve programlar yapılarak Avrupa'da yayın yapan Sterk TV, Medya Haber, Jin TV isimli televizyon kanallarına göndererek yayınlatmaktadırlar. Pel Ajans'ın Urfa yolu üzerinde bulunan yerleşkesi bulunmaktadır. Çekilen programlar burada hazırlanıp gönderilmektedir. Özellikle Kadro örgüt mensupları kendi aralarında konuştuklarında mutlaka haftalık olarak Sterk TV'de yayınlanan PKK terör örgütünün üst yönetiminin vermiş olduğu röportajlarının izlenmesini ve kaçırılmamasını söylemektedir. Örgüt üst yönetiminin Sterk TV, Jin TV ve Medya Haber gibi kanallarda verdiği röportajlar talimat olarak algılanır ve alt kadrolar tarafından ona göre uygulanır. Avrupa'da faaliyet gösteren Sterk TV'den Türkiye'de faaliyet gösteren basın alanına haftanın belirli günleri canlı yayın yapmaları ve konu/gündem belirlemeleri istenir. Bu talimata istinaden de Diyarbakır ilinde yayınlar yapılmaktadır."

- CV23TY45UP78 kod isimli gizli tanık "...Şanlıurfa yolu üzerinde hâlen faaliyet yürüten Pel Yapım isimli işyeri daha önce Bağlar ilçesi Bağcılar mahallesinde bulunan Zümrütkent villalarında faaliyet yürütüyordu. Burada bir villa içerisinde terör örgütüne yönelik yayınlar hazırlanarak terör örgütünün kanalları olan Sterk TV, Medya Haber, ANF, Nuçe Ciwan gibi haber kanallarına bu haberler gönderiliyordu. Avrupa'da faaliyet yürüten bu haber kanalları Ari Yapım, Pel Yapım, Pia Yapım ile anlaşmalar yapıp sanki yasal programlar yapılıyormuş gibi fiş ve fatura keserek Avrupa'dan yüklü miktarda para alınmakta, bu paralarla terör örgütüne yönelik eylem, faaliyet ve propaganda yayınları yapılmaktadır. Aynı zamanda bu prodüksiyonlar HDP'ye bağlı belediyelerden çekim, belgesel, tanıtım adı altında fatura keserek yüksek miktarlarda parayı belediyelerden kendilerine aktarmaktadırlar. Aslında çok fazla maliyeti olmayan bu yayınlar karşılığında belediyelere çok yüksek miktarlarda faturalar kesilerek, belediyelerden alınan bu paralar sanki yasal bir iş yapılmış gibi terör örgütüne aktarılmaktadır. 2020 yılında PKK terör örgütü Şanlıurfa yolu üzerinde bulunan bir plazanın alt katını stüdyoya çevirerek üst iki katını ise montaj, düzenleme ve haber alma birimi olarak kullanmaya başladı. Pel Yapım, Pia ve Ari Yapım tamamen PKK/KCK terör örgütü tarafından kullanılmak üzere kurulmuş şirketlerdir. PİA Yapım şirketinin sahibi/imtiyaz sahibi S.D., ARİ Yapım şirketinin sahibi/imtiyaz sahibi B.K., PEL Yapım isimli şirketin sahibi H.Ç. olarak gözükmektedir fakat PEL, ARİ ve PİA Yapım şirketleri PKK/KCK terör örgütüne aittir. PEL Yapım şirketinin tüm mali işlerini ise R.T. yürütmektedir. Avrupa'da faaliyet gösteren Medya Haber ve Sterk TV ile PEL Yapım arasındaki koordineyi E.T. sağlamaktadır. PKK/KCK terör örgütü adına yurt dışında faaliyet yürüten Sterk TV, Medya Haber gibi yayın organları HİVRON isimli şirket aracılığıyla Türkiye'de faaliyet yürüten PEL Yapım, ARİ Yapım ve PİA Yapım isimli şirketlerden program satın almakta, bu programlar PEL yapımın stüdyolarında ya da farklı alanlarda çekilerek Avrupa'ya gönderilmekte, Sterk TV ve Medya Haber'de yayınlanmaktadır. Bu şekilde Avrupa'dan yüklü miktarda para sanki yasalmış gibi fatura kesilerek buradaki yapım şirketlerine

aktarılmaktadır. Şanlıurfa yolu üzerindeki terör örgütünün kurdurmuş olduğu stüdyonun yerini ve kullandıkları bilgisayar monitörleri, bilgisayar kasaları, led ekran televizyonlar, kamera ve fotoğraf makineleri, ışık ses görüntü sistemleri, ofis ve dekorasyon malzemelerinin tamamım 6.500.000 milyon TL'ye mal ettiler. Pel Yapım içerisinde çalışan K.B., M.P., M.G., A.Ö., F.K., G.K., R.G., L.A. ve İ.K. isimli şahıslar terör örgütü içerisinde yer alan bu ajanslarda kameramanlık, montaj işleri ve kamera çekim işleri yapmakta, ideolojik olarak PKK/KCK terör örgütüne bağlı kişilerdir. Zaman zaman yurt içinde ve yurt dışında terör örgütüne yönelik haber çekimlerini bu şahıslar yapmaktadır. Aynı zamanda terör örgütünün kongre ve konferanslarında gösterilmek üzere terör örgütü propagandası içeren sinevizyonlar hazırlayarak terör örgütünün gençlik yapılanmasında ya da HDP partisi içerisindeki kişilere vererek yayınlatmaktadırlar. Ben de Şanlıurfa yolundaki bu stüdyoya gittiğimde bu stüdyolarda çekim yapıldığını gördüm. Benim stüdyoda bulunduğum zaman yapılan bu çekimi daha sonra Medya Haber isimli kanaldan da izledim. K.B. benim de bulunduğum bir ortamda terör örgütünün açlık grevlerine yönelik program çekimi yapacaklarını, özellikle cezaevlerinde bulunan örgüt mensuplarının ajitasyon yaparak terör örgütü lideri Abdullah Öcalan'a yönelik tecritle alakalı program hazırlayacaklarını söyledi. Bu şekilde kamuoyunun ve örgüt tabanının harekete geçmesini sağlamaya çalışacaklarını anlattı.''

...

PKK/KCK terör örgütü adına yurt dışında faaliyet yürüten Sterk TV, Medya Haber gibi yayın organları HİVRON isimli şirket aracılığıyla Türkiye’de faaliyet yürüten PEL Yapım, ARİ Yapım ve PİA Yapım isimli şirketlerden program satın almakta, bu programlar PEL yapımın stüdyolarında ya da farklı alanlarda çekilerek Avrupa’ya gönderilmekte, Sterk TV ve Medya Haber’de yayınlanmaktadır. Bu şekilde Avrupa’dan yüklü miktarda para sanki yasalmış gibi fatura kesilerek buradaki yapım şirketlerine aktarılmaktadır. Sterk TV ve Medya Haber’de yayınlanmak üzere gönderilen ve terör örgütünün propagandası yapılan programlarda ... ve Neşe TOPRAK program yapıp sunmakta, bu programlarda terör örgütü elebaşı Abdullah Öcalan’a yönelik haberler, terör örgütüne yönelik yapılan operasyonlar, özellikle Avrupa’ya yönelik Türk Silahlı Kuvvetlerinin yapmış olduğu sınır dışı operasyonların çarpıtılarak baskı unsuru oluşturup terör örgütünün propagandası olarak sunulmaktadır. Buradaki amaç terör örgütünün tabanınca yapılan eylem ve faaliyetlerin normalmiş gibi gösterilmesi, insan hakları adı altında söylemler ile terör örgütünün propagandasının yapılmasıdır. Bu saydığım isimler terör örgütünün KCK basın yapılanmasında faaliyet yürütmektedirler."

- Soruşturma aşamasında ifadesine başvurulan M.Ç. "Ben Ari Yapım isimli prodüksiyon şirketinde 2020 yılının Şubat ayından itibaren çalışmaya başladım. 2020 yılı Şubat ile Mart aylarında ARİ Yapım'ın eski yerinden yeni yerine taşınacağı için yeni binadaki temizlik işlerinde bulundum... A.Ö, İ.K., K.B., M.Y., L.A. ve S.D. isimli şahısların Ari Yapım prodüksiyon şirketinde kameraman olarak çalıştıklarını biliyorum ve şirkete girip çıkarken ellerinde kameralar ve çekim işlerinde kullanılan cihazlar ile görüyordum. R.G. isimli şahsı da dış çekimlere gidip geldikleri zaman elinde kamera ve çekim malzemeleri ile görüyordum. E.T., G.A.K., M.A.E., M.Ş., Neşe Toprak, E.T., Ö.Ç., S.A., Z.A.B. isimli şahısların da Ari Yapım isimli şirkette çekilen programlarda sunuculuk yaptıklarını görüyordum ve genelde ben temizlik yaptığım sıralarda stüdyonun çekimlerin yapıldığı zemin katın kapısını kilitleyerek çekimler yapılıyordu ve bu ismini verdiğim şahıslar stüdyo kısmında oluyorlardı. B.K. isimli şahsın Ari Yapım prodüksiyon şirketinde çalıştığını görüyordum fakat ne iş yaptığı hakkında bilgim yoktur. ARİ Yapım isimli şirketin finans ve

muhasebe işlemleri ile R.T. isimli kadın şahıs ilgilenirdi benim maaş işlemlerim ve diğer çalışanların maaşları ile ilgili konularda ve şirketin finans işleri ile ilgilenirdi. Ari Yapım isimli şirkette yukarıda ismini verdiğim şahıslar tarafından stüdyolarda çekilen programların STERK TV'de yayınlandığını ve STERK TV, MEDYA HABER isimli kanalında gönderilen programlar karşılığında ARİ Yapım isimli prodüksiyon şirketine finansman sağlandığını biliyorum."

- Soruşturma aşamasında ifadesine başvurulan H.A. "Ben yaklaşık 4 yıl önce Pia Yapım isimli işyerinde gece bekçisi olarak çalışmaya başladım. A.Ö., E.T., İ.K., R.G., S.A., S.D., M.G. ve M.S.Y. isimli şahıslar da bu firmada çalışıyordu, bu saydığım isimler dışarıda çekim yapıyorlardı ama o dönem işyerinde stüdyo olmadığından işyerinde herhangi bir çekim yaptıklarını ben görmedim, o dönem yaptıkları çekimleri televizyonda izlemedim ancak daha sonraki yani Urfa yolu üzerindeki işyerine taşındığımızda Sterk Tv ve Medya Haber'e program yaparak sattıklarını öğrendim. 2020 yılı Mart ayında pandemi yasakları başlamadan önce Zümrütkent'teki işyeri kapatılarak Urfa Yolu üzerinde bulunan bir katı altta stüdyoya çevrilmiş, iki katı bürolar hâlinde olan işyerine taşındık. Yeni işyerine taşındığımızda daha önceki işyerindekiler ile beraber B.K., G.A.K., K.B., L.A., M.A.E., M.Ş., Ö.Ç., R.T. ve Z.A.B. isimli şahıslar da bu işyerinde çalışıyorlardı. İşyerinde stüdyo bulunduğundan işyeri içerisinde program çekimleri yapılmaktaydı. Maaş ve muhasebe işlemlerini R.T. yapıyordu. İşyeri girişinde bulunan televizyonda Sterk TV, Medya Haber v.b kanallar açıktı, yapılan programların Sterk Tv ve Medya Haber'de yayınlandığını gördüm. Yapılan programlarda tecritle, Abdullah ÖCALAN, 15 Şubat-27 Kasım gibi örgüt için önemli günler ile alakalı örgütsel konuların işlendiğini gördüm. Yeni yerine taşındıktan sonra Pia, Pel ve Ari Yapım'ın beraber hareket ettiklerini anladım." şeklinde beyanlarda bulunmuşlardır.

ii. Başsavcılık, yapım şirketlerinin merkezlerinde yapılan aramalarda ele geçirilen belgelerde para transferlerinin görüldüğünü ve bu şirketlerin mali kaynaklarının ayrı şirketler olmalarına rağmen tek bir merkezden sağlandığını, ayrıca Belçika merkezli Hivron Nv adlı şirkete 93 adet program karşılığı toplam 846.800 Avro tutarında faturaların kesildiğini ve mezkûr şirketin örgütle iltisaklı Medya Haber TV'nin bir iştiraki olduğunu ileri sürmüştür.

iii. Başsavcılık, başvurucunun Pel Yapımda çalıştığını belirterek yukarıda adı geçen yapım şirketlerinin örgütle iltisaklı yayın organlarına yönelik içerik üretiminde doğrudan görev aldığını iddia etmiş ve bu duruma ilişkin olarak şirket merkezinde yapılan aramada ele geçirilen dokümanlara yer vermiştir. Buna göre Başsavcılık "Meltem Rapor" başlıklı dokümanda yayın içeriklerine yönelik genel nitelikte talimat ve tavsiyelerin olduğunu, Sterk TV'de yayımlanan 'Sanata Bakış-Medya Kültür' isimli programın sunucusu olan başvurucunun da bu programın yayımlanan bölümlerinde mezkûr doküman içeriğiyle uyumlu şekilde beyanlarda bulunduğunu ve program içeriğinin dokümandaki talimatlarla uyum gösterdiğini ileri sürmüştür.

10. Diyarbakır 4. Ağır Ceza Mahkemesi (Mahkeme) iddianamenin kabulüne karar vermiş ve E.2023/69 sayılı dosya üzerinden kovuşturma aşaması başlamıştır. Mahkeme 11/7/2023 tarihli ilk duruşma sonunda yurt dışına çıkış yasağı şeklinde adli kontrol tedbiri uygulamak suretiyle başvurucunun tahliyesine karar vermiştir.

11. Bireysel başvuruyu inceleme tarihi itibarıyla yargılama ilk derece mahkemesinde derdesttir.

IV. İLGİLİ HUKUK

12. (Kapatılan) Yargıtay 16. Ceza Dairesinin 12/9/2017 tarihli ve E.2017/1896, K.2017/4923 sayılı kararının ilgili kısmı şöyledir:

"...İzleme ve tespit tutanağı ile tüm dosya kapsamına göre; PKK/KCK terör örgütü lehine yurt dışından uydu aracılığı ile yayın yapan STERK TV isimli televizyondan yayınlanan eylem çağrısı üzerine 30/6/2013 günü Gaziantep ili Şahinbey ilçesinde gerçekleşen kanunsuz toplantı ve gösteri yürüyüşüne katıldığı anlaşılan sanık T.S.nin, “biji serok Apo” şeklinde slogan attığı, atılan sloganın Yargıtay Ceza Genel Kurulunun 2007/9-69-99 sayılı ve Yargıtay 8. Ceza Dairesinin 5/6/2002 tarih 5079-6668 sayılı kararlarında da işaret olunduğu üzere TCK'nın 215. maddesinde düzenlenen, "kamu düzeni açısından açık ve yakın bir tehlikenin ortaya çıkması hâlinde suçu ve suçluyu övme" suçunu oluşturacağı..."

13. Yargıtay 8. Ceza Dairesinin 12/3/2024 tarihli ve E.2021/15466, K.2024/2315 sayılı kararının ilgili kısmı şöyledir:

"...Bu açıklamalar ışığında somut olay değerlendirildiğinde; bir siyasi partinin il başkanı olarak görev yapan sanığın; ülkemizde yasaklı yayınlar listesinde yer alan Norveç Merkezli yayın yapan STERK TV'de canlı yayına telefon ile bağlanarak "olay ve olgular" bölümünün birinci bendinde detaylandırılan sanığın sözleri nedeniyle açık ve yakın tehlikenin ortaya çıktığına..."

14. Diğer ilgili hukuk için bkz. Gülser Yıldırım (2) [GK], B. No: 2016/40170, 16/11/2017, §§ 64-89; Ayhan Bilgen [GK], B. No: 2017/5974, 21/12/2017, §§ 48-62.

V. İNCELEME VE GEREKÇE

15. Anayasa Mahkemesinin 23/12/2025 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Tutuklamanın Hukuki Olmadığına İlişkin İddia

1. Başvurucunun İddiaları ve Bakanlık Görüşü

16. Başvurucu; suç şüphesi ve bunu haklı kılan deliller olmamasına rağmen hakkında tutuklama kararı verildiğini, tutuklama kararının ve bu karara itirazı üzerine verilen tutukluluğun devamına ilişkin kararın gerekçe içermediğini belirterek ölçülü olmayan tedbir nedeniyle kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür. Öte yandan ifade hürriyeti kapsamında kalan eylemlerinin tutukluluğuna dayanak kılındığını belirterek hakkında uygulanan tedbirin siyasi amaç taşıdığını iddia etmiştir. Başvurucu, bu nedenlerle kişi hürriyeti ve güvenliği hakkı ile bağlantılı olarak Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 18. maddesi ve ifade hürriyetinin de ihlal edildiğini belirtmiştir.

17. Bakanlık görüşünde; Anayasa Mahkemesi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarına atıfla başvurucunun tutuklanmasının kanuni dayanağının bulunduğu, tutuklama kararında atıf yapılan delillerin kuvvetli suç şüphesi oluşturduğu, başvurucu hakkında uygulanan tutuklama tedbirinin meşru bir amacı içerdiği ve tutuklamanın ölçülü olduğu ifade edilmiştir.

2. Değerlendirme

18. Başvurucunun şikâyetinin özü, tutukluluğun hukuki olmadığına ilişkindir. Dolayısıyla başvurucunun iddialarının Anayasa'nın 19. maddesinin üçüncü fıkrası bağlamında

incelenmesi gerekir.

19. Somut olayda öncelikle başvurucunun tutuklanmasının kanuni dayanağının olup olmadığının belirlenmesi gerekir. Başvurucu, PKK/KCK silahlı terör örgütünün üyesi olma suçundan 5271 sayılı Kanun'un 100. maddesi uyarınca tutuklanmıştır. Dolayısıyla başvurucu hakkında uygulanan tutuklama tedbirinin kanuni dayanağı bulunmaktadır.

20. Kanuni dayanağı bulunduğu anlaşılan tutuklama tedbirinin meşru bir amacının olup olmadığı ve ölçülülüğü incelenmeden önce tutuklamanın ön koşulu olan suçun işlendiğine dair kuvvetli belirti bulunup bulunmadığının değerlendirilmesi gerekir.

21. Soruşturma mercileri başvurucu hakkındaki tutuklama kararında ve iddianamede esasen PKK/KCK silahlı terör örgütünün medya yapılanmasına dair genel nitelikteki tespitler ile başvurucunun yapım şirketindeki faaliyetlerine, hakkındaki tanık beyanlarına ve şirket merkezinde yapılan aramada ele geçirilen dokümanlara dayanmıştır (bkz. §§ 6, 9).

22. Yargı mercilerinin başvurucunun çalıştığı yapım şirketleri ve bu şirketlerin iltisaklı olduğu belirtilen yayın organlarının terör örgütü yapılanması içinde olduğuna yönelik genel nitelikteki tespitleriyle (bkz. §§ 12, 13) birlikte şirket merkezinde yapılan aramada ele geçirilen doküman içerikleri ve başvurucu hakkındaki -soyut bir şekilde kanaat ve değerlendirmelerin dile getirilmesi niteliğinde değil aksine belirli olaylarla ilgili gözlem ve bilgilerin aktarılması mahiyetinde olan- tanık beyanları gözetildiğinde belirtilen tüm bu hususların tutuklama tedbirinin uygulanmasında suçun işlendiğine dair kuvvetli belirti olarak kabul edilmesinin temelsiz ve keyfî olduğu söylenemeyecektir (benzer yöndeki değerlendirmeler için bkz. Selçuk Özdemir [GK], B. No: 2016/49158, 26/7/2017, § 75; Metin Evecen [2. B.], B. No: 2017/744, 4/4/2018, §§ 47-52; Recep Uygun [2. B.], B. No: 2016/76351, 12/6/2018, § 43).

23. Diğer taraftan başvurucu hakkında uygulanan tutuklama tedbirinin meşru bir amacının olup olmadığının değerlendirilmesi gerekir. Bu değerlendirmede tutuklama kararının verildiği andaki genel koşullar gözardı edilmemelidir.

24. Hâkimlik tarafından başvurucunun tutuklanmasına karar verilirken işlendiği iddia olunan silahlı terör örgütüne üye olma suçunun niteliğine, suça ilişkin olarak kanunda öngörülen yaptırımın ağırlığına, kaçma şüphesine, delillerin karartılması ihtimaline ve isnat edilen suçun 5271 sayılı Kanun'un 100. maddesinin (3) numaralı fıkrasında düzenlenen katalog suçlar arasında yer almasına dayanılmıştır.

25. Dolayısıyla başvuru konusu olayın yukarıda belirtilen özel koşulları ile Hâkimlik tarafından verilen kararın içeriği birlikte değerlendirildiğinde başvurucu yönünden özellikle -suçun ağırlığına atfen- kaçma şüphesine yönelen tutuklama nedenlerinin olgusal temellerinin olduğu söylenebilir (benzer yöndeki değerlendirme için bkz. Yıldırım Ataş [1. B.], B. No: 2014/4459, 26/10/2016, § 60; Devran Duran [GK], B. No: 2014/10405, 25/5/2017, § 66).

26. Başvurucu hakkındaki tutuklama tedbirinin ölçülü olup olmadığının da belirlenmesi gerekir. Bir tutuklama tedbirinin Anayasa'nın 13. ve 19. maddeleri kapsamında ölçülülüğünün belirlenmesinde somut olayın tüm özellikleri dikkate alınmalıdır.

27. Başvurucunun terörle bağlantılı bir suç nedeniyle tutuklanması dikkate alındığında Hâkimliğin isnat edilen suç için öngörülen yaptırımın ağırlığını, işin niteliğini ve önemini de gözönünde tutarak başvurucu hakkında uygulanan tutuklama tedbirinin ölçülü olduğu ve

adli kontrol uygulamasının yetersiz kalacağı sonucuna varmasının keyfî ve temelsiz olduğu söylenemez (aynı yöndeki değerlendirmeler için bkz. Süleyman Bağrıyanık ve diğerleri [2. B.], B. No: 2015/9756, 16/11/2016, § 214).

28. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

29. Yukarıda ulaşılan sonuçlar karşısında başvurucunun siyasi bir amaçla tutuklandığı ve tutuklama tedbiri nedeniyle ifade hürriyetinin ihlal edildiği iddialarının incelenmesi gerekli görülmemiştir.

B. Soruşturma Dosyasına Erişimin Kısıtlandığına İlişkin İddia

1. Başvurucunun İddiaları

30. Başvurucu; soruşturma dosyasını inceleme talebinin kısıtlama kararı gerekçe gösterilerek kabul edilmediğini, kendisine yönelik suçlamaları ve bunların delillerini öğrenemediğini, bu nedenlerle gereği gibi savunma yapma ve itirazda bulunma imkânından yoksun bırakıldığını belirterek kişi hürriyeti ve güvenliği hakkı ile adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

2. Değerlendirme

31. Anayasa'nın 19. maddesinin sekizinci fıkrası şöyledir:

"Her ne sebeple olursa olsun, hürriyeti kısıtlanan kişi, kısa sürede durumu hakkında karar verilmesini ve bu kısıtlamanın kanuna aykırılığı halinde hemen serbest bırakılmasını sağlamak amacıyla yetkili bir yargı merciine başvurma hakkına sahiptir."

32. Başvurucunun bu bölümdeki iddialarının Anayasa'nın 19. maddesinin sekizinci fıkrası bağlamında incelenmesi gerekir.

33. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan bu bölümdeki iddiaların kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

34. Anayasa'nın 19. maddesinin sekizinci fıkrası uyarınca hürriyeti kısıtlanan kişi, kısa sürede durumu hakkında karar verilmesini ve bu kısıtlamanın kanuna aykırılığı hâlinde hemen serbest bırakılmasını sağlamak amacıyla yetkili bir yargı merciine başvurma hakkına sahiptir. Fıkrada öngörülen bu usulde, adil yargılanma hakkının bütün güvencelerini sağlamak mümkün değil ise de iddia edilen tutmanın koşullarına uygun somut güvencelerin yargısal nitelikli bir kararla sağlanması gerekir (Süleyman Bağrıyanık ve diğerleri, § 250). Tutuklu yargılamalarda, kişinin bir suç işlediğine dair kuvvetli şüphenin devam etmesi, tutukluluk hâlinin devamının hukuka uygunluğu için olmazsa olmaz bir koşul olduğundan tutuklu kişiye kendisine karşı yöneltilen suçlamalara neden olan unsurlara itiraz etme yönünde gerçek bir fırsatın sunulması gerekmektedir. Bu husus kişinin -veya müdafiinin- soruşturma dosyasındaki belgelere erişebilmesini gerektirebilir (Hüda Kaya [GK], B. No: 2023/102251, 25/2/2025, § 94).

35. Ancak tutuklu kişinin soruşturma dosyasındaki bilgi ve belgelere, delillere sınırsız erişim hakkı bulunmamaktadır. Üçüncü kişilerin temel haklarını korumak, kamu menfaatini gözetmek, adli makamların soruşturma yaparken başvurdukları yöntemleri güvence altına almak, şüphelilerin delilleri değiştirmelerini ve soruşturmanın selametine zarar vermelerini engellemek, adli makamların bazı soruşturma yöntemlerini gizli tutmak gibi amaçlarla veya

soruşturma dosyasında devletin gizli kalması gereken belgelerinin ya da gizli örgüt yazışmaları gibi bilgilerin olması durumunda soruşturma aşamasında delillere erişim yönünden kısıtlama getirilmesi gerekebilir. Ancak dosyaya erişim hakkına getirilecek kısıtlama, söz konusu amaçlar ışığında kesinlikle gerekli olmalıdır (Hüda Kaya, § 95).

36. Bu bağlamda soruşturma makamlarınca söz konusu kısıtlamanın öngörülen amaçlar ışığında kesinlikle gerekli olduğunun yeterli bir gerekçeyle ortaya konulması gerekir. Soruşturma dosyasına erişimin kısıtlanmasını gerektiren bir durumun olması hâlinde bile soruşturma dosyasına erişimin kısıtlanmasının savunmaya getirdiği her türlü zorluğun yeterince telafi edilmesi gerekmektedir. Bu kapsamda silahların eşitliği ve çelişmeli yargılama ilkelerine riayet edilmelidir. Silahların eşitliği ve çelişmeli yargılama ilkeleri uyarınca tutuklamaya neden olan ve tutuklamanın hukukiliğinin tartışılması bakımından temel oluşturacak delillerin tutuklu kişi tarafından incelenebilmesi gerekir (Hüda Kaya, § 96).

37. Başsavcılık 5271 sayılı Kanun'un 153. maddesinin (2) numaralı fıkrası uyarınca başvurucu hakkındaki soruşturma dosyasına ilişkin olarak "soruşturmanın amacını tehlikeye düşürebileceği" gerekçesiyle müdafiinin dosya içeriğini incelemesinin ve belgelerden örnek almasının kısıtlanmasına karar verilmesi için başvuruda bulunmuş; bu talep yerinde görülerek kısıtlılık kararı verilmiştir. Başvurucu kısıtlama kararına 9/6/2022 tarihinde itiraz etmiştir.

38. Kısıtlama kararının daha sonra kaldırılıp kaldırılmadığı hususunda herhangi bir belge veya bilgi bulunmamakla birlikte iddianamenin kabul edildiği tarih itibarıyla kısıtlılık, 5271 sayılı Kanun'un 153. maddesinin (4) numaralı fıkrası uyarınca kendiliğinden sona ermiş bulunmaktadır.

39. Eldeki olayda 5271 sayılı Kanun'un 153. maddesinin (2) numaralı fıkrası uyarınca soruşturma dosyasına erişimin kısıtlanmasına karar verilmiştir. Bu hükme göre müdafiinin dosya içeriğini inceleme veya belgelerden örnek alma yetkisi, soruşturmanın amacını tehlikeye düşürebilecek ise Cumhuriyet savcısının istemi üzerine hâkim kararıyla kısıtlanabilir. Dolayısıyla kısıtlama kararı verilebilmesi için soruşturmanın amacının tehlikeye düşme ihtimalinin bulunması gerekir. Bununla birlikte gerek kısıtlama kararında gerekse Başsavcılığın kısıtlama talebinde soruşturmanın amacının tehlikeye düşmesi ihtimalinin nasıl gerçekleştiğine ilişkin bir somutlaştırmada bulunulmamıştır. Başvurucunun belgelere erişiminin, söz konusu ceza soruşturmasının amacını nasıl tehlikeye düşürebileceği açıklanmamıştır. Dolayısıyla geçerli bir gerekçe olmaksızın dosyaya erişim olanağından yoksun bırakılan başvurucunun tutuklanmasını haklı göstermek için ileri sürülen gerekçelere tatmin edici şekilde itiraz etme imkânının bulunmadığı sonucuna varılmıştır (benzer yönde değerlendirme için bkz. Hüda Kaya, § 98).

40. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 19. maddesinin sekizinci fıkrasının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

VI. GİDERİM

41. Başvurucu; ihlalin tespiti, yeniden yargılama yapılması ile miktar belirtmeksizin maddi ve manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

42. Başvuruda, soruşturma dosyasına erişimin kısıtlanması nedeniyle Anayasa'nın 19. maddesinin sekizinci fıkrasının ihlal edildiğine karar verilmiştir. İnceleme tarihi itibarıyla soruşturma dosyasına erişimin kısıtlanması hâli sona ermiştir. Dolayısıyla kararın yeniden

değerlendirme yapılmak üzere ilgili mahkemeye gönderilmesinde hukuki yarar bulunmadığı sonucuna varılmıştır.

43. Kişi hürriyeti ve güvenliği hakkına yönelik müdahale nedeniyle yalnızca ihlal tespitiyle giderilemeyecek olan manevi zararları karşılığında başvurucuya net 30.000 TL manevi tazminat ödenmesine karar verilmesi gerekir. Öte yandan başvurucunun uğradığını iddia ettiği maddi zarar ile tespit edilen ihlal arasındaki illiyet bağına ve maddi zararın miktarının ne olduğuna ilişkin herhangi bir bilgi ve belge sunmadığı için maddi tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

VII. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. 1. Tutuklamanın hukuki olmaması dolayısıyla kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

2. Soruşturma dosyasına erişimin kısıtlanması nedeniyle kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Soruşturma dosyasına erişimin kısıtlanması nedeniyle Anayasa'nın 19. maddesinin sekizinci fıkrası bağlamında kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Diğer ihlal iddialarının İNCELENMESİNE GEREK OLMADIĞINA,

D. Başvurucuya net 30.000 TL manevi tazminat ÖDENMESİNE, tazminata ilişkin diğer taleplerin REDDİNE,

E. 664,10 TL harç ve 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 40.664,10 TL yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

F. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

G. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 23/12/2025 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

FİKRET KARA VE İBRAHİM ALGAN

B. No: 2022/96383 | Karar tarihi: 23.12.2025

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2022/96383

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

FİKRET KARA VE İBRAHİM ALGAN BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2022/96383)

Karar Tarihi: 23/12/2025

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Yıldız SEFERİNOĞLU Kenan YAŞAR Metin KIRATLI

Raportör : Yusuf KARABULAK

Başvurucular : 1. Fikret KARA

Vekili : Av. Seda ŞARALDI 2. İbrahim ALGAN

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru; ceza infaz kurumunda slogan atılması nedeniyle disiplin cezası verilmesinin ifade özgürlüğünü, duruşmada hazır bulunma talebi reddedilerek ses ve görüntü aktarımı suretiyle duruşmaya katılımın sağlanmaya çalışılmasının duruşmada hazır bulunma hakkını ihlal ettiği iddialarına ilişkindir.

2. Başvuruculardan Fikret Kara; başvuru tarihinde tutukevine yasak eşya sokma, anayasal düzeni zorla değiştirmeye kalkışma ve silahlı terör örgütüne üye olma suçlarından, diğer başvurucu İbrahim Algan ise görevi yaptırmamak için direnme ve silahlı terör örgütüne üye olma suçlarından hükümlü olarak Adana F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda (Ceza İnfaz Kurumu) bulunmaktadır.

3. 13/4/2022 tarihli olay tutanağı ve 26/4/2022 tarihli soruşturma raporuna göre 13/4/2022 tarihinde hastaneye sevki bulunan başvurucular nakil için jandarma görevlilerine teslim edilmiştir. Başvuruculara jandarma görevlilerince yapılacak ağız içi aramayı kabul etmemesi üzerine hastaneye sevki yapılmamış ve başvurucular bekleme odasına alınmıştır. Bekleme odasına alındıkları esnada başvuruculara "tedavi hakkımız engellenemez" diyerek slogan attıkları tespit edilmiştir.

4. Yapılan tespit sonrasında başvurucular hakkında Ceza İnfaz Kurumu Disiplin Kurulu Başkanlığınca (Disiplin Kurulu) disiplin soruşturması başlatılmıştır. Disiplin soruşturması sonucunda başvuruculara 13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 42. maddesinin (2) numaralı fıkrasının (e) bendinde düzenlenen gereksiz olarak marş söyleme veya slogan atma eyleminden -iyi hâlli olmadıkları da gözönünde tutularak- 48. maddesinin (2) numaralı fıkrası gereğince bir ay süreyle ziyaretçi kabulünden yoksun bırakma cezası verilmiştir.

5. Disiplin Kurulu kararında başvurucuların slogan atma eyleminin sabit olduğu ve başvurucuların söz konusu eylemi ikrar ettiği belirtilmiştir. Aynı zamanda olay anına ilişkin kamera görüntüsünün deşifresine kararda yer verilmiştir. Anılan görüntü incelemeye dair belirlemeler şöyledir:

"13/04/2022 tarihinde saat 08:51:53 de hükümlü Fikret KARA'nın mahkûm kabul bölümünde jandarma tarafından üst aramasının yapılması için görevlilerin önüne geldiği, görevlilerle konuşmaya başladığı, el kol hareketlerinin bulunduğu, arama işlemine başlanılmadığı, karşılıklı konuşmanın devam ettiği, 08:54:35 de araması yapılmadan görevlilerin önünden alındığı ve duyarlı kapının olduğu bölüme götürüldüğü, 08:56:05 de hükümlü İbrahim ALGAN'ın mahkûm kabul bölümünde jandarma tarafından üst aramasının yapılması için görevlilerin önüne geldiği, görevlilerle konuşmaya başladığı, el kol hareketlerinin bulunduğu, arama işlemine başlanılmadığı, karşılıklı konuşmanın devam ettiği, 08:56:58 de araması yapılmadan görevlilerin önünden alındığı ve duyarlı kapının olduğu bölüme götürüldüğü..."

6. Başvurucular, Disiplin Kurulu kararına karşı Adana 4. İnfaz Hâkimliğine (İnfaz Hâkimliği/Hâkimlik) şikâyet başvurusunda bulunmuştur. Başvuru dilekçesinde soruşturmanın usulüne uygun yürütülmediğini ve savunmalarının yasal sürede alınmadığını, hukuka aykırı şekilde ağız içi araması yapılarak kasıtlı olarak tedavi haklarının engellendiğini, bu süreçte sağlık sorunlarının ağırlaştığını, yaşanan hukuksuzluğu protesto etmek ve ilgililere seslerini duyurmak için slogan attıklarını belirtmiştir. İfade özgürlüğünü kullandıkları için disiplin cezası aldıklarını, slogan atmanın suç olmadığını, eylemin ceza infaz kurumunun düzenini ve güvenliğini bozduğunun somut olarak ortaya konulamadığını, olay anındaki kamera görüntülerinin incelenmesi gerektiğini ileri sürerek şikâyetin inceleneceği sözlü yargılamaya doğrudan katılmak istediklerini ifade etmişlerdir.

7. Şikâyet başvurusunu inceleyen Hâkimlik, başvuruculların hâkim huzurunda fiziken dinlenilme talebi hakkında 26/5/2022 tarihli tensip kararında, savunmalarını yapabilmeleri için başvuruculların Ses ve Görüntü Bilişim Sistemi (SEGBİS) salonunda hazır edilmelerine, aynı zamanda hazır bulunması hâlinde avukatlarıyla birlikte savunma yapabileceklerine karar vermiştir.

8. Başvuruculardan Fikret Kara, SEGBİS aracılığıyla yapılan sözlü yargılamada yüz yüze ifade vermek istediğini, avukatıyla görüşmek için makul süre bulunmadığını beyan etmiştir. Hâkimlik açılan duruşmanın 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu anlamında bir duruşma niteliği taşımadığını, alınan savunmanın disiplin cezası kararlarının şikâyet yoluyla dinlenmesinden ibaret olduğunu, başvurucuya avukatıyla görüşmesi için makul süre verildiğini belirterek başvurucunun savunma hakkından vazgeçmiş sayılmasına karar vermiştir. Başvurucu İbrahim Algan da duruşma salonunda savunma yapmak istediğini, avukatıyla savunma yapmak için ek süre verilmemesi sebebiyle savunmada bulunmak istemediğini beyan etmiştir. İnfaz Hâkimliği aynı gerekçeyle başvurucu İbrahim

Algan'ın da savunma hakkından vazgeçtiğine karar vermiştir.

9. İnfaz Hâkimliği yaptığı değerlendirme sonucunda başvurucuların slogan attığını kabul eden beyanları doğrultusunda gereksiz marş söylemek veya slogan atmak disiplin suçunu işlediklerinin sabit olduğu gerekçesiyle verilen disiplin cezasının usul ve kanuna uygun olduğunu belirterek şikâyetin reddine karar vermiştir.

10. Başvurucular, İnfaz Hâkimliğinin kararına itiraz etmiştir. İtiraz dilekçelerinde başvurucular, önceki iddialarına ek olarak İnfaz Hâkimliğinin SEGBİS ile duruşma yapmasının ve bu yolla savunma yapmaya zorlanmalarının adil yargılanma hakkını ihlal ettiğini ileri sürmüştür. İtirazı inceleyen Adana 1. Ağır Ceza Mahkemesi (Ağır Ceza Mahkemesi/Mahkeme) ise İnfaz Hâkimliği kararında usul ve kanuna aykırı bir yön bulunmadığı gerekçesiyle itirazın reddine karar vermiştir.

11. Başvurucular, nihai kararı 5/10/2022 tarihinde öğrendikten sonra 3/11/2022 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

12. Komisyonca adli yardım taleplerinin kabulüne ve başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

A. İfade Özgürlüğünün İhlal Edildiğine İlişkin İddia

13. Başvurucular; ceza infaz kurumunda slogan atmanın tek başına disiplin suçu oluşturmayacağını, bu eylemin kurumdaki güvenliği veya disiplini bozacak ya da düzenli yaşamın sürdürülmesini önleyecek şekilde gerçekleşmesi gerektiğini ifade etmiştir. Ceza infaz kurumu koşulları ve başka nedenlerden dolayı sağlık sorunları yaşadıklarını, hastaneye sevk sırasında yapılan aramanın usulsüz olması nedeniyle itiraz ettiklerini, bunun üzerine hastaneye götürülmediklerini ve bu haksızlığı protesto etmek için "tedavi hakkımız engellenemez" sloganını attıklarını, bu sebeple disiplin cezası verildiğini belirterek ifade özgürlüğünün ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

14. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde; Anayasa Mahkemesinin somut olaya benzer olaylarda verdiği bazı kararlara yer verilmiştir. Daha sonra Bakanlık, başvuruculların ifade özgürlüğünün ihlal edilip edilmediği noktasında inceleme yapılırken görüşte değinilen Anayasa ve ilgili mevzuat hükümleri, Anayasa Mahkemesi içtihadı ve somut olayın kendine özgü koşullarının dikkate alınması gerektiğini ifade etmiştir. Başvurucu Fikret Kara, Bakanlık görüşüne karşı beyanında bireysel başvuru formunda ileri sürdüğü şikâyetlerini genel olarak yinelemiştir. Başvurucu İbrahim Algan ise Bakanlık görüşüne karşı beyanda bulunmamıştır.

15. Anayasa Mahkemesi daha önce verdiği birçok kararda, ceza infaz kurumunda bulunan tutuklu/hükümlülerin kurumda attığı slogan nedeniyle disiplin cezasıyla cezalandırılmasını ifade özgürlüğü kapsamında değerlendirmiştir (ilgili kararlar için bkz. Cihat Özdemir [2. B.], B. No: 2015/214, 9/5/2018, § 19; Ömer Haran [1. B.], B. No: 2017/33744, 1/7/2020, § 21; Barış İnan (2) [1. B.], B. No: 2018/38006, 17/11/2021, § 17). Söz konusu kararlar çerçevesinde başvuruculların iddialarının bir bütün hâlinde ifade özgürlüğü kapsamında incelenmesi gerektiği değerlendirilmiştir.

16. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan ifade özgürlüğünün ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

17. İfade özgürlüğü kişinin haber ve bilgilere, başkalarının fikirlerine serbestçe ulaşabilmesi, düşünce ve kanaatlerinden dolayı kınanmaması, bunları tek başına veya başkalarıyla birlikte çeşitli yollarla serbestçe ifade edebilmesi, anlatabilmesi, savunabilmesi, başkalarına aktarabilmesi ve yayabilmesi anlamına gelir. Anayasa Mahkemesi çok sayıda kararında ifade özgürlüğünün demokrasinin işleyişi için yaşamsal önemde olduğunu belirtmiştir (Bekir Coşkun [GK], B. No: 2014/12151, 4/6/2015, §§ 33-35; Mehmet Ali Aydın [GK], B. No: 2013/9343, 4/6/2015, §§ 42, 43; Tansel Çölaşan [1. B.], B. No: 2014/6128, 7/7/2015, §§ 35-38).

18. Herkes gibi hükümlü ve tutuklular da Anayasa ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (Sözleşme) ortak alanı kapsamında kalan temel hak ve hürriyetlerin tamamına (Mehmet Reşit Arslan ve diğerleri [2. B.], B. No: 2013/583, 10/12/2014, § 65) ve bu bağlamda ifade özgürlüğüne de sahiptir (Murat Karayel (5) [2. B.], B. No: 2013/6223, 7/1/2016, § 27).

19. Öte yandan ifade özgürlüğünün mutlak bir hak olmadığı ve Anayasa'nın 26. maddesinin ikinci fıkrasında öngörülen sebeplerle sınırlandırılabileceği unutulmamalıdır. Bu bağlamda ceza infaz kurumunda bulunmanın kaçınılmaz sonucu olarak suçun önlenmesi ve disiplinin sağlanması gibi kurumda güvenliğin ve düzenin korunmasına yönelik kabul edilebilir gerekliliklerin olması durumunda mahpusların sahip olduğu haklara sınırlama getirilebilecektir (Murat Karayel (5), § 29).

20. Kurum içinde attıkları slogan nedeniyle haklarında disiplin cezası uygulanan başvurucuların ifade özgürlüğüne bir müdahalede bulunulmuştur. Müdahaleye dayanak olan 5275 sayılı Kanun'un 42. maddesinin (2) numaralı fıkrasının (e) bendinin kanunla sınırlama ölçütünü karşıladığı ve müdahalenin Anayasa'nın 26. maddesinin ikinci fıkrasında yer alan kamu düzeninin korunması meşru amacı kapsamında kaldığı anlaşılmıştır. O hâlde Anayasa Mahkemesinin yapması gereken, söz konusu müdahalenin demokratik toplum düzeninin gereklerine uygunluğunu denetlemektir.

21. İnfaz hukukuna ilişkin disiplin suç ve cezaları, 5275 sayılı Kanun'un sekizinci bölümünde düzenlenmiş; bu çerçevede uygulanacak disiplin suç ve cezalarının amacı, mahiyeti, kapsamı, sınırları ve uygulanma koşulları Kanun'un 37. maddesinde açıklığa kavuşturulmuştur. Kanun'daki disiplin suç ve cezaları yönünden genel hüküm niteliğindeki bu madde uyarınca, bu Kanun kapsamındaki bir disiplin suçunun oluşabilmesi ve cezasının uygulanabilmesi için sadece her bir disiplin suçu yönünden belirlenen özel hükümdeki şartların gerçekleşmesi yeterli olmayıp ayrıca 37. maddedeki şartların da gerçekleşmesi gerekmektedir. Kanun'un 37. maddesine göre, ceza infaz kurumunda düzenli bir yaşamın sürdürülmesi, güvenliğin ve disiplinin sağlanması bakımından kanun, tüzük, yönetmelikler ile idarenin uyulmasını emrettiği veya gerekli kıldığı davranış ve tutumları, kusurlu olarak ihlal ettiğinde eyleminin niteliği ile ağırlık derecesine göre Kanunda belirtilen disiplin cezaları uygulanacaktır (AYM, E.2013/6, K.2013/111, 10/10/2013).

22. Somut olayda attıkları bir slogan nedeniyle başvurucular hakkında disiplin cezası uygulanmıştır. Anayasa Mahkemesi 5275 sayılı Kanun'un 37. maddesi de dikkate alındığında ceza infaz kurumunda yalnızca slogan atılmasının aynı Kanun'un 42. maddesinde öngörülen disiplin suçunu oluşturabilmesi için yeterli olmayıp bu eylemin ceza infaz kurumundaki güvenliği veya disiplini bozacak ya da düzenli yaşamın sürdürülmesini önleyecek şekilde gerçekleştirilmesi gerektiğini kabul etmiştir (AYM, E.2013/6, K.2013/111, 10/10/2013; Murat Karayel (5), §§ 43, 44; Cihat Özdemir, § 22). Bununla birlikte ceza infaz kurumlarında düzenin ve güvenliğin sağlanması için özellikle terör örgütlerine bağlılığı canlı tutmaya

katkıda bulunabilecek toplu eylemlere karşı daha hassas olunması gerektiği hususunda herhangi bir tereddüt bulunmadığı da ifade edilmiştir (Murat Karayel (5), § 46; Cihat Özdemir, § 22). Dolayısıyla somut olayda başvuruculaın gerçekleştirdiği slogan atma eyleminin kurumdaki güvenliği veya disiplini bozacak ya da düzenli yaşamın sürdürülmesini önleyecek nitelikte kabul edilmesinin mümkün olup olmadığı ile bu hususta idare ve yargı mercilerince ilgili ve yeterli gerekçelerin ortaya konulup konulmadığı incelenmelidir.

23. Olay günü başvuruculaın hastaneye sevki bulunması nedeniyle başvurucular hastaneye götürülmek üzere jandarma görevlilerine teslim edilmiştir. Jandarma görevlileri tarafından yapılan ağız içi aramasına karşı başvuruculaın yaptığı itiraz üzerine jandarma görevlileri başvuruculaı hastaneye götürmeyip bekleme odasına almıştır. Başvurucular, bekleme odasına götürülürken "tedavi hakkımız engellenemez" şeklinde slogan atmıştır. Yapılan soruşturma sonucunda başvuruculara disiplin cezası uygulanmıştır.

24. Disiplin Kurulu kararında başvuruculaın yaptığı slogan atma eyleminin kurum düzeni ve güvenliği üzerindeki etkisi yönünden bir değerlendirmeye yer verilmemiştir (bkz. § 5). Bununla birlikte kararda yer verilen olay anına ilişkin kamera görüntülerinin tutanağa geçirilmesine yönelik açıklamalarda başvuruculaın jandarma görevlilerinin talimatları doğrultusunda hareket ettiği anlaşılmaktadır. Yargılama makamlarının da başvuruculaın kabul ettiği slogan atma eyleminin ceza infaz kurumundaki güvenliği veya disiplini bozacak ya da düzenli yaşamın sürdürülmesini önleyecek şekilde gerçekleştirildiğine dair bir belirlemesi bulunmamaktadır.

25. Mahkemelerce verilmiş hürriyeti bağlayıcı cezaların infaz edildiği yerler olan ceza infaz kurumları sıkı güvenlik koşullarına tabi olan, düzenli bir yaşamın sürdürülmesinin, güvenliğin ve disiplinin sağlanmasının son derece önem taşıdığı yerlerdir. Bu bağlamda mahpusların toplu olarak gerçekleştirdikleri özellikle terör örgütlerine bağlılığı canlı tutmaya yönelik toplu ve sistematik bir eylem niteliğindeki protesto eylemlerinin kurumun güvenliğini veya disiplinini bozacağı ya da kurumda düzenli yaşamı sürdürmeyi olumsuz etkileyeceği açıktır (benzer yöndeki değerlendirmeler için bkz. Murat Karayel (5), § 46; Cihat Özdemir, § 24; Şükrü Yıldız [2. B.], B. No: 2015/18720, 9/5/2018, § 27; Rıza Şahin [1. B.], B. No: 2016/12909, 22/7/2020, § 44). Ancak eldeki olayda başvuruculaın yapılan ağız içi aramasına itirazları sonrasında bekleme odasına alınırken yaptıkları eylemin kurumun güvenliği veya disiplini ya da kurumdaki düzenli yaşamı olumsuz etkilediği somut olgulara dayalı olarak ortaya konulmalıdır. Aksi hâlde başvuruculaın attıklarını kabul ettikleri sloganın disiplin cezasına konu edilebilmesi için 5275 sayılı Kanun'daki düzenlenme şekline göre neden "gereksiz" olduğu da anlaşılamayacaktır.

26. Anayasa Mahkemesi ifade özgürlüğüne yapılan bir müdahalenin kamu makamları tarafından ortaya konulan gerekçelerinin ilgili ve yeterli olup olmadığını denetler (diğerleri arasından bkz. Kemal Kılıçdaroğlu [1. B.], B. No: 2014/1577, 25/10/2017, § 58; Bekir Coşkun, § 56; Tansel Çölaşan, § 56; Zübeyde Füsun Üstel ve diğerleri [GK], B. No: 2018/17635, 26/7/2019, § 120; Sırrı Süreyya Önder [GK], B. No: 2018/38143, 3/10/2019, § 60; hükümlü ve tutuklulara uygulanan disiplin cezaları bağlamında bkz. Eşref Arslan [2. B.], B. No: 2014/14655, 18/7/2018, §§ 50-54; Abdulhamit Babat (3) [1. B.], B. No: 2015/3370, 9/1/2020, §§ 33-37). Somut olayda idare ve yargılama makamları, başvuruculaın eylemi nedeniyle disiplin cezası ile cezalandırılmasının zorunlu bir toplumsal ihtiyacı karşıladığını ilgili ve yeterli bir gerekçe ile gösterememiştir. Bu nedenle başvuruculaın ifade özgürlüğüne bir ay süreyle ziyaretçi kabulünden yoksun bırakma cezası vermek suretiyle yapılan müdahalenin demokratik bir toplumda gerekli olduğunun gösterilemediği

değerlendirilmiştir.

27. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 26. maddesinde güvence altına alınan ifade özgürlüğünün ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

28. İfade özgürlüğünün ihlal edildiği sonucuna ulaşılması ve buna dair hükmedilen giderim dikkate alındığında başvuruculaların disiplin soruşturması sürecindeki usulü eksikliklerle bağlantılı olarak ileri sürdüğü iddiaların ayrıca incelenmesine gerek olmadığı değerlendirilmiştir.

B. Duruşmada Hazır Bulunma Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

29. Başvurucular, Hâkimlik ve Ağır Ceza Mahkemesine yaptıkları itirazlarda SEGBİS ile sözlü yargılama yapılmasının yüz yüzelik ilkesine aykırı olduğunu, bu konuda Anayasa Mahkemesinin ihlal kararlarının bulunduğunu, Hâkimliğin gerekçelerinin müdahaleyi haklı kılabilecek nitelik taşımadığını belirterek duruşmada hazır bulunma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

30. Bakanlık görüşünde; Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin (AİHM) ve Anayasa Mahkemesinin somut olaya benzer olaylarda verdiği bazı kararlara yer verilmiştir. Daha sonra Bakanlık, başvuruculaların adil yargılanma hakkının ihlal edilip edilmediği noktasında inceleme yapılırken görüşte değinilen Anayasa ve ilgili mevzuat hükümleri, AİHM ve Anayasa Mahkemesi içtihadı ve somut olayın kendine özgü koşullarının dikkate alınması gerektiğini ifade etmiştir. Başvurucu Fikret Kara, Bakanlık görüşüne karşı beyanında bireysel başvuru formunda ileri sürdüğü şikâyetlerini genel olarak yinelemiştir. Başvurucu İbrahim Algan ise Bakanlık görüşüne karşı beyanda bulunmamıştır.

31. Anayasa Mahkemesi somut başvuru ile aynı nitelikteki ihlal iddialarını incelediği Emrah Yayla ([GK], B. No: 2017/38732, 6/2/2020) ve Emrah Yayla (2) ([2. B.], B. No: 2017/34742, 13/10/2020) kararlarında duruşmada hazır bulunma hakkı ile ilgili uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Anayasa Mahkemesi, bu kararlarda öncelikle disiplin cezası nedeniyle yapılan şikâyetlerin infaz hâkimliği tarafından incelenmesinin medeni hak ve yükümlülüklere ilişkin uyuşmazlık kapsamında kaldığını ve kişilerin talebine aykırı olarak SEGBİS yoluyla duruşmaya katılmasının duruşmada hazır bulunma hakkına yönelik bir müdahale teşkil ettiğini tespit etmiştir. 5271 sayılı Kanun'un 196. maddesinin söz konusu müdahalenin kanunilik ölçütünü karşıladığı ve müdahalenin usul ekonomisinin gerçekleştirilmesine yönelik meşru bir amaca dayandığı değerlendirmelerine yer verilen kararda, ölçülülük yönünden yapılan incelemede infaz hâkimliği tarafından şikâyet incelemelerinde başvuruda bulunanların her durumda duruşmada bizzat hazır bulundurulmasının gerekmeyebileceği vurgulandıktan sonra başvurucunun hâkim huzurunda fiziken dinlenilme talebinin hangi zorlayıcı nedene dayanılarak kabul edilmediğinin ortaya konulmadığı, SEGBİS yoluyla katıldığı celselerde ise esaslı işlemlerin yapıldığı belirtilmiş; başvurucunun duruşmada hazır bulunma talebinin alternatif yöntemler değerlendirilmeden genel ve kategorik bir yaklaşımla reddedilmesi nedeniyle duruşmada hazır bulunma hakkına müdahale için en uygun aracın seçilmemesinin anılan hakka yönelik müdahaleyi gereklilik unsurundan yoksun bıraktığı ve hakkın ihlaline yol açtığı sonucuna ulaşılmıştır.

32. Öte yandan Anayasa Mahkemesi Emrah Yayla kararında belirtilen medeni hak yükümlülüklere ilişkin uyuşmazlıklarda duruşmada hazır bulunma hakkının daha esnek uygulanabileceği değerlendirmesine (anılan kararda bkz. § 70) Ercan Yıldız ve diğerleri (2)

([GK], B. No: 2022/60188, 8/7/2025) kararında açıklık getirmiştir. Buna göre ilk olarak ceza infaz kurumunda verilen disiplin cezalarına karşı şikâyette bulunanların her durumda duruşmada bizzat hazır bulundurulması gerekmeyebileceği belirtilmiştir (aynı kararda bkz. § 59). Kararda, duruşmada hazır bulunma konusunda; başvuruculaın kişisel özellikleri ve davranışlarının, başvuruculaın davanın karşı tarafınca sözlü olarak sunulan görüş ve kanıtlar, bilgi ve belgeler hakkında bilgi sahibi olup olamadıkları ile bunlara karşı kendi delillerini sunma hususunda dezavantajlı konuma düşüp düşmediklerinin, yargılamanın niteliği, şeklî ve teknik nitelikte bir incelemeden ibaret olup olmadığının, ceza infaz kurumundan duruşma salonuna transfer edilmedeki zorlukların, başvuruculaın duruşmada bizzat hazır bulunmak istemelerine yönelik ileri sürdükleri gerekçelerin duruşmada bizzat hazır bulunmayı gerektirip gerektirmediğinin, davanın konusunun, karşı tarafın konumu ve tanık sorgulama veya bu türden duruşmada bizzat hazır bulunmayı gerektirebilecek kabul edilebilir gerekliliklerin yapılacak değerlendirmede dikkate alınması gerektiği vurgulanmıştır (aynı kararda bkz. § 60).

33. Somut olayda sözlü yargılama hazırlığı işlemleri kapsamında Hâkimlikçe düzenlenen tensip tutanağında başvuruculaın SEGBİS aracılığıyla hazır edilmesine karar verilmiştir. Hâkimlik, sözlü yargılamanın SEGBİS aracılığıyla yapılacağı hususunu da içeren tensip tutanağını başvuruculara tebliğ etmiştir. Başvurucular SEGBİS yoluyla yapılan dinlenmede duruşma salonunda yüz yüze savunma yapma hakkı verilmesini talep etmişse de Hâkimlik alınan savunmanın klasik bir ceza yargılaması duruşması niteliği taşımadığını, burada açılan duruşmanın disiplin cezası kararlarının şikâyet yoluyla dinlenmesinden ibaret olduğunu belirterek başvuruculaın savunma haklarından vazgeçmiş sayılmasına karar vermiştir (bkz. § 8).

34. İncelenen başvuruda, başvuruculaın hâkim huzurunda bizzat hazır bulunmak istemelerine yönelik herhangi bir gerekçe öne sürmediği görülmekle birlikte davanın konusuna, tanık sorgulamaya veya bu türden hâkim önünde bizzat hazır bulunmayı gerektirebilecek bir hususa ilişkin resen dikkate alınabilecek başvuru kapsamında bir bilgi de bulunmamaktadır. Öte yandan İnfaz Hâkimliğinin gerekçeli kararında başvuruculaın hâkim huzurunda fiziken dinlenilme talebinin davanın konusu bağlamında değerlendirilerek ilgili ve yeterli bir gerekçeyle reddedildiği anlaşılmaktadır. Bu doğrultuda Ercan Yıldız ve diğerleri (2) kararında belirtilen ilkeler uyarınca başvuruculaın duruşmada hazır bulunma haklarına ilişkin olarak bir ihlalin bulunmadığı sonucuna varılmıştır.

35. Açıklanan gerekçelerle duruşmada hazır bulunma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

36. Başvurucular; ihlalin tespiti, yeniden yargılama yapılması ile ayrı ayrı 50.000 TL manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

37. Başvuruda tespit edilen anayasal hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir

(yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

38. Ayrıca ihlalin niteliği dikkate alınarak başvuruculara ayrı ayrı net 10.000 TL manevi tazminat ödenmesine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. 1. İfade özgürlüğünün ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

2. Duruşmada hazır bulunma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 26. maddesinde güvence altına alınan ifade özgürlüğünün İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Kararın bir örneğinin ifade özgürlüğünün ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Adana 4. İnfaz Hâkimliğine (E.2022/2321, K.2022/2865) GÖNDERİLMESİNE,

D. Başvuruculara ayrı ayrı net 10.000 TL manevi tazminat ÖDENMESİNE, tazminata ilişkin diğer taleplerin REDDİNE,

E. 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan yargılama giderinin başvurucu Fikret Kara'ya ÖDENMESİNE,

F. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvuruculara Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

G. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 23/12/2025 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

HAVVA ÖKSÜZ VE DİĞERLERİ

B. No: 2022/102663 | Karar tarihi: 23.12.2025

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2022/102663

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

HAVVA ÖKSÜZ VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2022/102663)

Karar Tarihi: 23/12/2025

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Yıldız SEFERİNOĞLU Kenan YAŞAR Metin KIRATLI

Raportör : Gökhan SÖNMEZ

Başvurucular : Havva ÖKSÜZ ve diğerleri [bkz. ekli listenin (B) sütunu]

Vekili : Av. Şaziye İrem TANDOĞAR EKİNCİ

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru; ihtiyati tedbirin uzun sürmesi nedeniyle mülkiyet hakkının, yargılamanın uzun sürmesi nedeniyle de makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir. Başvuru, süresinde yapılmıştır.

2. Komisyon 2022/105305, 2022/105317, 2022/105323, 2022/105325 ve 2022/105328 numaralı başvurularda makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilemez olduğuna karar vermiştir. Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

3. Aralarında bağlantı bulunması nedeniyle süresi içinde yapılan ekli listenin (B) sütununda yer verilen başvuruların süresinde yapılan 2022/102663 numaralı başvuru ile birleştirilmesine karar verilmesi gerekir.

A. Başvurucu Kemal Öksüz Yönünden

4. Anayasa Mahkemesi Abdurrahman Beycur ve diğerleri ([GK], B. No: 2023/76490,

31/7/2025) kararında başvurucunun bireysel başvuru tarihinden sonra vefat etmesi hâlinde bireysel başvurudan haberi olmayan mirasçılarının hak kaybına uğramaması için yapılması gerekenler hususunda genel ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede Anayasa Mahkemesi mirasçıların hak kaybına uğramalarını engellemek, bireysel başvuruların neticelendirilmesini sağlamak gerekliliğini birlikte karşılayabilecek bir yol olarak 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 49. maddesinin (7) numaralı fıkrası ile Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 84. maddesinin verdiği yetkiyle 6/1/1982 tarihli ve 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 26. maddesinin başvuru tarihinden sonra ölüm hâli için de uygulanabileceği kanaatine varmıştır. Anılan kararda Anayasa Mahkemesi, başvurucunun bireysel başvuru tarihinden sonra ölmesi hâlinde bu kişi yönünden başvurunun işlemden kaldırılmasına karar verilmesinin uygun olacağı sonucuna ulaşmıştır. Bunun yanında vefat eden başvurucunun mirasçısı olduğunu bilgi ve belgeleriyle ispat eden kişilerin ise makul bir süre içinde bireysel başvuruyu takip etme iradesini ortaya koymaları hâlinde -mirasçıların menfaatlerinin bulunup bulunmadığını da gözeterek- başvurunun incelenmesine devam edilebileceğini belirtmiştir. Bu kapsamda bireysel başvuru yapıldıktan sonra ölen bir başvurucunun mirasçılarının başvuruyu devam ettirme yönündeki taleplerini Anayasa Mahkemesine iletme yükümlülüğünün kendileri üzerinde olduğu kaydedilmelidir. Öte yandan Anayasa'nın uygulanması ve yorumlanması veya temel hakların kapsamının ve sınırlarının belirlenmesi ya da insan haklarına saygının gerekli kıldığı hâllerde başvurucunun bireysel başvuru tarihinden sonra ölmesi durumunda dahi başvurunun incelenmeye devam edilebileceği vurgulanmalıdır. Somut başvuruda başvurucu Kemal Öksüz başvuru tarihinden sonra 24/11/2024 tarihinde vefat etmiştir. Başvurucu Kemal Öksüz yönünden anılan kararda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

5. Açıklanan gerekçelerle başvurucu Kemal Öksüz yönünden başvurunun işlemden kaldırılmasına karar verilmesi gerekir.

B. Asiye Erol, Havva Öksüz, Emin Öksüz, Fatih Öksüz, Murat Öksüz, Mustafa Öksüz ve Selim Öksüz Yönünden Makul Sürede Yargılanma Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

6. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Veysi Ado ([GK], B. No: 2022/100837, 27/4/2023) kararında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede Anayasa Mahkemesi 9/1/2013 tarihli ve 6384 sayılı Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine Yapılmış Bazı Başvuruların Tazminat Ödenmek Suretiyle Çözümüne Dair Kanun'un geçici 2. maddesinde 28/3/2023 tarihli ve 7445 sayılı Kanun'un 40. maddesi ile yapılan değişikliğe göre 9/3/2023 tarihi (bu tarih dâhil) itibarıyla derdest olan, yargılamaların makul sürede sonuçlandırılmadığı iddialarıyla yapılan başvurulara ilişkin olarak Tazminat Komisyonuna başvuru yolu tüketilmeden yapılan başvurunun incelenmesinin bireysel başvurunun ikincil niteliği ile bağdaşmayacağı neticesine varmıştır. Somut başvuruda da anılan kararda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

7. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

C. Kemal Öksüz Dışındaki Diğer Başvurucular Yönünden Mülkiyet Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

8. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Hesna

Funda Baltalı ve Baltalı Gıda Hayvancılık San. ve Tic. Ltd. Şti. ([GK], B. No: 2014/17196, 25/10/2018), İhsan Metin ([2. B.], B. No: 2015/7044, 23/1/2019), İbrahim Geçer ([1. B.], B. No: 2014/19056, 19/2/2019) ve Şeyhmus Terece ([GK], B. No: 2017/26532, 23/7/2020) kararlarında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede mülkiyet hakkını sınırlandıran bir tedbirin uygulanmasının ölçülü olabilmesi için kapsamı ve süresi itibarıyla orantılı olarak uygulanması gerektiği ve tedbirin makul olmayan bir süre devam etmesinin mülkiyet hakkının tanıdığı yetkilerin kullanılmasının belirsiz olacak şekilde ötelenmesi suretiyle mülk sahibine orantısız bir külfet yüklediği gerekçesiyle mülkiyet hakkının ihlal edildiği sonucuna ulaşmıştır. Somut başvuruda da başvuru tarihi itibarıyla ihtiyati tedbirin uzun süredir devam ettiği anlaşıldığından anılan kararlarda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

9. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

10. Başvurucular, ihlalin tespiti ile maddi ve manevi tazminat talebinde bulunmuştur. Somut olayda Anayasa Mahkemesinin ihlal kararı tedbirin kaldırılmasını gerektirmemektedir. Bununla birlikte Anayasa Mahkemesi, mülkiyet hakkına yapılan müdahaleyi ölçüsüz kılan tedbirin uzun sürmesine ilişkin olarak tedbir sürecinde mülkiyet hakkının gerektirdiği ivediliğin ve özenin gösterilmesi bakımından yargısal makamların sorumluluğu olduğuna dikkati çekmektedir (benzer değerlendirme için bkz. Hamit Alihansoy ve diğerleri [1. B.], B. No: 2017/35581, 29/9/2020, § 66). Buna göre başvuru konusu olayda ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmamaktadır. Olayda ihlalin sonuçlarının ortadan kaldırılması bakımından etkin giderim yolu tazminat olarak görülmektedir. Eski hâle getirme kuralı çerçevesinde ihlalin sonuçlarının bütünüyle ortadan kaldırılabilmesi için başvuruculara manevi zararları karşılığında ekli listenin (G) sütununda belirtilen miktarda manevi tazminat ödenmesine karar verilmesi gerekir. Başvuruculaların uğradıklarını iddia ettiği maddi zarar ile tespit edilen ihlal arasında illiyet bağı bulunmayıp başvurucular da yeterli bilgi ve belge sunmadığından maddi tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Başvuruların BİRLEŞTİRİLMESİNE,

B. 1. Başvurucu Kemal Öksüz yönünden başvurunun İŞLEMDEN KALDIRILMASINA,

2. Başvurucular Asiye Erol, Havva Öksüz, Emin Öksüz, Fatih Öksüz, Murat Öksüz, Mustafa Öksüz ve Selim Öksüz yönünden makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

3. Kemal Öksüz dışındaki diğer başvurucular yönünden mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

C. Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

D. Başvuruculara ekli listenin (G) sütununda belirtilen miktarda manevi tazminatın listede gösterildiği şekilde ÖDENMESİNE, tazminata ilişkin diğer taleplerin REDDİNE,

E. Ekli listenin (F) sütununda belirtilen başvuru harçlarının ve (İ) sütununda yer alan vekâlet ücretinin listede gösterildiği şekilde başvuruculara ÖDENMESİNE,

F. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvuruculara Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal faiz UYGULANMASINA,

G. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 23/12/2025 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

NURSEL ÖZMEN VE DİĞERLERİ

B. No: 2022/106352 | Karar tarihi: 23.12.2025

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2022/106352

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

NURSEL ÖZMEN VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2022/106352)

Karar Tarihi: 23/12/2025

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

GİZLİLİK TALEBİ KABUL

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Yıldız SEFERİNOĞLU Kenan YAŞAR Metin KIRATLI

Raportör : İsmail Emrah PERDECİOĞLU

Başvurucular : Nursel ÖZMEN ve diğerleri [bkz. ekli listenin (C) sütunu]

Vekilleri : [bkz. ekli listenin (E) sütunu]

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru; kamulaştırma bedeli ile kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatın enflasyon karşısında değer kaybına uğratılması nedeniyle mülkiyet hakkının, yargılamanın uzun sürmesi nedeniyle de makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir. Başvuru, süresinde yapılmıştır.

2. Komisyon 2022/106352 ve 2024/32389 numaralı dosya kapsamında makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilemez olduğuna, mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir. Komisyon ayrıca 2023/98759, 2023/56740, 2023/35326, 2024/21703, 2024/45124, 2024/69064, 2024/37314, 2024/30645 ve 2024/39001 numaralı bireysel başvurularda adli yardım talebinin kabulüne karar vermiştir.

3. 2023/76005, 2023/98759, 2023/72089, 2023/17624, 2023/56740, 2023/35326, 2023/92013, 2024/47432, 2024/65082, 2024/35418, 2024/40828, 2024/52103, 2024/49318, 2024/25996, 2024/49668, 2024/30645 ve 2024/46322 numaralı dosyalarda makul sürede

yargılanma hakkının ihlal edildiğinden yakınılmıştır.

4. Başvuruculardan Sevgi Doğan'ın bireysel başvuruda bulunduktan sonra 10/11/2025 tarihinde vefat ettiği tespit edilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

5. Birleştirilen 2023/91095, 2023/92013 ve 2024/35418 numaralı bireysel başvurularda ödeme gücünden yoksun olduğu anlaşılan başvuruculların adli yardım taleplerinin kabulüne karar verilmesi gerekir. Ekli listenin (B) sütununda bulunan başvuruların 2022/106352 numaralı başvuru ile birleştirilmesine karar verilmesi gerekir.

A. Başvurucu Sevgi Doğan Yönünden

6. Anayasa Mahkemesi Abdurrahman Beycur ve diğerleri ([GK], B. No: 2023/76490, 31/7/2025) kararında başvurucunun bireysel başvuru tarihinden sonra vefat etmesi hâlinde bireysel başvurudan haberi olmayan mirasçılarının hak kaybına uğramaması için yapılması gerekenler hususunda genel ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede Anayasa Mahkemesi mirasçıların hak kaybına uğramalarını engellemek, bireysel başvuruların neticelendirilmesini sağlamak gerekliliğini birlikte karşılayabilecek bir yol olarak 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 49. maddesinin (7) numaralı fıkrası ile Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 84. maddesinin verdiği yetkiyle 6/1/1982 tarihli ve 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 26. maddesinin başvuru tarihinden sonra ölüm hâli için de uygulanabileceği kanaatine varmıştır. Anılan kararda Anayasa Mahkemesi, başvurucunun bireysel başvuru tarihinden sonra ölmesi hâlinde bu kişi yönünden başvurunun işlemden kaldırılmasına karar verilmesinin uygun olacağı sonucuna ulaşmıştır. Bunun yanında vefat eden başvurucunun mirasçısı olduğunu bilgi ve belgeleriyle ispat eden kişilerin ise makul bir süre içinde bireysel başvuruyu takip etme iradesini ortaya koymaları hâlinde -mirasçıların menfaatlerinin bulunup bulunmadığını da gözeterek- başvurunun incelenmesine devam edilebileceğini belirtmiştir. Bu kapsamda bireysel başvuru yapıldıktan sonra ölen bir başvurucunun mirasçılarının başvuruyu devam ettirme yönündeki taleplerini Anayasa Mahkemesine iletme yükümlülüğünün kendileri üzerinde olduğu kaydedilmelidir. Öte yandan Anayasa'nın uygulanması ve yorumlanması veya temel hakların kapsamının ve sınırlarının belirlenmesi ya da insan haklarına saygının gerekli kıldığı hâllerde başvurucunun bireysel başvuru tarihinden sonra ölmesi durumunda dahi başvurunun incelenmeye devam edilebileceği vurgulanmalıdır. Somut başvuruda başvurucu Sevgi Doğan başvuru tarihinden sonra 10/11/2025 tarihinde vefat etmiştir. Başvurucu Sevgi Doğan yönünden anılan kararda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

7. Açıklanan gerekçelerle başvurucu Sevgi Doğan yönünden başvurunun işlemden kaldırılmasına karar verilmesi gerekir.

B. Diğer Başvurucular Yönünden

1. Kamulaştırma Bedelleri ile Kamulaştırmasız El Atma Karşılığında Hükmedilen Tazminatların Değer Kaybına Uğratılması Nedeniyle Mülkiyet Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

8. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Ali Şimşek ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2014/2073, 6/7/2017), Mehmet Akdoğan ve diğerleri ([1. B.], B.

No: 2013/817, 19/12/2013), Kadir Çakar ([1. B.], B. No: 2015/18908, 21/3/2018), Hanım Çeyiz ve Mehmet Gündüz ([1. B.], B. No: 2015/19289, 17/7/2018), Türkan Poyraz ([1. B.], B. No: 2015/15388, 13/9/2018) ve Emine Dilek Onaran ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2017/19987, 12/2/2020) kararlarında kamulaştırma bedellerinin ve kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatların enflasyon karşısında değer kaybına uğratılmasına veya uğratılarak ödenmesine ilişkin şikâyetleri inceleyerek uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede kamulaştırma bedellerinin ve kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatların enflasyon karşısında önemli ölçüde değer kaybına uğratılmasının veya uğratılarak ödenmesinin başvuruculara şahsi olarak aşırı ve olağan dışı bir külfet yüklediğini belirterek mülkiyet hakkının ihlal edildiği sonucuna ulaşmıştır. Somut başvuruda da anılan kararlarda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

9. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

2. Makul Sürede Yargılanma Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

10. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Ahmet Kartalkuş ([2. B.], B. No: 2019/39635, 19/3/2024) kararında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede Anayasa Mahkemesi 2/3/2024 tarihli ve 7499 sayılı Kanun'la 9/1/2013 tarihli ve 6384 sayılı Tazminat Komisyonunun Görevleri ile Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Kanun'a eklenen 5/A maddesi ve ayrıca anılan Kanun'un geçici 3. maddesinde yapılan değişiklik gereği 12/3/2024 tarihi itibarıyla Anayasa Mahkemesinde derdest olan yargılamaların makul sürede sonuçlandırılmadığı iddiasıyla yapılan başvurulara ilişkin olarak ilk bakışta ulaşılabilir ve ihlal iddialarıyla ilgili başarı şansı sunma ve yeterli giderim sağlama kapasitesi olduğu görülen Tazminat Komisyonuna başvuru yolu tüketilmeden yapılan başvurunun incelenmesinin bireysel başvurunun ikincil niteliği ile bağdaşmayacağı neticesine varmıştır. Somut başvuruda da anılan kararda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

11. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

12. Başvurucular; ihlalin tespiti, yeniden yargılama yapılması ile maddi ve manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

13. Kamulaştırma bedelleri ile kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatların değer kaybetmesi nedeniyle tespit edilen mülkiyet hakkı ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 6216 sayılı Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100). Öte yandan ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasının yeterli bir giderim sağlayacağı anlaşıldığından tazminat

talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Başvuruların BİRLEŞTİRİLMESİNE,

B. Adli yardım talebinin KABULÜNE,

C. Kamuya açık belgelerde talep eden başvurucuların kimliklerinin gizli tutulması taleplerinin KABULÜNE,

D. Başvurucu Sevgi Doğan yönünden başvurunun İŞLEMDEN KALDIRILMASINA,

E. Diğer başvurucular yönünden;

1. Kamulaştırma bedelleri ile kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatların değer kaybına uğratılması nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

2. Makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

F. Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

G. Kararın bir örneğinin mülkiyet hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere ekli listenin (G) sütununda gösterilen mahkemelere GÖNDERİLMESİNE,

H. Başvuruculların tazminat talebinin REDDİNE,

I. Ekli listenin (D) sütununda belirtilen harç ve (F) sütununda belirtilen vekâlet ücretlerinden oluşan yargılama giderlerinin başvuruculara listede gösterildiği şekilde ÖDENMESİNE,

J. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvuruculların Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal faiz UYGULANMASINA,

K. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 23/12/2025 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Ö.M.

B. No: 2022/109474 | Karar tarihi: 23.12.2025

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2022/109474

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Ö.M. BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2022/109474)

Karar Tarihi: 23/12/2025

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Yıldız SEFERİNOĞLU Kenan YAŞAR Metin KIRATLI

Raportör : Abdurrahman Remzi AKPINAR

Başvurucu : Ö.M.

Vekili : Av. Adar ADIBELLİ

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru; yurt dışına çıkış yasağı öngören adli kontrol tedbiri nedeniyle özel hayata ve aile hayatına saygı hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Başvurucu hakkında Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından silahlı terör örgütüne üye olma suçundan soruşturma başlatılmıştır. Soruşturma kapsamında başvurucunun 10/5/2017 tarihinde Ankara 6. Sulh Ceza Hâkimliği tarafından sorgusu yapılmış ve başvurucu 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 109. maddesinin (3) numaralı fıkrasının (a) bendi gereğince yurt dışına çıkmamak şeklinde adli kontrol altına alınmıştır.

3. Soruşturma sonucunda düzenlenen iddianame Ankara 20. Ağır Ceza Mahkemesi (Mahkeme) tarafından kabul edilerek başvurucunun yargılanmasına başlanmıştır. Başvurucu 28/1/2021 tarihinde beraat etmiştir. Bununla birlikte Mahkemece hüküm kesinleşinceye kadar adli kontrol tedbirinin devamına karar verilmiştir.

4. Temyiz süreci devam ederken Mahkeme 30/9/2022 tarihinde verdiği karar ile anılan tedbiri bir yıl süreyle uzatmıştır. Başvurucu bu karara itiraz etmiştir. İtiraz dilekçesinde,

atılı suçtan beraat ettiğini ve avukat olarak çalışmakta olduğunu, altı yıldır devam eden adli kontrolün kaldırılması gerektiğini belirtmiştir. Ayrıca eşinin Alman vatandaşı olduğunu, müşterek çocukları ile birlikte Almanya'da ikamet ettiklerini, yurt dışı yasağı nedeniyle onlarla görüşemediğini ve özel günlerinde onların dahi yanında olamaması nedeniyle aile bağlarının önemli ölçüde zayıfladığını ifade etmiştir.

5. Mahkeme itirazı yerinde görmemiş ve değerlendirilmek üzere itiraz merciine göndermiştir. Ankara 21. Ağır Ceza Mahkemesi, Mahkemenin verdiği kararda usul ve kanuna aykırı bir husus bulunmaması nedeniyle 2/12/2022 tarihinde itirazı reddetmiştir.

6. Başvurucu, nihai kararı 9/12/2022 tarihinde öğrendikten sonra 22/12/2022 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

7. Öte yandan bireysel başvurudan sonra Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi aracılığıyla erişilen bilgi ve belgeler çerçevesinde, başvurucu hakkındaki tedbir kararının 26/9/2023 tarihinde kaldırıldığı görülmektedir.

8. Komisyon makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilemez olduğuna, özel hayata ve aile hayatına saygı hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

II. DEĞERLENDİRME

9. Başvurucu, hakkındaki yurt dışı yasağı şeklindeki adli kontrol tedbirinin hukuka aykırı olduğunu ve kaldırılmasına yönelik itirazının gerekçesiz bir şekilde reddedildiğini iddia etmiştir. Bununla birlikte eşinin Alman vatandaşı olduğunu ve bu evliliğinden olan iki çocuğu ile birlikte Almanya'da yaşadıklarını, tedbir kararı nedeniyle onları uzun süredir göremediğini belirterek özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı ile gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

10. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde; mevcut başvuru incelenirken Anayasa ve ilgili mevzuat hükümleri, Anayasa Mahkemesi içtihadı ve somut olayın kendine özgü şartlarının dikkate alınması gerektiği vurgulanmıştır. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı beyanda bulunmamıştır.

11. Başvuruya konu yurt dışına çıkış yasağı öngören adli kontrol tedbirinin esas olarak yerleşme ve seyahat hürriyeti kapsamında kaldığı açıktır. Anayasa Mahkemesinin daha önceki kararlarında, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ne ek (4) No.lu Protokol'e Türkiye'nin taraf olmadığı hatırlatılarak anılan protokolde yer alan "Serbest dolaşım özgürlüğü"nün ortak koruma alanına girmediği açıklanmıştır (birçok karar arasından bkz. Mehmet Takımsu [2. B.], B. No: 2016/63712, 15/11/2018, §§ 78-80; Sebahat Tuncel [1. B.], B. No: 2012/1051, 20/2/2014, § 53; Fevzi Doğaner [1. B.], B. No: 2014/6453, 20/12/2017, § 14; Onur Can Taştan [GK], B. No: 2018/32475, 27/10/2021, § 49). Bununla birlikte Anayasa Mahkemesi, bireysel başvuru kapsamında olmayan bazı hakların ortak koruma alanı içinde yer alan temel haklarla esaslı şekilde ilişkili olması durumunda ilgili haklarla bağlantı kurularak inceleme yapılmasının mümkün olduğunu da açıklamıştır (ifade özgürlüğü bağlamında bkz. Özgür Sevgi Göral Birinci [2. B.], B. No: 2014/12112, 4/10/2017; özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı bağlamında bkz. Şengül Tükel [2. B.], B. No: 2018/12456, 12/1/2022, § 40).

12. Nitekim Anayasa Mahkemesi Yağmur Erşan ([GK], B. No: 2018/36451, 27/10/2021) ve Onur Can Taştan kararlarında esasen seyahat özgürlüğü kapsamında kalan pasaport

iptalinin, Latife Akyüz ([1. B.], B. No: 2016/50822, 7/9/2021) ve Hakkı Gök ([1. B.], B. No: 2017/33469, 3/11/2022) kararlarında ise yurt dışına çıkış yasağı öngören adli kontrol tedbirinin belirli şartların varlığı hâlinde özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı kapsamında incelenebileceğini kabul etmiştir (ayrıntılı açıklamalar için bkz. Yağmur Erşan, §§ 39, 40, 47-51; Onur Can Taştan, §§ 39, 40, 47-51; Latife Akyüz, §§ 36-38; Hakkı Gök, §§ 31-33). Bu bağlamda söz konusu tedbirin de başvurucunun gelişimi ve sosyal, mesleki, ekonomik ve ailevi ilişkileri yönünden olumsuz etkilerinin ortaya konulması hâlinde özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı kapsamında değerlendirilmesi mümkündür.

13. Somut olayda başvurucunun Alman vatandaşı olan eşi ve müşterek çocuklarının Almanya'da ikamet ettikleri gözetildiğinde bilhassa başvurucu hakkında uygulanan yurt dışına çıkamama şeklindeki tedbirin başvurucunun ailevi ve sosyal ilişkilerine olumsuz etkisinin olduğunu kabul etmek gerekir. Anılan müdahalenin başvurucunun özel hayatını ve aile hayatını ciddi şekilde etkilemesi ve bu etkinin belirli bir ağırlık düzeyine ulaşması nedeniyle başvurunun özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı kapsamında incelenebilir nitelikte olduğu değerlendirilmiştir (benzer yöndeki değerlendirmeler için bkz. Latife Akyüz, § 38; Hakkı Gök, § 33; Hasan Hüseyin Güney [1. B.], B. No: 2019/32372, 23/5/2023, § 14).

14. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan özel hayata ve aile hayatına saygı hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

15. Ailesi başka bir ülkede yerleşik olan başvurucu hakkında yurt dışına çıkış yasağı şeklinde adli kontrol tedbiri uygulanması özel hayata ve aile hayatına saygı hakkına müdahale oluşturmaktadır. Söz konusu müdahale 5271 sayılı Kanun'un 109. ve 110. maddelerine istinaden gerçekleştirilmiştir. Anılan normların hakkında beraat kararı verilen başvurucu yönünden uygulanması kanunilik ölçütünün karşılanması açısından yeterli güvenceleri karşılamamakla birlikte bu konu "Demokratik Toplum Düzeninin Gereklerine Uygunluk ve Ölçülülük" kriteri açısından daha ayrıntılı olarak değerlendirilecektir.

16. Genel olarak adli kontrol, işlediği iddia olunan bir suçtan dolayı şüpheli veya sanığın, tutuklama sebeplerinin varlığı hâlinde belirli yükümlülükler yüklenerek adli makam ve merciilerin denetimi ve kontrolü altına sokulmasıdır. Adli kontrol koruma tedbiri, tutuklamaya göre kişi özgürlüğünü daha az kısıtladığı ve sanık tutuklanmaksızın muhakemenin yapılabilmesini sağladığı için tutuklama yerine geçmek üzere ihdas edilmiştir. Böylelikle ilgili, bütünüyle özgürlüğünden yoksun bırakılmaksızın denetim altında tutulabilmektedir. Tutuklamaya alternatif bir koruma tedbiri olan adli kontrol, bu özelliğiyle tutuklamaya ancak istisnai hâllerde başvurulması kuralının işlerlik kazanmasına katkıda bulunmakta; tutuklamanın son çare olma özelliğini ortaya koymaktadır (Hülya Kar [GK], B. No: 2015/20360, 27/2/2019, §§ 18, 50; ayrıca bkz. Latife Akyüz, § 46; Hakkı Gök, § 42).

17. Anayasa Mahkemesi, mahkemelerin koruma tedbiri kararlarında lehte ve aleyhte ileri sürülen bütün delilleri incelemek ve temel hak ve özgürlüklere yapılan müdahaleye katlanmayı gerektirecek nitelikte kamu yararını haklı kılan gerçek bir ihtiyacın varlığını göstermek zorunda olduklarını, süregelen koruma tedbirlerinin devamına ilişkin olarak verilen kararlarda da tedbirin devamını haklı kılan gerekçelerin gösterilmesi ve çatışan menfaatler arasında adil dengenin korunması gerektiğini ifade etmiştir (Hülya Kar, §§ 29, 30, 35; ayrıca bkz. Latife Akyüz, §§ 49-52, 56; Hakkı Gök, §§ 51, 52).

18. Anayasa Mahkemesi Hülya Kar ve Latife Akyüz başvurularında başvuruya konu adli kontrol koruma tedbirinde olduğu gibi tüm koruma tedbirlerinin geçici olduğunu, süreklilik

arz eder biçimde uygulanmasının mümkün olmadığını vurgulamış; süregelen bir koruma tedbirinin durumun gerektirdiğinden daha uzun sürdüğünün anlaşıldığı durumlarda tedbir nedeniyle müdahale edilen anayasal hakların ihlalinin söz konusu olabileceğini belirtmiştir. Anılan kararlarda, tedbirin türü ve kapsamı konusunda yargı mercilerinin geniş takdir hakkının bulunduğu ancak yürütülen bir soruşturma veya kovuşturma kapsamında alınan koruma tedbiri ile hedeflenen amaca ulaşmak için hakların daha az sınırlanmasını sağlayacak alternatif yolların bulunup bulunmadığının da dikkate alınması gerektiği belirtilmiştir (Hülya Kar, §§ 25-28, 44; Latife Akyüz, §§ 48-51, 58; Hakkı Gök, §§ 44-47, 54; Hasan Hüseyin Güney, § 17).

19. Yurt dışına çıkış yasağı şeklinde adli kontrol tedbirine ve devamına karar verilirken kişinin yurt dışındaki ailevi, kişisel ve mesleki bağları ile kişiye isnat edilen suçun niteliği, delil durumu ve mahkûmiyet hâlinde alacağı cezanın ağırlığı birlikte değerlendirilerek, adli kontrol tedbirinden beklenen kamusal menfaat ile başvurucunun menfaatleri arasında adil bir dengenin kurulması ve bu durumun yeterli gerekçeyle açıklanması gerektiği söylenebilir. Ayrıca yurt dışına çıkış yasağının belirsiz bir süre uzaması ve uzun süre uygulanması hâlinde öngörülen sınırlandırmanın özel hayata ve aile hayatına etkilerinin zamanla ağırlaşacağı ve her hâlde gözetilmesi gereken kamusal yarar ile bireyin kişisel yararı arasındaki dengenin bozulacağı da unutulmamalıdır (Hakkı Gök, §§ 50, 51; Yiğit Aksakoğlu (2) [2. B.], B. No: 2021/18350, 17/7/2025, § 19).

20. Eldeki olayda başvurucu hakkında silahlı terör örgütüne üye olma suçundan başlatılan soruşturma kapsamında kendisine yurt dışına çıkış yasağı şeklinde adli kontrol tedbiri uygulanmıştır. Devam eden yargılama sürecinde başvurucunun, ailesinin yurt dışında ikamet ettiğini ve hâlen orada yaşadıklarını belirterek tedbirin kaldırılmasını talep ettiği sabittir. Üstelik başvurucu, bu talebinde ailesinin özel günlerinde dahi yanlarında olamaması nedeniyle aile bağlarının önemli ölçüde zayıfladığını da belirtmiştir (bkz. § 4).

21. Yargı mercileri ise başvurucunun bu talebini reddetmiştir. Ancak ret kararlarında -başvurucunun aşamalarda beyanlarının da alındığı gözetildiğinde- başka hangi delillerin toplanması gerektiği, tedbirin kovuşturmaya ne gibi bir faydası olacağı açıklanmamıştır. Bunun yanı sıra tedbir kararı ile tedbirin devamına ilişkin kararlarda başvurucunun Almanya'daki aile ve sosyal bağlarına yönelik itirazlarının gerektiği gibi tartışılmayarak genel, soyut ve tekrar içeren gerekçelerle taleplerinin reddedildiği anlaşılmaktadır (bkz. § 5).

22. Bu bağlamda tatbik edilen yurt dışına çıkış yasağı şeklindeki koruma tedbiri ile başvurucunun özel hayata ve aile hayatına saygı hakkına müdahale edilmiş olduğu aşikârdır. Başvurucu, itirazlarını yargı makamlarına taşımış; buna karşın yargı makamları başvurucunun özel ve aile hayatına ilişkin ileri sürdüğü iddialara ve tedbirin gerekliliğine dair ilgili ve yeterli değerlendirmeler yapmaksızın başvurucunun taleplerini reddetmiştir. Tüm süreç birlikte değerlendirildiğinde yargı makamları tarafından başvurucunun aile bireylerinin yaşadığı ülkedeki bağları ile isnat edilen suçun vasfı, delil durumu ve muhtemel sonuç cezanın ağırlığı gözetilerek -muhakemenin sağlıklı yürütülmesi ve başvurucunun yargılamaya katılarak savunma hakkını kullanması amaçlarıyla uygulanan- tedbirden beklenen kamusal menfaat ile başvurucunun menfaatleri arasında adil bir denge kurulduğu söylenemez. Ayrıca müdahale konusu tedbire alternatif olabilecek tedbirlerin hiçbir şekilde tartışılmadığı vurgulanmalıdır. Sonuç olarak altı yılı aşkın süren yurt dışı çıkış yasağı şeklindeki müdahalenin demokratik toplum düzeninin gereklerine ve ölçülülük ilkesine uygun olmadığı kanaatine varılmıştır (benzer yöndeki bir değerlendirme için bkz. Hasan

Hüseyin Güney, § 21).

23. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 20. maddesinde güvence altına alınan özel hayata ve aile hayatına saygı hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

24. Başvurucu; ihlalin tespiti, yeniden yargılama yapılması ile 100.000 TL maddi ve 100.000 TL manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

25. Bireysel başvurudan sonra başvurucu hakkında yurt dışına çıkış yasağının kaldırıldığı belirlendiğinden tespit edilen hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmamaktadır.

26. Eski hâle getirme kuralı çerçevesinde ihlalin sonuçlarının bütünüyle ortadan kaldırılabilmesi için başvurucuya manevi zararları karşılığında net 34.000 TL manevi tazminat ödenmesine karar verilmesi gerekir. Başvurucu, maddi zarara ilişkin olarak bilgi/belge sunmadığından maddi tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Özel hayata ve aile hayatına saygı hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 20. maddesinde güvence altına alınan özel hayata ve aile hayatına saygı hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Başvurucuya net 34.000 TL manevi tazminat ÖDENMESİNE, tazminata ilişkin diğer taleplerin REDDİNE,

D. 664,10 TL harç ve 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 40.664,10 TL yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

E. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

F. Kararın bir örneğinin bilgi için Ankara 20. Ağır Ceza Mahkemesine (E.2018/441, K.2021/27) ve Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 23/12/2025 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

ABDULAZİZ BİNGÖL

B. No: 2023/1386 | Karar tarihi: 23.12.2025

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2023/1386

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

ABDULAZİZ BİNGÖL BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2023/1386)

Karar Tarihi: 23/12/2025

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Yıldız SEFERİNOĞLU Kenan YAŞAR Metin KIRATLI

Raportör : Ayça GANİDAĞLI DEMİRCİ

Başvurucu : Abdulaziz BİNGÖL

Vekili : Av. Abdülbaki ÇELEBİ

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, kamulaştırma bedelinin değer kaybına uğratılması ve yargılamanın uzun sürmesi nedeniyle mülkiyet hakkı ile makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir. Başvuru, süresinde yapılmıştır. Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

A. Kamulaştırma Bedelinin Değer Kaybına Uğratılması Nedeniyle Mülkiyet Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

2. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Ali Şimşek ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2014/2073, 6/7/2017), Mehmet Akdoğan ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2013/817, 19/12/2013), Kadir Çakar ([1. B.], B. No: 2015/18908, 21/3/2018), Hanım Çeyiz ve Mehmet Gündüz ([1. B.], B. No: 2015/19289, 17/7/2018), Türkan Poyraz ([1. B.], B. No: 2015/15388, 13/9/2018) ve Emine Dilek Onaran ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2017/19987, 12/2/2020) kararlarında kamulaştırma bedellerinin ve kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatların enflasyon karşısında değer kaybına uğratılmasına veya

uğratılarak ödenmesine ilişkin şikâyetleri inceleyerek uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede kamulaştırma bedellerinin ve kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatların enflasyon karşısında önemli ölçüde değer kaybına uğratılmasının veya uğratılarak ödenmesinin başvuruculara şahsi olarak aşırı ve olağan dışı bir külfet yüklediğini belirterek mülkiyet hakkının ihlal edildiği sonucuna ulaşmıştır. Somut başvuruda da anılan kararlarda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

3. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

B. Makul Sürede Yargılanma Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

4. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Ahmet Kartalkuş ([2. B.], B. No: 2019/39635, 19/3/2024) kararında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede Anayasa Mahkemesi 2/3/2024 tarihli ve 7499 sayılı Kanun'la 9/1/2013 tarihli ve 6384 sayılı Tazminat Komisyonunun Görevleri ile Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Kanun'a eklenen 5/A maddesi ve ayrıca anılan Kanun'un geçici 3. maddesinde yapılan değişiklik gereği 12/3/2024 tarihi itibarıyla Anayasa Mahkemesinde derdest olan yargılamaların makul sürede sonuçlandırılmadığı iddiasıyla yapılan başvurulara ilişkin olarak ilk bakışta ulaşılabilir ve ihlal iddialarıyla ilgili başarı şansı sunma ve yeterli giderim sağlama kapasitesi olduğu görülen Tazminat Komisyonuna başvuru yolu tüketilmeden yapılan başvurunun incelenmesinin bireysel başvurunun ikincil niteliği ile bağdaşmayacağı neticesine varmıştır. Somut başvuruda da anılan kararda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

5. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

6. Başvurucu; ihlalin tespiti ile 50.000 TL maddi ve 50.000 TL manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

7. Kamulaştırma bedelinin değer kaybetmesi nedeniyle tespit edilen mülkiyet hakkı ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100). Diğer taraftan ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasının yeterli bir giderim sağlayacağı anlaşıldığından tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. 1. Kamulaştırma bedelinin değer kaybına uğratılması nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal

edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

2. Makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

B. Kamulaştırma bedelinin değer kaybına uğratılması nedeniyle Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Kararın bir örneğinin mülkiyet hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Muş 2. Asliye Hukuk Mahkemesine (E.2020/121, K.2021/690) GÖNDERİLMESİNE,

D. Başvurucunun tazminat talebinin REDDİNE,

E. 664,10 TL harç ve 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 40.664,10 TL yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

F. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

G. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 23/12/2025 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

REŞİT TATLI VE DİĞERLERİ

B. No: 2023/3109 | Karar tarihi: 23.12.2025

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2023/3109

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

REŞİT TATLI VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2023/3109)

Karar Tarihi: 23/12/2025

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Yıldız SEFERİNOĞLU Kenan YAŞAR Metin KIRATLI

Raportör : Nur Hilal MERMER

Başvurucular : Reşit TATLI ve diğerleri [bkz. ekli listenin (C) sütunu]

Vekili : Av. Ramazan KASPAROĞLU

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru; kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatın enflasyon karşısında değer kaybına uğratılması nedeniyle mülkiyet hakkının, mahkeme kararının icra edilmemesi nedeniyle de mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak kararın icrası hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.

2. Başvuru, süresinde yapılmıştır. Ekli listenin (B) sütununda yer alan başvurular, konu yönünden hukuki irtibat bulunması nedeniyle birleştirilmiş ve inceleme 2023/3109 numaralı bireysel başvuru dosyası üzerinden yürütülmüştür.

3. Komisyon tarafından makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilemez olduğuna, mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

4. 2023/3109, 2023/3420, 2023/3424, 2023/3427 ve 2023/5466 numaralı bireysel başvurularda mahkeme kararının icra edilmemesinden de yakınılmıştır.

5. Öte yandan bireysel başvuruda bulunduktan sonra başvurucu Vesile Kasparoğlu'nun 11/4/2023 tarihinde, Fatma Kutlu'nun 11/2/2024 tarihinde ve Semiye Kar'ın 17/3/2024

tarihinde vefat etmesi üzerine mirasçıları başvuruya katılma talebinde bulunmuştur. Öte yandan Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi üzerinden yapılan nüfus kaydı sorgulaması neticesinde 2023/18263 numaralı bireysel başvuru kapsamında başvurucu Mehmet Mutlu'nun 22/9/2023 tarihinde, 2023/5466 numaralı bireysel başvuru kapsamında başvurucu Emine Hızır'ın da 23/10/2024 tarihinde vefat ettiği tespit edilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

A. Başvurucular Mehmet Mutlu ve Emine Hızır Yönünden

6. Anayasa Mahkemesi Abdurrahman Beycur ve diğerleri ([GK], B. No: 2023/76490, 31/7/2025) kararında başvurucunun bireysel başvuru tarihinden sonra vefat etmesi hâlinde bireysel başvurudan haberi olmayan mirasçılarının hak kaybına uğramaması için yapılması gerekenler hususunda genel ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede Anayasa Mahkemesi mirasçıların hak kaybına uğramalarını engellemek, bireysel başvuruların neticelendirilmesini sağlamak gerekliliğini birlikte karşılayabilecek bir yol olarak 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 49. maddesinin (7) numaralı fıkrası ile Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 84. maddesinin verdiği yetkiyle 6/1/1982 tarihli ve 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 26. maddesinin başvuru tarihinden sonra ölüm hâli için de uygulanabileceği kanaatine varmıştır. Anılan kararda Anayasa Mahkemesi, başvurucunun bireysel başvuru tarihinden sonra ölmesi hâlinde bu kişi yönünden başvurunun işlemden kaldırılmasına karar verilmesinin uygun olacağı sonucuna ulaşmıştır. Bunun yanında vefat eden başvurucunun mirasçısı olduğunu bilgi ve belgeleriyle ispat eden kişilerin ise makul bir süre içinde bireysel başvuruyu takip etme iradesini ortaya koymaları hâlinde -mirasçıların menfaatlerinin bulunup bulunmadığını da gözeterek- başvurunun incelenmesine devam edilebileceğini belirtmiştir. Bu kapsamda bireysel başvuru yapıldıktan sonra ölen bir başvurucunun mirasçılarının başvuruyu devam ettirme yönündeki taleplerini Anayasa Mahkemesine iletme yükümlülüğünün kendileri üzerinde olduğu kaydedilmelidir. Öte yandan Anayasa'nın uygulanması ve yorumlanması veya temel hakların kapsamının ve sınırlarının belirlenmesi ya da insan haklarına saygının gerekli kıldığı hâllerde başvurucunun bireysel başvuru tarihinden sonra ölmesi durumunda dahi başvurunun incelenmeye devam edilebileceği vurgulanmalıdır. Somut başvuruda başvurucu Mehmet Mutlu başvuru tarihinden sonra 22/9/2023 tarihinde, Emine Hızır ise başvuru tarihinden sonra 23/10/2024 tarihinde vefat etmiştir. Başvurucular Mehmet Mutlu ve Emine Hızır yönünden anılan kararda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

7. Açıklanan gerekçelerle başvurucular Mehmet Mutlu ve Emine Hızır yönünden başvurunun işlemden kaldırılmasına karar verilmesi gerekir.

B. Diğer Başvurucular Yönünden

1. Kamulaştırmasız El Atma Karşılığında Hükmedilen Tazminatın Değer Kaybına Uğratılması Nedeniyle Mülkiyet Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

8. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Ali Şimşek ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2014/2073, 6/7/2017), Mehmet Akdoğan ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2013/817, 19/12/2013), Kadir Çakar ([1. B.], B. No: 2015/18908, 21/3/2018), Hanım Çeyiz ve Mehmet Gündüz ([1. B.], B. No: 2015/19289, 17/7/2018), Türkan Poyraz ([1. B.], B. No: 2015/15388, 13/9/2018) ve Emine Dilek Onaran ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2017/19987,

12/2/2020) kararlarında kamulaştırma bedellerinin ve kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatların enflasyon karşısında değer kaybına uğratılmasına veya uğratılarak ödenmesine ilişkin şikâyetleri inceleyerek uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede kamulaştırma bedellerinin ve kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatların enflasyon karşısında önemli ölçüde değer kaybına uğratılmasının veya uğratılarak ödenmesinin başvuruculara şahsi olarak aşırı ve olağan dışı bir külfet yüklediğini belirterek mülkiyet hakkının ihlal edildiği sonucuna ulaşmıştır. Somut başvuruda da anılan kararlarda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

9. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

2. 2023/3109, 2023/3420, 2023/3424, 2023/3427 ve 2023/5466 Numaralı Bireysel Başvurularda Mülkiyet Hakkı ile Bağlantılı Olarak Kararın İcrası Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

10. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Veysi Ado ([GK], B. No: 2022/100837, 27/4/2023) kararında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede Anayasa Mahkemesi 9/1/2013 tarihli ve 6384 sayılı Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine Yapılmış Bazı Başvuruların Tazminat Ödenmek Suretiyle Çözümüne Dair Kanun'un geçici 2. maddesinde 28/3/2023 tarihli ve 7445 sayılı Kanun'un 40. maddesi ile yapılan değişikliğe göre 9/3/2023 tarihi (bu tarih dâhil) itibarıyla derdest olan, yargı kararlarının geç veya eksik icra edilmesi ya da icra edilmemesi şikâyetiyle yapılan başvurulara ilişkin olarak Tazminat Komisyonuna başvuru yolu tüketilmeden yapılan başvurunun incelenmesinin bireysel başvurunun ikincil niteliği ile bağdaşmayacağı neticesine varmıştır. Somut başvuruda da anılan kararda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

11. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

12. Başvurucular, ihlalin tespiti ile maddi ve manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

13. Kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatın değer kaybına uğratılması nedeniyle tespit edilen mülkiyet hakkı ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 6216 sayılı Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100). Öte yandan ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasının yeterli bir giderim sağlayacağı anlaşıldığından tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Başvurucular Mehmet Mutlu ve Emine Hızır yönünden başvurunun İŞLEMDEN KALDIRILMASINA,

B. Diğer başvurucular yönünden;

1. Kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatın değer kaybına uğratılması nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

2. 2023/3109, 2023/3420, 2023/3424, 2023/3427 ve 2023/5466 numaralı bireysel başvurularda mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak kararın icrası hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

C. Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

D. Kararın bir örneğinin mülkiyet hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere ekli listenin (G) sütununda yer verilen mercilere GÖNDERİLMESİNE,

E. Başvuruculların tazminat talebinin REDDİNE,

F. Ekli listenin (D) sütununda ayrıntısı belirtilen başvuru harçları ile ekli listenin (F) sütununda yer alan vekâlet ücretinin listede gösterildiği şekliyle başvuruculara ÖDENMESİNE,

G. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvuruculların Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal faiz UYGULANMASINA,

H. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 23/12/2025 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

HÜSEYİN ÖZEN VE FAHRETTİN ÖZEN

B. No: 2023/8329 | Karar tarihi: 23.12.2025

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2023/8329

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

HÜSEYİN ÖZEN VE FAHRETTİN ÖZEN BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2023/8329)

Karar Tarihi: 23/12/2025

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Yıldız SEFERİNOĞLU Kenan YAŞAR Metin KIRATLI

Raportör : Nur Hilal MERMER

Başvurucular : 1. Hüseyin ÖZEN 2. Fahrettin ÖZEN

Vekili : Av. Hakan GELERİ

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, taşınmaza kamulaştırma yapılmadan el atılması nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir. Başvurular, süresinde yapılmıştır. Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

2. Komisyon, adli yardım taleplerinin kabulüne ve 2023/8914 numaralı başvurunun 2023/8329 numaralı başvuru ile birleştirilmesine karar vermiştir.

II. DEĞERLENDİRME

3. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Şevket Karataş ([GK], B. No: 2015/12554, 25/10/2018), Celalettin Aşçıoğlu ([1. B.], B. No: 2013/1436, 6/3/2014), Mustafa Asiler ([2. B.], B. No: 2013/3578, 25/2/2015) ile İbrahim Oğuz ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2013/5926, 6/10/2015) kararlarında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede başvurucuların taşınmazlarına yapılan kamulaştırmasız el atmanın Anayasa'nın 13., 35. ve 46. maddeleri ile 4/11/1983 tarihli ve 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu'nda belirtilen usule uymadığı belirtilerek mülkiyet hakkına yapılan söz konusu müdahalenin kanunilik ilkesini ihlal ettiği sonucuna ulaşılmıştır. Somut

başvuruda da anılan kararlarda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

4. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

5. Başvurucular, ihlalin tespiti ile ayrı ayrı 90.000 TL manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

6. Kamulaştırmasız el atma şikâyeti nedeniyle mülkiyet hakkının ihlalinin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmamaktadır. Olayda ihlalin sonuçlarının ortadan kaldırılması bakımından etkin giderim yolu tazminat olarak görülmektedir. Eski hâle getirme kuralı çerçevesinde ihlalin sonuçlarının bütünüyle ortadan kaldırılabilmesi için başvuruculara net 34.000 TL manevi tazminatın ayrı ayrı ödenmesine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Başvuruculara net 34.000 TL manevi tazminatın AYRI AYRI ÖDENMESİNE,

D. 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan yargılama giderinin başvuruculara MÜŞTEREKEN ÖDENMESİNE,

E. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvuruculara Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal faiz UYGULANMASINA,

F. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 23/12/2025 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

HASAN KİŞİ VE DİĞERLERİ

B. No: 2023/9654 | Karar tarihi: 23.12.2025

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2023/9654

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

HASAN KİŞİ VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2023/9654)

Karar Tarihi: 23/12/2025

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Yıldız SEFERİNOĞLU Kenan YAŞAR Metin KIRATLI

Raportör : Ahmet Faruk TANYILDIZI

Başvurucular : Hasan KİŞİ ve diğerleri [bkz. ekli listenin (C) sütunu]

Vekilleri : [bkz. ekli listenin (F) sütunu]

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, silahın mülkiyetinin kamuya geçirilmesi nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Başvuruculaların bedelini ödeyerek satın aldıkları ateşli silahlarının ruhsatları iptal edilerek 25/7/2018 tarihli ve 7145 sayılı Kanun'un 12. maddesiyle 12/4/1991 tarihli ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu'na eklenen ek 4. madde uyarınca silahların mülkiyetinin kamuya geçirilmesine karar verilmiştir. Başvurucular anılan işlemlere karşı idarelere başvurarak silahların iadesi veya bedelinin ödenmesi ya da silah ruhsatı alabilecek yakınlarına silahları devredebilme imkânı tanınması talebinde bulunmuştur. İdarelerin başvuruları reddetmesi üzerine başvuruculardan bir kısmı söz konusu işlemlerin iptali için, bir kısmı da zararlarının tazmini için idare mahkemelerinde dava açmıştır. Ekli listenin (D) sütununda yer alan idare mahkemeleri muhtelif tarihlerde davaların reddine karar vermiştir. İdare mahkemeleri kararlarında 3713 sayılı Kanun'un ek 4. maddesi uyarınca silahların mülkiyetinin kamuya geçirildiğini, işlemin hukuka uygun olduğunu belirtmiştir.

3. İdare mahkemesi kararlarına karşı istinaf kanun yoluna başvurulması nedeniyle inceleme yapan bölge idare mahkemesi kararların usul ve kanuna uygun olduğunu belirterek istinaf

başvurularının esastan reddine kesin olarak karar vermiştir.

4. Komisyon ekli listenin (E) sütununda yer alan başvurucuların adli yardım taleplerinin kabulüne, başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

II. DEĞERLENDİRME

5. Aralarında bağlantı bulunması nedeniyle süresi içinde yapılan ekli listenin (B) sütununda yer alan başvuruların süresinde yapılan 2023/9654 numaralı başvuru ile birleştirilmesine karar verilmesi gerekir.

6. Başvurucular, bedelini ödeyerek satın aldıkları silahlarının bedeli kendilerine ödenmeksizin veya silahları üçüncü kişilere devretme imkânı tanınmaksızın silahların mülkiyetinin kamuya geçirilmesinden yakınmıştır. Öte yandan 3713 sayılı Kanun'un ek 4. maddesinin başvuru konusu silahları teslim ettikten sonra yürürlüğe girdiğini de vurgulamıştır. Bu nedenle adil yargılanma hakkı, mülkiyet hakkı ile masumiyet karinesinin ihlal edildiğini iddia etmiştir. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde, tesis edilen tedbirin kamu güvenliğini gözeten meşru bir amaç taşıdığı, başvuruculara şahsi olarak aşırı ve olağan dışı bir külfet yüklemediği ifade edilmiş ve mülkiyet hakkının ihlal edilip edilmediği konusunda inceleme yapılırken Anayasa ve ilgili mevzuat hükümleri, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi ve Anayasa Mahkemesi içtihadı ve somut olayın kendine özgü koşullarının da dikkate alınması gerektiği belirtilmiştir. Başvurucular, Bakanlık görüşüne karşı önceki beyanlarını tekrar etmiştir.

7. Başvuru, mülkiyet hakkı kapsamında incelenmiştir.

8. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

9. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Mehmet Raşit Ergun ([2. B.], B. No: 2019/29881, 13/4/2023) kararında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede silahın mülkiyetinin kamuya geçirilmesi kararı 3713 sayılı Kanun'un ek 4. maddesine dayandırıldığından müdahalenin kanuni dayandığının bulunduğunu, millî güvenlik ve kamu düzeninin sağlanmasını hedeflemesi nedeniyle de kamu yararına dayalı meşru bir amacının mevcut olduğunu değerlendirmiştir. Anılan kararda silahın mülkiyetinin kamuya geçirilmesi şeklinde uygulanan tedbirin millî güvenlik ve kamu düzeninin sağlanması için elverişli bir araç olduğunu tespit etmiştir.

10. Öte yandan Anayasa Mahkemesi söz konusu kararda devletin millî güvenliğine karşı faaliyette bulunduğuna karar verilen yapı, oluşum veya gruplarla bağlantısı olduğu gerekçesiyle kamu görevinden çıkarılan başvurucunun silah sahibi olmaya devam etmesinin engellenmesinin gerekli olabileceğini ancak herhangi bir giderim yolu veya üçüncü kişilere devir imkânı tanınmaksızın ya da herhangi bir tazminat yolu öngörülmeksizin silahın mülkiyetinin doğrudan kamuya geçirilmesi biçiminde başvurucuya ağır külfet yükleyen bir aracın millî güvenlik ve kamu düzeninin sağlanması ve korunması amacına ulaşılması için en hafif müdahale teşkil eden araç olduğunun söylenemeyeceğini, bu durumda başvurucunun mülkiyet hakkına yapılan müdahalenin gereklilik kriterini karşılamadığını değerlendirerek mülkiyet hakkının ihlal edildiği sonucuna ulaşmıştır. Somut başvuruda da anılan kararda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

11. Sonuç olarak başvuruculaların bedelini ödeyerek satın aldıkları, ruhsatı iptal edilen silahlarının üçüncü kişilere devir imkânı veya herhangi bir giderim yolu tanınmaksızın mülkiyetinin kamuya devredilmesinin başvuruculara ağır bir külfet yüklediği, millî güvenlik ve kamu düzeninin sağlanması ve korunması için elverişli olan müdahalenin daha hafif bir müdahaleyle aynı amaca ulaşılmasının mümkün olması nedeniyle gereklilik unsurunu sağlamadığı, dolayısıyla ölçülü olmadığı anlaşılmıştır.

12. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

13. Mülkiyet hakkının ihlal edildiği sonucuna ulaşıldığı için adil yargılanma hakkı ile masumiyet karinesi yönünden ayrıca inceleme yapılmasına gerek olmadığına karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

14. Başvurucular; ihlalin tespiti ile maddi ve manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

15. Başvuruda tespit edilen anayasal hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

16. İhlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasının yeterli bir giderim sağlayacağı anlaşıldığından tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Başvuruların BİRLEŞTİRİLMESİNE,

B. Mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

C. Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

D. Diğer ihlal iddialarının İNCELENMESİNE GEREK OLMADIĞINA,

E. Kararın bir örneğinin mülkiyet hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere ekli listenin (D) sütununda belirtilen ilgili mahkemelere GÖNDERİLMESİNE,

F. Başvuruculara tazminat talebinin REDDİNE,

G. Ekli listenin (E) sütununda belirtilen harç miktarı ile (G) sütununda belirtilen vekâlet ücretlerinin listede gösterildiği şekilde başvuruculara ÖDENMESİNE,

H. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvuruculara Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu

sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

I. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 23/12/2025 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Ş.N.Ö.

B. No: 2023/10416 | Karar tarihi: 23.12.2025

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2023/10416

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Ş.N.Ö. BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2023/10416)

Karar Tarihi: 23/12/2025

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Yıldız SEFERİNOĞLU Kenan YAŞAR Metin KIRATLI

Raportör : Ahmet Faruk TANYILDIZI

Başvurucu : Ş.N.Ö.

Vekili : Av. Gökhan Orkun KAYA

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, kamu görevinden çıkarılmaya bağlı olarak idareye teslim edilen silah ve eklerinin iade edilmemesi nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir. Başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

2. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un "Bireysel başvuru usulü" başlıklı 47. maddesinin (5) numaralı fıkrası şöyledir:

"Bireysel başvurunun, başvuru yollarının tüketildiği tarihten; başvuru yolu öngörülmemişse ihlalin öğrenildiği tarihten itibaren otuz gün içinde yapılması gerekir. Haklı bir mazereti nedeniyle süresi içinde başvuramayanlar, mazeretin kalktığı tarihten itibaren onbeş gün içinde ve mazeretlerini belgeleyen delillerle birlikte başvurabilirler.

..."

3. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün "Başvuru süresi ve mazeret" başlıklı 64. maddesinin (1) numaralı fıkrası şöyledir:

"Bireysel başvurunun, başvuru yollarının tüketildiği tarihten, başvuru yolu öngörülmemişse ihlalin öğrenildiği tarihten itibaren otuz gün içinde yapılması gerekir."

4. Anayasa Mahkemesi Hüseyin Aşkan ([2. B.], B. No: 2017/15649, 21/7/2020) kararında otuz günlük süre kuralının bireysel başvurunun ön şartlarından biri olduğunu ve bu sürenin başlangıç tarihinin tespitinde kanun hükmü gereği öğrenme tarihinin esas alınacağını belirtmiştir. Anılan kararda bireysel başvuru süresinin işlemeye başlaması yönünden nihai kararın gerekçesinin tebliğinin öğrenme şekillerinden biri olduğunu, bununla birlikte başka şekillerde de öğrenmenin söz konusu olabileceğini ifade etmiştir (Hüseyin Aşkan, §§ 20-23).

5. Bu doğrultuda kullanıcıların Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi (UYAP) üzerinden yaptıkları işlemlerin (doküman oluşturma, düzenleme, imzalama, açma, okuma ve yazdırma gibi) kayıt altına alındığı evrak işlem kütüğünün Anayasa Mahkemesi tarafından incelenmesi sonucunda nihai kararın açılarak okunduğuna ilişkin bir işlemin tespiti hâlinde bu işlemi yapan ilgililerin işlem sırasında nihai kararın sonucunu öğrendiklerinin kabul edileceği, böyle bir durumda bireysel başvuru süresinin de bu tarihten itibaren başlatılması gerektiği belirtilmiştir (Hüseyin Aşkan, §§ 26-29).

6. Başvuru konusu olayda Ankara Bölge İdare Mahkemesi 10. İdari Dava Dairesinin 15/12/2022 tarihli nihai kararına ilişkin olarak UYAP evrak işlem kütüğü üzerinde yapılan incelemede ilgili kararın başvurucu vekili tarafından ilk kez 9/1/2023 tarihinde okunduğu, başvurucunun bu tarihten itibaren otuz gün içinde ve en geç 8/2/2023 tarihine kadar bireysel başvuruda bulunması gerekirken bu tarihi geçirdikten sonra 10/2/2023 tarihinde başvuru yaptığı anlaşılmıştır. Başvuru süresinin son gününün resmî tatil gününe denk gelmediği ve başvurucunun herhangi bir mazeret de bildirmediği görülmüştür.

7. Açıklanan gerekçelerle başvurunun süre aşımı nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

III. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Başvurunun süre aşımı nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

B. Yargılama giderlerinin başvurucu üzerinde BIRAKILMASINA 23/12/2025 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

GÜLÇİN ÖZDEMİR AKÇİN

B. No: 2023/13439 | Karar tarihi: 23.12.2025

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2023/13439

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

GÜLÇİN ÖZDEMİR AKÇİN BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2023/13439)

Karar Tarihi: 23/12/2025

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Yıldız SEFERİNOĞLU Kenan YAŞAR Metin KIRATLI

Raportör : Gökhan SÖNMEZ

Başvurucu : Gülçin ÖZDEMİR AKÇİN

Vekili : Av. Turgay DEYİRMENCİ

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, ihtiyati tedbirin uzun sürmesi nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Başvurucu aleyhine eski eşi tarafından boşanma ve mal rejiminin tasfiyesi talebiyle 12/7/2012 tarihinde dava açılmıştır. Antalya 1. Aile Mahkemesi başvurucu adına kayıtlı taşınmazın üçüncü kişilere devrini önler mahiyette ihtiyati tedbir konulmasına 19/7/2012 tarihinde karar vermiştir. Ayrıca davanın başvurucunun eski eşine karşı açmış olduğu ve Antalya 5. Aile Mahkemesinde görülmekte olan boşanma davası ile birleştirilmesine 5/9/2012 tarihinde karar vermiştir.

3. Antalya 5. Aile Mahkemesi davanın kabulü ile bir miktar paranın başvurucu tarafından eski eşine ödenmesine 21/1/2021 tarihinde hükmetmiştir. Karar, istinaf incelemesinden geçerek kesinleşmiştir.

4. Başvurucu, nihai kararı 12/1/2023 tarihinde öğrendikten sonra 13/2/2023 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

5. Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar

verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

A. Mülkiyet Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

6. Başvurucu, ihtiyati tedbirin uzun sürmesi nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğinden yakınmıştır. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına gönderilmiştir.

7. Başvuru, mülkiyet hakkı kapsamında incelenmiştir.

8. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan başvurunun kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

9. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Hesna Funda Baltalı ve Baltalı Gıda Hayvancılık San. ve Tic. Ltd. Şti. ([GK], B. No: 2014/17196, 25/10/2018), İhsan Metin ([2. B.], B. No: 2015/7044, 23/1/2019), İbrahim Geçer ([1. B.], B. No: 2014/19056, 19/2/2019) ve Şeyhmus Terece ([GK], B. No: 2017/26532, 23/7/2020) kararlarında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede mülkiyet hakkını sınırlandıran bir tedbirin uygulanmasının ölçülü olabilmesi için kapsamı ve süresi itibarıyla orantılı olarak uygulanması gerektiği ve tedbirin makul olmayan bir süre devam etmesinin mülkiyet hakkının tanıdığı yetkilerin kullanılmasının belirsiz olacak şekilde ötelenmesi suretiyle mülk sahibine orantısız bir külfet yüklediği gerekçesiyle mülkiyet hakkının ihlal edildiği sonucuna ulaşmıştır. Somut başvuruda 19/7/2012 tarihinde konulan ve on yılı aşkın bir süredir devam eden ihtiyati tedbirin, süresi itibarıyla orantılı olmadığı anlaşıldığından anılan kararlarda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

10. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

B. Diğer İhlal İddiaları

11. Başvurucu; yargılamanın uzun sürmesi nedeniyle makul sürede yargılanma hakkının, itirazlarının ilk derece mahkemesi ve istinaf merci tarafından dikkate alınmaması nedeniyle de etkili başvuru hakkı ve adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

12. Başvurucunun yargılamanın uzun sürmesi nedeniyle makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddiasının Veysi Ado ([GK], B. No: 2022/100837, 27/4/2023) kararı doğrultusunda başvuru yollarının tüketilmemesi, itirazlarının ilk derece mahkemesi ve istinaf merci tarafından dikkate alınmaması nedeniyle etkili başvuru hakkı ve adil yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddiasının başvuru formunda anılan ihlal iddialarına yönelik olarak başkaca herhangi bir açıklama yapmadığından Cemal Günsel ([GK], B. No: 2016/12900, 21/1/2021) kararı doğrultusunda açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

13. Başvurucu, ihlalin tespiti ile tür belirtmeksizin 100.000 TL tazminat talebinde bulunmuştur. Anayasa Mahkemesi, mülkiyet hakkına yapılan müdahaleyi ölçüsüz kılan tedbirin uzun sürmesine ilişkin olarak tedbir sürecinde mülkiyet hakkının gerektirdiği ivediliğin ve özenin gösterilmesi bakımından yargısal makamların sorumluluğu olduğuna dikkati çekmektedir (benzer değerlendirme için bkz. Hamit Alihansoy ve diğerleri [1. B.], B.

No: 2017/35581, 29/9/2020, § 66). Buna göre başvuru konusu olayda ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmamaktadır. Olayda ihlalin sonuçlarının ortadan kaldırılması bakımından etkin giderim yolu tazminat olarak görülmektedir. Eski hâle getirme kuralı çerçevesinde ihlalin sonuçlarının bütünüyle ortadan kaldırılabilmesi için başvurucuya manevi zararları karşılığında net 75.000 TL manevi tazminat ödenmesine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. 1. Mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

2. Diğer ihlal iddialarının kabul edilebilirlik kriterlerini karşılamaması nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Başvurucuya net 75.000 TL manevi tazminat ÖDENMESİNE, tazminata ilişkin diğer taleplerin REDDİNE,

D. 1.480,40 TL harç ve 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 41.480,40 TL yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

E. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

F. Kararın bir örneğinin bilgi için Antalya 5. Aile Mahkemesine (E.2012/1138, K.2021/37) ve Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 23/12/2025 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

ÖZAY ÖZTÜRK

B. No: 2023/15274 | Karar tarihi: 23.12.2025

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2023/15274

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

ÖZAY ÖZTÜRK BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2023/15274)

Karar Tarihi: 23/12/2025

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Yıldız SEFERİNOĞLU Kenan YAŞAR Metin KIRATLI

Raportör : Gökhan SÖNMEZ

Başvurucu : Özay ÖZTÜRK

Vekili : Av. Nevzat GÖRÜNMEZ

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru; ihtiyati tedbirin uzun sürmesi nedeniyle mülkiyet hakkının, vekâletnamesi olmayan kişinin dava dosyasına vekil olarak kaydedilmesi nedeniyle özel hayata ve aile hayatına saygı hakkının, yargılamanın uzun sürmesi nedeniyle de makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir. Başvurucu 21/2/2023 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur. Başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

2. Başvurucunun bireysel başvuru tarihinden sonra 2/11/2024 tarihinde vefat ettiği anlaşılmıştır.

II. DEĞERLENDİRME

3. Anayasa Mahkemesi Abdurrahman Beycur ve diğerleri ([GK], B. No: 2023/76490, 31/7/2025) kararında başvurucunun bireysel başvuru tarihinden sonra vefat etmesi hâlinde bireysel başvurudan haberi olmayan mirasçılarının hak kaybına uğramaması için yapılması gerekenler hususunda genel ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede Anayasa Mahkemesi mirasçıların hak kaybına uğramalarını engellemek, bireysel başvuruların

neticelendirilmesini sağlamak gerekliliğini birlikte karşılayabilecek bir yol olarak 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 49. maddesinin (7) numaralı fıkrası ile Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 84. maddesinin verdiği yetkiyle 6/1/1982 tarihli ve 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 26. maddesinin başvuru tarihinden sonra ölüm hâli için de uygulanabileceği kanaatine varmıştır. Anılan kararda Anayasa Mahkemesi, başvurucunun bireysel başvuru tarihinden sonra ölmesi hâlinde bu kişi yönünden başvurunun işlemden kaldırılmasına karar verilmesinin uygun olacağı sonucuna ulaşmıştır. Bunun yanında vefat eden başvurucunun mirasçısı olduğunu bilgi ve belgeleriyle ispat eden kişilerin ise makul bir süre içinde bireysel başvuruyu takip etme iradesini ortaya koymaları hâlinde -mirasçıların menfaatlerinin bulunup bulunmadığını da gözeterek- başvurunun incelenmesine devam edilebileceğini belirtmiştir. Bu kapsamda bireysel başvuru yapıldıktan sonra ölen bir başvurucunun mirasçılarının başvuruyu devam ettirme yönündeki taleplerini Anayasa Mahkemesine iletme yükümlülüğünün kendileri üzerinde olduğu kaydedilmelidir. Öte yandan Anayasa'nın uygulanması ve yorumlanması veya temel hakların kapsamının ve sınırlarının belirlenmesi ya da insan haklarına saygının gerekli kıldığı hâllerde başvurucunun bireysel başvuru tarihinden sonra ölmesi durumunda dahi başvurunun incelenmeye devam edilebileceği vurgulanmalıdır. Somut başvuruda da anılan kararda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

4. Açıklanan gerekçelerle başvurunun işlemden kaldırılmasına karar verilmesi gerekir.

III. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Başvurunun İŞLEMDEN KALDIRILMASINA,

B. Yargılama giderlerinin başvurucu üzerinde BIRAKILMASINA 23/12/2025 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

ALPARSLAN MAZLUM VE DİĞERLERİ

B. No: 2023/16165 | Karar tarihi: 23.12.2025

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2023/16165

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

ALPARSLAN MAZLUM VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2023/16165)

Karar Tarihi: 23/12/2025

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Yıldız SEFERİNOĞLU Kenan YAŞAR Metin KIRATLI

Raportör : Gökhan SÖNMEZ

Başvurucular : Alparslan MAZLUM ve diğerleri [bkz. ekli listenin (C) ve (D) sütunları]

Vekili : Av. Haydar Özgür YILMAZ

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru; ihtiyati tedbirin uzun sürmesi nedeniyle mülkiyet hakkının, yargılamanın uzun sürmesi nedeniyle de makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir. Başvurucular, nihai kararı 6/2/2023 tarihinde öğrendikten sonra 7/3/2023 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur. Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

A. Başvurucular Hüseyin Hakan Çapcıoğlu ve Nahide Sarp Yönünden

2. Anayasa Mahkemesi Abdurrahman Beycur ve diğerleri ([GK], B. No: 2023/76490, 31/7/2025) kararında başvurucunun bireysel başvuru tarihinden sonra vefat etmesi hâlinde bireysel başvurudan haberi olmayan mirasçılarının hak kaybına uğramaması için yapılması gerekenler hususunda genel ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede Anayasa Mahkemesi mirasçıların hak kaybına uğramalarını engellemek, bireysel başvuruların neticelendirilmesini sağlamak gerekliliğini birlikte karşılayabilecek bir yol olarak 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında

Kanun'un 49. maddesinin (7) numaralı fıkrası ile Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 84. maddesinin verdiği yetkiyle 6/1/1982 tarihli ve 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 26. maddesinin başvuru tarihinden sonra ölüm hâli için de uygulanabileceği kanaatine varmıştır. Anılan kararda Anayasa Mahkemesi, başvurucunun bireysel başvuru tarihinden sonra ölmesi hâlinde bu kişi yönünden başvurunun işlemden kaldırılmasına karar verilmesinin uygun olacağı sonucuna ulaşmıştır. Bunun yanında vefat eden başvurucunun mirasçısı olduğunu bilgi ve belgeleriyle ispat eden kişilerin ise makul bir süre içinde bireysel başvuruyu takip etme iradesini ortaya koymaları hâlinde -mirasçıların menfaatlerinin bulunup bulunmadığını da gözeterek- başvurunun incelenmesine devam edilebileceğini belirtmiştir. Bu kapsamda bireysel başvuru yapıldıktan sonra ölen bir başvurucunun mirasçılarının başvuruyu devam ettirme yönündeki taleplerini Anayasa Mahkemesine iletme yükümlülüğünün kendileri üzerinde olduğu kaydedilmelidir. Öte yandan Anayasa'nın uygulanması ve yorumlanması veya temel hakların kapsamının ve sınırlarının belirlenmesi ya da insan haklarına saygının gerekli kıldığı hâllerde başvurucunun bireysel başvuru tarihinden sonra ölmesi durumunda dahi başvurunun incelenmeye devam edilebileceği vurgulanmalıdır. Somut başvuruda başvurucu Hüseyin Hakan Çapcıoğlu başvuru tarihinden sonra 1/7/2023 tarihinde, Nahide Sarp ise 18/6/2025 tarihinde vefat etmiştir. Başvurucular Hüseyin Hakan Çapcıoğlu ve Nahide Sarp yönünden anılan kararda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

3. Açıklanan gerekçelerle başvurucular Hüseyin Hakan Çapcıoğlu ve Nahide Sarp yönünden başvurunun işlemden kaldırılmasına karar verilmesi gerekir.

B. Diğer Başvurucular Yönünden

1. Mülkiyet Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

4. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Hesna Funda Baltalı ve Baltalı Gıda Hayvancılık San. ve Tic. Ltd. Şti. ([GK], B. No: 2014/17196, 25/10/2018), İhsan Metin ([2. B.], B. No: 2015/7044, 23/1/2019), İbrahim Geçer ([1. B.], B. No: 2014/19056, 19/2/2019) ve Şeyhmus Terece ([GK], B. No: 2017/26532, 23/7/2020) kararlarında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede mülkiyet hakkını sınırlandıran bir tedbirin uygulanmasının ölçülü olabilmesi için kapsamı ve süresi itibarıyla orantılı olarak uygulanması gerektiği ve tedbirin makul olmayan bir süre devam etmesinin mülkiyet hakkının tanıdığı yetkilerin kullanılmasının belirsiz olacak şekilde ötelenmesi suretiyle mülk sahibine orantısız bir külfet yüklediği gerekçesiyle mülkiyet hakkının ihlal edildiği sonucuna ulaşmıştır. Somut başvuruda 3/12/2007 tarihinde konulan ihtiyati tedbirin 8/6/2023 tarihinde kaldırıldığı görülmüştür. Yaklaşık on beş yılı aşkın süredir devam eden ihtiyati tedbirin süresi itibarıyla orantılı olmadığı anlaşıldığından anılan kararlarda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

5. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

2. Makul Sürede Yargılanma Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

6. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Veysi Ado ([GK], B. No: 2022/100837, 27/4/2023) kararında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede Anayasa Mahkemesi 9/1/2013 tarihli ve 6384 sayılı Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine Yapılmış Bazı Başvuruların Tazminat Ödenmek Suretiyle Çözümüne

Dair Kanun'un geçici 2. maddesinde 28/3/2023 tarihli ve 7445 sayılı Kanun'un 40. maddesi ile yapılan değişikliğe göre 9/3/2023 tarihi (bu tarih dâhil) itibarıyla derdest olan, yargılamaların makul sürede sonuçlandırılmadığı iddialarıyla yapılan başvurulara ilişkin olarak Tazminat Komisyonuna başvuru yolu tüketilmeden yapılan başvurunun incelenmesinin bireysel başvurunun ikincil niteliği ile bağdaşmayacağı neticesine varmıştır. Somut başvuruda da anılan kararda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

7. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

8. Başvurucular, ihlalin tespiti ile her biri için ayrı ayrı olmak üzere tür belirtmeksizin 100.000 TL tazminat talebinde bulunmuştur. Anayasa Mahkemesi, mülkiyet hakkına yapılan müdahaleyi ölçüsüz kılan tedbirin uzun sürmesine ilişkin olarak tedbir sürecinde mülkiyet hakkının gerektirdiği ivediliğin ve özenin gösterilmesi bakımından yargısal makamların sorumluluğu olduğuna dikkati çekmektedir (benzer değerlendirme için bkz. Hamit Alihansoy ve diğerleri [1. B.], B. No: 2017/35581, 29/9/2020, § 66). Buna göre başvuru konusu olayda ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmamaktadır. Olayda ihlalin sonuçlarının ortadan kaldırılması bakımından etkin giderim yolu tazminat olarak görülmektedir. Eski hâle getirme kuralı çerçevesinde ihlalin sonuçlarının bütünüyle ortadan kaldırılabilmesi için Hüseyin Hakan Çapcıoğlu ve Nahide Sarp dışındaki başvuruculara manevi zararları karşılığında net 140.000 TL manevi tazminatın müştereken ödenmesine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Başvurucular Hüseyin Hakan Çapcıoğlu ve Nahide Sarp yönünden başvurunun İŞLEMDEN KALDIRILMASINA,

B. Diğer başvurucular yönünden;

1. Mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

2. Makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

C. Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

D. Başvuruculara ekli listenin (G) sütununda belirtilen net 140.000 TL manevi tazminatın listede gösterildiği şekilde MÜŞTEREKEN ÖDENMESİNE,

E. Ekli listenin (F) sütununda belirtilen başvuru harcı ile (İ) sütununda yer alan vekâlet ücretinin listede gösterildiği şekilde başvuruculara MÜŞTEREKEN ÖDENMESİNE,

F. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvuruculara Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal faiz UYGULANMASINA,

G. Kararın bir örneğinin bilgi için Ankara 13. Asliye Hukuk Mahkemesine (E.2018/606,

K.2019/314) ve Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 23/12/2025 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

LÜTFİ ORHAN

B. No: 2023/16860 | Karar tarihi: 23.12.2025

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2023/16860

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

LÜTFİ ORHAN BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2023/16860)

Karar Tarihi: 23/12/2025

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Yıldız SEFERİNOĞLU Kenan YAŞAR Metin KIRATLI

Raportör : Ayça GANİDAĞLI DEMİRCİ

Başvurucu : Lütfi ORHAN

Vekili : Av. Emanullah ADIGÜZEL

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatın enflasyon karşısında değer kaybına uğratılması nedeniyle mülkiyet hakkının, yargılamanın uzun sürmesi nedeniyle de makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir. Başvuru, süresi içinde yapılmıştır. Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

A. Kamulaştırmasız El Atma Karşılığında Hükmedilen Tazminatın Değer Kaybına Uğratılması Nedeniyle Mülkiyet Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

2. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Ali Şimşek ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2014/2073, 6/7/2017), Mehmet Akdoğan ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2013/817, 19/12/2013), Kadir Çakar ([1. B.], B. No: 2015/18908, 21/3/2018), Hanım Çeyiz ve Mehmet Gündüz ([1. B.], B. No: 2015/19289, 17/7/2018), Türkan Poyraz ([1. B.], B. No: 2015/15388, 13/9/2018) ve Emine Dilek Onaran ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2017/19987, 12/2/2020) kararlarında kamulaştırma bedellerinin ve kamulaştırmasız el atma karşılığında

hükmedilen tazminatların enflasyon karşısında değer kaybına uğratılmasına veya uğratılarak ödenmesine ilişkin şikâyetleri inceleyerek uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede kamulaştırma bedellerinin ve kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatların enflasyon karşısında önemli ölçüde değer kaybına uğratılmasının veya uğratılarak ödenmesinin başvuruculara şahsi olarak aşırı ve olağan dışı bir külfet yüklediğini belirterek mülkiyet hakkının ihlal edildiği sonucuna ulaşmıştır. Somut başvuruda da anılan kararlarda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

3. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

B. Makul Sürede Yargılanma Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

4. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Veysi Ado ([GK], B. No: 2022/100837, 27/4/2023) kararında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede Anayasa Mahkemesi 9/1/2013 tarihli ve 6384 sayılı Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine Yapılmış Bazı Başvuruların Tazminat Ödenmek Suretiyle Çözümüne Dair Kanun'un geçici 2. maddesinde 28/3/2023 tarihli ve 7445 sayılı Kanun'un 40. maddesi ile yapılan değişikliğe göre 9/3/2023 tarihi (bu tarih dâhil) itibarıyla derdest olan yargılamaların makul sürede sonuçlandırılmadığı iddialarıyla yapılan başvurulara ilişkin olarak Tazminat Komisyonuna başvuru yolu tüketilmeden yapılan başvurunun incelenmesinin bireysel başvurunun ikincil niteliği ile bağdaşmayacağı neticesine varmıştır. Somut başvuruda da anılan kararda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

5. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

6. Başvurucu; ihlalin tespiti, yeniden yargılama yapılması ile 200.000 TL manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

7. Kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatın değer kaybına uğratılması nedeniyle tespit edilen mülkiyet hakkı ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100). Öte yandan ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasının yeterli bir giderim sağlayacağı anlaşıldığından tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. 1. Kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatın değer kaybına uğratılması

nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

2. Makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatın değer kaybına uğratılması nedeniyle İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Kararın bir örneğinin mülkiyet hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Ağrı 2. Asliye Hukuk Mahkemesine (E.2018/779, K.2020/277) GÖNDERİLMESİNE,

D. Başvurucunun tazminat talebinin REDDİNE,

E. 1.480,40 TL harç ve 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 41.480,40 TL yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

F. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal faiz UYGULANMASINA,

G. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 23/12/2025 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

DENİZ AĞIN VE DİĞERLERİ

B. No: 2023/18130 | Karar tarihi: 23.12.2025

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2023/18130

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

DENİZ AĞIN VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2023/18130)

Karar Tarihi: 23/12/2025

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Yıldız SEFERİNOĞLU Kenan YAŞAR Metin KIRATLI

Raportör : Ayça GANİDAĞLI DEMİRCİ

Başvurucular : 1. Deniz AĞIN 2. Fatma AĞIN 3. Gülten ERONAT 4. İrfan AĞIN 5. Mehmet Sait AĞIN 6. Mehmet Tarık AĞIN 7. Serhat AĞIN 8. Sevinç AĞIN TOPRAK 9. Tahsin AĞIN

Vekili : Av. Hüseyin AKÇARA

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru; taşınmaza kamulaştırma yapılmadan el atılması, kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatın enflasyon karşısında değer kaybına uğratılması nedeniyle mülkiyet hakkının, yargılamanın uzun sürmesi nedeniyle de makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir. Başvuru, süresinde yapılmıştır. Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

A. Kamulaştırmasız El Atma Nedeniyle Mülkiyet Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

2. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Şevket Karataş ([GK], B. No: 2015/12554, 25/10/2018), Celalettin Aşçıoğlu ([1. B.], B. No: 2013/1436, 6/3/2014), Mustafa Asiler ([2. B.], B. No: 2013/3578, 25/2/2015) ile İbrahim Oğuz ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2013/5926, 6/10/2015) kararlarında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede başvurucuların taşınmazlarına yapılan kamulaştırmasız

el atmanın Anayasa'nın 13., 35. ve 46. maddeleri ile 4/11/1983 tarihli ve 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu'nda belirtilen usule uymadığı belirtilerek mülkiyet hakkına yapılan söz konusu müdahalenin kanunilik ilkesini ihlal ettiği sonucuna ulaşılmıştır. Somut başvuruda da anılan kararlarda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

3. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

B. Kamulaştırmasız El Atma Karşılığında Hükmedilen Tazminatın Değer Kaybına Uğratılması Nedeniyle Mülkiyet Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

4. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Ali Şimşek ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2014/2073, 6/7/2017), Mehmet Akdoğan ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2013/817, 19/12/2013), Kadir Çakar ([1. B.], B. No: 2015/18908, 21/3/2018), Hanım Çeyiz ve Mehmet Gündüz ([1. B.], B. No: 2015/19289, 17/7/2018), Türkan Poyraz ([1. B.], B. No: 2015/15388, 13/9/2018) ve Emine Dilek Onaran ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2017/19987, 12/2/2020) kararlarında kamulaştırma bedellerinin ve kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatın enflasyon karşısında değer kaybına uğratılmasına veya uğratılarak ödenmesine ilişkin şikâyetleri inceleyerek uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede kamulaştırma bedellerinin ve kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatın enflasyon karşısında önemli ölçüde değer kaybına uğratılmasının veya uğratılarak ödenmesinin başvuruculara şahsi olarak aşırı ve olağan dışı bir külfet yüklediğini belirterek mülkiyet hakkının ihlal edildiği sonucuna ulaşmıştır. Somut başvuruda da anılan kararlarda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

5. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

C. Makul Sürede Yargılanma Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

6. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Veysi Ado ([GK], B. No: 2022/100837, 27/4/2023) kararında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede Anayasa Mahkemesi 9/1/2013 tarihli ve 6384 sayılı Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine Yapılmış Bazı Başvuruların Tazminat Ödenmek Suretiyle Çözümüne Dair Kanun'un geçici 2. maddesinde 28/3/2023 tarihli ve 7445 sayılı Kanun'un 40. maddesi ile yapılan değişikliğe göre 9/3/2023 tarihi (bu tarih dâhil) itibarıyla derdest olan, yargılamaların makul sürede sonuçlandırılmadığı iddialarıyla yapılan başvurulara ilişkin olarak Tazminat Komisyonuna başvuru yolu tüketilmeden yapılan başvurunun incelenmesinin bireysel başvurunun ikincil niteliği ile bağdaşmayacağı neticesine varmıştır. Somut başvuruda da anılan kararda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

7. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

8. Başvurucular; ihlalin tespiti, yeniden yargılama yapılması ile 500.000 TL maddi ve 250.000 TL manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

9. Kamulaştırmasız el atma şikâyeti nedeniyle mülkiyet hakkının ihlalinin ve sonuçlarının

ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmamaktadır. Olayda ihlalin sonuçlarının ortadan kaldırılması bakımından etkin giderim yolu tazminat olarak görülmektedir. Eski hâle getirme kuralı çerçevesinde ihlalin sonuçlarının bütünüyle ortadan kaldırılabilmesi için başvuruculara net 34.000 TL manevi tazminatın müştereken ödenmesine karar verilmesi gerekir.

10. Kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatın değer kaybetmesi nedeniyle tespit edilen mülkiyet hakkı ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100). Öte yandan ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasının yeterli bir giderim sağlayacağı anlaşıldığından tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. 1. Kamulaştırmasız el atma nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

2. Kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatın değer kaybına uğratılması nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

3. Makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

B. 1. Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının kamulaştırmasız el atma nedeniyle İHLAL EDİLDİĞİNE,

2. Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatın değer kaybına uğratılması nedeniyle İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Kararın bir örneğinin mülkiyet hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Gaziantep Bölge Adliye Mahkemesi 5. Hukuk Dairesine (E.2022/1602, K.2023/81) iletilmek üzere Batman 2. Asliye Hukuk Mahkemesine (E.2021/807, K.2022/375) GÖNDERİLMESİNE,

D. Başvuruculara net 34.000 TL manevi tazminatın MÜŞTEREKEN ÖDENMESİNE, tazminata ilişkin diğer taleplerin REDDİNE,

E. 1.480,40 TL harç ve 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 41.480,40 TL yargılama giderinin başvuruculara MÜŞTEREKEN ÖDENMESİNE,

F. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvuruculara Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu

sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal faiz UYGULANMASINA,

G. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 23/12/2025 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

AYSUN BOSTAN VE DİĞERLERİ

B. No: 2023/19321 | Karar tarihi: 23.12.2025

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2023/19321

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

AYSUN BOSTAN VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2023/19321)

Karar Tarihi: 23/12/2025

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Yıldız SEFERİNOĞLU Kenan YAŞAR Metin KIRATLI

Raportör : Nur Hilal MERMER

Başvurucular : 1. Aysun BOSTAN 2. Figen SAVURTAŞ 3. Mükerrem ÖZDİL 4. Nesrin AKBAŞ 5. Semra NERGİS 6. Serdar ÖZDİL 7. Zeynep ÇOBAN

Vekili : Av. Murat AKÇA

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, kamulaştırma bedelinin değer kaybına uğratılması nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Başvurucular Kocaeli'nin İzmit ilçesi, Durhasan Mahallesi, 2288 numaralı parselde bulunan taşınmazın hissedar malikleridir. Bakanlar Kurulu kararıyla taşınmazın bir kısmının Kuzey Marmara Otoyolu (3. Boğaz Köprüsü Dâhil) Projesi kapsamında acele kamulaştırılmasına karar verilmiştir. Karayolları Genel Müdürlüğü (İdare) tarafından Kocaeli 1. Asliye Hukuk Mahkemesinde acele kamulaştırma kararı nedeniyle dava açılmış, kamulaştırma bedeli bilirkişi raporuyla 557.732 TL olarak tespit edilmiştir. İdare, uzlaşma sağlanamaması nedeniyle başvurucular aleyhine Kocaeli 5. Asliye Hukuk Mahkemesinde (Mahkeme) kamulaştırma bedelinin tespiti ve tescil davası açmıştır.

3. Mahkeme 19/2/2021 tarihinde davanın kabulüne karar vermiştir. Kararda taşınmazın 3.983,80 m²lik kısmının başvurucular ve diğer malikler adına olan tapu kaydının iptali ile İdare adına tesciline hükmetmiş, kamulaştırma bedelini 968.100 TL olarak belirlemiştir. Karara karşı taraflarca yapılan istinaf başvurusu neticesinde Sakarya Bölge Adliye

Mahkemesi 4. Hukuk Dairesi (Bölge Adliye Mahkemesi) tarafından kamulaştırma bedelinin doğru tespit edilmediği gerekçesiyle kararın kaldırılmasına ve dosyanın yeniden karar verilmesi için Mahkemeye gönderilmesine karar verilmiştir.

4. Başvurucular, Mahkeme nezdinde yargılama devam etmekteyken ilk karar üzerine başlatılan icra takibinde 15/2/2023 tarihinde ödeme yapılması üzerine 13/3/2023 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

5. Komisyon makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilemez olduğuna, mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın ise kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

6. Öte yandan bireysel başvuru süreci devam ederken Mahkemece kaldırma kararı doğrultusunda yeniden incelemeler yapılmış ve 22/2/2024 tarihli kararla davanın kabulüne karar verilmiştir. Kararda kamulaştırma bedeli 1.005.592,61 TL olarak belirlenmiştir. İdare tarafından karara karşı istinaf kanun yoluna başvurulmuş ve dosya hakkında Bölge Adliye Mahkemesince henüz bir karar verilmediği tespit edilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

7. Başvurucular, hisselerine tekabül eden kamulaştırma bedelinin enflasyon karşısında değer kaybettiğini belirterek mülkiyet haklarının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

8. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde, başvuruculaların temel hak ve hürriyetlerinin ihlal edilip edilmediği konusunda yapılacak incelemede Anayasa ve ilgili mevzuat hükümleri ile somut olayın kendine özgü koşullarının da dikkate alınması gerektiği belirtilmiştir. Başvurucular, Bakanlık görüşüne karşı beyanda bulunmamıştır.

9. Anayasa Mahkemesine bireysel başvuru ikincil nitelikte bir hak arama yolu olup bu yola başvurulmadan önce kural olarak olağan kanun yollarının tüketilmesi şarttır. Temel hak ve özgürlüklere saygı, devletin tüm organlarının uyması gereken bir ilke olup bu ilkeye uygun davranılmadığı takdirde ortaya çıkan ihlale karşı öncelikle yetkili idari ve yargı mercilerine başvurulmalıdır. Bu kapsamda temel hak ve hürriyetlerle ilgili hukuk sisteminin koruma mekanizmalarının öncelikle işletilmesi gerekir. Bu nedenle ihlal iddialarına ilişkin olarak öncelikle olağan kanun yollarının tüketilmesi gerekir (Bayram Gök [2. B.], B. No: 2012/946, 26/3/2013, § 17; Şehap Korkmaz [2. B.], B. No: 2013/8975, 23/7/2014, § 33; Mehmet Sait Bayter [1. B.], B. No: 2020/5139, 28/2/2024, § 5).

10. Somut olayda başvurucular, Mahkemece ilk olarak tespit edilen kamulaştırma bedeli üzerinden başlatılan icra takibi neticesinde İdarece ödeme yapılması üzerine bireysel başvuruda bulunmuş ise de söz konusu bedele ilişkin karar Bölge Adliye Mahkemesince kaldırılmış ve bireysel başvuru süreci devam ederken Mahkemece yeni bir kamulaştırma bedeli belirlenmiştir. Yeniden belirlenen kamulaştırma bedeline yönelik karara karşı da İdare istinaf başvurusunda bulunmuş, dosyanın Bölge Adliye Mahkemesi nezdinde derdest olduğu görülmüştür. Dolayısıyla başvuruculaların hissedarı oldukları taşınmazın kamulaştırma bedelinin henüz kesinleşmediği ve kesinleşmeyen bir bedelin değer kaybına uğrayıp uğramadığı noktasında da bu aşamada inceleme yapılamayacağı değerlendirilmiştir. Sonuç olarak kamulaştırma bedelinin tespitine ilişkin yargılamanın devam ettiği görüldüğünden başvuruda olağan kanun yollarının tüketilmediği anlaşılmıştır.

11. Açıklanan gerekçelerle mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

III. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

B. Yargılama giderlerinin başvurucular üzerinde BIRAKILMASINA 23/12/2025 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

RAMAZAN ONUR KARADENİZ

B. No: 2023/19773 | Karar tarihi: 23.12.2025

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2023/19773

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

RAMAZAN ONUR KARADENİZ BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2023/19773)

Karar Tarihi: 23/12/2025

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Yıldız SEFERİNOĞLU Kenan YAŞAR Metin KIRATLI

Raportör : Hüseyin Özgür SEVİMLİ

Başvurucu : Ramazan Onur KARADENİZ

Vekili : Av. Neslihan BAŞKURT KAHRİMAN

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, beyanları belirleyici ölçüde hükme esas alınan tanığın başvurucu tarafından sorgulanmasına imkân verilmemesi nedeniyle tanık sorgulama hakkının, yargılamanın uzun sürmesi nedeniyle de makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.

2. Başvurucu 1990 doğumlu olup bireysel başvuruya konu olayların geçtiği tarihte Kara Harp Okulunda (KHO) üsteğmen rütbesiyle görev yapmaktadır. Ankara Cumhuriyet Başsavcılığının (Başsavcılık) darbe teşebbüsü sırasında KHO'da gerçekleştirilen eylemlerle ilgili olarak yürüttüğü soruşturma sonucunda, aralarında başvurucunun da bulunduğu KHO'da görev yapan şüpheliler hakkında başta Anayasa'yı ihlal, Türkiye Büyük Millet Meclisini ve Türkiye Cumhuriyeti Hükûmetini ortadan kaldırmaya veya görevini yapmasını engellemeye teşebbüs ile Fetullahçı Terör Örgütü/Paralel Devlet Yapılanmasına (FETÖ/PDY) üye olma suçları başta olmak üzere çeşitli suçlardan cezalandırılmaları talebiyle iddianame düzenlenmiştir.

3. İddianamede başvurucunun darbe girişimine yönelik faaliyetler kapsamında saat 23.00 sonrasında KHO'da gerçekleştirilen eylemleri organize eden İ.P. ve K.A.nın talimatı üzerine KHO'ya darbe faaliyetlerinde yer almak amacıyla gelmek, darbeye teşebbüs kapsamında

başka birimlere nakillerin sağlandığı ve içinde herhangi bir güvenlik problemi olmayan KHO'ya yönelik nakiller esnasında dışarıdan gelecek sivil halk, polis ve darbe karşıtı askerlere karşı koymak için kendisine rastgele tevdi edilen silahı teslim almak ve okul içinde bulunup darbeyi yöneten grubun talimatları doğrultusunda darbeye kalkışma faaliyeti kapsamında kendisine tevdi edilecek görevleri (nizamiyelerde takviye kuvvet olarak görevlendirilme, nizamiyelerde nöbet tutma, okul içerisinde verilecek olası başka görevleri yerine getirme) beklemeye başlamak suretiyle üzerine atılı suçları işlediği kanaatine ulaşılmıştır.

4. Ankara 24. Ağır Ceza Mahkemesinde (Mahkeme) görülen dava sırasında hakkında FETÖ/PDY'ye üye olma suçundan Başsavcılık tarafından ayrı soruşturma yürütülen Ö.Y.nin bu soruşturma sırasında verdiği ifadelere ve yaptırılan teşhis işlemine ilişkin tutanaklar, bu kişinin başvurucu hakkında da beyanda ve teşhiste bulunduğu gerekçesiyle Mahkemeye sunulmuştur. Ö.Y. ifadelerinde; başvurucunun örgüt içerisinde Nebi kod adını kullandığını, kendisinin başvurucudan sorumlu olarak faaliyet gösterdiğini, başvurucunun örgüt evinde kaldığını ve kendisine himmet adı altında para verdiğini beyan etmiş, ayrıca kendisine gösterilen fotoğraflar arasından başvurucuyu teşhis etmiştir.

5. Mahkemenin yargılama sırasında Ö.Y.nin tanık sıfatıyla ifadesinin alınması için istinabe talebinde bulunması üzerine İstanbul 34. Ağır Ceza Mahkemesinde hazır edilen Ö.Y.nin 9/7/2018 tarihinde tanık sıfatıyla alınan ifadesi şöyledir:

"Ramazan Onur Karadeniz'i örgüt içerisinden tanırım, Ramazan ile benim, Atilla kod adını kullanmakta olan bir ortak arkadaşımız vardı, bizi o tanıştırdı. Kendisi de Kara Harp Okulunda öğretmen teğmen olarak görev yapmaktaydı. Bildiğim kadarıyla Ramazan evliydi, kendi evinde kalırdı, Atilla kod adlı şahıs bana 'Bundan sonra Ramazan'ın abiliğini yapacaksın, bundan sonra bununla sen ilgileneceksin' dedi. Ramazan Denizlilidir, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi mezunudur, yine Gazi Üniversitesinde tam emin olmamakla beraber Anayasa Hukuku ile ilgili bir konu ile ilgili yüksek lisans yapıyordu, 2-3 haftada bir benim evimde bir araya gelirdik, muhabbet ederdik, yapmış olduğumuz muhabbetler gündelik muhabbetlerdi, namaz kılardık, vaktimiz kalırsa FETÖ/PDY terör örgütü ele başı Fetullah Gülen'e ait kitap okurduk, bu kitapların yanı sıra Saidi Nursi'ye ait risale-i nur isimli kitaplarda okurduk, bildiğim kadarıyla Ramazan ilk maaşını himmet olarak Atilla kod adlı şahsa vermişti, kendisinin darbede aktif rol alıp almadığını bilmiyorum."

6. Başvurucu; yargılama sırasında alınan savunmalarında darbe teşebbüsüne iştirak ettiğine dair iddiaları reddetmesinin yanı sıra tanık Ö.Y.yi tanımadığını ve bu kişinin kendisine iftira attığını ileri sürerek onun aleyhe beyanlarını kabul etmediğini söylemiş ve bu tanığın duruşmada hazır edilerek kendisiyle yüzleştirilmesini talep etmiştir. Mahkeme ise yargılamaya yenilik katmayacağı gerekçesiyle tanığın duruşmada hazır edilmesi talebini reddetmiştir.

7. Yapılan yargılama sonucunda Mahkeme, başvurucuya atılı eylemlerin bir bütün olarak Anayasa'yı ihlal suçuna yardım etme niteliğinde olduğu sonucuna ulaşmış ve başvurucuyu 15 yıl hapis cezasına mahkûm etmiştir. Kararda başvurucu hakkında yer verilen mahkûmiyet gerekçesi şöyledir:

"Olay tarihinde KHO'da üsteğmen rütbesinde görev yapan [...] sanığın [başvurucunun] olay gecesi çağrı üzerine okula geldiği, [...] okulda yaşanan olaylara vakıf olarak okulda yapılan faaliyetlerin darbe girişimine yönelik olduğunu anladığı kabul edilen sanığın savunmalarının suçtan kurtulmaya yönelik olduğu, 03:00 sıralarında silah alınması yönündeki kanunsuz

emre uyarak silah alıp verilecek emirleri beklemek suretiyle darbe girişiminde etkin rol oynayan sanıkların icrai eylemlerini kolaylaştırdığı, buna göre sanığın 15 Temmuz gecesi gerçekleştirilen eylemlerden sorumlu olduğu, ancak suç işleme kararı, fiil üzerinde ortak hakimiyet, sanığın suçun icrasında üstlendiği rol, suça katkısının taşıdığı önem, dosya kapsamına göre suça katılma düzeyi, olay öncesi, sırası ve sonraki davranışları, sanığın eylemi ile suçun işlenişi sırasında fiil üzerinde ortak hakimiyetinin bulunmayışı dikkate alınarak tüm deliller birlikte değerlendirildiğinde sanığın işlenen suçtan dolayı yardım eden sıfatıyla sorumlu olduğu, sanığın eyleminin bütün halinde Anayasal Düzeni Ortadan Kaldırmaya Teşebbüs Etme suçunu oluşturduğu ve sanığın suçun işlenmesi sırasında yardımda bulunarak suçun icrasını kolaylaştırmak suretiyle suçun işlenmesine yardım ettiği kabul edilerek TCK.nun 309/1 maddesi ve suçun işleniş şekli, suç kastı ile suçun konusunun önem ve değeri dikkate alınarak alt hadden uzaklaşılarak TCK.nun 39/2-c maddesi delaletiyle 39/1 maddesi uyarınca cezalandırılmasına, sanık hakkında takdiri indirimi gerektirir bir durum bulunmadığından TCK'nın 62. maddesinin uygulanmasına yer olmadığına karar verilmiştir. "

8. Kararda ayrıca tanık Ö.Y.nin istinabe yoluyla alınan ifadesine de yer verildikten sonra anılan ifadenin başvurucunun FETÖ/PDY'ye üye olma suçuna yönelik bir delil olduğu ve örgüt üyeliği suçunun 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun "Fikri içtima" başlıklı 44. maddesi kapsamında kaldığı değerlendirilmiştir.

9. Anılan kararda saat 03.00 sıralarında silah alınması yönündeki kanunsuz emre uyarak silah alıp verilecek emirleri beklemek şeklindeki olgu, başvurucunun yanı sıra Anayasa'yı ihlal suçuna yardım etmeden haklarında mahkûmiyet kararı verilen sanıkların büyük çoğunluğu hakkındaki mahkûmiyet gerekçelerinde benzer şekilde aleyhe delil olarak kabul edilmiştir. Mahkeme, silahlı terör örgütü üyesi olma suçundan verdiği mahkûmiyet kararları ile Anayasa'yı ihlal suçundan verdiği ceza verilmesine yer olmadığına dair kararlar ve beraat hükümleri dışında sonuç olarak;

i. Darbe girişimine asli fail olarak katıldığını tespit ettiği sanıkların bazıları yönünden Anayasa'yı ihlal suçundan ağırlaştırılmış müebbet, bazı sanıklar yönünden ise takdiri indirim nedenleri uygulamak suretiyle müebbet hapis cezası,

ii. Okul komutanı katılan İ.Ç. ile emir astsubayı katılan A.Ç.nin alıkonulması eylemi yönünden ayrıca kişiyi hürriyetinden yoksun kılma suçundan bazı sanıklar hakkında 18'er yıl, bazıları yönünden de 27'şer yıl hapis cezası,

iii. Darbe girişimine yardım eden sıfatıyla katıldıklarını belirlediği, muhakeme sürecinde FETÖ/PDY ile irtibatlarına dair haklarında aleyhe tanık beyanları veya askerî mahrem yapılanmaya yönelik soruşturmalar kapsamında belirlenen HTS kayıtları uyarınca ardışık olarak arandıkları tespit edilen ve aralarında başvurucunun da bulunduğu sanıkların eylemlerini bir bütün olarak Anayasa'yı ihlal suçuna yardım etme olarak değerlendirerek bu sanıklar hakkında sonuç olarak teşdiden 15 yıl hapis cezası,

iv. Darbe girişimine yardım eden sıfatıyla katıldıklarını belirlemekle birlikte örgüt üyeliğine dair kovuşturma evresinde dosyaya başkaca delil sunulmayan sanıklar hakkında Anayasa'yı ihlal etme suçuna yardım etmekten 12 yıl 6 ay hapis cezası vermiştir.

10. Aralarında başvurucunun da bulunduğu sanıklar hakkındaki hükümlerin gerekçelerinde takdiri indirim nedenlerinin uygulanmayacağı belirtilmekle birlikte (bkz. § 7) hüküm fıkrasına göre Mahkeme, 5237 sayılı Kanun'un 309. maddesinin (1) numaralı fıkrası

uyarınca belirlediği ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasından aynı Kanun'un 39. maddesinin (1) numaralı fıkrası ile (2) numaralı fıkrasının (c) bendi uyarınca indirim yaparken takdiren ve teşdiden ibarelerine yer vererek anılan cezayı 18 yıl hapis cezasına indirmiş ve bu ceza üzerinden de yine 5237 sayılı Kanun'un 62. maddesi gereği indirim yaparak sonuç cezayı 15 yıl olarak bireyselleştirmiştir. Mahkeme, haklarındaki sonuç cezayı 12 yıl 6 ay olarak belirlediği sanıklar açısından ise ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasından aynı Kanun'un 39. maddesinin (1) numaralı fıkrası ile (2) numaralı fıkrasının (c) bendi uyarınca indirim yaparken yalnızca takdiren ibaresine yer vererek cezayı 15 yıl hapis cezasına indirmiş ve bu ceza üzerinden de takdiri indirim nedenleri uyarınca indirim yaparak sonuç cezayı 12 yıl 6 ay hapis cezası olarak bireyselleştirmiştir.

11. Başvurucu, mahkûmiyet kararına karşı -diğer itirazlarının yanı sıra- beyanı hükme esas alınan tanık Ö.Y.yi sorgulayamadığını ileri sürerek istinaf ve temyiz kanun yollarına başvurmuş; anılan karar olağan kanun yollarından geçerek kesinleşmiştir.

12. Başvurucu, nihai kararı 8/3/2023 tarihinde öğrendikten sonra 24/3/2023 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

13. Komisyon adli yardım talebinin kabulüne, adil yargılanma hakkı kapsamındaki tanık dinletme ve sorgulama hakkı, gerekçeli karar hakkı ve hakkaniyete uygun yargılanma hakkı dışındaki şikâyetlerin kabul edilemez olduğuna, anılan haklara ilişkin şikâyetlerin kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

II. DEĞERLENDİRME

A. Tanık Sorgulama Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

14. Başvurucu, beyanları mahkûmiyet hükmüne belirleyici ölçüde esas alınan tanığın duruşmada dinlenmemesi nedeniyle tanığa soru sorma imkânı elde edemediğini belirterek tanık sorgulama hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

15. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde; Anayasa Mahkemesinin konuya ilişkin içtihatlarına yer verildikten sonra ihlal iddialarının incelenmesinde söz konusu içtihatların ve somut olayın kendine özgü koşullarının gözönünde bulundurulması gerektiği vurgulanmıştır. Başvurucu, Bakanlığın görüşüne karşı beyanında bireysel başvuru formunda dile getirdiği itirazlarını yinelemiştir.

16. Başvurucunun iddiaları adil yargılanma hakkı kapsamındaki tanık sorgulama hakkı yönünden incelenmiştir.

17. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan tanık sorgulama hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

18. Anayasa Mahkemesi, birçok kararında tanık kavramını sanığa isnat edilen fiil hakkında bilgi veren herhangi bir kişi şeklinde özerk olarak yorumlamış ve tanık sorgulama hakkı ile ilgili ilkeleri belirlemiştir. Anayasa Mahkemesi, tanık sorgulama hakkıyla ilgili olarak verdiği kararlarında somut bir yargılama öncesinde veya haricinde elde edilen tanık beyanlarının delil olarak kabulünün yargılamanın adilliğine zarar verip vermediğini değerlendirmek için üç aşamalı bir test uygulanması gerektiğini ifade etmektedir. Buna göre ilk olarak tanığın mahkemede hazır edilmemesinin geçerli bir nedeninin varlığına bakılmalıdır. Ancak buna ilişkin geçerli bir nedenin ortaya konulmamış olması, tanık sorgulama hakkının ihlal edildiğinin kabul edilmesi için yeterli değildir. İkinci olarak sanığın sorgulama veya

sorgulatma imkânı bulamadığı tanık tarafından verilen beyanın mahkûmiyetin dayandığı tek veya belirleyici delil olup olmadığı değerlendirilmelidir. Sorgulama veya sorgulatma imkânı tanınmayan tanığın beyanının tek veya belirleyici delil olduğunun tespit edilmesi durumunda ise üçüncü aşama olarak savunma tarafının maruz kaldığı bu zorlukların telafi edilmesi amacıyla yeterli düzeyde karşı dengeleyici güvenceler sağlayan bir usulün yürütülüp yürütülmediği ortaya konulmalıdır (Atila Oğuz Boyalı [2. B.], B. No: 2013/99, 20/3/2014, §§ 34-56; Selçuk Demir [2. B.], B. No: 2014/9783, 22/1/2015, §§ 27-46; AZ. M. [2. B.], B. No: 2013/560, 16/4/2015, §§ 45-67; Baran Karadağ [2. B.], B. No: 2014/12906, 7/5/2015, §§ 49-76; Orhan Güleryüz [1. B.], B. No: 2019/30221, 28/12/2021, §§ 33-42; Abdurrahim Balur [2. B.], B. No: 2013/5467, 7/1/2016, § 80; Onur Urbay [1. B.], B. No: 2014/6222, 6/3/2019, §§ 36, 40; Zekeriya Sevim [2. B.], B. No: 2018/18989, 16/6/2021, §§ 44, 51; Metin Akdemir (2) [1. B.], B. No: 2020/3964, 21/9/2022, § 36; Uğur Özcan [1. B.], B. No: 2021/12137, 26/7/2022, § 40).

19. Somut olayda Mahkemece tanık Ö.Y.nin kendisi hakkında ayrı yürütülen soruşturma sırasında verdiği başvurucu aleyhindeki ifadeleri ile istinabe yoluyla alınan beyanları başvurucuya okunmuş ancak tanığın duruşmada dinlenilmesine ilişkin herhangi bir çaba gösterilmemiştir. İlgili duruşma tutanağı ve gerekçeli kararda da tanığın Mahkemede hazır edilememesinin veya aynı anda görüntülü ve sesli iletişim tekniğinin kullanılması suretiyle dinlenilmemesinin hangi geçerli nedene dayandığına ilişkin bir açıklamaya yer verilmemiştir. Ancak buna ilişkin geçerli bir nedenin ortaya konulmaması, tanık sorgulama hakkının ihlal edildiğinin kabul edilmesi için yeterli değildir. İkinci olarak hükmün tek başına veya belirleyici ölçüde başvurucunun sorgulama veya sorgulatma imkânına sahip olmadığı tanıklar tarafından verilen ifadeye dayalı olup olmadığı ortaya çıkarılmalıdır.

20. Testin ikinci aşaması uygulanırken delilin tekliğinden o delilin sanık aleyhine yegâne delil olması, delilin belirleyiciliğinden ise davanın sonucunu ağırlıklı olarak etkileme eğilimi olan delil anlaşılmalıdır (bazı değişikliklerle birlikte bkz. Baran Karadağ, § 65). Belirtilmelidir ki bir delilin belirleyici olup olmadığı sadece başvurucunun mahkûmiyeti yönünden değil temel cezanın alt sınırdan uzaklaşılarak tayin edilmesi açısından da dikkate alınmalıdır (benzer yöndeki değerlendirmeler için bkz. Hasan Bati [2. B.], B. No: 2019/8419, 28/6/2022, §§ 33-35). Aksi hâlde suçun sübutu tespit edilerek mahkûmiyete karar verilmesi dışındaki sonuçlar yönünden adil yargılanma güvenceleri anlamsızlaşır. Bu bakımdan mahkûmiyet hükmünün yalnızca sorgulanmamış tanığın ifadesine dayandığı veya cezanın alt sınırdan uzaklaşılmasında sadece sorgulanmamış tanığın ifadesine dayanıldığı bir durumda delilin tek olduğu söylenebilir. Buna karşılık mahkûmiyet hükmü kurulurken veya cezanın alt sınırdan uzaklaşılmasında sorgulanmamış tanığın ifadesinin yanında başka delilin/delillerin de bulunduğu ancak bu delilin/delillerin ağırlığının sorgulanmamış tanığın ifadesine nazaran daha az olduğu hâllerde sorgulanmamış tanığın ifadesinin belirleyici delil olduğu ifade edilebilir. Diğer delillerin ispat gücünün sorgulanmamış tanığın ifadesine nazaran daha yüksek olduğu hâllerde sorgulanmamış tanığın ifadesinin belirleyici delil olduğunun kabulü mümkün olmayacaktır.

21. Duruşmada sorgulanmayan tanıkların ifadesinin tek veya belirleyici delil olup olmadığı hususu öncelikle mahkûmiyet gerekçesine bakılarak tespit edilir. Bu açıdan mahkemenin sorgulanmamış tanıkların ifadelerinin ağırlık derecesini gerekçeli kararda tartışmış olması beklenir. Ancak gerekçeli kararda bu tartışmanın yapılmadığı veya mahkemenin yaptığı değerlendirmenin bariz takdir hatası veya açık keyfîlik içerdiği hâllerde Anayasa Mahkemesinin kendisi bu değerlendirmeyi yapacaktır.

22. Gerekçeli kararın içeriğine göre başvurucunun yanı sıra Anayasa'yı ihlal suçuna yardım etmeden haklarında mahkûmiyet kararı verilen bazı sanıklar yönünden sonuç ceza 12 yıl 6 ay hapis cezası yerine teşdiden 15 yıl hapis cezası olarak belirlenmiştir. Ancak Mahkeme kararında, aralarında başvurucunun da bulunduğu sanıklara verilen ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası üzerinden yapılan indirimin haklarındaki sonuç ceza 12 yıl 6 ay olarak belirlenen sanıklardan farklı olarak teşdiden belirlenmesi konusunda ilgili ve yeterli gerekçe bulunduğundan söz etmek mümkün görünmemektedir. Diğer yandan başvurucunun da aralarında bulunduğu bu sanıklar hakkındaki mahkûmiyet gerekçelerinde silah alma olgusunun yanı sıra örgütün askerî mahrem yapılanmasına yönelik ankesörlü hatlardan yapılan aramalara dair verilere ve/veya bu kişilerin örgütle irtibatlarına dair tanık beyanlarına yer verilmiş ve terör örgütü üyeliğine dair delil kabul edilen bu hususların 5237 sayılı Kanun'un 44. maddesi uyarınca fikri içtima kapsamında kaldığı belirtilmiştir (bkz. § 8). Bu durumda duruşmada dinlenmeyen tanık Ö.Y.nin, başvurucunun örgüt hiyerarşisi içindeki konumunu ortaya koyan beyanlarının başvurucu hakkında Anayasa'yı ihlal suçuna yardım etmeden verilen ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına aynı Kanun'un 39. maddesi uyarınca yapılan indirim miktarının -teşdiden- belirlenmesinde dikkate alındığı sonucuna ulaşmak mümkündür (bkz. § 10). Dolayısıyla Mahkemenin sorgulama imkânı tanınmayan tanık anlatımlarını cezanın belirlenmesi ve bireyselleştirilmesinde belirleyici nitelikte delil olarak esas aldığının kabul edilmesi gerekmektedir.

23. Son olarak yargılama sürecinde başvurucuya olayın kendi versiyonunu anlatma ve delillerini sunma imkânı tanınmıştır. Ancak 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 180. maddesinin " ...tanık veya bilirkişinin aynı anda görüntülü ve sesli iletişim tekniğinin kullanılması suretiyle dinlenebilmeleri olanağının varlığı hâlinde bu yöntem uygulanarak ifade alınır." şeklindeki (5) numaralı fıkrasına rağmen Mahkemenin sözü edilen tanığı Ses ve Görüntü Bilişim Sistemi (SEGBİS) yoluyla neden dinlemediğine ilişkin bir bilgi ve belgeye ulaşılamamıştır. Netice itibarıyla güvenilirliği ve doğruluğu test edilmemiş tanık ifadelerinin cezanın belirlenmesi ve bireyselleştirilmesinde belirleyici ölçüde esas alındığı hâlde savunma tarafına karşılaştığı zorlukları telafi edecek karşı dengeleyici güvencelerin tanınmadığı anlaşılmıştır. Bu bağlamda tanığın duruşmada veya SEGBİS gibi vasıtaların kullanılması suretiyle dinlenmemesinin bir bütün olarak yargılamanın hakkaniyetini zedelediği sonucuna ulaşılmıştır.

24. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki tanık sorgulama hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

25. Başvuruda tanık sorgulama hakkının ihlal edildiğine karar verildiğinden kararda varılan sonuca ve uygun görülen giderime göre başvurucunun makul sürede yargılanma hakkı dışında adil yargılanma hakkı kapsamındaki diğer şikâyetleri bakımından kabul edilebilirlik ve esas yönünden ayrıca bir inceleme yapılmasına gerek olmadığına karar verilmesi gerekir.

B. Makul Sürede Yargılanma Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

26. Başvurucu, yargılamanın uzun sürmesi nedeniyle makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

27. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Ahmet Kartalkuş ([2. B.], B. No: 2019/39635, 19/3/2024) kararında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede Anayasa Mahkemesi 12/3/2024 tarihinde yürürlüğe giren 2/3/2024 tarihli ve 7499 sayılı Kanun'la 9/1/2013 tarihli ve 6384 sayılı Tazminat

Komisyonunun Görevleri ile Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Kanun'a eklenen 5/A maddesi ve ayrıca anılan Kanun'un geçici 3. maddesinde yapılan değişiklik gereği 12/3/2024 tarihi itibarıyla Anayasa Mahkemesinde derdest olan, yargılamaların makul sürede sonuçlandırılmadığı iddiasıyla yapılan başvurulara ilişkin olarak ilk bakışta ulaşılabilir ve ihlal iddialarıyla ilgili başarı şansı sunma ve yeterli giderim sağlama kapasitesi olduğu görülen Tazminat Komisyonuna başvuru yolu tüketilmeden yapılan başvurunun incelenmesinin bireysel başvurunun ikincil niteliği ile bağdaşmayacağı neticesine varmıştır. Somut başvuruda da anılan kararda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

28. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

29. Başvurucu; ihlalin tespiti, yeniden yargılama yapılması ve 500.000 TL manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

30. Başvuruda tespit edilen anayasal hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

31. Öte yandan hak ihlali kararından Anayasa Mahkemesinin davanın sonucuyla ilgili olarak bir tutum sergilediği sonucu çıkarılmamalıdır. Anayasa Mahkemesince verilen hak ihlali kararı uyuşmazlığın sonuçlarından bağımsız olup davanın kabulüne, reddine ya da beraate veya mahkûmiyete karar verilmesi gerektiği anlamına gelmemektedir. Kural olarak yargılamanın her aşamasında olduğu gibi ihlalin sonuçlarını gidermek üzere yeniden yapılacak yargılama sonunda da delillerin dava ile ilişkisini kurma ve bunları değerlendirip sonuç çıkarma yetkisi ilgili mahkemelere aittir.

32. Tanık sorgulama hakkı tanığın yargılama evrelerindeki beyanlarının delil değeriyle ilgili bir derecelendirme yapılmasını güvence altına almamaktadır. Diğer bir ifadeyle bu hak, tanığın duruşmadaki beyanlarına üstünlük tanınması gerektiği yönünde bir güvence içermemektedir. Savunmaya duruşmada tanığı sorgulama fırsatı tanındığı ve sanığın diğer haklarına saygı gösterildiği sürece tanığın yargılama evresindeki beyanlarının hangisine itibar edileceği meselesi karar veren mahkemenin takdirindedir (bazı değişikliklerle birlikte bkz. Musa Yılmaz Acar [1. B.], B. No: 2013/1664, 16/7/2014, § 53).

33. İhlalin niteliğine göre yeniden yargılama yapılmasının yeterli bir giderim sağlayacağı anlaşıldığından tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. 1. Tanık sorgulama hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR

OLDUĞUNA,

2. Makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki tanık sorgulama hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Diğer ihlal iddialarının İNCELENMESİNE GEREK OLMADIĞINA,

D. Kararın bir örneğinin tanık sorgulama hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Ankara 24. Ağır Ceza Mahkemesine (E.2017/115, K.2019/306) GÖNDERİLMESİNE,

E. Başvurucunun tazminat talebinin REDDİNE,

F. 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

G. Ödemenin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

H. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 23/12/2025 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

SERKAN ZİREK

B. No: 2023/29612 | Karar tarihi: 23.12.2025

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2023/29612

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

SERKAN ZİREK BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2023/29612)

Karar Tarihi: 23/12/2025

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Yıldız SEFERİNOĞLU Kenan YAŞAR Metin KIRATLI

Raportör : Ayça GANİDAĞLI DEMİRCİ

Başvurucu : Serkan ZİREK

Vekili : Av. Mikail DEMİROĞLU

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, kamulaştırma bedelinin değer kaybına uğratılması ve yargılamanın uzun sürmesi nedeniyle mülkiyet hakkı ile makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.

2. Başvurunun yapıldığı sırada yargılama devam etmekte ise de 15/11/2023 tarihinde ilk derece mahkemesince kesin olarak karar verildiği görüldüğünden başvuru konusu şikâyet incelenmiştir. Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

A. Kamulaştırma Bedelinin Değer Kaybına Uğratılması Nedeniyle Mülkiyet Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

3. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Ali Şimşek ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2014/2073, 6/7/2017), Mehmet Akdoğan ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2013/817, 19/12/2013), Kadir Çakar ([1. B.], B. No: 2015/18908, 21/3/2018), Hanım Çeyiz ve Mehmet Gündüz ([1. B.], B. No: 2015/19289, 17/7/2018), Türkan Poyraz ([1. B.], B.

No: 2015/15388, 13/9/2018) ve Emine Dilek Onaran ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2017/19987, 12/2/2020) kararlarında kamulaştırma bedellerinin ve kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatların enflasyon karşısında değer kaybına uğratılmasına veya uğratılarak ödenmesine ilişkin şikâyetleri inceleyerek uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede kamulaştırma bedellerinin ve kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatların enflasyon karşısında önemli ölçüde değer kaybına uğratılmasının veya uğratılarak ödenmesinin başvuruculara şahsi olarak aşırı ve olağan dışı bir külfet yüklediğini belirterek mülkiyet hakkının ihlal edildiği sonucuna ulaşmıştır. Somut başvuruda da anılan kararlarda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

4. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

B. Makul Sürede Yargılanma Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

5. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Ahmet Kartalkuş ([2. B.], B. No: 2019/39635, 19/3/2024) kararında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede Anayasa Mahkemesi 2/3/2024 tarihli ve 7499 sayılı Kanun'la 9/1/2013 tarihli ve 6384 sayılı Tazminat Komisyonunun Görevleri ile Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Kanun'a eklenen 5/A maddesi ve ayrıca anılan Kanun'un geçici 3. maddesinde yapılan değişiklik gereği 12/3/2024 tarihi itibarıyla Anayasa Mahkemesinde derdest olan yargılamaların makul sürede sonuçlandırılmadığı iddiasıyla yapılan başvurulara ilişkin olarak ilk bakışta ulaşılabilir ve ihlal iddialarıyla ilgili başarı şansı sunma ve yeterli giderim sağlama kapasitesi olduğu görülen Tazminat Komisyonuna başvuru yolu tüketilmeden yapılan başvurunun incelenmesinin bireysel başvurunun ikincil niteliği ile bağdaşmayacağı neticesine varmıştır. Somut başvuruda da anılan kararda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

6. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

7. Başvurucu; ihlalin tespiti, yeniden yargılama yapılması ile 1.500.000 TL maddi ve 1.500.000 TL manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

8. Kamulaştırma bedelinin değer kaybetmesi nedeniyle tespit edilen mülkiyet hakkı ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100). Diğer taraftan ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasının yeterli bir giderim sağlayacağı anlaşıldığından tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. 1. Kamulaştırma bedelinin değer kaybına uğratılması nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

2. Makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

B. Kamulaştırma bedelinin değer kaybına uğratılması nedeniyle Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Kararın bir örneğinin mülkiyet hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Hakkari Asliye Hukuk Mahkemesine (E.2015/291, K.2023/703) GÖNDERİLMESİNE,

D. Başvurucunun tazminat talebinin REDDİNE,

E. 1.480,40 TL harç ve 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 41.480,40 TL yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

F. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

G. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 23/12/2025 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

MUSTAFA AYYILDIZ VE DİĞERLERİ

B. No: 2023/29855 | Karar tarihi: 23.12.2025

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2023/29855

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

MUSTAFA AYYILDIZ VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2023/29855)

Karar Tarihi: 23/12/2025

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Yıldız SEFERİNOĞLU Kenan YAŞAR Metin KIRATLI

Raportör : Ayça GANİDAĞLI DEMİRCİ

Başvurucular : 1. Mustafa AYYILDIZ 2. Ali AYYILDIZ 3. Esin MERAL 4. Fatma ŞENOL

Vekili : Av. Emre DUVAR

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, kamu kurumlarından olan alacağın değer kaybına uğratılması veya uğratılarak ödenmesi nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir. Başvurucular, nihai kararı 28/3/2023 tarihinde öğrendikten sonra 12/4/2023 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

2. Komisyon makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilemez olduğuna, mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

II. DEĞERLENDİRME

A. Başvurucu Ali Ayyıldız Yönünden

3. Anayasa Mahkemesi Abdurrahman Beycur ve diğerleri ([GK], B. No: 2023/76490, 31/7/2025) kararında başvurucunun bireysel başvuru tarihinden sonra vefat etmesi hâlinde bireysel başvurudan haberi olmayan mirasçılarının hak kaybına uğramaması için yapılması gerekenler hususunda genel ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede Anayasa Mahkemesi mirasçıların hak kaybına uğramalarını engellemek, bireysel başvuruların

neticelendirilmesini sağlamak gerekliliğini birlikte karşılayabilecek bir yol olarak 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 49. maddesinin (7) numaralı fıkrası ile Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 84. maddesinin verdiği yetkiyle 6/1/1982 tarihli ve 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 26. maddesinin başvuru tarihinden sonra ölüm hâli için de uygulanabileceği kanaatine varmıştır. Anılan kararda Anayasa Mahkemesi, başvurucunun bireysel başvuru tarihinden sonra ölmesi hâlinde bu kişi yönünden başvurunun işlemden kaldırılmasına karar verilmesinin uygun olacağı sonucuna ulaşmıştır. Bunun yanında vefat eden başvurucunun mirasçısı olduğunu bilgi ve belgeleriyle ispat eden kişilerin ise makul bir süre içinde bireysel başvuruyu takip etme iradesini ortaya koymaları hâlinde -mirasçıların menfaatlerinin bulunup bulunmadığını da gözeterek- başvurunun incelenmesine devam edilebileceğini belirtmiştir. Bu kapsamda bireysel başvuru yapıldıktan sonra ölen bir başvurucunun mirasçılarının başvuruyu devam ettirme yönündeki taleplerini Anayasa Mahkemesine iletme yükümlülüğünün kendileri üzerinde olduğu kaydedilmelidir. Öte yandan Anayasa'nın uygulanması ve yorumlanması veya temel hakların kapsamının ve sınırlarının belirlenmesi ya da insan haklarına saygının gerekli kıldığı hâllerde başvurucunun bireysel başvuru tarihinden sonra ölmesi durumunda dahi başvurunun incelenmeye devam edilebileceği vurgulanmalıdır. Somut başvuruda başvurucu Ali Ayyıldız başvuru tarihinden sonra 15/11/2023 tarihinde vefat etmiştir. Başvurucu Ali Ayyıldız yönünden anılan kararda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

4. Açıklanan gerekçelerle başvurucu Ali Ayyıldız yönünden başvurunun işlemden kaldırılmasına karar verilmesi gerekir.

B. Diğer Başvurucular Yönünden

5. Anayasa Mahkemesi, kamu kurumlarından olan çeşitli para alacaklarının enflasyon karşısında değer kaybına uğratılmasına veya uğratılarak ödenmesine ilişkin şikâyetleri inceleyerek uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede kamu makamlarından olan alacakların enflasyon karşısında önemli ölçüde değer kaybına uğratılmasının veya uğratılarak ödenmesinin başvuruculara şahsi olarak aşırı ve olağan dışı bir külfet yüklediğini belirterek mülkiyet hakkının ihlal edildiği sonucuna ulaşmıştır (bir sosyal güvenlik ödemesi yönünden bkz. Ferda Yeşiltepe [GK], B. No: 2014/7621, 25/7/2017; ihale alacağı yönünden bkz. Ano İnşaat ve Ticaret Ltd. Şti. [GK], B. No: 2014/2267, 21/12/2017; vergi iadesi alacağı yönünden bkz. Akel Gıda San. ve Tic. A.Ş. [2. B.], B. No: 2013/28, 25/2/2015; deprem nedeniyle tazminat yönünden bkz. Abdulhalim Bozboğa [1. B.], B. No: 2013/6880, 23/3/2016; Yıldız Korkut [2. B.], B. No: 2016/8532, 9/5/2019; açığa alınan memurun maaş farklarının iadesi yönünden bkz. Vildan Utku Atalay [1. B.], B. No: 2015/4812, 7/2/2019). Somut başvuruda da anılan kararlarda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

6. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

7. Başvurucular; ihlalin tespiti, yeniden yargılama yapılması ile her biri için ayrı ayrı 1.000.000 TL maddi ve 500.000 TL manevi tazminat talebinde bulunmuştur. Başvuruda tespit edilen anayasal hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153.

maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100). İhlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasının yeterli bir giderim sağlayacağı anlaşıldığından tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Başvurucu Ali Ayyıldız yönünden başvurunun İŞLEMDEN KALDIRILMASINA,

B. Diğer başvurucular yönünden mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

C. Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

D. Kararın bir örneğinin mülkiyet hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Samsun 2. Asliye Hukuk Mahkemesine (E.2021/689, K.2022/439) GÖNDERİLMESİNE,

E. Başvuruculara tazminat talebinin REDDİNE,

F. 1.480,40 TL harç ve 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 41.480,40 TL yargılama giderinin başvuruculara MÜŞTEREKEN ÖDENMESİNE,

G. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvuruculara Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal faiz UYGULANMASINA,

H. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 23/12/2025 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

V.K. VE DİĞERLERİ

B. No: 2023/32929 | Karar tarihi: 23.12.2025

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2023/32929

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

V.K. VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2023/32929)

Karar Tarihi: 23/12/2025

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

GİZLİLİK TALEBİ KABUL

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Yıldız SEFERİNOĞLU Kenan YAŞAR Metin KIRATLI

Raportör : Ahmet Faruk TANYILDIZI

Başvurucular : V.K. ve diğerleri [bkz. ekli listenin (C) sütunu)

Vekilleri : [bkz. ekli listenin (F) sütunu]

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, silahın mülkiyetinin kamuya geçirilmesi nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Başvuruculaların bedelini ödeyerek satın aldıkları ateşli silahlarının ruhsatları iptal edilerek 25/7/2018 tarihli ve 7145 sayılı Kanun'un 12. maddesiyle 12/4/1991 tarihli ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu'na eklenen ek 4. madde uyarınca silahların mülkiyetinin kamuya geçirilmesine karar verilmiştir. Başvurucular anılan işlemlere karşı idarelere başvurarak silahların iadesi veya bedelinin ödenmesi ya da silah ruhsatı alabilecek yakınlarına silahları devredebilme imkânı tanınması talebinde bulunmuştur. İdarelerin başvuruları reddetmesi üzerine başvuruculardan bir kısmı söz konusu işlemlerin iptali için, bir kısmı da zararlarının tazmini için idare mahkemelerinde dava açmıştır. Ekli listenin (D) sütununda yer alan idare mahkemeleri muhtelif tarihlerde davaların reddine karar vermiştir. İdare mahkemeleri kararlarında 3713 sayılı Kanun'un ek 4. maddesi uyarınca silahların mülkiyetinin kamuya geçirildiğini, işlemin hukuka uygun olduğunu belirtmiştir.

3. İdare mahkemesi kararlarına karşı bir kısım başvurucu tarafından istinaf kanun yoluna başvurulması nedeniyle inceleme yapan bölge idare mahkemesi kararların usul ve kanuna uygun olduğunu belirterek istinaf başvurularının esastan reddine kesin olarak karar vermiştir.

4. Komisyon ekli listenin (E) sütununda yer alan başvuruculara adli yardım taleplerinin kabulüne, başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

II. DEĞERLENDİRME

5. Aralarında bağlantı bulunması nedeniyle süresi içinde yapılan ekli listenin (B) sütununda yer alan başvuruların süresinde yapılan 2023/32929 numaralı başvuru ile birleştirilmesine karar verilmesi gerekir.

6. Başvurucular, bedelini ödeyerek satın aldıkları silahlarının bedeli kendilerine ödenmeksizin veya silahları üçüncü kişilere devretme imkânı tanınmaksızın silahların mülkiyetinin kamuya geçirilmesinden yakınmıştır. Öte yandan 3713 sayılı Kanun'un ek 4. maddesinin başvuru konusu silahları teslim ettikten sonra yürürlüğe girdiğini de vurgulamıştır. Bu nedenle adil yargılanma hakkı, mülkiyet hakkı ile suçta ve cezada kanunilik ilkesinin ihlal edildiğini iddia etmiştir. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde, tesis edilen tedbirin kamu güvenliğini gözeten meşru bir amaç taşıdığı, başvuruculara şahsi olarak aşırı ve olağan dışı bir külfet yüklemediği ifade edilmiş ve mülkiyet hakkının ihlal edilip edilmediği konusunda inceleme yapılırken Anayasa ve ilgili mevzuat hükümleri, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi ve Anayasa Mahkemesi içtihadı ve somut olayın kendine özgü koşullarının da dikkate alınması gerektiği belirtilmiştir. Başvuruculardan bir kısmı, Bakanlık görüşüne karşı önceki beyanlarını tekrar etmiştir.

7. Başvuru, mülkiyet hakkı kapsamında incelenmiştir.

8. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

9. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Mehmet Raşit Ergun ([2. B.], B. No: 2019/29881, 13/4/2023) kararında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede silahın mülkiyetinin kamuya geçirilmesi kararı 3713 sayılı Kanun'un ek 4. maddesine dayandırıldığından müdahalenin kanuni dayandığının bulunduğunu, millî güvenlik ve kamu düzeninin sağlanmasını hedeflemesi nedeniyle de kamu yararına dayalı meşru bir amacının mevcut olduğunu değerlendirmiştir. Anılan kararda silahın mülkiyetinin kamuya geçirilmesi şeklinde uygulanan tedbirin millî güvenlik ve kamu düzeninin sağlanması için elverişli bir araç olduğunu tespit etmiştir.

10. Öte yandan Anayasa Mahkemesi söz konusu kararda devletin millî güvenliğine karşı faaliyette bulunduğuna karar verilen yapı, oluşum veya gruplarla bağlantısı olduğu gerekçesiyle kamu görevinden çıkarılan başvurucunun silah sahibi olmaya devam etmesinin engellenmesinin gerekli olabileceğini ancak herhangi bir giderim yolu veya üçüncü kişilere devir imkânı tanınmaksızın ya da herhangi bir tazminat yolu öngörülmeksizin silahın mülkiyetinin doğrudan kamuya geçirilmesi biçiminde başvurucuya ağır külfet yükleyen bir aracın millî güvenlik ve kamu düzeninin sağlanması ve korunması amacına ulaşılması için en hafif müdahale teşkil eden araç olduğunun söylenemeyeceğini, bu durumda başvurucunun mülkiyet hakkına yapılan müdahalenin gereklilik kriterini karşılamadığını değerlendirerek

mülkiyet hakkının ihlal edildiği sonucuna ulaşmıştır. Somut başvuruda da anılan kararda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

11. Sonuç olarak başvuruculaların bedelini ödeyerek satın aldıkları, ruhsatı iptal edilen silahlarının üçüncü kişilere devir imkânı veya herhangi bir giderim yolu tanınmaksızın mülkiyetinin kamuya devredilmesinin başvuruculara ağır bir külfet yüklediği, millî güvenlik ve kamu düzeninin sağlanması ve korunması için elverişli olan müdahalenin daha hafif bir müdahaleyle aynı amaca ulaşılmasının mümkün olması nedeniyle gereklilik unsurunu sağlamadığı, dolayısıyla ölçülü olmadığı anlaşılmıştır.

12. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

13. Başvurucular; ihlalin tespiti, yeniden yargılama yapılması ile maddi ve manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

14. Başvuruda tespit edilen anayasal hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

15. İhlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasının yeterli bir giderim sağlayacağı anlaşıldığından tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Başvuruların BİRLEŞTİRİLMESİNE,

B. Kamuya açık belgelerde talepte bulunan başvuruculların kimliklerinin gizli tutulması taleplerinin KABULÜNE,

C. Mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

D. Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

E. Kararın bir örneğinin mülkiyet hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere ekli listenin (D) sütununda belirtilen ilgili mahkemelere GÖNDERİLMESİNE,

F. Başvuruculların tazminat talebinin REDDİNE,

G. Ekli listenin (E) sütununda belirtilen harç miktarı ile (G) sütununda belirtilen vekâlet ücretlerinin listede gösterildiği şekilde başvuruculara ÖDENMESİNE,

H. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvuruculların Hazine ve Maliye Bakanlığına

başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

I. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 23/12/2025 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

ALAADDİN ÇELİK VE DİĞERLERİ

B. No: 2023/51994 | Karar tarihi: 23.12.2025

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2023/51994

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

ALAADDİN ÇELİK VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2023/51994)

Karar Tarihi: 23/12/2025

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Yıldız SEFERİNOĞLU Kenan YAŞAR Metin KIRATLI

Raportör : Gökhan SÖNMEZ

Başvurucular : Alaaddin ÇELİK ve diğerleri [bkz. ekli listenin (C) sütunu]

Vekili : Av. Hüseyin Hayrettin ERDOĞAN

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, ihtiyati tedbirin uzun sürmesi nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir. Başvurucular yargılama devam ederken 13/7/2023 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur. Komisyon makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilemez olduğuna, mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

II. DEĞERLENDİRME

2. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Hesna Funda Baltalı ve Baltalı Gıda Hayvancılık San. ve Tic. Ltd. Şti. ([GK], B. No: 2014/17196, 25/10/2018), İhsan Metin ([2. B.], B. No: 2015/7044, 23/1/2019), İbrahim Geçer ([1. B.], B. No: 2014/19056, 19/2/2019) ve Şeyhmus Terece ([GK], B. No: 2017/26532, 23/7/2020) kararlarında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede mülkiyet hakkını sınırlandıran bir tedbirin uygulanmasının ölçülü olabilmesi için kapsamı ve süresi itibarıyla orantılı olarak uygulanması gerektiği ve tedbirin makul olmayan bir süre devam etmesinin mülkiyet hakkının tanıdığı yetkilerin kullanılmasının belirsiz olacak şekilde ötelenmesi suretiyle mülk sahibine orantısız bir külfet yüklediği gerekçesiyle mülkiyet hakkının ihlal

edildiği sonucuna ulaşmıştır. Somut başvuruda 30/7/2004 tarihinde dava konusu taşınmaz üzerine konulan ihtiyati tedbirin hâlen devam ettiği görülmüştür. Yaklaşık yirmi bir yılı aşkın bir süredir devam eden ihtiyati tedbirin, süresi itibarıyla orantılı olmadığı anlaşıldığından anılan kararlarda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

3. Başvurucular, ihlalin tespiti ile toplam 1.470.000 TL manevi tazminat talebinde bulunmuştur. Anayasa Mahkemesi, mülkiyet hakkına yapılan müdahaleyi ölçüsüz kılan tedbirin uzun sürmesine ilişkin olarak tedbir sürecinde mülkiyet hakkının gerektirdiği ivediliğin ve özenin gösterilmesi bakımından yargısal makamların sorumluluğu olduğuna dikkati çekmektedir (benzer değerlendirme için bkz. Hamit Alihansoy ve diğerleri [1. B.], B. No: 2017/35581, 29/9/2020, § 66). Buna göre başvuru konusu olayda ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmamaktadır. Eski hâle getirme kuralı çerçevesinde ihlalin sonuçlarının bütünüyle ortadan kaldırılabilmesi için başvuruculara manevi zararları karşılığında net 180.000 TL manevi tazminatın müştereken ödenmesine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Başvuruculara net 180.000 TL manevi tazminatın MÜŞTEREKEN ÖDENMESİNE, tazminata ilişkin diğer taleplerin REDDİNE,

D. 2.220,60 TL harç ve 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 42.220,60 TL yargılama giderinin başvuruculara MÜŞTEREKEN ÖDENMESİNE,

E. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvuruculara Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal faiz UYGULANMASINA,

F. Kararın bir örneğinin bilgi için Ankara 2. Tüketici Mahkemesine (E.2008/164) ve Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 23/12/2025 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

CEM ASLAN VE DİĞERLERİ

B. No: 2023/53271 | Karar tarihi: 23.12.2025

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2023/53271

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

CEM ASLAN VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2023/53271)

Karar Tarihi: 23/12/2025

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Yıldız SEFERİNOĞLU Kenan YAŞAR Metin KIRATLI

Raportör : Mehmet ALTUNDİŞ

Başvurucular : 1. Cem ASLAN 2. Ahmet ERTÜRK 3. Erdin MERİÇ 4. Erdoğan ÇIRAK 5. Güngör SEMİZLER 6. Hasan ERTÜRK 7. Hasan ÖZİŞ

Vekili : Av. Ünver ÖZGÜL 8. Tezgün ATILGAN

Vekili : Av. Özlem Öztürk

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru; yolcu taşımacılığı faaliyeti kapsamında verilen geçici çalışma izin belgeleri ile güzergâh izin belgelerinin yenilenmemesi ve M serisi plakaların seriden plakaya dönüştürülerek tescil kayıtlarının silinmesi nedeniyle mülkiyet hakkının, ayrıca mahkemenin ileri sürülen esaslı iddiaları incelemediği ve ulaştığı sonucun hatalı olduğu nedeniyle de hakkaniyete uygun yargılanma hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvurular, muhtelif tarihlerde yapılmıştır. Komisyon, Hasan Ertürk dışındaki diğer başvuruculara adli yardım taleplerinin kabulüne ve başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

3. Başvurucu Hasan Ertürk'ün adli yardım talebinin kabulüne ve 2023/53274, 2023/53278, 2023/53280, 2023/53282, 2023/53284, 2023/53287, 2023/53292, 2023/53295 numaralı başvuruların konu yönünden hukuki irtibat nedeniyle 2023/53271 numaralı başvuru ile

birleştirilmesine karar verilmesi gerekir.

4. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmiştir. Bakanlık, görüşünü bildirmiştir. Başvurucular, Bakanlık görüşüne karşı beyanda bulunmuştur.

III. OLAY VE OLGULAR

5. Başvuru formları ve eklerinde ifade edildiği şekliyle ilgili olaylar özetle şöyledir:

A. Toplu Taşıma Hizmetlerinin Başlamasına Yönelik İlk Düzenlemeler, Kooperatifin Faaliyeti ve Sözleşmeli Dönem (1986-2006)

6. Başvurucular, Tekirdağ'ın Çorlu ilçesinde G.B. (eski adıyla özel halk otobüsleri) Minibüs Kooperatifi (Kooperatif) üyeleridir. Kooperatif üyeleri ticari maksatla yolcu taşımacılığı yapmaktadır. Minibüslerin güzergâhları 2/6/1986 tarihli Çorlu İlçe Trafik Komisyonu kararıyla belirlenmiştir. Çorlu Belediyesi Encümeni (Encümen) 17/5/1989 tarihinde Kooperatif ile belediye arasında yolcu taşımacılığına yönelik herhangi bir protokol veya sözleşme olmadığından, minibüs sahiplerinin aynı zamanda yatırmaları gereken yıllık harçları da yatırmadıklarından çalışma karnelerinin iptal edilmesine karar vermiştir. Encümen 2/8/1989 tarihli kararında da Çorlu-Sağlık Mahallesi hattında çalışmasına izin verilen Kooperatifin taahhütlerine uymadığını belirterek hattı kullanmaktan men edilmesine karar vermiştir.

7. 25/5/1993 tarihinde Encümen, ilçe nüfusunun hızla artması nedeniyle ortaya çıkan ulaşım sorununu çözmek amacıyla güzergâhı belirlenen toplam 50 hat için yıllık 12.000.000 TL (eski para ile) muhammen bedel üzerinden 8/9/1983 tarihli ve 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun 45. maddesi kapsamında ihaleye çıkılmasına karar vermiştir.

8. İhale sonrasında yolcu taşımacılık hakkı S.S. Çorlu Ö.B. Motorlu Taşıyıcılar Kooperatifine (Ö.B. Kooperatifi) verilmiştir. 7/3/1995 tarihli İl Trafik Komisyonu (Trafik Komisyonu) kararıyla Ö.B. Kooperatifinin 50 olan araç sayısı geçici olarak 65'e çıkarılmıştır. 21/1/1997 tarihli Trafik Komisyonu kararıyla ticari maksatla yolcu taşımacılığı yapan minibüslere M serisinden plakalar verilmesine, 31/12/1997 tarihine kadar da tescil işlemlerinin bitirilmesine karar verilmiştir.

9. Ö.B. Kooperatifi ile belediye arasında akdedilen sözleşme 1997, 2000 ve 2003 yıllarında üçer yıllık uzatmalarla devam etmiş, 31/12/2006 tarihinde sona ermiştir.

B. Toplu Taşıma Hizmetlerini Çorlu Belediyesinin Üstlenmesi ve Açılan Davalar (2010-2015)

10. Çorlu Belediye Meclisinin 6/1/2010 tarihli kararıyla şehir içi toplu taşıma hizmetlerinin belediye eliyle yürütülmesine karar verilmiştir. Bu karara karşı Kooperatif üyeleri tarafından çok sayıda iptal davası açılmıştır. Tekirdağ 1. İdare Mahkemesi (Mahkeme) muhtelif tarihlerde davaları reddetmiş, kararlar temyiz incelemesinden geçerek kesinleşmiştir. Mahkeme 3/7/2005 tarihli ve 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 15. maddesinin birinci fıkrasının (f) bendinde toplu taşıma yapmanın ve bu amaçla her türlü toplu taşıma sistemini kurmanın belediyenin yetki ve imtiyazları arasında sayıldığını, belediyenin yetki ve görevleri arasında yer alan toplu taşıma hizmetini maddede belirtilen yöntemlerden birisi ile yerine getirme konusunda takdir yetkisi bulunduğunu, bu yetki çerçevesinde kendi araçlarıyla da toplu taşıma hizmeti yapmasında hukuken bir engel olmadığını belirtmiştir.

11. Kooperatif, üyelerinin M seri plakalı araçlarla toplu taşımacılık yaptığı, kazanılmış

hakları olduğu gerekçesiyle 2010 yılı çalışma ruhsatlarının düzenlenerek verilmesi istemiyle Çorlu Belediyesine başvurmuştur. Çorlu Belediyesi başvuruya yanıt vermemiştir. Bunun üzerine Kooperatif zımni ret işleminin iptali istemiyle Mahkemede iptal davası açmıştır. Mahkeme 14/3/2011 tarihinde dava konusu işlemin iptaline karar vermiştir. İptal kararı Danıştay Sekizinci Dairesinin (Daire) 20/3/2012 tarihli kararıyla bozulmuştur. Daire bozma kararında 5393 sayılı Kanun'un verdiği yetkiye dayanarak toplu taşıma hizmetinin belirleyicisi ve imtiyaz sahibi olan belediyenin toplu taşıma hizmetinin bizzat kendi eliyle yapılması konusunda alınan karara karşı açılan davaların reddedildiği, toplu taşımanın kooperatifler eli ile yapılması yolunda alınmış başka bir karar da bulunmadığı, bu nedenle davacı Kooperatif üyelerinin salt M plaka sahibi olmaları ve bu plakaların iptal edilmemesine dayanılarak çalışma ruhsatının da verilmesi gerektiğinin kabulüne hukuken olanak olmadığı, kaldı ki M plaka uygulamasının şehir içi toplu taşımacılık yapan araçların belirli bir düzende faaliyet göstermesi ve takibinin kolaylığı açısından getirilmiş bir düzenleme olduğu, şehir içi toplu taşıma ihalesi sonucu verilen M plakaların ihale süresinin sona ermesine karşın iptal edilmemiş olmasının bu plakalarla faaliyetin devamını sağlamayacağını açıklamıştır. Bozma kararı sonrasında Mahkeme davanın reddine karar vermiş ve bu karar kanun yollarından geçerek kesinleşmiştir.

C. Tekirdağ'ın Büyükşehir Belediyesi Olma Süreci, Geçiş Dönemine Yönelik Düzenlemeler ve Açılan Davalar (2015-2018)

12. Tekirdağ'ın büyükşehir statüsü kazanmasının ardından şehir içi ulaşım hizmetlerinin düzenlenmesi yetkisi kapsamında Tekirdağ Büyükşehir Belediye Başkanlığı (Büyükşehir Belediyesi) tarafından yeni düzenlemeler hayata geçirilmiştir. Bu kapsamda 10/2/2015 tarihli M Plakalı Araçlar Hizmet Yönetmeliği (Yönetmelik) yürürlüğe konulmuştur. Yönetmelik'in geçici 4. maddesinde, daha önce İl Trafik Komisyonu kararları ile şoförlük mesleğini icra ettikleri sabit olan minibüs esnafının Yönetmelik'te belirtilen belgeleri otuz gün içinde ibraz ederek müracaat etmesi hâlinde müracaat sırasına göre ve imtiyaz veya tekel oluşturmamak kaydıyla Büyükşehir Belediyesi tarafından çalışma izni verileceği düzenlenmiştir. Yönetmelik'in geçici 4. maddesinin iptali istemiyle iptal davası açılmıştır. Mahkeme 31/12/2015 tarihinde dava konusu işlemin iptaline karar vermiştir. İptal kararında M plakanın varlığının kazanılmış hak teşkil etmeyeceği, daha önce açılan davada iptal kararı verildiği, düzenlemenin iptal kararlarına açıkça aykırı olduğu ve iptal kararlarını işlevsiz kılma amacını taşıdığı, 2886 sayılı Kanun ile 10/7/2004 tarihli ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun ek 2. maddesini aşacak şekilde geçmişte M plakalı olarak tescilli olup hattı olmayanlara ihalesiz olarak durak hakkı ve çalışma izin belgesi düzenlenmesi sonucunu doğuran Yönetmelik'in geçici 4. maddesine ilişkin düzenlemede hukuka uygunluk bulunmadığı belirtilmiştir. İptal kararına karşı yapılan temyiz başvurusu sonrasında Daire davaya konu edilen Yönetmelik'in geçici 4. maddesine ilişkin iptal kararının bu kısmının onanmasına, kapsam başlıklı 2. maddesine ilişkin kısmının bozulmasına karar vermiştir. Davacılar tarafından yapılan karar düzeltme başvurusundan sonra davadan feragat edilmesi sebebiyle Mahkeme 31/5/2018 tarihinde karar verilmesine yer olmadığına karar vermiştir.

13. Akabinde Büyükşehir Belediyesi 18/11/2015 tarihli Ulaşım Koordinasyon Merkezi (UKOME) kararıyla Yönetmelik'in geçici 4. maddesine istinaden Çorlu sınırlarında bulunan 11 ve 12 No.lu hatlar ile Sarılar, Deregündüzlü, Maksutlu ve Yenice Mahallelerinde ihtiyaç duyulan toplu taşıma hizmeti için Yönetmelik'te belirtilen evrak ile Yönetmelik'in ilanından itibaren otuz gün içinde müracaat edenlerin başvuru sırasına göre güzergâh yerlerinin belirlenmesi için 65 aracın dönüşümlü olarak çalışmasına karar vermiştir. 18/11/2015 tarihli

UKOME kararının iptali istemiyle dava açılmıştır. Mahkeme 24/3/2016 tarihinde dava konusu işlemin iptaline karar vermiş; iptal kararında çalışma izninin ne kadar süreli olduğuna ilişkin bir belirleme yapılmadığı, taşımacılık yapmak isteyenlere verilecek çalışma izni için başvuranlar arasında aleniyet ve rekabet ilkeleri gözetilerek geçiş sürecine yönelik dahi olsa 2886 sayılı Kanun kapsamında en uygun ve seri yöntem olan ihale yapılması imkânı olduğu, müracaat sırasına göre çalışma izni verilmesinin istekliler arasında aleniyet, açıklık ve rekabet koşullarına aykırılık oluşturduğu, dava konusu olan ve müktesep çalışma izni olmadığı tespiti yapılan 65 araca sınırlı bir güzergâhta çalışma izni verildiği gözetildiğinde geçici 4. maddenin konu ve hedeflediği amaç yönüyle hukuka aykırı olduğuna vurgu yapmıştır. İptal kararı kanun yollarından geçerek kesinleşmiştir.

14. Büyükşehir Belediyesi iptal kararı sonrasında 16/5/2016 tarihinde 65 kişiye 11 ve 12 No.lu hatlar ile Sarılar, Deregündüzü, Yenice ve Maksutlu (eski köyler) hatlarında geçici çalışma izni verilmesi yönündeki kararın geri alınmasına, geçici çalışma izin belgelerinin ve güzergâh izin belgelerinin yenilenmemesine, akabinde 28/6/2019 tarihli UKOME kararıyla geçici çalışma izni verilen 59 M 3001-59 M 3065 seri numaralı 65 plakanın seriden plakaya çevrilerek tescil kayıtlarının silinmesine karar vermiştir.

D. Bireysel Başvurulara Konu İptal Davası Süreçleri

15. Aralarında başvuruculardan da bulunduğu 13 kişi 2/6/1986 tarihli Çorlu İlçe Trafik Komisyonu kararına dayalı müktesep hakları olduğunu belirterek tekrar taşımacılığa izin verilmesini talep etmiştir. Talep 15/5/2019 tarihli UKOME kararıyla reddedilmiştir. Bunun üzerine bazı başvurucular 15/5/2019 tarihli UKOME kararının, bazı başvurucular ise 65 plakanın seriden plakaya çevrilerek tescil kayıtlarının silinmesine karar verilmesine yönelik 28/6/2019 tarihli UKOME kararının iptali istemiyle Tekirdağ 1. ve 2. İdare Mahkemelerinde iptal davası açmıştır.

16. Tekirdağ 1. ve 2. İdare Mahkemeleri muhtelif tarihlerde davaları reddetmiştir. Mahkemeler gerekçeli kararlarında M plaka sahibi olunmasının tek başına kazanılmış hak teşkil etmediğini belirtmiş; yukarıda açıklanan yargısal süreçlere vurgu yaparak açılan davaların reddedildiğini, başvuruculara toplu taşıma haklarının 1993 yılında yapılan ihale ile üç yıl süreli olarak verildiğini, 1997, 2000 ve 2003 yıllarında uzatılarak 31/12/2006 tarihinde son bulduğunu, başvuruculara belirli bir süreyle sınırlı olmaksızın sürekli olarak minibüs taşımacılığı yapmasına izin veren herhangi bir il/ilçe trafik komisyonu, belediye meclis/encümen kararı bulunmadığı gibi 2010 yılında alınan belediye meclis kararı ile de Çorlu kent içi toplu taşıma hizmetinin belediye eliyle yapılmasının uygun görüldüğünü, bu karara karşı açılan davaların da reddedildiğini vurgulamıştır. Başvurucular bu kararlara karşı istinaf kanun yoluna başvurmuştur. Başvuruculara istinaf talepleri reddedilmiştir.

17. Başvurucular istinaf başvurularının reddedilmesine yönelik kararlara karşı temyiz kanun yoluna başvurmuştur. Daire, istinaf kararlarının açıklamalı olarak onanmasına karar vermiştir. Daire açıklamalı onama kararlarında temyize konu kararların Anayasa Mahkemesinin Cafer Sezgin ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2018/20720, 7/4/2021) kararı ile birlikte değerlendirilmesinden minibüslere M serisinden plakaların tahsis edilmesine ilişkin kararın Çorlu Belediye Başkanlığının 1993 yılında yaptığı ihaleye dayandığını, ihale kapsamında imzalanan sözleşmenin 31/12/2006 tarihinde sona erdiğini, Kooperatif üyelerinin yapılan ihale sonucu belirli bir süre ile sınırlı olarak belediye sınırları içinde yolcu taşıma işini yaptıklarını, bu durumun da Kooperatif üyelerince öngörülebilir nitelikte olduğunu, Belediye tarafından herhangi bir geçiş süreci öngörülmesine gerek

bulunmadığını, sonraki geçiş sürecinde Kooperatif üyesi başvurucular tarafından açılan davaların da reddedildiğini belirtmiştir.

18. Nihai kararların başvuruculara tebliğinden sonra başvurucular süresinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

IV. İLGİLİ HUKUK

A. Ulusal Hukuk

19. 5393 sayılı Kanun'un ''Belediyenin yetkileri ve imtiyazları'' başlıklı 15. maddesinin birinci fıkrasının (f) ve (p) bentleri şöyledir:

"f) Toplu taşıma yapmak; bu amaçla otobüs, deniz ve su ulaşım araçları, tünel, raylı sistem dâhil her türlü toplu taşıma sistemlerini kurmak, kurdurmak, işletmek ve işlettirmek.

p) Kara, deniz, su ve demiryolu üzerinde işletilen her türlü servis ve toplu taşıma araçları ile taksi sayılarını, bilet ücret ve tarifelerini, zaman ve güzergâhlarını belirlemek; durak yerleri ile karayolu, yol, cadde, sokak, meydan ve benzeri yerler üzerinde araç park yerlerini tespit etmek ve işletmek, işlettirmek veya kiraya vermek; kanunların belediyelere verdiği trafik düzenlemesinin gerektirdiği bütün işleri yürütmek."

20. 5216 sayılı Kanun'un "Büyükşehir ve ilçe belediyelerinin görev ve sorumlulukları" başlıklı 7. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"Büyükşehir belediyesinin görev, yetki ve sorumlulukları şunlardır:

...

f) Büyükşehir ulaşım ana plânını yapmak veya yaptırmak ve uygulamak; ulaşım ve toplu taşıma hizmetlerini plânlamak ve koordinasyonu sağlamak; kara, deniz, su ve demiryolu üzerinde işletilen her türlü servis ve toplu taşıma araçları ile taksi sayılarını, bilet ücret ve tarifelerini, zaman ve güzergâhlarını belirlemek; durak yerleri ile karayolu, yol, cadde, sokak, meydan ve benzeri yerler üzerinde araç park yerlerini tespit etmek ve işletmek, işlettirmek veya kiraya vermek; kanunların belediyelere verdiği trafik düzenlemesinin gerektirdiği bütün işleri yürütmek.

...

p) Büyükşehir içindeki toplu taşıma hizmetlerini yürütmek ve bu amaçla gerekli tesisleri kurmak, kurdurmak, işletmek veya işlettirmek, büyükşehir sınırları içindeki kara ve denizde taksi ve servis araçları dahil toplu taşıma araçlarına ruhsat vermek. (Ek cümle: 16/5/2018-7144/14 md.) Büyükşehir içindeki toplu taşıma hatlarıyla ilgili olarak; şehir merkezine olan uzaklık, nüfus ve hattı kullanan sayısı kriterleri esas alınarak tespit edilecek hatlarla ilgili toplu taşıma hizmetlerinin işlettirilmesine karar vermek.

..."

21. 5216 sayılı Kanun'un "Ulaşım hizmetleri" başlıklı 9. maddesi şöyledir:

"(Değişik birinci fıkra: 12/11/2012-6360/8 md.) Büyükşehir içindeki kara, deniz, su, göl ve demiryolu üzerindeki her türlü taşımacılık hizmetlerinin koordinasyon içinde yürütülmesi amacıyla büyükşehir belediye başkanı ya da görevlendirdiği kişinin başkanlığında, yönetmelikle belirlenecek kamu kurum ve kuruluşları ile, Türkiye Şoförler ve Otomobilciler Federasyonunun görevlendireceği ilgili odanın temsilcisinin katılacağı Ulaşım Koordinasyon Merkezi kurulur. İlçe belediye başkanları kendi belediyesini ilgilendiren konuların

görüşülmesinde koordinasyon merkezlerine üye olarak katılırlar. Ulaşım Koordinasyon Merkezi toplantılarına ayrıca gündemdeki konularla ilgili üye olarak belirlenmeyen ulaşım sektörü ile ilgili kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarından ihtisas meslek odalarının temsilcileri de davet edilerek görüşleri alınır.

Bu Kanun ile büyükşehir belediyesine verilen trafik hizmetlerini plânlama, koordinasyon ve güzergâh belirlemesi ile taksi, dolmuş ve servis araçlarının durak ve araç park yerleri ile sayısının tespitine ilişkin yetkiler ile büyükşehir sınırları dahilinde il trafik komisyonunun yetkileri ulaşım koordinasyon merkezi tarafından kullanılır.

Ulaşım koordinasyon merkezi kararları, büyükşehir belediye başkanının onayı ile yürürlüğe girer.

Ulaşım koordinasyon merkezi tarafından toplu taşıma ile ilgili alınan kararlar, belediyeler ve bütün kamu kurum ve kuruluşlarıyla ilgililer için bağlayıcıdır.

Koordinasyon merkezinin çalışma esas ve usulleri ile bu kurullara katılacak kamu kurum ve kuruluş temsilcileri, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ile İçişleri Bakanlığı tarafından müştereken çıkarılan yönetmelikle belirlenir.

Büyükşehir belediyelerine bu Kanun ile verilen görev ve yetkilerin uygulanmasında, 13.10.1983 tarihli ve 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununun bu Kanuna aykırı hükümleri uygulanmaz.

(Ek fıkra:24/12/2020-7261/30 md.) Ulaşımdan kaynaklanan emisyonların azaltılması amacıyla bisikletli ulaşımın yaygınlaştırılmasına yönelik; bu Kanun kapsamında hazırlanacak ulaşım ana planlarında bisikletli ulaşıma yer verilmesi ya da bisikletli ulaşım ana planının hazırlanması esastır. Bakanlıkça, talep hâlinde mahalli idarelere teknik destek verilebilir. Bu fıkraya ilişkin idari ve teknik usul ve esaslar Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca çıkarılan yönetmelikle belirlenir."

22. 2886 sayılı Kanun'un "Kapsam" başlıklı 1. maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

"Genel bütçeye dahil dairelerle katma bütçeli idarelerin, özel idare ve belediyelerin alım, satım, hizmet, yapım, kira, trampa, mülkiyetin gayri ayni hak tesisi ve taşıma işleri bu Kanunda yazılı hükümlere göre yürütülür."

23. 2886 sayılı Kanun'un "İlkeler" başlıklı 2. maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

"Bu Kanunun yürütülmesinde, ihtiyaçların en iyi şekilde, uygun şartlarla ve zamanında karşılanması ve ihalede açıklık ve rekabetin sağlanması esastır."

B. Uluslararası Hukuk

24. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) içtihatlarında mülkiyet hakkının kapsamı konusunda mevzuat hükümlerinden ve yargı mercilerinin bunlara ilişkin yorumundan bağımsız olarak özerk bir yorumu esas almaktadır (Depalle/Fransa [BD], B. No: 34044/02, 29/3/2010 § 62; Anheuser-Busch Inc./Portekiz [BD], B. No: 73049/01, 11/1/2007, § 63; Öneryıldız/Türkiye [BD], B. No: 48939/99, 30/11/2004, § 124; Broniowski/Polonya [BD], B. No: 31443/96, 22/6/2004, § 129).

25. AİHM, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ne (Sözleşme) ek 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesinin mülkiyeti elde etme hakkını koruma altına almadığını kabul etmektedir (Van der Mussele/Belçika [GK], B. No: 8919/80, 23/11/1983, § 48; Slivenko ve diğerleri/Letonya [BD]

(k.k.), B. No: 48321/99, 23/1/2002, § 121; Fener Rum Erkek Lisesi Vakfı/Türkiye, B. No: 34478/97, 9/1/2007, § 52). AİHM, Sözleşme'ye ek 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesinin kural olarak mülkiyeti edinme hakkını içermediğini kabul etmektedir (Stec ve diğerleri/Birleşik Krallık [BD], B. No: 65731/01-65900/01, 12/4/2006, § 53).

26. AİHM, mülkiyet hakkının ihlal edildiği iddiasının ancak müdahalenin Sözleşme'ye ek 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesinin anlamı kapsamında bir mülk ile ilişkili olması durumunda ileri sürülebileceğini belirtmektedir. Buna göre alacak haklarını da içeren mevcut mülk veya mal varlığı yanında mülkiyet hakkının elde edilebileceği yönündeki en azından bir meşru beklenti de mülkiyet hakkı kapsamında değerlendirilebilir (Kopecký/Slovakya [BD], B. No: 44912/98, 28/9/2004, § 35; Lihtenştayn Prensi Hans-Adam II/Almanya [BD], B. No: 42527/98, 12/7/2001, § 83; meşru beklenti kavramının ilk defa geliştirildiği kararlar için bkz. Pine Valley Developments Ltd ve diğerleri/İrlanda, B. No: 12742/87, 29/11/1991, § 51; Stretch/Birleşik Krallık, B. No: 44277/98, 24/6/2003, § 35; Pressos Compañía Naviera S.A. ve diğerleri/Belçika, B. No: 17849/91, 20/11/1995, § 31).

V. İNCELEME VE GEREKÇE

27. Anayasa Mahkemesinin 23/12/2025 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Hakkaniyete Uygun Yargılanma Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

28. Başvurucular; incelemenin eksik yapıldığını, mahkemenin esaslı iddiaları incelemediğini ve ulaştığı sonucun hatalı olduğunu belirterek gerekçeli karar hakkının ve hakkaniyete uygun yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür. Bakanlık görüşünde; başvurucuların temel hak ve hürriyetlerinin ihlal edilip edilmediği konusunda yapılacak incelemede Anayasa ve ilgili mevzuat hükümleri ile somut olayın kendine özgü koşullarının da dikkate alınması gerektiği belirtilmiştir. Başvurucular, Bakanlık görüşüne karşı iddialarını yinelemiştir.

29. Başvuru, hakkaniyete uygun yargılanma hakkı kapsamında incelenmiştir.

30. Anayasa'nın 148. maddesinin dördüncü fıkrasında kanun yolunda gözetilmesi gereken hususlara ilişkin şikâyetlerin bireysel başvuruda incelenemeyeceği belirtilmiştir. Bu kapsamda ilke olarak mahkemeler önünde dava konusu yapılmış maddi olay ve olguların kanıtlanması, delillerin değerlendirilmesi, hukuk kurallarının yorumlanması ve uygulanması ile uyuşmazlık konusunda varılan sonucun adil olup olmaması bireysel başvuru konusu olamaz. Ancak bireysel başvuru kapsamındaki hak ve özgürlüklere müdahale teşkil eden, bariz takdir hatası veya açık bir keyfîlik içeren tespit ve sonuçlar bu kapsamda değildir (konuya ilişkin birçok karar arasından bkz. Ahmet Sağlam [2. B.], B. No: 2013/3351, 18/9/2013).

31. Ancak temel hak ve özgürlüklere müdahalenin söz konusu olduğu durumlarda yargılama mercilerinin takdir ve değerlendirmelerinin Anayasa'daki güvencelere etkisini nihai olarak değerlendirecek merci, Anayasa Mahkemesidir. Bu itibarla Anayasa'da öngörülen güvenceler dikkate alınarak bireysel başvuru kapsamındaki temel hak ve özgürlüklerin ihlal edilip edilmediğine ilişkin herhangi bir inceleme kanun yolunda gözetilmesi gereken hususun incelenmesi olarak nitelendirilemez (Şahin Alpay (2) [GK], B. No: 2018/3007, 15/3/2018, § 53).

32. Diğer taraftan Anayasa Mahkemesi, çok istisnai durumlarda temel hak ve

özgürlüklerden biri ile doğrudan ilgili olmayan bir şikâyeti kanun yolunda gözetilmesi gereken hususlara ilişkin yasak kapsamına girmeden inceleyebilir. Açık bir keyfîlik nedeniyle yargılamanın hakkaniyetinin temelden sarsıldığı ve adil yargılanma hakkı kapsamındaki usule ilişkin güvencelerin anlamsız hâle geldiği çok istisnai durumlarda, aslında yargılamanın sonucuna ilişkin olan bu durumun bizatihi kendisi usule ilişkin bir güvenceye dönüşmüş olur. Dolayısıyla Anayasa Mahkemesinin yargılama mercilerinin değerlendirmelerinin usule ilişkin güvenceleri anlamsız hâle getirip getirmediğini ve açık bir keyfîlik nedeniyle yargılamanın hakkaniyetinin temelden sarsılıp sarsılmadığını incelemesi yargılamanın sonucunu değerlendirdiği anlamına gelmez. Sonuç olarak Anayasa Mahkemesi, yargılama mercilerinin delillerle ilgili değerlendirmelerine ancak açık bir keyfîlik ve adil yargılanma hakkı kapsamındaki usule ilişkin güvenceleri anlamsız hâle getiren bir uygulama varsa müdahale edebilecektir (Ferhat Kara [GK], B. No: 2018/15231, 4/6/2020, § 149; M.B. [GK], B. No: 2018/37392, 23/7/2020, § 83).

33. Bireysel başvuru yolunun ikincillik niteliği gereği, ilgili mevzuatı yorumlamak yargı mercilerinin görevi olup Anayasa Mahkemesinin bireysel başvuruda incelediği husus Anayasa'da güvence altına alınan temel hak ve özgürlüklerin ihlal edilip edilmediğidir. Anayasa Mahkemesinin bu hususta üstleneceği rol mahkemelerce yapılan yorumların Anayasa'da güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki hakkaniyete uygun yargılanma hakkına etkisini somut olayın şartları ışığında incelemektir.

34. Eldeki olayda başvurucular 31/12/2006 tarihinde sona eren sözleşme sonrasında yolcu taşımacılığı yapma hakkının devam etmesi amacıyla birçok idari başvuru yapmış ve davalar açmıştır (bkz. §§ 10-17). Son olarak bireysel başvuruya konu edilen davalarda başvurucular adlarına geçici çalışma izni verilmesi yönündeki kararların geri alınması, geçici çalışma izin belgelerinin ve güzergâh izin belgelerinin yenilenmemesi ve plakaların tescil kayıtlarının silinmesine yönelik idari işlemlerin iptalini talep etmiştir. Mahkemeler başvurucuların ihale sözleşmesi kapsamında yolcu taşımacılığı haklarının süreli olduğuna, 31/12/2006 tarihinde sona eren sözleşme gereğince başvurucuların bu yönde kazanılmış haklarının bulunmadığına karar vermiş; gerekçeli kararlarında belediyelerin yolcu taşımacılık hizmetlerini ihalesiz şekilde devretmesinin veya bu yönde geçiş hükümleri koymasının hukuka aykırı olacağını açıklamıştır.

35. Başvuruculaların temel iddiası 1986 yılından itibaren yolcu taşımacılığı yaptıkları, sözleşmenin bittiği 31/12/2006 tarihinden sonra da bu haklarının korunması gerektiğine yöneliktir. Mahkemeler gerekçeli kararlarında başvuruculaların yolcu taşımacılığı yapmasına imkân veren ihalenin ve sonrasındaki sözleşmelerin süreli olduğunu, yolcu taşımacılığının süresiz şekilde sürdürülmesine imkân veren bir kanuni düzenleme bulunmadığını ve bu durumun kazanılmış hak olarak kabul edilemeyeceğini açıklamıştır (bkz. §§ 16, 17). Ayrıca belediyenin 2886 sayılı Kanun kapsamında yolcu taşımacılığı hatlarını işletme ve/veya işlettirme veya kiraya verme yetkisi olduğu ve ihalesiz şekilde bu hatların işlettirilmesinin olanaklı olmadığı vurgulanmıştır. Bu yönüyle mahkeme kararlarında başvuruculaların temel iddiaları hakkında yeterli ve ilgili gerekçe olduğu görülmektedir.

36. Başvuruculaların diğer iddialarının mahkemelerin delilleri değerlendirmesinde isabet bulunmadığına, dolayısıyla kararın sonucuna ilişkin olduğu görülmekte olup yapılan inceleme neticesinde yürütülen yargılama sırasında başvuruculaların karşı tarafın sunduğu deliller ve görüşlerle ilgili bilgi sahibi olma, bunlara karşı etkili bir şekilde itiraz etme, kendi delillerini ve iddialarını sunma konularında bir sorunla karşılaştıklarına dair bir bulguya rastlanmadığı gibi maddi olayın niteliğine, yargılamanın bütününe ve gerekçeli karara

bakıldığında bir ihlalin bulunmadığı anlaşılmıştır.

37. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

B. Mülkiyet Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

38. Başvurucular; belediye ile Kooperatif arasında imzalanan ihale sözleşmesinden önce Çorlu ilçesinde taşımacılık yaptıklarını, kazanılmış haklarının korunması gerektiğini, hak sahibi oldukları hattın kullanımından dolayısıyla ekonomik değerinden yoksun bırakıldıklarını, mülkiyet haklarına yönelik müdahalenin ölçüsüz olduğunu ileri sürmüştür. Bakanlık görüşünde, başvuruculaın temel hak ve hürriyetlerinin ihlal edilip edilmediği konusunda yapılacak incelemede Anayasa ve ilgili mevzuat hükümleri ile somut olayın kendine özgü koşullarının da dikkate alınması gerektiği belirtilmiştir. Başvurucular, Bakanlık görüşüne karşı iddialarını yinelemiştir.

39. Mülkiyet hakkının ihlal edildiğinden şikâyet eden bir kimse, önce böyle bir hakkının var olduğunu kanıtlamak zorundadır. Bu nedenle öncelikle başvuruculaın Anayasa'nın 35. maddesi uyarınca korunmayı gerektiren mülkiyete ilişkin bir menfaate sahip olup olmadığı noktasındaki hukuki durumunun değerlendirilmesi gerekir (Cemile Ünlü [2. B.], B. No: 2013/382, 16/4/2013, § 26; İhsan Vurucuoğlu [1. B.], B. No: 2013/539, 16/5/2013, § 31).

40. Anayasa'nın 35. maddesiyle güvenceye bağlanan mülkiyet hakkı, ekonomik değer ifade eden ve parayla değerlendirilebilen her türlü mal varlığı hakkını kapsamaktadır (AYM, E.2015/39, K.2015/62, 1/7/2015, § 20). Bu bağlamda mülk olarak değerlendirilmesi gerektiğinde kuşku bulunmayan menkul ve gayrimenkul mallarla bunların üzerinde tesis edilen sınırlı ayni haklar ve fikrî hakların yanı sıra icrası kabil olan her türlü alacak da mülkiyet hakkının kapsamına dâhildir (Mahmut Duran ve diğerleri [2. B.], B. No: 2014/11441, 1/2/2017, § 60).

41. Meşru beklenti objektif temelden uzak bir beklenti olmayıp belirli bir kanun hükmüne veya başarılı olma ihtimalinin yüksek olduğunu gösteren yerleşik bir yargı içtihadına ya da ayni menfaatle ilgili hukuki bir işleme dayanan yeterli derecede somut nitelikteki bir beklentidir (Selçuk Emiroğlu [1. B.], B. No: 2013/5660, 20/3/2014, § 28; Mehmet Şentürk [GK], B. No: 2014/13478, 25/7/2017, § 42). Dolayısıyla Anayasa ve Sözleşme'nin ortak koruma kapsamında olan meşru beklentiye dayalı mülkiyet hakkının tespiti mevcut hukuk sisteminde iddia edilen mülkiyet iddiasının tanınmasına bağlı olup bu tespit, mevzuat hükümleri ve yargı kararları ile yapılmaktadır (Üçgen Nakliyat Ticaret Ltd. Şti. [2. B.], B. No: 2013/845, 20/11/2014, § 37). Temelsiz bir hak kazanma beklentisi veya sadece mülkiyet hakkı kapsamında ileri sürülebilir bir iddianın varlığı meşru beklentinin kabulü için yeterli değildir (Kemal Yeler ve Ali Arslan Çelebi [1. B.], B. No: 2012/636, 15/4/2014, § 37). Diğer taraftan yargı mercileri önünde hukukun ne şekilde yorumlanacağına ve uygulanacağına dair bir uyuşmazlık olduğunda ve bu bağlamda başvurucu tarafından ileri sürülen iddiaların yargı mercilerince kesin olarak reddedildiği durumlarda açık bir keyfîlik olmadığı veya bariz takdir hatası içermediği sürece meşru bir beklentinin bulunduğu sonucuna varılamaz (Yusuf Dilekçi [2. B.], B. No: 2014/12026, 21/9/2017, § 48).

42. Anayasa Mahkemesi meşru beklentinin tespiti bakımından başvuruculaın taleplerini bir kanun hükmüne veya yerleşik bir yargısal içtihada dayandırmalarını bekler. Diğer bir deyişle ancak böyle bir somut temelin varlığı hâlinde meşru beklentinin varlığından söz edilebilecektir (yargı kararına dayalı olarak meşru beklentinin kabul edildiği karar için bkz.

Osman Ukav [1. B.], B. No: 2014/12501, 6/7/2017, §§ 55-59; buna karşın böyle bir somut temele dayalı olmadığı için meşru beklentinin mevcut olmadığının tespit edildiği karar için bkz. Mehmet Şentürk, §§ 40-54). Başvuruculların beklentilerinin hem hukuki dayanaklarını hem de somut olayda bu hukuki dayanakların gerçekleştiğini göstermeleri gerekir. Şikâyet konusu tasarruf (eylem veya ihmal) ile hak kaybı iddiası arasında nedensel ilişki bulunmalıdır ve bu ilişkiyi başvurucular ortaya koymalıdır. Ayrıca meşru beklentinin dayanağını gösterme yükümlülüğü, bir başka ifadeyle meşru beklentinin somut olayda gerçekleştiğinin ispat külfeti başvuruculların üzerindedir (Selçuk Emiroğlu, § 29; Mustafa Ateşoğlu ve diğerleri [2. B.], B. No: 2013/1178, 5/11/2015, § 54).

43. Başvuru konusu olayda başvurucular 1986 yılından 2006 yılı sonuna kadar şehir içinde ücret karşılığı yolcu taşıma hizmeti sunmuştur. Çorlu Belediyesinin 2886 sayılı Kanun kapsamında icra ettiği ihale sonrasında devam eden hattın işletilmesi 31/12/2006 tarihinde sonlandırılmıştır. Belediyenin toplu taşıma hizmetlerini kendi eliyle yürütmeye başladığı 2010 yılından sonra başvuruculların bu hattın kullanılmasına yönelik açtıkları davalar da reddedilmiş ve kararlar kesinleşmiştir. Bu tarih itibarıyla yolcu taşımacılığı yapma imkânı veren hattın işletilmesi başvurucular yönünden mevcut mülk kapsamından çıkmıştır.

44. Mevcut mülk olmadığı anlaşılan hattın işletilmesinin başvurucular yönünden meşru beklentiye dönüşüp dönüşmediği üzerinde durulmalıdır. Başvuruculların 31/12/2006 tarihinde sona eren sözleşme nedeniyle yolcu taşımacılığı yapma yönündeki izin talepleri belediye tarafından kabul edilmemiş, bunun üzerine açtıkları davalar da reddedilmiştir (bkz. § 11). Sonradan Yönetmelik'in geçici 4. maddesinde yapılan değişikliklerle başvuruculara sağlanan geçici çalışma izni ve plakalar da yargı kararlarıyla iptal edilmiştir (bkz. § 13).

45. Başvurucular, şehir içi yolcu taşımacılığı yapma hakkının kendilerine tanınmasını zorunlu kılacak bir hukuki kural veya yerleşik yargı içtihadı ortaya koyamamıştır. Başvuruculların talepleri yürürlükteki kanun hükümleri ya da konuya ilişkin yerleşik yargı kararları tarafından desteklenmemektedir. Bu nedenle başvuruculların mülkiyet hakkı kapsamında meşru beklenti olarak nitelendirilebilecek somut bir mülkün varlığı tespit edilememiştir. Dolayısıyla başvuruculların Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkı kapsamında korunmaya değer bir menfaatinin bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

46. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının konu bakımından yetkisizlik nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

VI. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Başvuruların BİRLEŞTİRİLMESİNE,

B. Başvurucu Hasan Ertürk'ün adli yardım talebinin KABULÜNE,

C. 1. Hakkaniyete uygun yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

2. Mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın konu bakımından yetkisizlik nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

D. 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 339. maddesinin (2) numaralı fıkrası uyarınca tahsil edilmesi mağduriyetine neden olacağından adli yardım

talebi kabul edilen başvuruculaların yargılama giderlerini ödemekten TAMAMEN MUAF TUTULMASINA 23/12/2025 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

YAŞAR HEZMEN

B. No: 2023/53511 | Karar tarihi: 23.12.2025

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2023/53511

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

YAŞAR HEZMEN BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2023/53511)

Karar Tarihi: 23/12/2025

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Yıldız SEFERİNOĞLU Kenan YAŞAR Metin KIRATLI

Raportör : Gökhan SÖNMEZ

Başvurucu : Yaşar HEZMEN

Vekili : Av. Enes KÜÇÜKKILINÇ

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, ihtiyati tedbirin uzun sürmesi nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Başvurucu aleyhine arsa payı karşılığı inşaat sözleşmesi gereği devretmesi gereken bağımsız bölümleri devretmediği iddiasıyla 7/12/2007 tarihinde tapu iptal ve tescil davası açılmıştır. Şişli 3. Asliye Hukuk Mahkemesi aynı tarihte dava konusu taşınmazlar hakkında daha önce 28/11/2007 tarihinde başka bir mahkeme tarafından verilen ihtiyati tedbir kararının başvuruya konu davanın esası hakkında verilecek kararın kesinleşmesine değin devamına karar vermiştir. Başvuruya konu yargılama, belirtilmeyen bir tarihten sonra İstanbul 12. Asliye Hukuk Mahkemesinde (Mahkeme) devam etmiştir.

3. Mahkeme 8/7/2021 tarihinde, davacı arsa sahipleri tarafından açılan davanın kabulü ile başvurucu adına kayıtlı dört adet bağımsız bölümün tapu kaydının iptaline ve davacı arsa sahipleri adına tesciline karar vermiştir. Kararın gerekçesinde; imara aykırı olarak yapılan bağımsız bölümlerin de yüklenici sıfatıyla taraf olan başvurucuya ait olacağına dair sözleşme hükmünün emredici düzenlemelere aykırı olduğundan paylaştırmada dikkate alınamayacağı, yine aksine düzenleme olmadıkça tapu tahsis belgesinin tapuya

dönüştürülmesi için gerekli masrafın başvurucuya ait olduğu belirtilerek bölgedeki teamüle göre meydana getirilecek bağımsız bölümlerin yüzde kırkının arsa sahiplerine, geri kalan yüzde altmışının yükleniciye ait olduğu ifade edilmiştir.

4. Başvurucu karara karşı 1/10/2021 tarihinde temyiz kanun yoluna başvurmuştur. Temyiz dilekçesinde dava konusu arsanın toplam 690/1301 payını bedelini Kâğıthane Belediyesine ödemek suretiyle satın aldığını, bu nedenle taşınmazda hem arsa sahibi hem de yüklenici olarak hak sahibi olduğundan paylaşım oranının hatalı belirlendiğini, tapu tahsis belgesinin tapuya dönüştürülmesi için gerekli masraflardan sorumlu tutulamayacağını ileri sürmüştür.

5. Yargıtay 6. Hukuk Dairesi temyiz itirazlarının reddi ile kararın onanmasına 30/11/2022 tarihinde karar vermiştir. Başvurucunun aynı yöndeki karar düzeltme başvurusu da 26/4/2023 tarihinde reddedilmiştir.

6. Başvurucu, nihai kararı 6/6/2023 tarihinde öğrendikten sonra 4/7/2023 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur. Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

A. Mülkiyet Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

7. Başvurucu, ihtiyati tedbirin uzun sürmesinden yakınmıştır. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına gönderilmiştir.

8. Başvuru, mülkiyet hakkı kapsamında incelenmiştir.

9. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

10. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Hesna Funda Baltalı ve Baltalı Gıda Hayvancılık San. ve Tic. Ltd. Şti. ([GK], B. No: 2014/17196, 25/10/2018), İhsan Metin ([2. B.], B. No: 2015/7044, 23/1/2019), İbrahim Geçer ([1. B.], B. No: 2014/19056, 19/2/2019) ve Şeyhmus Terece ([GK], B. No: 2017/26532, 23/7/2020) kararlarında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede mülkiyet hakkını sınırlandıran bir tedbirin uygulanmasının ölçülü olabilmesi için kapsamı ve süresi itibarıyla orantılı olarak uygulanması gerektiği ve tedbirin makul olmayan bir süre devam etmesinin mülkiyet hakkının tanıdığı yetkilerin kullanılmasının belirsiz olacak şekilde ötelenmesi suretiyle mülk sahibine orantısız bir külfet yüklediği gerekçesiyle mülkiyet hakkının ihlal edildiği sonucuna ulaşmıştır. Somut başvuruda 28/11/2007 tarihinde konulan ihtiyati tedbirin, 26/4/2023 tarihinde sona erdiği görülmüştür. Yaklaşık on beş yılı aşkın süredir devam eden ihtiyati tedbirin süresi itibarıyla orantılı olmadığı anlaşıldığından anılan kararlarda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

B. Diğer İhlal İddiaları

11. Başvurucu yargılamanın uzun sürmesi nedeniyle makul sürede yargılanma hakkının, bilirkişi raporuna itirazlarının dikkate alınmadığını, taşınmazda davacılardan bağımsız olarak arsa payı sahibi olduğu iddiası değerlendirilmeden paylaşım oranının hatalı belirlendiğini belirterek hakkaniyete uygun yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri

sürmüştür.

12. Başvurucunun makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiği iddiasının Ahmet Kartalkuş ([2. B.], B. No: 2019/39635, 19/3/2024) kararı doğrultusunda başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle, hakkaniyete uygun yargılanma hakkının ihlal edildiği iddiasının kanun yolu şikâyeti niteliğinde olduğu, somut olayda bariz takdir hatası veya açık bir keyfîlik oluşturan hususun bulunmadığı gözetilerek Ahmet Sağlam ([2. B.], B. No: 2013/3351, 18/9/2013, §§ 43-46) ve Yasemin Ekşi ([1. B.], B. No: 2013/5486, 4/12/2013, §§ 23-36) kararları doğrultusunda açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

13. Başvurucu; ihlalin tespiti, yeniden yargılama yapılması ile tür belirtmeksizin 1.300.000 TL tazminat talebinde bulunmuştur. Anayasa Mahkemesi, mülkiyet hakkına yapılan müdahaleyi ölçüsüz kılan tedbirin uzun sürmesine ilişkin olarak tedbir sürecinde mülkiyet hakkının gerektirdiği ivediliğin ve özenin gösterilmesi bakımından yargısal makamların sorumluluğu olduğuna dikkati çekmektedir (benzer değerlendirme için bkz. Hamit Alihansoy ve diğerleri [1. B.], B. No: 2017/35581, 29/9/2020, § 66). Buna göre başvuru konusu olayda ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmamaktadır. Olayda ihlalin sonuçlarının ortadan kaldırılması bakımından etkin giderim yolu tazminat olarak görülmektedir. Eski hâle getirme kuralı çerçevesinde ihlalin sonuçlarının bütünüyle ortadan kaldırılabilmesi için başvurucuya manevi zararları karşılığında net 140.000 TL manevi tazminat ödenmesine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. 1. Mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

2. Diğer ihlal iddialarının kabul edilebilirlik kriterlerini karşılamaması nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Başvurucuya net 140.000 TL manevi tazminat ÖDENMESİNE, tazminata ilişkin diğer taleplerin REDDİNE,

D. 1.480,40 TL harç ve 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 41.480,40 TL yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

E. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

F. Kararın bir örneğinin bilgi için İstanbul 12. Asliye Hukuk Mahkemesine (E.2021/26, K.2021/248) ve Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 23/12/2025 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

MUSTAFA ÇELİK VE DİĞERLERİ

B. No: 2023/55671 | Karar tarihi: 23.12.2025

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2023/55671

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

MUSTAFA ÇELİK VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2023/55671)

Karar Tarihi: 23/12/2025

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Yıldız SEFERİNOĞLU Kenan YAŞAR Metin KIRATLI

Raportör : Nuray KOVANCI

Başvurucular : Mustafa ÇELİK ve diğerleri [bkz. ekli listenin (B) sütunu]

Vekilleri : [bkz. ekli listenin (E) sütunu]

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru; iş sözleşmesinin feshedilmesi üzerine açılan işçilik alacaklarının tazmini davasının süre aşımından reddedilmesi nedeniyle mahkemeye erişim hakkının, yargılamanın uzun sürmesi nedeniyle de makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.

2. Başvurucular, yurt dışında işçi olarak çalışmaktayken iş sözleşmelerinin feshedilmesi nedeniyle işçilik alacaklarının tazmini talebiyle alacak davası açmıştır. İlgili mahkemeler davanın süre aşımından (hak düşürücü süre/zamanaşımı nedeniyle) reddine karar vermiş; kararların gerekçelerinde, işçilerin iş sözleşmeleri ve çalıştıkları/işlerini fiilen yaptıkları ülkeler gözönünde bulundurularak uyuşmazlığa uygulanması gereken hukukun çalışılan ülke hukuku olduğu değerlendirmesinde bulunmuştur. Çalışılan ülke hukukunda düzenlenen dava açma süreleri gözetilerek davaların süresinde açılmadığını, hak düşürücü sürenin geçtiği/zamanaşımı süresinin dolduğunu belirtmiş ve bu nedenle davaların reddine hükmetmiştir. Başvuru konusu tüm yargılamalar kesinleşmiştir.

3. Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

4. Ekli listenin (D) sütununda adli yardım talebinde bulunduğu belirtilen ve ödeme gücünden yoksun olduğu anlaşılan başvurucuların adli yardım taleplerinin kabulüne karar verilmesi gerekir. Aralarında bağlantı bulunması nedeniyle süresi içinde yapılan ekli listenin (A) sütununda yer alan başvuruların süresinde yapılan 2023/55671 numaralı başvuru ile birleştirilmesine karar verilmesi gerekir.

A. Mahkemeye Erişim Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

5. Başvurucular; söz konusu uyuşmazlıkta Türk hukukunun sıkı ilişkili hukuk olduğunu, bu nedenle uyuşmazlığa Türk hukukunun uygulanması gerektiğini belirterek Yargıtay tarafından içtihat değiştirilmesi nedeniyle haksız olarak davalarının reddedilmesinden yakınmıştır. Çalıştıkları ülkenin hukukunu bilme imkânları olmadığını, içtihat değişikliği nedeniyle olumsuz etkilendiklerini ifade etmiş; mahkemeye erişim hakkı ve adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına gönderilmiştir.

6. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

7. Anayasa'nın 36. maddesinin birinci fıkrasında, herkesin yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddiada bulunma ve savunma hakkına sahip olduğu belirtilmiştir. Dolayısıyla mahkemeye erişim hakkı, Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan hak arama özgürlüğünün bir unsurudur. Diğer yandan Anayasa'nın 36. maddesine "adil yargılanma" ibaresinin eklenmesine ilişkin gerekçede, Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmelerce de güvence altına alınan adil yargılanma hakkının madde metnine dâhil edildiği vurgulanmıştır. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ni (Sözleşme) yorumlayan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, Sözleşme'nin 6. maddesinin (1) numaralı fıkrasının mahkemeye erişim hakkını içerdiğini belirtmektedir (Özbakım Özel Sağlık Hiz. İnş. Tur. San. ve Tic. Ltd. Şti. [2. B.], B. No: 2014/13156, 20/4/2017, § 34).

8. Anayasa Mahkemesi bireysel başvuru kapsamında yaptığı değerlendirmelerde mahkemeye erişim hakkının bir uyuşmazlığı mahkeme önüne taşıyabilmek ve uyuşmazlığın etkili bir şekilde karara bağlanmasını isteyebilmek anlamına geldiğini ifade etmiştir (Özkan Şen [2. B.], B. No: 2012/791, 7/11/2013, § 52).

9. Başvuruya konu yargılamalarda yabancılık unsuru taşıyan iş sözleşmelerine uygulanacak hukukun belirlenmesinde 27/11/2007 tarihli ve 5718 sayılı Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkında Kanun'un "İş sözleşmeleri" başlıklı 27. maddesi değerlendirilmiştir. 5718 sayılı Kanun'un 27. maddesinin Anayasa Mahkemesinin 5/11/2024 tarihli ve E.2023/158, K.2024/187 sayılı kararı ile iptal edilmeden önceki hâli şu şekildedir:

"İş sözleşmeleri, işçinin mutad işyeri hukukunun emredici hükümleri uyarınca sahip olacağı asgarî koruma saklı kalmak kaydıyla, tarafların seçtikleri hukuka tâbidir.

Tarafların hukuk seçimi yapmamış olmaları hâlinde iş sözleşmesine, işçinin işini mutat olarak yaptığı işyeri hukuku uygulanır. İşçinin işini geçici olarak başka bir ülkede yapması hâlinde, bu işyeri mutat işyeri sayılmaz.

İşçinin işini belirli bir ülkede mutat olarak yapmayıp devamlı olarak birden fazla ülkede yapması hâlinde iş sözleşmesi, işverenin esas işyerinin bulunduğu ülke hukukuna tâbidir.

Ancak hâlin bütün şartlarına göre iş sözleşmesiyle daha sıkı ilişkili bir hukukun bulunması hâlinde sözleşmeye ikinci ve üçüncü fıkra hükümleri yerine bu hukuk uygulanabilir."

10. Anayasa Mahkemesi 5/11/2024 tarihli ve E.2023/158, K.2024/187 sayılı kararıyla 5718 sayılı Kanun'un 27. maddesinin (1) numaralı fıkrasını iptal etmiştir. Anayasa Mahkemesi, anılan iptal kararında 5718 sayılı Kanun'un 27. maddesinin (4) numaralı fıkrasındaki düzenlemeyi değerlendirerek iş sözleşmesinin taraflarınca hukuk seçimi yapılmaması hâlinde bu sözleşmenin mutat işyeri hukukunun yerine daha sıkı ilişkili hukuka tabi kılınmasının mümkün olduğunu, buna karşın iş sözleşmesinde tarafların hukuk seçimi yapmış olmaları durumunda sözleşmeyle daha sıkı ilişkili hukukun uygulanabilmesine imkân tanınmadığını belirtmiştir. Daha sıkı ilişkili hukukun işçiye mutat işyeri hukuku veya sözleşmeyle belirlenen hukuktan daha yüksek standartta bir koruma sağlayabileceğinin açık olduğunu ifade etmiştir (aynı kararda bkz. §§ 27-32). İş sözleşmesinde hukuk seçimi yapılmaması hâlinde anılan sözleşmeyle daha sıkı ilişkili hukukun uygulanabilmesi mümkün iken hukuk seçimi yapılan sözleşmelerin daha sıkı ilişkili hukuka tabi kılınamaması nedeniyle bu seçimin işçinin aleyhine sonuç doğurabileceğini vurgulamıştır. Bu yönde hukuk seçimi yapılmaması hâlinde işçinin sahip olacağı hakların anılan seçimle bertaraf edilmesini mümkün kılan kuralın işçi-işveren ilişkilerinde makul bir denge sağlamadığı ve devletin çalışanların korunmasına ilişkin pozitif yükümlülükleriyle bağdaşmadığı değerlendirmesinde bulunmuştur (aynı kararda bkz. §§ 35-39). Sonuç olarak kuralın Anayasa'nın 49. maddesine aykırı olduğunu belirtmiştir (ayrıntılı bilgi için aynı kararda bkz. §§ 17-40).

11. Anayasa Mahkemesi Ali Çetin ([2. B.], B. No: 2024/48855, 29/7/2025) başvurusunda, başvurucunun iş sözleşmesinin feshedilmesi üzerine açılan işçilik alacaklarının tazmini davasının zamanaşımına bağlı olarak reddedilmesi nedeniyle mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiği iddiasını incelemiştir. Anayasa Mahkemesi anılan kararda, yargılama mercilerince Rusya'da gerçekleştirilecek bir işe yönelik iş sözleşmesinin başvurucu ve işveren tarafından imzalanması ile uygulanacak hukukun da seçildiği yorumu yapılarak mutat işyeri hukuku olan Rusya hukukunun uygulanması gerektiğinin değerlendirildiğini tespit etmiştir (aynı kararda bkz. § 54). Tarafların iş sözleşmesi yapması durumunda mutat işyeri hukukunun da belirlendiğine yönelik yorumun mahkemeye erişim hakkına yapılan müdahalenin ölçülülüğünün tespitinde büyük önem taşıdığını kabul etmiştir. Mutat işyerinin belirlenmesinin olaya uygulanacak hukuku tamamen değiştirebileceğinden ve yapılacak yanlış bir belirleme dava açma hakkını anlamsız hâle getirebileceğinden ölçülülük ilkesini zedeleyebileceğini belirtmiş, bu bakımdan 5718 sayılı Kanun'un 27. maddesinin (4) numaralı fıkrasında yer alan kuralı da irdelemiştir (aynı kararda bkz. §§ 55-58).

12. Bu kapsamda yaptığı değerlendirmeler sonucunda Anayasa Mahkemesi iş sözleşmesiyle daha sıkı ilişkili hukukun uygulanmasının işçi lehine sonuç doğurmasının mümkün olduğunu, sıkı ilişkili hukuk tespit edilirken tarafların tabiiyeti, sözleşmenin dili ve imzalandığı yer, iş görme ediminin ifa edildiği işyeri, işçinin tabi olduğu sosyal güvenlik sistemi, tarafların yerleşim yerleri ile sosyal ve hukuki ilişkilerinin yoğunlaştığı ülke gibi unsurların dikkate alınabileceğini ifade etmiştir. Belirtilen unsurlar değerlendirilerek sıkı ilişkili hukukun da ortaya konulmasının işçi ile işveren arasındaki menfaatler dengesinin korunması bakımından önem arz edeceğini ve bu çerçevede iş sözleşmesinde hukuk seçimi yapılmaması durumunda işçinin sahip olacağı haklardan anılan seçim nedeniyle mahrum kalmasını engelleyecek nitelikte değerlendirme yapılması gerektiğini vurgulamıştır. Daha sıkı ilişkili hukukun işçiye yüksek standartta koruma sağlaması durumunda hukuk seçimiyle işçinin bu korumadan mahrum bırakılmasını önleyecek değerlendirme yapılması gerektiği

kanaatine ulaşmıştır (Ali Çetin, §§ 59, 60).

13. Anayasa Mahkemesinin yukarıda belirtilen iptal kararı ve Ali Çetin kararı gözönüne alınarak uyuşmazlıklar değerlendirildiğinde tarafların iş sözleşmesine uygulanmak üzere hukuk seçimi yaptıkları durumda seçilen ülke hukuku veya mutat işyeri hukuku ile karşılaştırıldığında durumun bütün şartlarına göre iş sözleşmesiyle daha sıkı ilişkili hukukun uygulanmasının işçi lehine sonuç doğurması mümkündür. Bu hâlde daha sıkı ilişkili hukukun işçiye yüksek standartta koruma sağlaması durumunda hukuk seçimiyle işçinin bu korumadan mahrum bırakılmasını önleyecek değerlendirme yapılmalıdır.

14. Tarafların hukuk seçimi yapmadıkları durum için de mutat işyeri hukuku ile karşılaştırıldığında iş sözleşmesiyle daha sıkı ilişkili hukukun uygulanmasının işçi lehine sonuç doğurması mümkündür. Bu durumda daha sıkı ilişkili hukukun tespiti gerekir. Sıkı ilişkili hukuk tespit edilirken yukarıda belirtildiği üzere tarafların tabiiyeti, sözleşmenin dili ve imzalandığı yer, iş görme ediminin ifa edildiği işyeri, işçinin tabi olduğu sosyal güvenlik sistemi, tarafların yerleşim yerleri ile sosyal ve hukuki ilişkilerinin yoğunlaştığı ülke gibi unsurlar dikkate alınacaktır. Belirtilen unsurlar değerlendirilerek sıkı ilişkili hukukun da ortaya konulması işçi ile işveren arasındaki menfaatler dengesinin korunması bakımından önem arz eder (bkz. § 13).

15. Söz konusu uyuşmazlıklarda yargı mercileri yabancılık unsuru taşıyan uyuşmazlıklarda uygulanacak hukukun tespiti bakımından bütün durum ve koşulları dikkate alarak iş sözleşmesi ile daha sıkı ilişkili hukukun tespitine ilişkin unsurları herhangi bir şekilde değerlendirmemiştir. Başka bir deyişle kararlarda daha sıkı ilişkili hukuk araştırması ortaya konulamamıştır. Bu itibarla iş sözleşmesi ile daha sıkı ilişkili bir hukukun bulunup bulunmadığının irdelenmemesi hususu gözönüne alındığında başvurucuların mahkemeye erişim hakkına yapılan müdahalenin katlanılması güç külfete sebep olduğu, dolayısıyla ölçüsüz olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

16. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

17. Başvurucuların diğer temel hak ve özgürlüklerinin de ihlal edildiğini ileri sürdüğü görülmekte ise de mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğine karar verildiğinden diğer ihlal iddiaları hakkında kabul edilebilirlik ve esas yönünden ayrıca bir inceleme yapılmasına gerek olmadığına karar verilmesi gerekir.

B. Makul Sürede Yargılanma Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

18. Ekli listenin (G) sütununda belirtilen başvurucular, yargılamanın uzun sürmesi nedeniyle makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

19. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Veysi Ado ([GK], B. No: 2022/100837, 27/4/2023) kararında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede Anayasa Mahkemesi 9/1/2013 tarihli ve 6384 sayılı Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine Yapılmış Bazı Başvuruların Tazminat Ödenmek Suretiyle Çözümüne Dair Kanun'un geçici 2. maddesinde 28/3/2023 tarihli ve 7445 sayılı Kanun'un 40. maddesi ile yapılan değişikliğe göre 9/3/2023 tarihi (bu tarih dâhil) itibarıyla derdest olan, yargılamaların makul sürede sonuçlandırılmadığı iddialarıyla yapılan başvurulara ilişkin olarak Tazminat Komisyonuna başvuru yolu tüketilmeden yapılan başvurunun incelenmesinin bireysel başvurunun ikincil niteliği ile bağdaşmayacağı neticesine varmıştır.

Somut başvuruda da anılan kararda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

20. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

21. Başvurucular; ihlalin tespiti, yeniden yargılama yapılması ile maddi ve manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

22. Başvuruda tespit edilen anayasal hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

23. İhlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasının yeterli bir giderim sağlayacağı anlaşıldığından tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Başvuruların BİRLEŞTİRİLMESİNE,

B. Adli yardım talebinin KABULÜNE,

C. 1. Mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

2. Makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

D. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki mahkemeye erişim hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

E. Diğer ihlal iddialarının İNCELENMESİNE GEREK OLMADIĞINA,

F. Kararın bir örneğinin mahkemeye erişim hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere ekli listenin (C) sütununda gösterilen mahkemelere GÖNDERİLMESİNE,

G. Başvuruculara tazminat talebinin REDDİNE,

H. Ekli listenin (D) sütununda belirtilen harçlar ile (F) sütununda belirtilen vekâlet ücretlerinin listede gösterildiği şekliyle başvuruculara ÖDENMESİNE,

I. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvuruculara Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

J. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 23/12/2025 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

ADNAN KURT

B. No: 2023/58007 | Karar tarihi: 23.12.2025

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2023/58007

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

ADNAN KURT BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2023/58007)

Karar Tarihi: 23/12/2025

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Yıldız SEFERİNOĞLU Kenan YAŞAR Metin KIRATLI

Raportör : Muzaffer KORKMAZ

Başvurucu : Adnan KURT

Vekili : Av. Abdulkadir KARAHAN

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, tutuklama tedbirinin hukuki olmaması nedeniyle kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Tekirdağ Cumhuriyet Başsavcılığı (Başsavcılık) Tekirdağ'da PKK/KCK terör örgütünün hiyerarşik yapılanması içinde faaliyet gösteren kişilerin tespitine yönelik bir soruşturma başlatmıştır.

3. Başvurucu, anılan soruşturma kapsamında 22/5/2023 tarihinde gözaltına alınmıştır.

4. Başvurucu ifadesinde örgütle herhangi bir iltisakının bulunmadığını ileri sürmüştür.

5. Başsavcılık, başvurucuyu silahlı terör örgütüne üye olma suçundan tutuklanması istemiyle Tekirdağ 2. Sulh Ceza Hâkimliğine (Hâkimlik) sevk etmiştir.

6. Hâkimlik tarafından başvurucunun silahlı terör örgütüne üye olma suçundan tutuklanmasına karar verilmiştir.

7. Tutuklama kararında, başvurucunun üzerine atılı suçu işlediğine dair kuvvetli suç şüphesini gösteren somut delillerin bulunduğu belirtilerek silahlı terör örgütüne üye olma

suçunun niteliği, suça ilişkin olarak kanunda öngörülen yaptırımın ağırlığı ve suçun 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 100. maddesinin (3) numaralı fıkrasında düzenlenen katalog suçlar arasında sayılması hususlarına bağlı olarak adli kontrol tedbirinin yetersiz kalacağı ifade edilmiştir.

8. Başvurucunun söz konusu karara itirazı Tekirdağ 7. Asliye Ceza Mahkemesi tarafından 2/6/2023 tarihinde kesin olarak reddedilmiştir. Bu karar başvurucuya aynı tarihte tebliğ edilmiştir.

9. Başvurucu 26/6/2023 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

10. Başsavcılık 27/7/2023 tarihli iddianame ile silahlı terör örgütüne üye olma suçundan cezalandırılması istemiyle başvurucu hakkında aynı yer ağır ceza mahkemesinde kamu davası açmıştır.

11. İddianamede ilk olarak Halkların Demokratik Kongresi (HDK) yapılanmasının PKK/KCK'yla iltisaklı olduğu belirtilerek buna yönelik olgulara yer verilmiştir. Bu anlatımlardan sonra ise başvurucunun Tekirdağ ilinde HDK'ya bağlı olarak faaliyette bulunduğu ileri sürülmüştür. İddianamede suçlamalara esas alınan temel olgular özetle şöyledir:

i. Başsavcılık, HDK'nın örgüt lideri Abdullah Öcalan'ın talimatıyla 2011 yılında kurulduğunu, resmî dernek statüsü olmayan bu yapının KCK sözleşmesinde öngörüldüğü şekilde teşekkül ettirildiğini iddia etmiştir. Bu kapsamda farklı ceza soruşturmalarında elde edilen örgütsel dokümanlara yer verilmiştir. Başsavcılık "bask.perspektif" başlıklı dokümanda HDK'nın Abdullah Öcalan'ın talimatıyla kurulduğunun ve bu projenin başarısı için örgüt unsurlarınca desteklenmesi gerektiğinin ifade edildiğini vurgulamıştır. Başsavcılık yine ele geçirilen -26/1/2012 tarihli örgüt mensuplarına gönderilen- "Meclis Talimatı" başlıklı dokümanda da HDK'nın yeterli gelişmeyi gösteremediği ve bu nedenle desteğin artırılmasının şart olduğunun belirtildiğini söylemiştir.

ii. Başsavcılık HDK'nın internet sitesinde Demokratik Toplum Kongresinin (DTK) bileşeni olarak gösterildiğini, DTK'nın genel merkezinde bir başka soruşturma kapsamında yapılan aramada ele geçirilen dokümanlarda da bu yapılanmanın HDK bileşeni olarak kabul edildiğinin görüldüğünü belirtmiş ve DTK'nın terör örgütü olarak değerlendirildiği mahkeme kararlarına atıf yapmıştır.

iii. Başsavcılık HDK çağrısıyla düzenlenen bazı açık hava toplantılarına da değinerek bu toplantılarda örgütün amaçları doğrultusunda propaganda yapıldığını vurgulamıştır. Buna göre örneğin 2015 yılı içinde farklı tarihlerde düzenlenen toplantılarda bazı illerde gerçekleştirilen yoğun terör eylemlerinin güvenlik güçlerince bastırılmasının katılımcılar tarafından eleştirilerek öz yönetim çağrıları yapıldığı ifade edilmiştir. Bunun yanı sıra Başsavcılık, HDK tarafından 8/2/2020 tarihinde "Genel Meclis Toplantısı Sonuç Bildirgesi" başlıklı bir dokümanın paylaşıldığını ve bu belgede PKK/KCK'nın Suriye yapılanmasının amaçları doğrultusunda propaganda yapıldığını belirtmiştir.

iv. Başsavcılık HDK yapılanmasının PKK/KCK'yla iltisaklı olduğu iddiasına ilişkin olarak çok sayıda tanık beyanı ile başka soruşturmalarda alınan şüpheli ifadelerine dayanmıştır. Bu beyanlardan bazılarının ilgili kısmı şöyledir:

- S15D28 kod ismi verilen gizli tanık:

"Halkların Demokratik Kongresi olarak bildiğim Abdullah Öcalan'ın avukatına vermiş olduğu

talimatlar ile öğrenmiş olduğumuz oluşumdur. HDK içersinde Mahalle Meclisleri önemlidir. Mahalle Meclisleri aracılığı ile folklor kültür sanat şölen yapmak suretiyle örgütlenirler. Kültür sanat faaliyetleri ile HDK mahalle meclislerine gelen şahıslara HDP ilçe binalarında Abdullah Öcalana ait kitaplar dergiler okutulur bu şekilde eğitim verilen şahıslar her ilçede bulunan KCK gençlik yapılanması, kadın yapılanmasına gönderilip HDP binalarında Abdullah Öcalan'a ait sinevizyonlar gösterilip Suriye de iken yapmış olduğu konuşmalar dinletilir. Bu tür toplantılara katıldığım için biliyorum. Ayrıca gençlere molotof nasıl yapılır polise nasıl saldırılır akrep isimli polis araçlarına molotof nasıl atılır öğretiliyor. Gençlik, kadın yapılanmalarında eğitim aldıktan sonra güvenli evlere gönderilip bu evlerde Kandil'den haber gelinceye kadar 1 hafta 10 gün bekletiyorlar. HDK'nın Mahalle Meclisleri aracılığı ile kazandırılan bu şahıslar Şanlıurfa, Diyarbakır, Mardin'deki PKK'ya gönül veren evlere gönderiliyorlar. O evlerden örgütün dağ kadrosundan olan şahıslar tarafından alınıp Suriye'ye götürülüyorlar. Suriye'ye götürülen bu şahıslar askeri eğitim verildikten sonra bir bölümü Suriye'de YPG'nin elinde kalıyor bir bölümü ise Kandil'e götürülüyor. Şervan Gerilla eğitimine tabi tutuluyorlar.

...

HDK içerisinde özellikle ..... isimle bunun yanında Tekirdağ dışında olup Trakya'da Edirne ve Kırklareli'nden geldiğini hatırladığım ..... isimli şahısların HDK toplantılarına katıldığını biliyorum. Trakya HDK meclisinden geldiklerini söylüyorlardı. HDK toplantılarına bakıldığında sanki sivil toplum örgütü, parti faaliyetiymiş gibi davranırlar ancak içerdeki toplantılarda sinevizyon ve slayt gösterilerinde Abdullah Öcalan önderlik temalı slaytlar gösterilir. Beritan isimli örgüt mensubunun hayatı gösterilerek bununla alakalı eğitimler verilir. HDK eğitimlerinde PKK ideolojisi, Mahir Çayan, Deniz Gezmiş vb kişilerin hayatları, mücadeleleri anlatılır. Kadına yönelik örgüt içindeki kadınlara yönelik eğitimler verilir, demokratik özerklik, özerk yönetim, hapishanelerdeki tecrit, Abdullah Öcalan'a özgürlük adı altında cezaevindeki açlık grevinin avukatlar yoluyla talimat verme gibi bir çok konuda bilgi verilirdi. Bu eğitimleri dağdan gelen örgüt mensupları verirdi. 2-2,5 saat süren toplantıların ardından eğitim verildikten sonra örgüt mensupları Yurtsever ailelerin evinde kalıp görevi varsa başka illere gider yoksa genellikle Suriye'ye geri dönerler. HDK kendi içinde Konfederal kürdistanın kongresi olarak tanımlanır. Bir çok bileşeni vardır. Demokratik özerklik planıyla halkların kendi kendini yönetme yani Suriyedeki oluşum gibi valinin olmadığı belediye başkanının o kenti yönettiği sistemi kabul eden demokratik özerk kürdistanı kurma projesini tüm Türkiye alanına benimsetme hareketi şeklinde söyleyebilirim."

-İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığınca yürütülmekte olan bir soruşturma kapsamında PKK/KCK terör örgütü içinde faaliyet göstermekteyken 18/1/2022 tarihinde teslim olan şüpheli H.İ.:

"...Halkların Demokratik Kongresi (HDK) bünyesinde yasal üyeliğim olmadan çalışmalarda bulundum.

...Terör örgütü ile irtibat ve ilişki içerisinde olan HDK ile olan temaslarım ve bunların organizesindeki gençlik yapılanmasında faaliyet göstermem, örgüt yanlısı şahıslar ile örgütle bağlantılı siyasi oluşumların yaptığı propagandalar ve Kürt kimliğimi, kürt milliyetçiliğimi ön planda tutup örgütün ideolojisini ve faaliyetlerini meşru görmem sonrasında terör örgütüne katılmaya karar verdim.

...

Ben aktif olarak çalıştığım için hem DTP, BDP hem HDK içerisinde Gaziosmanpaşa bölgesinden sorumlu ve örgütsel faaliyetlerde bulunan, görsem teşhis edebileceğim HDK bünyesinde görevli adını ... olarak bildiğim şahıslardan aylık toplam 7.000 TL para alıyordum.

...

Kocaeli il merkezi, Gebze, Tekirdağ, Bursa, Giresun, Trabzon, Antalya, Kahramanmaraş, Artvin, Ordu, Samsun, Sivas, Muğla, Mersin ve Adana illerindeki il-ilçe DTP, HDP ve HDK teşkilatlarına otobüs veya ticari taksi ile gider, burada terör örgütü adına faaliyet yürüten gençlikte ya da söz konusu partilerin il ve ilçe yönetimlerindeki yetkili şahıslarla görüşüyorduk. Bu şahısların isimlerini hatırlamıyorum. Örgütün/partinin çalışma yöntemlerini izah eder, eksiklikleri varsa düzeltmeleri konusunda önerilerde bulunur, eğitici anlamında seminer/sempozyumlara katılarak, Diyarbakır parti yönetimince tarafımıza gönderilen CD'lerden anlatımlarda bulunurduk. Eğitimin konusu genellikle HDP'nin yönetim şekli projesi altında eğitim veriliyormuş gibi gösterilip özünde PKK/KCK terör örgütünün Kürdistan projesi ve ideolojisi hakkındaki bilgilendirmeleri kapsıyordu.

...

2016 yılında KCK yönetimi tarafından gelen talimat sonrası HDK Bursa sorumlusu ve ilişki yaşadığı kendisi de partili olan bir kadın hakkında örgüt adına mahkeme kurmak ve yargılama yapmak maksadıyla Bursa iline gittik. Bursa HDP il yönetiminden ismini hatırlamadığım bir şahsın temin ettiği bir evde sorgulama yaptık, HDK Bursa sorumlusu benim tarafımdan, ilişki yaşadığı kadın ise ..... tarafından sorgulandı. Sorgu sonucunda her iki şahsı da bulundukları görevlerden aldık. HDK Bursa sorumlusunun daha sonra İstanbul'a gönderildiğini duydum. Akıbeti hakkında bilgim yoktur. HDK Bursa sorumlusunun yerine bir süre ben görevde bulundum.

...

HDK ise örgütün sivil alan yapılanmasıdır. Aynı şekilde HDK İstanbul sorumlusunun (Diyarbakırlı, ismini hatırlamıyorum) ve HDP'nin o dönemdeki İstanbul il başkanın da (Kadın, ismini hatırlamıyorum) terör örgütünden aldığı talimatlar doğrultusunda hareket ettiklerini biliyorum, tam olarak kim/kimlerden talimat aldıklarını bilmiyorum.

...

Terör örgütünün üst yönetiminden gelen talimatlar sonucunda HDK sorumlusu, örgütün Marmara sorumlusu, örgütün il sorumlusu ve HDP il sorumluları toplanır, gelen talimatlar bu şahıslar tarafından değerlendirilerek alt birimlere iletilir, alt birimler de sivil itaatsizlik türünde eylemleri gerçekleştirir. Ancak terör örgütü adına kırsal alandan veya farklı illerden eylem yapmak maksadıyla daha önceki yıllarda gelen örgüt mensuplarının kimseyle temas kurmadıkları, genelde bir kadın bir erkek örgüt mensubunun sevgili veya karı-koca görünümünde güvenli ev olarak tabir edilen hücre evlerinde kaldıkları, söz konusu güvenli evlerin temininin örgütün talimatıyla HDK sorumlularının öncülüğünde örgütün il veya bölge sorumlu düzeyindeki şahısların kontrolünde temin edildiği, örgüt mensuplarının deşifre olmalarını engellemek maksadıyla belli periyotlarla yedek güvenli evlere nakledildiklerini duydum. Güncel olarak aynı şekilde şehir merkezlerine gönderilen örgüt mensuplarının üniversite öğrencisi veya üniversite öğrenimini tamamlamak üzere olan ve adli sicil kaydı temiz olan şahıslardan seçildiğini biliyorum. Şehir merkezlerinde örgütün finansı HDP ve HDK tarafından karşılanır. Bunlar da vergi adı altında iş adamlarından veya

maddi durumları iyi olan şahıslardan para toplamaktadırlar. Doğu illerinde ise genellikle aynı yöntemler izlense de çoğunluğunun kaçakçılık ve uyuşturucu madde ticaretinden elde edildiğini biliyorum. Örgütün yasal alan görünümlü çalışmalarını TJA, HDP ve HDK yürütür. HDK'nın görevi; Kandilden birebir HDP'ye yaptırmak istenen proje süzgeçten geçirilerek analiz edilir, daha sonra da HDP il teşkilatlarına uygulaması için gönderilmesini sağlamaktır. TJA'da aynı şekilde örgütün yasal alan görünümlü kadın yapılanmasıdır. Örgüt adına eylemler öncesi kadınların örgütlenmesinden sorumludur."

- Diyarbakır Cumhuriyet Başsavcılığınca yürütülmekte olan bir soruşturma kapsamında ifadesi alınan şüpheli S.G.:

"...Örgüt yöneticilerinin talimatları doğrultusunda oluşturulan yapılar içerisinde yer alan DTK'nın misyonunun tamamladığı düşünüldüğünden HDK adı altında yeni bir yapılanmaya gidildi. DTK'nın etkisiz kaldığı ve özellikle güneydoğu bölgesinde sınırlı kaldığı düşüncesi örgüt içerisinde hakim olduğundan alternatif bir yapı olarak HDK kuruldu.

...

Devletin kendi eliyle verdiği bir takım imtiyazlar veya haklar örgüt içerisinde bulunan ve siyaset yapmakla hükümlü olan DTK, HDK, KENT MECLİSLERİ veya siyasi partiler aracılığıyla örgütsel faaliyetler neticesinde elde edilmiş gibi gösterilmektedir.

...

Örgüt yöneticileri bunun farkında oldukları için daha önce bahsettiğim HDK isimli yapıyı hayata geçirerek davalarını tüm Türkiye alanına yayma gayreti içerisindedirler."

- Diyarbakır Cumhuriyet Başsavcılığınca yürütülmekte olan bir soruşturma kapsamında Firar kod ismi verilen tanık:

"KCK Kurumlar koordinasyonu yapılanması örgüte taban oluşturulması, güç sağlanması amacıyla legal görünümlü faaliyetlerin bağlı bulunduğu koordinasyondur. Bu koordinasyon sayesinde legal olarak faaliyet yürüttüğü imajı verilen DTK, Tuhad-fed, Medya Der, Rojava Derneği gibi yapıları örgütün üst yöneticileri ve talimatları doğrultusunda yönlendiren koordinasyondur. Bu yapılanmalar ile maddi manevi bütünlük sağlanmak DTK gibi oluşumla legal kuruluş imajı verilerek örgüt fikir sistemini benimsemiş, sözde meclis oluşturularak terör örgütüne sözde meclis oluşturarak TBMM'ye alternatif yapı oluşturulması amaçlanmaktadır. DTK; kendi içerisinde delegasyonu, başkanlık divanı ve komisyonları ile parlamento benzeri yapı oluşturan karar mekanizması bulunan çatı yapılanmadır. Diyarbakır ili ve çevre illerde dernek ve STK'lar aracılığı ile örgütün üst yönetimi tarafından gelen illegal talimatları meşru zemin kazandırmayı amaçlar. PKK/KCK terör örgütünün doğu ve güneydoğu illerini kapsayan meclisi konumundadır. Doğu illerinde DTK'nın yürüttüğü görevleri batı illerinde sol düşünceye sahip örgüt mensuplarının da terör örgütü menfaatleri doğrultusunda kullanılarak aynı amaçların HDK (Halkların Demokratik Kongresi) ile gerçekleştirilmesi amaçlanmaktadır. Bu yapılar terör örgütü elebaşısının bizzat talimatları ile hayata geçirilmiştir."

şeklinde beyanlarda bulunmuşlardır.

v. Başsavcılık, başvurucunun HDK yapılanmasında yer aldığı iddiasına ilişkin olarak şüpheli E.F.nin doğrudan başvurucuyla ilgili beyanlarına da dayanmıştır.

- E.F.nin beyanının ilgili kısmı şöyledir:

"Bu şahıs öğrenci idi. Ona mamoster yani öğretmen diyorlardı. Tekirdağ dışındaki Trakya illerinden yani Edirne veya Kırklareli'nden geliyordu. Bu şahıs ... S.G.nin kafeteryasındaki HDK toplantılarına katılırdı. Bu HDK toplantılarında PKK'nin içerisinde ölen örgüt mensuplarının fotoğrafları vb. konular üzerinden konuşma yapılırdı. Abdullah ÖCALAN'ın kitapları okutulurdu."

vi. Başsavcılık, soruşturma kapsamında İstanbul'da bulunan HDK Genel Merkezinde yapılan aramada "toplam delege_hdk" başlıklı belge ve eklerin ele geçirildiğini, anılan belgelerde başvurucunun delege olarak isminin bulunduğunu ifade etmiştir.

12. Başvurucu 4/8/2023 tarihinde verilen kararla yurt dışına çıkış yasağı şeklinde adli kontrol tedbiri altına alınmak suretiyle tahliye edilmiştir.

13. Tekirdağ 2. Ağır Ceza Mahkemesi (Mahkeme) tarafından yürütülen yargılamanın sonucunda 28/1/2025 tarihinde başvurucu hakkında delil yetersizliği gerekçesiyle beraat kararı verilmiştir.

14. Başsavcılık, hükme karşı istinaf kanun yoluna başvurmuştur. Tekirdağ Bölge Adliye Mahkemesi 2. Ceza Dairesi 3/9/2025 tarihinde eksik araştırma ve incelemeyle hüküm kurulduğu gerekçesiyle bozma kararı vermiş olup bireysel başvurunun incelenme tarihi itibarıyla yargılama ilk derece mahkemesi aşamasında derdesttir.

15. Komisyon adli yardım talebinin kabulüne ve başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

II. İLGİLİ HUKUK

16. Yargıtay (Kapatılan) 16. Ceza Dairesinin 20/1/2020 tarihli ve E.2019/5611, K.2020/1360 sayılı kararının ilgili kısmı şöyledir:

"...16-22 Mayıs 2007 tarihleri arasında gerçekleştirilen PKK/KONGRE-GEL terör örgütünün 5. Genel Kurulunun sonuç bildirisinde ilan edilen KCK'nın, silahlı terör örgütünün elebaşısı Abdullah Öcalan'ın örgütün amacı doğrultusunda tabana yayılmasını sağlamak amacıyla ortaya koyduğu "Kent Meclisleri, Demokratik Siyaset Akademisi, Demokratik Toplum Kongresi ve Kooperatifler Hareketi" şeklindeki dört ayaklı bir paradigmadan oluştuğu, bu paradigmanın üçüncü ayağı olan Demokratik Toplum Kongresinin, sözde kurucu meclis işlevi gören bir yapılanma olduğu ve Kuzey Kürdistan Parlamentosu/Meclisi olarak nitelendirildiği, terör örgütünün hedefi olan demokratik özerklik stratejisini hayata geçirmek için örgüt elebaşısının talimatları doğrultusunda kurulduğu, KCK/TM parlamento yapısını oluşturan sözde yasama organı olduğu, genel kurul, daimi meclis, başkanlık divanı, yürütme kurulu ve komisyonlar gibi organlarının bulunduğu, çalışma usulüne ilişkin sözde iç tüzüğünün olduğu, demokratik özerkliği gerçekleştirmek amacıyla siyasi parti, dernek, sendika ve sivil toplum kuruluşlarını örgütleyerek konferans ve çalıştaylar düzenlediği, örgütlenme yapısı itibarıyla KCK ile özdeşlik gösterdiği, bileşenlerinin KCK yapılanması içinde yer alan sözde kent meclisleri, ilçe meclisleri, mahalle meclisleri ve köy komünlerinin olduğu, delege ve üyelerinin anılan bu sözde meclis üyeleri ile bazı milletvekilleri, belediye başkanları ve belediye meclis üyeleri olduğu, yaptığı kongre ve konferanslar sonucunda 14 Temmuz 2011 tarihinde demokratik özerklik ilan edildiği ve 27 Aralık 2015 tarihinde demokratik özerk bölgelerin oluşturulmasının istendiği ve ayrıca öz yönetim ilanlarına sahip çıkıldığı..."

17. Diğer ilgili ulusal ve uluslararası hukuk için bkz. Gülser Yıldırım (2) [GK], B. No:

2016/40170, 16/11/2017, §§ 64-89; Ayhan Bilgen [GK], B. No: 2017/5974, 21/12/2017, §§ 48-62.

III. DEĞERLENDİRME

18. Başvurucu; suç şüphesi ve bunu haklı kılan deliller olmamasına rağmen hakkında tutuklama kararı verildiğini, delilleri karartma tehlikesi ve kaçma şüphesinin de somut olayda mevcut olmadığını, tutuklama kararının ve bu karara itirazı üzerine verilen tutukluluğun devamına ilişkin kararın gerekçe içermediğini belirterek ölçülü olmayan tedbir nedeniyle kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

19. Öte yandan başvurucu, örgütlenme hürriyeti kapsamında kalan eylemlerinin tutukluluğuna dayanak kılındığını belirterek bu nedenle kişi hürriyeti ve güvenliği hakkıyla bağlantılı olarak örgütlenme hürriyetinin de ihlal edildiğini iddia etmiştir.

20. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde, Anayasa Mahkemesi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarına değinilmiştir. Başvurucu, Bakanlığın görüşüne karşı beyanda bulunmamıştır.

21. Başvurucunun şikâyetinin özü, tutukluluğunun hukuki olmadığına ilişkindir. Dolayısıyla başvurucunun iddialarının Anayasa'nın 19. maddesinin üçüncü fıkrası bağlamında incelenmesi gerekir.

22. Somut olayda öncelikle başvurucunun tutuklanmasının kanuni dayanağının olup olmadığının belirlenmesi gerekir. Başvurucu, PKK/KCK silahlı terör örgütünün üyesi olma suçundan 5271 sayılı Kanun'un 100. maddesi uyarınca tutuklanmıştır. Dolayısıyla başvurucu hakkında uygulanan tutuklama tedbirinin kanuni dayanağı bulunmaktadır.

23. Kanuni dayanağı bulunduğu anlaşılan tutuklama tedbirinin meşru bir amacının olup olmadığı ve ölçülülüğü incelenmeden önce tutuklamanın ön koşulu olan suçun işlendiğine dair kuvvetli belirti bulunup bulunmadığının değerlendirilmesi gerekir.

24. Başvurucu hakkında verilen tutuklama kararında ve iddianamede temel olarak HDK'nın PKK/KCK içinde yer aldığı ve başvurucunun da HDK'nın Tekirdağ yapılanmasında faaliyette bulunduğu iddiasına dayanıldığı görülmektedir (bkz. §§ 7, 11).

25. Yargı mercilerinin KCK ve bileşenlerine yönelik tespitleriyle (bkz. § 16) birlikte iddianamede HDK'ya ve başvurucuya yönelik yer verilen -soyut bir şekilde kanaat ve değerlendirmelerin dile getirilmesi niteliğinde değil aksine belirli olaylarla ilgili gözlem ve bilgilerin aktarılması mahiyetinde olan ve birbirleriyle uyumluluk arz eden- çok sayıda beyan ile başvurucunun HDK delegesi olarak isminin geçtiği doküman bir bütün olarak gözetildiğinde belirtilen tüm bu hususların tutuklama tedbirinin uygulanmasında suçun işlendiğine dair kuvvetli belirti olarak kabul edilmesinin temelsiz ve keyfî olduğu söylenemeyecektir (benzer yöndeki değerlendirmeler için bkz. Selçuk Özdemir [GK], B. No: 2016/49158, 26/7/2017, § 75; Metin Evecen [2. B.], B. No: 2017/744, 4/4/2018, §§ 47-52; Recep Uygun [2. B.], B. No: 2016/76351, 12/6/2018, § 43).

26. Diğer taraftan başvurucu hakkında uygulanan ve kuvvetli suç şüphesinin bulunması şeklindeki ön koşulu yerine gelmiş olan tutuklama tedbirinin meşru bir amacının olup olmadığının değerlendirilmesi gerekir.

27. Eldeki olayda başvurucunun tutuklanmasına karar verilirken işlendiği iddia olunan silahlı terör örgütüne üye olma suçunun niteliğine, suça ilişkin olarak kanunda öngörülen

yaptırımın ağırlığına ve isnat edilen suçun 5271 sayılı Kanun'un 100. maddesinin (3) numaralı fıkrasında düzenlenen katalog suçlar arasında yer almasına dayanıldığı görülmektedir (bkz. § 7).

28. Dolayısıyla somut olayın yukarıda belirtilen özel koşulları ile Hâkimlik tarafından verilen kararın içeriği birlikte değerlendirildiğinde başvurucu yönünden özellikle -suçun ağırlığına atfen- kaçma şüphesine yönelen tutuklama nedenlerinin olgusal temellerinin olduğu söylenebilir (benzer yöndeki değerlendirme için bkz. Yıldırım Ataş [1. B.], B. No: 2014/4459, 26/10/2016, § 61; Devran Duran [GK], B. No: 2014/10405, 25/5/2017, § 66).

29. Başvurucu hakkındaki tutuklama tedbirinin ölçülü olup olmadığının da belirlenmesi gerekir. Bir tutuklama tedbirinin Anayasa'nın 13. ve 19. maddeleri kapsamında ölçülülüğünün belirlenmesinde somut olayın tüm özellikleri dikkate alınmalıdır (Gülser Yıldırım (2), § 151).

30. Olayda başvurucunun terörle bağlantılı bir suç nedeniyle tutuklanması dikkate alındığında Hâkimliğin isnat edilen suç için öngörülen yaptırımın ağırlığını, işin niteliğini ve önemini de gözönünde tutarak başvurucu hakkında uygulanan tutuklama tedbirinin ölçülü olduğu ve adli kontrol uygulamasının yetersiz kalacağı sonucuna varmasının keyfî ve temelsiz olduğu söylenemez (aynı yöndeki değerlendirmeler için bkz. Süleyman Bağrıyanık ve diğerleri [2. B.], B. No: 2015/9756, 16/11/2016, § 214; Devran Duran, § 64).

31. Açıklanan gerekçelerle tutuklamanın hukuki olmaması dolayısıyla kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

32. Yukarıda ulaşılan sonuçlar karşısında başvurucunun tutuklama tedbiri nedeniyle örgütlenme hürriyetinin ihlal edildiği iddiasının incelenmesi gerekli görülmemiştir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Tutuklamanın hukuki olmaması dolayısıyla kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

B. Diğer ihlal iddialarının İNCELENMESİNE GEREK OLMADIĞINA,

C. 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 339. maddesinin (2) numaralı fıkrası uyarınca tahsil edilmesi mağduriyetine neden olacağından adli yardım talebi kabul edilen başvurucunun yargılama giderlerini ödemekten TAMAMEN MUAF TUTULMASINA 23/12/2025 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

AYLA EROĞLU

B. No: 2023/60409 | Karar tarihi: 23.12.2025

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2023/60409

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

AYLA EROĞLU BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2023/60409)

Karar Tarihi: 23/12/2025

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Yıldız SEFERİNOĞLU Kenan YAŞAR Metin KIRATLI

Raportör : Muzaffer KORKMAZ

Başvurucu : Ayla EROĞLU

Vekili : Av. İhsan ARTUÇ

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, tutuklama tedbirinin hukuki olmaması ve soruşturma dosyasına erişimin kısıtlanması nedeniyle kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 3/7/2023 tarihinde yapılmıştır. Komisyon, başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

3. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmiştir. Bakanlık, görüşünü bildirmiştir. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı beyanda bulunmamıştır.

III. OLAY VE OLGULAR

4. Başvuru formu ile eklerinde ifade edildiği şekliyle ve Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi (UYAP) aracılığıyla erişilen bilgi ve belgeler çerçevesinde ilgili olaylar özetle şöyledir:

5. Tekirdağ Cumhuriyet Başsavcılığı (Başsavcılık) Tekirdağ'da PKK/KCK terör örgütünün hiyerarşik yapılanması içinde faaliyet gösteren kişilerin tespitine yönelik bir soruşturma

başlatmıştır. Başvurucu, anılan soruşturma kapsamında 22/5/2023 tarihinde gözaltına alınmıştır. Başvurucu ifadesinde örgütle herhangi bir iltisakının bulunmadığını ileri sürmüştür.

6. Başsavcılık, başvurucuyu silahlı terör örgütüne üye olma suçundan tutuklanması istemiyle Tekirdağ 2. Sulh Ceza Hâkimliğine (Hâkimlik) sevk etmiştir. Hâkimlik tarafından başvurucunun silahlı terör örgütüne üye olma suçundan tutuklanmasına karar verilmiştir. Kararda, başvurucunun üzerine atılı suçu işlediğine dair kuvvetli suç şüphesini gösteren somut delillerin bulunduğu belirtilerek silahlı terör örgütüne üye olma suçunun niteliği, suça ilişkin olarak kanunda öngörülen yaptırımın ağırlığı ve suçun 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 100. maddesinin (3) numaralı fıkrasında düzenlenen katalog suçlar arasında sayılması hususlarına bağlı olarak adli kontrol tedbirinin yetersiz kalacağı ifade edilmiştir.

7. Başvurucunun söz konusu karara itirazı Tekirdağ 7. Asliye Ceza Mahkemesi tarafından 2/6/2023 tarihinde kesin olarak reddedilmiştir. Bu karar başvurucuya aynı tarihte tebliğ edilmiştir.

8. Diğer yandan Başsavcılık 5271 sayılı Kanun'un 153. maddesinin (2) numaralı fıkrasına istinaden başvurucu hakkındaki soruşturma dosyasına ilişkin olarak "soruşturmanın amacını tehlikeye düşürebileceği" gerekçesiyle müdafiinin dosya içeriğini incelemesinin ve belgelerden örnek almasının kısıtlanmasına karar verilmesi için başvuruda bulunmuş, sürecin sonunda bu talep Tekirdağ 1. Sulh Ceza Hâkimliğince yerinde görülerek 26/8/2022 tarihinde kısıtlılık kararı verilmiştir. Kararda tarafların veya müdafilerinin dosyayı incelemesi yahut örnek belge almasının soruşturmanın amacını tehlikeye düşürebileceği ifade edilmiştir.

9. Başvurucu, gözaltına alınmasıyla kısıtlama kararından haberdar olduğunu ifade ederek bu karara 29/5/2023 tarihinde itiraz ettiğini ancak itirazı hakkında karar verilmediğini belirtmiştir. UYAP üzerinden yapılan incelemede başvurucunun mezkûr itirazının Hâkimliğin 30/5/2023 tarihli kararıyla reddedildiği görülmekle birlikte ret kararının başvurucuya tebliğ edildiğine dair bir belge tespit edilememiştir.

10. Başsavcılık 27/7/2023 tarihli iddianame ile silahlı terör örgütüne üye olma suçundan cezalandırılması istemiyle başvurucu hakkında aynı yer ağır ceza mahkemesinde kamu davası açmıştır.

11. İddianamede ilk olarak Halkların Demokratik Kongresi (HDK) yapılanmasının PKK/KCK'yla iltisaklı olduğu belirtilerek buna yönelik olgulara yer verilmiştir. Bu anlatımlardan sonra ise başvurucunun Tekirdağ ilinde HDK'ya bağlı olarak faaliyette bulunduğu ileri sürülmüştür. İddianamede suçlamalara esas alınan temel olgular özetle şöyledir:

i. Başsavcılık, HDK'nın örgüt lideri Abdullah Öcalan'ın talimatıyla 2011 yılında kurulduğunu, resmî dernek statüsü olmayan bu yapının KCK sözleşmesinde öngörüldüğü şekilde teşekkül ettirildiğini iddia etmiştir. Bu kapsamda farklı ceza soruşturmalarında elde edilen örgütsel dokümanlara yer verilmiştir. Başsavcılık "bask.perspektif" başlıklı dokümanda HDK'nın Abdullah Öcalan'ın talimatıyla kurulduğunun ve bu projenin başarısı için örgüt unsurlarınca desteklenmesi gerektiğinin ifade edildiğini vurgulamıştır. Başsavcılık yine ele geçirilen -26/1/2012 tarihli örgüt mensuplarına gönderilen- "Meclis Talimatı" başlıklı dokümanda da HDK'nın yeterli gelişmeyi gösteremediği ve bu nedenle desteğin artırılmasının şart

olduğunun belirtildiğini söylemiştir.

ii. Başsavcılık HDK'nın internet sitesinde Demokratik Toplum Kongresinin (DTK) bileşeni olarak gösterildiğini, DTK'nın genel merkezinde bir başka soruşturma kapsamında yapılan aramada ele geçirilen dokümanlarda da bu yapılanmanın HDK bileşeni olarak kabul edildiğinin görüldüğünü belirtmiş ve DTK'nın terör örgütü olarak değerlendirildiği mahkeme kararlarına atıf yapmıştır.

iii. Başsavcılık HDK çağrısıyla düzenlenen bazı açık hava toplantılarına da değinerek bu toplantılarda örgütün amaçları doğrultusunda propaganda yapıldığını vurgulamıştır. Buna göre örneğin 2015 yılı içinde farklı tarihlerde düzenlenen toplantılarda bazı illerde gerçekleştirilen yoğun terör eylemlerinin güvenlik güçlerince bastırılmasının katılımcılar tarafından eleştirilerek öz yönetim çağrıları yapıldığı ifade edilmiştir. Bunun yanı sıra Başsavcılık, HDK tarafından 8/2/2020 tarihinde "Genel Meclis Toplantısı Sonuç Bildirgesi" başlıklı bir dokümanın paylaşıldığını ve bu belgede PKK/KCK'nın Suriye yapılanmasının amaçları doğrultusunda propaganda yapıldığını belirtmiştir.

iv. Başsavcılık HDK yapılanmasının PKK/KCK'yla iltisaklı olduğu iddiasına ilişkin olarak çok sayıda tanık beyanı ile başka soruşturmalarda alınan şüpheli ifadelerine dayanmıştır. Bu beyanlardan bazılarının ilgili kısmı şöyledir:

- S15D28 kod ismi verilen gizli tanık:

"Halkların Demokratik Kongresi olarak bildiğim Abdullah Öcalan'ın avukatına vermiş olduğu talimatlar ile öğrenmiş olduğumuz oluşumdur. HDK içersinde Mahalle Meclisleri önemlidir. Mahalle Meclisleri aracılığı ile folklor kültür sanat şölen yapmak suretiyle örgütlenirler. Kültür sanat faaliyetleri ile HDK mahalle meclislerine gelen şahıslara HDP ilçe binalarında Abdullah Öcalana ait kitaplar dergiler okutulur bu şekilde eğitim verilen şahıslar her ilçede bulunan KCK gençlik yapılanması, kadın yapılanmasına gönderilip HDP binalarında Abdullah Öcalan'a ait sinevizyonlar gösterilip Suriye de iken yapmış olduğu konuşmalar dinletilir. Bu tür toplantılara katıldığım için biliyorum. Ayrıca gençlere molotof nasıl yapılır polise nasıl saldırılır akrep isimli polis araçlarına molotof nasıl atılır öğretiliyor. Gençlik, kadın yapılanmalarında eğitim aldıktan sonra güvenli evlere gönderilip bu evlerde Kandil'den haber gelinceye kadar 1 hafta 10 gün bekletiyorlar. HDK'nın Mahalle Meclisleri aracılığı ile kazandırılan bu şahıslar Şanlıurfa, Diyarbakır, Mardin'deki PKK'ya gönül veren evlere gönderiliyorlar. O evlerden örgütün dağ kadrosundan olan şahıslar tarafından alınıp Suriye'ye götürülüyorlar. Suriye'ye götürülen bu şahıslar askeri eğitim verildikten sonra bir bölümü Suriye'de YPG'nin elinde kalıyor bir bölümü ise Kandil'e götürülüyor. Şervan Gerilla eğitimine tabi tutuluyorlar.

...

HDK içerisinde özellikle ..... isimle bunun yanında Tekirdağ dışında olup Trakya'da Edirne ve Kırklareli'nden geldiğini hatırladığım ..... isimli şahısların HDK toplantılarına katıldığını biliyorum. Trakya HDK meclisinden geldiklerini söylüyorlardı. HDK toplantılarına bakıldığında sanki sivil toplum örgütü, parti faaliyetiymiş gibi davranırlar ancak içerdeki toplantılarda sinevizyon ve slayt gösterilerinde Abdullah Öcalan önderlik temalı slaytlar gösterilir. Beritan isimli örgüt mensubunun hayatı gösterilerek bununla alakalı eğitimler verilir. HDK eğitimlerinde PKK ideolojisi, Mahir Çayan, Deniz Gezmiş vb kişilerin hayatları, mücadeleleri anlatılır. Kadına yönelik örgüt içindeki kadınlara yönelik eğitimler verilir, demokratik özerklik, özerk yönetim, hapishanelerdeki tecrit, Abdullah Öcalan'a özgürlük adı

altında cezaevindeki açlık grevinin avukatlar yoluyla talimat verme gibi bir çok konuda bilgi verilirdi. Bu eğitimleri dağdan gelen örgüt mensupları verirdi. 2-2,5 saat süren toplantıların ardından eğitim verildikten sonra örgüt mensupları Yurtsever ailelerin evinde kalıp görevi varsa başka illere gider yoksa genellikle Suriye'ye geri dönerler. HDK kendi içinde Konfederal kürdistanın kongresi olarak tanımlanır. Bir çok bileşeni vardır. Demokratik özerklik planıyla halkların kendi kendini yönetme yani Suriyedeki oluşum gibi valinin olmadığı belediye başkanının o kenti yönettiği sistemi kabul eden demokratik özerk kürdistanı kurma projesini tüm Türkiye alanına benimsetme hareketi şeklinde söyleyebilirim."

-İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığınca yürütülmekte olan bir soruşturma kapsamında PKK/KCK terör örgütü içinde faaliyet göstermekteyken 18/1/2022 tarihinde teslim olan şüpheli H.İ.:

"...Halkların Demokratik Kongresi (HDK) bünyesinde yasal üyeliğim olmadan çalışmalarda bulundum.

...Terör örgütü ile irtibat ve ilişki içerisinde olan HDK ile olan temaslarım ve bunların organizesindeki gençlik yapılanmasında faaliyet göstermem, örgüt yanlısı şahıslar ile örgütle bağlantılı siyasi oluşumların yaptığı propagandalar ve Kürt kimliğimi, kürt milliyetçiliğimi ön planda tutup örgütün ideolojisini ve faaliyetlerini meşru görmem sonrasında terör örgütüne katılmaya karar verdim.

...

Ben aktif olarak çalıştığım için hem DTP, BDP hem HDK içerisinde Gaziosmanpaşa bölgesinden sorumlu ve örgütsel faaliyetlerde bulunan, görsem teşhis edebileceğim HDK bünyesinde görevli adını ... olarak bildiğim şahıslardan aylık toplam 7.000 TL para alıyordum.

...

Kocaeli il merkezi, Gebze, Tekirdağ, Bursa, Giresun, Trabzon, Antalya, Kahramanmaraş, Artvin, Ordu, Samsun, Sivas, Muğla, Mersin ve Adana illerindeki il-ilçe DTP, HDP ve HDK teşkilatlarına otobüs veya ticari taksi ile gider, burada terör örgütü adına faaliyet yürüten gençlikte ya da söz konusu partilerin il ve ilçe yönetimlerindeki yetkili şahıslarla görüşüyorduk. Bu şahısların isimlerini hatırlamıyorum. Örgütün/partinin çalışma yöntemlerini izah eder, eksiklikleri varsa düzeltmeleri konusunda önerilerde bulunur, eğitici anlamında seminer/sempozyumlara katılarak, Diyarbakır parti yönetimince tarafımıza gönderilen CD'lerden anlatımlarda bulunurduk. Eğitimin konusu genellikle HDP'nin yönetim şekli projesi altında eğitim veriliyormuş gibi gösterilip özünde PKK/KCK terör örgütünün Kürdistan projesi ve ideolojisi hakkındaki bilgilendirmeleri kapsıyordu.

...

2016 yılında KCK yönetimi tarafından gelen talimat sonrası HDK Bursa sorumlusu ve ilişki yaşadığı kendisi de partili olan bir kadın hakkında örgüt adına mahkeme kurmak ve yargılama yapmak maksadıyla Bursa iline gittik. Bursa HDP il yönetiminden ismini hatırlamadığım bir şahsın temin ettiği bir evde sorgulama yaptık, HDK Bursa sorumlusu benim tarafımdan, ilişki yaşadığı kadın ise ..... tarafından sorgulandı. Sorgu sonucunda her iki şahsı da bulundukları görevlerden aldık. HDK Bursa sorumlusunun daha sonra İstanbul'a gönderildiğini duydum. Akıbeti hakkında bilgim yoktur. HDK Bursa sorumlusunun

yerine bir süre ben görevde bulundum.

...

HDK ise örgütün sivil alan yapılanmasıdır. Aynı şekilde HDK İstanbul sorumlusunun (Diyarbakırlı, ismini hatırlamıyorum) ve HDP'nin o dönemdeki İstanbul il başkanın da (Kadın, ismini hatırlamıyorum) terör örgütünden aldığı talimatlar doğrultusunda hareket ettiklerini biliyorum, tam olarak kim/kimlerden talimat aldıklarını bilmiyorum.

...

Terör örgütünün üst yönetiminden gelen talimatlar sonucunda HDK sorumlusu, örgütün Marmara sorumlusu, örgütün il sorumlusu ve HDP il sorumluları toplanır, gelen talimatlar bu şahıslar tarafından değerlendirilerek alt birimlere iletilir, alt birimler de sivil itaatsizlik türünde eylemleri gerçekleştirir. Ancak terör örgütü adına kırsal alandan veya farklı illerden eylem yapmak maksadıyla daha önceki yıllarda gelen örgüt mensuplarının kimseyle temas kurmadıkları, genelde bir kadın bir erkek örgüt mensubunun sevgili veya karı-koca görünümünde güvenli ev olarak tabir edilen hücre evlerinde kaldıkları, söz konusu güvenli evlerin temininin örgütün talimatıyla HDK sorumlularının öncülüğünde örgütün il veya bölge sorumlu düzeyindeki şahısların kontrolünde temin edildiği, örgüt mensuplarının deşifre olmalarını engellemek maksadıyla belli periyotlarla yedek güvenli evlere nakledildiklerini duydum. Güncel olarak aynı şekilde şehir merkezlerine gönderilen örgüt mensuplarının üniversite öğrencisi veya üniversite öğrenimini tamamlamak üzere olan ve adli sicil kaydı temiz olan şahıslardan seçildiğini biliyorum. Şehir merkezlerinde örgütün finansı HDP ve HDK tarafından karşılanır. Bunlar da vergi adı altında iş adamlarından veya maddi durumları iyi olan şahıslardan para toplamaktadırlar. Doğu illerinde ise genellikle aynı yöntemler izlense de çoğunluğunun kaçakçılık ve uyuşturucu madde ticaretinden elde edildiğini biliyorum. Örgütün yasal alan görünümlü çalışmalarını TJA, HDP ve HDK yürütür. HDK'nın görevi; Kandilden birebir HDP'ye yaptırmak istenen proje süzgeçten geçirilerek analiz edilir, daha sonra da HDP il teşkilatlarına uygulaması için gönderilmesini sağlamaktır. TJA'da aynı şekilde örgütün yasal alan görünümlü kadın yapılanmasıdır. Örgüt adına eylemler öncesi kadınların örgütlenmesinden sorumludur."

- Diyarbakır Cumhuriyet Başsavcılığınca yürütülmekte olan bir soruşturma kapsamında ifadesi alınan şüpheli S.G.:

"...Örgüt yöneticilerinin talimatları doğrultusunda oluşturulan yapılar içerisinde yer alan DTK'nın misyonunun tamamladığı düşünüldüğünden HDK adı altında yeni bir yapılanmaya gidildi. DTK'nın etkisiz kaldığı ve özellikle güneydoğu bölgesinde sınırlı kaldığı düşüncesi örgüt içerisinde hakim olduğundan alternatif bir yapı olarak HDK kuruldu.

...

Devletin kendi eliyle verdiği bir takım imtiyazlar veya haklar örgüt içerisinde bulunan ve siyaset yapmakla hükümlü olan DTK, HDK, KENT MECLİSLERİ veya siyasi partiler aracılığıyla örgütsel faaliyetler neticesinde elde edilmiş gibi gösterilmektedir.

...

Örgüt yöneticileri bunun farkında oldukları için daha önce bahsettiğim HDK isimli yapıyı hayata geçirerek davalarını tüm Türkiye alanına yayma gayreti içerisindedirler."

- Diyarbakır Cumhuriyet Başsavcılığınca yürütülmekte olan bir soruşturma kapsamında

Firar kod ismi verilen tanık:

"KCK Kurumlar koordinasyonu yapılanması örgüte taban oluşturulması, güç sağlanması amacıyla legal görünümlü faaliyetlerin bağlı bulunduğu koordinasyondur. Bu koordinasyon sayesinde legal olarak faaliyet yürüttüğü imajı verilen DTK, Tuhad-fed, Medya Der, Rojava Derneği gibi yapıları örgütün üst yöneticileri ve talimatları doğrultusunda yönlendiren koordinasyondur. Bu yapılanmalar ile maddi manevi bütünlük sağlanmak DTK gibi oluşumla legal kuruluş imajı verilerek örgüt fikir sistemini benimsemiş, sözde meclis oluşturularak terör örgütüne sözde meclis oluşturarak TBMM'ye alternatif yapı oluşturulması amaçlanmaktadır. DTK; kendi içerisinde delegasyonu, başkanlık divanı ve komisyonları ile parlamento benzeri yapı oluşturan karar mekanizması bulunan çatı yapılanmadır. Diyarbakır ili ve çevre illerde dernek ve STK'lar aracılığı ile örgütün üst yönetimi tarafından gelen illegal talimatları meşru zemin kazandırmayı amaçlar. PKK/KCK terör örgütünün doğu ve güneydoğu illerini kapsayan meclisi konumundadır. Doğu illerinde DTK'nın yürüttüğü görevleri batı illerinde sol düşünceye sahip örgüt mensuplarının da terör örgütü menfaatleri doğrultusunda kullanılarak aynı amaçların HDK (Halkların Demokratik Kongresi) ile gerçekleştirilmesi amaçlanmaktadır. Bu yapılar terör örgütü elebaşısının bizzat talimatları ile hayata geçirilmiştir."

şeklinde beyanlarda bulunmuşlardır.

v. Başsavcılık, İstanbul'da bulunan HDK Genel Merkezinde soruşturma kapsamında yapılan aramada "HDK 9. DÖNEM ÇANAKKALE DELEGE LİSTESİ" başlıklı belge ve eklerinin ele geçirildiğini, anılan belgelerde başvurucunun delege olarak isminin bulunduğunu ifade etmiştir.

vi. Başsavcılık, başvurucunun Ş.B. ve İ.Ö. adlı kişilerle olan telefon görüşmesi içeriklerine yer vererek anılan görüşmelerin "Tutsak Ailelerle Dayanışma Grubu" isimli HDK organizasyonuna yönelik yapıldığını belirtmiştir.

vii. Başsavcılık, başvurucunun konutunda yapılan aramada içinde başvurucunun HDK faaliyetlerine yönelik yazışmalarının bulunduğu dijital materyalin ele geçirildiğini vurgulamıştır.

12. Tekirdağ 2. Ağır Ceza Mahkemesi (Mahkeme) iddianamenin kabulüne karar vermiş ve kovuşturma aşaması başlamıştır.

13. Başvurucu yurt dışına çıkış yasağı şeklinde adli kontrol tedbiri altına alınmak suretiyle 4/8/2023 tarihinde verilen kararla tahliye edilmiştir.

14. Yargılamanın sonucunda 14/5/2025 tarihinde başvurucu hakkında delil yetersizliği gerekçesiyle beraat kararı verilmiştir.

15. Başsavcılık, hükme karşı istinaf kanun yoluna başvurmuş olup bireysel başvurunun incelenme tarihi itibarıyla yargılama istinaf aşamasında derdesttir.

IV. İLGİLİ HUKUK

16. (Kapatılan) Yargıtay 16. Ceza Dairesinin 20/1/2020 tarihli ve E.2019/5611, K.2020/1360 sayılı kararının ilgili kısmı şöyledir:

"...16-22 Mayıs 2007 tarihleri arasında gerçekleştirilen PKK/KONGRE-GEL terör örgütünün 5. Genel Kurulunun sonuç bildirisinde ilan edilen KCK'nın, silahlı terör örgütünün elebaşısı Abdullah Öcalan'ın örgütün amacı doğrultusunda tabana yayılmasını sağlamak amacıyla

ortaya koyduğu “Kent Meclisleri, Demokratik Siyaset Akademisi, Demokratik Toplum Kongresi ve Kooperatifler Hareketi” şeklindeki dört ayaklı bir paradigmadan oluştuğu, bu paradigmanın üçüncü ayağı olan Demokratik Toplum Kongresinin, sözde kurucu meclis işlevi gören bir yapılanma olduğu ve Kuzey Kürdistan Parlamentosu/Meclisi olarak nitelendirildiği, terör örgütünün hedefi olan demokratik özerklik stratejisini hayata geçirmek için örgüt elebaşısının talimatları doğrultusunda kurulduğu, KCK/TM parlamento yapısını oluşturan sözde yasama organı olduğu, genel kurul, daimi meclis, başkanlık divanı, yürütme kurulu ve komisyonlar gibi organlarının bulunduğu, çalışma usulüne ilişkin sözde iç tüzüğünün olduğu, demokratik özerkliği gerçekleştirmek amacıyla siyasi parti, dernek, sendika ve sivil toplum kuruluşlarını örgütleyerek konferans ve çalıştaylar düzenlediği, örgütlenme yapısı itibarıyla KCK ile özdeşlik gösterdiği, bileşenlerinin KCK yapılanması içinde yer alan sözde kent meclisleri, ilçe meclisleri, mahalle meclisleri ve köy komünlerinin olduğu, delege ve üyelerinin anılan bu sözde meclis üyeleri ile bazı milletvekilleri, belediye başkanları ve belediye meclis üyeleri olduğu, yaptığı kongre ve konferanslar sonucunda 14 Temmuz 2011 tarihinde demokratik özerklik ilan edildiği ve 27 Aralık 2015 tarihinde demokratik özerk bölgelerin oluşturulmasının istendiği ve ayrıca öz yönetim ilanlarına sahip çıkıldığı..."

17. Diğer ilgili ulusal ve uluslararası hukuk için bkz. Gülser Yıldırım (2) [GK], B. No: 2016/40170, 16/11/2017, §§ 64-89; Ayhan Bilgen [GK], B. No: 2017/5974, 21/12/2017, §§ 48-62.

V. İNCELEME VE GEREKÇE

18. Anayasa Mahkemesinin 23/12/2025 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Tutuklamanın Hukuki Olmadığına İlişkin İddia

1. Başvurucunun İddiaları ve Bakanlık Görüşü

19. Başvurucu; suç şüphesi ve bunu haklı kılan deliller olmamasına rağmen hakkında tutuklama kararı verildiğini, delilleri karartma tehlikesi ve kaçma şüphesinin de somut olayda mevcut olmadığını, tutuklama kararının ve bu karara itirazı üzerine verilen tutukluluğun devamına ilişkin kararın gerekçe içermediğini belirterek ölçülü olmayan tedbir nedeniyle kişi hürriyeti ve güvenliği hakkı, maddi ve manevi varlığın korunması ve geliştirilmesi hakkı ile adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür. Öte yandan başvurucu; örgütlenme hürriyeti kapsamında kalan eylemlerinin tutukluluğuna dayanak kılındığını ve tutuklanmasına bağlı olarak genel seçimlerde oy kullanamadığını belirterek bu nedenlerle kişi hürriyeti ve güvenliği hakkıyla bağlantılı olarak örgütlenme hürriyeti ile seçme ve seçilme hakkının da ihlal edildiğini iddia etmiştir.

20. Bakanlık görüşünde, ilgili Anayasa Mahkemesi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarına atıf yapılarak değerlendirmenin bu içtihat doğrultusunda yapılmasının uygun olacağı ifade edilmiştir.

2. Değerlendirme

21. Başvurucunun şikâyetinin özü, tutukluluğunun hukuki olmadığına ilişkindir. Dolayısıyla başvurucunun iddialarının Anayasa'nın 19. maddesinin üçüncü fıkrası bağlamında incelenmesi gerekir.

22. Somut olayda öncelikle başvurucunun tutuklanmasının kanuni dayanağının olup

olmadığının belirlenmesi gerekir. Başvurucu, PKK/KCK silahlı terör örgütünün üyesi olma suçundan 5271 sayılı Kanun'un 100. maddesi uyarınca tutuklanmıştır. Dolayısıyla başvurucu hakkında uygulanan tutuklama tedbirinin kanuni dayanağı bulunmaktadır.

23. Kanuni dayanağı bulunduğu anlaşılan tutuklama tedbirinin meşru bir amacının olup olmadığı ve ölçülülüğü incelenmeden önce tutuklamanın ön koşulu olan suçun işlendiğine dair kuvvetli belirti bulunup bulunmadığının değerlendirilmesi gerekir.

24. Başvurucu hakkında verilen tutuklama kararında ve iddianamede temel olarak HDK'nın PKK/KCK içinde yer aldığı ve başvurucunun da HDK'nın Tekirdağ yapılanmasında faaliyette bulunduğu iddiasına dayanıldığı görülmektedir (bkz. §§ 6, 11).

25. Yargı mercilerinin KCK ve bileşenlerine yönelik tespitleriyle (bkz. § 16) birlikte iddianamede HDK'ya yönelik yer verilen -soyut bir şekilde kanaat ve değerlendirmelerin dile getirilmesi niteliğinde değil aksine belirli olaylarla ilgili gözlem ve bilgilerin aktarılması mahiyetinde olan ve birbirleriyle uyumluluk arz eden- çok sayıda beyan, başvurucunun HDK delegesi olarak isminin geçtiği dokümanlar ile başvurucunun konutunda bulunan dijital materyal içeriği ve başvurucunun yaptığı telefon görüşmelerine ilişkin kayıtlar bir bütün olarak gözetildiğinde belirtilen tüm bu hususların tutuklama tedbirinin uygulanmasında suçun işlendiğine dair kuvvetli belirti olarak kabul edilmesinin temelsiz ve keyfî olduğu söylenemeyecektir (benzer yöndeki değerlendirmeler için bkz. Selçuk Özdemir [GK], B. No: 2016/49158, 26/7/2017, § 75; Metin Evecen [2. B.], B. No: 2017/744, 4/4/2018, §§ 47-52; Recep Uygun [2. B.], B. No: 2016/76351, 12/6/2018, § 43).

26. Diğer taraftan başvurucu hakkında uygulanan ve kuvvetli suç şüphesinin bulunması şeklindeki ön koşulu yerine gelmiş olan tutuklama tedbirinin meşru bir amacının olup olmadığının değerlendirilmesi gerekir.

27. Eldeki olayda başvurucunun tutuklanmasına karar verilirken işlendiği iddia olunan silahlı terör örgütüne üye olma suçunun niteliğine, suça ilişkin olarak kanunda öngörülen yaptırımın ağırlığına ve isnat edilen suçun 5271 sayılı Kanun'un 100. maddesinin (3) numaralı fıkrasında düzenlenen katalog suçlar arasında yer almasına dayanıldığı görülmektedir (bkz. § 6).

28. Dolayısıyla somut olayın yukarıda belirtilen özel koşulları ile Hâkimlik tarafından verilen kararın içeriği birlikte değerlendirildiğinde başvurucu yönünden özellikle -suçun ağırlığına atfen- kaçma şüphesine yönelen tutuklama nedenlerinin olgusal temellerinin olduğu söylenebilir (benzer yöndeki değerlendirme için bkz. Yıldırım Ataş [1. B.], B. No: 2014/4459, 26/10/2016, § 61; Devran Duran [GK], B. No: 2014/10405, 25/5/2017, § 66).

29. Başvurucu hakkındaki tutuklama tedbirinin ölçülü olup olmadığının da belirlenmesi gerekir. Bir tutuklama tedbirinin Anayasa'nın 13. ve 19. maddeleri kapsamında ölçülülüğünün belirlenmesinde somut olayın tüm özellikleri dikkate alınmalıdır (Gülser Yıldırım (2), § 151).

30. Olayda başvurucunun terörle bağlantılı bir suç nedeniyle tutuklanması dikkate alındığında Hâkimliğin isnat edilen suç için öngörülen yaptırımın ağırlığını, işin niteliğini ve önemini de gözönünde tutarak başvurucu hakkında uygulanan tutuklama tedbirinin ölçülü olduğu ve adli kontrol uygulamasının yetersiz kalacağı sonucuna varmasının keyfî ve temelsiz olduğu söylenemez (aynı yöndeki değerlendirmeler için bkz. Süleyman Bağrıyanık ve diğerleri [2. B.], B. No: 2015/9756, 16/11/2016, § 214).

31. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

32. Yukarıda ulaşılan sonuç karşısında başvurucunun tutuklama tedbiri nedeniyle örgütlenme hürriyeti ile seçme ve seçilme hakkının ihlal edildiği iddialarının incelenmesi gerekli görülmemiştir.

B. Soruşturma Dosyasına Erişimin Kısıtlandığına İlişkin İddia

1. Başvurucunun İddiaları

33. Başvurucu; soruşturma dosyasını inceleme talebinin kısıtlama kararı gerekçe gösterilerek kabul edilmediğini, kendisine yönelik suçlamaları ve bunların delillerini öğrenemediğini, bu nedenlerle gereği gibi savunma yapma ve itirazda bulunma imkânından yoksun bırakıldığını belirterek kişi hürriyeti ve güvenliği hakkı ile adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

2. Değerlendirme

34. Anayasa'nın 19. maddesinin sekizinci fıkrası şöyledir:

"Her ne sebeple olursa olsun, hürriyeti kısıtlanan kişi, kısa sürede durumu hakkında karar verilmesini ve bu kısıtlamanın kanuna aykırılığı halinde hemen serbest bırakılmasını sağlamak amacıyla yetkili bir yargı merciine başvurma hakkına sahiptir."

35. Başvurucunun bu bölümdeki iddialarının Anayasa'nın 19. maddesinin sekizinci fıkrası bağlamında incelenmesi gerekir.

36. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan bu bölümdeki iddiaların kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

37. Anayasa'nın 19. maddesinin sekizinci fıkrası uyarınca hürriyeti kısıtlanan kişi, kısa sürede durumu hakkında karar verilmesini ve bu kısıtlamanın kanuna aykırılığı hâlinde hemen serbest bırakılmasını sağlamak amacıyla yetkili bir yargı merciine başvurma hakkına sahiptir. Fıkrada öngörülen bu usulde, adil yargılanma hakkının bütün güvencelerini sağlamak mümkün değil ise de iddia edilen tutmanın koşullarına uygun somut güvencelerin yargısal nitelikli bir kararla sağlanması gerekir (Süleyman Bağrıyanık ve diğerleri, § 250). Tutuklu yargılamalarda, kişinin bir suç işlediğine dair kuvvetli şüphenin devam etmesi, tutukluluk hâlinin devamının hukuka uygunluğu için olmazsa olmaz bir koşul olduğundan tutuklu kişiye kendisine karşı yöneltilen suçlamalara neden olan unsurlara itiraz etme yönünde gerçek bir fırsatın sunulması gerekmektedir. Bu husus kişinin -veya müdafiinin- soruşturma dosyasındaki belgelere erişebilmesini gerektirebilir (Hüda Kaya [GK], B. No: 2023/102251, 25/2/2025, § 94).

38. Ancak tutuklu kişinin soruşturma dosyasındaki bilgi ve belgelere, delillere sınırsız erişim hakkı bulunmamaktadır. Üçüncü kişilerin temel haklarını korumak, kamu menfaatini gözetmek, adli makamların soruşturma yaparken başvurdukları yöntemleri güvence altına almak, şüphelilerin delilleri değiştirmelerini ve soruşturmanın selametine zarar vermelerini engellemek, adli makamların bazı soruşturma yöntemlerini gizli tutmak gibi amaçlarla veya soruşturma dosyasında devletin gizli kalması gereken belgelerinin ya da gizli örgüt yazışmaları gibi bilgilerin olması durumunda soruşturma aşamasında delillere erişim yönünden kısıtlama getirilmesi gerekebilir. Ancak dosyaya erişim hakkına getirilecek

kısıtlama, söz konusu amaçlar ışığında kesinlikle gerekli olmalıdır (Hüda Kaya, § 95).

39. Bu bağlamda soruşturma makamlarınca söz konusu kısıtlamanın öngörülen amaçlar ışığında kesinlikle gerekli olduğunun yeterli bir gerekçeyle ortaya konulması gerekir. Soruşturma dosyasına erişimin kısıtlanmasını gerektiren bir durumun olması hâlinde bile soruşturma dosyasına erişimin kısıtlanmasının savunmaya getirdiği her türlü zorluğun yeterince telafi edilmesi gerekmektedir. Bu kapsamda silahların eşitliği ve çelişmeli yargılama ilkelerine riayet edilmelidir. Silahların eşitliği ve çelişmeli yargılama ilkeleri uyarınca tutuklamaya neden olan ve tutuklamanın hukukiliğinin tartışılması bakımından temel oluşturacak delillerin tutuklu kişi tarafından incelenebilmesi gerekir (Hüda Kaya, § 96).

40. Başsavcılık 5271 sayılı Kanun'un 153. maddesinin (2) numaralı fıkrası uyarınca başvurucu hakkındaki soruşturma dosyasına ilişkin olarak "soruşturmanın amacını tehlikeye düşürebileceği" gerekçesiyle müdafiinin dosya içeriğini incelemesinin ve belgelerden örnek almasının kısıtlanmasına karar verilmesi için başvuruda bulunmuş; bu talep yerinde görülerek kısıtlılık kararı verilmiştir. Başvurucu kısıtlama kararına 29/5/2023 tarihinde itiraz etmiştir.

41. Kısıtlama kararının daha sonra kaldırılıp kaldırılmadığı hususunda herhangi bir belge veya bilgi bulunmamakla birlikte iddianamenin kabul edildiği tarih itibarıyla kısıtlılık, 5271 sayılı Kanun'un 153. maddesinin (4) numaralı fıkrası uyarınca kendiliğinden sona ermiş bulunmaktadır.

42. Eldeki olayda 5271 sayılı Kanun'un 153. maddesinin (2) numaralı fıkrası uyarınca soruşturma dosyasına erişimin kısıtlanmasına karar verilmiştir. Bu hükme göre müdafiinin dosya içeriğini inceleme veya belgelerden örnek alma yetkisi, soruşturmanın amacını tehlikeye düşürebilecek ise Cumhuriyet savcısının istemi üzerine hâkim kararıyla kısıtlanabilir. Dolayısıyla kısıtlama kararı verilebilmesi için soruşturmanın amacının tehlikeye düşme ihtimalinin bulunması gerekir. Bununla birlikte gerek kısıtlama kararında gerekse Başsavcılığın kısıtlama talebinde soruşturmanın amacının tehlikeye düşmesi ihtimalinin nasıl gerçekleştiğine ilişkin bir somutlaştırmada bulunulmamıştır. Başvurucunun belgelere erişiminin, söz konusu ceza soruşturmasının amacını nasıl tehlikeye düşürebileceği açıklanmamıştır. Dolayısıyla geçerli bir gerekçe olmaksızın dosyaya erişim olanağından yoksun bırakılan başvurucunun tutuklanmasını haklı göstermek için ileri sürülen gerekçelere tatmin edici şekilde itiraz etme imkânının bulunmadığı sonucuna varılmıştır (benzer yönde değerlendirme için bkz. Hüda Kaya, § 98).

43. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 19. maddesinin sekizinci fıkrasının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

VI. GİDERİM

44. Başvurucu, ihlalin tespiti ile 20.000 TL maddi ve 200.000 TL manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

45. Başvuruda, soruşturma dosyasına erişimin kısıtlanması nedeniyle Anayasa'nın 19. maddesinin sekizinci fıkrasının ihlal edildiğine karar verilmiştir. İnceleme tarihi itibarıyla soruşturma dosyasına erişimin kısıtlanması hâli sona ermiştir. Dolayısıyla kararın yeniden değerlendirme yapılmak üzere ilgili mahkemeye gönderilmesinde hukuki yarar bulunmadığı sonucuna varılmıştır.

46. Kişi hürriyeti ve güvenliği hakkına yönelik müdahale nedeniyle yalnızca ihlal tespitiyle giderilemeyecek olan manevi zararları karşılığında başvurucuya net 30.000 TL manevi tazminat ödenmesine karar verilmesi gerekir. Öte yandan başvurucunun uğradığını iddia ettiği maddi zarar ile tespit edilen ihlal arasındaki illiyet bağına ve maddi zararın miktarının ne olduğuna ilişkin herhangi bir bilgi ve belge sunmadığı için maddi tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

VII. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. 1. Tutuklamanın hukuki olmaması dolayısıyla kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

2. Soruşturma dosyasına erişimin kısıtlanması nedeniyle kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Soruşturma dosyasına erişimin kısıtlanması nedeniyle Anayasa'nın 19. maddesinin sekizinci fıkrası bağlamında kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Diğer ihlal iddialarının İNCELENMESİNE GEREK OLMADIĞINA,

D. Başvurucuya net 30.000 TL manevi tazminat ÖDENMESİNE, tazminata ilişkin diğer taleplerin REDDİNE,

E. 3.518,70 TL harç ve 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 43.518,70 TL yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

F. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

G. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 23/12/2025 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

OSMAN KUNT

B. No: 2023/61011 | Karar tarihi: 23.12.2025

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2023/61011

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

OSMAN KUNT BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2023/61011)

Karar Tarihi: 23/12/2025

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Yıldız SEFERİNOĞLU Kenan YAŞAR Metin KIRATLI

Raportör : Aydın DEMİREL

Başvurucu : Osman KUNT

Vekili : Av. Bilge ÇİFTÇİ KOLİVAR

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, adli kontrol tedbirine uymama üzerine verilen tutuklama kararının hukuka aykırı olması nedeniyle kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

A. Ceza Davasına İlişkin Süreç

2. Başvurucu, Fetullahçı Terör Örgütü/Paralel Devlet Yapılanması (FETÖ/PDY) içinde mahrem silahlı kuvvetler yapılanmasında faaliyet yürüttüğü iddiasıyla 22/2/2019 tarihinde silahlı terör örgütü üyeliği isnadıyla gözaltına alınmış; sevk edildiği İstanbul 1. Sulh Ceza Hâkimliği tarafından 25/2/2019 tarihinde tutuklanmıştır.

3. Açılan kamu davasında Ankara 24. Ağır Ceza Mahkemesi (Ağır Ceza Mahkemesi) tarafından 19/6/2019 tarihinde başvurucunun savunması alınmış, duruşma sonunda yurt dışına çıkamama şeklindeki adli kontrol uygulanarak başvurucunun tahliyesine karar verilmiştir. Söz konusu duruşmada başvurucunun yanında başvurucunun tayin ettiği müdafi hazır bulunmuş olup zaptın ilgili kısmı şu şekildedir:

"... 3- Sanığın savunmasının alınmış oluşu, delillerin büyük oranda toplanmış olması, sanığın delil karartma şüphesinin bulunmaması, adli kontrol hükümleri uygulanarak yeterli ve etkili

denetim sağlanabileceği ile sanığın tutuklu kaldığı süre göz önüne alınarak sanığın TAHLİYESİNE, sanık bir başka suçtan tutuklu veya hükümlü değil ise derhal serbest bırakılması için Ceza İnfaz Kurumuna müzekkere yazılmasına,

- 5271 sayılı CMK'nın 109/3-a maddesi uyarınca sanık hakkında yurtdışına çıkış yasağı adli kontrol tedbirinin uygulanmasına... [karar verildi.]"

4. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından aynı gün düzenlenen yazıyla başvurucu hakkında adli kontrol tedbirine hükmedilerek tahliye kararı verildiği Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına bildirilmiştir.

5. Yapılan yargılama sonunda 18/11/2020 tarihinde Ağır Ceza Mahkemesi tarafından başvurucunun silahlı terör örgütüne üye olma suçundan mahkûmiyetine karar verilmiştir. Ağır Ceza Mahkemesi ayrıca başvurucu hakkındaki adli kontrol tedbirinin devamına karar vermiştir. Başvurucu ve tayin ettiği müdafiinin hazır olduğu duruşmada verilen adli kontrol tedbirinin devamına ilişkin kararın ilgili kısmı şu şekildedir:

"... 6) Sanık hakkında verilen ceza miktarı göz önüne alınarak 5271 sayılı CMK'nın 109/3-a maddesi uyarınca yurt dışına çıkış yasağı şeklinde adli kontrol tedbirinin DEVAMINA... [karar verildi.]"

6. Mahkûmiyete ilişkin hükme karşı başvurucu vekili tarafından istinaf kanun yoluna başvurulmuştur. Ankara Bölge Adliye Mahkemesi 21. Ceza Dairesi 10/1/2022 tarihinde istinaf talebini esastan reddetmiştir. Kararda adli kontrol tedbirine ilişkin bir değerlendirme bulunmamaktadır.

7. Başvurucu hakkındaki mahkûmiyet kararı bireysel başvuruda bulunulduktan sonra 24/9/2025 tarihinde Yargıtay 3. Ceza Dairesi tarafından onanarak kesinleşmiştir.

B. Adli Kontrol Tedbirinin İhlaline İlişkin Süreç

8. Başvurucu 11/6/2023 tarihinde saat 14.00'te uluslararası sularda seyreden yabancı ülke bayraklı teknede yasa dışı yollarla yurt dışına çıkmaya çalışan altı FETÖ/PDY şüphelisiyle birlikte yakalanmıştır. Cumhuriyet savcısı görüşme tutanağına göre başvurucunun üzerinde Türk lirası ve avro cinsi para dışında kimlik belgesi, sürücü belgesi ve cep telefonu gibi eşyalar ele geçirilmiştir.

9. İzmir Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından şüpheli hakkında 13/6/2023 tarihinde saat 14.00'e kadar gözaltı kararı verildiği hususu Ağır Ceza Mahkemesine bildirilmiştir.

10. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından 12/6/2023 tarihinde yapılan duruşmada başvurucunun tutuklanmasına karar verilmiştir. Kararın ilgili kısmı şu şekildedir:

"...

Sanığın üzerine atılı silahlı terör örgütüne üye olma suçunun vasıf ve mahiyeti, atılı suçu işlediğine ilişkin mahkememiz kararındaki gerekçelere göre, atılı suçun 5271 sayılı CMK.'nun 100/3 maddesinde düzenlenen katalog suçlardan olması, sanığa atfedilen suç için öngörülen ceza miktarına göre kaçma şüphesinin kuvvetle muhtemel olması, sanığın hakkında mahkûmiyet hükmü verildikten sonra 11/06/2023 tarihinde hakkında FETÖ/PDY silahlı terör örgütüne üye olma suçundan soruşturma ya da kovuşturma bulunan şahıslar ile birlikte İzmir İli Urla İlçesi Teke Burnu 10 mil güneyinde uluslararası sularda Polonya bayraklı Gezgin isimli tekne ile yurt dışına kaçmaya çalışırken yakalanması ve bu şekilde sanığın hakkında uygulanan adli kontrol tedbirlerine aykırı hareket etmesi göz önüne

alınarak sanığın silahlı terör örgütüne üye olma (5237 sayılı TCK 314/2) suçundan 5271 sayılı CMK.'nun 100, 112/1 maddeleri gereğince TUTUKLANMASINA... [karar verildi.]"

11. Başvurucunun tutuklamanın hukuki olmadığına yönelik itirazı 22/6/2023 tarihinde kesin olarak reddedilmiştir.

12. Başvurucu, tutukluluğa itirazın reddine ilişkin nihai kararı 26/6/2023 tarihinde öğrendikten sonra 6/7/2023 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

13. Başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

A. Tutuklamanın Hukuki Olmadığına İlişkin İddia

14. Başvurucu; hakkındaki yurt dışına çıkamama adli kontrol tedbirini ihlal etmediğini, uluslararası sularda yakalanmadığını, buna rağmen şartları oluşmaksızın tutuklama kararı verildiğini, adli kontrol tedbirine uymaması nedeniyle tutuklanmasının hukuki olmadığını belirterek kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

15. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde; başvuru konusu olayda, yurt dışına çıkamamak şeklinde hükmedilen adli kontrol tedbirine uymadığı ve yurt dışına çıkmak isterken yakalandığı gerekçesiyle başvurucu hakkında tutuklama kararı verildiği, adli kontrol hükümlerini isteyerek yerine getirmeyen şüpheli veya sanık hakkında hükmedilebilecek hapis cezasının süresi ne olursa olsun yetkili yargı merciinin hemen tutuklama kararı verebileceği belirtilmiştir. Ayrıca yapılacak incelemede Anayasa ve mevzuat hükümleri ile Anayasa Mahkemesi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararları doğrultusunda somut olayın kendine özgü koşullarının gözönüne alınması gerektiği bildirilmiştir. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı beyanda bulunmamıştır.

16. Anayasa Mahkemesi tutuklamaya konu davanın kesinleşmiş olması hâlinde başvurucuların tutuklamanın hukuka aykırı olduğu iddiasına yönelik olarak 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 141. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a) bendi kapsamında tazminat davası açabileceğini belirtmiş ve anılan iddiayı başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle kabul edilemez bulmuştur (Reşat Ertan [1. B.], B. No: 2013/5700, 15/4/2015, § 26; Ömer Köse [2. B.], B. No: 2014/12036, 16/11/2016, § 34; Eyyüp Güneş [GK], B. No: 2017/28308, 21/10/2021, § 88; Murat Ağırel ve diğerleri [GK], B. No: 2020/11655, 7/4/2022, §§ 23-26; Metin İyidil (2) [GK], B. No: 2020/3067, 12/12/2024, § 32). Başvuruya konu tutuklama, adli kontrol tedbirine uyulmaması gerekçe gösterilerek 5271 sayılı Kanun'un 112. maddesi kapsamında gerçekleştirilmiştir. Bu tutuklama suç isnadına bağlı bir tutma değil bir mahkeme kararının gereği olarak tutma niteliğindedir. 5271 sayılı Kanun'un 100. ve devamı maddelerinde düzenlenen suç isnadına bağlı tutuklamadan niteliği itibarıyla farklı olsa da 5271 sayılı Kanun'da bu tutma hâli yine de "tutuklama" kelimesiyle ifade edilmiştir. 5271 sayılı Kanun'da "tutuklama" kelimesinin sadece suç isnadına bağlı tutuklama için kullanıldığına ilişkin bir hüküm bulunmamaktadır. Bu nedenle bir suç soruşturması veya kovuşturması sırasında verilen bu tutuklamanın 5271 sayılı Kanun'un 141. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a) bendi kapsamında tazminat talebine konu edilebileceği açıktır. Başvuruda 24/9/2025 tarihinde kesinleşmiş bir mahkûmiyet hükmü bulunduğundan başvurucunun mezkûr iddiaları yönünden 5271 sayılı Kanun'un 141. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a) bendinde düzenlenen tazminat yolunu tükettikten sonra bireysel başvuru yapabileceği anlaşılmıştır (benzer yönde bkz. Semih Aydın [GK], B.

No: 2023/104438, 23/1/2025, § 35; M.Ş. [GK], B. No: 2023/97960, 16/12/2025, § 31).

17. Açıklanan gerekçelerle tutuklamanın hukuki olmaması dolayısıyla kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

B. Diğer İhlal İddiaları

18. Başvurucunun makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddiasının Veysi Ado ([GK], B. No: 2022/100837, 27/4/2023) ve Ahmet Kartalkuş ([2. B.], B. No: 2019/39635, 19/3/2024, §§ 25-42) kararları doğrultusunda başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle, aynı durumdaki diğer şüphelilerin aksine tutuklanmasına karar verilmesi nedeniyle eşitlik ilkesinin ihlal edildiği iddiasının Mesut Gerez ([2. B.], B. No: 2014/3998, 21/6/2017, §§ 12-16) kararı doğrultusunda açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir. Ayrıca mahkûmiyet kararının kesinleşmesi sonrasında adil yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin şikâyetlerinin 2025/58552 numaralı başvuru ile de ileri sürüldüğü anlaşıldığından anılan ihlal iddialarının Mehmet Satıcıoğlu (2) ([1. B.], B. No: 2014/11339, 14/11/2018) kararı doğrultusunda mükerrer başvuru olması nedeniyle reddine karar verilmesi gerekir.

III. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. 1. Tutuklamanın hukuki olmaması dolayısıyla kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

2. Diğer ihlal iddialarının kabul edilebilirlik kriterlerini karşılamaması nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

B. Yargılama giderlerinin başvurucu üzerinde BIRAKILMASINA 23/12/2025 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

AYŞE YOLKESEN

B. No: 2023/62916 | Karar tarihi: 23.12.2025

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2023/62916

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

AYŞE YOLKESEN BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2023/62916)

Karar Tarihi: 23/12/2025

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Yıldız SEFERİNOĞLU Kenan YAŞAR Metin KIRATLI

Raportör : Muzaffer KORKMAZ

Başvurucu : Ayşe YOLKESEN

Vekili : Av. İhsan ARTUÇ

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, tutuklama tedbirinin hukuki olmaması ve soruşturma dosyasına erişimin kısıtlanması nedeniyle kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 3/7/2023 tarihinde yapılmıştır. Komisyon, başvurucunun adli yardım talebinin kabulüne, başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

3. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmiştir. Bakanlık, görüşünü bildirmiştir. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı beyanda bulunmamıştır.

III. OLAY VE OLGULAR

4. Başvuru formu ile eklerinde ifade edildiği şekliyle ve Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi (UYAP) aracılığıyla erişilen bilgi ve belgeler çerçevesinde ilgili olaylar özetle şöyledir:

5. Tekirdağ Cumhuriyet Başsavcılığı (Başsavcılık) Tekirdağ'da PKK/KCK terör örgütünün

hiyerarşik yapılanması içinde faaliyet gösteren kişilerin tespitine yönelik bir soruşturma başlatmıştır. Başvurucu, anılan soruşturma kapsamında 22/5/2023 tarihinde gözaltına alınmıştır. Başvurucu ifadesinde örgütle herhangi bir iltisakının bulunmadığını ileri sürmüştür.

6. Başsavcılık, başvurucuyu silahlı terör örgütüne üye olma suçundan tutuklanması istemiyle Tekirdağ 2. Sulh Ceza Hâkimliğine (Hâkimlik) sevk etmiştir. Hâkimlik tarafından başvurucunun silahlı terör örgütüne üye olma suçundan tutuklanmasına karar verilmiştir. Kararda, başvurucunun üzerine atılı suçu işlediğine dair kuvvetli suç şüphesini gösteren somut delillerin bulunduğu belirtilerek silahlı terör örgütüne üye olma suçunun niteliği, suça ilişkin olarak kanunda öngörülen yaptırımın ağırlığı ve suçun 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 100. maddesinin (3) numaralı fıkrasında düzenlenen katalog suçlar arasında sayılması hususlarına bağlı olarak adli kontrol tedbirinin yetersiz kalacağı ifade edilmiştir.

7. Başvurucunun söz konusu karara itirazı Tekirdağ 7. Asliye Ceza Mahkemesi tarafından 2/6/2023 tarihinde kesin olarak reddedilmiştir. Bu karar başvurucuya aynı tarihte tebliğ edilmiştir.

8. Diğer yandan Başsavcılık 5271 sayılı Kanun'un 153. maddesinin (2) numaralı fıkrasına istinaden başvurucu hakkındaki soruşturma dosyasına ilişkin olarak "soruşturmanın amacını tehlikeye düşürebileceği" gerekçesiyle müdafiinin dosya içeriğini incelemesinin ve belgelerden örnek almasının kısıtlanmasına karar verilmesi için başvuruda bulunmuş, sürecin sonunda bu talep Tekirdağ 1. Sulh Ceza Hâkimliğince yerinde görülerek 26/8/2022 tarihinde kısıtlılık kararı verilmiştir. Kararda tarafların veya müdafilerinin dosyayı incelemesi yahut örnek belge almasının soruşturmanın amacını tehlikeye düşürebileceği ifade edilmiştir.

9. Başvurucu, gözaltına alınmasıyla kısıtlama kararından haberdar olduğunu ifade ederek bu karara 29/5/2023 tarihinde itiraz ettiğini ancak itirazı hakkında karar verilmediğini belirtmiştir. UYAP üzerinden yapılan incelemede başvurucunun mezkûr itirazının Hâkimliğin 30/5/2023 tarihli kararıyla reddedildiği görülmekle birlikte ret kararının başvurucuya tebliğ edildiğine dair bir belge tespit edilememiştir.

10. Başsavcılık 27/7/2023 tarihli iddianame ile silahlı terör örgütüne üye olma suçundan cezalandırılması istemiyle başvurucu hakkında aynı yer ağır ceza mahkemesinde kamu davası açmıştır.

11. İddianamede ilk olarak Halkların Demokratik Kongresi (HDK) yapılanmasının PKK/KCK'yla iltisaklı olduğu belirtilerek buna yönelik olgulara yer verilmiştir. Bu anlatımlardan sonra ise başvurucunun Tekirdağ ilinde HDK'ya bağlı olarak faaliyette bulunduğu ileri sürülmüştür. İddianamede suçlamalara esas alınan temel olgular özetle şöyledir:

i. Başsavcılık, HDK'nın örgüt lideri Abdullah Öcalan'ın talimatıyla 2011 yılında kurulduğunu, resmî dernek statüsü olmayan bu yapının KCK sözleşmesinde öngörüldüğü şekilde teşekkül ettirildiğini iddia etmiştir. Bu kapsamda farklı ceza soruşturmalarında elde edilen örgütsel dokümanlara yer verilmiştir. Başsavcılık "bask.perspektif" başlıklı dokümanda HDK'nın Abdullah Öcalan'ın talimatıyla kurulduğunun ve bu projenin başarısı için örgüt unsurlarınca desteklenmesi gerektiğinin ifade edildiğini vurgulamıştır. Başsavcılık yine ele geçirilen -26/1/2012 tarihli örgüt mensuplarına gönderilen- "Meclis Talimatı" başlıklı dokümanda da

HDK'nın yeterli gelişmeyi gösteremediği ve bu nedenle desteğin artırılmasının şart olduğunun belirtildiğini söylemiştir.

ii. Başsavcılık HDK'nın internet sitesinde Demokratik Toplum Kongresinin (DTK) bileşeni olarak gösterildiğini, DTK'nın genel merkezinde bir başka soruşturma kapsamında yapılan aramada ele geçirilen dokümanlarda da bu yapılanmanın HDK bileşeni olarak kabul edildiğinin görüldüğünü belirtmiş ve DTK'nın terör örgütü olarak değerlendirildiği mahkeme kararlarına atıf yapmıştır.

iii. Başsavcılık HDK çağrısıyla düzenlenen bazı açık hava toplantılarına da değinerek bu toplantılarda örgütün amaçları doğrultusunda propaganda yapıldığını vurgulamıştır. Buna göre örneğin 2015 yılı içinde farklı tarihlerde düzenlenen toplantılarda bazı illerde gerçekleştirilen yoğun terör eylemlerinin güvenlik güçlerince bastırılmasının katılımcılar tarafından eleştirilerek öz yönetim çağrıları yapıldığı ifade edilmiştir. Bunun yanı sıra Başsavcılık, HDK tarafından 8/2/2020 tarihinde "Genel Meclis Toplantısı Sonuç Bildirgesi" başlıklı bir dokümanın paylaşıldığını ve bu belgede PKK/KCK'nın Suriye yapılanmasının amaçları doğrultusunda propaganda yapıldığını belirtmiştir.

iv. Başsavcılık HDK yapılanmasının PKK/KCK'yla iltisaklı olduğu iddiasına ilişkin olarak çok sayıda tanık beyanı ile başka soruşturmalarda alınan şüpheli ifadelerine dayanmıştır. Bu beyanlardan bazılarının ilgili kısmı şöyledir:

- S15D28 kod ismi verilen gizli tanık:

"Halkların Demokratik Kongresi olarak bildiğim Abdullah Öcalan'ın avukatına vermiş olduğu talimatlar ile öğrenmiş olduğumuz oluşumdur. HDK içersinde Mahalle Meclisleri önemlidir. Mahalle Meclisleri aracılığı ile folklor kültür sanat şölen yapmak suretiyle örgütlenirler. Kültür sanat faaliyetleri ile HDK mahalle meclislerine gelen şahıslara HDP ilçe binalarında Abdullah Öcalana ait kitaplar dergiler okutulur bu şekilde eğitim verilen şahıslar her ilçede bulunan KCK gençlik yapılanması, kadın yapılanmasına gönderilip HDP binalarında Abdullah Öcalan'a ait sinevizyonlar gösterilip Suriye de iken yapmış olduğu konuşmalar dinletilir. Bu tür toplantılara katıldığım için biliyorum. Ayrıca gençlere molotof nasıl yapılır polise nasıl saldırılır akrep isimli polis araçlarına molotof nasıl atılır öğretiliyor. Gençlik, kadın yapılanmalarında eğitim aldıktan sonra güvenli evlere gönderilip bu evlerde Kandil'den haber gelinceye kadar 1 hafta 10 gün bekletiyorlar. HDK'nın Mahalle Meclisleri aracılığı ile kazandırılan bu şahıslar Şanlıurfa, Diyarbakır, Mardin'deki PKK'ya gönül veren evlere gönderiliyorlar. O evlerden örgütün dağ kadrosundan olan şahıslar tarafından alınıp Suriye'ye götürülüyorlar. Suriye'ye götürülen bu şahıslar askeri eğitim verildikten sonra bir bölümü Suriye'de YPG'nin elinde kalıyor bir bölümü ise Kandil'e götürülüyor. Şervan Gerilla eğitimine tabi tutuluyorlar.

...

HDK içerisinde özellikle ..... isimle bunun yanında Tekirdağ dışında olup Trakya'da Edirne ve Kırklareli'nden geldiğini hatırladığım ..... isimli şahısların HDK toplantılarına katıldığını biliyorum. Trakya HDK meclisinden geldiklerini söylüyorlardı. HDK toplantılarına bakıldığında sanki sivil toplum örgütü, parti faaliyetiymiş gibi davranırlar ancak içerdeki toplantılarda sinevizyon ve slayt gösterilerinde Abdullah Öcalan önderlik temalı slaytlar gösterilir. Beritan isimli örgüt mensubunun hayatı gösterilerek bununla alakalı eğitimler verilir. HDK eğitimlerinde PKK ideolojisi, Mahir Çayan, Deniz Gezmiş vb kişilerin hayatları, mücadeleleri anlatılır. Kadına yönelik örgüt içindeki kadınlara yönelik eğitimler verilir,

demokratik özerklik, özerk yönetim, hapishanelerdeki tecrit, Abdullah Öcalan'a özgürlük adı altında cezaevindeki açlık grevinin avukatlar yoluyla talimat verme gibi bir çok konuda bilgi verilirdi. Bu eğitimleri dağdan gelen örgüt mensupları verirdi. 2-2,5 saat süren toplantıların ardından eğitim verildikten sonra örgüt mensupları Yurtsever ailelerin evinde kalıp görevi varsa başka illere gider yoksa genellikle Suriye'ye geri dönerler. HDK kendi içinde Konfederal kürdistanın kongresi olarak tanımlanır. Bir çok bileşeni vardır. Demokratik özerklik planıyla halkların kendi kendini yönetme yani Suriyedeki oluşum gibi valinin olmadığı belediye başkanının o kenti yönettiği sistemi kabul eden demokratik özerk kürdistanı kurma projesini tüm Türkiye alanına benimsetme hareketi şeklinde söyleyebilirim."

- İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığınca yürütülmekte olan bir soruşturma kapsamında PKK/KCK terör örgütü içinde faaliyet göstermekteyken 18/1/2022 tarihinde teslim olan şüpheli H.İ.:

"…Halkların Demokratik Kongresi (HDK) bünyesinde yasal üyeliğim olmadan çalışmalarda bulundum.

...Terör örgütü ile irtibat ve ilişki içerisinde olan HDK ile olan temaslarım ve bunların organizesindeki gençlik yapılanmasında faaliyet göstermem, örgüt yanlısı şahıslar ile örgütle bağlantılı siyasi oluşumların yaptığı propagandalar ve Kürt kimliğimi, kürt milliyetçiliğimi ön planda tutup örgütün ideolojisini ve faaliyetlerini meşru görmem sonrasında terör örgütüne katılmaya karar verdim.

...

Ben aktif olarak çalıştığım için hem DTP, BDP hem HDK içerisinde Gaziosmanpaşa bölgesinden sorumlu ve örgütsel faaliyetlerde bulunan, görsem teşhis edebileceğim HDK bünyesinde görevli adını ... olarak bildiğim şahıslardan aylık toplam 7.000 TL para alıyordum.

...

Kocaeli il merkezi, Gebze, Tekirdağ, Bursa, Giresun, Trabzon, Antalya, Kahramanmaraş, Artvin, Ordu, Samsun, Sivas, Muğla, Mersin ve Adana illerindeki il-ilçe DTP, HDP ve HDK teşkilatlarına otobüs veya ticari taksi ile gider, burada terör örgütü adına faaliyet yürüten gençlikte ya da söz konusu partilerin il ve ilçe yönetimlerindeki yetkili şahıslarla görüşüyorduk. Bu şahısların isimlerini hatırlamıyorum. Örgütün/partinin çalışma yöntemlerini izah eder, eksiklikleri varsa düzeltmeleri konusunda önerilerde bulunur, eğitici anlamında seminer/sempozyumlara katılarak, Diyarbakır parti yönetimince tarafımıza gönderilen CD'lerden anlatımlarda bulunurduk. Eğitimin konusu genellikle HDP'nin yönetim şekli projesi altında eğitim veriliyormuş gibi gösterilip özünde PKK/KCK terör örgütünün Kürdistan projesi ve ideolojisi hakkındaki bilgilendirmeleri kapsıyordu.

...

2016 yılında KCK yönetimi tarafından gelen talimat sonrası HDK Bursa sorumlusu ve ilişki yaşadığı kendisi de partili olan bir kadın hakkında örgüt adına mahkeme kurmak ve yargılama yapmak maksadıyla Bursa iline gittik. Bursa HDP il yönetiminden ismini hatırlamadığım bir şahsın temin ettiği bir evde sorgulama yaptık, HDK Bursa sorumlusu benim tarafımdan, ilişki yaşadığı kadın ise ……. tarafından sorgulandı. Sorgu sonucunda her iki şahsı da bulundukları görevlerden aldık. HDK Bursa sorumlusunun daha sonra

İstanbul'a gönderildiğini duydum. Akıbeti hakkında bilgim yoktur. HDK Bursa sorumlusunun yerine bir süre ben görevde bulundum.

...

HDK ise örgütün sivil alan yapılanmasıdır. Aynı şekilde HDK İstanbul sorumlusunun (Diyarbakırlı, ismini hatırlamıyorum) ve HDP'nin o dönemdeki İstanbul il başkanın da (Kadın, ismini hatırlamıyorum) terör örgütünden aldığı talimatlar doğrultusunda hareket ettiklerini biliyorum, tam olarak kim/kimlerden talimat aldıklarını bilmiyorum.

...

Terör örgütünün üst yönetiminden gelen talimatlar sonucunda HDK sorumlusu, örgütün Marmara sorumlusu, örgütün il sorumlusu ve HDP il sorumluları toplanır, gelen talimatlar bu şahıslar tarafından değerlendirilerek alt birimlere iletilir, alt birimler de sivil itaatsizlik türünde eylemleri gerçekleştirir. Ancak terör örgütü adına kırsal alandan veya farklı illerden eylem yapmak maksadıyla daha önceki yıllarda gelen örgüt mensuplarının kimseyle temas kurmadıkları, genelde bir kadın bir erkek örgüt mensubunun sevgili veya karı-koca görünümünde güvenli ev olarak tabir edilen hücre evlerinde kaldıkları, söz konusu güvenli evlerin temininin örgütün talimatıyla HDK sorumlularının öncülüğünde örgütün il veya bölge sorumlu düzeyindeki şahısların kontrolünde temin edildiği, örgüt mensuplarının deşifre olmalarını engellemek maksadıyla belli periyotlarla yedek güvenli evlere nakledildiklerini duydum. Güncel olarak aynı şekilde şehir merkezlerine gönderilen örgüt mensuplarının üniversite öğrencisi veya üniversite öğrenimini tamamlamak üzere olan ve adli sicil kaydı temiz olan şahıslardan seçildiğini biliyorum. Şehir merkezlerinde örgütün finansı HDP ve HDK tarafından karşılanır. Bunlar da vergi adı altında iş adamlarından veya maddi durumları iyi olan şahıslardan para toplamaktadırlar. Doğu illerinde ise genellikle aynı yöntemler izlense de çoğunluğunun kaçakçılık ve uyuşturucu madde ticaretinden elde edildiğini biliyorum. Örgütün yasal alan görünümlü çalışmalarını TJA, HDP ve HDK yürütür. HDK'nın görevi; Kandilden birebir HDP'ye yaptırmak istenen proje süzgeçten geçirilerek analiz edilir, daha sonra da HDP il teşkilatlarına uygulaması için gönderilmesini sağlamaktır. TJA'da aynı şekilde örgütün yasal alan görünümlü kadın yapılanmasıdır. Örgüt adına eylemler öncesi kadınların örgütlenmesinden sorumludur."

- Diyarbakır Cumhuriyet Başsavcılığınca yürütülmekte olan bir soruşturma kapsamında ifadesi alınan şüpheli S.G.:

"...Örgüt yöneticilerinin talimatları doğrultusunda oluşturulan yapılar içerisinde yer alan DTK'nın misyonunun tamamladığı düşünüldüğünden HDK adı altında yeni bir yapılanmaya gidildi. DTK'nın etkisiz kaldığı ve özellikle güneydoğu bölgesinde sınırlı kaldığı düşüncesi örgüt içerisinde hakim olduğundan alternatif bir yapı olarak HDK kuruldu.

...

Devletin kendi eliyle verdiği bir takım imtiyazlar veya haklar örgüt içerisinde bulunan ve siyaset yapmakla hükümlü olan DTK, HDK, KENT MECLİSLERİ veya siyasi partiler aracılığıyla örgütsel faaliyetler neticesinde elde edilmiş gibi gösterilmektedir.

...

Örgüt yöneticileri bunun farkında oldukları için daha önce bahsettiğim HDK isimli yapıyı hayata geçirerek davalarını tüm Türkiye alanına yayma gayreti içerisindedirler."

- Diyarbakır Cumhuriyet Başsavcılığınca yürütülmekte olan bir soruşturma kapsamında Firar kod ismi verilen tanık:

"KCK Kurumlar koordinasyonu yapılanması örgüte taban oluşturulması, güç sağlanması amacıyla legal görünümlü faaliyetlerin bağlı bulunduğu koordinasyondur. Bu koordinasyon sayesinde legal olarak faaliyet yürüttüğü imajı verilen DTK, Tuhad-fed, Medya Der, Rojava Derneği gibi yapıları örgütün üst yöneticileri ve talimatları doğrultusunda yönlendiren koordinasyondur. Bu yapılanmalar ile maddi manevi bütünlük sağlanmak DTK gibi oluşumla legal kuruluş imajı verilerek örgüt fikir sistemini benimsemiş, sözde meclis oluşturularak terör örgütüne sözde meclis oluşturarak TBMM'ye alternatif yapı oluşturulması amaçlanmaktadır. DTK; kendi içerisinde delegasyonu, başkanlık divanı ve komisyonları ile parlamento benzeri yapı oluşturan karar mekanizması bulunan çatı yapılanmadır. Diyarbakır ili ve çevre illerde dernek ve STK'lar aracılığı ile örgütün üst yönetimi tarafından gelen illegal talimatları meşru zemin kazandırmayı amaçlar. PKK/KCK terör örgütünün doğu ve güneydoğu illerini kapsayan meclisi konumundadır. Doğu illerinde DTK'nın yürüttüğü görevleri batı illerinde sol düşünceye sahip örgüt mensuplarının da terör örgütü menfaatleri doğrultusunda kullanılarak aynı amaçların HDK (Halkların Demokratik Kongresi) ile gerçekleştirilmesi amaçlanmaktadır. Bu yapılar terör örgütü elebaşısının bizzat talimatları ile hayata geçirilmiştir."

şeklinde beyanlarda bulunmuşlardır.

v. Başsavcılık, başvurucunun HDK yapılanmasında yer aldığı iddiasına ilişkin olarak şüpheliler E.F. ve G.G.nin doğrudan başvurucuyla ilgili beyanlarına da dayanmıştır.

- E.F.nin beyanının ilgili kısmı şöyledir:

"... HDK içerisinde aktif olarak görev alıyordu. Ankara ve İstanbul illerindeki HDK toplantılarına katılırdı. Tekirdağ ilinde gerçekleştirilen PKK terör örgütü lehine olan basın açıklamalarını organize eden şahıslardandır... HDK toplantılarına katılan şahıslar arasında bu şahıs da vardı. Bu HDK toplantılarında Abdullah ÖCALAN'ın kitapları okutulurdu."

- G.G.nin beyanının ilgili kısmı ise şöyledir:

"... HDK Tekirdağ Meclisi ile HDK Trakya Meclisi konusunda faaliyet yürütenlerden Ayşe AKINCI ve A.İ.Y. yi tanıyorum..."

vi. Başsavcılık, soruşturma kapsamında İstanbul'da bulunan HDK Genel Merkezinde yapılan aramada "toplam delege_hdk" başlıklı belge ve eklerinin ele geçirildiğini, anılan belgelerde başvurucunun delege olarak isminin bulunduğunu ifade etmiştir.

vii. Başsavcılık, soruşturmadaki şüphelilerin çok sayıda dernekte kurucu ve üye sıfatları taşıdığını belirterek bu derneklerin HDK'nın amaçları doğrultusunda kurulduğunu iddia etmiştir.

- Başsavcılık bu kapsamda derneklerin HDK ile iltisakına ilişkin tanık beyanına da yer vermiştir. Buna göre başka bir soruşturma kapsamında şüpheli C.D. "Tekirdağ'da oluşturmak istenen HDK çalışması idi. Biz bu Demokrasi Konferansı Tekirdağ grubu olarak zoom üzerinden birkaç defa toplantı yaptık. Bu platform partiler üstü olan bir yerdir. Yani HDK'dır. Güç birliği yapılması gerektiğini belirten söylemleri vardır. Bunlar kendilerini partiler üstü görüyorlar. Yine bununla ilgili ... 2021in kışında toplantı yaptık. Toplantıya HDP il başkanı olarak katıldım. Bu toplantıda sol partilerin temsilcileri ile çeşitli gruplar katıldı, bu grupta yer alan Ayşe Yolkesen, M.A., F.G. (soruşturmadaki diğer şüpheliler) gibi

yaklaşık 50 kişilik bir grup vardı. Bu belirtilen toplantıya Ergene İnsiyatifi, Çorlu Kadın Platformu vb. kurumlar katıldı... Bunlardan yakın tanıdıklarımdan Ayşe Yolkesen ergene insiyatifinin başkanıdır." şeklinde beyanda bulunmuştur.

- Başsavcılık, şüpheli C.D.nin başvurucunun başkanı olduğunu iddia ettiği Ergene Sosyal Kültürel ve Ekolojik İnisiyatif Derneğinin de KCK sözleşmesindeki düzenleme kapsamında kurulduğunu ileri sürmüştür. Bu hususa yönelik değerlendirmesi şu şekildedir:

"PKK/KCK terör örgütünün dernekler ve sivil toplum kuruluşlarıyla ulaşmak istediği hedef Abdullah ÖCALAN tarafından yazılan KCK Sözleşmesinin başlangıç bölümünde; "...Koma Civaken sistemi bütün toplulukların örgütlenip kendilerini ifade edebilecekleri bir örgütlenmedir. Tabi ki bu sivil dernek ve kurumlar ihtiyaç duyulan her alanda kurulur." şeklinde ifade edilmiş olup KCK Sözleşmesinde dernek faaliyetleri için "İhtiyaçlara göre her alanda kurulabilir, ...Kurulacak derneklerin demokratik toplum Konfederalizmine karşı yıkıcı olmaması aranır..." şeklinde tanımlandığı anlaşılmaktadır. Yine bunun yanında KCK Sözleşmesinin bir çok maddesinde "...Ekolojik bilinç, demokratik ekolojik toplumu kurma, demokratik ekolojik toplumu yaratma..." şeklinde ekolojiyle alakalı birçok düzenleyici maddelerin bulunduğu anlaşılmıştır."

viii. Başsavcılık, HDK'yla bağlantılı organizasyonlar tarafından 2015-2022 yılları arasında Çorlu ilçesinde düzenlenen dokuz gösteriye başvurucunun da katıldığını ve bu gösterilerde PKK/KCK propagandası yapıldığını vurgulamıştır.

12. Başvurucu, yurt dışına çıkış yasağı şeklinde adli kontrol tedbiri altına alınmak suretiyle 28/7/2023 tarihinde verilen kararla tahliye edilmiştir.

13. Tekirdağ 2. Ağır Ceza Mahkemesi (Mahkeme) iddianamenin kabulüne karar vermiş ve kovuşturma aşaması başlamıştır.

14. Yargılamanın sonucunda 14/5/2025 tarihinde başvurucu hakkında delil yetersizliği gerekçesiyle beraat kararı verilmiştir.

15. Başsavcılık, hükme karşı istinaf kanun yoluna başvurmuş olup bireysel başvurunun incelenme tarihi itibarıyla yargılama istinaf aşamasında derdesttir.

IV. İLGİLİ HUKUK

16. (Kapatılan) Yargıtay 16. Ceza Dairesinin 20/1/2020 tarihli ve E.2019/5611, K.2020/1360 sayılı kararının ilgili kısmı şöyledir:

"...16-22 Mayıs 2007 tarihleri arasında gerçekleştirilen PKK/KONGRE-GEL terör örgütünün 5. Genel Kurulunun sonuç bildirisinde ilan edilen KCK'nın, silahlı terör örgütünün elebaşısı Abdullah Öcalan'ın örgütün amacı doğrultusunda tabana yayılmasını sağlamak amacıyla ortaya koyduğu "Kent Meclisleri, Demokratik Siyaset Akademisi, Demokratik Toplum Kongresi ve Kooperatifler Hareketi" şeklindeki dört ayaklı bir paradigmadan oluştuğu, bu paradigmanın üçüncü ayağı olan Demokratik Toplum Kongresinin, sözde kurucu meclis işlevi gören bir yapılanma olduğu ve Kuzey Kürdistan Parlamentosu/Meclisi olarak nitelendirildiği, terör örgütünün hedefi olan demokratik özerklik stratejisini hayata geçirmek için örgüt elebaşısının talimatları doğrultusunda kurulduğu, KCK/TM parlamento yapısını oluşturan sözde yasama organı olduğu, genel kurul, daimi meclis, başkanlık divanı, yürütme kurulu ve komisyonlar gibi organlarının bulunduğu, çalışma usulüne ilişkin sözde iç tüzüğünün olduğu, demokratik özerkliği gerçekleştirmek amacıyla siyasi parti, dernek, sendika ve sivil toplum kuruluşlarını örgütleyerek konferans ve çalıştaylar düzenlediği,

örgütlenme yapısı itibarıyla KCK ile özdeşlik gösterdiği, bileşenlerinin KCK yapılanması içinde yer alan sözde kent meclisleri, ilçe meclisleri, mahalle meclisleri ve köy komünlerinin olduğu, delege ve üyelerinin anılan bu sözde meclis üyeleri ile bazı milletvekilleri, belediye başkanları ve belediye meclis üyeleri olduğu, yaptığı kongre ve konferanslar sonucunda 14 Temmuz 2011 tarihinde demokratik özerklik ilan edildiği ve 27 Aralık 2015 tarihinde demokratik özerk bölgelerin oluşturulmasının istendiği ve ayrıca öz yönetim ilanlarına sahip çıkıldığı..."

17. Diğer ilgili ulusal ve uluslararası hukuk için bkz. Gülser Yıldırım (2) [GK], B. No: 2016/40170, 16/11/2017, §§ 64-89; Ayhan Bilgen [GK], B. No: 2017/5974, 21/12/2017, §§ 48-62.

V. İNCELEME VE GEREKÇE

18. Anayasa Mahkemesinin 23/12/2025 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Tutuklamanın Hukuki Olmadığına İlişkin İddia

1. Başvurucunun İddiaları ve Bakanlık Görüşü

19. Başvurucu; suç şüphesi ve bunu haklı kılan deliller olmamasına rağmen hakkında tutuklama kararı verildiğini, delilleri karartma tehlikesi ve kaçma şüphesinin de somut olayda mevcut olmadığını, tutuklama kararının ve bu karara itirazı üzerine verilen tutukluluğun devamına ilişkin kararın gerekçe içermediğini belirterek ölçülü olmayan tedbir nedeniyle kişi hürriyeti ve güvenliği hakkı, maddi ve manevi varlığın korunması ve geliştirilmesi hakkı ile adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür. Öte yandan başvurucu; örgütlenme hürriyeti kapsamında kalan eylemlerinin tutukluluğuna dayanak kılındığını ve tutuklanmasına bağlı olarak genel seçimlerde oy kullanamadığını belirterek bu nedenlerle kişi hürriyeti ve güvenliği hakkıyla bağlantılı olarak örgütlenme hürriyeti ile seçme ve seçilme hakkının da ihlal edildiğini iddia etmiştir.

20. Bakanlık görüşünde, ilgili Anayasa Mahkemesi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarına atıf yapılarak değerlendirmenin bu içtihat doğrultusunda yapılmasının uygun olacağı ifade edilmiştir.

2. Değerlendirme

21. Başvurucunun şikâyetinin özü, tutukluluğunun hukuki olmadığına ilişkindir. Dolayısıyla başvurucunun iddialarının Anayasa'nın 19. maddesinin üçüncü fıkrası bağlamında incelenmesi gerekir.

22. Somut olayda öncelikle başvurucunun tutuklanmasının kanuni dayanağının olup olmadığının belirlenmesi gerekir. Başvurucu, PKK/KCK silahlı terör örgütünün üyesi olma suçundan 5271 sayılı Kanun'un 100. maddesi uyarınca tutuklanmıştır. Dolayısıyla başvurucu hakkında uygulanan tutuklama tedbirinin kanuni dayanağı bulunmaktadır.

23. Kanuni dayanağı bulunduğu anlaşılan tutuklama tedbirinin meşru bir amacının olup olmadığı ve ölçülülüğü incelenmeden önce tutuklamanın ön koşulu olan suçun işlendiğine dair kuvvetli belirti bulunup bulunmadığının değerlendirilmesi gerekir.

24. Başvurucu hakkında verilen tutuklama kararında ve iddianamede temel olarak HDK'nın PKK/KCK içinde yer aldığı ve başvurucunun da HDK'nın Tekirdağ yapılanmasında faaliyette bulunduğu iddiasına dayanıldığı görülmektedir (bkz. §§ 6, 11).

25. Yargı mercilerinin KCK ve bileşenlerine yönelik tespitleriyle (bkz. § 16) birlikte iddianamede HDK'ya ve başvurucuya yönelik yer verilen -soyut bir şekilde kanaat ve değerlendirmelerin dile getirilmesi niteliğinde değil aksine belirli olaylarla ilgili gözlem ve bilgilerin aktarılması mahiyetinde olan ve birbirleriyle uyumluluk arz eden- çok sayıda beyan ile başvurucunun HDK delegesi olarak isminin geçtiği dokümanlar bir bütün olarak gözetildiğinde belirtilen tüm bu hususların tutuklama tedbirinin uygulanmasında suçun işlendiğine dair kuvvetli belirti olarak kabul edilmesinin temelsiz ve keyfî olduğu söylenemeyecektir (benzer yöndeki değerlendirmeler için bkz. Selçuk Özdemir [GK], B. No: 2016/49158, 26/7/2017, § 75; Metin Evecen [2. B.], B. No: 2017/744, 4/4/2018, §§ 47-52; Recep Uygun [2. B.], B. No: 2016/76351, 12/6/2018, § 43).

26. Diğer taraftan başvurucu hakkında uygulanan ve kuvvetli suç şüphesinin bulunması şeklindeki ön koşulu yerine gelmiş olan tutuklama tedbirinin meşru bir amacının olup olmadığının değerlendirilmesi gerekir.

27. Eldeki olayda başvurucunun tutuklanmasına karar verilirken işlendiği iddia olunan silahlı terör örgütüne üye olma suçunun niteliğine, suça ilişkin olarak kanunda öngörülen yaptırımın ağırlığına ve isnat edilen suçun 5271 sayılı Kanun'un 100. maddesinin (3) numaralı fıkrasında düzenlenen katalog suçlar arasında yer almasına dayanıldığı görülmektedir (bkz. § 6).

28. Dolayısıyla somut olayın yukarıda belirtilen özel koşulları ile Hâkimlik tarafından verilen kararın içeriği birlikte değerlendirildiğinde başvurucu yönünden özellikle -suçun ağırlığına atfen- kaçma şüphesine yönelen tutuklama nedenlerinin olgusal temellerinin olduğu söylenebilir (benzer yöndeki değerlendirme için bkz. Yıldırım Ataş [1. B.], B. No: 2014/4459, 26/10/2016, § 61; Devran Duran [GK], B. No: 2014/10405, 25/5/2017, § 66).

29. Başvurucu hakkındaki tutuklama tedbirinin ölçülü olup olmadığının da belirlenmesi gerekir. Bir tutuklama tedbirinin Anayasa'nın 13. ve 19. maddeleri kapsamında ölçülülüğünün belirlenmesinde somut olayın tüm özellikleri dikkate alınmalıdır (Gülser Yıldırım (2), § 151).

30. Olayda başvurucunun terörle bağlantılı bir suç nedeniyle tutuklanması dikkate alındığında Hâkimliğin isnat edilen suç için öngörülen yaptırımın ağırlığını, işin niteliğini ve önemini de gözönünde tutarak başvurucu hakkında uygulanan tutuklama tedbirinin ölçülü olduğu ve adli kontrol uygulamasının yetersiz kalacağı sonucuna varmasının keyfî ve temelsiz olduğu söylenemez (aynı yöndeki değerlendirmeler için bkz. Süleyman Bağrıyanık ve diğerleri [2. B.], B. No: 2015/9756, 16/11/2016, § 214).

31. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

32. Yukarıda ulaşılan sonuç karşısında başvurucunun tutuklama tedbiri nedeniyle örgütlenme hürriyeti ile seçme ve seçilme hakkının ihlal edildiği iddialarının incelenmesi gerekli görülmemiştir.

B. Soruşturma Dosyasına Erişimin Kısıtlandığına İlişkin İddia

1. Başvurucunun İddiaları

33. Başvurucu; soruşturma dosyasını inceleme talebinin kısıtlama kararı gerekçe gösterilerek kabul edilmediğini, kendisine yönelik suçlamaları ve bunların delillerini öğrenemediğini, bu nedenlerle gereği gibi savunma yapma ve itirazda bulunma imkânından

yoksun bırakıldığını belirterek kişi hürriyeti ve güvenliği hakkı ile adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

2. Değerlendirme

34. Anayasa'nın 19. maddesinin sekizinci fıkrası şöyledir:

"Her ne sebeple olursa olsun, hürriyeti kısıtlanan kişi, kısa sürede durumu hakkında karar verilmesini ve bu kısıtlamanın kanuna aykırılığı halinde hemen serbest bırakılmasını sağlamak amacıyla yetkili bir yargı merciine başvurma hakkına sahiptir."

35. Başvurucunun bu bölümdeki iddialarının Anayasa'nın 19. maddesinin sekizinci fıkrası bağlamında incelenmesi gerekir.

36. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan bu bölümdeki iddiaların kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

37. Anayasa'nın 19. maddesinin sekizinci fıkrası uyarınca hürriyeti kısıtlanan kişi, kısa sürede durumu hakkında karar verilmesini ve bu kısıtlamanın kanuna aykırılığı hâlinde hemen serbest bırakılmasını sağlamak amacıyla yetkili bir yargı merciine başvurma hakkına sahiptir. Fıkrada öngörülen bu usulde, adil yargılanma hakkının bütün güvencelerini sağlamak mümkün değil ise de iddia edilen tutmanın koşullarına uygun somut güvencelerin yargısal nitelikli bir kararla sağlanması gerekir (Süleyman Bağrıyanık ve diğerleri, § 250). Tutuklu yargılamalarda, kişinin bir suç işlediğine dair kuvvetli şüphenin devam etmesi, tutukluluk hâlinin devamının hukuka uygunluğu için olmazsa olmaz bir koşul olduğundan tutuklu kişiye kendisine karşı yöneltilen suçlamalara neden olan unsurlara itiraz etme yönünde gerçek bir fırsatın sunulması gerekmektedir. Bu husus kişinin -veya müdafiinin- soruşturma dosyasındaki belgelere erişebilmesini gerektirebilir (Hüda Kaya [GK], B. No: 2023/102251, 25/2/2025, § 94).

38. Ancak tutuklu kişinin soruşturma dosyasındaki bilgi ve belgelere, delillere sınırsız erişim hakkı bulunmamaktadır. Üçüncü kişilerin temel haklarını korumak, kamu menfaatini gözetmek, adli makamların soruşturma yaparken başvurdukları yöntemleri güvence altına almak, şüphelilerin delilleri değiştirmelerini ve soruşturmanın selametine zarar vermelerini engellemek, adli makamların bazı soruşturma yöntemlerini gizli tutmak gibi amaçlarla veya soruşturma dosyasında devletin gizli kalması gereken belgelerinin ya da gizli örgüt yazışmaları gibi bilgilerin olması durumunda soruşturma aşamasında delillere erişim yönünden kısıtlama getirilmesi gerekebilir. Ancak dosyaya erişim hakkına getirilecek kısıtlama, söz konusu amaçlar ışığında kesinlikle gerekli olmalıdır (Hüda Kaya, § 95).

39. Bu bağlamda soruşturma makamlarınca söz konusu kısıtlamanın öngörülen amaçlar ışığında kesinlikle gerekli olduğunun yeterli bir gerekçeyle ortaya konulması gerekir. Soruşturma dosyasına erişimin kısıtlanmasını gerektiren bir durumun olması hâlinde bile soruşturma dosyasına erişimin kısıtlanmasının savunmaya getirdiği her türlü zorluğun yeterince telafi edilmesi gerekmektedir. Bu kapsamda silahların eşitliği ve çelişmeli yargılama ilkelerine riayet edilmelidir. Silahların eşitliği ve çelişmeli yargılama ilkeleri uyarınca tutuklamaya neden olan ve tutuklamanın hukukiliğinin tartışılması bakımından temel oluşturacak delillerin tutuklu kişi tarafından incelenebilmesi gerekir (Hüda Kaya, § 96).

40. Başsavcılık 5271 sayılı Kanun'un 153. maddesinin (2) numaralı fıkrası uyarınca

başvurucu hakkındaki soruşturma dosyasına ilişkin olarak "soruşturmanın amacını tehlikeye düşürebileceği" gerekçesiyle müdafiinin dosya içeriğini incelemesinin ve belgelerden örnek almasının kısıtlanmasına karar verilmesi için başvuruda bulunmuş; bu talep yerinde görülerek kısıtlılık kararı verilmiştir. Başvurucu kısıtlama kararına 29/5/2023 tarihinde itiraz etmiştir.

41. Kısıtlama kararının daha sonra kaldırılıp kaldırılmadığı hususunda herhangi bir belge veya bilgi bulunmamakla birlikte iddianamenin kabul edildiği tarih itibarıyla kısıtlılık, 5271 sayılı Kanun'un 153. maddesinin (4) numaralı fıkrası uyarınca kendiliğinden sona ermiş bulunmaktadır.

42. Eldeki olayda 5271 sayılı Kanun'un 153. maddesinin (2) numaralı fıkrası uyarınca soruşturma dosyasına erişimin kısıtlanmasına karar verilmiştir. Bu hükme göre müdafiinin dosya içeriğini inceleme veya belgelerden örnek alma yetkisi, soruşturmanın amacını tehlikeye düşürebilecek ise Cumhuriyet savcısının istemi üzerine hâkim kararıyla kısıtlanabilir. Dolayısıyla kısıtlama kararı verilebilmesi için soruşturmanın amacının tehlikeye düşme ihtimalinin bulunması gerekir. Bununla birlikte gerek kısıtlama kararında gerekse Başsavcılığın kısıtlama talebinde soruşturmanın amacının tehlikeye düşmesi ihtimalinin nasıl gerçekleştiğine ilişkin bir somutlaştırmada bulunulmamıştır. Başvurucunun belgelere erişiminin, söz konusu ceza soruşturmasının amacını nasıl tehlikeye düşürebileceği açıklanmamıştır. Dolayısıyla geçerli bir gerekçe olmaksızın dosyaya erişim olanağından yoksun bırakılan başvurucunun tutuklanmasını haklı göstermek için ileri sürülen gerekçelere tatmin edici şekilde itiraz etme imkânının bulunmadığı sonucuna varılmıştır (benzer yönde değerlendirme için bkz. Hüda Kaya, § 98).

43. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 19. maddesinin sekizinci fıkrasının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

VI. GİDERİM

44. Başvurucu, ihlalin tespiti ile 20.000 TL maddi ve 200.000 TL manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

45. Başvuruda, soruşturma dosyasına erişimin kısıtlanması nedeniyle Anayasa'nın 19. maddesinin sekizinci fıkrasının ihlal edildiğine karar verilmiştir. İnceleme tarihi itibarıyla soruşturma dosyasına erişimin kısıtlanması hâli sona ermiştir. Dolayısıyla kararın yeniden değerlendirme yapılmak üzere ilgili mahkemeye gönderilmesinde hukuki yarar bulunmadığı sonucuna varılmıştır.

46. Kişi hürriyeti ve güvenliği hakkına yönelik müdahale nedeniyle yalnızca ihlal tespitiyle giderilemeyecek olan manevi zararları karşılığında başvurucuya net 30.000 TL manevi tazminat ödenmesine karar verilmesi gerekir. Öte yandan başvurucunun uğradığını iddia ettiği maddi zarar ile tespit edilen ihlal arasındaki illiyet bağına ve maddi zararın miktarının ne olduğuna ilişkin herhangi bir bilgi ve belge sunmadığı için maddi tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

VII. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. 1. Tutuklamanın hukuki olmaması dolayısıyla kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

2. Soruşturma dosyasına erişimin kısıtlanması nedeniyle kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Soruşturma dosyasına erişimin kısıtlanması nedeniyle Anayasa'nın 19. maddesinin sekizinci fıkrası bağlamında kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Diğer ihlal iddialarının İNCELENMESİNE GEREK OLMADIĞINA,

D. Başvurucuya net 30.000 TL manevi tazminat ÖDENMESİNE, tazminata ilişkin diğer taleplerin REDDİNE,

E. 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

F. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

G. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 23/12/2025 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

ALİ YILMAZ

B. No: 2023/71772 | Karar tarihi: 23.12.2025

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2023/71772

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

ALİ YILMAZ BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2023/71772)

Karar Tarihi: 23/12/2025

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Yıldız SEFERİNOĞLU Kenan YAŞAR Metin KIRATLI

Raportör : Volkan SEVTEKİN

Başvurucu : Ali YILMAZ

Vekili : Av. Ömer ANŞİN

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, istinaf başvuru süresinin gerekçesi açıklanmayan kararın tefhim edildiği tarihten başlatılarak istinaf talebinin süre aşımından reddedilmesi nedeniyle mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Başvurucu tarafından açılan haczin kaldırılması istemli şikâyet davasında Tercan Asliye (İcra) Hukuk Mahkemesince (Mahkeme) 26/1/2023 tarihinde davanın reddine karar verilmiştir. Mahkemenin kısa kararında ayrıntısı gerekçeli kararda açıklanacağı üzere şeklinde açıklama ile kararın tarafların yüzüne karşı verildiği ve tebliğinden itibaren on günlük yasal süre içinde istinaf kanun yoluna başvurulabileceği belirtilmiştir.

3. Başvurucu, 26/1/2023 tarihinde istinaf süre tutum dilekçesi vermiş ve gerekçeli kararın 15/2/2023 tarihinde tebliği üzerine anılan karara karşı 18/2/2023 tarihinde istinaf kanun yoluna başvurmuştur. Erzurum Bölge Adliye Mahkemesi 3. Hukuk Dairesi (İstinaf Dairesi) 24/3/2023 tarihli kararında Mahkeme kararının tefhim tarihinden itibaren yasal on günlük süre içinde istinaf kanun yoluna başvurulmadığı gerekçesiyle istinaf talebinin süre yönünden usulden reddine, kararın tebliğinden itibaren iki haftalık yasal süre içinde temyiz kanun yolu açık olmak üzere karar vermiştir.

4. Bu defa başvurucu temyiz talebinde bulunmuştur. Yargıtay 12. Hukuk Dairesinin (Yargıtay) 2/6/2023 tarihli kararında 9/6/1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu'nun 365. maddesinin birinci ve üçüncü fıkraları gereğince İstinaf Dairesi kararının kesin olduğu vurgulanmış ve anılan kararın temyiz kabiliyeti bulunmadığından temyiz başvuru talebinin reddine karar verilmiştir.

5. Başvurucu, nihai kararı 11/7/2023 tarihinde öğrendikten sonra 31/7/2023 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur. Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

6. Başvurucu, istinaf süresinin gerekçesi açıklanmayan kararın tefhim edildiği tarihten başlatılarak istinaf başvurusunun reddedilmesi nedeniyle adil yargılanma hakkı ve mülkiyet hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına gönderilmiştir.

7. Başvurucunun şikâyetinin özü, usul kurallarının uygulanması suretiyle süresinde olmadığı gerekçesiyle istinaf başvurusunun esasının incelenmediğine ilişkindir. Dolayısıyla başvurunun mahkemeye erişim hakkı kapsamında değerlendirilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

8. Başvurucu, kararın temyiz kanun yoluna açık olduğuna ilişkin İstinaf Dairesinin yönlendirmesine güvenerek temyiz kanun yoluna başvurmuş olup ortaya çıkan bu belirsizlik nedeniyle başvurucunun temyiz kanun yoluna başvurması makul görülmüştür. Bu kapsamda bireysel başvurunun süresinde yapıldığı değerlendirilmiştir.

9. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

10. Anayasa Mahkemesi, somut başvuru ile aynı nitelikteki ihlal iddialarını incelediği Rüstem Gül ([2. B.], B. No: 2021/26038, 22/11/2023) kararında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Anılan kararda Anayasa Mahkemesi; gerekçesi açıklanmamış bir hükmün tefhim edilmiş bir hüküm olarak sayılmayacağını, gerekçeli karar tebliğ ya da tefhim edilmeden kanun yoluna başvurma süresinin başlamayacağını belirtmiştir. Anayasa Mahkemesi; başvurucunun kısa kararla birlikte kararın gerekçesini öğrenemediği, dolayısıyla karar gerekçesini bilmeyen başvurucudan kısa kararın tefhiminden itibaren istinaf kanun yoluna başvurmasını beklemenin başvurucuya ağır bir külfet yüklediği, bu durumda kanun yolu merciinin somut olayın şartlarında istinaf süresini, ilk derece mahkemesi kararının gerekçesi açıklanmadan tefhim tarihinden itibaren başlatmasına ilişkin yorumunun öngörülemez nitelikte olduğu, başvurucunun katlanmak zorunda kaldığı külfetin hedeflenen meşru amaçla orantısız olduğu, müdahalenin ölçülü olmadığı sonucuna ulaşmıştır (aynı kararda bkz. §§ 41, 42). Somut başvuruda da anılan kararda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

11. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

12. Başvurucu; ihlalin tespiti, yeniden yargılama yapılması ile 50.000 TL maddi ve 50.000

TL manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

13. Başvuruda tespit edilen anayasal hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

14. İhlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasının yeterli bir giderim sağlayacağı anlaşıldığından tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki mahkemeye erişim hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Kararın bir örneğinin mahkemeye erişim hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Erzurum Bölge Adliye Mahkemesi 3. Hukuk Dairesine (E.2023/553, K.2023/390) iletilmek üzere Tercan Asliye (İcra) Hukuk Mahkemesine (E.2022/8, K.2023/3) GÖNDERİLMESİNE,

D. Başvurucunun tazminat talebinin REDDİNE,

E. 2.220,60 TL harç ve 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 42.220,60 TL yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

F. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

G. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 23/12/2025 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

AHMET AYŞİN

B. No: 2023/72026 | Karar tarihi: 23.12.2025

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2023/72026

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

AHMET AYŞİN BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2023/72026)

Karar Tarihi: 23/12/2025

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Yıldız SEFERİNOĞLU Kenan YAŞAR Metin KIRATLI

Raportör : Nur Hilal MERMER

Başvurucu : Ahmet AYŞİN

Vekili : Av. Aydın GÜN

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, kamulaştırmasız el atma davasında hükmedilen tazminatın düşük belirlenmesi ve aleyhe vekâlet ücretine hükmedilmesi nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Komisyon adli yardım talebinin kabulüne ve başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

3. Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi (UYAP) üzerinden yapılan nüfus kaydı sorgulamasında başvurucu Ahmet Ayşin'in 9/8/2023 tarihinde yapılan bireysel başvurudan sonra 4/1/2024 tarihinde vefat ettiği tespit edilmiştir. Başvurucu vekiline başvuruya mirasçıların devam edip etmeyeceğinin on beş gün içinde bildirilmesi hususunu içeren 31/1/2025 tarihli müzekkere gönderilmiş ancak başvurucu vekili müzekkereye cevap vermemiştir.

II. DEĞERLENDİRME

4. Anayasa Mahkemesi Abdurrahman Beycur ve diğerleri ([GK], B. No: 2023/76490, 31/7/2025) kararında başvurucunun bireysel başvuru tarihinden sonra vefat etmesi hâlinde bireysel başvurudan haberi olmayan mirasçılarının hak kaybına uğramaması için yapılması

gerekenler hususunda genel ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede Anayasa Mahkemesi mirasçıların hak kaybına uğramalarını engellemek, bireysel başvuruların neticelendirilmesini sağlamak gerekliliğini birlikte karşılayabilecek bir yol olarak 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 49. maddesinin (7) numaralı fıkrası ile Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 84. maddesinin verdiği yetkiyle 6/1/1982 tarihli ve 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 26. maddesinin başvuru tarihinden sonra ölüm hâli için de uygulanabileceği kanaatine varmıştır. Anılan kararda Anayasa Mahkemesi, başvurucunun bireysel başvuru tarihinden sonra ölmesi hâlinde bu kişi yönünden başvurunun işlemden kaldırılmasına karar verilmesinin uygun olacağı sonucuna ulaşmıştır. Bunun yanında vefat eden başvurucunun mirasçısı olduğunu bilgi ve belgeleriyle ispat eden kişilerin ise makul bir süre içinde bireysel başvuruyu takip etme iradesini ortaya koymaları hâlinde -mirasçıların menfaatlerinin bulunup bulunmadığını da gözeterek- başvurunun incelenmesine devam edilebileceğini belirtmiştir. Bu kapsamda bireysel başvuru yapıldıktan sonra ölen bir başvurucunun mirasçılarının başvuruyu devam ettirme yönündeki taleplerini Anayasa Mahkemesine iletme yükümlülüğünün kendileri üzerinde olduğu kaydedilmelidir. Öte yandan Anayasa'nın uygulanması ve yorumlanması veya temel hakların kapsamının ve sınırlarının belirlenmesi ya da insan haklarına saygının gerekli kıldığı hâllerde başvurucunun bireysel başvuru tarihinden sonra ölmesi durumunda dahi başvurunun incelenmeye devam edilebileceği vurgulanmalıdır. Somut başvuruda da anılan kararda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

5. Açıklanan gerekçelerle başvurunun işlemden kaldırılmasına karar verilmesi gerekir.

III. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Başvurunun İŞLEMDEN KALDIRILMASINA,

B. 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 339. maddesinin (2) numaralı fıkrası uyarınca tahsil edilmesi mağduriyetine neden olacağından adli yardım talebi kabul edilen başvurucunun yargılama giderlerini ödemekten TAMAMEN MUAF TUTULMASINA 23/12/2025 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

AYDIN BAHTİYAR

B. No: 2023/72240 | Karar tarihi: 23.12.2025

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2023/72240

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

AYDIN BAHTİYAR BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2023/72240)

Karar Tarihi: 23/12/2025

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Yıldız SEFERİNOĞLU Kenan YAŞAR Metin KIRATLI

Raportör : Ahmet Faruk TANYILDIZI

Başvurucu : Aydın BAHTİYAR

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, ceza yargılaması kapsamında silaha uzun süre elkoyma tedbiri uygulanması nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Başvurucu hakkında Fetullahçı Terör Örgütü/Paralel Devlet Yapılanmasına üye olma suçundan yürütülen soruşturma sırasında başvurucuya ait 1 adet Sig Sauger marka silaha, 3 adet boş şarjöre ve 14 adet fişeğe 11/8/2016 tarihinde el konulmuştur. Başvurucu, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu Genel Kurulunun 31/8/2016 tarihli kararıyla meslekten çıkarılmıştır. İzmir 15. Ağır Ceza Mahkemesince (Mahkeme) yürütülen ceza yargılaması neticesinde başvurucunun silahlı terör örgütüne üye olma suçundan 6 yıl 13 ay hapis cezasıyla cezalandırılmasına ve adli emanette bulunan eşyanın başvurucunun meslekten çıkarılmış olması ve silah taşıma ruhsatının iptal edilmiş olması nedeniyle yönetmelik gereğince işlem yapılmak üzere idareye teslimine karar verilmiştir.

3. Başvurucu 6/3/2023 tarihli dilekçesiyle silahın, ruhsat almaya ehil birisine devredilmesi için kendisine süre verilmesini, süre verilmemesi hâlinde silahın piyasa değerinin tespit edilerek bu değerin kendisine ödenmesini talep etmiştir. Mahkeme, adli emanette bulunan eşyanın idareye teslimine karar vermiş ise de kararının henüz kesinleşmediğini ve istinaf incelemesinde olduğunu, bu nedenle silahın idareye teslim işleminin yapılamadığını

belirterek başvurucunun talebi hakkında karar verilmesine yer olmadığına karar vermiştir. İtiraz merci ise asıl hükmün istinafa tabi olması nedeniyle sonradan verilen ek kararın da istinafa tabi olduğunu belirterek itiraz hakkında karar verilmesine yer olmadığına kesin olarak karar vermiştir.

4. Başvurucu, nihai kararı 5/7/2023 tarihinde öğrendikten sonra 1/8/2023 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

5. Bireysel başvuru tarihinden sonra başvurucu hakkında verilen karar, istinaf ve temyiz incelemelerinden geçerek 26/2/2025 tarihinde kesinleşmiştir. Ayrıca Mahkeme 20/10/2025 tarihinde silahın yönetmelik hükümleri uyarınca işlem yapılmak üzere idareye teslimine karar vermiştir.

6. Komisyonca adli yardım talebinin kabulüne, başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

7. Başvurucu; silah ve mermilerinin herhangi bir suçta ya da kabahatte kullanılmadığını, suça ilişkin faaliyetten elde edilmediğini, bizatihi suç konusu oluşturmadığını, bu nedenle müsadereye konu olamayacağını, buna rağmen 7 yıldan fazla süredir silah ve mermilerinin alıkonulduğunu ve adli emanette bekletildiğini belirterek mülkiyet hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde, tedbirin ölçülülük kriteri nazarında başvurucuya aşırı bir yük yüklemediği bildirilmiştir. Başvurucu, Bakanlığın görüşüne karşı beyanda bulunmamıştır.

8. Bireysel başvuru tarihinden sonra ceza yargılamasının kesinleştiği ve Mahkemece silah ve mermilerin yönetmelik hükümleri uyarınca işlem yapılmak üzere idareye teslimine karar verildiği tespit edilmiştir. Dolayısıyla bireysel başvuruyu inceleme tarihi itibarıyla silaha yönelik 9 yılı aşan elkoyma tedbirinin bireysel başvurunun konusunu oluşturduğu açıktır.

9. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Hesna Funda Baltalı ve Baltalı Gıda Hayvancılık San. ve Tic. Ltd. Şti. ([GK], B. No: 2014/17196, 25/10/2018), İhsan Metin ([2. B.], B. No: 2015/7044, 23/1/2019) ve Şeyhmus Terece ([GK], B. No: 2017/26532, 23/7/2020) kararlarında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede mülkiyet hakkını sınırlandıran bir tedbirin uygulanmasının ölçülü olabilmesi için kapsamı ve süresi itibarıyla orantılı olarak uygulanması gerektiği ve tedbirin makul olmayan bir süre devam etmesinin mülkiyet hakkının tanıdığı yetkilerin kullanılmasının belirsiz olacak şekilde ötelenmesi suretiyle mülk sahibine orantısız bir külfet yüklediği gerekçesiyle mülkiyet hakkının ihlal edildiği sonucuna ulaşmıştır. Somut başvuruda elkoyma tedbirinin 9 yılı aşan bir süre devam ettiği anlaşıldığından anılan kararlarda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

10. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

11. Başvurucu, ihlalin tespiti ile 250.000 TL maddi ve 50.000 TL manevi tazminat talebinde bulunmuştur. Anayasa Mahkemesi, mülkiyet hakkına yapılan müdahaleyi ölçüsüz kılan tedbirin uzun sürmesine ilişkin olarak tedbir sürecinde mülkiyet hakkının gerektirdiği ivediliğin ve özenin gösterilmesi bakımından yargısal makamların sorumluluğu olduğuna dikkati çekmektedir (benzer değerlendirme için bkz. Hamit Alihansoy ve diğerleri [1. B.], B.

No: 2017/35581, 29/9/2020, § 66). Buna göre başvuru konusu olayda ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmamaktadır. Olayda ihlalin sonuçlarının ortadan kaldırılması bakımından etkin giderim yolu tazminat olarak görülmektedir. Eski hâle getirme kuralı çerçevesinde ihlalin sonuçlarının bütünüyle ortadan kaldırılabilmesi için başvurucuya manevi zararları karşılığında net 34.000 TL manevi tazminat ödenmesine karar verilmesi gerekir. Başvurucu, uğradığını iddia ettiği maddi zarar ile ilgili olarak yeterli bilgi ve belge sunmadığından maddi tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Başvurucuya net 34.000 TL manevi tazminat ÖDENMESİNE, tazminata ilişkin diğer taleplerin REDDİNE,

D. Ödemenin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal faiz UYGULANMASINA,

E. Kararın bir örneğinin bilgi için İzmir 15. Ağır Ceza Mahkemesine (E.2018/54, K.2019/261) ve Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 23/12/2025 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

HASAN KURT

B. No: 2023/75982 | Karar tarihi: 23.12.2025

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2023/75982

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

HASAN KURT BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2023/75982)

Karar Tarihi: 23/12/2025

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Yıldız SEFERİNOĞLU Kenan YAŞAR Metin KIRATLI

Raportör : Gökhan SÖNMEZ

Başvurucu : Hasan KURT

Vekili : Av. Yunus KURT

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, dava konusu taşınmaz üzerine konulan ihtiyati tedbir nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Başvurucu aleyhine muris muvazaası nedeniyle tapu iptali ve tescil ile ecrimisil ödenmesi talebiyle 14/2/2018 tarihinde dava açılmıştır. İstanbul 25. Asliye Hukuk Mahkemesi (Mahkeme) başvurucunun adına kayıtlı taşınmazdaki payı üzerine üçüncü kişilere devrini ve temlikini önler nitelikte ihtiyati tedbir konulmasına 20/2/2018 tarihinde karar vermiştir.

3. Başvurucu aleyhine açılan davada miras bırakanın tüm mirasçıları kapsar şekilde paylaştırma yaptığı, temlikin mirasçılardan mal kaçırmak amaçlı ve muvazaalı olmadığı gerekçesiyle reddine dair verilen karar, kanun yolu denetiminden geçerek 16/5/2023 tarihinde kesinleşmiştir.

4. Mahkeme 4/9/2023 tarihinde tedbirin kaldırılması için Tapu Müdürlüğüne yazı göndermiş, aynı gün karar yerine getirilerek tedbir tapu sicilinden terkin edilmiştir.

5. Başvurucu 25/8/2023 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

6. Komisyon makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilemez olduğuna, mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

II. DEĞERLENDİRME

7. Başvurucu, dava süresince taşınmaza uygulanan ihtiyati tedbirin tasarruf yetkisini kısıtlaması nedeniyle kentsel dönüşüm alanında kalan taşınmazı hakkında iyileştirme çalışmalarına daha erken başlayamamaktan yakınmıştır.

8. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 45. maddesinin (2) numaralı fıkrası uyarınca bireysel başvuru yoluna başvurabilmek için olağan kanun yollarının tüketilmiş olması gerekir. Temel hak ve özgürlüklerin ihlal edildiği iddialarının öncelikle yargı mercileri önünde ileri sürülmesi, bu makamlar tarafından değerlendirilmesi ve bir çözüme kavuşturulması esastır (Ayşe Zıraman ve Cennet Yeşilyurt [2. B.], B. No: 2012/403, 26/3/2013, § 16).

9. Anayasa Mahkemesine bireysel başvuru, iddia edilen hak ihlallerinin yargı mercilerince düzeltilmemesi hâlinde başvurulabilecek ikincil nitelikte bir kanun yoludur. Bireysel başvuru yolunun ikincil niteliği gereği Anayasa Mahkemesine bireysel başvuruda bulunabilmek için öncelikle olağan kanun yollarının tüketilmesi zorunludur (Ayşe Zıraman ve Cennet Yeşilyurt, § 17).

10. Ancak tüketilmesi gereken başvuru yollarının ulaşılabilir olmaları yanında telafi kabiliyetini haiz olması ve tüketildiklerinde başvurucunun şikâyetlerini gidermede makul başarı şansı tanıması gerekir. Dolayısıyla mevzuatta bu yollara yer verilmesi tek başına yeterli olmayıp uygulamada da etkili olduklarının gösterilmesi ya da en azından etkili olmadıklarının kanıtlanmamış olması gerekir (Ramazan Aras [1. B.], B. No: 2012/239, 2/7/2013, § 29).

11. 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 399. maddesi ile ihtiyati tedbir kararı nedeniyle zarara uğradığını iddia eden kişilerin tazminat davası açabilecekleri hüküm altına alınmıştır. Buna göre açılacak davanın sonucunda tazminata hükmedilebilmesi için tedbir talep edenin haksız çıkması ve tedbirden dolayı bir zarar doğmuş olması gerekir (Durak Bayın [2. B.], B. No: 2013/7292, 22/6/2015, § 32).

12. İhtiyati tedbir kararının uygulanması sonucu karşı tarafın zarar görüp görmediğinin tespiti ile uğranılan zararın miktarı 6100 sayılı Kanun'un 399. maddesi kapsamında açılacak davada incelenebilir. Somut olayda başvurucu aleyhine açılan davanın reddine karar verildiği ve tedbirin kaldırılmış olduğu da gözetildiğinde bu madde kapsamında açılacak dava yoluyla başvurucunun zarar gördüğü tespit edilirse tazminata hükmedilebilecektir.

13. 6100 sayılı Kanun'un 399. maddesinde belirtilen dava yolunun başvurucunun durumuna uygun, telafi kabiliyetini haiz, etkili bir hukuk yolu olduğu ve bu olağan başvuru yolu tüketilmeden yapılan bireysel başvurunun incelenmesinin ikincillik ilkesi gereği mümkün olmadığı sonucuna varılmıştır.

14. Açıklanan gerekçelerle başvurunun başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

III. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Başvurunun başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

B. Yargılama giderlerinin başvurucu üzerinde BIRAKILMASINA 23/12/2025 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

YILMAZ ŞEN

B. No: 2023/85764 | Karar tarihi: 23.12.2025

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2023/85764

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

YILMAZ ŞEN BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2023/85764)

Karar Tarihi: 23/12/2025

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Yıldız SEFERİNOĞLU Kenan YAŞAR Metin KIRATLI

Raportör : Ömer Faruk NURSAÇAN

Başvurucu : Yılmaz ŞEN

Vekili : Av. Özkan GÜNER

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru; tutukluluk incelemelerinin hâkim/mahkeme önüne çıkarılmaksızın yapılması ve Cumhuriyet Başsavcılığının görüşünün bildirilmemesi nedeniyle kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Başvurucu, silahlı terör örgütü kurma veya yönetme suçunu işlediği isnadıyla başlatılan soruşturma kapsamında 9/7/2016 tarihinde tutuklanmıştır. 20/4/2017 tarihli iddianame ile anılan suçtan cezalandırma istemiyle kamu davası açılmıştır.

3. İzmir 2. Ağır Ceza Mahkemesi (Ağır Ceza Mahkemesi) 19/11/2019 tarihinde başvurucuyu tahliye etmiştir. 9/7/2020 tarihinde Ağır Ceza Mahkemesi başvurucunun silahlı terör örgütüne üye olma suçundan neticeten 10 yıl 7 ay 15 gün hapis cezası ile cezalandırılmasına karar vermiştir. Ağır Ceza Mahkemesi tayin olunan hapis cezasının süresini dikkate alarak adli kontrol tedbirinin yetersiz kalacağı sonucuna ulaşmış, sübut bulan suçun 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 100. maddesinin (3) numaralı fıkrasında yer alan suçlardan olması, hapis cezası süresine göre kaçma ihtimali belirdiğinden diğer bazı sanıklar yanında başvurucu hakkında hükmen tutuklamaya yönelik yakalama emri düzenlenmesine karar vermiştir.

4. Ağır Ceza Mahkemesi 14/8/2020 tarihinde başvurucunun tutuklanmasına karar vermiştir. 21/5/2021 tarihinde başvurucunun istinaf talebi reddedilerek tutukluluk hâlinin devamına karar verilmiştir. Hükmün temyiz edilmesi üzerine 10/5/2023 tarihinde Yargıtay 3. Ceza Dairesi başvurucu hakkında teşdit sebepleri bulunmadan fazla ceza tayini nedeniyle hükmün bozulmasına ve tutukluluk hâlinin devamına karar vermiştir.

5. Ağır Ceza Mahkemesi bozma sonrası 25/7/2023 tarihli tensip zaptı ile başvurucunun tutukluluk hâlinin devamına, duruşmanın 19/10/2023 tarihine bırakılmasına karar vermiştir. Tensip zaptının ilgili kısmı şu şekildedir:

"... Sanıklar [N.Y.], [H.K.], Yılmaz ŞEN, [A.O.K.], [E.Y.Ş.], [S.K.]'in tutuklulukta geçirdikleri süre, bozma nedeni, atılı suçun CMK'nın 100/3 maddesinde yazılı suçlardan olması, atılı suç için kanun maddelerinde öngörülen ceza miktarı ve mevcut delil durumu gözetilerek adli kontrol tedbirinin yetersiz kalacağı değerlendirilerek TUTUKLULUK HALLERİNİN DEVAMINA,

...

Sanık Yılmaz ŞEN'müdafi Av.Yakup GÜL'ün 05/07/2023 tarihli dilekçesi ile,

...

Sanık Yılmaz ŞEN'in 03/07/2023 tarihli dilekçesi ile TAHLİYEYE İLİŞKİN TALEPLERİN REDDİNE,

2- Sanıkların tutukluluk hallerinin 23/08/2023, 21/09/2023 tarihlerinde dosya üzerinden incelenmesine..."

6. Başvurucunun eşi T.Ş. tutuklamanın devamı kararına 31/7/2023 tarihinde itiraz etmiştir. 9/8/2023 tarihinde Ağır Ceza Mahkemesi başvurucunun eşinin itirazını yerinde görmeyerek itirazın reddi kararı ile dosyayı İzmir 3. Ağır Ceza Mahkemesine göndermiştir. 15/8/2023 tarihide İzmir 3. Ağır Ceza Mahkemesi itirazın reddine karar vermiştir.

7. 23/8/2023 tarihinde Ağır Ceza Mahkemesi başvurucunun tutukluluk durumunu resen dosya üzerinden inceleyerek tutukluluk hâlinin devamına karar vermiştir. Aynı kararla başvurucunun 15/8/2023 tarihli tahliye talepli dilekçesinin reddine de karar verilmiştir. Bu karara başvurucu 28/8/2023 tarihinde, başvurucu müdafii 31/8/2023 tarihinde itiraz etmiştir. İtirazı inceleyen İzmir 3. Ağır Ceza Mahkemesi, Cumhuriyet savcısının yazılı mütalaasını alarak itirazın reddine karar vermiştir.

8. Başvurucu, ret kararını 12/9/2023 tarihinde öğrendiğini belirtmiş olup 19/9/2023 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

9. Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi üzerinden yapılan incelemede, 21/9/2023 tarihinde Ağır Ceza Mahkemesi tutukluluk durumunu resen ve dosya üzerinden inceleyerek başvurucunun tutukluluk hâlinin devamına ve başvurucunun 18/9/2023 tarihli tahliye talepli dilekçesinin reddine de karar vermiştir.

10. Ağır Ceza Mahkemesindeki 19/10/2023 tarihli ilk duruşmada başvurucunun mahkeme huzurunda savunmasını yaptığı, diğer sanıklar yanında başvurucunun atılı suçu işlediğine ilişkin kuvvetli suç şüphesini gerektirir somut bulgular bulunduğuna dikkat çekilerek tutuklulukta geçen süre, delillerin büyük oranda toplanmış olması, kaçma ya da delilleri karartma şüphesinin bulunmaması gözönüne alınarak tutukluluktan beklenen tedbirin adli kontrol tedbiriyle de sağlanabilecek olması gerekçeleriyle başvurucu ve diğer tutukluların

tahliyesine, haklarında yurt dışı çıkış yasağı şeklinde adli kontrol tedbiri uygulanmasına karar verildiği anlaşılmıştır.

11. Ağır Ceza Mahkemesi 28/5/2024 tarihinde diğer sanıklar hakkında verdiği çeşitli hükümlerin yanı sıra başvurucu hakkında silahlı terör örgütüne üye olma suçundan neticeten 7 yıl 6 ay hapis cezasına hükmetmiştir. Dosya temyiz incelemesi aşamasında derdesttir.

12. Komisyonca başvurucunun adli yardım talebinin kabulüne, tutuklamanın hukuki olmaması ve tutukluluk süresinin makul olmaması nedeniyle kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilemez olduğuna, tutukluluk incelemelerinin hâkim/mahkeme önüne çıkarılmadan yapılması ve Cumhuriyet Başsavcılığının görüşünün bildirilmemesi nedeniyle kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

A. Tutukluluk İtiraz İncelemesi Sırasında Alınan Savcılık Görüşünün Bildirilmediğine İlişkin İddia

13. Başvurucu, tutukluluğa itiraz incelemeleri sırasında alınan savcılık görüşünün kendisine tebliğ edilmemesi/bildirilmemesi nedeniyle kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

14. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde; başvurucunun ihlal iddiaları konusunda inceleme yapılırken Anayasa ve ilgili mevzuat hükümleri, Anayasa Mahkemesi içtihatları ile somut olayın kendine özgü koşullarının dikkate alınması gerektiği ifade edilmiştir. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı başvuru formunda ileri sürdüğü iddiaları tekrar etmiştir.

15. Anayasa Mahkemesi Devran Duran ([GK], B. No: 2014/10405, 25/5/2017, §§ 104-122) kararında; tutukluluğa itiraz incelemeleri sırasında alınan savcılık görüşünün şüpheli veya sanıklara bildirilmemesinin anayasal önem taşımadığını, içeriğinde başvurucunun cevap vermesini gerektirmeyen ve daha önce ileri sürülmemiş yeni bir olgudan bahsedilmeyen durumlarda savcılık görüşünün başvurucuya bildirilmemesinin önemli bir zarara da neden olmadığını ifade etmiştir. Somut olayda da Ağır Ceza Mahkemesince yapılan itiraz incelemesinde Cumhuriyet savcısının yazılı görüşünün alındığı anlaşılmıştır. Başvurucu, savcılık görüşünün kendisine bildirilmediğini ileri sürmüşse de başvuru formu ve eklerinde bu görüş yazısında kendisinin cevap vermesini gerekli kılan ve daha önce haberdar olmadığı yeni bir olgunun bulunduğu dile getirilmemiştir (aynı mahiyette karar için bkz. Hüsame Emre [GK], B. No: 2022/101811, 31/7/2025, § 36). Dolayısıyla başvurucunun iddiaları bakımından anılan kararlardan ayrılmayı gerektiren bir durum mevcut değildir.

16. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının anayasal ve kişisel önemden yoksun olması nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

B. Tutukluluk İncelemelerinin Hâkim/Mahkeme Önüne Çıkarılmaksızın Yapıldığına İlişkin İddia

17. Başvurucu, tutukluluğun devamına ilişkin kararların dosya üzerinden yapılan incelemeyle verildiğini belirterek kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

18. Bakanlık görüşünde; başvurucunun ihlal iddiaları konusunda inceleme yapılırken Anayasa ve ilgili mevzuat hükümleri, Anayasa Mahkemesi içtihatları ile somut olayın kendine özgü koşullarının dikkate alınması gerektiği ifade edilmiştir. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı başvuru formunda ileri sürdüğü iddiaları tekrar etmiştir.

19. Anayasa Mahkemesi Kadir Ayhan (1. B.], B. No: 2020/20083, 10/3/2021) ve Yavuz Cengiz ([1. B.], B. No: 2019/37138, 15/6/2021) kararlarında bu şikâyetlere ilişkin yaptığı incelemelerde, başvurucunun inceleme tarihi itibarıyla hâkim/mahkeme önüne çıkarılmış olması hususunu nazara alarak verilecek bir ihlal kararının başvurucunun yeniden hâkim önüne çıkarılmasını sağlamayacağını ve serbest kalması sonucunu doğurmayacağını belirtmiş; bu durumda yalnızca kişinin uzun süre hâkim/mahkeme önüne çıkarılmamasıyla ilgili bir hak ihlalinin tespiti ve gerekiyorsa belli bir miktar tazminata hükmedilmesiyle yetinileceği sonucuna varmıştır.

20. Öte yandan Anayasa Mahkemesi anılan kararlarda bu tür ihlal iddiaları bakımından öncelikle aynı giderim imkânını sağlayan başvuru yollarının tüketilmesi ve bunlardan sonuç alınamaması hâlinde bireysel başvuruda bulunulması gerektiğini açıklayarak 5271 sayılı Kanun'un 141. maddesinde belirtilen dava yolunun başvurucunun durumuna uygun, telafi kabiliyetini haiz, etkili bir hukuk yolu olduğu tespitini yapmış ve başvuru yollarının tüketilmediği sonucuna varmıştır.

21. Somut olayda 25/7/2023, 9/8/2023 ve 21/9/2023 tarihlerinde yapılan resen tutukluluk incelemeleri ile tahliye talebi değerlendirmelerinde (bkz. §§ 5-9), tahliye talepleri incelenen başvurucunun 19/10/2023 tarihli ilk duruşmada mahkeme önüne çıktığı ve savunmasını yaptığı görülmüştür (bkz. § 10). Dolayısıyla anılan kararlardan ayrılmayı gerektiren bir durum söz konusu değildir.

22. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

III. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. 1. Tutukluluk itiraz incelemesi sırasında alınan savcılık görüşünün bildirilmemesi dolayısıyla kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın anayasal ve kişisel önemden yoksun olması nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

2. Tutukluluk incelemelerinin hâkim/mahkeme önüne çıkarılmaksızın yapılması dolayısıyla kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

B. 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 339. maddesinin (2) numaralı fıkrası uyarınca tahsil edilmesi mağduriyetine neden olacağından adli yardım talebi kabul edilen başvurucunun yargılama giderlerini ödemekten TAMAMEN MUAF TUTULMASINA 23/12/2025 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

AMİNE ORDUKAYA

B. No: 2023/96245 | Karar tarihi: 23.12.2025

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2023/96245

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

AMİNE ORDUKAYA BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2023/96245)

Karar Tarihi: 23/12/2025

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Yıldız SEFERİNOĞLU Kenan YAŞAR Metin KIRATLI

Raportör : Muzaffer KORKMAZ

Başvurucu : Amine ORDUKAYA

Vekili : Av. Gazi CAN

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru; konutu terk etmeme şeklindeki adli kontrol tedbirinin hukuka aykırı olması ve soruşturma dosyasına erişimin kısıtlanması nedenleriyle kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı (Başsavcılık) başvurucu hakkında Fetullahçı Terör Örgütü/Paralel Devlet Yapılanması (FETÖ/PDY) üyesi olduğu iddiasıyla soruşturma başlatmıştır.

3. Başvurucu, anılan soruşturma kapsamında 2/6/2023 tarihinde ifade vermiştir. Başvurucu ifadesinde örgütle bir iltisakının bulunmadığını ileri sürmüştür.

4. Başsavcılık 19/9/2023 tarihli iddianame ile silahlı terör örgütüne üye olma suçundan cezalandırılması istemiyle başvurucu hakkında aynı yer ağır ceza mahkemesinde kamu davası açmıştır.

5. İddianamede, başvurucunun FETÖ/PDY hiyerarşisi içinde yer aldığı ileri sürülmüştür. Bu suçlamalara esas alınan temel olgular özetle şöyledir:

i. Başsavcılık, başvurucu hakkında tanık beyanı bulunduğunu belirtmiştir. Buna göre tanık Z.G.K. 2006 veya 2007 yılında başvurucunun örgüte ait olan dershanede matematik öğretmeni olarak çalıştığını ve kendisinin öğrenci olduğu sınıfın da rehber öğretmenliğini yaptığını, ayrıca bu dönemde kendisini üniversite öğrencilerinin kaldığı örgüt evine yönlendirdiğini ifade etmiştir.

ii. Başsavcılık, başvurucunun FETÖ/PDY ile bağlantılı Bank Asyada hesabının olduğunu, 2013 yılı Aralık ayında bu hesapta 382 TL bulunurken örgüt liderinin genel nitelikteki talimatından sonra hesapta 2014 yılı Şubat ayı itibarıyla 9.199 TL şeklinde artış gerçekleştiğini iddia etmiştir.

iii. Diğer yandan Başsavcılık, başvurucunun FETÖ/PDY ile iltisaklı bir sendikaya 30/5/2014 tarihinde üye olduğunu ve 2005-2015 yılları arasında örgüte müzahir dershanelerde çalıştığının Sosyal Güvenlik Kurumu kayıtları üzerinden tespit edildiğini vurgulamıştır.

6. Ankara 4. Ağır Ceza Mahkemesi (Mahkeme) 26/9/2023 tarihli tensip duruşmasında iddianamenin kabulüne ve başvurucu hakkında konutu terk etmeme şeklindeki adli kontrol tedbiri uygulanmasına karar vermiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir:

"...1-İddianame ile duruşma gün ve saatinin 5271 sayılı CMK'nın 176/1. maddesi gereğince sanığa tebliğine,

2-Sanık hakkında CMK'nın 109/3-j maddesi uyarınca "konutu terk etmemek" şeklinde ADLİ KONTROL TEDBİRİ UYGULANMASINA,

Adli kontrole ilişkin karara karşı, kararın tebliğinden itibaren 7 gün içinde Ankara 5. Ağır Ceza Mahkemesi nezdinde itirazda bulunabileceğine... [karar verildi.]"

7. Başvurucunun bu karara itirazı Ankara 5. Ağır Ceza Mahkemesinin 16/10/2023 tarihli kesin nitelikte kararıyla reddedilmiştir. Ret kararının ilgili kısmı şöyledir:

"...Ankara 4. Ağır Ceza Mahkemesince sanık Amine Ordukaya hakkında 26/09/2023 tarihli tensip ara kararı ile CMK'nun 109/3-j maddesi uyarınca konutu terk etmemek şeklinde adli kontrol tedbiri uygulanmasına ilişkin verilen ara karar usul ve yasaya uygun bulunduğundan sanık müdafi tarafından yapılan ve yerinde görülmeyen itirazın REDDİNE... [karar verildi.]"

8. Başvurucu, itirazın reddine ilişkin kararın 18/10/2023 tarihinde tebliğ edildiğini belirtmiş ve 16/11/2023 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

9. Mahkeme 19/12/2023 tarihli ilk duruşma sonunda konutu terk etmeme şeklindeki adli kontrol tedbirinin kaldırılmasına ve başvurucunun belirli günlerde adli kolluk birimlerine imza verme şeklinde adli kontrol tedbiri altına alınmasına karar vermiştir.

10. Yargılamanın sonunda başvurucunun silahlı terör örgütüne üye olma suçundan 6 yıl 3 ay hapis cezasıyla cezalandırılmasına hükmedilmiştir. Mahkûmiyet hükmü Ankara Bölge Adliye Mahkemesi 4. Ceza Dairesi tarafından 17/2/2025 tarihli kararla bozulmuştur. Bozma kararında; başvurucunun Bank Asya hesabına ilişkin tanzim edilen bilirkişi raporunda hesap hareketlerinin olağan bankacılık faaliyeti kapsamında kaldığı yönündeki tespitlerin mahkûmiyet hükmünde dikkate alınmadığı ve yeterli gerekçe gösterilmediği belirtilmiştir.

11. Devam eden süreçte Mahkeme 4/11/2025 tarihinde başvurucunun beraatine karar vermiş olup bireysel başvuruyu inceleme tarihi itibarıyla yargılama istinaf kanun yolu aşamasında derdesttir.

12. Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

A. Konutu Terk Etmeme Şeklindeki Adli Kontrol Tedbirinin Hukuki Olmadığına İlişkin İddia

13. Başvurucu; suç şüphesi ve bunu haklı kılan deliller olmamasına rağmen hakkında adli kontrol kararı verildiğini, delilleri karartma tehlikesi ve kaçma şüphesinin de somut olayda mevcut olmadığını, beş aylık hasta bebeğini hastaneye ve diğer küçük çocuğunu da okula götürmesi gerektiğini itiraz dilekçesinde söylemesine rağmen bu durumun adli kontrol tedbirine ilişkin kararlarda gözetilmediğini belirterek ölçülü olmayan ve gerekçe içermeyen tedbir nedeniyle kişi hürriyeti ve güvenliği hakkı, eşitlik ilkesi, suçta ve cezada kanunilik ilkesi ve adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

14. Öte yandan başvurucu, adli kontrol tedbiri nedeniyle çocuklarına yönelik yükümlülüğünü yerine getiremediğini belirterek özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı ile seyahat hürriyetinin de ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

15. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde, Anayasa Mahkemesi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarına değinilmiştir. Başvurucu, Bakanlığın görüşüne karşı beyanda bulunmamıştır.

16. Başvurucunun şikâyetinin özü, adli kontrol tedbirinin hukuki olmadığına ilişkindir. Dolayısıyla başvurucunun iddialarının Anayasa'nın 19. maddesinin üçüncü fıkrası bağlamındaki kişi hürriyeti ve güvenliği hakkı kapsamında incelenmesi gerekir.

17. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan bu bölümdeki iddiaların kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

18. Anayasa Mahkemesi konutu terk etmeme tedbirinin niteliği, uygulanış şekli ve özellikleri itibarıyla hareket serbestîsi üzerindeki sınırlayıcı etkisinin derece ve yoğunluk olarak seyahat özgürlüğüne göre oldukça ileri bir boyutta olduğu, dolayısıyla kişi hürriyeti ve güvenliği hakkına müdahale teşkil ettiği ve bu tedbir yönünden tutuklama tedbirinin hukukiliğine benzer şekilde inceleme yapılacağı sonucuna varmıştır (Esra Özkan Özakça [GK], B. No: 2017/32052, 8/10/2020, §§ 68-76).

19. Başvurucu, silahlı terör örgütüne üye olma suçundan yürütülen yargılama süreci kapsamında verilen bir kararla 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 109. maddesi uyarınca konutu terk etmeme şeklindeki adli kontrol tedbirine tabi tutulmuştur. Dolayısıyla başvurucu hakkında tesis edilen konutu terk etmeme şeklindeki adli kontrol tedbirinin kanuni dayanağı bulunmaktadır.

20. Kanuni dayanağı bulunduğu anlaşılan adli kontrol tedbirinin meşru bir amacının olup olmadığı ve ölçülülüğü incelenmeden önce ön koşul olarak suçun işlendiğine dair kuvvetli belirti bulunup bulunmadığının değerlendirilmesi gerekir.

21. Yargı mercileri, başvurucu hakkındaki adli kontrol kararında ve iddianamede tanık beyanına, başvurucunun Bank Asyada bulunan hesabındaki para hareketliliğine ilişkin rapora ve başvurucunun sendika üyeliği ile örgütle iltisaklı dershanelerde çalışması hususuna dayanmıştır (bkz. § 5).

22. Başvurucunun Bank Asya hesabına yönelik Mahkemeye bilirkişi raporu sunulduğu ve

raporda hesap hareketlerinin olağan bankacılık faaliyeti kapsamında kaldığının ifade edildiği görülmüştür.

23. Bununla birlikte iddianamede başvurucuya yönelik yer verilen -soyut bir şekilde kanaat ve değerlendirmelerin dile getirilmesi niteliğinde değil aksine belirli olaylarla ilgili gözlem ve bilgilerin aktarılması mahiyetinde olan- tanık beyanı ile başvurucunun FETÖ/PDY ile bağlantılı dershanelerde çalıştığını gösteren ve tanık beyanını doğrulayacak mahiyette olan çalışma kayıtları bir bütün olarak gözetildiğinde belirtilen tüm bu hususların konutu terk etmeme şeklindeki adli kontrol tedbirinin uygulanmasında suçun işlendiğine dair kuvvetli belirti olarak kabul edilmesinin temelsiz ve keyfî olduğu söylenemeyecektir (benzer yöndeki değerlendirme için bkz. M.S. [1. B.], B. No: 2018/25505, 25/2/2021, § 74; tutuklama tedbiri yönünden benzer yöndeki değerlendirmeler için bkz. Selçuk Özdemir [GK], B. No: 2016/49158, 26/7/2017, § 75; Metin Evecen [2. B.], B. No: 2017/744, 4/4/2018, §§ 47-52).

24. Diğer taraftan başvurucu hakkında uygulanan ve kuvvetli suç şüphesinin bulunması şeklindeki ön koşulu yerine gelmiş olan adli kontrol tedbirinin meşru bir amacının olup olmadığının değerlendirilmesi gerekir.

25. Eldeki olayda başvurucu hakkında verilen konutu terk etmeme şeklindeki adli kontrol kararında; başvurucunun kaçma şüphesinin olup olmadığı hususu ile -konutu terk etmeme şeklindeki adli kontrol tedbirinden murat edilen- delillerin yok edilmesinin veya değiştirilmesinin, tanık, mağdur veya başkaları üzerinde baskı yapılmasının önlenmesi amaçları yönünden herhangi bir değerlendirmeye yer verilmemiştir (bkz. § 6). Aynı şekilde mezkûr karar ile bu karara yapılan itiraz üzerine verilen kararda başvurucunun çocuklarıyla ilgili durum gözetilmemiştir (bkz. §§ 6, 7). Dolayısıyla adli kontrol tedbirinin meşru bir amacının bulunmadığı kanaatine ulaşılmıştır (benzer yöndeki değerlendirme için bkz. Şahin Tümüklü [1. B.], B. No: 2021/27498, 13/2/2024, §§ 20, 21; Muhammed Bedran Çoğaltay [1. B.], B. No: 2021/25973, 13/2/2024, §§ 23, 24). Bu sonuç karşısında tedbirin ölçülülüğü yönünden ayrıca bir inceleme yapılmasına gerek görülmemiştir.

26. Açıklanan gerekçelerle meşru amacı ortaya konulmadan başvurucu hakkında konutu terk etmeme tedbirinin uygulanması nedeniyle kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının Anayasa'nın 19. maddesinin üçüncü fıkrası yönünden ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

27. Yukarıda ulaşılan sonuçlar karşısında başvurucunun adli kontrol tedbiri nedeniyle özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı ile seyahat hürriyetinin ihlal edildiği iddialarının incelenmesi gerekli görülmemiştir.

B. Soruşturma Dosyasına Erişimin Kısıtlandığına İlişkin İddia

28. Başvurucu; soruşturma dosyasında gizlilik kararı bulunması nedeniyle hakkındaki suçlamaları ve bu suçlamaların delillerini öğrenemediğini, bu nedenle tutuklamaya etkin bir şekilde itirazda bulunamadığını belirterek kişi hürriyeti ve güvenliği hakkı ile adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

29. Başvurucunun bu bölümdeki iddialarının Anayasa'nın 19. maddesinin sekizinci fıkrası bağlamında incelenmesi gerekir.

30. 5271 sayılı Kanun'un 260. maddesinin (1) numaralı fıkrası ile 267. maddesi uyarınca hâkim kararları ile Kanun'un gösterdiği hâllerde mahkeme kararlarına karşı ilgililer itiraz kanun yoluna gidebilecektir. Soruşturma dosyasına şüpheli ve/veya müdafilerin erişiminin

engellenmesi sonucunu doğuran ve 5271 sayılı Kanun'un 153. maddesinin (2), (3) ve (4) numaralı fıkraları ile 157. maddesine dayalı olarak alınan kararların da bu yönüyle itiraz kanun yoluna tabi olduğu görülmektedir (Adnan Erol [1. B.], B. No: 2020/27934, 15/3/2022, § 69).

31. Diğer yandan itiraz kanun yolunun inceleme konusu şikâyet açısından müdahalenin ortadan kaldırılması imkânı sunmadığına dair bir durum da tespit edilememiştir. Zira şüpheli ve/veya müdafiler itiraz kanun yoluna başvurduğunda itiraz mercii 5271 sayılı Kanun'un 260. maddesine bağlı olarak itirazı yerinde görebilecek ve müdahale konusu kararı ortadan kaldıracak nitelikte yeni bir karar alabilecektir (Adnan Erol, § 70).

32. Somut olayda başvurucunun soruşturma dosyasına erişimin engellenmesine ilişkin karara itiraz ettiğine yönelik herhangi bir açıklamada bulunmadığı ve itiraz ettiğini gösterir belge sunmadığı görülmüştür. Buna göre başvurucunun olağan kanun yolunu tüketmeden bireysel başvuru yaptığı sonucuna ulaşılmıştır.

33. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

34. Başvurucu, ihlalin tespiti ile 50.000 TL maddi ve 250.000 TL manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

35. Başvuruda, konutu terk etmeme şeklindeki adli kontrol tedbirinin hukuka aykırı olması nedeniyle Anayasa'nın 19. maddesinin üçüncü fıkrasının ihlal edildiğine karar verilmiştir. Başvurucu hakkındaki anılan tedbir inceleme tarihinden önce kaldırılmıştır. Dolayısıyla bu yönüyle ihlalin sonuçlarının ortadan kaldırılması için tazminat ödenmesi dışında yapılması gereken bir husus bulunmamaktadır.

36. Kişi hürriyeti ve güvenliği hakkına yönelik müdahale nedeniyle yalnızca ihlal tespitiyle giderilemeyecek olan manevi zararları karşılığında başvurucuya net 83.250 TL manevi tazminat ödenmesine karar verilmesi gerekir. Öte yandan başvurucunun uğradığını iddia ettiği maddi zarar ile tespit edilen ihlal arasındaki illiyet bağına ve maddi zararın miktarının ne olduğuna ilişkin herhangi bir belge sunmadığı için maddi tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. 1. Konutu terk etmeme şeklindeki adli kontrol tedbirinin hukuka aykırı olması dolayısıyla kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

2. Soruşturma dosyasına erişimin kısıtlanması dolayısıyla kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

B. Konutu terk etmeme şeklindeki adli kontrol tedbirinin hukuka aykırı olması dolayısıyla Anayasa'nın 19. maddesinin üçüncü fıkrasının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Diğer ihlal iddialarının İNCELENMESİNE GEREK OLMADIĞINA,

D. Başvurucuya net 83.250 TL manevi tazminat ÖDENMESİNE, tazminata ilişkin diğer

taleplerin REDDİNE,

E. 2.220,60 TL harç ve 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 42.220,60 TL yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

F. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

G. Kararın bir örneğinin bilgi için Ankara 4. Ağır Ceza Mahkemesine (E.2025/90) ve Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 23/12/2025 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

ALİMET MACİT VE DİĞERLERİ

B. No: 2023/100413 | Karar tarihi: 23.12.2025

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2023/100413

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

ALİMET MACİT VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2023/100413)

Karar Tarihi: 23/12/2025

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Yıldız SEFERİNOĞLU Kenan YAŞAR Metin KIRATLI

Raportör : Ayça GANİDAĞLI DEMİRCİ

Başvurucular : 1. Alimet MACİT 2. Aysa BAŞ 3. Ekrem MACİT 4. Fatma ÖZDEMİR 5. Hikmet ALTINTAŞ 6. İlyas TORUN 7. İshak BAŞ 8. İsmail BAŞ 9. İsmail MACİT 10. Kemal BAŞ 11. Selviye ÖNAL 12. Sevim CENGİZ 13. Yaşar MACİT 14. Yusuf TORUN 15. Zekiye MACİT 16. Züleyha BAŞ

Vekili : Av. Ali AKYÜZ

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, taşınmaza kamulaştırmasız el atılması ve kamulaştırmasız el atma tazminatının enflasyon karşısında değer kaybına uğratılması nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir. Başvurucular, nihai kararı 26/10/2023 tarihinde öğrendikten sonra 16/11/2023 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur. Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

A. Kamulaştırmasız El Atma Nedeniyle Mülkiyet Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

2. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Şevket Karataş ([GK], B. No: 2015/12554, 25/10/2018), Celalettin Aşçıoğlu ([1. B.], B. No: 2013/1436, 6/3/2014), Mustafa Asiler ([2. B.], B. No: 2013/3578, 25/2/2015) ile İbrahim Oğuz ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2013/5926, 6/10/2015) kararlarında uygulanacak anayasal

ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede başvurucuların taşınmazlarına yapılan kamulaştırmasız el atmanın Anayasa'nın 13., 35. ve 46. maddeleri ile 4/11/1983 tarihli ve 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu'nda belirtilen usule uymadığı belirtilerek mülkiyet hakkına yapılan söz konusu müdahalenin kanunilik ilkesini ihlal ettiği sonucuna ulaşılmıştır. Somut başvuruda da anılan kararlarda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

3. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

B. Kamulaştırmasız El Atma Karşılığında Hükmedilen Tazminatın Değer Kaybına Uğraması Nedeniyle Mülkiyet Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

4. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Ali Şimşek ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2014/2073, 6/7/2017), Mehmet Akdoğan ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2013/817, 19/12/2013), Kadir Çakar ([1. B.], B. No: 2015/18908, 21/3/2018), Hanım Çeyiz ve Mehmet Gündüz ([1. B.], B. No: 2015/19289, 17/7/2018), Türkan Poyraz ([1. B.], B. No: 2015/15388, 13/9/2018) ve Emine Dilek Onaran ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2017/19987, 12/2/2020) kararlarında kamulaştırma bedellerinin ve kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatların enflasyon karşısında değer kaybına uğratılmasına veya uğratılarak ödenmesine ilişkin şikâyetleri inceleyerek uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede kamulaştırma bedellerinin ve kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatların enflasyon karşısında önemli ölçüde değer kaybına uğratılmasının veya uğratılarak ödenmesinin başvurucuya şahsi olarak aşırı ve olağan dışı bir külfet yüklediğini belirterek mülkiyet hakkının ihlal edildiği sonucuna ulaşmıştır. Somut başvuruda da anılan kararlarda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

5. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

6. Başvurucular; ihlalin tespiti ile 239.481,85 TL maddi ve her biri için ayrı ayrı 100.000 TL manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

7. Kamulaştırmasız el atma şikâyeti nedeniyle mülkiyet hakkının ihlalinin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmamaktadır. Olayda ihlalin sonuçlarının ortadan kaldırılması bakımından etkin giderim yolu tazminat olarak görülmektedir. Eski hâle getirme kuralı çerçevesinde ihlalin sonuçlarının bütünüyle ortadan kaldırılabilmesi için başvuruculara net 34.000 TL manevi tazminatın müştereken ödenmesine karar verilmesi gerekir.

8. Kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatın değer kaybetmesi nedeniyle tespit edilen mülkiyet hakkı ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§

54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100). Öte yandan ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasının yeterli bir giderim sağlayacağı anlaşıldığından tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. 1. Kamulaştırmasız el atma nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

2. Kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatın değer kaybına uğratılması nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. 1. Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının kamulaştırmasız el atma nedeniyle İHLAL EDİLDİĞİNE,

2. Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatın değer kaybına uğratılması nedeniyle İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Kararın bir örneğinin mülkiyet hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Çarşamba 2. Asliye Hukuk Mahkemesine (E.2022/228, K.2023/166) GÖNDERİLMESİNE,

D. Başvuruculara net 34.000 TL manevi tazminatın MÜŞTEREKEN ÖDENMESİNE, tazminata ilişkin diğer taleplerin REDDİNE,

E. 2.220,60 TL harç ve 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 42.220,60 TL yargılama giderinin başvuruculara MÜŞTEREKEN ÖDENMESİNE,

F. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvuruculara Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

G. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 23/12/2025 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

SABIR SALUT

B. No: 2023/101307 | Karar tarihi: 23.12.2025

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2023/101307

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

SABIR SALUT BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2023/101307)

Karar Tarihi: 23/12/2025

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Yıldız SEFERİNOĞLU Kenan YAŞAR Metin KIRATLI

Raportör : Ayça GANİDAĞLI DEMİRCİ

Başvurucu : Sabır SALUT

Vekili : Av. Atik YÜKSEL

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, kamulaştırmasız el atma tazminatının enflasyon karşısında değer kaybına uğratılması nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir. Başvuru, süresi içinde yapılmıştır. Komisyon adli yardım talebinin kabulü ile başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

II. DEĞERLENDİRME

2. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Ali Şimşek ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2014/2073, 6/7/2017), Mehmet Akdoğan ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2013/817, 19/12/2013), Kadir Çakar ([1. B.], B. No: 2015/18908, 21/3/2018), Hanım Çeyiz ve Mehmet Gündüz ([1. B.], B. No: 2015/19289, 17/7/2018), Türkan Poyraz ([1. B.], B. No: 2015/15388, 13/9/2018) ve Emine Dilek Onaran ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2017/19987, 12/2/2020) kararlarında kamulaştırma bedellerinin ve kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatların enflasyon karşısında değer kaybına uğratılmasına veya uğratılarak ödenmesine ilişkin şikâyetleri inceleyerek uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede kamulaştırma bedellerinin ve kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatların enflasyon karşısında önemli ölçüde değer kaybına

uğratılmasının veya uğratılarak ödenmesinin başvurucuya şahsi olarak aşırı ve olağan dışı bir külfet yüklediğini belirterek mülkiyet hakkının ihlal edildiği sonucuna ulaşmıştır. Somut başvuruda da anılan kararlarda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

3. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

4. Başvurucu; ihlalin tespiti, yeniden yargılama yapılması ile maddi ve manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

5. Kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatın değer kaybına uğratılması nedeniyle mülkiyet hakkının ihlalinin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100). Diğer taraftan ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasının yeterli bir giderim sağlayacağı anlaşıldığından tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatın değer kaybına uğratılması nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatın değer kaybına uğratılması nedeniyle İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Kararın bir örneğinin mülkiyet hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Güroymak Asliye Hukuk Mahkemesine (E.2020/64, K.2021/90) GÖNDERİLMESİNE,

D. Başvurucunun tazminat talebinin REDDİNE,

E. 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

F. Ödemenin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

G. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 23/12/2025 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

TEVFİK ÇELİKÇİ

B. No: 2023/101309 | Karar tarihi: 23.12.2025

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2023/101309

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

TEVFİK ÇELİKÇİ BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2023/101309)

Karar Tarihi: 23/12/2025

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Yıldız SEFERİNOĞLU Kenan YAŞAR Metin KIRATLI

Raportör : Ayça GANİDAĞLI DEMİRCİ

Başvurucu : Tevfik ÇELİKÇİ

Vekili : Av. Atik YÜKSEL

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, kamulaştırmasız el atma tazminatının enflasyon karşısında değer kaybına uğratılması nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir. Başvuru, süresi içinde yapılmıştır. Komisyon adli yardım talebinin kabulü ile başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

II. DEĞERLENDİRME

2. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Ali Şimşek ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2014/2073, 6/7/2017), Mehmet Akdoğan ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2013/817, 19/12/2013), Kadir Çakar ([1. B.], B. No: 2015/18908, 21/3/2018), Hanım Çeyiz ve Mehmet Gündüz ([1. B.], B. No: 2015/19289, 17/7/2018), Türkan Poyraz ([1. B.], B. No: 2015/15388, 13/9/2018) ve Emine Dilek Onaran ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2017/19987, 12/2/2020) kararlarında kamulaştırma bedellerinin ve kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatların enflasyon karşısında değer kaybına uğratılmasına veya uğratılarak ödenmesine ilişkin şikâyetleri inceleyerek uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede kamulaştırma bedellerinin ve kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatların enflasyon karşısında önemli ölçüde değer kaybına

uğratılmasının veya uğratılarak ödenmesinin başvurucuya şahsi olarak aşırı ve olağan dışı bir külfet yüklediğini belirterek mülkiyet hakkının ihlal edildiği sonucuna ulaşmıştır. Somut başvuruda da anılan kararlarda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

3. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

4. Başvurucu; ihlalin tespiti, yeniden yargılama yapılması ile maddi ve manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

5. Kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatın değer kaybına uğratılması nedeniyle mülkiyet hakkının ihlalinin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100). Diğer taraftan ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasının yeterli bir giderim sağlayacağı anlaşıldığından tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatın değer kaybına uğratılması nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatın değer kaybına uğratılması nedeniyle İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Kararın bir örneğinin mülkiyet hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Güroymak Asliye Hukuk Mahkemesine (E.2021/44, K.2022/23) GÖNDERİLMESİNE,

D. Başvurucunun tazminat talebinin REDDİNE,

E. 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

F. Ödemenin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

G. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 23/12/2025 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

FIRAT BATUR VE DİĞERLERİ

B. No: 2023/101315 | Karar tarihi: 23.12.2025

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2023/101315

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

FIRAT BATUR VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2023/101315)

Karar Tarihi: 23/12/2025

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Yıldız SEFERİNOĞLU Kenan YAŞAR Metin KIRATLI

Raportör : Ayça GANİDAĞLI DEMİRCİ

Başvurucular : 1. Fırat BATUR 2. Gurbet ÇINAR 3. Hasret BATUR 4. Nazan İLKAN 5. Nuran ÇELİK 6. Özcan BATUR 7. Rübaşa BATUR 8. Songül POLAT 9. Suzan CİCA 10. Vefa BATUR 11. Zühre SUBAŞI

Vekili : Av. Atik YÜKSEL

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatın enflasyon karşısında değer kaybına uğratılması nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir. Başvuru, süresi içinde yapılmıştır. Komisyon adli yardım talebinin kabulü ile başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

II. DEĞERLENDİRME

2. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Ali Şimşek ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2014/2073, 6/7/2017), Mehmet Akdoğan ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2013/817, 19/12/2013), Kadir Çakar ([1. B.], B. No: 2015/18908, 21/3/2018), Hanım Çeyiz ve Mehmet Gündüz ([1. B.], B. No: 2015/19289, 17/7/2018), Türkan Poyraz ([1. B.], B. No: 2015/15388, 13/9/2018) ve Emine Dilek Onaran ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2017/19987, 12/2/2020) kararlarında kamulaştırma bedellerinin ve kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatların enflasyon karşısında değer kaybına uğratılmasına veya

uğratılarak ödenmesine ilişkin şikâyetleri inceleyerek uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede kamulaştırma bedellerinin ve kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatların enflasyon karşısında önemli ölçüde değer kaybına uğratılmasının veya uğratılarak ödenmesinin başvurucuya şahsi olarak aşırı ve olağan dışı bir külfet yüklediğini belirterek mülkiyet hakkının ihlal edildiği sonucuna ulaşmıştır. Somut başvuruda da anılan kararlarda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

3. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

4. Başvurucular, ihlalin tespiti ile 1.445.731 TL maddi ve 500.000 TL manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

5. Kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatın değer kaybına uğratılması nedeniyle mülkiyet hakkının ihlalinin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100). Diğer taraftan ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasının yeterli bir giderim sağlayacağı anlaşıldığından tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatın değer kaybına uğratılması nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatın değer kaybına uğratılması nedeniyle İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Kararın bir örneğinin mülkiyet hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Güroymak Asliye Hukuk Mahkemesine (E.2020/55, K.2021/276) GÖNDERİLMESİNE,

D. Başvuruculların tazminat talebinin REDDİNE,

E. 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan yargılama giderinin başvuruculara MÜŞTEREKEN ÖDENMESİNE,

F. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvuruculların Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ

UYGULANMASINA,

G. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 23/12/2025 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

MEHMET POLAT VE DİĞERLERİ

B. No: 2023/101601 | Karar tarihi: 23.12.2025

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2023/101601

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

MEHMET POLAT VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2023/101601)

Karar Tarihi: 23/12/2025

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

GİZLİLİK TALEBİ KABUL

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Yıldız SEFERİNOĞLU Kenan YAŞAR Metin KIRATLI

Raportör : Ömer Faruk NURSAÇAN

Başvurucular : Mehmet POLAT ve diğerleri [bkz. ekli listenin (C) sütunu]

Vekilleri : [bkz. ekli listenin (F) sütunu]

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru; haksız yakalama ve gözaltına alma işlemlerinden doğan manevi zararın tazmini istemiyle açılan davada yeterli tazminata hükmedilmemesi nedeniyle kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının, yargılamaların uzun sürmesi nedeniyle de makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.

2. Başvurucular, nihai kararları öğrendikten sonra süresi içinde muhtelif tarihlerde bireysel başvuruda bulunmuştur.

3. Komisyon ekli listenin (B) sütununda yer alan bireysel başvuru dosyalarının konu yönünden hukuki irtibat nedeniyle 2023/101601 başvuru numaralı bireysel başvuru dosyası ile birleştirilerek incelenmesine, incelemenin 2023/101601 başvuru numaralı bireysel başvuru dosyası üzerinden yürütülmesine karar vermiştir.

4. Komisyon ayrıca ekli listenin (E) sütununda adli yardım talebinde bulunduğu belirtilen başvurucuların adli yardım taleplerinin kabulüne ve başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

II. DEĞERLENDİRME

A. Kişi Hürriyeti ve Güvenliği Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

5. Başvurucular, haklarında mahkemelerce verilen beraat kararı veya Cumhuriyet başsavcılıklarınca verilen kovuşturmaya yer olmadığına ilişkin karar sonrası ceza muhakemesi sürecinde uygulanan gözaltı ve/veya tutuklama şeklindeki haksız koruma tedbirleri nedeniyle açtıkları tazminat davalarında mahkemelerce hükmedilen tazminat miktarlarının yetersiz olduğunu belirterek kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde, başvurunun kabul edilebilirlik kriterlerini karşılayıp karşılamadığının incelenmesi, Anayasa Mahkemesi tarafından yapılacak incelemede Anayasa ve mevzuat hükümleri doğrultusunda somut olayın kendine özgü koşullarının gözönüne alınması gerektiği bildirilmiştir. Başvuruculardan bir kısmı, Bakanlığın görüşüne karşı beyanda bulunmuş; başvuru formundaki iddiaları tekrarlamıştır.

6. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

7. Anayasa Mahkemesi Gülseren Çıtak ([GK], B. No: 2020/1554, 27/4/2023) kararıyla haklarında kovuşturmaya yer olmadığı veya beraat kararı verilenlerin 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 141. maddesinde öngörülen tazminat yolunu tükettikten sonra yakalama, gözaltı veya tutuklamanın hukuki olmadığı ve ödenen tazminatın yetersiz olduğu iddiasıyla yaptıkları bireysel başvurularda başvuru yollarının tüketilmiş kabul edilebilmesi için yalnızca 5271 sayılı Kanun'un 141. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (e) bendi kapsamında bir tazminat davasının açılmasının yeterli olacağı sonucuna varmıştır. Zira bu hükümle; yakalama, gözaltı ve tutuklamanın daha sonra verilen kovuşturmaya yer olmadığı veya beraat kararıyla hukuka aykırı hâle geldiğinin kabul edildiği, dolayısıyla 141. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (e) bendi uyarınca açılan tazminat davalarının Anayasa'nın 19. maddesinin dokuzuncu fıkrası kapsamında olduğu değerlendirilmiştir. Bu çerçevede bu bent kapsamında açılan davalarda hukuka aykırılık kanun gereğince kabul edildiğinden ağır ceza mahkemesince bu bende dayanılarak tazminat ödenmesi durumunda Anayasa'nın 19. maddesinin dokuzuncu fıkrası kapsamında yapılacak inceleme, tazminat miktarının yeterli olup olmadığını belirlemekle sınırlı olacaktır (Gülseren Çıtak, §§ 36-38).

8. Somut başvuruda da ekli listenin (D) sütununda belirtilen mahkemeler tarafından ihlal tespiti yapılmış ve bir miktar manevi tazminata hükmedilmiş olmakla başvuruda yapılacak inceleme hükmedilen tazminat miktarlarının yeterli olup olmadığını belirlemekle sınırlı olacaktır (M.E. [2. B.], B. No: 2018/696, 9/5/2019, § 47).

9. Ağır ceza mahkemelerinin tazminat için somut olayın şartlarına göre takdir yetkisi bulunmakla birlikte meydana gelen ihlalle orantılı olmayan önemsiz miktarda bir tazminat Anayasa'nın 19. maddesinin dokuzuncu fıkrasına aykırı olacaktır. Öte yandan tazminat miktarı Anayasa Mahkemesinin benzer davalarda verdiği tazminat miktarına göre kayda değer ölçüde düşük olmamalıdır. Bununla birlikte hükmedilen miktarın Anayasa Mahkemesinin benzer durumlarda verilmesine hükmettiği tazminat miktarından düşük olması tek başına Anayasa'nın 19. maddesinin dokuzuncu fıkrasının ihlal edildiği anlamına gelmez. Tazminatın Anayasa'nın 19. maddesinin dokuzuncu fıkrasıyla uyumlu olup olmadığını değerlendirirken somut olayın kendine özgü şartlarının dikkate alınması gerekir (M.E., § 48).

10. Bunun yanında manevi tazminat miktarının yeterli olup olmadığı belirlenirken tazminata karar veren ağır ceza mahkemesinin karar tarihinde Anayasa Mahkemesinin benzer başvurular üzerine verdiği veya verebileceği tazminat miktarına göre bir karşılaştırma yapılacaktır. Anayasa Mahkemesince yakalama, gözaltı veya tutuklamanın hukuki olmaması nedeniyle manevi tazminata hükmedilirken kişinin sosyal ve ekonomik durumu, mesleki ve toplumsal konumu, üzerine atılı suçun niteliği, koruma tedbirine neden olan olayın oluş şekli, tedbirin kişinin üzerinde bıraktığı olumsuz etkiler ve tedbirin süresi, tedbir nedeniyle meydana gelen ihlalin ağırlığı dikkate alınmaktadır (Siyami Hıdıroğlu [GK], B. No: 2018/11489, 11/1/2024, § 35).

11. Maddi zarar, zarara uğrayanın hâlen mevcut mal varlığı ile uygulanan koruma tedbiri olmasaydı bu mal varlığının olacağı durum arasındaki farktan ibarettir. Maddi zarar, mal varlığında meydana gelen fiilî azalma şeklinde ortaya çıkabileceği gibi yoksun kalınan kâr şeklinde de oluşabilir. Öte yandan ihlal ile zarar arasında nedensellik bağı bulunması gerekir. İhlal ile zarar arasındaki illiyet bağının açık olmaması, illiyet bağının belirsiz veya spekülatif olduğu hâllerde maddi tazminata hükmedilmeyecektir. Hükmedilecek tazminat miktarının her zaman maddi zarara eşit olması gerekmez. Başvurucu lehine uygun bir tazminata hükmedilebilmesi de yeterli olabilir. Maddi tazminatın belirlenmesinde ağır ceza mahkemelerinin daha iyi konumda oldukları açıktır. Anayasa Mahkemesinin bireysel başvuru incelemesinde açıkça dayanaktan yoksun veya keyfî olduğu anlaşılmadıkça yetkili mahkemelerin maddi tazminat konusundaki takdirine müdahalesi söz konusu olamaz (O.O. ve diğerleri [1. B.], B. No: 2021/64808, 23/10/2024, § 11).

12. Somut olayda ağır ceza mahkemelerinin yaptığı değerlendirmeler sonucunda bazı başvuruculara maddi tazminat taleplerini reddetmesinin keyfî olduğu, açık ve bariz takdir hatası içerdiği söylenemeyecektir. Bazı başvuruculara ödenen maddi tazminat miktarının ise incelenen olayın koşullarında orantısız olmadığı görülmektedir.

13. Mahkemelerce hükmedilen manevi tazminat miktarının ise Anayasa Mahkemesinin benzer durumlarda ödenmesine hükmettiği ya da hükmedebileceği tazminat miktarına göre düşük olduğu sonucuna varılmıştır (Anayasa Mahkemesinin benzer olaylarda hükmedeceği tazminat miktarları için bkz. aşağıdaki tablo).

14. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 19. maddesinin -üçüncü fıkrasıyla bağlantılı olarak- dokuzuncu fıkrasının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

B. Makul Sürede Yargılanma Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

15. Bazı başvurucular ayrıca tazminat davalarının uzun sürdüğünü belirterek makul sürede yargılanma haklarının ihlal edildiğini iddia etmiştir.

16. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Ahmet Kartalkuş ([2. B.], B. No: 2019/39635, 19/3/2024) kararında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede Anayasa Mahkemesi 12/3/2024 tarihinde yürürlüğe giren 2/3/2024 tarihli ve 7499 sayılı Kanun'la 9/1/2013 tarihli ve 6384 sayılı Tazminat Komisyonunun Görevleri ile Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Kanun'a eklenen 5/A maddesi ve ayrıca anılan Kanun'un geçici 3. maddesinde yapılan değişiklik gereği 12/3/2024 tarihi itibarıyla Anayasa Mahkemesinde derdest olan, yargılamaların makul sürede sonuçlandırılmadığı iddiasıyla yapılan başvurulara ilişkin olarak ilk bakışta ulaşılabilir ve ihlal iddialarıyla ilgili başarı şansı sunma ve yeterli giderim sağlama kapasitesi olduğu görülen Tazminat Komisyonuna başvuru yolu tüketilmeden yapılan başvurunun

incelenmesinin bireysel başvurunun ikincil niteliği ile bağdaşmayacağı neticesine varmıştır. Somut başvuruda da anılan kararda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

17. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

C. Diğer İhlal İddiaları

18. Başvuruculardan bir kısmı, yukarıda belirtilen hakların yanı sıra Anayasa'da güvence altına alınan diğer temel hak ve özgürlüklerinin ihlal edildiğini ileri sürmüştür. Başvurucuların iddiaları Anayasa Mahkemesinin bireysel başvuru inceleme yetkisine girdiği ölçüde ve sunulan belgeler çerçevesinde değerlendirildiğinde temel hak ve özgürlüklerin ihlal edildiğine ilişkin iddiaların 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'da düzenlenen diğer kabul edilebilirlik kriterlerini karşılamadığı anlaşılmıştır.

19. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının kabul edilebilirlik kriterlerini karşılamaması nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

20. Başvurucular; ihlalin tespiti, yeniden yargılama yapılması ile maddi ve manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

21. Anayasa Mahkemesince yapılan inceleme sonucunda Anayasa'nın 19. maddesinin -üçüncü fıkrasıyla bağlantılı olarak- dokuzuncu fıkrasının ihlal edildiğine karar verilmiştir. Bu itibarla ihlalin mahkeme kararlarından kaynaklandığı anlaşılmıştır. Başvuruda tespit edilen anayasal hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 6216 sayılı Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerince yapılması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100). Manevi tazminat miktarının yeterli olup olmadığı belirlenirken tazminata karar veren ağır ceza mahkemesinin karar tarihi, şayet manevi tazminat miktarı bölge adliye mahkemesi kararıyla değiştirilmişse istinaf mahkemesinin karar tarihi itibarıyla Anayasa Mahkemesinin benzer başvurular üzerine vereceği tazminat miktarına göre bir karşılaştırma yapılarak uygun tazminatın belirlenmesi gerekir (bkz. aşağıdaki tablo). Karar tarihi itibarıyla hükmedilecek tazminatın hesabında tedbir/dava tarihinden karar tarihine kadar işleyecek yasal faiz de dikkate alınabilir.

22. İhlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasının yeterli bir giderim sağlayacağı anlaşıldığından tazminat talebinin reddi ile kararın yeniden yargılama yapılmak üzere ekli listenin (D) sütununda belirtilen Mahkemelere gönderilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Kamuya açık belgelerde talep eden başvuruculaların kimliklerinin gizli tutulması taleplerinin KABULÜNE,

B. 1. Kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

2. Makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

3. Diğer ihlal iddialarının kabul edilebilirlik kriterlerini karşılamaması nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

C. Anayasa'nın 19. maddesinin -üçüncü fıkrasıyla bağlantılı olarak- dokuzuncu fıkrasının İHLAL EDİLDİĞİNE,

D. Kararın bir örneğinin kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere ekli listenin (D) sütununda belirtilen mahkemelere GÖNDERİLMESİNE,

E. Başvuruculaların tazminat talebinin REDDİNE,

F. Vekille temsil edilen başvuruculara ekli listenin (G) sütununda belirtilen vekâlet ücreti ile ekli listenin (E) sütununda belirtilen harçların bu tabloda gösterildiği şekilde ÖDENMESİNE,

G. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvuruculaların Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

H. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 23/12/2025 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

2016 yılı için -Bir gün gözaltı için asgari 300 TL -Tutuklama tedbiri için tutukluluk süresine göre Asgari: 15.000 TL, Ortalama: 40.000, Azami: 100.000 TL

2017 yılı için - Bir gün gözaltı için asgari 360 TL - Tutuklama tedbiri için tutukluluk süresine göre Asgari: 18.000 TL, Ortalama: 48.000 TL, Azami: 120.000 TL

2018 yılı için - Bir gün gözaltı için asgari 400 TL - Tutuklama tedbiri için tutukluluk süresine göre Asgari: 20.000 TL, Ortalama: 54.000 TL, Azami: 135.000 TL

2019 yılı için - Bir gün gözaltı için asgari 600 TL -Tutuklama tedbiri için tutukluluk süresine göre Asgari: 29.700 TL, Ortalama: 79.200 TL, Azami: 198.000 TL

2020-2021 yılları için - Bir gün gözaltı için asgari 600 TL -Tutuklama tedbiri için tutukluluk süresine göre Asgari: 30.000 TL, Ortalama: 80.000 TL, Azami: 200.000 TL

2022 yılı için - Bir gün gözaltı için asgari 1.350 TL -Tutuklama tedbiri için tutukluluk süresine göre Asgari: 67.500 TL, Ortalama: 180.000 TL, Azami: 450.000 TL

2023 yılı için - Bir gün gözaltı için asgari 1.800 TL -Tutuklama tedbiri için tutukluluk süresine göre Asgari: 90.000 TL, Ortalama: 240.000 TL, Azami: 600.000 TL

2024 yılı için - Bir gün gözaltı için asgari 2.970 TL -Tutuklama tedbiri için tutukluluk süresine göre Asgari: 148.500 TL, Ortalama: 396.000 TL, Azami: 990.000 TL

2025 yılı için - Bir gün gözaltı için asgari 3.330 TL -Tutuklama tedbiri için tutukluluk süresine göre Asgari: 166.500 TL, Ortalama: 444.000 TL, Azami: 1.110.000 TL

ADEM KARAKOÇ VE DİĞERLERİ

B. No: 2023/107668 | Karar tarihi: 23.12.2025

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2023/107668

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

ADEM KARAKOÇ VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2023/107668)

Karar Tarihi: 23/12/2025

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Yıldız SEFERİNOĞLU Kenan YAŞAR Metin KIRATLI

Raportör : Nur Hilal MERMER

Başvurucular : 1. Adem KARAKOÇ 2. Haydar KARAKOÇ 3. Yasin KARAKOÇ

Vekili : Av. Yavuz KUZUCU

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, taşınmaza kamulaştırma yapılmadan el atılması ve bunun karşılığında hükmedilen tazminatın düşük belirlenmesi nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Başvurucular, Kırıkkale'nin Merkez ilçesi, Yukarımahmutlar köyü, 118 ada 30 sayılı parselde bulunan 985,35 m² yüz ölçümlü taşınmazın hissedar malikleridir. Başvurucular, maliki oldukları taşınmazda Karayolları Genel Müdürlüğünce (İdare) yol yapılmak suretiyle kamulaştırma yapılmaksızın el atıldığı iddiasıyla 26/3/2021 tarihinde Kırıkkale 2. Asliye Hukuk Mahkemesinde (Mahkeme) tazminat davası açmıştır.

3. Mahkemece yapılan keşif ve bilirkişi incelemesi neticesinde düzenlenen raporda, taşınmazın üzerinde tarımsal faaliyet yapılmasa da sulu tarım arazisi vasfında olduğu, bu kapsamda kapitalizasyon faizinin %4 olarak belirlendiği belirtilmiştir. Raporda münavebeye esas alınan ürünler bakımından iki farklı tarih (davanın açıldığı 2021 tarihi ve taşınmaza el atıldığı ifade edilen 1949 tarihi) baz alınarak hesaplama yapılmıştır. Bu kapsamda dava tarihine göre yapılan hesaplamada 2021 yılı verilerinin henüz kesinleşmediği ifade edilerek 2020 yılı verileri üzerinden buğday, silajlık mısır, arpa ve şeker pancarı münavebesi ve %20

oranında objektif değer artışı uygulanarak taşınmazın m² birim değeri 25,25 TL ve taşınmazın değeri ise 24.880,09 TL olarak hesaplanmıştır. 1949 yılı baz alınarak yapılan hesaplama neticesinde ise dava konusu taşınmazın m² birim değeri 329,66 TL olarak hesaplanmış ve hesaplamalarda kullanılan değerlerin günümüz şartlarında altı sıfır atılmadan önceki değerler olduğu ifade edilmiştir. Sonuç olarak taşınmazın değeri 324.830,48 TL olarak tespit edilmiştir.

4. Mahkemece taşınmazın 9/10/1956 tarihinden önceki tek şerit yol üzerinde sınırlarının belirlenmesi ve yolun çift şeride çıkartılmasından sonra, yolun tek şeritli olarak kullanıldığı hâlinden başvuruculara ait taşınmazdaki yol kısmının genişleyip genişlemediğinin tespiti amacıyla fen bilirkişisi tarafından ek rapor düzenlenmesine karar verilmiştir. Düzenlenen ek bilirkişi raporunda, dava konusu taşınmazın 1955, 1967, 2003 yıllarına ait hava fotoğrafları çakıştırılmış ve 1955 yılı görüntülerinde herhangi bir yol çalışmasının olmadığı, yol genişletme çalışmalarının 1967 yılında yapıldığı, bu yılda taşınmazın 480 m²lik kısmının yol genişletme çalışmaları içinde kaldığı, 2003 yılına ait görüntülerde ise taşınmazın tamamının yol ve yol şevi üzerinde kaldığının tespit edildiği ifade edilmiştir.

5. Mahkeme, bilirkişi raporunda taşınmazın 1949 yılındaki değerine yönelik hesaplamayı ve başvuruculaların payına düşen miktarı baz alarak kamulaştırmasız el atma tazminatını toplam 162.415,24 TL olarak belirlemiş; davanın bu miktar üzerinden kabulüne karar vermiştir.

6. Karara karşı taraflarca yapılan istinaf başvurusu neticesinde Ankara Bölge Adliye Mahkemesi 14. Hukuk Dairesince (Bölge Adliye Mahkemesi) karar kaldırılmış ve yeniden hüküm kurulmuştur. Kararda, dava konusu taşınmaza 2003 yılında yapılan yol genişletme işlemi sırasında el atıldığı ve taşınmaz hakkında geçerli bir kamulaştırma işlemi olmadığından el atılan taşınmazın bedeline karar verilmesinin doğru olduğu ifade edilmiş ancak el atma tarihindeki niteliklere göre taşınmaza dava tarihi esas alınarak bedel belirlenmesi gerektiği gözetilmeden hükme esas alınan bilirkişi raporunda nereden ve nasıl edinildiği anlaşılamayan 1949 yılına ilişkin olduğu ifade edilen tarım verileri uygulanarak ve Türk Lirasından altı sıfır atıldığı da dikkate alınmayarak arazi niteliğindeki taşınmaza, aynı bölge içindeki taşınmazlar hakkında açılan davalarda belirlenen bedel ile mukayese edilemeyecek şekilde 329 TL/m² bedeli üzerinden değer biçilmesinin hatalı olduğu belirtilmiştir. Bölge Adliye Mahkemesince karar verilmeden önce 2021 yılı resmî verileri uygulanmak suretiyle dava konusu taşınmazın değerinin belirlenmesi amacıyla ek bilirkişi raporu alınmasına karar verilmiştir. Düzenlenen ek bilirkişi raporunda taşınmazın m² birim değeri %20 oranında objektif değer atış oranı da ilave edilerek 29,51 TL olarak hesaplanmıştır.

7. Nihai olarak Bölge Adliye Mahkemesince ek bilirkişi raporunda taşınmaza %20 oranındaki objektif değer atış oranı %30 olarak uygulanmış ve taşınmazın m² birim değeri 33 TL olarak başvuruculaların hisselerine tekabül eden toplam değer ise 16.258,24 TL olarak belirlenmiştir. Bu çerçevede davanın kısmen kabulü ile kamulaştırmasız el atma tazminatının 16.258,24 TL olarak tespitine kesin olarak karar verilmiştir.

8. Başvurucular, nihai kararı 3/11/2023 tarihinde öğrendikten sonra 4/12/2023 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

9. Komisyon adli yardım talebinin kabulüne, başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

II. DEĞERLENDİRME

10. Başvurucular, taşınmazlarına kamulaştırmasız olarak el atılmasının mülkiyet hakkına orantısız bir müdahale olduğunu ve taşınmazın değerinin düşük belirlendiğini belirterek adil yargılanma hakkı ve mülkiyet hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

11. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde; başvuruya konu davaya ilişkin İdareden temin edilen bilgi ve belgelerin dikkate alınması, ayrıca Anayasa ve ilgili mevzuat hükümleri, Anayasa Mahkemesi içtihatları ve somut olayın kendine özgü koşullarının dikkate alınması gerektiğini bildirmiştir. Başvurucular, Bakanlık görüşüne karşı beyanlarında başvuru formundaki iddiaları yinelemiştir.

12. Başvuru, mülkiyet hakkı kapsamında incelenmiştir.

A. Kamulaştırmasız El Atma Nedeniyle Mülkiyet Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

13. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

14. Başvuruya konu olayda İdare tarafından, ilgili yargılama sürecinden de anlaşılacağı üzere başvurucuların taşınmazına kamulaştırmasız olarak el atılmıştır. Anayasa'nın 13., 35. ve 46. maddelerine aykırı biçimde 4/11/1983 tarihli ve 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu'nda belirlenmiş usul takip edilmeden başvurucuların mülkiyetinde bulunan taşınmaza kamulaştırmasız olarak el atıldığı yargı kararıyla da sabittir.

15. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Şevket Karataş ([GK], B. No: 2015/12554, 25/10/2018), Celalettin Aşçıoğlu ([1. B.], B. No: 2013/1436, 6/3/2014), Mustafa Asiler ([2. B.], B. No: 2013/3578, 25/2/2015) ile İbrahim Oğuz ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2013/5926, 6/10/2015) kararlarında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede başvurucuların taşınmazlarına yapılan kamulaştırmasız el atmanın Anayasa'nın 13., 35. ve 46. maddeleri ile 2942 sayılı Kanunda belirtilen usule uymadığı belirtilerek mülkiyet hakkına yapılan söz konusu müdahalenin kanunilik ilkesini ihlal ettiği sonucuna ulaşılmıştır. Somut başvuruda da anılan kararlarda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

16. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

B. Kamulaştırmasız El Atma Karşılığında Hükmedilen Tazminatın Düşük Belirlenmesi Nedeniyle Mülkiyet Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

17. Anayasa Mahkemesi kamulaştırma bedelinin/kamulaştırmasız el atma tazminatının taşınmazın gerçek değerini yansıtmadığı yönündeki şikâyetleri daha önce çeşitli kararlarında mülkiyet hakkı kapsamında incelemiştir. Bu bağlamda Anayasa Mahkemesi Mehmet Akdoğan ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2013/817, 19/12/2013), Mukadder Sağlam ve diğerleri ([2. B.], B. No: 2013/2511, 22/1/2015), Abdülkerim Çakmak ve diğerleri ([2. B.], B. No: 2014/1964, 23/2/2017), Ali Taşgeldi ([2. B.], B. No: 2018/30814, 16/11/2021) ve Hilmi Kocabey ([1. B.], B. No: 2019/21192, 21/5/2024) kararlarında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu kararlarda taşınmaz bedelinin tespitinin teknik ve uzmanlık gerektirmesi nedeniyle bedel tespitinin uzman mahkemelerin ve Yargıtayın bu konudaki uzman dairelerinin yetki ve görevinde olduğunu, Anayasa Mahkemesinin görevinin taşınmazın bedelinin tespiti yönteminin gerçek bedelin ödenmesini temin edip etmediğini incelemekten ibaret bulunduğunu vurgulamıştır. Öte yandan Anayasa Mahkemesinin bir temyiz mercii

olmadığına, inceleme yetkisinin sınırlı olduğuna ve bir temyiz mercii gibi hareket ederek mahkeme kararlarını her yönüyle hukuka uygunluk denetimine tabi tutmayacağına dikkat çekmiştir. Bununla birlikte Anayasa'nın 46. maddesi uyarınca kamulaştırma bedeli olarak gerçek değerin ödenmesi mülkiyetten yoksun bırakılan malikler için anayasal bir güvencedir. Bu madde ışığında Anayasa'nın 13. ve 35. maddelerine göre müdahalenin ölçülü olabilmesi için gerçek değerin ödenmesini sağlayabilmek amacıyla gerekli usule ilişkin güvencelerin etkili bir biçimde uygulanması, mahkemelerin ilgili ve yeterli bir gerekçe ile gerçek değeri belirlemeleri gerekir.

18. Başvuruculara ödenmesi gereken tazminatın hesaplanmasında taşınmazın el koyma tarihindeki niteliklerinin esas alınması Anayasa'nın 35. maddesini ihlal etmemektedir (AYM, E.2010/83, K.2012/169, 1/11/2012; E.2013/95, K.2014/176, 13/11/2014). Anayasa Mahkemesinin norm denetimi kararlarında da kabul edildiği üzere taşınmazın müdahale anındaki değerinin hesaplanması dışındaki seçenekler taşınmaz değerinde sonradan meydana gelen artış veya azalmalar nedeniyle malikin haksız kazanç elde etmesine veya haksız yere zarara uğramasına yol açabilir. Nitekim Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin yaklaşımı da taşınmazın mülkiyetinin yitirildiği tarihteki değerinin verilmesi yönündedir (Arzu Kocakaya ve diğerleri [1. B.], B. No: 2018/34900, 13/1/2022, § 35).

19. Yine Anayasa Mahkemesince bireysel başvuru kararlarında da mülkiyet hakkından yoksun bırakılma biçimindeki müdahalelerde adil dengenin sağlanması için hükmedilmesi gereken tazminatın miktarının kural olarak taşınmazın müdahale anındaki değeri, bir başka deyişle taşınmazın mülkiyetinin yitirildiği tarihteki gerçek değeri olduğu kabul edilmiştir (benzer yöndeki değerlendirmeler için bkz. Arzu Kocakaya ve diğerleri, § 60; Hatice Kundakcı [1. B.], B. No: 2019/8727, 21/6/2023, § 57; Hasan Durmuş [GK], B. No: 2019/19126, 23/1/2025, § 57).

20. Başvuruya konu olayda da Bölge Adliye Mahkemesince kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminat miktarı, taşınmaza yol yapılmak suretiyle müdahale olunan tarihteki arazi niteliği esas alınarak taşınmazın dava tarihindeki değerine göre belirlenmiştir (bkz. §§ 6, 7). Bu kapsamda hükmedilen tazminatın Anayasa Mahkemesi kararlarında ortaya konulan hususlarla çelişen bir yönü bulunmamaktadır. Öte yandan başvurucular tarafından lehlerine hükmedilen tazminatın düşük belirlendiği ifade edilmiş ise de Bölge Adliye Mahkemesince dikkate alınan hususların aksini ortaya koyan veya farklı yönde değerlendirme yapılmasını gerektiren herhangi bir bilgi ve belgenin de başvuru formu ve eklerinde sunulmadığı vurgulanmalıdır. Sonuç olarak Bölge Adliye Mahkemesince ilgili ve yeterli gerekçe ile tazminat miktarının belirlendiği değerlendirilmiştir.

21. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

22. Başvurucular; ihlalin tespiti, yeniden yargılama yapılması ile her biri için ayrı ayrı 100.000 TL maddi ve 100.000 TL manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

23. Kamulaştırmasız el atma şikâyeti nedeniyle mülkiyet hakkının ihlalinin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmamaktadır. Olayda ihlalin sonuçlarının ortadan kaldırılması bakımından etkin giderim yolu tazminat olarak görülmektedir. Eski hâle getirme kuralı çerçevesinde ihlalin sonuçlarının bütünüyle ortadan kaldırılabilmesi için başvuruculara net 34.000 TL manevi tazminatın müştereken

ödenmesine karar verilmesi gerekir. Diğer taraftan maddi tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. 1. Kamulaştırmasız el atma nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

2. Kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatın düşük belirlenmesi nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Başvuruculara net 34.000 TL manevi tazminatın MÜŞTEREKEN ÖDENMESİNE, tazminata ilişkin diğer taleplerin REDDİNE,

D. 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan yargılama giderinin başvuruculara MÜŞTEREKEN ÖDENMESİNE,

E. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvuruculara Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

F. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 23/12/2025 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

SEDATULLAH DEMİR

B. No: 2024/711 | Karar tarihi: 23.12.2025

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2024/711

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

SEDATULLAH DEMİR BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2024/711)

Karar Tarihi: 23/12/2025

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Yıldız SEFERİNOĞLU Kenan YAŞAR Metin KIRATLI

Raportör : Ayça GANİDAĞLI DEMİRCİ

Başvurucu : Sedatullah DEMİR

Vekili : Av. Ali KAYA

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru; taşınmaza kamulaştırma yapılmadan el atılması ve bunun karşılığında hükmedilen tazminatın enflasyon karşısında değer kaybına uğratılması nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir. Başvuru, süresinde yapılmıştır. Komisyon, adli yardım talebinin kabulü ile başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

II. DEĞERLENDİRME

A. Kamulaştırmasız El Atma Nedeniyle Mülkiyet Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

2. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Şevket Karataş ([GK], B. No: 2015/12554, 25/10/2018), Celalettin Aşçıoğlu ([1. B.], B. No: 2013/1436, 6/3/2014), Mustafa Asiler ([2. B.], B. No: 2013/3578, 25/2/2015) ile İbrahim Oğuz ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2013/5926, 6/10/2015) kararlarında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede başvurucuların taşınmazlarına yapılan kamulaştırmasız el atmanın Anayasa'nın 13., 35. ve 46. maddeleri ile 4/11/1983 tarihli ve 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu'nda belirtilen usule uymadığı belirtilerek mülkiyet hakkına yapılan

söz konusu müdahalenin kanunilik ilkesini ihlal ettiği sonucuna ulaşılmıştır. Somut başvuruda da anılan kararlarda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

3. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

B. Kamulaştırmasız El Atma Karşılığında Hükmedilen Tazminatın Değer Kaybına Uğratılması Nedeniyle Mülkiyet Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

4. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Ali Şimşek ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2014/2073, 6/7/2017), Mehmet Akdoğan ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2013/817, 19/12/2013), Kadir Çakar ([1. B.], B. No: 2015/18908, 21/3/2018), Hanım Çeyiz ve Mehmet Gündüz ([1. B.], B. No: 2015/19289, 17/7/2018), Türkan Poyraz ([1. B.], B. No: 2015/15388, 13/9/2018) ve Emine Dilek Onaran ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2017/19987, 12/2/2020) kararlarında kamulaştırma bedellerinin ve kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatın enflasyon karşısında değer kaybına uğratılmasına veya uğratılarak ödenmesine ilişkin şikâyetleri inceleyerek uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede kamulaştırma bedellerinin ve kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatın enflasyon karşısında önemli ölçüde değer kaybına uğratılmasının veya uğratılarak ödenmesinin başvuruculara şahsi olarak aşırı ve olağan dışı bir külfet yüklediğini belirterek mülkiyet hakkının ihlal edildiği sonucuna ulaşmıştır. Somut başvuruda da anılan kararlarda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

5. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

6. Başvurucu; ihlalin tespiti, yeniden yargılama yapılması ile 200.000 TL maddi ve 200.000 TL manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

7. Kamulaştırmasız el atma şikâyeti nedeniyle mülkiyet hakkının ihlalinin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmamaktadır. Olayda ihlalin sonuçlarının ortadan kaldırılması bakımından etkin giderim yolu tazminat olarak görülmektedir. Eski hâle getirme kuralı çerçevesinde ihlalin sonuçlarının bütünüyle ortadan kaldırılabilmesi için başvurucuya net 34.000 TL manevi tazminat ödenmesine karar verilmesi gerekir.

8. Kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatın değer kaybetmesi nedeniyle tespit edilen mülkiyet hakkı ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100). Öte yandan ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasının yeterli bir

giderim sağlayacağı anlaşıldığından tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. 1. Kamulaştırmasız el atma nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

2. Kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatın değer kaybına uğratılması nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. 1. Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının kamulaştırmasız el atma nedeniyle İHLAL EDİLDİĞİNE,

2. Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatın değer kaybına uğratılması nedeniyle İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Kararın bir örneğinin mülkiyet hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Diyadin Asliye Hukuk Mahkemesine (E.2021/388, K.2022/380) GÖNDERİLMESİNE,

D. Başvurucuya net 34.000 TL manevi tazminat ÖDENMESİNE, tazminata ilişkin diğer taleplerin REDDİNE,

E. 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

F. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

G. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 23/12/2025 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

VEYSEL TAŞ VE DİĞERLERİ

B. No: 2024/23594 | Karar tarihi: 23.12.2025

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2024/23594

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

VEYSEL TAŞ VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2024/23594)

Karar Tarihi: 23/12/2025

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Yıldız SEFERİNOĞLU Kenan YAŞAR Metin KIRATLI

Raportör : Tuğba YILDIZ

Başvurucular : Veysel TAŞ ve diğerleri [bkz. ekli listenin (C) sütunu]

Vekili : Av. Cihan SÖYLEMEZ

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, Adalet Bakanlığı İnsan Hakları Tazminat Komisyonu tarafından tazminata hükmedilmemesi nedeniyle makul sürede yargılanma hakkı ile bağlantılı olarak etkili başvuru hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Başvurucular 17/7/2004 tarihli ve 5233 sayılı Terör ve Terörle Mücadeleden Doğan Zararların Karşılanması Hakkında Kanun kapsamında oluşan zararlarının tazmini talebiyle Tunceli Valiliği Zarar Tespit Komisyonuna (Zarar Tespit Komisyonu) muhtelif tarihlerde (bkz. ekli liste (E) sütunu) başvurmuştur. Taleplerinin zımnen reddi üzerine Elâzığ İdare Mahkemelerinde iptal davası açmış (tarihler için bkz. ekli liste (F) sütunu) ve yargılama süreçleri Danıştay Onuncu Dairesinin temyiz onama kararlarıyla (tarihler için bkz. ekli liste (E) sütunu) sona ermiştir. Başvurucular, yargılamanın uzun sürdüğü şikâyetiyle Anayasa Mahkemesine başvurmuştur.

3. Anayasa Mahkemesi, başvuruculara 9/1/2013 tarihli ve 6384 sayılı Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine Yapılmış Bazı Başvuruların Tazminat Ödenmek Suretiyle Çözümüne Dair Kanun'la kurulan İnsan Hakları Tazminat Komisyonuna (Tazminat Komisyonu) başvurmaları gerektiğinden birleştirilen başvuruların tamamını kabul edilemez bulmuştur.

4. Bunun üzerine başvurucular, makul sürede yargılanma hakkına ilişkin hak ettikleri tazminatlarının yasal faiziyle ödenmesi istemiyle muhtelif tarihlerde Tazminat Komisyonuna başvurmuştur. Tazminat Komisyonu değişik tarihlerde verdiği kararlarda başvurucuların makul sürede yargılanma haklarının ihlal edilmediğine karar vermiştir. Tazminat Komisyonu başvurucuların Zarar Tespit Komisyonuna başvuru tarihleri ile nihai olarak verilen temyiz kararları arasında geçen zamanın ortalama yedi buçuk yıl sürdüğünü ve bu sürecin makul olduğuna karar vermiştir.

5. Başvurucular, karara karşı Ankara Bölge İdare Mahkemesi 11. İdari Dava Dairesine (Bölge İdare Mahkemesi) itirazda bulunmuştur. Başvurucular itiraz dilekçelerinde idari yargı sürecinin uzun sürdüğünü, Anayasa Mahkemesine yapılan emsal başvurularda ihlal kararları verildiğini iddia etmiştir.

6. Bölge İdare Mahkemesi, başvurucuların itirazının reddine hükmetmiş; karar gerekçesinde 5233 sayılı Kanun kapsamında yapılan bireysel başvurulara ilişkin emsal kararlar dikkate alındığında yedi buçuk yıllık sürecin makul ve Anayasa Mahkemesi ile Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi içtihatlarına uygun olduğunu belirtmiştir.

7. Başvurucular, nihai kararları öğrendikten sonra süresinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

8. Komisyon ekli listenin (B) sütununda yer alan dosyaların konu yönünden hukuki irtibat bulunması nedeniyle 2024/23594 numaralı bireysel başvuru dosyasıyla birleştirilmesine ve incelemenin 2024/23594 numaralı dosya üzerinden yürütülmesine, başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

II. DEĞERLENDİRME

9. Başvurucular adli yardım talebinde bulunmuştur. Ödeme gücünden yoksun olduğu anlaşılan başvurucuların adli yardım taleplerinin kabulüne karar verilmesi gerekir.

10. Başvurucular, yargılama sürecinin uzun sürdüğünü, Tazminat Komisyonunca tazminata hükmedilmemesinin Anayasa Mahkemesinin emsal kararlarına aykırı olduğunu belirterek adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde, mevcut başvuruda kabul edilebilirlik şartlarının karşılanıp karşılanmadığının incelenmesi gerektiği, Bölge İdare Mahkemesinin gerekçelerinin tarafların delilleri ve ilgili hukuk kurallarının yorumuna ilişkin olup açıkça keyfî olduğunun veya bariz bir takdir hatası içerdiğinin söylenemeyeceği, başvurucuların temel hak ve hürriyetlerinin ihlal edilip edilmediği konusunda yapılacak incelemede Anayasa ve ilgili mevzuat hükümleri ile somut olayın kendine özgü koşullarının dikkate alınması gerektiği bildirilmiştir. Başvurucular, Bakanlık görüşüne karşı formdaki iddialarını yinelemiştir.

11. Başvuru konusu olayda temel mesele, başvurucuların taraf oldukları davaların makul sürede tamamlanmaması olduğundan başvuruya konu şikâyetlerin makul sürede yargılanma hakkı ile bağlantılı olarak Anayasa'nın 40. maddesinde güvence altına alınan etkili başvuru hakkı kapsamında değerlendirilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

12. Makul sürede yargılanma hakkı ihlali iddiasıyla 12/3/2024 tarihi itibarıyla Anayasa Mahkemesinde derdest olan ve bu tarihten sonra makul sürede yargılanma hakkının ihlali iddiasıyla yapılan başvurular yönünden bir kanun yolu oluşturulmuş olup eldeki başvuruda inceleme söz konusu kanun yolu olan Tazminat Komisyonu kararları ve bu karara karşı itirazı inceleyen Bölge İdare Mahkemesi kararlarına ilişkin olacaktır.

13. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan makul sürede yargılanma hakkı ile bağlantılı olarak etkili başvuru hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

14. Etkili başvuru hakkı; anayasal bir hakkının ihlal edildiğini ileri süren herkese hakkın niteliğine uygun olarak iddialarını inceletebileceği makul, erişilebilir, ihlalin gerçekleşmesini veya sürmesini engellemeye ya da sonuçlarını ortadan kaldırmaya (yeterli giderim sağlama) elverişli idari ve yargısal yollara başvuruda bulunabilme imkânı sağlanması olarak tanımlanabilir (Y.T. [GK], B. No: 2016/22418, 30/5/2019, § 47; Murat Haliç [1. B.], B. No: 2017/24356, 8/7/2020, § 44).

15. Öte yandan şikâyetlerin esasının incelenmesine imkân sağlayan ve gerektiğinde uygun bir telafi yöntemi sunan etkili hukuk yollarının olması ilgililere etkili başvuru hakkının sağlanmasının bir gereğidir. Buna göre kişilerin mağduriyetlerinin giderilmesi amacıyla öngörülen yargı yollarının mevzuatta yer alması yalnız başına yeterli olmayıp bu yolun aynı zamanda pratikte de başarı şansı sunması gerekir. Söz konusu yola başvurulabilmesi için öngörülen koşullar somut olaylara tatbik edilirken dayanak işlem, eylem ya da ihmallerden kaynaklanan savunulabilir nitelikteki iddiaların bu doğrultuda geniş şekilde değerlendirilmesi, koşulların oluşmadığı sonucuna ulaşılması durumunda ise bu durumun yargı makamları tarafından ilgili ve yeterli gerekçelerle açıklanması gerekir (İlhan Gökhan [2. B.], B. No: 2017/27957, 9/9/2020, §§ 47, 49).

16. 5233 sayılı Kanun kapsamında yapılan müracaatlarda idari yargı makamları nezdindeki yargılamaların makul sürede tamamlanmadığı yönündeki iddialar daha önce bireysel başvuru konusu yapılmış ve Anayasa Mahkemesinin bu konuda verdiği kararlarda Tazminat Komisyonu ve yargılama aşamalarında geçen süreler ile davanın tüm koşulları, karara bağlanan başvuru sayısı ve yargılama sürecinde Tazminat Komisyonu ve yargılama makamlarınca yapılan işlemler dikkate alınarak uyuşmazlığın karara bağlanması konusunda kamu otoritelerine ve özellikle yargılama organlarına atfedilebilecek bir gecikmenin olmadığı ve toplamda sekiz yılın altında gerçekleşen başvuruların karara bağlanma süresinin makul sürede yargılanma hakkının ihlaline yol açmadığı sonucuna ulaşılmıştır (Sabri Çetin [1. B.], B. No: 2013/3007, 6/2/2014, §§ 61-69; Mahmut Can Arslan [2. B.], B. No: 2013/3008, 6/2/2014, §§ 60-68; Mehmet Gürgen [1. B.], B. No: 2013/3202, 6/2/2014, §§ 58-66; Celal Demir [1. B.], B. No: 2013/3309, 6/2/2014, §§ 58-66). Başvurunun kesin olarak karara bağlanmasının daha uzun bir sürede gerçekleştiği ve bu durumun başvuruculara atfedilebilecek bir kusurdan kaynaklanmadığı durumlarda ise makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiği sonucuna varılmıştır (İsmet Kaya [1. B.], B. No: 2013/2294, 8/5/2014, §§ 46-70).

17. Olayda başvuruculların şikâyetlerinin yargılama sürecine ilişkin olması ve Tazminat Komisyonunda kısa sürede başvuruların sonuçlandırılmış olması dikkate alındığında başvuruculların makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiği iddiasının 5233 sayılı Kanun kapsamında Anayasa Mahkemesince oluşturulan ilkelere göre değil Anayasa Mahkemesinin makul sürede yargılanma hakkına yönelik şikâyetlerde uyguladığı genel ilkelere göre değerlendirilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

18. Medeni hak ve yükümlülüklerle ilgili uyuşmazlıklara ilişkin idari yargılamanın süresi tespit edilirken sürenin başlangıç tarihi olarak davanın ikame edildiği tarih, sürenin sona erdiği tarih olarak -çoğu zaman icra aşamasını da kapsayacak şekilde- yargılamanın sona

erdiği, yargılaması devam eden davalar yönünden ise Anayasa Mahkemesinin makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin şikâyetle ilgili kararını verdiği tarih esas alınır (Selahattin Akyıl [2. B.], B. No: 2012/1198, 7/11/2013, §§ 45, 47). Medeni hak ve yükümlülüklerle ilgili uyuşmazlıklara ilişkin idari yargılama süresinin makul olup olmadığı değerlendirilirken yargılamanın karmaşıklığı ve kaç dereceli olduğu, tarafların ve ilgili makamların yargılama sürecindeki tutumu ve başvurucunun yargılamanın süratle sonuçlandırılmasındaki menfaatinin niteliği gibi hususlar dikkate alınır (Selahattin Akyıl, § 41).

19. İncelenen olayda anılan ilkeler ve Anayasa Mahkemesinin benzer başvurularda verdiği kararlar ile davaların niteliği ve uyuşmazlığın türü dikkate alındığında başvurucuların taraf olduğu söz konusu idari davalara ilişkin yargılama sürelerinin -Zarar Tespit Komisyonunda geçen süre hariç yargılamaların yedi yıla yakın sürdüğü görüldüğünden- makul olmadığı tartışmasızdır.

20. Uyuşmazlıkların niteliği, taraf sayısı, yargılamanın süresi gözönünde bulundurulduğunda makul sürede yargılanma hakkı ihlal edilen başvurucular için Tazminat Komisyonunun, sadece Zarar Tespit Komisyonuna başvuru tarihi ve yargılamanın bitiş tarihi arasındaki süreci dikkate alarak yargılama süreçlerini makul görmesi katı ve şekilci bir yorum olarak değerlendirilmiştir. Bu durumda Tazminat Komisyonunun anılan değerlendirmesi nedeniyle başvurucuların makul sürede yargılanma hakkı ile bağlantılı olarak etkili başvuru hakkının ihlal edildiği sonucuna varılmıştır.

21. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan makul sürede yargılanma hakkı ile bağlantılı olarak Anayasa'nın 40. maddesinde teminat altına alınan etkili başvuru hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

22. Başvurucular, ihlalin tespiti ile manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

23. Başvuruda tespit edilen makul sürede yargılanma hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. İhlalin giderilmesi için kararın Tazminat Komisyonu kararlarının nihai denetimini yapan Bölge İdare Mahkemesine gönderilmesi gerekmektedir. Bu kapsamda Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği Bölge İdare Mahkemesince yapılması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

24. İhlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasının yeterli bir giderim sağlayacağı anlaşıldığından tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Adli yardım talebinin KABULÜNE,

B. Makul sürede yargılanma hakkı ile bağlantılı olarak etkili başvuru hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

C. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan makul sürede yargılanma hakkı ile bağlantılı olarak Anayasa'nın 40. maddesinde teminat altına alınan etkili başvuru hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

D. Kararın bir örneğinin makul sürede yargılanma hakkı ile bağlantılı olarak etkili başvuru hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapmak üzere Ankara Bölge İdare Mahkemesi 11. İdari Dava Dairesine (ekli listenin (D) sütununda esas numaraları belirtilen) GÖNDERİLMESİNE,

E. Başvuruculara tazminat talebinin REDDİNE,

F. 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan yargılama giderinin başvuruculara MÜŞTEREKEN ÖDENMESİNE,

G. Ödemenin kararın tebliğini takiben başvuruculara Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

H. Kararın bir örneğinin bilgi için Adalet Bakanlığı İnsan Hakları Tazminat Komisyonu Başkanlığına ve Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 23/12/2025 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

KENAN ŞAHPAZ VE DİĞERLERİ

B. No: 2024/34659 | Karar tarihi: 23.12.2025

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2024/34659

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

KENAN ŞAHPAZ VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2024/34659)

Karar Tarihi: 23/12/2025

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

GİZLİLİK TALEBİ KABUL

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Yıldız SEFERİNOĞLU Kenan YAŞAR Metin KIRATLI

Raportör : Nuray KOVANCI

Başvurucular : Kenan ŞAHPAZ ve diğerleri [bkz. ekli listenin (B) sütunu]

Vekili : [bkz. ekli listenin (E) sütunu]

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru; iş sözleşmesinin feshedilmesi üzerine açılan işçilik alacaklarının tazmini davasının süre aşımından reddedilmesi nedeniyle mahkemeye erişim hakkının, yargılamanın uzun sürmesi nedeniyle de makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.

2. Başvurucular, yurt dışında işçi olarak çalışmaktayken iş sözleşmelerinin feshedilmesi nedeniyle işçilik alacaklarının tazmini talebiyle alacak davası açmıştır. İlgili mahkemeler davanın süre aşımından (hak düşürücü süre/zamanaşımı nedeniyle) reddine karar vermiş; kararların gerekçelerinde, işçilerin iş sözleşmeleri ve çalıştıkları/işlerini fiilen yaptıkları ülkeler gözönünde bulundurularak uyuşmazlığa uygulanması gereken hukukun çalışılan ülke hukuku olduğu değerlendirmesinde bulunmuştur. Çalışılan ülke hukukunda düzenlenen dava açma süreleri gözetilerek davaların süresinde açılmadığını, hak düşürücü sürenin geçtiği/zamanaşımı süresinin dolduğunu belirtmiş ve bu nedenle davaların reddine hükmetmiştir. Başvuru konusu tüm yargılamalar kesinleşmiştir.

3. Komisyon ekli listenin (D) sütununda adli yardım talebinde bulunduğu belirtilen ve ödeme gücünden yoksun olduğu anlaşılan başvurucuların adli yardım taleplerinin kabulüne karar vermiştir. Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

4. Aralarında bağlantı bulunması nedeniyle süresi içinde yapılan ekli listenin (A) sütununda yer alan başvuruların süresinde yapılan 2024/34659 numaralı başvuru ile birleştirilmesine karar verilmesi gerekir.

A. Mahkemeye Erişim Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

5. Başvurucular; söz konusu uyuşmazlıkta Türk hukukunun sıkı ilişkili hukuk olduğunu, bu nedenle uyuşmazlığa Türk hukukunun uygulanması gerektiğini belirterek Yargıtay tarafından içtihat değiştirilmesi nedeniyle haksız olarak davalarının reddedilmesinden yakınmıştır. Çalıştıkları ülkenin hukukunu bilme imkânları olmadığını, içtihat değişikliği nedeniyle olumsuz etkilendiklerini ifade etmiş; mahkemeye erişim hakkı ve adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına gönderilmiştir.

6. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

7. Anayasa'nın 36. maddesinin birinci fıkrasında, herkesin yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddiada bulunma ve savunma hakkına sahip olduğu belirtilmiştir. Dolayısıyla mahkemeye erişim hakkı, Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan hak arama özgürlüğünün bir unsurudur. Diğer yandan Anayasa'nın 36. maddesine "adil yargılanma" ibaresinin eklenmesine ilişkin gerekçede, Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmelerce de güvence altına alınan adil yargılanma hakkının madde metnine dâhil edildiği vurgulanmıştır. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ni (Sözleşme) yorumlayan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, Sözleşme'nin 6. maddesinin (1) numaralı fıkrasının mahkemeye erişim hakkını içerdiğini belirtmektedir (Özbakım Özel Sağlık Hiz. İnş. Tur. San. ve Tic. Ltd. Şti. [2. B.], B. No: 2014/13156, 20/4/2017, § 34).

8. Anayasa Mahkemesi bireysel başvuru kapsamında yaptığı değerlendirmelerde mahkemeye erişim hakkının bir uyuşmazlığı mahkeme önüne taşıyabilmek ve uyuşmazlığın etkili bir şekilde karara bağlanmasını isteyebilmek anlamına geldiğini ifade etmiştir (Özkan Şen [2. B.], B. No: 2012/791, 7/11/2013, § 52).

9. Başvuruya konu yargılamalarda yabancılık unsuru taşıyan iş sözleşmelerine uygulanacak hukukun belirlenmesinde 27/11/2007 tarihli ve 5718 sayılı Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkında Kanun'un "İş sözleşmeleri" başlıklı 27. maddesi değerlendirilmiştir. 5718 sayılı Kanun'un 27. maddesinin Anayasa Mahkemesinin 5/11/2024 tarihli ve E.2023/158, K.2024/187 sayılı kararı ile iptal edilmeden önceki hâli şu şekildedir:

"İş sözleşmeleri, işçinin mutad işyeri hukukunun emredici hükümleri uyarınca sahip olacağı asgarî koruma saklı kalmak kaydıyla, tarafların seçtikleri hukuka tâbidir.

Tarafların hukuk seçimi yapmamış olmaları hâlinde iş sözleşmesine, işçinin işini mutat olarak yaptığı işyeri hukuku uygulanır. İşçinin işini geçici olarak başka bir ülkede yapması hâlinde, bu işyeri mutat işyeri sayılmaz.

İşçinin işini belirli bir ülkede mutat olarak yapmayıp devamlı olarak birden fazla ülkede yapması hâlinde iş sözleşmesi, işverenin esas işyerinin bulunduğu ülke hukukuna tâbidir.

Ancak hâlin bütün şartlarına göre iş sözleşmesiyle daha sıkı ilişkili bir hukukun bulunması hâlinde sözleşmeye ikinci ve üçüncü fıkra hükümleri yerine bu hukuk uygulanabilir."

10. Anayasa Mahkemesi 5/11/2024 tarihli ve E.2023/158, K.2024/187 sayılı kararıyla 5718 sayılı Kanun'un 27. maddesinin (1) numaralı fıkrasını iptal etmiştir. Anayasa Mahkemesi, anılan iptal kararında 5718 sayılı Kanun'un 27. maddesinin (4) numaralı fıkrasındaki düzenlemeyi değerlendirerek iş sözleşmesinin taraflarınca hukuk seçimi yapılmaması hâlinde bu sözleşmenin mutat işyeri hukukunun yerine daha sıkı ilişkili hukuka tabi kılınmasının mümkün olduğunu, buna karşın iş sözleşmesinde tarafların hukuk seçimi yapmış olmaları durumunda sözleşmeyle daha sıkı ilişkili hukukun uygulanabilmesine imkân tanınmadığını belirtmiştir. Daha sıkı ilişkili hukukun işçiye mutat işyeri hukuku veya sözleşmeyle belirlenen hukuktan daha yüksek standartta bir koruma sağlayabileceğinin açık olduğunu ifade etmiştir (aynı kararda bkz. §§ 27-32). İş sözleşmesinde hukuk seçimi yapılmaması hâlinde anılan sözleşmeyle daha sıkı ilişkili hukukun uygulanabilmesi mümkün iken hukuk seçimi yapılan sözleşmelerin daha sıkı ilişkili hukuka tabi kılınamaması nedeniyle bu seçimin işçinin aleyhine sonuç doğurabileceğini vurgulamıştır. Bu yönde hukuk seçimi yapılmaması hâlinde işçinin sahip olacağı hakların anılan seçimle bertaraf edilmesini mümkün kılan kuralın işçi-işveren ilişkilerinde makul bir denge sağlamadığı ve devletin çalışanların korunmasına ilişkin pozitif yükümlülükleriyle bağdaşmadığı değerlendirmesinde bulunmuştur (aynı kararda bkz. §§ 35-39). Sonuç olarak kuralın Anayasa'nın 49. maddesine aykırı olduğunu belirtmiştir (ayrıntılı bilgi için aynı kararda bkz. §§ 17-40).

11. Anayasa Mahkemesi Ali Çetin ([2. B.], B. No: 2024/48855, 29/7/2025) başvurusunda, başvurucunun iş sözleşmesinin feshedilmesi üzerine açılan işçilik alacaklarının tazmini davasının zamanaşımına bağlı olarak reddedilmesi nedeniyle mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiği iddiasını incelemiştir. Anayasa Mahkemesi anılan kararda, yargılama mercilerince Rusya'da gerçekleştirilecek bir işe yönelik iş sözleşmesinin başvurucu ve işveren tarafından imzalanması ile uygulanacak hukukun da seçildiği yorumu yapılarak mutat işyeri hukuku olan Rusya hukukunun uygulanması gerektiğinin değerlendirildiğini tespit etmiştir (aynı kararda bkz. § 54). Tarafların iş sözleşmesi yapması durumunda mutat işyeri hukukunun da belirlendiğine yönelik yorumun mahkemeye erişim hakkına yapılan müdahalenin ölçülülüğünün tespitinde büyük önem taşıdığını kabul etmiştir. Mutat işyerinin belirlenmesinin olaya uygulanacak hukuku tamamen değiştirebileceğinden ve yapılacak yanlış bir belirleme dava açma hakkını anlamsız hâle getirebileceğinden ölçülülük ilkesini zedeleyebileceğini belirtmiş, bu bakımdan 5718 sayılı Kanun'un 27. maddesinin (4) numaralı fıkrasında yer alan kuralı da irdelemiştir (aynı kararda bkz. §§ 55-58).

12. Bu kapsamda yaptığı değerlendirmeler sonucunda Anayasa Mahkemesi iş sözleşmesiyle daha sıkı ilişkili hukukun uygulanmasının işçi lehine sonuç doğurmasının mümkün olduğunu, sıkı ilişkili hukuk tespit edilirken tarafların tabiiyeti, sözleşmenin dili ve imzalandığı yer, iş görme ediminin ifa edildiği işyeri, işçinin tabi olduğu sosyal güvenlik sistemi, tarafların yerleşim yerleri ile sosyal ve hukuki ilişkilerinin yoğunlaştığı ülke gibi unsurların dikkate alınabileceğini ifade etmiştir. Belirtilen unsurlar değerlendirilerek sıkı ilişkili hukukun da ortaya konulmasının işçi ile işveren arasındaki menfaatler dengesinin korunması bakımından önem arz edeceğini ve bu çerçevede iş sözleşmesinde hukuk seçimi yapılmaması durumunda işçinin sahip olacağı haklardan anılan seçim nedeniyle mahrum kalmasını engelleyecek nitelikte değerlendirme yapılması gerektiğini vurgulamıştır. Daha

sıkı ilişkili hukukun işçiye yüksek standartta koruma sağlaması durumunda hukuk seçimiyle işçinin bu korumadan mahrum bırakılmasını önleyecek değerlendirme yapılması gerektiği kanaatine ulaşmıştır (Ali Çetin, §§ 59, 60).

13. Anayasa Mahkemesinin yukarıda belirtilen iptal kararı ve Ali Çetin kararı gözönüne alınarak uyuşmazlıklar değerlendirildiğinde tarafların iş sözleşmesine uygulanmak üzere hukuk seçimi yaptıkları durumda seçilen ülke hukuku veya mutat işyeri hukuku ile karşılaştırıldığında durumun bütün şartlarına göre iş sözleşmesiyle daha sıkı ilişkili hukukun uygulanmasının işçi lehine sonuç doğurması mümkündür. Bu hâlde daha sıkı ilişkili hukukun işçiye yüksek standartta koruma sağlaması durumunda hukuk seçimiyle işçinin bu korumadan mahrum bırakılmasını önleyecek değerlendirme yapılmalıdır.

14. Tarafların hukuk seçimi yapmadıkları durum için de mutat işyeri hukuku ile karşılaştırıldığında iş sözleşmesiyle daha sıkı ilişkili hukukun uygulanmasının işçi lehine sonuç doğurması mümkündür. Bu durumda daha sıkı ilişkili hukukun tespiti gerekir. Sıkı ilişkili hukuk tespit edilirken yukarıda belirtildiği üzere tarafların tabiiyeti, sözleşmenin dili ve imzalandığı yer, iş görme ediminin ifa edildiği işyeri, işçinin tabi olduğu sosyal güvenlik sistemi, tarafların yerleşim yerleri ile sosyal ve hukuki ilişkilerinin yoğunlaştığı ülke gibi unsurlar dikkate alınacaktır. Belirtilen unsurlar değerlendirilerek sıkı ilişkili hukukun da ortaya konulması işçi ile işveren arasındaki menfaatler dengesinin korunması bakımından önem arz eder (bkz. § 13).

15. Söz konusu uyuşmazlıklarda yargı mercileri yabancılık unsuru taşıyan uyuşmazlıklarda uygulanacak hukukun tespiti bakımından bütün durum ve koşulları dikkate alarak iş sözleşmesi ile daha sıkı ilişkili hukukun tespitine ilişkin unsurları herhangi bir şekilde değerlendirmemiştir. Başka bir deyişle kararlarda daha sıkı ilişkili hukuk araştırması ortaya konulamamıştır. Bu itibarla iş sözleşmesi ile daha sıkı ilişkili bir hukukun bulunup bulunmadığının irdelenmemesi hususu gözönüne alındığında başvuruculların mahkemeye erişim hakkına yapılan müdahalenin katlanılması güç külfete sebep olduğu, dolayısıyla ölçüsüz olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

16. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

17. Başvuruculların diğer temel hak ve özgürlüklerinin de ihlal edildiğini ileri sürdüğü görülmekte ise de mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğine karar verildiğinden diğer ihlal iddiaları hakkında kabul edilebilirlik ve esas yönünden ayrıca bir inceleme yapılmasına gerek olmadığına karar verilmesi gerekir.

B. Makul Sürede Yargılanma Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

18. Ekli listenin (G) sütununda belirtilen başvurucular, yargılamanın uzun sürmesi nedeniyle makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

19. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Veysi Ado ([GK], B. No: 2022/100837, 27/4/2023) kararında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede Anayasa Mahkemesi 9/1/2013 tarihli ve 6384 sayılı Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine Yapılmış Bazı Başvuruların Tazminat Ödenmek Suretiyle Çözümüne Dair Kanun'un geçici 2. maddesinde 28/3/2023 tarihli ve 7445 sayılı Kanun'un 40. maddesi ile yapılan değişikliğe göre 9/3/2023 tarihi (bu tarih dâhil) itibarıyla derdest olan, yargılamaların makul sürede sonuçlandırılmadığı iddialarıyla yapılan başvurulara ilişkin

olarak Tazminat Komisyonuna başvuru yolu tüketilmeden yapılan başvurunun incelenmesinin bireysel başvurunun ikincil niteliği ile bağdaşmayacağı neticesine varmıştır. Somut başvuruda da anılan kararda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

20. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

21. Başvurucular; ihlalin tespiti, yeniden yargılama yapılması ile maddi ve manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

22. Başvuruda tespit edilen anayasal hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

23. İhlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasının yeterli bir giderim sağlayacağı anlaşıldığından tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Başvuruların BİRLEŞTİRİLMESİNE,

B. Kamuya açık belgelerde talepte bulunan başvurucuların kimliklerinin gizli tutulması taleplerinin KABULÜNE,

C. 1. Mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

2. Makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

D. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki mahkemeye erişim hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

E. Diğer ihlal iddialarının İNCELENMESİNE GEREK OLMADIĞINA,

F. Kararın bir örneğinin mahkemeye erişim hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere ekli listenin (C) sütununda gösterilen mahkemelere GÖNDERİLMESİNE,

G. Başvuruculara tazminat talebinin REDDİNE,

H. Ekli listenin (D) sütununda belirtilen harçlar ile (F) sütununda belirtilen vekâlet ücretlerinin listede gösterildiği şekliyle başvuruculara ÖDENMESİNE,

I. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvuruculara Hazine ve Maliye Bakanlığına

başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

J. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 23/12/2025 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

HASAN CİREYBE

B. No: 2024/61486 | Karar tarihi: 23.12.2025

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2024/61486

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

HASAN CİREYBE BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2024/61486)

Karar Tarihi: 23/12/2025

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Yıldız SEFERİNOĞLU Kenan YAŞAR Metin KIRATLI

Raportör : Ayşe Didem ÖZDEMİR AKCA

Başvurucu : Hasan CİREYBE

Vekili : Av. İbrahim Halil ÇATAK

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, sınır dışı etme kararı verilmesi nedeniyle kötü muamele yasağının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Başvurucu 1985 doğumlu bir erkek olup Suriye Arap Cumhuriyeti vatandaşıdır.

3. Ankara Valiliği 4/11/2022 tarihinde, 4/4/2013 tarihli ve 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'nun 54. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (b) ve (d) bentleri uyarınca başvurucunun sınır dışı edilmesine karar vermiştir.

4. Başvurucu, sınır dışı etme kararının iptali talebiyle Ankara 26. İdare Mahkemesinde (İdare Mahkemesi) dava açmıştır.

5. İdare Mahkemesi 17/9/2024 tarihinde davanın kesin olarak reddine karar vermiştir. Başvurucu vekili Av. İbrahim Halil Çatak, kararı Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi (UYAP) üzerinden 15/10/2024 tarihinde okuyarak öğrenmiştir.

6. Başvurucu 20/11/2024 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

7. Başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar

verilmiştir.

8. Bölüm 20/11/2024 tarihinde Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 73. maddesi uyarınca sınır dışı etme işleminin tedbiren durdurulmasına karar vermiştir.

II. DEĞERLENDİRME

9. Başvurucu adli yardım talebinde bulunmuştur. Yargılama giderlerini ödeme gücünden yoksun olduğuna ilişkin iddiasının açıkça dayanaktan yoksun olmadığı anlaşılan yabancı uyruklu başvurucunun adli yardım talebinin kabulüne karar verilmesi gerekir.

10. Başvurucu, ülkesine geri gönderilmesi hâlinde kötü muamele yasağının ihlal edileceğini ileri sürmüştür.

11. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 47. maddesinin (5) numaralı fıkrası ile Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 64. maddesinin (1) numaralı fıkrası gereği bireysel başvurunun başvuru yollarının tüketildiği, başvuru yolu öngörülmemiş ise ihlalin öğrenildiği tarihten itibaren otuz gün içinde yapılması gerekir.

12. Anayasa Mahkemesi Hüseyin Aşkan ([2. B.], B. No: 2017/15649, 21/7/2020) kararında otuz günlük süre kuralının bireysel başvurunun ön şartlarından biri olduğunu ve bu sürenin başlangıç tarihinin tespitinde kanun hükmü gereği öğrenme tarihinin esas alınacağını belirtmiştir. Anılan kararda bireysel başvuru süresinin işlemeye başlaması yönünden nihai kararın gerekçesinin tebliğinin öğrenme şekillerinden biri olduğunu, bununla birlikte başka şekillerde de öğrenmenin söz konusu olabileceğini ifade etmiştir (Hüseyin Aşkan, §§ 20-23). Bu doğrultuda kullanıcıların UYAP üzerinden yaptıkları işlemlerin (doküman oluşturma, düzenleme, imzalama, açma, okuma ve yazdırma gibi) kayıt altına alındığı evrak işlem kütüğünün Anayasa Mahkemesi tarafından incelenmesi sonucunda nihai kararın açılarak okunduğuna ilişkin bir işlemin tespiti hâlinde bu işlemi yapan ilgililerin işlem sırasında nihai kararın sonucunu öğrendiklerinin kabul edileceği, böyle bir durumda bireysel başvuru süresinin de bu tarihten itibaren başlatılması gerektiği belirtilmiştir (Hüseyin Aşkan, §§ 26-29).

13. Somut olayda İdare Mahkemesince verilen nihai kararın başvurucu vekili tarafından UYAP üzerinden 15/10/2024 tarihinde okunduğu görülmüştür. Dolayısıyla başvurucunun nihai kararı anılan tarihte öğrendiği anlaşılmıştır. Başvurucunun belirtilen tarihten itibaren en geç otuz gün içinde bireysel başvuruda bulunması gerekirken bu süre geçtikten sonra 20/11/2024 tarihinde yaptığı başvurunun süresinde olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

14. Açıklanan gerekçelerle başvurunun süre aşımı nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

III. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Adli yardım talebinin KABULÜNE,

B. Başvurunun süre aşımı nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

C. Sınır dışı etme işlemine ilişkin verilen tedbir kararının SONLANDIRILMASINA,

D. 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 339. maddesinin (2) numaralı fıkrası uyarınca tahsil edilmesi mağduriyetine neden olacağından adli yardım

talebi kabul edilen başvurucunun yargılama giderlerini ödemekten TAMAMEN MUAF TUTULMASINA,

E. Kararın bir örneğinin İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Başkanlığı ve Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 23/12/2025 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

KEMAL TELLİ VE DİĞERLERİ

B. No: 2025/23644 | Karar tarihi: 23.12.2025

İkinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2025/23644

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

KEMAL TELLİ VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2025/23644)

Karar Tarihi: 23/12/2025

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM Yıldız SEFERİNOĞLU Kenan YAŞAR Metin KIRATLI

Raportör : Nur Hilal MERMER

Başvurucular : Kemal TELLİ ve diğerleri [bkz. ekli listenin (C) sütunu]

Vekili : [bkz. ekli listenin (E) sütunu]

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, taşınmaza kamulaştırma yapılmadan el atılması ve bunun karşılığında hükmedilen tazminatın enflasyon karşısında değer kaybına uğratılması nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. 2025/23644, 2025/40382, 2025/40384 ve 2025/45590 numaralı bireysel başvurularda yargılamanın uzun sürmesinden de yakınılmaktadır.

3. Aralarında bağlantı bulunması nedeniyle süresi içinde yapılan ekli listenin (B) sütununda bulunan başvuruların süresinde yapılan 2025/23644 numaralı başvuru ile birleştirilmesine Komisyonca karar verilmiştir. Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

A. Kamulaştırmasız El Atma Nedeniyle Mülkiyet Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

1. 2025/33661 Numaralı Bireysel Başvuru Yönünden

4. Başvurucu, taşınmazına kamulaştırma yapılmaksızın el atıldığını belirterek mülkiyet

hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

5. Başvuruya konu olayda başvurucu, öncelikle kamulaştırmasız el atma nedeniyle dava açmış ve yapılan yargılamada talebe bağlılık ilkesi gereği düşük tutara karar verilmesi üzerine ilk davada yapılan keşif ve bilirkişi incelemeleri neticesinde belirlenen tutarın tahsili amacıyla başvuruya konu ek davayı açmıştır. Bu itibarla başvurucunun taşınmazına kamulaştırmasız el atıldığının açılan ilk davada kabul edildiği görülmüştür.

6. Başvurucunun taşınmazına kamulaştırmasız el atılması olgusunu, açtığı ilk dava neticesinde öğrendiği açıktır. Dolayısıyla başvurucunun kamulaştırmasız el atma şikâyeti bakımından ilk açtığı davanın kesinleşmesi üzerine en geç otuz gün içinde bireysel başvuruda bulunması gerekmektedir. Başvurucu ise bu süreler geçtikten sonra açtığı ek dava üzerine bireysel başvuruda bulunmuştur. Sonuç olarak başvurucunun taşınmazına kamulaştırmasız el atılması nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğine yönelik şikâyeti bakımından süresi içinde bireysel başvuruda bulunmadığı değerlendirilmiştir (bazı farklılıklarla birlikte bkz. Osman Deniz [2. B.], B. No: 2020/6982, 17/4/2024, §§ 2-5).

7. Açıklanan gerekçelerle kamulaştırmasız el atma nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın süre aşımı nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

2. Diğer Başvurular Yönünden

8. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Şevket Karataş ([GK], B. No: 2015/12554, 25/10/2018), Celalettin Aşçıoğlu ([1. B.], B. No: 2013/1436, 6/3/2014), Mustafa Asiler ([2. B.], B. No: 2013/3578, 25/2/2015) ile İbrahim Oğuz ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2013/5926, 6/10/2015) kararlarında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede başvuruculların taşınmazlarına yapılan kamulaştırmasız el atmanın Anayasa'nın 13., 35. ve 46. maddeleri ile 4/11/1983 tarihli ve 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu'nda belirtilen usule uymadığı belirtilerek mülkiyet hakkına yapılan söz konusu müdahalenin kanunilik ilkesini ihlal ettiği sonucuna ulaşılmıştır. Somut başvuruda da anılan kararlarda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

9. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

B. Kamulaştırmasız El Atma Karşılığında Hükmedilen Tazminatın Değer Kaybına Uğratılması Nedeniyle Mülkiyet Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

10. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Ali Şimşek ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2014/2073, 6/7/2017), Mehmet Akdoğan ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2013/817, 19/12/2013), Kadir Çakar ([1. B.], B. No: 2015/18908, 21/3/2018), Hanım Çeyiz ve Mehmet Gündüz ([1. B.], B. No: 2015/19289, 17/7/2018), Türkan Poyraz ([1. B.], B. No: 2015/15388, 13/9/2018) ve Emine Dilek Onaran ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2017/19987, 12/2/2020) kararlarında kamulaştırma bedellerinin ve kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatın enflasyon karşısında değer kaybına uğratılmasına veya uğratılarak ödenmesine ilişkin şikâyetleri inceleyerek uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede kamulaştırma bedellerinin ve kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatın enflasyon karşısında önemli ölçüde değer kaybına uğratılmasının veya uğratılarak ödenmesinin başvuruculara şahsi olarak aşırı ve olağan dışı bir külfet yüklediğini belirterek mülkiyet hakkının ihlal edildiği sonucuna ulaşmıştır. Somut başvuruda

da anılan kararlarda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

11. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

C. 2025/23644, 2025/40382, 2025/40384 ve 2025/45590 Numaralı Başvurular Yönünden Makul Sürede Yargılanma Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

12. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Ahmet Kartalkuş ([2. B.], B. No: 2019/39635, 19/3/2024) kararında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede Anayasa Mahkemesi 2/3/2024 tarihli ve 7499 sayılı Kanun'la 9/1/2013 tarihli ve 6384 sayılı Tazminat Komisyonunun Görevleri ile Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Kanun'a eklenen 5/A maddesi ve ayrıca anılan Kanun'un geçici 3. maddesinde yapılan değişiklik gereği 12/3/2024 tarihi itibarıyla Anayasa Mahkemesinde derdest olan yargılamaların makul sürede sonuçlandırılmadığı iddiasıyla yapılan başvurulara ilişkin olarak ilk bakışta ulaşılabilir ve ihlal iddialarıyla ilgili başarı şansı sunma ve yeterli giderim sağlama kapasitesi olduğu görülen Tazminat Komisyonuna başvuru yolu tüketilmeden yapılan başvurunun incelenmesinin bireysel başvurunun ikincil niteliği ile bağdaşmayacağı neticesine varmıştır. Somut başvuruda da anılan kararda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

13. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

14. Başvurucular; ihlalin tespiti, yeniden yargılama yapılması ile maddi ve manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

15. Kamulaştırmasız el atma şikâyeti nedeniyle mülkiyet hakkının ihlalinin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmamaktadır. Olayda ihlalin sonuçlarının ortadan kaldırılması bakımından etkin giderim yolu tazminat olarak görülmektedir. Eski hâle getirme kuralı çerçevesinde ihlalin sonuçlarının bütünüyle ortadan kaldırılabilmesi için başvuruculara manevi tazminat ödenmesine karar verilmesi gerekir.

16. Kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatın değer kaybetmesi nedeniyle tespit edilen mülkiyet hakkı ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100). Öte yandan ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasının yeterli bir giderim sağlayacağı anlaşıldığından tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. 1. 2025/33661 numaralı bireysel başvuru yönünden kamulaştırmasız el atma nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın süre aşımı nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

2. Diğer başvurular yönünden kamulaştırmasız el atma nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

3. Kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatın değer kaybına uğratılması nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

4. 2025/23644, 2025/40382, 2025/40384 ve 2025/45590 numaralı başvurular yönünden makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

B. 1. Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının kamulaştırmasız el atma nedeniyle İHLAL EDİLDİĞİNE,

2. Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatın değer kaybına uğratılması nedeniyle İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Kararın bir örneğinin mülkiyet hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere ekli listenin (H) sütununda yer verilen mahkemelere GÖNDERİLMESİNE,

D. Ekli listenin (G) sütununda belirtilen manevi tazminatın ekli listede gösterildiği şekliyle başvuruculara ÖDENMESİNE, tazminata ilişkin diğer taleplerin REDDİNE,

E. Ekli listenin (D) sütununda ayrıntısı belirtilen başvuru harçları ile ekli listenin (F) sütununda yer alan vekâlet ücretinin listede gösterildiği şekliyle başvuruculara ÖDENMESİNE,

F. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvuruculara Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal faiz UYGULANMASINA,

G. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 23/12/2025 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

MEHMET ÇELEBİ VE DİĞERLERİ

B. No: 2018/8276 | Karar tarihi: 24.12.2025

Birinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2018/8276

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

MEHMET ÇELEBİ VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2018/8276)

Karar Tarihi: 24/12/2025

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Hasan Tahsin GÖKCAN

Üyeler : Yusuf Şevki HAKYEMEZ Selahaddin MENTEŞ İrfan FİDAN Muhterem İNCE

Raportör : Ceren Sedef EREN

Başvurucular : 1. Mehmet ÇELEBİ

Vekili : Av. Şerif YILDIRIM 2. Mahmut BEŞTAŞ 3. Mehmet AKÇARA

Vekili : Av. Hüseyin AKÇARA 4. Mehmet Şerif ERZEN

Vekili : Av. Mümtaz SAVDA 5. Yakup DOĞAN

Vekili : Av. İlhan DOĞAN 6. Zülfü KARATEKİN

Vekili : Av. Servet ÖZEN 7. Edagül KAHVECİOĞLU

Vekilleri : Av. Ali Rıza DİZDAR Av. Mustafa KİRAZ

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, bir gösteri yürüyüşüne ya da toplantıya katılmaları nedeniyle terör örgütüne üye olmamakla birlikte örgüt adına suç işleme suçundan mahkûm edilen başvurucuların toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme haklarının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Başvurucular, çeşitli tarihlerde düzenlenen gösteri yürüyüşlerine ya da toplantılara katılmalarının ceza kanunlarında yer alan suçları oluşturduğu ve ayrıca söz konusu suçları terör örgütü adına işledikleri iddialarıyla farklı ceza davalarında yargılanmıştır. Başvurucular, anılan fiillerinin ceza kanunlarında karşılığı olan suçlardan cezalandırılmış ve söz konusu suçları terör örgütü adına işledikleri kabul edilerek 26/9/2004 tarihli ve 5237

sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 220. maddesinin (6) numaralı fıkrası uyarınca ayrıca çeşitli miktarlarda cezalara mahkûm edilmiştir. Başvuruculaların terör örgütü adına suç işleme suçundan mahkûmiyetleri Yargıtay tarafından onanarak kesinleşmiş ve mahkûm oldukları hapis cezasının infazına başlanmıştır.

3. Başvurular süresi içinde yapılmıştır. Başvuruların kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

4. Ödeme gücünden yoksun olduğu anlaşılan başvurucu Mehmet Şerif Erzen'in adli yardım talebinin kabulüne karar verilmesi gerekir.

5. 2020/12011, 2020/12586, 2021/52684, 2021/60826, 2022/27770 ve 2022/93854 numaralı başvuruların 2018/8276 numaralı başvuru ile birleştirilmesine karar verilmesi gerekir.

6. Başvurucular genel olarak bir gösteri yürüyüşüne ya da toplantıya katılmaları üzerine terör örgütüne üye olmamakla birlikte örgüt adına suç işleme suçundan mahkûm edilmeleri nedeniyle çeşitli anayasal haklarının ihlal edildiğini iddia etmiştir. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmiştir. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün (İçtüzük) 71. maddesinin (2) numaralı fıkrası uyarınca başvurunun içtihadın oluştuğu alana ilişkin olduğu değerlendirilerek Bakanlık cevabı beklenmeden incelenmesine karar verilmiştir.

7. Başvuruculaların şikâyetleri toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkı çerçevesinde incelenmiştir.

8. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan başvurunun kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

9. Mevcut başvurularda başvuruculaların bir toplantı ve gösteri yürüyüşüne katılmış olmaları veya bu toplantı ve gösteri yürüyüşündeki eylemleri nedeniyle cezalandırılmaları sonucu toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme haklarına müdahalede bulunulduğu kabul edilmiştir. Anılan müdahale, Anayasa'nın 13. maddesinde belirtilen koşulları yerine getirmediği müddetçe Anayasa'nın 34. maddesinin ihlalini teşkil edecektir. Bu sebeple müdahalenin Anayasa'nın 13. maddesinde öngörülen ve somut başvuruya uygun düşen, kanun tarafından öngörülme, Anayasa'nın ilgili maddesinde belirtilen nedenlere dayanma ve demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun olma koşullarını sağlayıp sağlamadığının belirlenmesi gerekir.

10. Anayasa Mahkemesi eldeki başvuruyla benzer Hamit Yakut ([GK], B. No: 2014/6548, 10/6/2021) başvurusunda, PKK terör örgütünün çağrısı üzerine düzenlenen bir gösteriye katıldığı gerekçesiyle terör örgütüne üye olmamakla birlikte örgüt adına suç işleme suçundan cezalandırılan başvurucunun toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkına bir müdahalede bulunulduğu iddiasını incelemiştir (aynı kararda bkz. § 69). Anayasa Mahkemesi anılan kararında, terör örgütüne üye olmamakla birlikte örgüt adına suç işleme suçunun yapısına dair ayrıntılı açıklamalar yapmış ve özellikle bahse konu suçu düzenleyen 5237 sayılı Kanun'un 220. maddesinin (6) numaralı fıkrasının Anayasa'nın 13. maddesinin aradığı anlamda kamu gücünü kullanan organların keyfî davranışlarının önüne geçen ve kişilerin hukuku bilmelerine yardımcı olacak erişilebilir, öngörülebilir ve kesin nitelikte bir kanun hükmü olup olmadığını kapsamlı biçimde irdelemiştir (aynı kararda bkz. §§ 70-115).

11. Anayasa Mahkemesi Hamit Yakut başvurusunda yaptığı değerlendirmeler sonucunda özetle 5237 sayılı Kanun'un 220. maddesinin (6) numaralı fıkrasının içerik, amaç ve kapsam itibarıyla belirli olmadığı, Anayasa'nın 34. maddesi ile korunan anayasal hakkına yönelik keyfî müdahaleye karşı başvurucuya yasal bir koruma sağlayamadığı ve sonuç olarak 5237 sayılı Kanun'un 220. maddesinin (6) numaralı fıkrasının uygulanmasından kaynaklanan müdahalenin kanunilik şartını sağlamadığı sonucuna ulaşmıştır (aynı kararda bkz. § 116). Anılan kararın ilgili kısmı şu şekildedir:

"88. 5237 sayılı Kanun'un 220. maddesinin (6) numaralı fıkrasının öngörülebilirliğine ilişkin değerlendirmelere başlarken ilk olarak söz konusu kuralda yer alan "örgüt adına işlenen suç" ifadesinden ne anlaşılması gerektiğine dair kanunda herhangi bir açıklamaya yer verilmediği belirtilmelidir. Buna ilave olarak Yargıtay da bu ifadeye ilişkin değerlendirmelerini her somut olayın koşullarına göre yapmaktadır. Ancak gösteriler bağlamında Yargıtay bu ifadenin ve genel olarak 5237 sayılı Kanun'un 220. maddesinin (6) numaralı fıkrasının anlamını, Ceza Genel Kurulunun 4/3/2008 tarihli kararı ve sonraki kararlarıyla detaylandırmıştır (bkz. §§ 47-50).

89. Yargıtay, sadece örgüt çağrısı üzerine düzenlenen toplantı ve gösteri yürüyüşlerine ilişkin olarak verdiği kararlarda örgüt tarafından yapılacak genel nitelikte de olsa bir çağrının varlığını o suçun örgüt adına işlendiğini kabul için yeterli görmektedir. Buna ek olarak Yargıtayın bazı kararlarında -bir çağrı bulunmasa dahi- örgütçe önem atfedilen gün ve olaylarla ilişkili olarak gerçekleştirilen toplantı ve gösteri yürüyüşlerinin de bu suç kapsamında değerlendirildiği (bkz. § 48) görülmektedir. Yargıtayın bu yaklaşımı son derece ağır bir itham ve ceza öngören bir suça ilişkin olarak yargısal içtihatlarla getirilen ölçütlerin kapsamının belirsiz biçimde genişlemesine neden olmaktadır. Gerçekten de 5237 sayılı Kanun'un 220. maddesinin (6) numaralı fıkrasının Yargıtay içtihatları ile oluşan uygulaması bir silahlı örgüt tarafından çağrısı yapılan bir gösteride yalnızca bulunmuş olmasını ve açıkça söz konusu örgüte yönelik olumlu bir tutumla hareket etmesini bir kimsenin örgüt adına suç işlediğini kabul etmek için yeterli görmekte ve ilgili kişinin -cezası bir miktar indirilse bile- gerçek bir örgüt üyesi olarak cezalandırmasına izin vermektedir.

90. Anılan düzenlemede belirsizlik yaratan yönlerden bir başkası da bir kimsenin bir suçu örgüt adına işlediğinin kabul edilmesi hâlinde o kimsenin örgüte üye olarak kabul edilmesi ve örgüte üye olma suçundan cezalandırılmasıdır. 3713 sayılı Kanun'un 2. maddesine göre terör örgütüne mensup olmasa dahi örgüt adına suç işleyenler terör suçlusu sayılmaktadır (bkz. § 27). 5237 sayılı Kanun'un 220. maddesinin gerekçesinde örgüte hâkim olan hiyerarşik ilişki içinde olmamakla beraber örgüt adına suç işleyen bir kimsenin örgüt üyesi olarak kabul edilmesi ve bu nedenle de sorumlu tutulması gerektiği ifade edilmiştir (bkz. § 36). Yine 6352 sayılı Kanun'la yapılan değişikliğin gerekçesinde, örgüte üye olmamakla birlikte örgüt adına suç işleyenlerin "örgüt üyesi olarak kabul edildiği" vurgulanmıştır (bkz. § 38). Yargıtay da terör örgütüne üye olmamakla birlikte örgüt adına suç işleyenlerin "dolayısıyla örgüt üyesi olduğunu" belirtmiştir (bkz. § 48).

91. 5237 sayılı Kanun'un 314. maddesinde yer alan terör örgütüne üye olma suçundan her türlü şüpheden uzak bir şekilde mahkûm edilebilmesi için bir kişinin eylemlerinin sürekliliği, çeşitliliği ve yoğunluğu dikkate alınmalı ve örgütün hiyerarşik yapısına bilerek ve isteyerek dâhil olduğu yeterli bir gerekçe ile ispat edilmelidir (Metin Birdal, § 67). Kişilerin her biri örgüt üyeliğine ilişkin bir parçayı açıklayan ve delil olarak kabul edilen faaliyetleri birleştirilerek olayın bütününün anlaşılması sağlanmalıdır. Kişilerin terör örgütünün hiyerarşik yapısına dâhil olduğunu gösteren delillerin birlikte incelenmesi sonucunda

delillerin sağlamlığı sınanmalı; her biri terör örgütünün amacı, niteliği, bilinirliği, kullandığı şiddetin türü ve yoğunluğu ile somut olayın ilgili diğer koşulları dikkate alınarak değerlendirilmelidir. Kişilerin delil olarak kabul edilen faaliyetleri birbiriyle sınanmalı ve sağlamaları yapılarak birbirlerini tamamlayıp tamamlamadığı ve tutarsızlık içerip içermediği tespit edilmelidir (Metin Birdal, § 72).

92. Görüldüğü üzere bir kimsenin örgüt üyesi olarak mahkûm edilebilmesi için belirli bir zaman aralığı içindeki eylem ve davranışları incelenmekte ve bu kişinin silahlı bir terör örgütünün hiyerarşik yapısına dâhil olduğuna ilişkin sonuca detaylı bir değerlendirme ile varılmaktadır. Başka bir deyişle 5237 sayılı Kanun'un 314. maddesi uyarınca terör örgütü üyesi gibi cezalandırılabilmesi için kişinin eylemlerinin sürekliliği, çeşitliliği ve yoğunluğu dikkate alınmalı; terör örgütüyle organik bir bağı bulunduğu ve örgütün hiyerarşik yapısı içinde bilerek ve isteyerek hareket ettiği gösterilmelidir. Buna karşın başvurucunun davasında olduğu gibi aynı 314. madde, 220. maddenin (6) numaralı fıkrasının yollama yapılması suretiyle uygulandığında kişilerin bir hiyerarşik düzen dâhilinde hareket edip etmeme durumu değerlendirme dışında bırakılmakta; yalnızca PKK terör örgütü adına hareket ettiği düşünüldüğünde bir silahlı örgüt üyesi olmaktan mahkûm edilmektedir.

93. Özetle terör örgütüne üye olma suçu bakımından aranan belirli şartlar, örgüte üye olmayan ancak örgüt adına suç işleyen bir kimse yönünden aranmamakta ancak her iki kategorideki kimseler örgüt üyesi olarak cezalandırılmaktadır. Bu durumda bir kimse terör örgütüyle zayıf da olsa bir şekilde bağlantısı bulunduğu iddia edilen bir suç işlediği gerekçesiyle ağır cezalar ile karşılaşmaktadır. Üstelik bu suçun somut olayda olduğu gibi temel hakların kullanımıyla ilgili olması durumunda örgüt adına kavramının oldukça geniş yorumu nedeniyle ifade özgürlüğü, toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkı ya da örgütlenme veya din ve vicdan özgürlüğü gibi temel haklar üzerinde güçlü bir caydırıcı etki yaratılmaktadır. Açıktır ki 5237 sayılı Kanun'un 314. maddesinin (2) numaralı fıkrası bakımından aranan mahkûmiyet ölçütleri 220. maddesinin (6) numaralı fıkrasıyla bağlantılı olarak uygulandığında örgüt adına suç işlediği ileri sürülen kişiler aleyhine olacak şekilde belirsiz biçimde genişletilmektedir.

...

108. Yürürlükteki şekliyle 5237 sayılı Kanun'un 220. maddesinin (6) numaralı fıkrasında örgüt adına işlendiği kabul edilebilecek suçlar dizisi öylesine geniştir ki hükmün lafzı -bu hükmün derece mahkemelerince kapsamlı biçimde yorumlanması da dâhil olmak üzere- kamu makamlarının keyfî müdahalelerine karşı yeterli düzeyde koruma sağlayamamakta, kişilerin esas suçlarına ilave olarak bir de öngörülemez biçimde örgüt adına suç işlemek suçundan cezalandırılmalarına engel olamamaktadır.

...

113. Bunun yanında somut olayda ilk derece mahkemesi, başvurucunun örgüt adına işlediğini kabul ettiği kanuna aykırı toplantı ve yürüyüşlere katılarak ihtara rağmen kendiliğinden dağılmama suçu yönünden hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar vermiştir (bkz. § 17). 5271 sayılı Kanun'un 231. maddesinin (5) numaralı fıkrasında hükmün açıklanmasının geri bırakılmasının, kurulan hükmün sanık hakkında bir hukukî sonuç doğurmamasını ifade ettiği belirtilmiştir. Bu çerçevede kanunun açık hükmü gereği herhangi bir hukuki sonuç doğurmayacağı belirtilen hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararının somut olayda olduğu gibi başvurucunun terör örgütü üyeliği suçuyla cezalandırılmasına yol açan bir suça esas alınmış olması da 5237 sayılı Kanun'un 220.

maddesinin (6) numaralı fıkrasında düzenlenen başvuruya konu suçun ne denli kapsamlı yorumlandığını gösteren bir başka husustur."

12. Anayasa Mahkemesi Hamit Yakut kararında -yukarıda gerekçeleri belirtildiği üzere- başvurucunun terör örgütüne üye olmamakla birlikte örgüt adına suç işleme suçundan mahkûmiyetinin kanunilik ölçütünü karşılamadığı gerekçesiyle toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının ihlal edildiği, ihlalin bizzat kanun hükmünün lafzına dayalı yapısal bir sorundan ve derece mahkemelerinin kanuna ilişkin geniş yorumundan kaynaklandığı sonucuna ulaşmıştır. Buna ek olarak Anayasa Mahkemesi bir yandan benzer başvuruların tamamının incelenerek ihlalle sonuçlandırılması yerine ilgili mercilerce çözüme kavuşturulmasını, diğer yandan da ihlalin kaynağının ortadan kaldırılması suretiyle yapısal sorunun giderilmesini sağlamak amacıyla pilot karar usulünü uygulamıştır. Böylelikle Anayasa Mahkemesi -eldeki başvuru gibi- aynı mahiyette yapılmış başvurular ile bu tarihten sonra gelmeye devam edecek yeni başvuruların incelenmesinin İçtüzük'ün 75. maddesinin (5) numaralı fıkrası uyarınca kararın Resmî Gazete'de yayımlanmasından itibaren bir yıl süreyle ertelenmesine karar vermiştir (Hamit Yakut, § 134).

13. Hamit Yakut kararı 3/8/2021 tarihli ve 31557 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmış ve yapısal sorunun çözümü için keyfiyet, yasama organına bildirilmiştir. Belirtilen süre içinde kanun koyucu 5237 sayılı Kanun'un 220. maddesinin (6) numaralı fıkrasını Anayasa Mahkemesi kararında belirtilen ilkelere uygun olan, Anayasa'nın 13. maddesinin aradığı anlamda kamu gücünü kullanan organların keyfî davranışlarının önüne geçen, erişilebilir, öngörülebilir ve kesin hâle getiren bir kanun değişikliği yapmamıştır. Bu durum Anayasa Mahkemesinin pilot kararının gereklerinin yerine getirilmemesine yol açmış, dolayısıyla incelenmesi ertelenen başvurularda başvurucuların ifade özgürlükleri ile toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme haklarına kanuni olmayan müdahaleler devam etmiştir. Bu nedenle Anayasa Mahkemesi, Deniz Yavuncu ve diğerleri ([GK], B. No: 2018/5126, 23/2/2023) kararında bir gösteri yürüyüşüne katılmaları veya düşünce açıklamaları nedeniyle terör örgütüne üye olmamakla birlikte örgüt adına suç işleme suçundan mahkûm edilen başvurucuların ifade özgürlükleri ile toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme haklarının ihlal edildiğine karar vermiştir.

14. Terör örgütü adına suç işleme suçunun öngörüldüğü 5237 sayılı Kanun'un 220. maddesinin (6) numaralı fıkrası 2023 yılında derece mahkemeleri tarafından itiraz yoluyla Anayasa'ya uygunluk incelemesi için Anayasa Mahkemesi önüne getirilmiştir. Anayasa Mahkemesi 26/10/2023 tarihli ve E.2023/132, K.2023/183 sayılı kararında, ilgili hükmün kamu otoritelerinin keyfî uygulamalarını önleyecek şekilde belirli ve öngörülebilir nitelikte olmadığı ve bu yönüyle kanunilik şartını taşımadığı sonucuna ulaşmış ve Anayasa'nın 38. maddesine aykırı olduğu gerekçesiyle anılan hükmü iptal etmiştir. Söz konusu kararda, iptal nedeniyle doğacak hukuksal boşluk kamu yararını ihlal edecek nitelikte görüldüğünden iptal hükmünün kararın Resmî Gazete'de yayımlanmasından başlayarak dört ay sonra yürürlüğe girmesi uygun görülmüştür (AYM, E.2023/132, K.2023/183, 26/10/2023, § 40). Bahsedilen karar 8/12/2023 tarihinde Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

15. Somut olayda başvurucuların 5237 sayılı Kanun'un 220. maddesinin (6) numaralı fıkrası uyarınca terör örgütü adına suç işleme suçundan mahkûmiyetleri kapsamında haklarında hükmedilen hapis cezalarının infazına devam edildiği anlaşılmaktadır. Bu bağlamda 5237 sayılı Kanun'un ilgili hükmü iptal edilmiş olmasına rağmen somut başvurunun incelenmesinin sürdürülmesini haklı kılan bir neden bulunduğu değerlendirilmiştir.

16. Bu esnada 2/3/2024 tarihli ve 7499 sayılı Kanun'un 11. maddesi, 12/3/2024 tarihinde Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Anılan maddeyle 5237 sayılı Kanun'un 314. maddesine eklenen (3) numaralı fıkranın birinci cümlesinde; aynı maddenin (1) numaralı fıkrası uyarınca terör örgütüne üye olmamakla birlikte terör örgütü adına suç işleyen kişinin ayrıca beş yıldan on yıla kadar hapis cezasıyla cezalandırılacağı hüküm altına alınmıştır. Bununla birlikte 7499 sayılı Kanun'la getirilen bu değişiklik de norm denetimi yoluyla Anayasa Mahkemesi önüne taşınmış, Anayasa Mahkemesinin 5/11/2024 tarihli ve E.2024/81, K.2024/189 sayılı kararıyla 5237 sayılı Kanun'un 314. maddesine 7499 sayılı Kanun'un 11. maddesiyle eklenen (3) numaralı fıkranın birinci cümlesinin -bir önceki iptal kararında belirtilen Anayasa'ya aykırılık gerekçelerinin yeni düzenlemede tam olarak gözetilmediği- değerlendirmesine (anılan kararda bkz. § 24) yer verilerek Anayasa'nın 38. maddesine aykırı olduğu gerekçesiyle iptaline karar verilmiş ve bu kararın Resmî Gazete'de yayımlanmasından itibaren 6 ay sonra yürürlüğe girmesine hükmedilmiştir. Söz konusu iptal kararı 9/1/2025 tarihli ve 32777 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmasına rağmen kanun koyucu tarafından bu zamana kadar yeni bir yasal düzenleme yapılmamıştır.

17. Sonuç olarak -yasama organının terör örgütü adına suç işleme suçuyla ilgili Anayasa Mahkemesinin ihlal ve iptal kararlarından sonra 7499 sayılı Kanun'la gerçekleştirdiği değişikliğin tekrar Anayasa'ya aykırı olduğundan bahisle iptaline hükmedildiği hususu da göz önüne alınarak- başvuru konusu olayda Hamit Yakut ile Deniz Yavuncu ve diğerleri kararlarında yer alan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektirir bir durum bulunmadığı değerlendirilmiştir. Bu doğrultuda 5237 sayılı Kanun'un 220. maddesinin (6) numaralı fıkrasının uygulanmasından kaynaklanan, toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme haklarına yönelik başvuru konusu müdahalelerin kanunilik şartını sağlamadığı kanaatine ulaşılmıştır.

18. Açıklanan gerekçelerle başvurucuların Anayasa'nın 34. maddesinde güvence altına alınan toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme haklarının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

19. Başvurucular, ihlalin tespit edilmesi ve değişen miktarlarda manevi tazminata hükmedilmesi talebinde bulunmuşlardır. Başvuruculardan bir kısmı maddi tazminat talebinde de bulunmuştur.

20. Başvuruda tespit edilen anayasal hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

21. Toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının ihlali nedeniyle yalnızca ihlal tespitiyle giderilemeyecek olan manevi zararları karşılığında başvuruculara ayrı ayrı net 34.000 TL manevi tazminat ödenmesine karar verilmesi gerekir. Bir kısım başvurucunun uğradıklarını iddia ettikleri maddi zarar ile tespit edilen ihlal arasında illiyet bağı ortaya konulmadığından

maddi tazminat taleplerinin reddedilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Başvurucu Mehmet Şerif Erzen'in adli yardım talebinin KABULÜNE,

B. Başvuruculaların toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme haklarının ihlal edildiğine ilişkin iddiaların KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

C. Anayasa’nın 34. maddesinde güvence altına alınan toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

D. Kararın birer örneğinin toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkı ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere ilgili ilk derece mahkemelerine (Batman 2. Ağır Ceza Mahkemesi, E.2015/279, K.2015/348; Mardin 2. Ağır Ceza Mahkemesi, E.2018/461, K.2019/42; İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi, E.2016/231, K.2019/93; Diyarbakır 6. Ağır Ceza Mahkemesi, E.2014/233, K.2014/215; Batman 2. Ağır Ceza Mahkemesi, E.2014/261, K.2015/54; Cizre 1. Ağır Ceza Mahkemesi, E.2021/98, K.2021/170; Diyarbakır 2. Ağır Ceza Mahkemesi, E.2014/169, K.2014/474) GÖNDERİLMESİNE,

E. Başvuruculara ayrı ayrı net 34.000 TL manevi tazminat ÖDENMESİNE, tazminata ilişkin diğer taleplerin REDDİNE,

F. 294,70 TL harç ve 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 40.294,70 TL yargılama giderinin başvurucu Mehmet Çelebi'ye, 487,60 TL harç ve 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 40.487,60 TL yargılama giderinin başvurucu Yakup Doğan'a, 487,60 TL harç ve 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 40.487,60 TL yargılama giderinin başvurucu Edagül Kahvecioğlu'na, 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan yargılama giderinin başvurucu Mehmet Şerif Erzen'e, 664,10 TL harç ve 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 40.664,10 TL yargılama giderinin başvurucu Zülfü Karatekin'e; 446,90 TL harçtan oluşan yargılama giderinin başvurucular Mehmet Akçara ve Mahmut Beştaş'a AYRI AYRI, 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan yargılama giderinin ise başvurucular Mehmet Akçara ve Mahmut Beştaş'a MÜŞTEREKEN ÖDENMESİNE,

G. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvuruculara Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

H. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 24/12/2025 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

MAHMUT IŞIK

B. No: 2020/1989 | Karar tarihi: 24.12.2025

Birinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2020/1989

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

MAHMUT IŞIK BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2020/1989)

Karar Tarihi: 24/12/2025

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Hasan Tahsin GÖKCAN

Üyeler : Yusuf Şevki HAKYEMEZ Selahaddin MENTEŞ İrfan FİDAN Muhterem İNCE

Raportör : Furkan Samet ESER

Başvurucu : Mahmut IŞIK

Vekili : Av. İnan AKMEŞE

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiği iddiasıyla Adalet Bakanlığı İnsan Hakları Tazminat Komisyonuna yapılan başvurunun reddedilmesi nedeniyle makul sürede yargılanma hakkıyla bağlantılı olarak etkili başvuru hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından başvurucu hakkında olay tarihinde on sekiz yaşından küçük olan mağduru, işletmekte olduğu alkollü içki servisi yapılan bara kabul ettiği ve mağdurun başka kişilerce maruz kaldığı cinsel istismar suçunu yetkili makamlara bildirmediği gerekçesiyle sağlık için tehlikeli madde temin etme ve suçu bildirmeme suçlarından 9/3/2012 tarihinde dava açılmıştır. İstanbul 1. Ağır Ceza Mahkemesi (Mahkeme) tarafından yapılan yargılama neticesinde başvurucu hakkında 4/3/2013 tarihinde beraat kararı verilmiş, bahse konu beraat kararı mağdur vekili tarafından temyiz edilmiştir. Yargıtay 14. Ceza Dairesi (Daire) 22/11/2017 tarihinde temyiz talebini reddetmiş ve Mahkeme tarafından 29/12/2017 tarihinde kesinleşme şerhi düzenlenmiştir. Dairenin temyiz talebini reddettiği kararının ilgili kısmı şu şekildedir:

"...Kayden 03.06.1994 doğumlu olup mahkemede beyanının alındığı 11.07.2012 günlü

duruşmada ondokuz yaşı içerisinde bulunan mağdurenin, sanıklardan şikayetçi olmadığını beyan etmesi karşısında, yaş küçüklüğü nedeniyle tayin edilen vekilin davaya katılma ve hükümleri temyize hakkı bulunmadığı gibi mahkemece verilen katılma kararı da hükümsüz hale geldiğinden, vaki temyiz isteminin 5320 sayılı Kanunun 8/1. maddesi gözetilerek 1412 sayılı CMUK'nın 317. maddesi uyarınca reddine..."

3. Başvurucu 14/3/2017 tarihinde Anayasa Mahkemesine bireysel başvuru yapmış ve makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür. Anayasa Mahkemesinin 2017/18581 başvuru numarasına kaydedilen başvuru, 2015/369 başvuru numaralı bireysel başvuru dosyası ile birleştirilmiştir. Anayasa Mahkemesi başvuru hakkında; 9/1/2013 tarihli ve 6384 sayılı Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine Yapılmış Bazı Başvuruların Tazminat Ödenmek Suretiyle Çözümüne Dair Kanun'a eklenen geçici 2. maddeyle Adalet Bakanlığı (Bakanlık) bünyesinde oluşturulan başvuru yoluna istinaden ilk bakışta ulaşılabilir ve ihlal iddialarıyla ilgili başarı şansı sunma ve yeterli giderim sağlama kapasitesi olduğu görünen İnsan Hakları Tazminat Komisyonunu (Tazminat Komisyonu) işaret ederek 31/10/2018 tarihinde kabul edilemezlik kararı vermiştir.

4. Başvurucu, kabul edilemezlik kararı sonrasında 18/1/2019 tarihinde Tazminat Komisyonuna başvurmuştur. Tazminat Komisyonu 25/9/2019 tarihinde vermiş olduğu kararda mağdur vekili tarafından yapılan temyiz başvurusunun reddine kadar geçen süreyi hesaba dâhil etmemiş, 9/3/2012 tarihinde iddianamenin düzenlenmesiyle birlikte başlayan yargılama sürecinin 4/3/2013 tarihinde verilen beraat kararıyla sona erdiği tespitinde bulunmuştur. Tazminat Komisyonu, tek dereceli olarak on bir ay yirmi üç gün sürdüğünü tespit ettiği yargılamanın makul sürede tamamlandığı gerekçesiyle başvuruyu reddetmiştir.

5. Başvurucu, karara karşı Ankara Bölge İdare Mahkemesi 11. İdari Dava Dairesine (Bölge İdare Mahkemesi) itirazda bulunmuştur. Başvurucu, itiraz dilekçesinde Mahkeme tarafından 4/3/2013 tarihinde verilen beraat kararının mağdur vekili tarafından temyiz edildiğini ve beraat kararının kesinleşmesi için temyiz sonucunu beklemek zorunda kaldığını beyan etmiş; yargılamanın 22/11/2017 tarihinde verilen temyiz talebinin reddi kararına kadar devam ettiğini ileri sürmüştür.

6. Bölge İdare Mahkemesi, yargılamanın tek dereceli olarak on bir ay, yirmi üç gün sürdüğü yönünde değerlendirmelerde bulunmuş ve başvurucu tarafından yapılan itirazı 6/11/2019 tarihinde reddetmiştir. Nihai karar 28/12/2019 tarihinde başvurucu vekiline tebliğ edilmiştir.

7. Başvurucu 28/12/2019 tarihinde nihai kararı öğrenmiş ve 9/1/2020 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

8. Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

9. Başvurucu, mağdur vekili tarafından yapılan temyiz talebinin reddine kadar geçen sürenin yargılama süresine dâhil edilmediğini beyan etmiş; Tazminat Komisyonuna yaptığı başvurunun reddedilmesi nedeniyle makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

10. Bakanlık görüş yazısında, makul sürede yargılanma hakkının ihlal edilip edilmediği konusunda yapılacak incelemede Anayasa ve ilgili mevzuat hükümleri ile somut olayın

kendine özgü koşullarının da dikkate alınması gerektiği belirtilmiştir. Başvurucu tarafından Bakanlık görüşüne yönelik ibraz edilen cevap dilekçesinde ise başvuru formundaki iddialar yinelenmiştir.

11. 6384 sayılı Kanun'un geçici 2. maddesi ile "Anayasa Mahkemesinde bulunan bazı bireysel başvurular hakkında Komisyona müracaat" düzenlenmiştir. Anılan hüküm ile geçici 2. maddenin yürürlüğe girdiği 31/7/2018 tarihi itibarıyla Anayasa Mahkemesinde derdest olan bireysel başvuruların başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle verilen kabul edilemezlik kararının tebliğinden itibaren üç ay içinde yapılacak müracaat üzerine Tazminat Komisyonu tarafından incelenebileceği düzenlenmiştir. Bu düzenlemeden sonra Anayasa Mahkemesi, Tazminat Komisyonuna başvurunun ilk bakışta başarı şansı sunma ve yeterli giderim sağlama kapasitesi olduğunu kabul ederek başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle kabul edilemezlik kararları vermiştir (Ferat Yüksel [2. B.], B. No: 2014/13828, 12/9/2018).

12. Bu sebeple Anayasa Mahkemesinin Tazminat Komisyonunu etkili görüp bu yolun tüketilmesi gerektiğini belirttiği ilk başvuru, başvurucunun makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkin olduğundan Tazminat Komisyonuna yapılan başvuruda söz konusu ihlal iddialarının incelenmemesine/giderilememesine dair eldeki -ikinci- başvuruda ileri sürülen iddiaların da makul sürede yargılanma hakkıyla bağlantılı olarak etkili başvuru hakkı yönünden incelenmesi gerekir.

13. Buna göre makul sürede yargılanma hakkı ihlali iddiasıyla 31/7/2018 tarihine kadar Anayasa Mahkemesine yapılan başvurular yönünden bir kanun yolu oluşturulmuş olup eldeki başvuruda inceleme söz konusu kanun yolundan başvurucunun yararlandırılmamasına yönelik Tazminat Komisyonu kararı ve bu karara karşı itirazı inceleyen Bölge İdare Mahkemesi kararına ilişkin olacaktır.

14. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir nedeninin de bulunmadığı anlaşılan makul sürede yargılanma hakkıyla bağlantılı olarak etkili başvuru hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

15. Etkili başvuru hakkı; anayasal bir hakkının ihlal edildiğini ileri süren herkese hakkın niteliğine uygun olarak iddialarını inceletebileceği makul, erişilebilir, ihlalin gerçekleşmesini veya sürmesini engellemeye ya da sonuçlarını ortadan kaldırmaya (yeterli giderim sağlama) elverişli idari ve yargısal yollara başvuruda bulunabilme imkânı sağlanması olarak tanımlanabilir (Y.T. [GK], B. No: 2016/22418, 30/5/2019, § 47; Murat Haliç [1. B.], B. No: 2017/24356, 8/7/2020, § 44).

16. Öte yandan şikâyetlerin esasının incelenmesine imkân sağlayan ve gerektiğinde uygun bir telafi yöntemi sunan etkili hukuk yollarının olması ilgililere etkili başvuru hakkının sağlanmasının bir gereğidir. Buna göre kişilerin mağduriyetlerinin giderilmesi amacıyla öngörülen yargı yollarının mevzuatta yer alması yalnız başına yeterli olmayıp bu yolun aynı zamanda pratikte de başarı şansı sunması gerekir. Söz konusu yola başvurulabilmesi için öngörülen koşullar somut olaylara tatbik edilirken dayanak işlem, eylem ya da ihmallerden kaynaklanan savunulabilir nitelikteki iddiaların bu doğrultuda geniş şekilde değerlendirilmesi, koşulların oluşmadığı sonucuna ulaşılması durumunda ise bu durumun yargı makamları tarafından ilgili ve yeterli gerekçelerle açıklanması gerekir (İlhan Gökhan [2. B.], B. No: 2017/27957, 9/9/2020, §§ 47, 49).

17. Anayasa Mahkemesi içtihadında ceza yargılamasının süresi tespit edilirken sürenin başlangıç tarihi olarak bir kişiye suç işlediği iddiasının yetkili makamlar tarafından bildirildiği veya isnattan ilk olarak etkilendiği arama ve gözaltı gibi birtakım tedbirlerin uygulandığı tarih, sürenin sona erdiği tarih olarak ise suç isnadına ilişkin nihai kararın verildiği, yargılaması devam eden davalar yönünden ise Anayasa Mahkemesinin makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin şikâyetle ilgili kararını verdiği tarih esas alınır (B.E. [2. B.], B. No: 2012/625, 9/1/2014, § 34).

18. Medeni hak ve yükümlülüklerle ilgili uyuşmazlıklarda ise yargılamanın süresi tespit edilirken sürenin başlangıç tarihi olarak davanın ikame edildiği tarih, sürenin sona erdiği tarih olarak -çoğu zaman icra aşamasını da kapsayacak şekilde- yargılamanın sona erdiği tarih, yargılaması devam eden davalar yönünden ise Anayasa Mahkemesinin makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin şikâyetle ilgili kararını verdiği tarih esas alınır (Güher Ergun ve diğerleri [1. B.], B. No: 2012/13, 2/7/2013, §§ 50, 52).

19. Ayrıca ceza ve medeni hak ve yükümlülüklerle ilgili uyuşmazlıklara ilişkin yargılama süresinin makul olup olmadığı değerlendirilirken yargılamanın karmaşıklığı ve kaç dereceli olduğu, tarafların ve ilgili makamların yargılama sürecindeki tutumu ve başvurucunun yargılamanın süratle sonuçlandırılmasındaki menfaatinin niteliği gibi hususlar dikkate alınır (Güher Ergun ve diğerleri, §§ 41, 45; B.E., § 29).

20. Somut olayda başvurucu hakkında 4/3/2013 tarihinde beraat kararı verilmiş ise de bahse konu karar mağdur vekili tarafından temyiz edilmiştir. Mahkeme, temyiz talebi sonrasında bu talebi reddetmemiş ve temyiz sürecini başlatmak suretiyle dosyayı Daireye göndermiştir. Daire 22/11/2017 tarihinde temyiz talebini reddetmiş ve ancak bu karar sonrasında Mahkeme tarafından kesinleşme şerhi düzenlenmiştir.

21. Başvuruda incelenmesi gereken mesele ceza yargılamasının ne zaman sona erdiğiyle ilgilidir. Her ne kadar Tazminat Komisyonu ve Bölge İdare Mahkemesi, beraat kararı ile temyiz talebinin reddine kadar geçen yaklaşık dört yıl sekiz ay on sekiz günlük süreyi makul süre hesabında dikkate almamış ise de bu süre zarfı içinde başvurucu hakkında verilen beraat kararının kesinleştiği söylenemeyecektir. Zira ceza yargılamasında sürenin sona erdiği tarih olarak suç isnadına ilişkin nihai kararın verildiği tarihin esas alınması gerekmektedir. Mahkemenin temyiz sürecini başlatıp dosyayı Daireye göndermesine karşın başvurucudan yargı makamlarının yerine geçerek temyiz talebinin reddedileceğine dair öngörüde bulunması ve bu suretle hakkında verilen beraat kararının kesinleştiğine dair değerlendirme yapması beklenemez. Öte yandan başvurucunun temyiz talebinin reddine kadar geçen süre içinde beraat kararının olumlu sonuçlarından faydalandığı da söylenemeyecektir. Buna karşın Tazminat Komisyonu ve Bölge İdare Mahkemesi tarafından temyiz talebinin reddine kadar geçen süre gözönüne alınmamış, yargılamanın makul bir süre içinde tamamlandığına dair değerlendirme yapılmıştır.

22. Makul sürede yargılanma hakkına ilişkin ihlalin giderilmesi bakımından teorik düzeyde etkili olduğu saptanan Tazminat Komisyonu, öngörülebilir olmayan ve bariz takdir hatası teşkil eden yorum sebebiyle somut olayda başarı şansı sunma potansiyelini yitirmiştir. Böylece makul sürede yargılanma hakkına ilişkin ihlalin giderilmesi için ihdas edilen başvuru yolundan başvurucunun yararlandırılmamasının makul sürede yargılanma hakkıyla bağlantılı olarak etkili başvuru hakkını ihlal ettiği sonucuna varılmıştır.

23. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan makul sürede yargılanma hakkı ile bağlantılı olarak 40. maddesinde düzenlenen etkili başvuru hakkının

ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

24. Başvurucu, ihlalin tespiti ve manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

25. Tazminat Komisyonuna yapılan başvurunun reddedilmesi, Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan makul sürede yargılanma hakkı ile bağlantılı olarak 40. maddesinde düzenlenen etkili başvuru hakkını ihlal etmiştir. Dolayısıyla somut başvuruda ihlalin Tazminat Komisyonu kararından kaynaklandığı anlaşılmaktadır.

26. Bu durumda ihlalin sonuçlarının ortadan kaldırılması için Tazminat Komisyonunca yeniden inceleme yapılmasında hukuki yarar bulunmaktadır. Yeniden incelemede yapılması gereken iş, Anayasa Mahkemesini ihlal sonucuna ulaştıran nedenleri gideren, ihlal kararında belirtilen ilkelere uygun yeni bir karar verilmesinden ibarettir. (bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100). Bu sebeple kararın bir örneğinin yeniden inceleme yapılmak üzere ilgili Tazminat Komisyonuna gönderilmesine karar verilmesi gerekir.

27. İhlalin sonuçlarının ortadan kaldırılması için Tazminat Komisyonunca yeniden inceleme yapılmasının yeterli giderim sağlayacağı anlaşıldığından manevi tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

A. Makul sürede yargılanma hakkıyla bağlantılı olarak etkili başvuru hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 36. maddesinde düzenlenen adil yargılanma hakkı kapsamındaki makul sürede yargılanma hakkı ile bağlantılı olarak Anayasa'nın 40. maddesinde düzenlenen etkili başvuru hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Kararın bir örneğinin makul sürede yargılanma hakkıyla bağlantılı olarak etkili başvuru hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden inceleme yapmak üzere Adalet Bakanlığı İnsan Hakları Tazminat Komisyonu Başkanlığına (2019/1701 Karar sayılı dosya) GÖNDERİLMESİNE,

D. Başvurucunun tazminat talebinin REDDİNE,

E. 446,90 TL harç ve 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 40.446,90 TL yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

F. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

G. Kararın bir örneğinin bilgi için Ankara Bölge İdare Mahkemesi 11. İdari Dava Dairesine (E .2019/267, K. 2019/6089) GÖNDERİLMESİNE,

H. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 24/12/2025 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

ALİŞAN İLKBAHAR VE DİĞERLERİ

B. No: 2020/26300 | Karar tarihi: 24.12.2025

Birinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2020/26300

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

ALİŞAN İLKBAHAR VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2020/26300)

Karar Tarihi: 24/12/2025

R.G. Tarih ve Sayı: 16/3/2026 - 33198

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Hasan Tahsin GÖKCAN

Üyeler : Yusuf Şevki HAKYEMEZ Selahaddin MENTEŞ İrfan FİDAN Muhterem İNCE

Raportör : Yüksel GÜNARSLAN

Başvurucular : 1. Alişan İLKBAHAR 2. Arzu İLKBAHAR 3. Canan ZAKALEK 4. Ebru İLKBAHAR DEMİRTAŞ 5. Nuriye SALTIK

Vekili : Av. Hüseyin AYGÜN

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru; güvenlik güçleri ile terör örgütü mensupları arasında çıkan çatışma sırasında sivil bir vatandaşın yaralanması, yaralanan kişinin acil sağlık hizmetlerinin gereği gibi sağlanmaması nedeniyle ölmesi ve olaya ilişkin etkili bir soruşturma yürütülmemesi nedeniyle yaşam hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 2/9/2020 tarihinde yapılmıştır. Komisyon, başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

3. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmiştir. Bakanlık, görüşünü bildirmiştir. Başvurucular, Bakanlığın görüşüne karşı beyanda bulunmuştur.

III. OLAY VE OLGULAR

4. Silahlı terör örgütü mensuplarınca 1/8/2016 günü saat 08.10 sıralarında Tunceli ili Hozat ilçesine bağlı Dalören köyü Jandarma Karakoluna yönelik olarak uzun namlulu ateşli silahlarla gerçekleştirilen saldırı ve saldırıya güvenlik güçlerinin karşılık vermesiyle başlayan çatışma esnasında karakolda görevli iki asker ile vatandaş M.İ. yaralanmıştır.

5. Olay günü babası başvurucu Alişan İlkbahar'ı adli kontrol yükümlülüğü kapsamında imza vermesi için kendisine ait araçla karakola götürürken yaralanan M.İ. sivil bir araçla Hozat Devlet Hastanesine götürülmüştür. Başvurucular Alişan İlkbahar ve Nuriye Saltık'ın oğlu, diğer başvuruculaların kardeşi olan M.İ. aynı gün kara ambulansıyla sevk edildiği Tunceli Devlet Hastanesinde yaşamını yitirmiştir.

A. Ceza Soruşturması Süreci

6. Hozat Cumhuriyet Başsavcılığı olayı haber aldıktan sonra aynı gün soruşturma başlatmıştır. Cumhuriyet savcısının olay günü saat 14.20'de düzenlediği tutanağa göre bölgenin güvenlik nedeniyle kara yoluyla ulaşıma müsait olmaması nedeniyle Cumhuriyet savcısı ve beraberindeki olay yeri inceleme ekibi Hozat ilçe merkezinden helikopterle hareket ederek karakola gelmiştir. Tutanakta M.İ.nin içindeyken vurulduğu otomobilin karakolun bir numaralı kulesine yaklaşık 250 metre mesafede bulunduğu, araçta yapılan incelemede üç mermi giriş izi ve üç mermi çıkış izi görüldüğü ancak mermi çekirdeği tespit edilemediği, askerî personelin üç numaralı kule önünde yaralandığı, olay yerlerinin olay yeri inceleme ekibi ile birlikte incelenerek fotoğraflandığı ve kamera kaydına alındığı belirtilmiştir.

7. Cumhuriyet savcısı ile birlikte olay yerine intikal eden Tunceli İl Emniyet Müdürlüğü Olay Yeri Şube Müdürlüğü görevlilerince gerçekleştirilen incelemeler neticesinde olay yeri inceleme raporu düzenlenmiştir. Söz konusu raporda şu hususlara yer verilmiştir:

i. Karakolun Hozat yoluna bakan giriş kapısına 280 metre mesafede park etmiş otomobilde ateşli silah mermilerine ait üç giriş ve çıkış izi tespit edilmiş ancak mermi kovanı elde edilememiştir.

ii. Otomobile isabet eden mermilerden birinin sol ön kapı üzeri dikiz aynası yakınından girdiği ve kapı iç döşemesinden çıktığı, bir diğerinin sol ön tekerlek üzerindeki çamurluk üst kaporta üzerinden girerek sol ön tekerlek yanındaki yay kaplamasını deldiği, sonuncusunun ise kaputun sağ tarafından girerek ön cam alt kısımdaki kaportadan geçtiği ve sağ ön kapı üst kenarını delerek çıktığı tespit edilmiştir.

iii. Otomobilin sol ön koltuğunda ve kaportasında kan izleri bulunmuş; ayrıca otomobil ve çevresinden delil değeri olabileceği değerlendirilen flaş bellek, fotoğraf makinesi, giysi ve kan lekeleri muhafaza altına alınmıştır. Yine otomobilin 19 metre gerisinde, Hozat yolu üzerinde kurumuş kan olabileceği değerlendirilen izler tespit edilmiştir.

iv. Askerî personelin yaralandığı karakolun üç numaralı nöbet kulesi önündeki alanda uzun namlulu ateşli silahlara ait dört mermi kovanı ve kan lekeleri tespit edilmiştir. Üç numaralı kule içinde uzun namlulu silahlara ait 109 kovan ve iki fişek, bir numaralı kule içinde 95 kovan ve bir fişek muhafaza altına alınmıştır. Üç numaralı kulenin çatısında üç mermi giriş ve çıkış deliği tespit edilmiştir.

v. Otomobil ve karakol çevresinde yapılan araştırmada mermi çekirdeği ya da delil olabilecek başka bir bulguya rastlanmamıştır. Olay yeri inceleme işlemleri fotoğraf ve video kamera ile kayıt altına alınmıştır.

vi. M.İ.nin giysi ve özel eşyaları temin edilmiş, cesedin el svapları ile parmak izleri alınmıştır.

8. Olay yeri krokisine göre karakolda yedi kule bulunmaktadır. Bir numaralı kule, karakolun Hozat yoluna bakan çıkış kapısının hemen sağında, üç numaralı kule ise güney yönünde yer almaktadır.

9. Saldırı sırasında yaralanan jandarma görevlileri M.A.T. ve R.Y.nin üzerindeki kıyafet ve özel eşya incelenmek üzere temin edilmiştir.

10. Karakolda görev yapan 42 personelin konuya ilişkin beyanları Karakol Komutanı R.K. tarafından 1/8/2016-5/8/2016 tarihleri arasında bilgi veren sıfatıyla alınmıştır. Karakol Komutanı R.K.nın beyanı ilçe jandarma komutanı tarafından 2/8/2016 tarihinde bilgi veren sıfatıyla alınmıştır. Askerî personele ait Bilgi Alma Tutanaklarında saldırı ve M.İ.nin ölümüyle ilgili açıklamalar şöyledir:

i. N.A. olay günü R.Y. ve M.A.T. ile birlikte karakolun ihata duvarının dışına çıktıklarını, üç numaralı kulenin altında köpeklere yemek verirken saldırıya uğradıklarını, R.Y. ve M.A.T.nin bu sırada yaralandığını, M.İ.nin ölümüne ilişkin bilgisi olmadığını beyan etmiştir.

ii. Karakol Komutanı R.K. olay günü teröristlerin açtığı ateş sonucu üç numaralı kule önünde bulunan iki askerin yaralandığını, ateş yoğunluğunun bir ve üç numaralı kulelerin önündeki derede devam ettiği sırada bir numaralı kulenin olduğu nizamiye tarafından hızla gelen bir araca "Dur, gelme!" şeklinde bağırıldığını duyduğunu, bombalı araç zannıyla araca ateş edilebileceğini düşünerek "Araca ateş etmeyin!" diye bağırdığını ancak askerlerin kendisini duyup duymadığını veya araca ateş edip etmediklerini bilmediğini beyan etmiştir. R.K. ifadesinin devamında çatışmanın sona ermesini müteakip yaralı askerleri helikopter ile hastaneye sevk ettirdiğini, üç numaralı kuleye çıkarak otomobile baktığında sol ön kapı önünde yaralı bir kişi gördüğünü, ambulansa haber verilmesi yönünde emir verdiğini, kısa bir süre sonra siyah renkli bir aracın olay yerine yaklaştığını gördüğünü, karakola girip çıktığında yaralının siyah renkli araçla gelen kişiler tarafından götürüldüğünü öğrendiğini beyan etmiştir.

iii. M.T. çatışmanın devam ettiği sırada bir numaralı kulenin olduğu nizamiye bölgesinden "Dur, gelme!" şeklinde bağırışlar duyduğunu, bunun üzerine karakol komutanının "Araca ateş etmeyin!" diye bağırdığını ancak kulelerdeki personelin bunu duyup duymadığını bilmediğini beyan etmiştir.

iv. Y.K. çatışma sırasında santralde görev yaptığını, karakol komutanının emriyle yaralılar için telsiz aracılığıyla helikopter talep ettiğini, 20-25 dakika sonra helikopterin gelerek yaralıları aldığını, devamında karakolu arayan başvurucu Alişan İlkbahar'la telefonla görüştüğünü, bu kişinin oğlunun sırtından yaralandığını söylemesi üzerine 112 Acil hattını aradığını beyan etmiştir. Y.K. ayrıca 112 hattındaki görevlinin çatışma nedeniyle bölgeye gelmelerinin riskli olduğunu söylemesi üzerine çatışmanın sona erdiğini ve ekiplerin gelmesinin uygun olduğunu ilettiğini, görevlinin "Tamam, göndeririz." diyerek telefonu kapattığını beyan etmiştir.

v. İfadeleri alınan birçok görevli çatışmanın devam ettiği sırada M.İ.nin içinde olduğu aracın hızlıca bir numaralı kulenin bulunduğu nizamiyeye doğru geldiğini araca durması yönünde uyarılarda bulunulduğunu duyduklarını/gördüklerini beyan etmiştir. On.L. ve U.D. dur ihtarına uymayan aracı durdurmak için havaya uyarı ateşi açtıklarını, K.Ö. ise aracın 20-25 metre önüne doğru ateş ettiğini beyan etmiştir. E.A. ve Me.A., Jandarma Er U.D.nin uyarı

amacıyla havaya bir el ateş ettiğini gördüklerini ifade etmiştir. Jandarma görevlileri U.D., E.A., Me.A., Mu.A., Me.Ta., O.E. ve İ.E. araç seyir hâlindeyken ön tarafındaki yoldan kalkan tozlar nedeniyle araca ateş edildiğini anladıklarını beyan etmiştir. Yine Me.A., Mu.A., Me.Ta., O.E. ve İ.E, On.L., B.K., İ.M., A.Ö., H.D., S.Ş., Oğ.L. ve M.A. karakola yaklaşan araç durduğunda içinden biri yaralı iki kişinin indiğini, bu kişilerden birinin telefonla görüşmeye başladığını, yaklaşık beş dakika sonra siyah renkli bir aracın olay yerine gelerek gri renkli araca geri geri yaklaştığını, siyah renkli araçtan inen kişilerin gri renkli aracın bagajındaki bazı eşyaları ve yaralı şahsı aldıktan sonra olay yerinden ayrıldıklarını, götürülen eşyanın ne olduğunu görmediklerini beyan etmiştir.

11. Başvurucu Alişan İlkbahar 3/8/2016 tarihinde Hozat Cumhuriyet Başsavcılığında müşteki sıfatıyla ifade vermiştir. İfade alma işlemine katılan müşteki vekili olayın aydınlatılmasına katkı sağlayacak en önemli delilin olay yerinde yapılacak keşif olduğunu ve mermi çekirdeklerinin bulunabilmesi için titiz bir araştırma yapılması gerektiğini ifade ederek müştekilerin katılımıyla olay yerinde keşif yapılmasını talep etmiştir. Başvurucu Alişan İlkbahar'ın ifadesinin ilgili kısmı şöyledir:

"Ben olay günü imza yükümlülüğümü yerine getirmek amacıyla oğlum [M.] ile birlikte Dalören Jandarma Karakoluna gitmek için oğluma ait araç ile yola çıktık. Saat 07:40 sıralarında karakol yolunda ilerlerken silah sesleri duyduk ve aracı durdurduk. Yaklaşık 10 saniye sonra karakola doğru tekrar hareket etmeye başladık. Sonra aracımıza ateş etmeye başladılar. Bu sırada oğlum [M.] camdan kafasını dışarı çıkartarak karakola işaret yaptı. Ellerini kaldırarak 'Biz köylüyüz, bize ateş etmeyin' dedi. Sonrasında tekrar aracın koltuğuna oturdu ve bana vurulduğunu söyledi. Sonrasında ateş kesildi. Herhangi bir silah sesi duymadım. Hemen araçtan inip oğlumu araçtan çıkarttım. Karakola seslendim, yaralı var yardım edin dedim. Ancak kimse yardıma gelmedi. İlkin ambulansı aradım. Yarım saat ambulansı bekledikten sonra evimi aradım. Evdekiler inşaatta çalışan soy ismini hatırlayamadığım Vanlı [A.] ustaya durumu söylemişler. 10 dakika sonra da kendisine ait olan siyah renkli araç ile olay yerine geldi. Yanında eşim ve kızım bulunuyordu. Bizim aracın arka tarafında araç durdu. Aracın yanında bulunan oğlumu gelen araca taşıdık. Onlar oğlumu hastaneye götürmek için yola çıktılar. Ben aracın başında aracı çekmek için bekledim. Oğlumu ilkin Hozat İlçe Devlet Hastanesine getirdiler. İlçeden ambulans ile Tunceliye sevk edildi. Ben olayın hemen sonrasında ambulans çağırdığımda durumu Kaymakama iletmişler. Kaymakam da oradaki sağlık personeline güvenliğinizi alabileceklerse gidin demiş. Ancak olay yerine gelen herhangi bir ambulans olmadı. Oğlum Tunceli Devlet Hastanesine götürüldükten sonra vefat etti.

Ben oğlumu araçtan indirdikten ve gelen araçla hastaneye gönderdikten sonra kendi aracımızı az ileriye ittim. Bu nedenle aracın olduğu yerde kan bulunmuyordu. Kanın bulunduğu yerde aracımız isabet aldı. Karakolda görev yapanların iddia ettiği gibi bizim araçla karakolun kapısına kadar gitmemiz söz konusu değildir. Kaldı ki saldırı sonrasında aracımız çalışmıyordu. Aracı o kadar geriye de götürmem mümkün değildir. Aracımız hala Karakolun önünde beklemektedir.

...

Karakola doğru gittiğimizde bize kimse dur işareti yapmadı. Yahut durmamız yönünde bir uyarıda bulunulmadı, ben duymadım. Oğlumu hastaneye gönderdikten sonra karakola helikopter geldi. Beni daha sonra karakoldan çağırdılar. Karakolda ne işim olduğunu sordular. Ben de kendilerine, imza atmak için geldiğimi söyledim. Bizi neden taradıklarını

sordum. Bana çatışma olduğunu söylediler. Ben çatışma olduğuna inanmadım. Bunun üzerine karakoldan iki tane yaralıları olduğunu bana söylediler. Ben oğlumun da isabet aldığını söyledim. Ancak bunun üzerine hiçbirşey demediler. Yaklaşık bir saat beni karakolun önünde beklettiler. İfademi alacaklarını, gidemeyeceğimi söylediler. Ben gitmem gerektiğini söyleyince beni bıraktılar."

12. Başvurucular vekili 9/8/2016 tarihli dilekçeyle olay yerinde müştekiler, şüpheli jandarma görevlileri ve bilirkişi eşliğinde keşif yapılması, olay yerine ambulans gönderilmemesinden sorumlu olan kamu görevlilerinin ifadelerinin alınmasını talep etmiştir.

13. Başvurucu Ebru İlkbahar Demirtaş 12/8/2016 tarihli savcılık ifadesinde kardeşi M.İ.nin yaralandığını haber alır almaz inşaatta çalışan usta A.yla birlikte A.nın aracıyla olay yerine gittiklerini, bir süre ambulans beklediklerini, yardım gelmemesi üzerine M.İ.yi kendilerinin hastaneye götürdüklerini beyan etmiş; M.İ.yi öldüren askerî personel ile zamanında müdahalede bulunmayan sağlık çalışanlarından şikâyetçi olmuştur. Aynı tarihte ifade veren başvurucu Canan Zakalek olay günü köyde olmadığını beyan etmiş, diğer başvurucular Nuriye Saltık ve Arzu İlkbahar ise Ebru İlkbahar Demirtaş'ın anlatımını destekler mahiyette açıklama yapmıştır. Başvurucu Ebru İlkbahar Demirtaş'ın ifadesinin ilgili kısmı şöyledir:

"Olay günü tam hatırlamamakla birlikte sabah saat 08:10 sıralarında kardeşim ve babam evden birlikte babamın imza yükümlülüğü bulunduğundan dolayı ayrıldılar. Daha sonra saat 08:40 da babam benim kullanmış olduğum yukarıdaki numaramı aradı. Telefonda bana 'Endişelenme, korkmayın, karakoldan bize ateş ettiler taradılar. Evde ne kadar para varsa alıp karakola gelin' deyince ben, annem, kızkardeşim ve inşaatta çalışan [A.] ustayla ve ona ait araçla karakola doğru gittik. Oraya vardığımızda kardeşim yerde yaralı bir vaziyette yatıyordu. Babam ise başında bekliyordu. Olay yerine vardığımızda ve öncesinde herhangi bir silah sesi duymadım. Köyümüz karakola yaklaşık 4 km mesafededir. Evde bulunduğumuz sırada silah sesleri işitmedik. Olay yerine vardığımızda olay yerinde herhangi bir asker görmedik. Karakola bağırarak yardım istedik. Kimse yardım için gelmedi. Olay yerinde bulunduğumuz sırada da kız kardeşim ambulansı aradı. Ancak tüm aramalarımıza rağmen olay yerine de ambulans gelmeyince kendi imkanlarımızla kardeşimi Hozat devlet Hastanesine getirdik. Helikopter talebinde bulunduk. Ancak helikopter talebine yanıt alamayınca ambulans ile Tunceli Devlet Hastanesine götürdük. Kardeşim yapılan tüm müdahalelere rağmen kurtarılamadı. Olay yerinde bulunduğumuz sırada helikopterin geldiğini görmedim. Duyduğum kadarıyla biz gittikten sonra olay yerine helikopter gelmiş. Ancak kardeşim için değil diğer yaralılar için karakola gelmiş."

14. Olay yerinden toplanan kovan ve fişekler üzerinde Diyarbakır Kriminal Polis Laboratuvarı Müdürlüğünce yapılan inceleme neticesinde düzenlenen 11/8/2016 tarihli uzmanlık raporu soruşturma dosyasına sunulmuştur. Raporda, incelenen kovanların silahı tespit edilemeyen olaylar arşivinde kayıtlı kovanlarla irtibatı olmadığı belirtilmiştir.

15. Hozat Cumhuriyet Başsavcılığı 8/8/2016 tarihinde Telekomünikasyon İletişim Daire Başkanlığından başvurucu Alişan İlkbahar'ın kullanıcısı olduğu cep telefonunun 1/8/2016 ile 2/8/2016 tarihleri arasındaki HTS kayıtlarını temin etmiştir.

16. Diyarbakır Kriminal Polis Laboratuvarı Müdürlüğünce hazırlanan 15/8/2016 tarihli uzmanlık raporuna göre M.İ.nin el, yüz, mermi giriş deliği ve kıyafetlerinden alınan tüm svaplarda atış artıklarında bulunan antimon elementi tespit edilmiştir. Aynı raporda ayrıca pantolondaki bir adet delik etrafında atış artığına rastlanmaması ve gömlekte herhangi bir delik olmaması nedeniyle atış mesafesinin tayin edilemediği belirtilmiştir.

17. Başvurucular, Hozat Sulh Ceza Hâkimliğine 12/8/2016 tarihinde sundukları dilekçeyle olay yerinde keşif yapılması talebinde bulunmuştur. Dilekçede 1/8/2016 tarihinde gerçekleştirilen olay yeri inceleme işlemine müştekilerin katılımına imkân sağlanmadığını, bu işlemin keşif mahiyetinde olmadığını, M.İ.nin ölümüne neden olan merminin bulunamadığını, kendilerinin ve görevli askerlerin olay yerinde dinlenmediğini belirterek olay yerine ilişkin uzman bilirkişi raporu alınmadığı gerekçesiyle olay yerinde keşif yapılmasını talep etmiştir. Bu talep, Hozat Sulh Ceza Hâkimliği tarafından 15/8/2016 tarihinde müştekilerin bu yönde talepte bulunma haklarının olmadığı gerekçesiyle reddedilmiştir. Başvuruculaın karara karşı yaptıkları itiraz ise Tunceli Sulh Ceza Hâkimliğince 23/9/2016 tarihinde kesin olarak reddedilmiştir.

18. Başvurucular 7/11/2016 tarihinde Anayasa Mahkemesine bireysel başvuruda bulunmuş, 2016/23435 numarayla kayda alınan başvuru formunda olay yerinde keşif yapılmaması ve ölüm olayına ilişkin etkili soruşturma yürütülmemesi nedeniyle yaşam hakkı ve adil yargılanma haklarının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

19. Hozat Cumhuriyet Başsavcılığı soruşturma dosyasını 17/11/2016 tarihli yetkisizlik kararı ekinde Tunceli Cumhuriyet Başsavcılığına göndermiştir.

20. Olay tarihinde M.İ.nin cesedi üzerinde ölü muayene ve otopsi işlemleri yapılmıştır. Malatya Adli Tıp Grup Başkanlığı tarafından düzenlenen 18/4/2017 tarihli otopsi raporuna göre ölüm ateşli silah mermi çekirdeği ve ateşli silah ürünü nedeniyle oluşan iç organ yaralanmasından gelişen iç ve dış kanama sonucu meydana gelmiştir. Ayrıca raporda şu hususlar yer almaktadır:

i. Cesedin göğüs bölgesinde sol tarafta iki, sağ uyluk üst kısmında ise bir ateşli silah mermi çekirdeği giriş yarası tespit edilmiştir. Sırt bölgesi sağ alt tarafında ise bir ateşli silah mermi çekirdeği çıkış yarası görülmüştür.

ii. Atışlar elbiseli bölgeye isabet ettiğinden kesin atış mesafesi tayin edilememiştir. Bu yöndeki değerlendirme için olay anında kişinin üzerinde bulunan ve delik ihtiva eden giysilerin yıkanmadan incelenmek üzere Adli Tıp Kurumu Fizik İhtisas Dairesine gönderilmesi gerekir.

iii. Cesetten 2,2x1,1x0,1cm ve 0,5x0,3x0,1cm boyutlarında metalik iki cisim elde edilerek Malatya Cumhuriyet Başsavcılığına teslim edilmiştir.

21. Müştekiler vekili 11/8/2017 tarihinde soruşturma dosyasının bir örneğini Tunceli Cumhuriyet Başsavcılığından temin etmiştir.

22. M.İ.nin vücudundan çıkan iki metal cisim üzerinde Diyarbakır Kriminal Polis Laboratuvarı Müdürlüğünce yapılan inceleme neticesinde düzenlenen 14/12/2017 tarihli uzmanlık raporunda söz konusu materyallerde teşhis ve tespite elverişli nitelikte herhangi bir karakteristik iz bulunmadığı belirtilmiştir.

23. Tunceli Cumhuriyet Başsavcılığı 27/12/2017 tarihli müzekkereyle Tunceli İl Jandarma Komutanlığından olayın faillerinin araştırılmasını talep etmiştir. Başsavcılığa gönderilen cevabi yazı ekindeki 5/1/2018 tarihli Araştırma Tutanağı'na göre 15/3/2017 tarihinde silahlı ve teçhizatlı olarak teslim olan MLKP örgütü mensubu E.Ç. ifadesinde, söz konusu silahlı saldırının kod adları Ferdi, Zilan, Munzur ve Derya olan TKP/ML-TİKKO mensuplarınca yapıldığını beyan ettiği ifade edilmiştir. Başsavcılığın talebi üzerine kimlik bilgileri tespit edilen ve örgüt mensubu oldukları değerlendirilen K.D. ve C.S. hakkında Tunceli Sulh Ceza

Hâkimliğinin 18/1/2018 tarihli kararıyla yakalama emri düzenlenmiştir.

24. Anayasa Mahkemesi 2/7/2018 tarihinde 2016/23435 numaralı bireysel başvurunun başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar vermiştir. Karar, başvurucular vekiline 6/7/2018 tarihinde tebliğ edilmiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir:

"1/8/2016 tarihinde Tunceli ili Hozat ilçesi Dalören Jandarma Karakolu önünde gerçekleşen ölüm olayıyla ilgili Başsavcılık tarafından yürütülen soruşturma devam etmekte iken başvurucular yürütülen soruşturmanın sonucunu beklemeden keşif talebinin reddine dair işlemle ilgili bireysel başvuruda bulunmuşlardır. Ancak şu aşamada sadece keşif talebinin reddi nedeniyle soruşturmanın etkisiz olduğu söylenemez. Ancak yürütülen soruşturmanın makul bir süreye ulaşması durumunda bile soruşturmada ilerleme yoksa veya soruşturma artık etkisiz bir hâl almışsa bu durumda başvuruculardan soruşturmanın sonucunu beklemelerini istemek makul olmayacak ve başvuruculaın şikâyetlerini Anayasa Mahkemesine sunmaları mümkün olacaktır. Bu çerçevede başvuruculaın hukuk sisteminde mevcut idari ve yargısal yolları tüketmeksizin bireysel başvuruda bulundukları anlaşılmaktadır."

25. Müştekiler vekili 14/8/2018 tarihinde Tunceli Cumhuriyet Başsavcılığına sunduğu dilekçeyle diğerlerinin yanı sıra karakol personelinin ifadesinin şüpheli sıfatıyla alınması, ölüme neden olan mermi kovanının bulunması, M.İ.nin ölümü ile karakola yapılan saldırıya ilişkin soruşturmaların ayrılması, atış mesafesinin tayini için kıyafetlerin başka bir laboratuvara gönderilmesi ve sorumlular hakkında kamu davası açılması talebinde bulunmuştur. Müştekiler vekili ayrıca iki yıldır ciddi, etkili ve hızlı bir soruşturma yapılmaması nedeniyle yaşam hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

26. Tunceli Emniyet Müdürlüğünün 16/10/2018 tarihli yazısıyla, eyleme katıldığı değerlendirilen şüpheli C.S. hakkında beyanda bulunan H.D.nin İfade ve Teşhis Tutanakları soruşturma dosyasına gönderilmiştir. Söz konusu tutanaklarda C.S.nin örgüt üyesi olduğuna dair anlatımlar olduğu ancak saldırı ve ölüm olayına ilişkin herhangi bir açıklamanın yer almadığı görülmüştür.

27. Başvurucular 2/9/2020 tarihinde işbu bireysel başvuruda bulunmuştur.

28. Tunceli Cumhuriyet Başsavcılığı soruşturma dosyasını 24/3/2022 tarihli yetkisizlik kararı ekinde Hozat Cumhuriyet Başsavcılığına göndermiştir.

29. Yetkisizlik kararından sonra Hozat Cumhuriyet Başsavcılığınca yürütülen soruşturma kapsamında, saldırıyı gerçekleştiren meçhul şüphelilerin tespiti ve haklarında yakalama emri düzenlenen şüphelilerin akıbetlerinin araştırılması amacıyla muhtelif tarihlerde müzekkereler yazılmıştır. Soruşturma kapsamında anılan müzekkereler haricinde ölümün meydana gelme koşullarına ilişkin herhangi bir işlem yapılmamıştır. Söz konusu soruşturma bireysel başvurunun incelendiği tarih itibarıyla devam etmektedir.

B. Saldırıya İlişkin Açılan Kamu Davası Süreci

30. PKK/KCK silahlı terör örgütü üyesi olduğu şüphesiyle yakalanan O.Ö.nün karakola yapılan saldırıya katılan kişilerden birisinin Halo kod adlı S.G. olduğunu duyduğu yönündeki beyanı üzerine bu kişi hakkında Tunceli Cumhuriyet Başsavcılığınca yeni bir soruşturma başlatılmıştır.

31. Başsavcılık, S.G. hakkında karakola yapılan silahlı saldırı kapsamındaki eylemler ile birlikte M.İ.ye karşı kasten öldürme suçundan cezalandırılması talebiyle iddianame

düzenlemiştir. S.G. hakkında Tunceli 1. Ağır Ceza Mahkemesi (Mahkeme) nezdinde muhtelif terör eylemlerine ilişkin olarak görülen kamu davası ile birleştirme talebiyle düzenlenen 28/9/2022 tarihli iddianamenin ilgili kısmı şöyledir:

"...

Toplanan deliller ve tüm dosya kapsamından; yakalanmadan önce bir çok ilk derece mahkemesi ve yüksek mahkeme kararıyla silahlı terör örgütü olduğu kabul edilen TİKKO terör örgütü içerisinde Halo kod adıyla silahlı faaliyet yürüten şüphelinin örgütün Türkiye Cumhuriyeti Anayasasını cebir ve şiddet kullanarak değiştirme şeklindeki nihai amacını gerçekleştirmeye yönelik olarak bir çok eylemsel faaliyette bulunduğu, bu bağlamda katılım sağladığı eylemlerden birinin de 01/08/2016 tarihinde Hozat Dalören Jandarma Karakol Komutanlığına saldırı eylemi olduğu, şüpheli ve beraberindeki diğer örgüt mensuplarının gerçekleştirdikleri bu eylem nedeniyle karakolda görevli J. Ast. [R.Y.nin] sol karın boşluğundan; J.Er [M.A.T.nin] ayağından yaralanmasına; olay günü karakola gitmekte olan sivil araçta bulunan maktul [M.İ.nin] ise ölümüne sebebiyet verdikleri, şüphelinin de aralarında bulunduğu örgüt mensuplarının asıl amaçlarının karakolda görev yapan ve olay sırasında karakol ihata duvarı dışında bulunan köpeklere yem vermekte olan askeri personeller [M.A.T.], [R.Y.] ve [N.A.yı] üstlendikleri kamu görevinden dolayı öldürmek olduğu ancak eylemlerinin teşebbüs aşamasında kaldığı, bu haliyle şüphelinin diğer örgüt mensuplarıyla fikir ve eylem birliği içerisinde gerçekleştirdiği bu eylemin amaç suçun işlenmesi doğrultusundaki örgütsel bağlılık ile ülke genelindeki organik bütünlüğüne göre üyesi bulunduğu silahlı terör örgütünün, Türkiye Cumhuriyeti Anayasasını cebir ve şiddet kullanarak değiştirme amacını gerçekleştirme tehlikesi yaratabilecek nitelikte olduğu, bu sebeple şüphelinin amaç suç olan anayasal düzeni ortadan kaldırmaya teşebbüs suçundan da sorumlu tutulması gerektiği... [anlaşılmıştır.]"

32. Söz konusu iddianamenin kabulüyle açılan kamu davası S.G. hakkında devam eden dava ile birleştirilerek görülmüştür. Kovuşturma evresinde jandarma görevlileri R.K., Mu.A., Me.A., On.L., B.K., S.Ş., H.D., M.T., O.E., İ.M. ve İ.A. tanık sıfatıyla, R.Y. ve N.A. ise müşteki sıfatıyla dinlenmiştir. Yine katılan olarak dinlenen Alişan İlkbahar olay günü kendilerine sadece karakoldan ateş edildiğini beyan etmiştir. Sanık S.G. silahlı saldırı eylemine katıldığı yönündeki isnadı kabul etmemiş, soruşturma evresinde aleyhe ifade veren tanık O.Ö. ise sanığı tanıdığını ancak eylemleri hakkında bilgi sahibi olmadığını ifade etmiştir.

33. Mahkeme S.G.nin saldırıyı gerçekleştiren kişilerden olduğuna dair yeterli delil bulunmadığı gerekçesiyle karakola yapılan saldırı ve M.İ.nin ölümü nedeniyle yöneltilen isnatlar yönünden 14/4/2025 tarihinde beraat kararı vermiştir. Tunceli Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından bu karara karşı istinaf kanun yoluna başvurulmuştur. Bireysel başvurunun incelendiği tarih itibarıyla yargılamanın istinaf kanun yolu aşamasında devam ettiği tespit edilmiştir.

C. Ön İnceleme Süreci

34. Başvurucu Ebru İlkbahar Demirtaş M.İ. için iki defa ambulans istenmesine rağmen sağlık görevlilerinin olay yerine gelmediğini, ambulansın bizzat Hozat kaymakamı tarafından engellendiğini, M.İ.yi kendi araçlarıyla hastaneye götürdüklerini, dile getirdikleri helikopter taleplerinin sonuçsuz kaldığını iddia ederek ilgililer hakkında 1/8/2016 tarihinde şikâyetçi olmuştur.

35. Söz konusu şikâyet üzerine başlatılan ön inceleme neticesinde hazırlanan 23/9/2016

tarihli raporda ambulansın gidişinin kaymakamlık tarafından engellenmesinin söz konusu olmadığı belirtilmiştir. Raporda ayrıca olayla ilgili ilk çağrı saatinin 08.40.37, hareket saatinin ise, 09.00.00 olduğu, 20 dakikalık gecikmenin olay yerinin güvenli olup olmadığı hususunda yapılan telefon görüşmelerinden kaynaklandığı belirtilmiştir.

36. Tunceli Valiliği 27/9/2016 tarihinde kaymakam ve ilgili sağlık görevlileri hakkında soruşturma izni verilmemesine karar vermiştir.

D. Tam Yargı Davası Süreci

37. Başvurucular, idarenin ağır hizmet kusurunun bulunduğunu ileri sürerek ölümden kaynaklanan maddi ve manevi zararlarının giderilmesi talebiyle 5/5/2017 tarihinde tam yargı davası açmış; dava dilekçesinde hizmet kusurunu karakol görevlilerinin eylemlerine dayandırmış, acil sağlık hizmetlerine erişim sağlanmaması veya geç sağlanmasına ilişkin bir iddiada bulunmamıştır.

38. Erzincan İdare Mahkemesi (İdare Mahkemesi) 30/11/2018 tarihli kararında M.İ.nin terör eylemi sonucu ölmesi nedeniyle uyuşmazlığın maddi tazminat talepleri bakımından 17/7/2004 tarihli ve 5233 sayılı Terör ve Terörle Mücadeleden Doğan Zararların Karşılanması Hakkında Kanun kapsamında, manevi tazminat talepleri bakımından ise sosyal risk ilkesi kapsamında çözümleneceğini belirtmiştir. İdare Mahkemesi bu değerlendirme çerçevesinde davanın manevi tazminat talebi yönünden kısmen kabulüyle davacılara toplam 140.000 TL ödenmesine karar vermiştir. Öte yandan İdare Mahkemesi, Tunceli Valiliği Zarar Tespit Komisyonu (Komisyon) tarafından başvuruculara 35.947,10 TL ödeme yapılması nedeniyle maddi tazminat talebinin reddine karar vermiştir. Başvurucular, karara karşı istinaf kanun yoluna başvurmuştur.

39. Erzurum Bölge İdare Mahkemesi 2. İdari Dava Dairesi davaya konu olaya ilişkin olarak yürütülen ceza soruşturması sonucuna göre öncelikle hizmet kusuru olup olmadığının belirlenmesi gerektiği şeklindeki gerekçeyle istinaf talebinin kabulüne ve İdare Mahkemesi kararının kaldırılmasına karar vermiştir.

40. İdare Mahkemesi 23/9/2021, 6/10/2022 ve 16/5/2025 tarihlerinde tam yargı davasının M.İ.nin ölümüne ilişkin ceza soruşturması sonucunda karar verilinceye kadar bekletilmesine karar vermiştir. Söz konusu tam yargı davası bireysel başvurunun incelendiği tarih itibarıyla derdesttir.

IV. İNCELEME VE GEREKÇE

41. Anayasa Mahkemesinin 24/12/2025 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Adli Yardım Talebi

42. Anayasa Mahkemesinin Mehmet Şerif Ay ([2. B.], B. No: 2012/1181, 17/9/2013) kararında belirtilen ilkeler dikkate alınarak geçimini önemli ölçüde güçleştirmeksizin yargılama giderlerini ödeme gücünden yoksun olduğu anlaşılan başvuruculların açıkça dayanaktan yoksun olmayan adli yardım taleplerinin kabulüne karar verilmesi gerekir.

B. Güç Kullanımı Nedeniyle Yaşam Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

1. Başvuruculların İddiaları ve Bakanlık Görüşü

43. Başvurucular; imza yükümlülüğünü yerine getirmek için düzenli olarak karakola giden

babasına olay günü eşlik eden M.İ.nin güvenlik güçleri tarafından gerekli olmadığı hâlde açılan ateş sonucu öldüğünü ileri sürmüştür. Ayrıca olay yeri incelemesinin gereği gibi yapılmaması, bu inceleme sırasında hazır bulundurulmamaları, keşif taleplerinin reddedilmesi, şüpheli jandarma görevlilerinin ifadelerinin yine aynı karakolda görevli kişilerce tanık sıfatıyla alınması, dilekçelerinin sonuçsuz bırakılması, soruşturmaya etkili şekilde katılım imkânı sağlanmaması, aradan geçen süreye rağmen ölümün gerçekleşme koşullarının ve sorumlularının belirlenmemesi nedeniyle etkili soruşturma yürütülmediğini beyan ederek yaşam hakkı, adil yargılanma hakkı ve etkili başvuru hakkının ihlal edildiğinden yakınmıştır.

44. Bakanlık görüşünde öncelikle başvuruculara İçişleri Bakanlığı aleyhine tam yargı davası açtıkları, bu davanın derdest olduğu ve Komisyonun kendilerine 35.947,10 TL ödenmesine karar verdiğine ilişkin olarak Anayasa Mahkemesine bilgi vermeyerek başvuru hakkını kötüye kullandıkları, bu nedenle başvurunun reddine karar verilmesi gerektiği belirtilmiştir. Ayrıca somut olayda devletin etkili bir yargısal sistem kurma yönündeki pozitif yükümlülüğü kapsamında mağdurlara hukuki ve idari başvuru yollarının açık olmasının yeterli olabileceği ifade edilerek başvuruculara Komisyon kararıyla belirli bir ödeme yapılması ve açılan tam yargı davasının devam etmesi nedeniyle başvuruculara mağduriyetlerinin devam edip etmediği ve etkili iç hukuk yollarını tüketip tüketmedikleri hususlarındaki değerlendirmenin Anayasa Mahkemesinin takdirinde olduğu açıklanmıştır. Esasa ilişkin olarak öncelikle ölümü doğuran olaylar zincirinin nasıl geliştiği ve varsa sorumluların kimler olduğu hususunda soruşturma mercileri tarafından yapılan bir değerlendirme olmaması nedeniyle devletin yaşam hakkı kapsamındaki negatif yükümlülüğünü ihlal ettiği yönündeki iddiayla ilgili olarak bu aşamada bir karar verilip verilemeyeceği hususunun Anayasa Mahkemesinin takdirinde olduğu belirtilmiştir. Ayrıca ölüm olayının akabinde derhâl başlatılan soruşturmada Cumhuriyet savcısının büyük bir titizlikle ve süratle hareket ettiği, gerekli olan her türlü adımı attığı, iddiaların gerçekliğini ortaya çıkarmak amacıyla her türlü ve objektif delilin temini cihetine gittiği ve soruşturmanın derdest olduğu bildirilmiştir.

45. Başvurucular, Bakanlık görüşüne karşı beyanlarında yakınlarının güvenlik güçleri tarafından bilinçli şekilde açılan ateş sonucu öldüğünü beyan ederek tam yargı davasının etkili bir başvuru yolu olmadığını ileri sürmüş, başvuru formundaki iddialarını tekrarlamıştır.

2. Değerlendirme

46. Başvuruculara ihlal iddialarının yaşam hakkı kapsamında incelenmesi gerektiği değerlendirilmiştir.

47. Anayasa'nın "Devletin temel amaç ve görevleri" başlıklı 5. maddesi şöyledir:

"Devletin temel amaç ve görevleri, ... kişinin temel hak ve hürriyetlerini, sosyal hukuk devleti ve adalet ilkeleriyle bağdaşmayacak surette sınırlayan siyasal, ekonomik ve sosyal engelleri kaldırmaya, insanın maddi ve manevi varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamaya çalışmaktır."

48. Anayasa'nın "Temel hak ve hürriyetlerin sınırlanması" başlıklı 13. maddesi şöyledir:

"Temel hak ve hürriyetler, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, Anayasanın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve lâik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz."

49. Anayasa'nın "Kişinin dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığı" başlıklı 17. maddesinin birinci fıkrasının ilgili kısmı ile dördüncü fıkrası şöyledir:

"Herkes, yaşama ... hakkına sahiptir.

...

Meşru müdafaa hali, yakalama ve tutuklama kararlarının yerine getirilmesi, bir tutuklu veya hükümlünün kaçmasının önlenmesi, bir ayaklanma veya isyanın bastırılması veya olağanüstü hallerde yetkili merciin verdiği emirlerin uygulanması sırasında silah kullanılmasına kanunun cevaz verdiği zorunlu durumlarda meydana gelen öldürme fiilleri, birinci fıkra hükmü dışındadır."

a. Kabul Edilebilirlik Yönünden

50. Başvurucular, yakınlarının ölümüyle ilgili olarak Hozat Cumhuriyet Başsavcılığınca yürütülen derdest bir ceza soruşturması ile Tunceli 1. Ağır Ceza Mahkemesince görülen ve istinaf aşamasında bir kamu davası bulunduğu sırada bireysel başvuru yapmıştır. Somut olayda başvurucuların bireysel başvuruda bulunmak için anılan soruşturma ve ceza davasının sonuçlanmasını beklemesinin gerekip gerekmediği, bu bağlamda başvuruyu süresinde yapıp yapmadıkları değerlendirilmelidir. Ne var ki söz konusu değerlendirmenin yapılabilmesi başvurunun esası hakkında inceleme yapılmasını zorunlu kılmaktadır. Bu zorunluluk uyarınca kabul edilebilirlik incelemesi esas incelemesi ile birlikte yapılacaktır (benzer yöndeki değerlendirmeler için bkz. Okan Göçer [2. B.], B. No: 2017/29596, 13/1/2021).

51. Öldürmeme yükümlülüğünün söz konusu olduğu bir durumda başvuruculaların mağdur sıfatının ortadan kalkması, ihlalin yargılama makamlarınca açıkça veya özü itibarıyla kabul edilerek sorumluların eylemlerine uygun ve yeterli cezalarla cezalandırılmalarına, ölümden doğan zararları için başvuruculara tazminat ödenmesine ya da buna ilişkin etkili bir yol sağlanmasına bağlıdır (Şehap Korkmaz ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2021/29627, 13/3/2025, § 54). Bu nedenle başvuruculara sosyal risk ilkesi uyarınca tazminat ödenmesi ya da tam yargı davasının devam etmesi başvuruculara mağdur sıfatının ortadan kalkmasına imkân vermez. Ayrıca tam yargı davasıyla ilgili süreç hakkında bilgi verilmemesi, başvuru hakkının kötüye kullanılması olarak kabul edilemez.

b. Esas Yönünden

i. Genel İlkeler

52. Yaşam hakkı kapsamındaki pozitif yükümlülükleri kapsamında devlet, yaşam hakkını korumak için oluşturulan yasal ve idari çerçevenin gereği gibi uygulanmasını ve bu hakka yönelik ihlallerin durdurulup cezalandırılmasını sağlayacak etkili bir yargısal sistem kurmakla yükümlüdür. Bu usul yükümlülüğü şüpheli her ölüm olayının sorumlularının belirlenmesini ve gerekiyorsa cezalandırılmasını sağlayabilecek etkili bir soruşturma yürütülmesini gerektirir (Cemil Danışman [1. B.], B. No: 2013/6319, 16/7/2014, §§ 43, 95; Fatma Akın ve Mehmet Eren [GK], B. No: 2017/26636, 10/11/2021, § 97).

53. Kolluk görevlilerinin güç kullanması sonucu meydana gelen ölüm olayları hakkında yürütülmesi gereken soruşturma, şüphesiz ceza soruşturmasıdır (Okan Göçer, § 58). Bu tür soruşturmanın Anayasa'nın 17. maddesinin gerektirdiği şekilde etkili olduğunun kabul edilebilmesi için soruşturma makamları resen harekete geçerek ölüm olayını aydınlatabilecek ve sorumluların belirlenmesini sağlayabilecek bütün delilleri tespit etmesi,

olaya karışan kişilerden bağımsız olmalı, soruşturmayı makul bir özen ve süratle yürütmeli, soruşturma veya sonuçları gerektiği ölçüde kamu denetimine açık olmalı ve meşru menfaatlerini korumak için ölen kişinin yakınları soruşturma sürecine gerekli olduğu ölçüde katılabilmelidir. Ayrıca soruşturma sonucunda alınan karar, soruşturmada elde edilen tüm bulguların kapsamlı, nesnel ve tarafsız bir analizine dayanmalı; kullanılan gücün gerekliliği ve orantılılığı hususunda değerlendirme içermelidir (Cemil Danışman, §§ 98-100; Fatma Akın ve Mehmet Eren, § 99). Sözü edilen soruşturmanın temel amacı, yaşam hakkını koruyan mevzuat hükümlerinin etkili bir şekilde uygulanmasını ve vuku bulan ölüm olayında sorumlular ile sorumlulukları tespit etmektir (Cemil Danışman, § 97; Narin Kurt [GK], B. No: 2018/2540, 1/12/2022, § 91).

54. Soruşturmanın yeterince bağımsız olup olmadığı soruşturmaya özel bütün koşullara ve soruşturmadaki unsurların ölümün koşullarını tespit etme ve sorumluları cezalandırma yeterliliğini riske atıp atmadığına, riske atıyorsa ne ölçüde riske attığına bağlıdır (Mahpulah Özarslan [2. B.], B. No: 2016/12544, 15/9/2020, § 65).

55. Etkili soruşturma yürütme, bir sonuç yükümlülüğü değil uygun araçların kullanılması yükümlülüğüdür. Anayasa’nın 17. maddesi başvuruculara üçüncü kişileri bir suç nedeniyle yargılatma ya da cezalandırma hakkı vermediği gibi devlete tüm yargılamaları mahkûmiyetle sonuçlandırma ödevi de yüklemez (Fatma Akın ve Mehmet Eren, § 98).

ii. İlkelerin Olaya Uygulanması

56. Çatışma olayını haber alan Hozat Cumhuriyet Başsavcılığı meydana gelen ölüm ve yaralanmalara ilişkin olarak resen soruşturma başlatmıştır. Bu kapsamda Cumhuriyet savcısı aynı gün olay yerine gelerek incelemelerde bulunmuş, olay yeri inceleme görevlileri tarafından olay yerinin fotoğrafları çekilmiş, kroki çizilmiş ve delil teşkil edebilecek bulgular muhafaza altına alınmıştır. M.İ.nin cesedi üzerinde ölü muayene ve otopsi işlemleri yapılarak kesin ölüm nedeni belirlenmiştir. Karakol bölgesinden temin edilen boş kovan ve fişekler üzerinde balistik inceleme, M.İ.nin cesedinden elde edilen svaplar ve kıyafetler üzerinde ise atış artığı ve atış mesafesi tayini incelemesi yapılmıştır. Başvuruculara konuya ilişkin ifadeleri müşteki sıfatıyla Cumhuriyet savcısı tarafından alınmıştır.

57. Başvuruya konu olayda soruşturma mercileri olayın gerçekleşme koşullarının tespiti için birtakım soruşturma işlemleri yapsa da soruşturmada bazı eksiklikler göze çarpmaktadır. Bu eksiklikler temelde başvuruculara yakınının ölümüne neden olan ateşli silahın teröristlere mi yoksa karakolda görevli olan askerlere mi ait olduğunun belirlenmesine ilişkindir. Olay yeri inceleme raporu ve ekindeki olay yeri krokisi ile müşteki Alişan İlkbahar ve karakolda görevli personelin beyanından saldırı sırasında teröristlerin olduğu bölge, M.İ.nin kullandığı aracın konumu, askerî personelin teröristlere karşılık verdiği nöbet kuleleri ve mevzilerin belirli olduğu anlaşılmıştır. Ayrıca M.İ.nin kullandığı araca ve M.İ.nin bedenine isabet eden mermilerin seyrettiği doğrultular da olay yeri inceleme raporu ve otopsi raporunda ortaya konulmuştur. Buna rağmen soruşturma mercilerinin ölüme neden olan mermilerin hangi bölgeden atıldığının tespiti amacıyla söz konusu veriler üzerinde bilirkişi incelemesi yaptırmaması ölüm olayının aydınlatılmasını ve sorumluların belirlenmesini sağlayacak önemli bir delilin toplanmadığı anlamına gelmektedir.

58. Yine M.İ.nin kullandığı araca doğru birden fazla defa ateş edildiğini gösteren bulgular karşısında olaydan hemen sonra yapılan ve başvuruculara hazır bulunmadığı olay yeri incelemesi kapsamında yol üzerindeki aracın içinde ve çevresinde herhangi bir mermi çekirdeği veya parçası bulunamaması yapılan işlemlerin sıhhatine ilişkin kuşku

uyandırmaktadır. Somut olayın kendine has koşullarında anılan materyallerin temini sorumluların belirlenmesi açısından oldukça önemli olduğundan başvurucuların olay yerinde yeniden ve daha detaylı bir inceleme ve keşif yapılması yönündeki taleplerinin somut bir gerekçe bildirilmeden kabul edilmemesi delillerin toplanmasında bir eksiklik olarak kabul edilebilir. Dahası olay yerine sonradan gelerek M.İ.yi hastaneye götüren siyah renkli aracın sürücüsü A.nın kimlik bilgilerinin tespiti ve olaya ilişkin beyanının alınmaması soruşturma mercilerinin delillerin toplanmasında özensiz davrandığını ortaya koymaktadır.

59. Somut olayda karakolda görevli askerî personelin beyanı yine aynı karakolda görev yapan R.K. ve M.T tarafından, Karakol Komutanı R.K.nın ifadesi ise ilçe jandarma komutanı tarafından alınmıştır. Ayrıca olay tarihinden bu yana hiçbir karakol görevlisi soruşturmada görev alan Cumhuriyet savcıları tarafından dinlenmemiştir. Başvuruculaların M.İ.nin karakoldan açılan ateş sonucu öldüğü yönündeki iddiaları ve anılan işlemleri gerçekleştiren personelin olaya karışan kişilerden bağımsız olmaması karşısında başvuruya konu soruşturmanın yeterince bağımsız olduğunu kabul etmek mümkün görünmemektedir.

60. Soruşturmanın etkili olabilmesi için olması gereken bir diğer unsur başvurucu yakınlarının soruşturma işlemlerine katılımlarının sağlanması ve soruşturmanın gerektiği ölçüde kamu denetimine açık olmasıdır. Diğer taraftan soruşturmaya katılımın etkililiğinin seviyesi soruşturmanın kendine özgü koşullarına göre değişebilir. Ancak her hâlükârda meşru menfaatlerini korumak için ölenin yakınlarına, delilleri değerlendirmesini ve süreçteki kararlara/delillere itiraz edebilmesini sağlayacak imkânların sunulması gerekir. Aksinin kabulü katılımın sadece teorik olarak kabul edilmesi, pratikte sağlanmaması ve hakkın özünün zedelenmesi anlamına gelebilecektir (benzer değerlendirmeler için bkz. Seyfullah Turan ve diğerleri [1. B.], B. No: 2014/1982, 9/11/2017, § 187). Somut olayda soruşturma mercilerince herhangi bir kısıtlama tedbiri uygulanmamıştır. Başvurucular soruşturmanın en başından itibaren dosya kapsamında toplanan deliller ve yapılan işlemler hakkında bilgi sahibi olabilmiş, argümanlarını ve taleplerini ileri sürebilmiştir. Dolayısıyla başvuruculara soruşturmaya gerektirdiği ölçüde katılım sağlayabildikleri görülmüştür.

61. Somut başvuruda son olarak M.İ.nin ölümüyle ilgili olarak yürütülen ceza soruşturmasının makul sürede tamamlanıp tamamlanmadığı değerlendirilmelidir. 1/8/2016 tarihinde gerçekleşen ölüm olayına ilişkin olarak başlatılan soruşturma inceleme tarihi itibarıyla devam etmektedir. Dokuz yıldan uzun bir süredir devam eden soruşturmanın makul bir süratle yürütüldüğü söylenemez.

62. Öte yandan başvuruculara aynı olaya ilişkin olarak daha önceden yaptıkları bireysel başvuru Anayasa Mahkemesince 2/7/2018 tarihinde ceza soruşturması yolunu tüketmedikleri gerekçesiyle kabul edilemez bulunmuştur. Soruşturma dosyası incelendiğinde başvuruculara vekilleri vasıtasıyla 14/8/2018 tarihinde Tunceli Cumhuriyet Başsavcılığına verdikleri kapsamlı bir dilekçeyle soruşturmanın etkili soruşturma yükümlülüğü ilkeleri çerçevesinde ele alınarak neticelendirilmesini talep ettikleri görülmüştür. Başvuruculara söz konusu talepleriyle ilgili herhangi bir işlem yapılmadığı ve soruşturmada bir ilerleme sağlanmadığı kanaatine vararak soruşturmanın başlamasından 4 yıl 1 ay sonra ceza soruşturmasının etkili olmadığı iddiasını içeren somut başvuruyu yaptıkları anlaşılmıştır. Bireysel başvurudan sonraki süreçte de hâlihazırda Hozat Cumhuriyet Başsavcılığınca yürütülen ceza soruşturması kapsamında esaslı bir işlem yapılmamıştır. Bununla birlikte Tunceli Cumhuriyet Başsavcılığınca S.G. hakkında ayrıca yürütülen soruşturma neticesinde bu kişi hakkında M.İ.ye yönelik olarak kasten öldürme suçundan iddianame düzenlenmiştir. İddianamenin içeriğine bakıldığında S.G.nin terör

saldırısına katılanlardan olduğu yönündeki bir tanık beyanı haricinde M.İ.nin ölümü ile S.G.nin eylemi arasında herhangi bir bağ kurulmadığı, iddianamenin saldırıyı gerçekleştiren kişilerin gerçekleşen ölümden de sorumlu olduğu yönündeki bir yaklaşımla hazırlandığı görülmüştür. Dolayısıyla şüpheli S.G. hakkında devam eden ceza davasının ölümün gerçekleşme koşullarının belirlenmesi açısından başarı şansı sunduğunu kabul etmek mümkün görünmemektedir. Kaldı ki Mahkeme S.G.nin saldırıyı gerçekleştiren kişilerden olduğuna dair delil bulunmadığı gerekçesiyle beraat kararı vermiştir. Bu koşullar altında başvurunun vaktinden önce yapıldığını söylemenin mümkün olmadığı, başvuruda başvuru yollarının tüketilmesi ve süre aşımı yönlerinden herhangi bir eksiklik bulunmadığı sonucuna varılmıştır.

Muhterem İNCE bu sonuca katılmamıştır.

63. Yapılan bu tespitler bir bütün olarak değerlendirildiğinde -soruşturma sonucunda verilecek karardan bağımsız olarak- başvuruculaın şikâyeti hakkında Anayasa'nın 17. maddesinin gerektirdiği şekilde etkili bir soruşturma yürütülmediği sonucuna varılmıştır.

64. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 17. maddesinde güvence altına alınan yaşam hakkının usul boyutunun ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

Muhterem İNCE bu sonuca katılmamıştır.

65. Anayasa Mahkemesi yaşam hakkının maddi boyutunun incelenebilmesi için gerekli nitelikteki kanıtın bulunmadığı bazı hâllerde incelemeyi usul boyutuna hasretmiştir (incelemenin usul boyutuna hasredildiği örnek kararlar için bkz. Nezir Depren [1. B.], B. No: 2015/6547, 9/10/2019; Mahın Parjanı ve diğerleri [2. B.], B. No: 2015/19219, 10/10/2019; Ahmet Kortak ve diğerleri [1. B.], B. No: 2016/14603, 10/12/2019).

66. Başvuruya konu olayın gerçekleşme şartlarının belirlenememesi nedeniyle başvuruculaın yakınlarının güvenlik güçlerince öldürüldüğü yönündeki iddialarının değerlendirilmesine olanak verecek yeterlilikte Anayasa Mahkemesinin önünde bilgi veya bulgu yoktur. Dolayısıyla başvuruculaın yaşam hakkının devletin öldürmeme yükümlülüğüne ilişkin maddi boyutunun ihlal edildiğine ilişkin şikâyetleri bu aşamada değerlendirilememiştir.

C. Acil Sağlık Hizmetinin Geç Sağlanması Nedeniyle Yaşam Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

1. Başvuruculaın İddiaları ve Bakanlık Görüşü

67. Başvurucular; talep etmelerine rağmen ambulansın olay yerine gelmediğini, yaralı askerleri hastaneye götürmek için gelen helikopterin yakınlarını hastaneye götürmediğini, M.İ.yi kendi imkânlarıyla Hozat Devlet Hastanesine götürdüklerini, M.İ.nin buradan yine ambulans aracılığıyla kara yoluyla Tunceli Devlet Hastanesine sevk edildiğini, acil sağlık hizmetinin zamanında sunulamaması nedeniyle ölüm olayının gerçekleştiğini, konuya ilişkin etkili bir soruşturma yürütülmediğini beyan ederek yaşam hakkı, adil yargılanma hakkı ve etkili başvuru hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

68. Bakanlık görüşünde; somut olayda devletin etkili bir yargısal sistem kurma yönündeki pozitif yükümlülüğü kapsamında mağdurlara hukuki, idari başvuru yollarının açık olmasının yeterli olabileceği belirtilerek başvuruculara Komisyon kararıyla belirli bir ödeme yapılması ve açılan tam yargı davasının devam etmesi nedeniyle başvuruculaın mağduriyetlerinin devam edip etmediği ve etkili iç hukuk yollarının tüketilip tüketilmediği hususlarındaki

değerlendirmenin Anayasa Mahkemesinin takdirinde olduğu belirtilmiştir. Esasa ilişkin olarak ise acil sağlık hizmeti sunumundaki gecikmenin 20 dakika olduğu ve ölüm olayına ilişkin etkili bir soruşturma yürütüldüğü ileri sürülmüştür.

69. Başvurucular, Bakanlık görüşüne karşı beyanlarında başvuru formundaki iddialarını tekrarlamıştır.

2. Değerlendirme

70. Yaşam hakkını güvence altına alan Anayasa'nın 17. maddesi, devletin temel amaç ve görevlerini düzenleyen Anayasa'nın 5. maddesiyle birlikte değerlendirildiğinde devlete negatif yükümlülükler yanında egemenliği altındaki kişilerin yaşamlarının korunması için bazı pozitif yükümlülükler de yükler (Nafia Sevin Ergün Sefada ve diğerleri [GK], B. No: 2014/14844, 1/12/2016, §§ 57, 58).

71. Anılan pozitif yükümlülükler sağlık alanında yürütülen faaliyetler için de geçerlidir. Nitekim Anayasa'nın 56. maddesinde; herkesin sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahip olduğu, devletin "herkesin hayatını beden ve ruh sağlığı içinde sürdürmesini sağlamak ... amacıyla sağlık kuruluşlarını tek elden planlayıp hizmet vermesini" düzenleyeceği ve bu görevini kamu kesimindeki ve özel kesimdeki sağlık ve sosyal kurumlarından yararlanarak, onları denetleyerek yerine getireceği kurala bağlanmıştır. Bu sebeple devlet; sağlık hizmetlerini, kamu veya özel sağlık kuruluşları tarafından yerine getirildiğine bakmadan hastaların yaşamlarının korunmasına yönelik gerekli tedbirlerin alınabilmesini sağlayacak şekilde düzenlemek zorundadır (Nail Artuç [1. B.], B. No: 2013/2839, 3/4/2014, §§ 34, 35; Nafia Sevin Ergün Sefada ve diğerleri, §§ 59, 60). Şüphesiz anılan düzenlemeler, sağlık personelinin sahip olması gereken yüksek mesleki standartları da içermelidir (Ayhan Keçeli ve diğerleri [2. B.], B. No: 2019/24231, 23/2/2022, § 81).

72. Yaşam hakkı kapsamındaki pozitif yükümlülükleri kapsamında devlet, yaşam hakkını korumak için oluşturulan yasal ve idari çerçevenin gereği gibi uygulanmasını ve bu hakka yönelik ihlallerin durdurulup cezalandırılmasını sağlayacak etkili bir yargısal sistem kurmakla yükümlüdür. Bu usul yükümlülüğü şüpheli her ölüm olayının sorumlularının belirlenmesini ve gerekiyorsa cezalandırılmasını sağlayabilecek etkili bir soruşturma yürütülmesini gerektirir (Nafia Sevin Ergün Sefada ve diğerleri, § 61).

73. Kasıtlı öldürme ya da saldırı veya kötü muameleler sonucu meydana gelen ölüm olaylarında Anayasa'nın 17. maddesi gereğince devletin sorumluların tespitine ve cezalandırılmalarına imkân verebilecek nitelikte cezai soruşturmalar yürütme yükümlülüğü bulunsa da kasıtlı olmayan eylemler açısından farklı bir yaklaşım benimsenebilir. Bu bakımdan genel olarak ihmal suretiyle ortaya çıkan diğer ölümlerde olduğu gibi tıbbi ihmal sonucu ortaya çıktığı iddia edilen, bir başka ifadeyle tedavinin kusurlu, yanlış veya gecikmiş olması ya da sağlık çalışanlarının tedavi sırasındaki koordinasyon eksiklikleri sonucu meydana geldiği ileri sürülen ölüm olaylarında da etkili bir yargısal sistem kurma yönündeki pozitif yükümlülük; mağdurlara hukuki, idari ve hatta disiplinle ilgili hukuk yollarının açık olmasıyla yerine getirilmiş sayılabilir (Ayhan Keçeli ve diğerleri, § 84; bazı farklılıklarla birlikte bkz. Nail Artuç, § 37; Nafia Sevin Ergün Sefada ve diğerleri, §§ 62-64).

74. Ölümün tıbbi ihmalden değil de sağlık durumunun ciddiyeti bilinen ya da bilinmesi gereken hastaya acil sağlık hizmetinin sunulmaması sonucu meydana geldiği ya da sağlık hizmetlerinde var olan ve yetkililerce bilinen veya bilinmesi gereken ancak ortadan kaldırılması için önlemlerin alınmadığı sistemsel veya yapısal bir işlevsizliğin hastanın sağlık

hizmetlerinden yoksun kalarak ölmesine neden olduğu durumlarda sorumlular aleyhine hiçbir suçlamada bulunulmaması ya da bu kişilerin yargılanmaması yaşam hakkının ihlaline neden olabilir (Ayhan Keçeli ve diğerleri, § 85; benzer yöndeki değerlendirme için ayrıca bkz. Kenan Sayın [1. B.], B. No: 2013/5376, 14/10/2015, § 47).

75. Başvuruya konu olayda sağlık çalışanlarının bireysel cezai sorumluluklarına neden olabilecek şekilde acil sağlık hizmetlerinin sunulmaması değil sağlık çalışanlarının çatışma bölgesine geç ulaşmaları söz konusudur. Başvurucular yirmi dakikalık bu gecikme nedeniyle yakınlarını kendi imkânlarıyla hastaneye götürmüştür. Öte yandan gecikmenin olay yerinin sağlık çalışanları yönünden güvenli olup olmadığına ilişkin araştırma kapsamında yapılan telefon görüşmelerinden kaynaklandığı anlaşılmıştır. Buna göre sağlık çalışanlarının mesleki ödevlerini hiçe sayarak durumunun ciddiyetini bildikleri veya durumunu bilmeleri gereken hastaya acil sağlık hizmeti sunmamaları gibi bir durum söz konusu değildir. Bu durumda yaşam hakkını korumak için oluşturulan yasal ve idari çerçevenin gereği gibi uygulanmasını ve bu hakka yönelik ihlallerin durdurulup cezalandırılmasını sağlayacak etkili yargısal sistem kurmaya ilişkin pozitif yükümlülüğün sağlık hizmetlerine erişilemediğine ilişkin iddialar yönünden mutlaka ceza soruşturması yürütülmesini gerektirdiği söylenemez (benzer değerlendirmeler için bkz. Emine Gerez ve diğerleri [2. B.] , B. No: 2018/37620, 2/2/2022, § 54). Somut olayda etkili bir yargısal sistem kurma yönündeki pozitif yükümlülük mağdurlara tam yargı davasının açık tutulması ile de yerine getirilmiş sayılabilir. Başvurucular acil sağlık hizmetinin sunumundaki gecikme nedeniyle uğradıkları zararların tazmini için tam yargı davası açıp açmadıkları hususunda herhangi bir açıklamada bulunmamıştır. Yukarıda özetlenen ve jandarma görevlilerinin hizmet kusuru kapsamında açılan tam yargı davasında ise acil sağlık hizmetlerinin sunumuna ilişkin bir iddia ileri sürülmemiştir. Bireysel başvuru yolunun ikincil niteliği gereği, Anayasa Mahkemesine başvuruda bulunulabilmesi için öncelikle olağan kanun yollarının tüketilmesi zorunludur.

76. Açıklanan gerekçelerle yaşam hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

V. GİDERİM

77. Başvurucular; ihlalin tespiti, kararın bir örneğinin ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için ilgili Cumhuriyet Başsavcılığına gönderilmesi ve toplam 1.750.000 TL manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

78. Başvuruda tespit edilen hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için ihlal kararının ilgili soruşturma mercine gönderilmesinde hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Bu kapsamda kararın gönderildiği soruşturma merciinin yapması gereken iş, Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği soruşturma makamınca yapılması gereken iş, Anayasa Mahkemesini ihlal sonucuna ulaştıran nedenleri gideren, ihlal kararında belirtilen ilkelere uygun bir karar vermektir (Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019,§§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

79. Ayrıca başvuruculara manevi zararları karşılığında müştereken net 225.000 TL manevi tazminat ödenmesine karar verilmesi gerekir.

VI. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Adli yardım talebinin KABULÜNE,

B. 1. Güç kullanımı nedeniyle yaşam hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA Muhterem İnce'nin karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA,

2. Acil sağlık hizmetinin geç sağlanması nedeniyle yaşam hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA OYBİRLİĞİYLE,

C. Anayasa’nın 17. maddesinde güvence altına alınan yaşam hakkının usul boyutunun İHLAL EDİLDİĞİNE Muhterem İnce'nin karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA,

D. Kararın bir örneğinin yaşam hakkının usul boyutunun ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için Hozat Cumhuriyet Başsavcılığına (Sor. No: 2024/194) GÖNDERİLMESİNE,

E. Başvuruculara net 225.000 TL manevi tazminatın MÜŞTEREKEN ÖDENMESİNE,

F. 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan yargılama giderinin başvuruculara MÜŞTEREKEN ÖDENMESİNE,

G. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvuruculara Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

H. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 24/12/2025 tarihinde karar verildi.

KARŞIOY GEREKÇESİ

Başvuru; güvenlik güçleri ile terör örgütü mensupları arasında çıkan çatışma sırasında sivil bir vatandaşın yaralanması, yaralanan kişinin acil sağlık hizmetlerinin gereği gibi sağlanmaması nedeniyle ölmesi ve olaya ilişkin etkili bir soruşturma yürütülmemesi nedeniyle yaşam hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.

Çoğunluk kararında, güç kullanımı nedeniyle yaşam hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna ve Anayasa’nın 17. maddesinde güvence altına alınan yaşam hakkının usul boyutunun ihlal edildiğine karar verilmiştir.

Somut başvuruda, ceza soruşturması yolu tüketilmediğinden başvurunun öncelikle başvuru yollarının tüketilmesi koşulu bakımından incelenmesi gerekir.

Çoğunluk kararında, başvuruculara aynı olaya ilişkin olarak yaptıkları bireysel başvurunun Anayasa Mahkemesi tarafından daha önce ceza soruşturması yolunun tüketilmediği gerekçesiyle kabul edilemez bulunmasına rağmen devam eden süreçte işbu başvurunun soruşturmayla ilgili herhangi bir işlem yapılmadığı ve soruşturmada bir ilerleme sağlanmadığı gerekçesiyle yapıldığı ifade edilmiştir.

Öte yandan çoğunluk kararında, güvenlik güçlerine karşı saldırıda bulunanlar arasında

olduğuna ilişkin tanık beyanı üzerine S.G. hakkında Tunceli Cumhuriyet Başsavcılığınca yürütülen soruşturma neticesinde başvuranların yakınları M.İ.'ye yönelik olarak kasten öldürme suçundan iddianame düzenlendiği belirtilmiştir. İddianamenin içeriğine bakıldığında S.G.'nin terör saldırısına katılanlardan olduğu yönündeki bir tanık beyanı haricinde M.İ.'nin ölümü ile S.G.'nin eylemi arasında herhangi bir bağ kurulmadığı ifade edilmiştir. Ayrıca iddianamenin saldırıyı gerçekleştiren kişilerin gerçekleşen ölümden de sorumlu olduğu yönündeki bir yaklaşımla hazırlandığına dikkat çekilmiştir. Dolayısıyla şüpheli S.G. hakkında devam eden ceza davasının ölümün gerçekleşme koşullarının belirlenmesi açısından başarı şansı sunduğunu kabul etmenin mümkün görünmediği sonucuna ulaşılmıştır. Kaldı ki Mahkeme S.G.nin saldırıyı gerçekleştiren kişilerden olduğuna dair delil bulunmadığı gerekçesiyle beraat kararı verdiği de not edilmiştir.

Çoğunluk kararında özellikle S.G. hakkında yapılan yargılamaya ilişkin kullanılan ifadeler adeta devlete bir sonuç yükümlülüğü yüklendiği izlenimi oluşturmuştur. Oysa AYM'nin ilkesel olarak kabul ettiği üzere,etkili soruşturma yürütme yükümlülüğü bir sonuç yükümlülüğü değil uygun araçların kullanılması yükümlülüğüdür. Anayasa’nın 17. maddesi başvuruculara üçüncü kişileri bir suç nedeniyle yargılatma ya da cezalandırma hakkı vermediği gibi devlete tüm yargılamaları mahkûmiyetle sonuçlandırma ödevi de yüklemez (Fatma Akın ve Mehmet Eren, § 98). S.G. hakkında yürütülen soruşturma ve ileri sürülen iddialar, başvuruculaların yakınlarının ölümüyle ilgili etkili soruşturma yapma gayretinin ürünü olduğunu söylenebilir. Anılan şahsın salt beraat etmiş olması etkili soruşturma yükümlülüğünün yerine getirilmediği sonucunu doğurmaz. Aksine başvurucu yakınlarının ölümüne ilişkin nedenlerin soruşturmasının devam ettiği sonucunu doğurur.

AYM kararlarında istikrarlı olarak yaşam hakkı ile ilgili bir soruşturmanın etkili olup olmadığı yönünden inceleme yapılabilmesi için -mutlak surette gerekli olmasa da- yürütülen soruşturmanın makul bir süreyi aşmaması şartıyla ilgili kamu makamları tarafından nasıl sonlandırılacağının beklenmesinin bireysel başvuru ile getirilen koruma mekanizmasının ikincil niteliğine uygun olacağı ifade edilmiştir (Rahil Dink ve diğerleri [1. B.], B. No: 2012/848, 17/7/2014, § 76; Hüseyin Caruş [1. B.], B. No: 2013/7812, 6/10/2015, § 46).

S.G. hakkında yapılan kovuşturma da gözetildiğinde, başvurucu yakınlarının ölümüyle ilgili soruşturmanın devam ettiği ve geçen zamanın makul olduğu söylenebilir. Bu itibarla ceza soruşturması yolu tüketilmeden yapılan işbu başvurunun başvuru yollarının tüketilmediği gerekçesiyle kabul edilemez olduğunu karar verilmesi gerektiği gerekçesiyle çoğunluğun görüşüne iştirak edilmemiştir.

Üye Muhterem İNCE

AYHAN AYYILDIZ VE DİĞERLERİ

B. No: 2020/33812 | Karar tarihi: 24.12.2025

Birinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2020/33812

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

AYHAN AYYILDIZ VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2020/33812)

Karar Tarihi: 24/12/2025

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Hasan Tahsin GÖKCAN

Üyeler : Yusuf Şevki HAKYEMEZ Selahaddin MENTEŞ İrfan FİDAN Muhterem İNCE

Raportör : Kamber Ozan TUTAL

Başvurucular : 1. Ayhan AYYILDIZ 2. Ayser MEMİŞ 3. Bünyamin AYYILDIZ 4. Meryem AYYILDIZ 5. Orhan AYYILDIZ 6. Zemzem AYYILDIZ

Vekili : Av. Feyzi YAVUZ

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, imar uygulaması sırasında bedele dönüştürülen pay karşılığının düşük belirlenmesi ve enflasyon karşısında değer kaybına uğratılması nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Başvuruculların İstanbul'un Kartal ilçesi Soğanlık Mahallesi'ndeki taşınmazda hisseli malik olan murisleri N.A.nın 141,50 metrekarelik payı, Kartal Belediyesi (Belediye) tarafından gerçekleştirilen imar uygulaması sırasında 18.395 TL karşılığında bedele dönüştürülmüştür.

3. Başvuruculların murisi, bedele çevrilen kısım için takdir edilen tutarın düşük olduğunu ileri sürerek 4/6/2013 tarihinde Belediyeye karşı dava açmıştır.

4. Yargılama süreci sonunda bedelin arttırılmasına ve toplam 188.705 TL'nin dava tarihinden itibaren işletilecek yasal faiziyle birlikte başvuruculların murisine ödenmesine hükmedilmiştir.

5. Başvuruculların murisi, nihai hükmü 13/10/2020 tarihinde öğrendikten sonra 23/10/2020

tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

6. Başvurucuların murisi N.A. 3/11/2020 tarihinde vefat etmiş, N.A.nın yasal mirasçıları bireysel başvuruya devam etmek istediklerini beyan etmiştir.

7. Komisyon; başvurunun makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiği iddiası yönünden başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle kabul edilemez olduğuna, mülkiyet hakkının ihlal edildiği iddiası yönünden ise kabul edilebilirlik hususunun karara bağlanmasının Bölüm kararını gerektirmesi nedeniyle Bölüme gönderilmesine karar vermiştir.

8. Belediye 12/6/2024 tarihli yazısında başvurucular vekilinin 13/4/2022 tarihinde ibraname, feragatname ve taahhütname belgesi sunduğunu açıklamıştır. Buna göre başvurucular vekili; yargılama sonucunda hükmedilen tazminat alacağı için başlatılan icra takip dosyasında tüm alacaklarının 298.000 TL olduğunu kabul ettiğini, alacağın fazlaya ilişkin kısımından feragat ettiklerini, Belediyeyi ibra ettiğini, başka hiçbir hak ve alacaklarının kalmadığını beyan etmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

9. Başvurucular; bütçe yetersizliği gerekçe gösterilerek kararın icra edilmediğini, hükmedilen bedelin ve düşük faiz oranının gerçek zararı karşılamasının mümkün olmadığını belirterek mülkiyet hakkının ihlal edildiğini iddia etmiştir.

10. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde, başvurucuların mağdur sıfatının değerlendirilmesi, munzam zarardan kaynaklanan tazminat davası açmaları mümkün olduğundan başvuru yollarının tüketilip tüketilmediğinin dikkate alınması, ayrıca Anayasa Mahkemesi içtihatları ve somut olayın koşullarının dikkate alınması gerektiği belirtilmiştir.

11. Başvurucular; Bakanlık görüşüne karşı Belediyenin ödeme için faizlerden vazgeçme şartı araması nedeniyle mağduriyet oluştuğunu, alacağın 31/5/2022 tarihinde faiz indirimli olarak tahsil edildiğini, faiz işletilmesinin gerçek zararı tazmin etmediğini beyan etmiştir.

12. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün (İçtüzük) 80. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (c) bendi uyarınca ihlalin ve sonuçlarının ortadan kalkmış olması hâlinde başvuru hakkında düşme kararı verilebilir.

13. Somut olayda bireysel başvuruya konu edilen imar uygulaması sırasında bedele dönüştürülen pay karşılığı için hükmedilen tutarı başvurucuların bireysel başvuru tarihinden sonra 31/5/2022 tarihinde tahsil ettikleri görülmektedir. Başvurucuların Belediyeye sundukları dilekçede her türlü alacak talebinden feragat ettikleri ve Belediyeyi ibra ettikleri kaydedilmelidir. Bunun yanında başvurucular, Bakanlık görüşüne karşı beyanlarında da 31/5/2022 tarihinde ödemenin yapıldığını kabul etmektedir. Dolayısıyla bireysel başvuru tarihinden sonra başvurucuların yapılacak ödemeye istinaden Belediyeden olan tüm hak ve alacaklarından feragat ettikleri, Belediyenin de belirtilen tarihte başvuruculara ödeme yaptığı anlaşıldığından mağdur sıfatının ortadan kalktığı sonucuna ulaşılmıştır. Somut olaydaki müdahalenin niteliği gözetildiğinde Anayasa'nın uygulanması, yorumlanması veya temel hakların kapsamının ve sınırlarının belirlenmesi ya da insan haklarına saygı yönünden başvurunun incelenmesini gerekli kılan bir neden bulunmadığı değerlendirilmiştir.

14. Bu durumda İçtüzük'ün 80. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (c) bendine göre başvuruda ihlalin ve sonuçlarının ortadan kalkmış olduğu anlaşılmıştır.

15. Açıklanan gerekçelerle başvurunun düşmesine karar verilmesi gerekir.

III. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Başvurunun ihlalin ve sonuçlarının ortadan kalkması nedeniyle DÜŞMESİNE,

B. Yargılama giderlerinin başvurucular üzerinde BIRAKILMASINA 24/12/2025 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

HAMİDE AL VE DİĞERLERİ

B. No: 2020/35133 | Karar tarihi: 24.12.2025

Birinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2020/35133

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

HAMİDE AL VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2020/35133)

Karar Tarihi: 24/12/2025

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Hasan Tahsin GÖKCAN

Üyeler : Yusuf Şevki HAKYEMEZ Selahaddin MENTEŞ İrfan FİDAN Muhterem İNCE

Raportör : Ayça GANİDAĞLI DEMİRCİ

Başvurucu : 1. Hamide AL 2. Hanife AKYOL 3. Sabiha AKYOL DÜZGÜN 4. Sare AKTÜRK 5. Sultan YURT

Vekili : Av. Feyzi YAVUZ

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, imar uygulaması sırasında bedele dönüştürülen pay karşılığının ödenmemesi ve enflasyon karşısında değer kaybına uğratılması nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Başvurucular, İstanbul'un Kadıköy ilçesi Fikirtepe Mahallesi'ndeki 1175 ada, 106 parsel numaralı taşınmazda hisseli malik iken taşınmazda Kartal Belediye Başkanlığı (İdare) tarafından imar uygulaması yapılmıştır.

3. İdare tarafından yapılan imar uygulaması ile başvurucu Hamide Al'ın 1050/4262400 hissesine tekabül eden 131 m²den 32 m² düzenleme ortaklık payı (DOP) kesilmiştir. Kalan 99 m² si 15.445,881 TL bedele çevrilmiştir.

4. Taşınmazda başvurucu Süleyman Akyol'un 1050/4262400 hissesine tekabül eden 131 m²den 32 m² DOP kesintisi yapılmış ve kalan 99 m²si 15.445.881 TL bedele çevrilmiştir.

5. Başvurucular, bedele çevrilen kısımlar için takdir edilen bedelin çok düşük olduğunu ve bu bedelin ödenmediğini ileri sürerek 8/4/2013 tarihinde İdare aleyhine İstanbul Anadolu 15. Asliye Hukuk Mahkemesinde (Asliye Hukuk Mahkemesi) dava açmıştır. Başvurucular bu

davada, bedele çevrilen hissenin dava tarihi itibarıyla rayiç değerinin tespit edilmesini ve aradaki farkın faiziyle birlikte İdareden tahsiline karar verilmesini talep etmiştir.

6. Asliye Hukuk Mahkemesince yapılan keşif sonrası düzenlenen bilirkişi raporunda dava tarihi itibarıyla bedele çevrilen Hamide Al hissesi için Kıymet Takdir Komisyonunca takdir edilen toplam 15,45 TL bedelin 306.900,00 TL olarak arttırılması, yine Süleyman Akyol hissesi için Kıymet Takdir Komisyonunca takdir edilen toplam 15,45-TL bedelin 306.900,00 TL olarak arttırılması gerektiği belirtilmiştir.

7. Asliye Hukuk Mahkemesi tarafından yapılan keşifler sonrası düzenlenen bilirkişi raporlarında bedele dönüştürülen hisselerin dava tarihindeki rayiç değerleri esas alınarak 4/11/1983 tarihli ve 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu'nun ilgili hükümlerine göre taşınmazların bedeli tespit edilmiş ve Mahkeme rapor doğrultusunda belirlenen bedel üzerinden davanın 10/11/2015 tarihinde kabulüne karar verilmiştir.

8. Asliye Hukuk Mahkemesi tarafından verilen karar, Yargıtay 5. Hukuk Dairesince (Yargıtay Dairesi) dava sırasında yürürlüğe giren 20/8/2016 tarihli ve 6745 sayılı Yatırımların Proje Bazında Desteklenmesi ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un hükümlerine göre bilirkişi raporu alınması gerektiği gerekçesiyle bozulmuştur.

9. Bozmaya uyan Asliye Hukuk Mahkemesi, bilirkişiden ek rapor almıştır. Bilirkişi raporunda 6745 sayılı Kanun'un 35. maddesi ile 2942 sayılı Kanun'a eklenen geçici 12. maddenin birinci fıkrasında yer alan imar uygulamalarından doğan ve idarelerin taraf olduğu her türlü alacak ve bedel artırım davalarında taşınmazın değerinin uygulamanın tapuda tescil edildiği tarihin değerlendirme tarihi olarak esas alınmak ve o tarihteki nitelikleri gözetilmek suretiyle tespit edilmesi ve tespit edilen bu bedelin Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından açıklanan yurt içi üretici fiyat endeksi (Yİ-ÜFE) tablosu esas alınmak suretiyle dava tarihi itibarıyla güncellenerek ortaya çıkan bedelin hak sahibine ödenmesi yönündeki hesaplama yöntemi çerçevesinde imar uygulamalarının tapuya tescil edildiği tarihlerdeki taşınmaz bedelleri, TÜİK tarafından açıklanan Yİ-ÜFE kapsamında dava tarihlerine göre güncellenerek hesaplanmıştır.

10. Başvurucular tarafından bedel farkı yönünden İdare aleyhine İstanbul Anadolu 5. Asliye Hukuk Mahkemesinde açılan ve 2018/419 Esas numarasını alan dosya işbu dosya ile birleştirilmiştir.

11. Asliye Hukuk Mahkemesi 4/12/2018 tarihinde asıl ve birleşen davanın kabulüne karar vermiştir. Kararın gerekçesinde başvuruculara ait taşınmazın davalı belediye tarafından şuyulandırıldığı, şuyulandırma sonucunda başvuruculara tahsisi gereken hisselerin bir kısmının bedele dönüştürüldüğü, davalı belediye tarafından bedele dönüştürülen hisse için takdir edilen ipotek bedelinin taşınmazın rayiç değerinden düşük olduğu anlaşıldığından, başvuruculara bedele dönüştürülen hissesinin bilirkişiler tarafından kanun değişikliği doğrultusunda tapuya tescil tarihi itibarıyla tespit edilen değeri ile belediye tarafından takdir edilen hisse bedeli arasındaki farkı talep etme hakkı bulunduğuna değinilmiştir.

12. Taraflarca yapılan temyiz başvurularını inceleyen Yargıtay Dairesi tarafından Asliye Hukuk Mahkemesince verilen ilk kararın davalı idare vekilinin temyizi üzerine bozulduğu, ilk kararda hükmedilen bedelin davalı idare lehine usuli kazanılmış hak oluşturacağı gözetilmeden fazla bedele hükmedilmesi ve maktu harç ve maktu vekâlet ücretine hükmedilmesi gerektiği gerekçeleriyle 31/10/2019 tarihinde hüküm bozulmuştur. Karar

düzeltme incelemesi sonucunda harç ve vekâlet ücreti yönünden hüküm düzeltilmek suretiyle onanmıştır.

13. Başvurucular, nihai hükmü 8/10/2020 tarihinde öğrendikten sonra 10/11/2020 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur. Bedele dönüştürülen pay karşılığının bireysel başvuru tarihi itibarıyla henüz ödenmemiş olduğu gözetildiğinde başvurunun süresinde olduğu kabul edilmiştir.

14. Birinci Bölüm Birinci Komisyon 26/12/2023 tarihinde adil yargılanma hakkı kapsamında makul sürede yargılanma ve mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilemez olduğuna, kamu kurumlarından olan çeşitli para alacaklarının enflasyon karşısında değer kaybına uğratılması sebebiyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilirlik hususunun karara bağlanması Bölüm kararını gerektirdiğinden başvurunun Bölüme gönderilmesine karar vermiştir.

II. DEĞERLENDİRME

1. Başvurucu Hanife Akyol Yönünden

15. Anayasa Mahkemesi Abdurrahman Beycur ve diğerleri ([GK], B. No: 2023/76490, 31/7/2025) kararında başvurucunun bireysel başvuru tarihinden sonra vefat etmesi hâlinde bireysel başvurudan haberi olmayan mirasçılarının hak kaybına uğramaması için yapılması gerekenler hususunda genel ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede Anayasa Mahkemesi mirasçıların hak kaybına uğramalarını engellemek, bireysel başvuruların neticelendirilmesini sağlamak gerekliliğini birlikte karşılayabilecek bir yol olarak 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 49. maddesinin (7) numaralı fıkrası ile Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün (İçtüzük) 84. maddesinin verdiği yetkiyle 6/1/1982 tarihli ve 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu’nun 26. maddesinin başvuru tarihinden sonra ölüm hâli için de uygulanabileceği kanaatine varmıştır. Anılan kararda Anayasa Mahkemesi, başvurucunun bireysel başvuru tarihinden sonra ölmesi hâlinde bu kişi yönünden başvurunun işlemden kaldırılmasına karar verilmesinin uygun olacağı sonucuna ulaşmıştır. Bunun yanında vefat etmiş olan başvurucunun mirasçısı olduğunu bilgi ve belgeleriyle ispat eden kişilerin ise makul bir süre içinde bireysel başvuruyu takip etme iradesini ortaya koymaları hâlinde -mirasçıların menfaatlerinin bulunup bulunmadığını da gözeterek- başvurunun incelenmesine devam edilebileceğini belirtmiştir. Bu kapsamda bireysel başvuru yapıldıktan sonra ölen bir başvurucunun mirasçılarının başvuruyu devam ettirme yönündeki taleplerini Anayasa Mahkemesine iletme yükümlülüğünün kendileri üzerinde olduğu kaydedilmelidir. Öte yandan Anayasa’nın uygulanması ve yorumlanması veya temel hakların kapsamının ve sınırlarının belirlenmesi ya da insan haklarına saygının gerekli kıldığı hâllerde başvurucunun bireysel başvuru tarihinden sonra ölmesi durumunda dahi başvurunun incelenmeye devam edilebileceği vurgulanmalıdır.

16. Somut başvuruda başvurucu Hanife Akyol başvuru tarihinden sonra 18/1/2022 tarihinde vefat etmiştir. Başvurucu Hanife Akyol yönünden anılan kararda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

17. Açıklanan nedenlerle başvurucu Hanife Akyol açısından başvurunun işlemden kaldırılmasına karar verilmesi gerekir.

2. Diğer Başvurucular Yönünden

A. Mahkeme Kararının İcra Edilmemesine İlişkin İddia

18. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Veysi Ado ([GK],B. No: 2022/100837, 27/4/2023) kararında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede Anayasa Mahkemesi 9/1/2013 tarihli ve 6384 sayılı Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine Yapılmış Bazı Başvuruların Tazminat Ödenmek Suretiyle Çözümüne Dair Kanun'un geçici 2. maddesinde 28/3/2023 tarihli ve 7445 sayılı Kanun'un 40. maddesi ile yapılan değişikliğe göre 9/3/2023 tarihi (bu tarih dâhil) itibarıyla derdest olan, yargı kararlarının geç veya eksik icra edilmesi ya da icra edilmemesi şikâyetiyle yapılan başvurular ile yargılamaların makul sürede sonuçlandırılmadığı iddialarıyla yapılan başvurulara ilişkin olarak Tazminat Komisyonuna başvuru yolu tüketilmeden yapılan başvurunun incelenmesinin bireysel başvurunun ikincil niteliği ile bağdaşmayacağı neticesine varmıştır. Somut başvuruda, anılan kararda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

19. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının diğer kabul edilebilirlik şartları yönünden incelenmeksizin başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

B. Bedelin Değer Kaybına Uğratılmasına İlişkin İddia

20. Anayasa Mahkemesi, kamu kurumlarından olan çeşitli para alacaklarının enflasyon karşısında değer kaybına uğratılmasına veya uğratılarak ödenmesine ilişkin şikâyetleri inceleyerek uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede kamu makamlarından olan alacakların enflasyon karşısında önemli ölçüde değer kaybına uğratılmasının veya uğratılarak ödenmesinin başvuruculara şahsi olarak aşırı ve olağan dışı bir külfet yüklediğini belirterek mülkiyet hakkının ihlal edildiği sonucuna ulaşmıştır (bir sosyal güvenlik ödemesi yönünden bkz. Ferda Yeşiltepe [GK], B. No: 2014/7621, 25/7/2017; ihale alacağı yönünden bkz. ANO İnşaat ve Ticaret Ltd. Şti. [GK], B. No: 2014/2267, 21/12/2017; vergi iadesi alacağı yönünden bkz. Akel Gıda San. ve Tic. A.Ş., [2. B.], B. No: 2013/28, 25/2/2015; deprem nedeniyle tazminat yönünden bkz. Abdulhalim Bozboğa, [1. B.], B. No: 2013/6880, 23/3/2016; Yıldız Korkut, [2. B.], B. No: 2016/8532, 9/5/2019; açığa alınan memurun maaş farklarının iadesi yönünden bkz. Vildan Utku Atalay [1. B.], B. No: 2015/4812, 7/2/2019).

21. Eldeki başvuruda da anılan kararlarda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır. Açıklanan gerekçelerle Anayasa’nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

22. Başvurucular; ihlalin tespiti ile yeniden yargılama, maddi tazminat ödenmesi talebinde bulunmuştur. Başvuruda tespit edilen hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmaktadır. Bu kapsamda kararın gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatmak ve Anayasa Mahkemesini ihlal sonucuna ulaştıran nedenleri gideren, ihlal kararında belirtilen ilkelere uygun yeni bir karar vermektir (Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2), [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100). İhlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasının yeterli giderim sağlayacağı anlaşıldığından tazminat taleplerinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. 1. Başvurucu Hanife Akyol tarafından yapılan başvurunun İŞLEMDEN KALDIRILMASINA,

2. Mahkeme kararının icra edilmemesine ilişkin iddiaların başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

3. Mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Kararın bir örneğinin mülkiyet hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere İstanbul Anadolu 15. Asliye Hukuk Mahkemesine (E.2018/9, K.2018/488) GÖNDERİLMESİNE,

D. Başvuruculaların tazminat talebinin REDDİNE,

E. 446,90 TL harç ve 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 40.446,90 TL yargılama giderinin başvuruculara MÜŞTEREKEN ÖDENMESİNE,

F. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvuruculara Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal faiz UYGULANMASINA,

G. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 24/12/2025 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

ÇOLAKOĞLU İNŞAAT TURİZM ENERJİ ÜRETİMİ SANAYİ VE TİCARET A.Ş.

B. No: 2020/35681 | Karar tarihi: 24.12.2025

Birinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2020/35681

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

ÇOLAKOĞLU İNŞAAT TURİZM ENERJİ ÜRETİMİ SANAYİ VE TİCARET A.Ş. BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2020/35681)

Karar Tarihi: 24/12/2025

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Hasan Tahsin GÖKCAN

Üyeler : Yusuf Şevki HAKYEMEZ Selahaddin MENTEŞ İrfan FİDAN Muhterem İNCE

Raportör : Mehmet ALTUNDİŞ

Başvurucu : Çolakoğlu İnşaat Turizm Enerji Üretimi Sanayi ve Ticaret A.Ş.

Vekilleri : Av. Serdar ARIKAN Av. Özgür Alkan ALKIŞ

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, hakem kararının iptaline yönelik açılan davanın reddedilmesi nedeniyle mülkiyet hakkı ve adil yargılanma hakkının ihlali iddialarına ilişkindir. Komisyon, başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

II. DEĞERLENDİRME

2. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun’un 47. maddesinin (5) numaralı fıkrası ile Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 64. maddesinin (1) numaralı fıkrası uyarınca başvuru yollarının tüketildiği, başvuru yolu öngörülmemiş ise ihlalin öğrenildiği tarihten itibaren otuz gün içinde bireysel başvuru yapılması gerekir.

3. Anayasa Mahkemesi Hüseyin Aşkan ([2. B.], B. No: 2017/15649, 21/7/2020) kararında otuz günlük süre kuralının bireysel başvurunun ön şartlarından biri olduğunu ve bu sürenin başlangıç tarihinin tespitinde kanun hükmü gereği öğrenme tarihinin esas alınacağını

belirtmiş (aynı kararda bkz. § 20); bireysel başvuru süresinin işlemeye başlaması yönünden nihai kararın gerekçesinin tebliğinin öğrenme şekillerinden biri olduğunu, bununla birlikte başka şekillerde de öğrenmenin söz konusu olabileceğini ifade etmiştir (Hüseyin Aşkan, § 23).

4. Bu doğrultuda Hüseyin Aşkan kararında kullanıcıların Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi (UYAP) üzerinden yaptıkları işlemlerin (doküman oluşturma, düzenleme, imzalama, açma, okuma ve yazdırma vb.) kayıt altına alındığı evrak işlem kütüğünün Anayasa Mahkemesi tarafından incelenmesi sonucunda nihai kararın açılarak okunduğuna ilişkin bir işlemin tespiti hâlinde bu işlemi yapan ilgililerin işlem sırasında nihai kararın sonucunu öğrendiklerinin kabul edileceği, böyle bir durumda bireysel başvuru süresinin de bu tarihten itibaren başlatılması gerektiği belirtilmiştir (Hüseyin Aşkan, §§ 26-29).

5. Başvurucunun bireysel başvuru formunda gösterdiği, Yargıtay 15. Hukuk Dairesinin yargılama sürecinde nihai karar olan 24/9/2020 tarihli ve E.2020/1387, K.2020/2553 ilamına ilişkin olarak UYAP evrak işlem kütüğü üzerinde yapılan inceleme neticesinde kararın başvurucunun avukatı olan Serdar Arıkan tarafından 20/10/2020 günü saat 18.07.37'te okunduğu tespit edilmiştir.

6. Bu doğrultuda bireysel başvuru süresinin 20/10/2020 tarihinden işlemeye başladığının kabul edilmesi gerekir. Nitekim ilgili usul kuralları uyarınca sürenin münhasıran tebliğden itibaren işlemeye başlayacağının kabul edildiği uygulamaların aksine bireysel başvuru yolunda başvuru süresi ihlalin öğrenilmesi esasına bağlanmıştır (benzer yöndeki kararlar için bkz. Mehmet Özcan [1. B.], B. No: 2019/6266, 15/1/2020, § 27).

7. Sonuç olarak bireysel başvuru konusu yargılama sürecine ilişkin nihai karardan 20/10/2020 tarihinde haberdar olduğu anlaşılan başvurucunun otuz günlük bireysel başvuru süresinin son günü olan 19/11/2020 tarihinden sonra 20/11/2020 tarihinde yaptığı bireysel başvurunun süre aşımı nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

8. Açıklanan gerekçelerle başvurunun diğer kabul edilebilirlik kriterleri yönünden incelenmeksizin süre aşımı nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

III. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Başvurunun süre aşımı nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

B. Yargılama giderlerinin başvurucu üzerinde BIRAKILMASINA 24/12/2025 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

ALİ NUMAN VE DİĞERLERİ

B. No: 2020/38045 | Karar tarihi: 24.12.2025

Birinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2020/38045

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

ALİ NUMAN VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2020/38045)

Karar Tarihi: 24/12/2025

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Hasan Tahsin GÖKCAN

Üyeler : Yusuf Şevki HAKYEMEZ Selahaddin MENTEŞ İrfan FİDAN Muhterem İNCE

Raportör : Ayça GANİDAĞLI DEMİRCİ

Başvurucular : 1. Ali NUMAN 2. Aslan NUMAN 3. Feride AR 4. Hediye NUMAN 5. Meryem NUMAN 6. Muhittin NUMAN 7. Nuran NUMAN 8. Nuriye NUMAN 9. Tahsin NUMAN

Vekili : Av. Ali AKYÜZ

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, kamu kurumlarından olan alacağın değer kaybına uğratılması veya uğratılarak ödenmesi nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir. Başvuru süresinde yapılmıştır.

2. Birinci Bölüm Birinci Komisyon 28/4/2023 tarihinde başvurunun kabul edilebilirlik hususunun karara bağlanması Bölüm kararını gerektirdiğinden başvurunun Bölüme gönderilmesine karar vermiştir.

II. DEĞERLENDİRME

A. Başvurucu Meryem Numan Yönünden

3. Anayasa Mahkemesi Abdurrahman Beycur ve diğerleri ([GK], B. No: 2023/76490, 31/7/2025) kararında başvurucunun bireysel başvuru tarihinden sonra vefat etmesi hâlinde bireysel başvurudan haberi olmayan mirasçılarının hak kaybına uğramaması için yapılması gerekenler hususunda genel ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede Anayasa Mahkemesi mirasçıların hak kaybına uğramalarını engellemek, bireysel başvuruların

neticelendirilmesini sağlamak gerekliliğini birlikte karşılayabilecek bir yol olarak 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 49. maddesinin (7) numaralı fıkrası ile Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün (İçtüzük) 84. maddesinin verdiği yetkiyle 6/1/1982 tarihli ve 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 26. maddesinin başvuru tarihinden sonra ölüm hâli için de uygulanabileceği kanaatine varmıştır. Anılan kararda Anayasa Mahkemesi, başvurucunun bireysel başvuru tarihinden sonra ölmesi hâlinde bu kişi yönünden başvurunun işlemden kaldırılmasına karar verilmesinin uygun olacağı sonucuna ulaşmıştır. Bunun yanında vefat eden başvurucunun mirasçısı olduğunu bilgi ve belgeleriyle ispat eden kişilerin ise makul bir süre içinde bireysel başvuruyu takip etme iradesini ortaya koymaları hâlinde -mirasçıların menfaatlerinin bulunup bulunmadığını da gözeterek- başvurunun incelenmesine devam edilebileceğini belirtmiştir. Bu kapsamda bireysel başvuru yapıldıktan sonra ölen bir başvurucunun mirasçılarının başvuruyu devam ettirme yönündeki taleplerini Anayasa Mahkemesine iletme yükümlülüğünün kendileri üzerinde olduğu kaydedilmelidir. Öte yandan Anayasa'nın uygulanması ve yorumlanması veya temel hakların kapsamının ve sınırlarının belirlenmesi ya da insan haklarına saygının gerekli kıldığı hâllerde başvurucunun bireysel başvuru tarihinden sonra ölmesi durumunda dahi başvurunun incelenmeye devam edilebileceği vurgulanmalıdır. Somut başvuruda başvurucu Meryem Numan başvuru tarihinden sonra 17/2/2025 tarihinde vefat etmiştir. Başvurucu Meryem Numan yönünden anılan kararda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

4. Açıklanan nedenlerle başvurucu Meryem Numan yönünden başvurunun işlemden kaldırılmasına karar verilmesi gerekir.

B. Diğer Başvurucular Yönünden

5. Anayasa Mahkemesi, kamu kurumlarından olan çeşitli para alacaklarının enflasyon karşısında değer kaybına uğratılmasına veya uğratılarak ödenmesine ilişkin şikâyetleri inceleyerek uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede kamu makamlarından olan alacakların enflasyon karşısında önemli ölçüde değer kaybına uğratılmasının veya uğratılarak ödenmesinin başvuruculara şahsi olarak aşırı ve olağan dışı bir külfet yüklediğini belirterek mülkiyet hakkının ihlal edildiği sonucuna ulaşmıştır (bir sosyal güvenlik ödemesi yönünden bkz. Ferda Yeşiltepe [GK], B. No: 2014/7621, 25/7/2017; ihale alacağı yönünden bkz. ANO İnşaat ve Ticaret Ltd. Şti. [GK], B. No: 2014/2267, 21/12/2017; vergi iadesi alacağı yönünden bkz. Akel Gıda San. ve Tic. A.Ş. [2. B.], B. No: 2013/28, 25/2/2015; deprem nedeniyle tazminat yönünden bkz. Abdulhalim Bozboğa [1. B.], B. No: 2013/6880, 23/3/2016; Yıldız Korkut [2. B.], B. No: 2016/8532, 9/5/2019; açığa alınan memurun maaş farklarının iadesi yönünden bkz. Vildan Utku Atalay [1. B.], B. No: 2015/4812, 7/2/2019).

6. Somut başvuruda da anılan kararlarda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

7. Başvurucular; ihlalin tespiti, yeniden yargılama yapılması ile maddi ve manevi tazminat ödenmesi talebinde bulunmuştur. Başvuruda tespit edilen hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa

Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2), [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100). İhlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasının yeterli giderim sağlayacağı anlaşıldığından tazminat taleplerinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Başvurucu Meryem Numan tarafından yapılan başvurunun İŞLEMDEN KALDIRILMASINA,

B. Diğer başvurucular yönünden mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

C. Anayasa’nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

D. Kararın bir örneğinin mülkiyet hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Samsun 2. Asliye Hukuk Mahkemesine (E.2017/27, K.2017/149) GÖNDERİLMESİNE,

E. Başvuruculaların tazminat taleplerinin REDDİNE,

F. 446,90 TL harç ve 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 40.446,90 TL yargılama giderinin başvuruculara MÜŞTEREKEN ÖDENMESİNE,

G. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvuruculara Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal faiz UYGULANMASINA,

H. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 24/12/2025 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

FATMA ÖZALP

B. No: 2020/38505 | Karar tarihi: 24.12.2025

Birinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2020/38505

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

FATMA ÖZALP BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2020/38505)

Karar Tarihi: 24/12/2025

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Hasan Tahsin GÖKCAN

Üyeler : Yusuf Şevki HAKYEMEZ Selahaddin MENTEŞ İrfan FİDAN Muhterem İNCE

Raportör : Kamber Ozan TUTAL

Başvurucu : Fatma ÖZALP

Vekili : Av. Ali GENÇ

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, vasinin kısıtlı adına onu borçlandırmadan araç alınması için izin verilmesi talebinin reddedilmesi nedeniyle mülkiyet ve adil yargılanma haklarının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. İdil Sulh Hukuk Mahkemesi (Mahkeme) 3/3/2014 tarihinde görme engelli başvurucunun kısıtlanmasına ve babasının vasi olarak tayin edilmesine karar vermiştir.

3. Mahkeme 28/7/2020 tarihinde bedeli ve masrafı vasi tarafından karşılanmak üzere başvurucu adına araç alımında gerekli işlemleri yapması için vasiye izin ve yetki vermiştir.

4. Başvurucunun vasisi 15/10/2020 tarihinde kısıtlı adına daha önce alınıp satılan aracın satışından elde edilen ve kısıtlı adına açılmış banka hesabında bulunan 30.750 TL'nin kısıtlı adına yeni araç alımında kullanılması için de yetki verilmesini talep etmiştir.

5. Mahkeme 21/10/2020 tarihinde kısıtlı lehine olmadığını belirterek talebi reddetmiştir. Başvurucunun vasisi karara itiraz etmiştir.

6. İdil Asliye Hukuk Mahkemesi 4/11/2020 tarihinde itirazı reddetmiştir. Kararda; alınacak

aracın kısıtlının ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla kullanılacağı hususunda tereddütlerin oluştuğunu, kısıtlıya ait paranın kullanılmasını zorunlu kılan nedenlerin gösterilemediğini, aracın alımı için bedel ve masrafı vasi tarafından karşılanmak üzere yetki verildiğinden banka hesabındaki paranın kullanılmasından kısıtlının menfaati bulunmadığını belirtmiştir.

7. Başvurucu, nihai hükmü 5/11/2020 tarihinde öğrendikten sonra 2/12/2020 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

8. Vasinin talebi üzerine Mahkeme 17/3/2022 tarihinde başvurucunun banka hesabındaki 30.750 TL'nin yasal faizi ile birlikte çekilmesi yönünde vasiye izin ve yetki vermiştir.

9. Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

10. Ödeme gücünden yoksun olduğu anlaşılan başvurucunun adli yardım talebinin kabulüne karar verilmesi gerekir.

11. Başvurucu, ihtiyacını karşılamak üzere kullanacağı aracın alımında harcayacağı paranın banka hesabından çekilmesi talebinin reddedilmesinden yakınmıştır.

12. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün (İçtüzük) “Düşme kararı” başlıklı 80. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (c) bendi gereği Anayasa Mahkemesi, ihlalin ve sonuçlarının ortadan kalkmış olması hâlinde başvurunun düşmesine karar verebilir (S.Ö. [2. B.], B. No: 2013/7087, 18/9/2014, § 23; Mehmet Emin Bülbül [2. B.], B. No: 2014/4463, 16/6/2016, §§ 46-48). İçtüzük'ün 80. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (ç) bendinde, diğer bentlerde yazılan ve özel olarak düzenlenen sebepler dışında herhangi bir başka gerekçeden ötürü başvurunun incelenmesinin sürdürülmesini haklı kılan bir neden görülmemesi gerekçesiyle düşme kararı verilebileceği belirtilmiştir (Mehmet Haberal (2) [1. B.], B. No: 2014/1050, 28/5/2014).

13. İçtüzük'ün 80. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (ç) bendine göre düşme kararı verilebilmesi için ilk üç bentte yazılı gerekçelerden farklı başka bir gerekçeye dayalı olarak başvurunun incelenmesinin sürdürülmesini haklı kılan bir nedenin görülmemesi gerekir. Diğer taraftan anılan maddenin (2) numaralı fıkrası da ayrı bir koşulu düzenlemektedir. İnsan haklarının güvence altına alınması ve korunması, anayasal sistemlerin temel amaçlarından biridir. İddiaya konu olay yönünden hukuk sisteminde bir sorun olduğu, hak ve özgürlüklerin korunması, kapsam ve sınırlarının belirlenmesi noktasında yeni ilke ve yaklaşımların ortaya konulması gerektiği durumlarda veya yapısal bir sorunun çözümünün gerekmesi hâlinde Anayasa Mahkemesi, başvuru hakkında düşme kararı vermek yerine başvuruyu incelemeye devam edebilir. Öte yandan belirtmek gerekir ki temel hakların korunması, esas olarak insan onurunun korunmasına hizmet eder. Anayasa'nın 2. maddesi insan haklarına saygılı olmayı, Cumhuriyet’in temel nitelikleri arasında saymıştır. Buna göre insan onurunun korunması, insan haklarına saygının bir gereğidir. Anayasa Mahkemesi, insan haklarının ve insan onurunun korunmasını gerektiren bir durumun tespiti hâlinde başvuru hakkında düşme kararı vermek yerine başvuruyu incelemeye devam edebilir (Keser Altıntaş [GK], B. No: 2023/18536, 25/7/2023, § 50).

14. Somut olayda başvurucunun ihtiyacını karşılamak üzere araç alımında kullanılması amacıyla banka hesabında bulunan paranın çekilmesine Mahkemece izin verilmediği görülmektedir. Bununla birlikte söz konusu mahkeme kararı nedeniyle temel hak ve

özgürlüklerinin ihlal edildiği iddiasıyla yapılan bireysel başvuru tarihinden sonra aynı Mahkemenin başvurucunun bireysel başvuruda şikâyet ettiği konu hakkında kabul kararı verdiği ve banka hesabında bulunan paranın araç alımında kullanılmak üzere çekilmesine izin verdiği görülmüştür. Dolayısıyla başvurucunun yakındığı müdahalenin tüm sonuçlarıyla ortadan kalktığı değerlendirilmiştir.

15. Öte yandan İçtüzük'ün 80. maddesinin (2) numaralı fıkrasında öngörülen başvurunun incelenmesinin devamında Anayasa'nın uygulanması veya temel hakların kapsamının ve sınırlarının belirlenmesi ya da insan haklarına saygının gerekli kıldığı herhangi bir durumun da söz konusu olmadığı anlaşılmıştır.

16. Açıklanan gerekçelerle başvurunun incelenmesinin sürdürülmesini haklı kılan bir nedenin kalmadığı anlaşıldığından İçtüzük'ün 80. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (ç) bendi gereğince başvurunun düşmesine karar verilmesi gerekir.

III. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Adli yardım talebinin KABULÜNE,

B. Başvurunun incelenmesinin sürdürülmesini haklı kılan bir neden kalmaması nedeniyle DÜŞMESİNE,

C. 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 339. maddesinin (2) numaralı fıkrası uyarınca tahsil edilmesi mağduriyetine neden olacağından adli yardım talebi kabul edilen başvurucunun yargılama giderlerini ödemekten TAMAMEN MUAF TUTULMASINA 24/12/2025 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

BOĞAZİÇİ ELEKTRONİK-ELEKTRİK MÜHENDİSLİK TİCARET LTD. ŞTİ.

B. No: 2021/2302 | Karar tarihi: 24.12.2025

Birinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2021/2302

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

BOĞAZİÇİ ELEKTRONİK-ELEKTRİK MÜHENDİSLİK TİCARET LTD. ŞTİ. BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2021/2302)

Karar Tarihi: 24/12/2025

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Hasan Tahsin GÖKCAN

Üyeler : Yusuf Şevki HAKYEMEZ Selahaddin MENTEŞ İrfan FİDAN Muhterem İNCE

Raportör : Nur Hilal MERMER

Başvurucu : Boğaziçi Elektronik-Elektrik Mühendislik Ticaret Ltd. Şti.

Vekili : Av. Mehmet KAYA

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru; kamulaştırma bedelinin düşük belirlenmesi, kamulaştırma bedelinin tespiti ve tescil davasında hükmedilen bedelin değer kaybına uğratılması ve aleyhe vekâlet ücretine hükmedilmesi nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Başvurucu Şirkete ait olup Antalya'nın Konyaaltı ilçesi, Arapsuyu Mahallesi, 20189 ada, 11 parsel numaralı taşınmazda bulunan 160,50 m² yüz ölçümlü bağımsız bölümün (3/8 arsa paylı depolu asma katlı dükkân vasıflı) 1/1.000 ölçekli imar planı değişikliği neticesinde yol ve park alanında kalması dolayısıyla Konyaaltı Belediye Başkanlığı (İdare) tarafından kamulaştırılmasına karar verilmiştir. İdareye bağlı kıymet takdir komisyonunca kamulaştırma bedeli 631.375 TL olarak belirlenmiş ancak taraflar arasında uzlaşma sağlanamaması üzerine idare tarafından Antalya 11. Asliye Hukuk Mahkemesi (Mahkeme) nezdinde kamulaştırma bedel tespiti ve tescil davası açılmıştır.

3. Mahkemece keşif ve bilirkişi incelemesi yapılmıştır. Bilirkişi heyeti tarafından hazırlanan 20/6/2017 tarihli raporda taşınmazın arsa niteliğinde olduğu tespit edilerek emsal

incelemesi yapılmak suretiyle zemin değeri, muhtesat değeri ve çevre düzenlemesi ile ilgili muhtesat değerleri (taş kaplama, çevre duvarı ve ağaçlar) dikkate alınarak toplam kamulaştırma bedeli 783.711 TL olarak hesaplanmıştır. Raporda emsal taşınmaz olarak dava konusu taşınmazın 5.775,00 metre güneybatısında yer alan 2.729 m² yüz ölçümlü olup 25/11/2011 tarihinde 228/2400 hissesi 390.000 TL bedelle satışa konu olmuş taşınmaz belirlenmiş; söz konusu taşınmazın dava tarihinden önce özel amacı olmayan serbest satış olması ve yapılan piyasa araştırmalarına göre satış değerinin reel değerleri yansıtması gibi sebeplerle emsal taşınmaz olarak seçildiği belirtilmiştir. Emsal taşınmazın satış tarihi itibarıyla arsa m² değerinin 1.504,31 TL, dava tarihine göre güncel değerinin ise 2.167,18 TL olduğu belirtilmiştir. Bu kapsamda dava konusu taşınmazın m² değeri 3.736 TL olarak zemin değeri ise 599.626 TL olarak hesaplanmıştır.

4. Mahkemece bilirkişi heyetinin emsal aldığı satış sözleşmesinde limitet şirketin taraf olması nedeniyle satışın özel ve ticari satış amacıyla yapıldığı kanısını uyandırdığı belirtilerek taraflara emsal alınabilecek taşınmaz satış sözleşmeleri sunmaları için süre verilmiş, aynı zamanda taraflara verilen sürenin bitiminden itibaren bilirkişi heyetinden özel ve ticari amaç içermeyen farklı bir emsal satış sözleşmesini baz alarak ek rapor düzenlenmesi istenmiştir. Mahkemece verilen süre içinde idare, herhangi bir emsal satış sözleşmesi sunmamış; başvurucu Şirket ise dava konusu taşınmaz ile aynı mahallede bulunan 3797 ada 9 parsel numaralı taşınmazın emsal alınabileceğini belirttiği beyan dilekçesi sunmuştur.

5. Başvurucu Şirket tarafından sunulan taşınmaz, dava tarihinden önce özel amacı olmayan satış olması, yapılan piyasa araştırmasında piyasa rayiç değerlerine uygun olması gibi sebeplerle bilirkişi heyetince de ek bilirkişi raporunda emsal taşınmaz olarak kabul edilmiştir. Bu kapsamda emsal taşınmazın dava konusu taşınmazın 845 metre güneybatısında, Konyaaltı Plajı'nın kuzeyinde, söz konusu plaja 50 metre mesafede yer aldığı, imar planında otel alanı olarak ayrıldığı, Antalya'nın merkezi olan Hükûmet Konağının kuş uçuşuyla 5.200 metre güneybatısında bulunduğu belirtilmiş ve söz konusu taşınmazın satış tarihi itibarıyla arsa m² değerinin 1.500 TL, dava tarihine göre güncel değerinin 3.507,87 TL olduğu belirtilmiştir.

6. Öte yandan ek bilirkişi raporunda, dava konusu taşınmaz ile emsal taşınmaz birtakım mukayese kriterlerine göre karşılaştırılmış; her iki taşınmazın merkeze olan uzaklıkları, ulaşım durumları, çevresel gelişmişlik durumları, plan fonksiyonları ve topoğrafik yapıları bakımından %100 oranında eşit değerde oldukları ifade edilmiştir. Bunun yanında çevresindeki parsellerin inşaat yoğunluğu bakımından dava konusu taşınmazın %100 oranında, emsal taşınmazın ise %80 oranında, deniz mesafeleri bakımından dava konusu taşınmazın %8 oranında, emsal taşınmazın ise denize daha yakın mesafede bulunması dolayısıyla %100 oranında, arz ve talep durumları bakımından dava konusu taşınmazın %90 oranında, emsal taşınmazın ise %100 oranında, son olarak vergi değerleri bakımından dava konusu taşınmazın %100 oranında, emsal taşınmazın %72 oranında değerde olduğu tespit edilmiş; emsal taşınmazın dava konusu taşınmazdan 1,07 oranında daha değerli olduğu kanaatine varılmıştır. Bu kapsamda dava konusu taşınmazın m² değeri 3.278,38 TL, zemin değeri ise 526.180 TL olarak hesaplanmıştır. Sonuç olarak taşınmazın zemin değeri, muhtesat değeri ve çevre düzenlemesiyle ilgili muhtesat değeri olmak üzere toplam kamulaştırma bedeli 710.190,98 TL olarak tespit edilmiştir.

7. Mahkemece ek bilirkişi raporu doğrultusunda davanın kabulüne, kamulaştırma bedelinin 710.190,98 TL olarak tespitine, dava konusu taşınmazın tapu kaydının iptali ile yol ve park

alanı olarak terkinine karar verilmiştir. Kararda aynı zamanda idare lehine 2.725 TL vekâlet ücretine hükmedilmiştir.

8. Taraflarca karara karşı yapılan istinaf başvurusu Antalya Bölge Adliye Mahkemesi 5. Hukuk Dairesi (Bölge Adliye Mahkemesi) tarafından esastan reddedilmiştir. Kararda, hükme esas alınan ek bilirkişi raporunda dava konusu taşınmazla emsal taşınmazın benzer özellikleriyle üstün ve eksik yanları belirtilmek suretiyle taşınmazın değerinin belirlendiği ifade edilmiş; her iki taşınmazın da imar parseli olduğu, yüz ölçümleri arasında afaki bir fark bulunmadığı, emsal taşınmazın özel amaçlı bir satışa konu olmadığı da vurgulanmıştır. Sonuç olarak kararda ek bilirkişi raporunun hükme esas alınmaya elverişli olduğu belirtilmiştir.

9. Karara karşı taraflarca yapılan temyiz başvurusu Yargıtay 5. Hukuk Dairesince reddedilmiş ve karar onanmak suretiyle kesinleşmiştir.

10. Başvurucu Şirket nihai kararı 21/12/2020 tarihinde öğrendikten sonra 6/1/2021 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

11. Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

12. Başvurucu Şirket ticari imarlı arsa vasıflı olan dava konusu taşınmazın niteliğine aykırı şekilde özel ve ticari amaç içermeyen satışların taşınmazın değerinin belirlenmesinde emsal alınması nedeniyle kamulaştırma bedelinin düşük belirlendiğini, kamulaştırma bedeline uygulanan yasal faizin yetersiz kaldığını, hükmedilen bedelin enflasyon karşısında değer kaybına uğradığını, idare lehine vekâlet ücretine hükmedilmesinin kamulaştırmada gerçek değerin ödenmesine engel teşkil ettiğini belirterek mülkiyet hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

13. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde, kamulaştırma bedelinin ödenmiş olması hâlinde başvurucunun mağdur sıfatının devam edip etmediğinin değerlendirilmesi gerektiği, diğer hak ihlali iddialarının ise kanun yolu şikâyeti niteliğinde olduğu belirtilmiştir. Başvurucu şirket, Bakanlık görüşüne karşı beyanda bulunmamıştır.

A. Kamulaştırma Bedelinin Düşük Belirlendiğine İlişkin İddia

14. Anayasa Mahkemesi kamulaştırma bedelinin/kamulaştırmasız el atma tazminatının taşınmazın gerçek değerini yansıtmadığı yönündeki şikâyetleri daha önce çeşitli kararlarında mülkiyet hakkı kapsamında incelemiştir. Bu bağlamda Anayasa Mahkemesi Mehmet Akdoğan ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2013/817, 19/12/2013), Mukadder Sağlam ve diğerleri ([2. B.], B. No: 2013/2511, 22/1/2015), Abdülkerim Çakmak ve diğerleri ([2. B.], B. No: 2014/1964, 23/2/2017), Ali Taşgeldi ([2. B.], B. No: 2018/30814, 16/11/2021) ve Hilmi Kocabey ([1. B.], B. No: 2019/21192, 21/5/2024) kararlarında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu kararlarda taşınmaz bedelinin tespitinin teknik ve uzmanlık gerektirmesi nedeniyle bedel tespitinin uzman mahkemelerin ve Yargıtayın bu konudaki uzman dairelerinin yetki ve görevinde olduğunu, Anayasa Mahkemesinin görevinin taşınmazın bedelinin tespiti yönteminin gerçek bedelin ödenmesini temin edip etmediğini incelemekten ibaret bulunduğunu vurgulamıştır. Öte yandan Anayasa Mahkemesinin bir temyiz mercii olmadığına, inceleme yetkisinin sınırlı olduğuna ve bir temyiz mercii gibi hareket ederek mahkeme kararlarını her yönüyle hukuka uygunluk denetimine tabi tutmayacağına dikkat

çekmiştir. Bununla birlikte Anayasa'nın 46. maddesi uyarınca kamulaştırma bedeli olarak gerçek değerin ödenmesi mülkiyetten yoksun bırakılan malikler için anayasal bir güvencedir. Bu madde ışığında Anayasa'nın 13. ve 35. maddelerine göre müdahalenin ölçülü olabilmesi için gerçek değerin ödenmesini sağlayabilmek amacıyla gerekli usule ilişkin güvencelerin etkili bir biçimde uygulanması, mahkemelerin ilgili ve yeterli bir gerekçe ile gerçek değeri belirlemeleri gerekir.

15. Başvurucu Şirket, bilirkişi heyetince hazırlanan rapor esas alınarak belirlenen kamulaştırma bedelinin düşük olduğunu ileri sürmüştür. Öte yandan başvurucu Şirket taşınmazın ticari arsa vasfı dikkate alınarak özel amaçlı satışlar baz alınarak değerinin hesaplanması gerektiğini de iddia etmektedir.

16. Gayrimenkul satışlarında daha az harç ödenmesi amacıyla resmî satış senedindeki satış bedelinin gerçeğinden düşük gösterilebildiği bilinen bir vakıadır. Bu sebeple kamulaştırma bedelinin tespitinde özel kişiler arasında yapılan satışlardaki fiyatların emsal olarak alınmasının taşınmaz bedelinin doğru bir biçimde hesaplanmaması riskine yol açacağı gözardı edilmemelidir (Surp Haç Tibrevank Ermeni Lisesi Vakfı (2) [2. B.], B. No: 2018/3222, 29/12/2021, § 40). Somut olayda Mahkemenin hükme esas aldığı bilirkişi raporunda bu riskin farkında olunarak hareket edildiği görülmüştür (bkz. § 5). Bu kapsamda bilirkişi raporunda özel amacı bulunmayan emsal satışlardan hareket edileceği belirtilmiştir. Aynı zamanda raporda emsal taşınmazın yapılan piyasa araştırmasında piyasa rayiç değerlerine uygun olduğu da açıkça ifade edilmiştir. Bu itibarla başvurucu Şirketin özel amaçlı satışların dikkate alınması gerektiği yönündeki iddiasının bir temeli olmadığı ve Mahkemece özel amacı bulunmayan satışların dikkate alınmasının ilgili ve yeterli gerekçeyle açıklandığı anlaşılmıştır.

17. Öte yandan raporda dava konusu taşınmaz ile emsal taşınmazın birtakım mukayese kriterleri bağlamında karşılaştırılmış, denize yakınlıkları, arz-talep durumları, vergi değerleri ve çevrelerindeki parsellerin inşaat yoğunlukları bakımından farklı değerlerde olması dolayısıyla emsal taşınmazın dava konusu taşınmazdan yalnızca 1,07 oranında daha değerli olduğu tespit edilerek dava konusu taşınmazın m^2 birim değeri belirlenmiştir (bkz. § 6). Raporda başvuru Şirket tarafından sunulan emsal taşınmaz dikkate alınarak taşınmazın değerinin tespit edildiği, bir başka ifadeyle başvurucu Şirketin beyanı gözönünde bulundurularak değerlendirme yapıldığı açıktır. Dolayısıyla hükme esas alınan bilirkişi raporundaki tespitlerin ve taşınmazın değerinin emsal taşınmazla kıyaslanmasıyla ilgili olarak varılan sonucun keyfî ve temelsiz olmadığı değerlendirilmiştir.

18. Sonuç olarak Anayasa Mahkemesinin önceki içtihatlarında ortaya koyduğu ilkeler uyarınca Mahkeme tarafından hükmedilen kamulaştırma bedelinin Anayasa'nın 46. maddesinin birinci fıkrasında yer alan gerçek karşılık güvencesine aykırılık teşkil etmediği, bu durumda kamulaştırma bedelinin tespiti bakımından mülkiyet hakkına yönelik bir ihlalin bulunmadığının açık olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

19. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmının açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

B. Kamulaştırma Bedelinin Değer Kaybına Uğramasına İlişkin İddia

20. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Ali Şimşek ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2014/2073, 6/7/2017), Mehmet Akdoğan ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2013/817, 19/12/2013), Kadir Çakar ([1. B.], B. No: 2015/18908, 21/3/2018), Hanım

Çeyiz ve Mehmet Gündüz ([1.B.], B. No: 2015/19289, 17/7/2018), Türkan Poyraz ([1. B.], B. No: 2015/15388, 13/9/2018) ve Emine Dilek Onaran ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2017/19987, 12/2/2020) kararlarında kamulaştırma ve kamulaştırmasız el atma bedellerinin enflasyon karşısında değer kaybına uğratılmasına (veya uğratılarak ödenmesine) ilişkin şikâyetleri inceleyerek uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede kamulaştırma bedellerinin enflasyon karşısında önemli ölçüde değer kaybına uğratılmasının (veya uğratılarak ödenmesinin) başvuruculara şahsi olarak aşırı ve olağan dışı bir külfet yüklediğini belirterek mülkiyet hakkının ihlal edildiği sonucuna ulaşmıştır. Somut başvuruda da anılan kararlarda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

21. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmı yönünden Anayasa’nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

C. Aleyhe Vekâlet Ücretine Hükmedildiğine İlişkin İddia

22. Anayasa Mahkemesi olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Kübra Yıldız ve diğerleri ([GK], B. No: 2018/32734, 28/7/2022), Mehmet Komutan ([1. B.], B. No: 2020/10899, 30/4/2024) ve Hilmi Kocabey ([1. B.], B. No: 2019/21192, 21/5/2024) kararlarında kamulaştırma bedelinin tespiti ve tescili ile kamulaştırmasız el atma davalarında aleyhe hükmedilen yargılama gideri ve vekâlet ücreti nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin şikâyetlerde uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede başvurucu aleyhine vekâlet ücretine hükmedilmesi nedeniyle mülkiyet hakkına yapılan müdahalenin Anayasa'nın sözüne uygun bulunmadığı sonucuna ulaşmıştır. Somut başvuruda da anılan kararlarda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

23. Açıklanan gerekçelerle Anayasa’nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

24. Başvurucu; ihlalin tespiti, yeniden yargılamaya hükmedilmesi ve 100.000 TL manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

25. Kamulaştırma bedelinin değer kaybetmesi ve aleyhe vekâlet ücretine hükmedilmesi nedeniyle tespit edilen mülkiyet hakkı ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerince yapılması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100). Diğer taraftan mülkiyet hakkı yönünden ihlallerin niteliğine göre yeniden yargılama yapılmasının yeterli giderim sağlayacağı anlaşıldığından başvurucunun tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. 1. Kamulaştırma bedelinin düşük belirlendiğine ilişkin iddianın açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

2. Kamulaştırma bedelinin değer kaybına uğradığına ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

3. Aleyhe vekâlet ücretine hükmedilmesi nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. 1. Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının kamulaştırma bedelinin değer kaybına uğratılması nedeniyle İHLAL EDİLDİĞİNE,

2. Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının aleyhe vekâlet ücretine hükmedilmesi nedeniyle İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Kararın bir örneğinin kamulaştırma bedelinin değer kaybına uğratılması ve aleyhe vekâlet ücretine hükmedilmesi nedeniyle mülkiyet hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Antalya 11. Asliye Hukuk Mahkemesine (E.2017/129, K.2019/43) GÖNDERİLMESİNE,

D. Başvurucunun tazminat talebinin REDDİNE,

E. 487,60 TL harç ve 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 40.487,60 TL yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

F. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

G. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 24/12/2025 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

İBRAHİM KURT VE DİĞERLERİ

B. No: 2021/4222 | Karar tarihi: 24.12.2025

Birinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2021/4222

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

İBRAHİM KURT VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2021/4222)

Karar Tarihi: 24/12/2025

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Hasan Tahsin GÖKCAN

Üyeler : Yusuf Şevki HAKYEMEZ Selahaddin MENTEŞ İrfan FİDAN Muhterem İNCE

Raportör : Kamber Ozan TUTAL

Başvurucular : 1. İbrahim KURT 2. Cem Göksel ÇAMDERELİ 3.. Hasan ER

Vekilleri : Av. Emre Burak ONAT Av. Hakan BİLGEHAN

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, mahkeme kararıyla tespit edilen alacağın enflasyon karşısında yitirilen değerinin karşılanmaması nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Türkiye İşitme Engelliler Futbol Millî Takımı 2/7/2008-12/7/2008 tarihleri arasında Yunanistan'da düzenlenen İşitme Engelliler Dünya Futbol Şampiyonası'nda dünya ikinciliği elde etmiştir. Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü (İdare) dünya ikincisi olan ve başvuruculaların da aralarında bulunduğu 23 sporcuya 20/10/2006 tarihli ve 26325 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan mülga Spor Hizmet ve Faaliyetlerinde Üstün Başarı Gösterenlerin Ödüllendirilmesi Hakkında Yönetmelik (mülga Yönetmelik) hükümleri uyarınca 26/1/2009 tarihinde yetmiş beşer Cumhuriyet altınının şampiyonanın bittiği 12/7/2008 tarihindeki Türk lirası karşılığını ödemiştir.

3. Başvurucular İdareye müracaatta bulunarak mülga Yönetmelik hükümleri uyarınca 400 Cumhuriyet altını karşılığı ödül verilmesi gerektiğini ileri sürmüştür. Buna göre geriye kalan 325 Cumhuriyet altını karşılığı Türk lirasının yasal faiziyle birlikte ödenmesini talep etmiştir. Zımnen ret işlemine karşı açılan davalarda yargılama süreci sonunda başvuruculara verilecek ödülün mülga Yönetmelik'in 6. maddesinin (4) numaralı fıkrası

uyarınca belirlenmesi gerektiği belirtilerek ret işlemlerinin iptaline karar verilmiştir. Temyiz kanun yolundan geçen kararlar kesinleşmiştir.

4. İdare 2/8/2017 tarihinde başvurucu İbrahim Kurt'a 325 Cumhuriyet altınının 12/7/2008 tarihinde Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankasınca belirlenen Türk lirası karşılığı olarak 81.250 TL, bu tutara 12/7/2008 tarihinden 19/7/2017 tarihine kadar işletilen yasal faiz olarak 66.909,38 TL olmak üzere toplam 148.159,38 TL, başvurucu Hasan Er'e 30/11/2018 tarihinde 325 Cumhuriyet altınının 12/7/2008 tarihinde Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankasınca belirlenen Türk lirası karşılığı olarak 81.250 TL, başvurucu Cem Göksel Çamlıdere'ye 30/11/2018 tarihinde 267 Cumhuriyet altınının 12/7/2008 tarihinde Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankasınca belirlenen Türk lirası karşılığı olarak 66.750 TL ödeme yapmıştır. Başvurucular Hasan Er ve Cem Göksel Çamlıdere'ye herhangi bir faiz ödemesi yapmamıştır.

5. Başvuruculaın geç ödemeden kaynaklanan zararlarının tazmini talebiyle yaptıkları başvurular İdarece reddedilmiştir. Başvurucular; ödülün Türk lirası karşılığının hak edildiği tarihte ödenmediğini, aradan yaklaşık dokuz yıl geçtikten sonra ödeme yapılırken 12/7/2008 tarihindeki altın fiyatının esas alındığını, geç ödemeden doğan zararlarının tazmin edilmesi gerektiğini belirterek işlemlerin iptalini ve altınların ödeme tarihlerindeki Türk lirası karşılığının ödenmesi suretiyle zararlarının tazmin edilmesini talep etmiştir. Davalı İdare, savunmasında mülga Yönetmelik'in 16. maddesinin dördüncü fıkrasında müsabakaların bittiği tarihte Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankasınca belirlenen altın fiyatının esas alınması gerektiğinin hükme bağlandığını belirtmiş; Yönetmelik hükmüne uygun olarak başvuruculara ödeme yapıldığını ifade etmiştir.

6. Ankara 14. İdare Mahkemesi 24/1/2020 tarihinde ödül tutarını hesaplama yönteminin mevzuata uygun olduğunu belirterek başvurucu İbrahim Kurt'un davasının reddine karar vermiştir. Ankara Bölge İdare Mahkemesi 12. İdari Dava Dairesi (Bölge İdare Mahkemesi) 30/11/2020 başvurucunun istinaf başvurusunu kesin olarak reddetmiştir.

7. Ankara 13. İdare Mahkemesi 13/7/2020 tarihinde; ödül tutarını hesaplama yönteminin mevzuata uygun olduğunu, bununla birlikte ilk ödemenin yapıldığı 26/12/2008 tarihinden 30/11/2018 tarihine kadar parayı kullanamamaktan dolayı uğradığı maddi kayıp nedeniyle hesaplanan 72.644,18 TL yasal faiz alacağının 1.000 TL'lik kısmının dava tarihinden (29/1/2019) ve 71.644,18 TL'lik kısmının ise ıslah tarihinden (2/5/2020) itibaren işletilecek yasal faiziyle birlikte başvurucu Hasan Er'e ödenmesine hükmetmiştir. Bölge İdare Mahkemesi 26/2/2021 tarihinde tarafların istinaf başvurularını kesin olarak reddetmiştir.

8. Ankara 11. İdare Mahkemesi 18/12/2020 tarihinde ödül tutarını hesaplama yönteminin mevzuata uygun olduğunu, bununla birlikte ilk ödemenin yapıldığı 6/11/2008 tarihinden 30/11/2018 tarihine kadar parayı kullanamamaktan dolayı uğradığı maddi kayıp nedeniyle hesaplanan 60.502,43 TL yasal faiz alacağının 1.000 TL'lik kısmının dava tarihinden (29/1/2019), 59.502,43 TL'lik kısmının ise ıslah tarihinden (8/12/2020) itibaren işletilecek yasal faiziyle birlikte başvurucu Cem Göksel Çamlıdere'ye ödenmesine karar vermiştir. Bölge İdare Mahkemesi 28/10/2021 tarihinde başvurucunun istinaf başvurusunu kısmen kabul ederek 59.502,43 TL'lik kısma da dava tarihinden itibaren yasal faiz işletilmesine, diğer istinaf taleplerinin ise reddine kesin olarak karar vermiştir.

9. Başvurular süresi içinde yapılmıştır.

10. Komisyon 2021/22704 ve 2021/61435 numaralı başvuruların 2021/4222 numaralı

başvuru ile birleştirilmesine, başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

II. DEĞERLENDİRME

11. Başvurucular, kamu kurumundan olan alacağın geç ödenmesi sebebiyle değer kaybına uğradığını ileri sürmüştür. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde, başvurucuların mülkiyet hakkının ihlal edilip edilmediği konusunda inceleme yapılırken somut olayın kendine özgü koşullarının da dikkate alınması gerektiği belirtilmiştir. Başvurucular, Bakanlığın görüşüne karşı başvuru formundaki iddialarını yinelemiştir.

12. Başvuru, mülkiyet hakkı kapsamında incelenmiştir.

13. Başvuruculara kesinleşen mahkeme kararıyla verilmesi öngörülen Cumhuriyet altınlarının 12/7/2008 tarihindeki Türk lirası değerindeki karşılığının Anayasa'nın 35. maddesi anlamında mülkiyet hakkı kapsamında mülk teşkil ettiği kuşkusuzdur (benzer yöndeki değerlendirme için bkz. Volkan Kahırlı [2. B.], B. No: 2019/22730, 16/3/2022, § 22).

14. Anayasa Mahkemesi kanun koyucunun bir hak olarak öngördüğü veya kamu borcu hâline gelmiş ödemelerin geç yapılması nedeniyle mağdur oldukları iddiasıyla yaptıkları başvurularda, alacakta veya hakka konu bedelde meydana gelen değer aşınmalarının başvurucular üzerinde orantısız bir yük oluşturması hâlinde mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar vermiştir (Mehmet Akdoğan ve diğerleri [1. B.], B. No: 2013/817, 19/12/2013; Akel Gıda San. ve Tic. A.Ş. [2. B.], B. No: 2013/28, 25/2/2015; Ferda Yeşiltepe [GK], B. No: 2014/7621, 25/7/2017, §§ 63-76). Bu bağlamda Anayasa Mahkemesi mahkemelerce hükmedilen alacak veya tazminatların enflasyon karşısında aşırı ölçüde değer kaybettiği başvurularda ölçülülük yönünden mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar vermiştir (Abdulhalim Bozboğa [1. B.], B. No: 2013/6880, 23/3/2016, §§ 48-66; ANO İnşaat ve Ticaret Ltd. Şti. [GK], B. No: 2014/2267, 21/12/2017, §§ 69-82).

15. Eldeki başvuru ile benzer şikâyetlerin ileri sürüldüğü Volkan Kahırlı başvurusunda Anayasa Mahkemesi, alacağa hak kazanıldığı tarihten ödeme tarihine kadar geçen süredeki enflasyon oranları dikkate alındığında mülkiyet hakkı kapsamındaki alacağın değer kaybına uğratıldığını kaydetmiştir. Söz konusu değer kaybı oranı gözetildiğinde müdahaleyle başvurucuya şahsi olarak aşırı ve olağan dışı bir külfet yüklendiğinden kamunun yararı ile başvurucunun mülkiyet hakkının korunması arasında kurulması gereken adil dengenin başvurucu aleyhine bozulduğu sonucuna varmıştır (Volkan Kahırlı, § 25).

16. Somut olayda da başvurucuların alacağa hak kazandıkları tarihten ödemelerin yapıldığı tarihlere kadar geçen sürede mülkiyet hakkı kapsamındaki söz konusu alacakların enflasyon karşısında değer kaybına uğradığı görülmüştür. Diğer taraftan İdarece ödenen veya idare mahkemelerince hükmedilen yasal faiz tutarlarının da söz konusu değer kaybını karşılamakta yetersiz kaldığı anlaşıldığından yukarıda anılan kararda açıklanan ilke ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

17. Açıklanan gerekçelerle Anayasa’nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

18. Başvurucular; ihlalin tespiti, yeniden yargılama yapılması ve maddi tazminata hükmedilmesini talep etmiştir.

19. Başvuruda tespit edilen anayasal hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerince yapılması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

20. Öte yandan ihlalin niteliğine göre yeniden yargılama yapılmasının yeterli giderim sağlayacağı anlaşıldığından başvuruculara tazminat taleplerinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Kararın bir örneğinin mülkiyet hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Ankara 14. İdare Mahkemesine (E.2019/1068, K.2020/163), Ankara 13. İdare Mahkemesine (E.2019/160, K.2020/1298) ve Ankara 11. İdare Mahkemesine (E.2019/191, K.2020/2259) GÖNDERİLMESİNE,

D. Başvuruculara tazminat taleplerinin REDDİNE,

E. 487,60 TL harcın AYRI AYRI, 40.000 TL vekâlet ücretinin ise başvuruculara MÜŞTEREKEN ÖDENMESİNE,

F. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvuruculara Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

G. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 24/12/2025 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

CEBRAİL ALYAR VE DİĞERLERİ

B. No: 2021/5679 | Karar tarihi: 24.12.2025

Birinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2021/5679

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

CEBRAİL ALYAR VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2021/5679)

Karar Tarihi: 24/12/2025

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Hasan Tahsin GÖKCAN

Üyeler : Yusuf Şevki HAKYEMEZ Selahaddin MENTEŞ İrfan FİDAN Muhterem İNCE

Raportör : Yüksel GÜNARSLAN

Başvurucular : 1. Cebrail ALYAR 2. Hatice ALYAR 3. Meryem ALYAR 4. Miraç ALYAR 5. Muhammed Emin ALYAR 6. Resul ALYAR 7. Sultan ALYAR 8. Yaşar ALYAR

Vekili : Av. Tahsin KOÇ

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru; kamu makamları tarafından öngörülebilir ve önlenebilir nitelikte olduğu ileri sürülen terör saldırısı sonucu meydana gelen ölümden kaynaklanan zararların tazmini istemiyle açılan davada olayın idarenin kusuruyla meydana geldiğine ilişkin iddiaların değerlendirilmemesi nedeniyle yaşam hakkının, davanın süre aşımı gerekçesiyle kısmen reddi nedeniyle mahkemeye erişim hakkının ve yargılamanın uzun sürmesi nedeniyle de makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.

2. Hatay'ın Reyhanlı ilçesinde 11/5/2013 tarihinde biri belediye binası önünde, diğeri postane binasının yakınlarında olmak üzere bomba yüklü iki aracın infilak ettirilmesi suretiyle terör saldırısı gerçekleştirilmiştir. Saldırı sonucu 51 kişi yaşamını yitirmiş, 222 kişi yaralanmıştır. Başvurucu Yaşar Alyar'ın eşi, diğer başvuruculaların annesi olan K.A. da terör saldırısı nedeniyle hayatını kaybetmiştir.

3. Başvurucu Yaşar Alyar'ın 22/5/2013 tarihinde Hatay Valiliği Zarar Tespit Komisyonuna yaptığı başvuru üzerine 21/6/2013 tarihinde sulhname imzalanmış, 17/7/2004 tarihli ve 5233 sayılı Terör ve Terörle Mücadeleden Doğan Zararların Karşılanması Hakkında Kanun

uyarınca 25.842,95 TL tutarında maddi tazminat K.A.nın mirasçılarına ödenmiştir.

A. Olaya İlişkin Olarak Görevi Kötüye Kullanma Suçundan Açılan Kamu Davası

4. Yaşanan terör saldırısıyla ilgili olarak İçişleri Bakanlığı Mülkiye Müfettişliği tarafından düzenlenen 2/4/2014 tarihli ön inceleme raporunda Hatay Emniyet Müdürlüğüne olay öncesinde konuyla ilgili çok sayıda ihbar geldiği, istihbarat birimlerinin araç plakası, şahıs isimleri gibi bilgileri de belirtmek suretiyle Hatay Emniyet Müdürlüğüne bilgi verdiği, patlamanın meydana gelmesinde önlem almayan emniyet birimlerinin hizmet kusuru olduğu ve ilgililer hakkında soruşturma izni verilmesi gerektiği belirtilmiştir.

5. İlgili emniyet görevlileri ile mülki idare amirleri hakkında Hatay Valiliği tarafından soruşturma izni verilmesi üzerine Hatay Cumhuriyet Başsavcılığı (Başsavcılık) 30/12/2014 tarihinde görevi kötüye kullanma suçundan iddianame düzenlemiş ve iddianamenin kabulü ile Hatay 7. Asliye Ceza Mahkemesi nezdinde 19/1/2015 tarihinde kamu davası açılmıştır. Başsavcılığın 7/1/2016 tarihinde aynı suça ilişkin olarak hazırladığı ikinci iddianamenin kabulüyle açılan kamu davası ilk ceza davası ile birleştirilerek görülmüştür.

6. İşbu bireysel başvuru yapıldığında derdest olan kamu davası, inceleme devam ederken neticelenmiştir. Hatay 7. Asliye Ceza Mahkemesinin 1/6/2021 tarihli kararıyla, dönemin Hatay İl Emniyet Müdürü R.K., Hatay İl Emniyet Müdürlüğü Terörle Mücadele Müdürlüğü (TEM) Şube Müdürü N.E. ve Reyhanlı İlçe Emniyet Müdürü M.B.nin neticeten 8 ay 10 gün hapis cezası ile tecziyelerine ancak hükmedilen cezaların ertelenmesine karar verilmiştir. Kararda, gelen bir telefon ihbarı üzerine Millî İstihbarat Teşkilatınca (MİT) hazırlanan ve bombalama eyleminin yapılacağı patlayıcı yüklü iki araç ile ilgili marka, renk ve plaka gibi somut bilgiler içeren 10/5/2013 tarihli ve 2013/32 sayılı eylem ihbarı notunun Hatay İl Emniyet Müdürlüğüne teslim edilmesine ve evrakın nöbetçi memur tarafından taranarak ilgili birimi olan TEM Şubesi ve İlçe Emniyet Müdürlüklerine POL-NET olarak isimlendirilen bilişim sistemi üzerinden gönderilmesine rağmen bu istihbari bilgiye emniyet görevlilerinin yeterli ilgiyi göstermediği ve eyleme karşı yeterli tedbir almadığı ifade edilmiştir. Kararda ayrıca bu patlama olayı öncesinde 23/10/2012 tarihinden itibaren İl Emniyet Müdürlüğüne MİT tarafından bombalı eylemler ve eylemi gerçekleştirecek şahıslar ile iltisaklarını içeren birçok istihbari bilgi iletildiği ancak bu bilgilerin yeterince değerlendirilmediği kabul edilmiştir. Anılan mahkûmiyet hükümleri istinaf incelemesinden geçerek 7/11/2022 tarihinde kesinleşmiştir.

B. Başvuruculaların Olaya İlişkin Olarak Açtığı Tam Yargı Davası

7. Başvurucular 19/11/2013 tarihinde İçişleri Bakanlığına sundukları dilekçeyle ölüm nedeniyle uğradıkları maddi ve manevi zararların ödenmesi için talepte bulunmuştur. Talebin 12/12/2013 tarihli işlemle reddedilmesi üzerine 20/1/2014 tarihinde 5233 sayılı Kanun hükümleri kapsamında idare ile imzalanan sulhnamenin iptali ile maddi ve manevi zararlarının ödenmesi talepleriyle İçişleri Bakanlığına izafeten Hatay Valiliği aleyhine tam yargı davası açılmıştır. Dava dilekçesinde, sulhnamenin gabin koşullarında imzalandığı, maddi ve manevi zararlarının kendilerine ödenenden daha fazla olduğu belirtilmiştir. Hatay İdare Mahkemesi (İdare Mahkemesi) 17/2/2014 tarihli hasım düzeltme kararı ile davalı idareleri İçişleri Bakanlığı ve Hatay Valiliği olarak belirlemiştir. Başvurucular 24/4/2014 tarihli savunmaya cevap dilekçesinde, patlamanın ve ölümlerin yaşanmasında idarenin kusuru olduğunu, istihbarat bilgisi bulunmasına rağmen önlem alınmadığını, bu durumun konuya ilişkin yürütülen ceza davasındaki bilgi ve belgelerden anlaşıldığını ileri sürmüş ve dava açma süresine ilişkin açıklama yaparak 5233 sayılı Kanun'dan ayrı olarak kusur

sorumluluğu temelinde dava açıldığı vurgulamıştır.

8. İdare Mahkemesi, patlamaya ilişkin yürütülen ceza yargılamasındaki bilgi ve belgeleri temin etmeden davayı neticelendirmiştir. İdare Mahkemesi, 22/1/2015 tarihli kararında ilk olarak olayın bir terör eylemi olduğunun anlaşılması (idarenin hizmetin işleyişine ilişkin kusurunun bulunmadığının tespit edilmesi) karşısında, uyuşmazlığın maddi tazminat istemleri bakımından özel kanun olan 5233 sayılı Kanun kapsamında, manevi tazminat istemleri bakımından ise sosyal risk ilkesi kapsamında çözümleneceğini belirtmiştir. İdare Mahkemesi bu değerlendirme kapsamında;

i. Manevi tazminat istemini İçişleri Bakanlığı yönünden sosyal risk ilkesi uyarınca kabul ederek toplam 180.000 TL manevi tazminatın idareye başvuru tarihinden itibaren işleyecek faizi ile birlikte başvuruculara ödenmesine,

ii. Maddi tazminat talebinin Komisyon tarafından incelenerek karara bağlanması nedeniyle İçişleri Bakanlığı yönünden bu kısmı aşan maddi tazminat isteminin ödenmesinin 5233 sayılı Kanun uyarınca mümkün olmaması nedeniyle reddine,

iii. Sulhnamenin imzalandığı 21/6/2013 tarihinden itibaren en geç altmış gün içinde veya aynı süre içinde idareye başvurulup dava açılması gerekirken bu süreler geçirildikten sonra açılan davanın sulhnamenin iptali talebi ve Hatay Valiliğinden talep edilen maddi tazminat (destekten yoksun kalma tazminatı ile defin giderleri) yönünden reddine,

iv. 5233 sayılı Kanun'un manevi zararları kapsamaması nedeniyle manevi tazminat talebinin Hatay Valiliği yönünden reddine karar vermiştir.

9. Başvurucular ve İçişleri Bakanlığı karara karşı temyiz kanun yoluna başvurmuştur. Başvurucular; temyiz dilekçelerinde patlamanın meydana gelmesinde hizmet kusuru olduğunu, uyuşmazlığın 5233 sayılı Kanun uyarınca sosyal risk ilkesi esas alınarak değil 6/1/1982 tarihli ve 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 13. maddesi gereğince hizmet kusuru değerlendirmesi yapılarak çözülmesi gerektiğini ileri sürmüştür. Başvurucular ayrıca sulhnamenin gabin koşullarında imzalandığı yönündeki iddialarının gerekçeli kararda değerlendirilmediğini iddia etmiştir.

10. Danıştay Onuncu Dairesi (Daire) ile Onbeşinci Dairesinden oluşan müşterek Kurul temyiz incelemesi neticesinde İdare Mahkemesi kararının bozulmasına 14/11/2018 tarihinde karar vermiştir. Müşterek Kurul, anılan kararda öncelikle eylemlerin gerçekleşmesinde idarenin hizmet kusuru bulunduğunun yine idarenin kendi müfettişince hazırlanan ön inceleme raporu, Hatay Valiliği İl İdare Kurulunun soruşturma izni verilmesine ilişkin kararı, Başsavcılık tarafından hazırlanan iddianameler ve açılan ceza davası ile ortaya konulduğunu, bu nedenle söz konusu patlamalara istinaden açılan dava kapsamında ileri sürülen maddi ve manevi tazminat taleplerinin 5233 sayılı Kanun kapsamında değil idarenin sorumluluğunun doğrudan ve asli nedeni olan hizmet kusuru ilkesi gereğince karşılanması gerektiğini açıklamıştır. Müşterek Kurul, gerekçesinde ayrıca patlamaların meydana geldiği veya sulhnamenin imzalandığı tarihler itibarıyla olayda hizmet kusuru bulunduğu ve davalı idarelerin faaliyeti ile olay arasında nedensellik bağının var olduğu hususları henüz net olarak bilinmediğinden 5233 sayılı Kanun'a göre sulhname imzalanarak ödeme yapılmış olmasının hizmet kusuru nedeniyle genel ilkelere göre tazminat ödenmesine engel oluşturmayacağına işaret etmiştir.

11. Davalı idareler, Müşterek Kurul kararına karşı karar düzeltme talebinde bulunmuştur. 10/4/2019 ve 11/4/2019 tarihli karar düzeltme dilekçelerinde başvuruculara maddi

zararlarının 5233 sayılı Kanun çerçevesinde sulhname imzalanmasını takiben ödendiği, olay nedeniyle bazı kamu görevlileri hakkında açılan ceza yargılamasının devam ettiği, idarenin hizmet kusurunu ortaya koyan kesin bir yargı kararı bulunmadığı ileri sürülmüştür.

12. Daire 19/10/2020 tarihinde yaptığı inceleme neticesinde karar düzeltme taleplerinin kabulüne, 14/11/2018 tarihli kararın kaldırılmasına ve İdare Mahkemesi kararının davacı tarafından talep edilmeyen faize ilişkin kısmı çıkarılmak suretiyle düzeltilerek onanmasına karar vermiş; söz konusu kararda İdare Mahkemesi kararının usul ve hukuka uygun olduğuna ilişkin genel nitelikte bir açıklamaya yer vererek 14/11/2018 tarihli müşterek Kurul kararında belirtilen gerekçeler ve başvuruculaların hizmet kusurunun varlığına ilişkin ileri sürdüğü iddialar yönünden bir değerlendirme yapmamıştır.

13. Başvurucular, nihai kararı 26/1/2021 tarihinde öğrenmelerinin ardından 18/2/2021 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

14. Komisyon başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemelerinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

II. DEĞERLENDİRME

A. Yaşam Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

15. Başvurucular özetle (i) gerçekleşen terör eylemine dair riskten haberdar olan kamu makamlarının saldırıyı önlemek adına gerekli önlemleri almaması nedeniyle yaşam hakkının, (ii) olaya ilişkin hazırlanan teftiş raporu ile bir kısım kamu görevlisi hakkında yürütülen ceza soruşturması kapsamında yapılan tespitlerin idarenin ağır hizmet kusurunu ortaya koymasına rağmen İdare Mahkemesinin uyuşmazlığı sosyal risk kapsamında ele alması nedeniyle mahkemeye erişim hakkının, (iii) yasal şartları oluşmadığı hâlde karar düzeltme taleplerinin kabulü ile kanunilik ilkesinin, (iv) benzer olaylara ilişkin olarak verilen farklı yargısal kararlar nedeniyle hukuki güvenlik ve hukuki belirlilik ilkelerinin ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

16. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde, yapılacak değerlendirmede Anayasa ve ilgili mevzuat hükümleri ile somut olayın kendine özgü koşullarının da dikkate alınması gerektiği ifade edilmiştir. Başvurucular, Bakanlık görüşüne karşı beyanlarında başvuru formundaki iddialarını tekrarlamıştır.

17. Başvuruculaların bütün şikâyetleri esas olarak öngörülebilir nitelikte olan terör saldırısının idarenin kusuru nedeniyle engellenemediği ve açtıkları tam yargı davasında da aksi yöndeki olgulara rağmen herhangi bir açıklama yapılmadan idarenin hizmet kusurunun bulunmadığı sonucuna ulaşıldığına yöneliktir. Dolayısıyla başvurucular, yaşam hakkının usul boyutu yanında devletin kusuru nedeniyle gerçekleşen terör saldırısı sonucu yakınlarını kaybettiklerinden yaşam hakkının koruma yükümlülüğüne ilişkin maddi boyutunun da ihlal edildiğini ileri sürmüştür. Ne var ki bu iddia hakkında değerlendirme yapılmasına imkân sağlayacak nitelikteki kanıt, Anayasa Mahkemesinin elinde bulunmamaktadır. Bu nedenle yaşam hakkı kapsamında yapılacak inceleme yaşam hakkının usul boyutuyla sınırlı olacaktır (benzer değerlendirmeler için bkz. Hasan Kılıç [2. B.], B. No: 2018/22085, 27/1/2021, İbrahim Kanbal [2. B.], B. No: 2019/6690, 16/3/2022; Bülent Köreği [1. B.], B. No: 2021/21941, 11/6/2024; Veysel Sevmez [2. B.], B. No: 2021/5650, 8/1/2025).

18. Anayasa Mahkemesi Hasan Kılıç başvurusunda, yapılan yargılama sonucunda sosyal risk uyarınca başvurucu lehine hükmedilen tazminat bakımından yaptığı değerlendirmede

yargılamada yaşamı koruma yükümlülüğünün ihlal edildiği yönünde bir tespitte bulunmaması ve idarenin kusursuz sorumluluk ilkesi uyarınca olaydan sorumlu olduğunun kabul edilmesi nedeniyle başvurucunun mağdur sıfatının ortadan kalkmadığı sonucuna ulaşmıştır (aynı kararda bkz. §§ 41-43). Somut başvuru bakımından da bu değerlendirmeden ayrılmayı gerektirecek bir durum bulunmamaktadır. Ayrıca başka herhangi bir kabul edilemezlik nedeni tespit edilmeyen somut başvuruda açıklanan gerekçelerle yaşam hakkının usul boyutunun ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

19. Yaşam hakkı kapsamındaki sorumluluğu ortaya koymak adına adli ve idari yargıda açılan tazminat talepli davalarda makul derecede ivedilik ve özen şartının yerine getirilmesi gerekir (Perihan Uçar ve diğerleri [2. B.], B. No: 2013/5860, 1/12/2015, § 52) ancak yargı mercilerinin özenli inceleme yapma yükümlülükleri, yaşam hakkı ile ilgili her davada mutlaka mağdurlar lehine sonuca varılmasını garanti etmez (Aysun Okumuş ve Aytekin Okumuş [1. B.], B. No: 2013/4086, 20/4/2016, § 73).

20. Somut olaya konu yargılama sürecinde İdare Mahkemesi olaya ilişkin yürütülen ceza yargılamasındaki bilgi ve belgeleri temin etmeden karar vermiştir. Anılan kararda (bkz. § 8) -aynen aktarılacak olursa- "dava dosyası incelendiğinde, olayın bir terör eylemi olduğunun anlaşılması (idarenin hizmetin işleyişine ilişkin kusurunun bulunmadığının tespit edilmesi)" ifadeleri kullanılmış ancak idarenin hizmetin işleyişine ilişkin kusurunun bulunmadığı yönündeki bu kanaate nasıl ulaşıldığına dair bir gerekçeye yer verilmemiştir. İdare Mahkemesi bu kabulden hareketle uyuşmazlığı, kusur sorumluluğuna ilişkin genel hükümler çerçevesinde değil 5233 sayılı Kanun ve sosyal risk ilkesi kapsamında çözmüştür. Kararın onanmasına yönelik Danıştay kararında da (bkz. § 12) hizmet kusuruna ilişkin herhangi bir değerlendirmeye yer verilmemiş -aynen aktarılacak olursa- "kararın düzeltilmesi dilekçesinde ileri sürülen nedenler...uygun bulunduğundan, karar düzeltme isteminin kabulü"ne karar verilerek bozma yönündeki temyiz ilamı kaldırılmış ve "...ileri sürülen temyiz nedenleri kararın bozulmasını gerektirecek nitelikte görülmemiştir." denilerek temyiz isteminin reddine karar verilmiştir. Oysa İdare Mahkemesi kararının bozulmasına yönelik -karar düzeltme yolu ile kaldırılmış olan- Danıştay kararında (bkz. § 10) gerekçelerine de yer verilmek suretiyle meydana gelen patlamalarda hizmet kusurunun bulunduğu belirtilerek maddi ve manevi tazminat isteminin hizmet kusuruna dayanılarak tazminat hukukunun genel ilkelerine göre değerlendirilmesi gerektiği ifade edilmiştir.

21. Mülkiye müfettişi tarafından hazırlanan ön inceleme raporundaki tespitler doğrultusunda verilen soruşturma izni üzerine ilgili emniyet personeli hakkında görevi ihmal suçundan kamu davası açılmıştır. İdare Mahkemesi nezdinde açılan tam yargı davasında ne bahsi geçen ceza yargılaması sürecinde elde edilen deliller ne de mülkiye müfettişi inceleme raporu irdelenmiştir. Yürütülen ceza yargılaması neticesinde terör olayında ihmalleri tespit edilen dönemin il emniyet müdürü ile TEM şube müdürü ve ilçe emniyet müdürünün hapis cezası ile tecziyelerine karar verilmiştir (bkz. § 6). Ceza yargılaması neticesinde ulaşılan sonuç bombalama eyleminin yapılacağı patlayıcı yüklü iki araç ile ilgili marka, renk ve plaka gibi somut bilgileri içeren istihbari bilgiye yeterli önem gösterilmediği ve eyleme karşı yeterli tedbir alınmadığı şeklindedir.

22. Başvuruculara açtığı tam yargı davasında idarenin yaşam hakkını koruyucu tedbirler almamasına yani olayda yaşamı koruma yükümlülüğünün ihlal edildiğine dayandıkları gözetildiğinde uyuşmazlığın çözümü için gerekli delillerin toplanması ve başvurucuların anılan iddialarının karşılanması gerektiği açıktır. Bu nedenle yargısal makamların

Anayasa'nın 17. maddesinin gerektirdiği dikkat ve özende inceleme yapmadıkları sonucuna varılmıştır.

23. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 17. maddesinde güvence altına alınan yaşam hakkının usul boyutunun ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

B. Adil Yargılanma Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

1. Mahkemeye Erişim Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia Yönünden

24. Başvurucular; olayın meydana gelmesinde idarenin hizmet kusurunun bulunduğunun olay anında bilinmediğini, bu durumun olaya ilişkin yürütülen ceza yargılaması ile ortaya çıktığını, İdare Mahkemesinin bu hususu dikkate almadan maddi tazminat talebini Hatay Valiliği yönünden süre aşımı gerekçesiyle reddettiğini ve aleyhe vekâlet ücretine hükmettiğini beyan ederek adil yargılanma hakkı kapsamında mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür. Bakanlık görüşünde, yapılacak değerlendirmede Anayasa ve ilgili mevzuat hükümleri ile somut olayın kendine özgü koşullarının da dikkate alınması gerektiği ifade edilmiştir. Başvurucular, Bakanlık görüşüne karşı beyanlarında başvuru formundaki iddialarını tekrarlamıştır.

25. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan başvurunun bu kısmının kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

26. Adil yargılanma hakkının en temel unsurlarından biri olan mahkemeye erişim hakkı, bir uyuşmazlığı mahkeme önüne taşıyabilmek ve uyuşmazlığın etkili bir şekilde karara bağlanmasını isteyebilmek anlamına gelir. Kişinin mahkemeye başvurmasını engelleyen veya mahkeme kararını anlamsız hâle getiren, bir başka ifadeyle mahkeme kararını önemli ölçüde etkisizleştiren sınırlamalar mahkemeye erişim hakkını ihlal edebilir (Özkan Şen [2. B.], B. No: 2012/791, 7/11/2013, § 52).

27. Mahkemeye erişim hakkı, mahkemeye başvuru konusunda etkili bir sistemin var olmasını ve dava açmak isteyen kişilerin mahkemeye ulaşmada açık, pratik ve yeterli fırsatlara sahip olmasını gerektirir. Özellikle hukuki ya da uygulamadaki belirsizlikler kişilerin mahkemeye erişim hakkını ihlal edebilir (Aktif Elektrik Müh. İnş. San. ve Tic. Ltd. Şti. [1. B.], B. No: 2012/855, 26/6/2014, § 34). Bu nedenle mahkemelerin usul kurallarını uygularken yargılamanın hakkaniyetine zarar getirecek ölçüde katı şekilcilikten kaçınmaları gerektiği gibi kanunla öngörülmüş usul şartlarının ortadan kalkmasına neden olacak ölçüde aşırı esneklikten de kaçınmaları gerekir (Kamil Koç [1. B.], B. No: 2012/660, 7/11/2013, § 65). Bu kapsamda mevzuatta öngörülen dava açma süresine ilişkin kuralların hukuka açıkça aykırı olarak yanlış uygulanması veya bu sürelerin hatalı hesaplanması nedeniyle kişilerin dava açma ya da kanun yollarına başvuru haklarını kullanmasına engel olunması mahkemeye erişim hakkını ihlal edebilir (Özbakım Özel Sağlık Hiz. İnş. Tur. San. ve Tic. Ltd. Şti. [2. B.], B. No: 2014/13156, 20/4/2017, § 38).

28. Vurgulamak gerekir ki dava açma süresinin hangi tarihte başlayacağını belirlemek ve mevzuatı bu yönüyle yorumlamak görevi esasen derece mahkemelerine aittir. Bireysel başvurunun ikincillik ilkesi gereği, dava açma süresinin başlatılacağı tarihin belirlenmesi noktasında Anayasa Mahkemesinin bir görevi bulunmamaktadır. Anayasa Mahkemesinin bu hususta üstleneceği rol, dava açma süresinin hangi tarihten itibaren başlatılması gerektiğiyle ilgili derece mahkemelerinin yorumlarının mahkemeye erişim hakkına etkisini somut olayın şartları ışığında incelemektir (Ahmet Yıldırım [1. B.], B. No: 2014/18135,

20/9/2017, § 46).

29. Somut olayda Hatay Valiliğine yöneltilen maddi tazminat talebinin süre aşımı nedeniyle reddedilmesinin başvuruculaların mahkemeye erişim hakkına müdahale teşkil ettiği açıktır. Bu sebeple müdahalenin Anayasa'nın 13. maddesinde öngörülen ve somut başvuruya uygun düşen, kanun tarafından öngörülme, haklı bir sebebe dayanma, ölçülülük ilkesine aykırı olmama koşullarına uygun olup olmadığının incelenmesi gerekir.

30. Somut sürece bakıldığında mahkemeye erişim hakkına davanın süre yönünden reddi suretiyle yapılan müdahalenin kanuni dayanağa sahip olduğu ve sınırlamanın meşru amacı bulunduğu (idari işlem ya da eylemlere karşı açılacak davalarda süre şartı öngörülmesinin en genel ifadeyle idari istikrarın sağlanması şeklinde bir meşru amaca hizmet ettiği yönünde ayrıntılı değerlendirme için bkz. Ayşe Yıldırım [1. B.], B. No: 2014/5, 25/10/2017, §§ 54, 55; Fatma Altuner [2. B.], B. No: 2014/17714, 26/10/2017, §§ 48, 49; Çölbeyi Lojistik Nakliyat Gümrükleme Denizcilik İnşaat Turizm Sanayii ve Ticaret Limited Şirketi [1. B.], B. No: 2014/12354, 9/11/2017, § 52) anlaşılmıştır.

31. Kanunilik ve meşru amaç şartlarını sağladığı anlaşılan mahkemeye erişim hakkına yönelik müdahale, ölçülülük ilkesi bakımından da değerlendirilmelidir. Ölçülülük ilkesi elverişlilik, gereklilik ve orantılılık olmak üzere üç alt ilkeden oluşmaktadır. Elverişlilik öngörülen müdahalenin ulaşılmak istenen amacı gerçekleştirmeye elverişli olmasını, gereklilik ulaşılmak istenen amaç bakımından müdahalenin zorunlu olmasını yani aynı amaca daha hafif bir müdahale ile ulaşılmasının mümkün olmamasını, orantılılık ise bireyin hakkına yapılan müdahale ile ulaşılmak istenen amaç arasında makul bir dengenin gözetilmesi gerekliliğini ifade etmektedir (AYM, E.2011/111, K.2012/56, 11/4/2012; E.2013/66, K.2014/19, 29/1/2014; E.2016/16, K.2016/37, 5/5/2016; Mehmet Akdoğan ve diğerleri [1. B.], B. No: 2013/817, 19/12/2013, § 38).

32. Hak arama özgürlüğünün bağlandığı usul kurallarına uyulmaması nedeniyle uyuşmazlıkların esası hakkında karar verilmemesi suretiyle mahkemeye erişim hakkına yapılan müdahalenin idari istikrarın sağlanması amacının gerçekleştirilmesi bakımından elverişli ve gerekli olmadığı söylenemez. Somut olaydaki müdahalenin ölçülülüğünün değerlendirilmesi bakımından asıl üzerinde durulması gereken husus ise müdahalenin orantılı olup olmadığıdır.

33. Eldeki başvuruya konu yargılama sürecinde İdare Mahkemesi, meydana gelen ölüm nedeniyle uğranılan maddi zararın tazmini amacıyla 21/6/2013 tarihinde sulhname imzalandığı ve bu tarihten itibaren mevzuatta belirtilen süreler aşıldıktan sonra yapılan idari başvuru üzerine açılan davanın süresinde olmadığı gerekçesine yer vererek davayı reddetmiştir. Başvurucular, idarenin kusurlu olduğunu ve emniyet birimlerinin olayda ihmali bulunduğunu ceza davası ile öğrendiklerini belirterek idari başvuru süresinin başlangıç tarihi olarak bu tarihin esas alınmamasının mahkemeye erişim hakkını ihlal ettiğini ileri sürmüştür.

34. Öte yandan müşterek Kurulun -karar düzeltme yoluyla kaldırılmış olan- kararında (bkz. § 10) patlamaların meydana geldiği veya sulhnamenin imzalandığı tarihler itibarıyla olayda hizmet kusuru bulunduğu ve davalı idarelerin faaliyeti ile olay arasında nedensellik bağının var olduğu hususları henüz net olarak bilinmediğinden, 5233 sayılı Kanun'a göre sulhname imzalanarak ödeme yapılmış olmasının hizmet kusuru nedeniyle genel ilkelere göre tazminat ödenmesine engel oluşturmayacağı belirtilmiştir. Ancak anılan kararın düzeltilmesine ve İdare Mahkemesi kararının düzeltilerek onanmasına yönelik Danıştay kararında (bkz. § 12)

bu hususa ilişkin olarak herhangi bir değerlendirmeye yer verilmediği görülmektedir.

35. Anayasa Mahkemesince daha önce benzer nitelikte başvurularda da belirtildiği üzere idari eylem nedeniyle uğranılan zararın tazmini talebiyle açılan tam yargı davasında idarenin tazminle yükümlü tutulabilmesi için ortada idari eylem ve zarar olmalı, ayrıca zararla idari eylem arasında illiyet bağı bulunmalıdır. Söz konusu eylemlerin idariliği ve doğurduğu zarar bazen eylemin yapılmasıyla birlikte ortaya çıkarken bazen de çok sonra değişik araştırma, inceleme ve hatta ceza yargılamaları sonucu ortaya çıkabilmektedir (Leyla Bitik ve diğerleri [2. B.], B. No: 2019/24350, 16/3/2023, § 52).

36. İdariliğin veya meydana gelen zararın ya da aralarındaki illiyet bağının eylemden sonra anlaşıldığı veya ortaya konulabildiği durumlarda dava açma süresinin hak sahibinin henüz dava hakkının doğduğundan haberdar olmadığı ve somut şartlar çerçevesinde haberdar olduğunun kabulünü haklı kılan nedenlerin bulunmadığı bir dönemde işlemeye başlaması dava hakkının varlığını anlamsız kılıp ölçülülük ilkesini zedeleyebilir. Bu nedenle eylemin idariliğinin veya yol açtığı zararın ya da illiyet bağının eylemden sonra anlaşıldığı veya ortaya konulabildiği durumlarda dava açma süresinin bu tarihlerden sonra başlayacağı kabul edilmektedir (çok sayıda karar arasından bkz. Şeyma Kayaoğlu [2. B.], B. No: 2014/5491, 5/7/2017, § 55).

37. Somut olayda ölümün 11/5/2013 tarihinde meydana gelen terör saldırısı sonucu gerçekleştiği ve sulhnamenin 21/6/2013 tarihinde imzalandığı konularında tereddüt bulunmamaktadır ancak olayda idarenin kusuru olması durumunun İçişleri Bakanlığı tarafından yapılan inceleme, akabinde gerçekleşen soruşturma izni verilmesi işlemleri ve olayda ihmali/kusuru olduğu düşünülen emniyet görevlileri hakkında 19/1/2015 tarihinde açılan ceza davası ile ortaya çıktığı görülmüştür. Dolayısıyla başvuruculların anılan süreçten önce ölüm olayına sebebiyet veren olguya dair ihmale, eylemsizliğe ve dolayısıyla eylemin idariliğine ilişkin bir bilgiye, veriye sahip olmadığı anlaşılmıştır. Bu bağlamda başvuruculların, yakınlarının ölümüne neden olan terör saldırısında idarenin kusur doğurabilecek eylemsizliğini (önlem almama hâli) ve zararla idari eylemsizlik arasında illiyet bağı olduğunu ölüm olayıyla derhâl öğrendiğinden söz edilemez (benzer yöndeki Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi değerlendirmesi için bkz. Kurşun/Türkiye, B. No: 22677/10, 30/10/2018, §§ 101-106).

38. Bu itibarla başvuruculların sulhnamenin imzalandığı 21/6/2013 tarihi esas alınarak uğradıkları zararla ilgili idari başvuru yapmak suretiyle dava açmalarının beklenmesi başvuruculara orantısız bir külfet yüklemektedir.

39. Bu hâle göre İdare Mahkemesinin dava açma süresinin başlangıç tarihine ilişkin yorumunun başvuruculların mahkemeye erişim hakkına yönelik katı bir yorum olduğu ve bu yorumun başvuruculların mahkemeye erişim hakkını aşırı derecede güçleştirerek neredeyse imkânsız hâle getirdiği değerlendirilmiştir. Bu nedenle davanın süre aşımından kısmen reddedilmesi suretiyle başvuruculların mahkemeye erişim hakkına yönelik müdahalenin ölçüsüz olduğu sonucuna varılmıştır.

40. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

2. Makul Sürede Yargılanma Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia Yönünden

41. Başvurucular, tam yargı davasının uzun sürmesi nedeniyle adil yargılanma hakkı

kapsamındaki makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür. Bakanlık görüşünde, yapılacak değerlendirmede Anayasa ve ilgili mevzuat hükümleri ile somut olayın kendine özgü koşullarının da dikkate alınması gerektiği ifade edilmiştir. Başvurucular, Bakanlık görüşüne karşı beyanlarında başvuru formundaki iddialarını tekrarlamıştır.

42. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Veysi Ado ([GK], B. No: 2022/100837, 27/4/2023) kararında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede Anayasa Mahkemesi 9/1/2013 tarihli ve 6384 sayılı Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine Yapılmış Bazı Başvuruların Tazminat Ödenmek Suretiyle Çözümüne Dair Kanun'un geçici 2. maddesinde 28/3/2023 tarihli ve 7445 sayılı Kanun'un 40. maddesi ile yapılan değişikliğe göre 9/3/2023 tarihi (bu tarih dâhil) itibarıyla derdest olan, yargılamaların makul sürede sonuçlandırılmadığı iddialarıyla yapılan başvurulara ilişkin olarak Tazminat Komisyonuna başvuru yolu tüketilmeden yapılan başvurunun incelenmesinin bireysel başvurunun ikincil niteliği ile bağdaşmayacağı neticesine varmıştır.

43. Somut başvuruda anılan kararda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır. Dolayısıyla makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddia yönünden başvurunun bu kısmının diğer kabul edilebilirlik nedenleri incelenmeksizin başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

44. Başvurucular; ihlalin tespiti, yeniden yargılama yapılması ile maddi ve manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

45. Başvuruda tespit edilen anayasal hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerince yapılması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

46. Öte yandan hak ihlali kararından Anayasa Mahkemesinin davanın neticesiyle ilgili bir tutum sergilediği sonucu çıkarılmamalıdır. Anayasa Mahkemesince verilen hak ihlali kararı uyuşmazlığın sonuçlarından bağımsız olup davanın kabulüne, reddine ya da beraate veya mahkûmiyete karar verilmesi gerektiği anlamına gelmemektedir. Kural olarak yargılamanın her aşamasında olduğu gibi ihlalin sonuçlarını gidermek üzere yeniden yapılacak yargılama sonunda da delillerin dava ile ilişkisini kurma ve bunları değerlendirip sonuç çıkarma yetkisi ilgili mahkemelere aittir.

47. İhlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasının yeterli giderim sağlayacağı anlaşıldığından tazminat taleplerinin reddine karar verilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. 1. Yaşam hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

2. Mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

3. Makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

B. 1. Anayasa'nın 17. maddesinde güvence altına alınan yaşam hakkının usul boyutunun İHLAL EDİLDİĞİNE,

2. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki mahkemeye erişim hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Kararın bir örneğinin yaşam hakkının ve mahkemeye erişim hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Hatay İdare Mahkemesine (E.2014/77, K.2015/60) GÖNDERİLMESİNE,

D. Başvuruculaların tazminat taleplerinin REDDİNE,

E. 487,60 TL harç ve 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 40.487,60 TL yargılama giderinin başvuruculara MÜŞTEREKEN ÖDENMESİNE,

F. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvuruculara Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

G. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 24/12/2025 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

3B İNŞAAT SANAYİ VE TİCARET A.Ş

B. No: 2021/7411 | Karar tarihi: 24.12.2025

Birinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2021/7411

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

3B İNŞAAT SANAYİ VE TİCARET A.Ş BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2021/7411)

Karar Tarihi: 24/12/2025

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Hasan Tahsin GÖKCAN

Üyeler : Yusuf Şevki HAKYEMEZ Selahaddin MENTEŞ İrfan FİDAN Muhterem İNCE

Raportör : Tuğba TUNA IŞIK

Başvurucu : 3B İnşaat Sanayi ve Ticaret A.Ş.

Vekili : Av. Osman Onur ÖZ

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, alacağın tahsili için kanun hükmünde kararname kapsamında yapılan talebin kabul edilmemesine ilişkin işlemin iptali talebiyle açılan davanın reddedilmesi nedeniyle anayasal hakların ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.

2. Başvurucu Şirket, K. Holding iştiraki olan İ.İnşaat A.Ş.nin (yüklenici Şirket) alt yüklenicisi olarak İ. Üniversitesinin (Üniversite) kampüs inşaat imalatlarına ait cephe inşaat işlerinin yapım taahhüdünü üstlenmiştir.

3. 23/7/2016 tarihli ve 29779 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 667 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Alınan Tedbirlere İlişkin Kanun Hükmünde Kararname ile Üniversite kapatılmış; K. Holding, Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonuna (TMSF) devredilmiş ve yüklenici Şirket ticaret sicilinden silinmiştir.

4. Başvurucu Şirketin 28/8/2018 tarihinde, alt yüklenici olarak üstlendiği inşaat işlerinden doğan alacakları için 17/8/2016 tarihli ve 29804 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 670 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Alınması Gereken Tedbirler Hakkında Kanun Hükmünde Kararname gereğince yaptığı başvuru, Ankara Valiliği İl Defterdarlığı Kanunun Hükmünde

Kararname Bürosunun (İdare) 24/9/2018 tarihli işlemiyle reddedilmiştir.

5. Başvurucu Şirket işlemin iptali talebiyle Ankara 23. İdare Mahkemesinde (Mahkeme) iptal davası açmıştır. Mahkeme 29/11/2019 tarihinde davanın reddine karar vermiştir.

6. Başvurucu Şirket, mahkeme kararına karşı istinaf kanun yoluna başvurmuştur. Ankara Bölge İdare Mahkemesi 10. İdari Dava Dairesi 8/1/2021 tarihinde istinaf başvurusunun kesin olmak üzere reddine karar vermiştir.

7. Nihai kararı başvurucu vekili 28/2/2021 tarihinde öğrenmiş, başvurucu Şirket 1/3/2021 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

8. Başvurucu Şirket, kesin nitelikteki istinaf kararına karşı temyiz kanun yoluna başvurmuştur.

9. Danıştay Beşinci Dairesi 8/7/2025 tarihinde istinaf kararının bozulmasına karar vermiş; kararın gerekçesinde, Anayasa Mahkemesinin 31/5/2023 tarihli ve E.2018/77, K.2023/105 sayılı kararı gereğince görevli yargı yerinin adli yargı olduğunu değerlendirmiştir. Daire 20/11/2025 tarihinde bozma kararına uymuş, istinafa konu olan mahkeme kararının kaldırılmasına ve dava dosyasının mahkemesine iadesine karar vermiştir.

10. Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

11. Başvurucu, yargı mercileri tarafından yeterli inceleme yapılmadan ve deliller toplanmadan karar verilmesi nedeniyle adil yargılanma ve mülkiyet haklarının ihlal edildiğini ileri sürerek karara karşı temyiz kanun yolunun açık olması gerekmesine rağmen kararın kesin olarak verilmesi nedeniyle hak kaybına uğramamak için bireysel başvuru yoluna başvurduğunu belirtmiştir.

12. Bireysel başvuru yolunun ikincil niteliği gereği, Anayasa Mahkemesine başvuruda bulunulabilmesi için öncelikle olağan kanun yollarının tüketilmesi zorunludur. Başvurucunun bireysel başvuru konusu şikâyetini öncelikle yetkili idari ve yargısal mercilere usulüne uygun olarak iletmesi, bu konuda sahip olduğu bilgi ve delilleri zamanında bu makamlara sunması, bu süreçte dava ve başvurusunu takip etmek için gerekli özeni göstermesi gerekir (İsmail Buğra İşlek [1. B.], B. No: 2013/1177, 26/3/2013, § 17).

13. Başvuruya konu olayda başvurucu Şirket, yüklenici Şirketten olan alacağının ödenmesi talebinin İdare tarafından kabul edilmemesi üzerine açtığı davanın reddedilmesinden yakınmıştır. Bununla birlikte başvurucu Şirket, istinaf başvurusu üzerine verilen karara karşı temyiz kanun yolunun açık olması gerektiğini ancak hak kaybına uğramamak için bireysel başvuruda bulunduğunu ifade etmiştir. Bireysel başvuru yapıldıktan sonra istinaf kararı Danıştay Beşinci Dairesi tarafından 8/7/2025 tarihinde bozulmuş; bozma kararı sonrasında Daire tarafından 20/11/2025 tarihinde istinaf başvurusunun kabulüne, mahkeme kararının kaldırılmasına ve dava dosyasının mahkemesine iadesine karar verilmiştir. Bu hâliyle bireysel başvuruya konu mahkeme kararının henüz kesinleşmediği ve yargılamanın devam ettiği görülmüştür. Dolayısıyla başvuru yolları tüketilmediğinden başvurunun incelenmesi mümkün değildir.

14. Açıklanan gerekçelerle başvurunun diğer kabul edilebilirlik koşulları yönünden incelenmeksizin başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar

verilmesi gerekir.

III. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Başvurunun başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

B. Yargılama giderlerinin başvurucu üzerinde BIRAKILMASINA 24/12/2025 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

MEHMET ÇEPKEN VE SEVİM GÜNEŞ

B. No: 2021/8786 | Karar tarihi: 24.12.2025

Birinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2021/8786

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

MEHMET ÇEPKEN VE SEVİM GÜNEŞ BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2021/8786)

Karar Tarihi: 24/12/2025

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Hasan Tahsin GÖKCAN

Üyeler : Yusuf Şevki HAKYEMEZ Selahaddin MENTEŞ İrfan FİDAN Muhterem İNCE

Raportör : Ayça GANİDAĞLI DEMİRCİ

Başvurucular : 1. Mehmet ÇEPKEN 2. Sevim GÜNEŞ

Vekili : Av. Serkan KARACA

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatların enflasyon karşısında değer kaybına uğraması nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir. Başvuru, süresi içinde yapılmıştır.

2. Birinci Bölüm Üçüncü Komisyon 29/11/2023 tarihinde adil yargılanma hakkı kapsamında makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle kabul edilemez olduğuna, mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilirlik hususunun karara bağlanması Bölüm kararını gerektirdiğinden başvurunun Bölüme gönderilmesine karar vermiştir.

II. DEĞERLENDİRME

3. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Ali Şimşek ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2014/2073, 6/7/2017), Mehmet Akdoğan ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2013/817, 19/12/2013), Kadir Çakar ([1. B.], B. No: 2015/18908, 21/3/2018), Hanım Çeyiz ve Mehmet Gündüz ([1. B.], B. No: 2015/19289, 17/7/2018), Türkan Poyraz ([1. B.], B. No: 2015/15388, 13/9/2018) ve Emine Dilek Onaran ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2017/19987,

12/2/2020) kararlarında kamulaştırma bedellerinin ve kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatların enflasyon karşısında değer kaybına uğratılmasına veya uğratılarak ödenmesine ilişkin şikâyetleri inceleyerek uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede kamulaştırma ve kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatların enflasyon karşısında önemli ölçüde değer kaybına uğratılmasının veya uğratılarak ödenmesinin başvuruculara şahsi olarak aşırı ve olağan dışı bir külfet yüklediğini belirterek mülkiyet hakkının ihlal edildiği sonucuna ulaşmıştır. Somut başvuruda da anılan kararlarda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

4. Başvurucular; ihlalin tespiti, yeniden yargılama yapılması ile maddi ve manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

5. Kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatların değer kaybetmiş olması nedeniyle tespit edilen mülkiyet hakkı ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1.B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100). Diğer taraftan, ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasının yeterli bir giderim sağlayacağı anlaşıldığından tazminat taleplerinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatların enflasyon karşısında değer kaybına uğraması nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatların enflasyon karşısında değer kaybına uğraması nedeniyle Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Kararın bir örneğinin kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatların enflasyon karşısında değer kaybına uğraması nedeniyle mülkiyet hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Kayseri 7. Asliye Hukuk Mahkemesine (E.2016/18, K.2019/300) GÖNDERİLMESİNE,

D. Tazminat taleplerinin REDDİNE,

E. 487,60 TL harç ve 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 40.487,60 TL yargılama giderinin başvuruculara MÜŞTEREKEN ÖDENMESİNE,

F. Ödemelerin kararların tebliğini takiben başvuruculara Hazine ve Maliye Bakanlığına

başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal faiz UYGULANMASINA,

G. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 24/12/2025 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

ALİ ŞEKER VE DİĞERLERİ

B. No: 2021/10689 | Karar tarihi: 24.12.2025

Birinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2021/10689

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

ALİ ŞEKER VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2021/10689)

Karar Tarihi: 24/12/2025

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

GİZLİLİK TALEBİ KABUL

Başkan : Hasan Tahsin GÖKCAN

Üyeler : Yusuf Şevki HAKYEMEZ Selahaddin MENTEŞ İrfan FİDAN Muhterem İNCE

Raportör : Leyla Nur ODUNCU

Başvurucu : Ali Şeker ve diğerleri [bkz. ekli listenin (B) sütunu]

Vekilleri : bkz. ekli listenin (C) sütunu

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, kararın sonucunu değiştirebilecek nitelikteki esaslı iddiaların karşılanmaması nedeniyle gerekçeli karar hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir. Başvuruda başkaca temel hak ve özgürlüklerin ihlal edildiği iddiaları da bulunmaktadır.

2. Başvuruculların Fetullahçı Terör Örgütü/Paralel Devlet Yapılanmasına (FETÖ/PDY) üye olma, terör örgütüne bilerek ve isteyerek yardım etme suçlarını işledikleri sonucuna varılarak mahkûmiyetlerine karar verilmiştir. Gerekçeli kararlarda mahkûmiyete temel olarak tek veya belirleyici delil şeklinde Bank Asya verilerine dayanılmıştır. Başvuruculların bir kısmı yönünden dernek ve sendika üyelikleri, tanık beyanları, çalışma kayıtları gibi deliller de değerlendirmeye alınmıştır.

3. Kararların gerekçelerinde, başvuruculların örgüt talimatı sonrasında hesap açtırdıkları, yeni açtırdıkları ya da mevcut olan hesaplara para yatırdıkları, döviz alım satım işlemleri yaptıkları, kanun hükmünde kararnameler ile kapatılan işyerlerinde harcama yaptıklarının kredi kartı ekstrelerinden tespit edildiği hususlarına yer verilmiştir.

4. Başvurucular hakkındaki hükümler, istinaf ve temyiz aşamasından geçerek kesinleşmiştir.

5. Başvurular, süresi içinde yapılmıştır.

6. Ekli listenin (A) sütununda gösterilen dosyalar, konu yönünden hukuki irtibat bulunması nedeniyle 2021/10689 numaralı bireysel başvuru dosyasıyla birleştirilmiş ve inceleme 2021/10689 numaralı bireysel başvuru dosyası üzerinden yürütülmüştür.

7. Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

8. Ekli listenin (E) sütununda adli yardım talebinde bulunduğu belirtilen ve ödeme gücünden yoksun olduğu anlaşılan başvuruculara adli yardım taleplerinin kabulüne karar verilmesi gerekir.

A. Gerekçeli Karar Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

9. Başvurucular; Bank Asyadaki mutat hesap hareketlerine dayanılarak ve bilirkişi raporunda lehe tespitler bulunmasına rağmen cezalandırıldıklarını, bankacılık işlemlerini örgütsel faaliyette bulunma amacıyla gerçekleştirmediklerini, mahkûmiyet kararında bu konularda yeterli açıklamalara yer verilmediğini ileri sürmüştür. Ayrıca bir kısım başvurucu, isminin kamuya açık belgelerde gizlenmesi talebinde bulunmuştur.

10. Anayasa Mahkemesi, Bank Asya verilerinin mahkûmiyette belirleyici delil olarak kabul edildiği bir yargılamanın şikâyet konusu yapıldığı başvuruda başvurucunun mutat hesap hareketlerine dayanılarak ceza verildiği yönündeki savunması hakkında mahkûmiyet kararında yeterli açıklamalara yer verilmemesini gerekçeli karar hakkı kapsamında değerlendirmiştir (Gürcan Balık [2. B.], B. No: 2020/16435, 17/11/2022).

11. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

12. İlgili mevzuat için bkz. Gürcan Balık, §§ 34-37; Yargıtay kararları için bkz. Hakan Darıcı ve diğerleri [1. B.], B. No: 2021/34045, 20/7/2023, §§ 13-21; Ruhi Erginer ve diğerleri [2. B.], B. No: 2023/24807, 15/4/2025, §§ 15-17.

13. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkı, kişilerin hakkaniyete uygun bir şekilde yargılanmalarını sağlamayı ve bu amaca uygunluk yönünden yargılamanın denetlenmesini amaçlamaktadır. Mahkeme kararlarının, davanın temel maddi ve hukuki sorunları ile taraflarca ileri sürülen ve davanın sonucunu etkileyen iddia ve itirazlar hakkında delillerle bağ kurulmak suretiyle yeterli gerekçe içermesi zorunludur. Uyuşmazlığın hukuki ve maddi sorunlarıyla ilgisiz değerlendirmelere kararda yer verilmesi de gerekçeli karar hakkıyla bağdaşmamaktadır. Karar gerekçesinin belirtilen unsurları taşıması, yargılamanın adil yargılanma hakkı güvencelerine uygun şekilde yürütülüp yürütülmediğinin taraflarca öğrenilmesini sağladığı gibi ayrıca demokratik bir toplumda kendi adlarına verilen yargı kararlarının sebeplerini toplumun öğrenmesinin sağlanması için de gereklidir (bazı eklemeler ve farklılıklarla birlikte bkz. Sencer Başat ve diğerleri [GK], B. No: 2013/7800, 18/6/2014, §§ 31, 34).

14. Diğer taraftan kanun yolu incelemesi yapan merciin, yargılamayı yapan mahkemeyle aynı sonuca ulaşması ve bunu aynı gerekçeyi kullanarak veya aynı atıfla kararına

yansıtması, kararın gerekçelendirilmiş olması bakımından yeterli görülebilir. Bununla birlikte ilk derece mahkemesince karşılanmayan veya ancak ilk defa kanun yolu merciine ileri sürülebilecek nitelikteki esaslı iddia ve itirazların kanun yolu merciince de değerlendirilmemesi gerekçeli karar hakkının ihlaline yol açabilir (bazı farklılıklarla birlikte bkz. Mehmet Yavuz [1. B.], B. No: 2013/2995, 20/2/2014, § 51).

15. Anayasa Mahkemesi, Gürcan Balık kararında başvurucunun Bank Asyadaki mevduatına ilişkin ileri sürdüğü iddiasının karar sonucunu değiştirebilecek nitelikte esaslı bir iddia olduğu hâlde bunun gerekçede karşılanmaması nedeniyle gerekçeli karar hakkının ihlal edildiği sonucuna ulaşmıştır (aynı kararda bkz. §§ 68-72). Anayasa Mahkemesi, anılan kararında öncelikle ilgili Yargıtay içtihadına atıf yapmak suretiyle bahse konu Bankada parasal bir işlem yapılmasının kategorik olarak örgütsel faaliyet kapsamında değerlendirilmediğini belirtmiştir. Nitekim Yargıtay kararlarında 22/7/2016 tarihinde faaliyet izni kaldırılıncaya kadar faaliyetlerine devam eden ve FETÖ/PDY ile iltisaklı olan Bank Asyada gerçekleştirilen mutat hesap hareketlerinin örgütsel faaliyet kapsamında değerlendirilemeyeceği kabul edilmektedir. Yargıtay, önceki tarihli kararlarında mutat işlemlerin dışında kalan, örgüt liderinin talimatı üzerine örgütün amacına hizmet eden ve Bankanın yararına yapılan ödeme ve sair işlemleri suç delili olarak kabul etmiştir (ilgili kararlar için bkz. Gürcan Balık, §§ 39-47). Bununla birlikte Yargıtayın sonraki içtihadında sanığın örgüte yardım kastıyla bilerek ve isteyerek bu hesabı açtığını gösterir, kastını ortaya koyan yeterli delil bulunmadığı gerekçesiyle atılı suçtan beraatine karar verilmesi gerekirken mahkûmiyetine karar verilmesini bozma gerekçesi yaptığı anlaşılmaktadır (bkz. Ruhi Erginer ve diğerleri, §§ 15-17).

16. Kişinin örgüt liderinin talimatıyla işlem yaptığının kuşkuya yer bırakmayacak biçimde tespiti bakımından Bank Asya nezdinde 2014 yılı öncesi de dâhil olmak üzere hesap açılış bilgileri, aylık bakiye gelişimi ve tüm hesap hareketlerine ilişkin kayıtların dosyaya celbedilip incelenmesi, temin edilen kayıtlar üzerinde uzman bilirkişi raporu alınıp örgüt liderinin talimatından sonra ve bu talimat doğrultusunda katılım hesabı açma, döviz veya altın alma, para yatırma vb. işlemlerinin bulunup bulunmadığının tespit edilmesi gerekir (Yargıtay kararları için bkz. Raziye Akçay [2. B.], B. No: 2019/1665, 28/6/2022, §§ 24, 27; Serkan Gölge [2. B.], B. No: 2019/22453, 13/9/2022, §§ 30-39; Hakan Darıcı ve diğerleri, §§ 13-21).

17. Somut başvuruda ilgili yargı mercilerinin gerekçeli kararlarında, başvuruculara terör örgütüne üye olma ya da terör örgütüne bilerek ve isteyerek yardım etme suçlarından mahkûmiyetlerine karar verilmiştir. Bir kısım başvurucu yönünden diğer deliller bulunmakla birlikte aşağıda yapılan açıklamalar da dikkate alındığında Bank Asya hesap hareketleri başvuruculara cezalandırılmasında tek ya da belirleyici delil hâlini aldığı anlaşılmıştır. Bu kararlara göre başvurucular hakkındaki Bank Asya hesap hareketleri onların FETÖ/PDY lideri ve yöneticilerinin talimatı doğrultusunda hareket ettiğini göstermekte ve örgütsel saikle bankacılık işlemleri yaptıklarını ortaya koymaktadır.

18. Mahkemelerin kararlarının gerekçesinde hükme esas aldığı delillerin ağırlığı hususunda herhangi bir değerlendirmede bulunmadığı görülmüştür. Başvurucular hakkında kurulan mahkûmiyet hükümlerine dayanak olarak değerlendirilen deliller, bu delillere ilişkin anayasal güvenceler yönünden Anayasa Mahkemesi ve Yargıtay içtihadı yönünden ele alınacak olursa öncelikle Yargıtay, örgütün profesyonel eylemlerinin kamuoyunca bilinir hâle geldiği süreçten önce icra edilen yapılanmanın evlerinde kalmak ve sohbetlere katılmak gibi faaliyetlerin nitelik, içerik ve mahiyeti itibarıyla silahlı terör örgütünün

amacına hizmet ettiğinin somut delil ve olgularla ortaya konulmadıkça örgütsel faaliyet kapsamında kabul edilemeyeceğine karar vermiştir [birçok karar arasından bkz. Yargıtay 3. Ceza Dairesinin 21/10/2024 tarihli ve E.2022/7057, K.2024/11904 sayılı; 21/10/2024 tarihli ve E.2022/5877, K.2024/11981 sayılı; 6/2/2024 tarihli ve E.2023/24146, K.2024/1337 sayılı kararları; (kapatılan) Yargıtay 16. Ceza Dairesinin 30/10/2018 tarihli ve E.2017/3689, K.2018/3718 sayılı kararı]. Anayasa Mahkemesi, sohbetlere katılma eyleminin başvurucunun örgüte üye olma suçundan cezalandırılmasında delil olarak kullanılabilmesi için başvurucunun katıldığı sohbetlerin örgütsel özellik taşıdığının belirlenmesini beklemektedir (Hasan Sarıcı [GK], B. No: 2018/37695, 9/10/2024, § 37. Ayrıca örgütsel alanda kalan sohbet toplantılarının özelliklerine ilişkin olarak bkz. Bilal Celalettin Şaşmaz [1. B.], B. No: 2019/20791, 18/10/2022, § 20). Yargıtay kararlarında kritik olduğu belirtilen tarihlerden sonra devam etmeyen, gizlilik ve himmet vermek/toplamak gibi örgütsel özellik taşıdığı da belirlenemeyen dinî sohbetlere katılmaktan ibaret eylemlere istinaden mahkûmiyet kararı verilmesinin mümkün olmadığı belirtilmiştir [birçok karar arasından bkz. (kapatılan) Yargıtay 16. Ceza Dairesinin 10/2/2021 tarihli ve E.2019/10348, K.2021/972; 10/5/2018 tarihli ve E.2017/4179, K.2018/1541; Yargıtay 3. Ceza Dairesinin 18/01/2023 tarihli ve E.2022/39058, K.2023/114; 6/2/2024 tarihli ve E.2023/1356, K.2024/1494 sayılı kararları].

19. Anayasa Mahkemesi Metin Birdal ([GK], B. No: 2014/15440, 22/5/2019) kararında temel hak ve özgürlükler kapsamında kalan birtakım eylemlerin terör örgütü üyeliği suçundan mahkûmiyet kararında delil olarak değerlendirilmesini incelemiştir (Metin Birdal, §§ 60-72). Anayasa Mahkemesine göre yargı mercilerince başvurucunun terör örgütünün hiyerarşik yapısına dâhil olduğunu gösteren deliller birlikte incelenmeli; temel haklar kapsamında kalan her bir delil terör örgütünün amacı, niteliği, bilinirliği, kullandığı şiddetin türü ve yoğunluğu ile somut olayın ilgili diğer şartları dikkate alınarak değerlendirilmelidir (Metin Birdal, § 72). Mahkemelerce değerlendirmeye alınan yazı ve paylaşımlar (Yargıtay birçok kararında doğrudan terör örgütünün cebir, şiddet veya tehdit içeren yöntemlerini meşru gösterecek veya övecek ya da bu yöntemlere başvurmayı teşvik edecek nitelikte olup olmadığının gerekçede değerlendirilmesi gerektiğini belirtmiştir. bkz. Yargıtay 3. Ceza Dairesinin E.2023/24095, K.2024/8203, 11/6/2024; Yargıtay 3. Ceza Dairesinin E.2022/22314, K.2024/7881, 11/6/2024 sayılı kararları), toplantılara katılma bu ilkeler çerçevesinde incelenmelidir. Sadece başvurucuların yazı ve paylaşımlarına değinilmekle yetinilmemeli, söz konusu içerikler hakkında -Anayasa Mahkemesinin yukarıda anılan kararlarında belirtilen ilkeler çerçevesinde- değerlendirme yapılmalıdır. Benzer şekilde kişilerin Sosyal Güvenlik Kurumu kayıtlarına göre örgüte müzahir kurum veya kuruluşlarda çalışmaları [tek başına örgütsel bir faaliyet olarak kabul edilemeyeceğine ilişkin birçok karar arasından bkz. (kapatılan) Yargıtay 16. Ceza Dairesinin 2/3/2021 tarihli ve E.2019/5505, K.2021/1793 sayılı kararı; Yargıtay 3. Ceza Dairesinin 20/10/2022 tarihli ve E.2021/14774, K.2022/6617 sayılı kararı], örgüte müzahir otelde konaklamaları (kategorik olarak örgütsel faaliyet olarak kabul edilemeyeceğine ilişkin tespitler için bkz. Yargıtay 3. Ceza Dairesinin 1/3/2023 tarihli ve E.2021/9204, K.2023/884; 29/11/2023 tarihli ve E.2022/23978, K.2023/9667; (kapatılan) Yargıtay 16. Ceza Dairesinin 29/4/2019 tarihli ve E.2019/664, K.2019/3014 sayılı kararları) anılan ilkeler çerçevesinde değerlendirilmelidir.

20. Yargıtay uygulamasına göre kişilerin örgüte bağlı dernek ve sendika üyesi olma şeklindeki eylemlerinin sempati ve iltisak boyutunu aşan, örgüte yardım etme kastıyla hareket edildiğini ispat eden faaliyetler kapsamında değerlendirilmediği ve bu nedenle atılı suçun delili olarak kabul edilemeyeceğinin belirtildiği de anlaşılmıştır (Yargıtay 3. Ceza Dairesinin 30/6/2022 tarihli ve E.2021/13507, K.2022/4206 sayılı; 29/9/2022 tarihli ve

E.2021/21414, K.2022/5210 sayılı kararları; ayrıca bkz. Hakan Darıcı ve diğerleri, §§ 17-19). Yargıtay ve Anayasa Mahkemesi kararlarına göre başvurucuların konumları ve kişisel özellikleri nazara alınarak FETÖ/PDY ile irtibatlı olduğu kabul edilen dernek ve sendikaya üye olma eylemlerinin anayasal örgütlenme özgürlüğü dışında ve örgütsel faaliyet veya örgüte yardım kastıyla hareket edilip edilmediğini ortaya koyan değerlendirmelerin yapılması gerekmektedir (bkz. Ruhi Erginer ve diğerleri, § 25; Cemile Doğan ve diğerleri [1. B.], B. No: 2022/20577, 19/11/2024, § 18; Yahya Turgut [GK], B. No: 2021/43694, 9/10/2024, § 56).

21. Yargıtay kararlarına göre Garson kod adlı gizli tanıktan ele geçirilen veriler mahkûmiyet için yeterli olmayıp bunun için destekleyici bir ifade, beyan yahut başkaca bilgi ve belge bulunup bulunmadığının araştırılması gerekmektedir (Sinan Bulut [1. B.], B. No: 2019/14914, 10/5/2023, §§ 27, 47; M.G. [2. B.], B. No: 2020/5305, 11/5/2023, § 32).

22. Dayanılan tanık beyanları yönünden tanığın başvurucuların bulunmadığı bir celsede dinlenmesi, başvurucular yönünden dezavantajlı bir durum oluşturmaktadır. Anayasa Mahkemesi, birçok kararında tanık kavramını sanığa isnat edilen fiil hakkında bilgi veren herhangi bir kişi şeklinde özerk yorumlamış ve tanık sorgulama hakkı ile ilgili ilkeleri belirlemiştir. Anayasa Mahkemesi, tanık sorgulama hakkıyla ilgili olarak verdiği kararlarında somut bir yargılama öncesinde veya haricinde elde edilen tanık beyanlarının delil olarak kabulünün yargılamanın adilliğine zarar verip vermediğini değerlendirmek için üç aşamalı bir test uygulanması gerektiğini ifade etmektedir. Buna göre ilk olarak tanığın mahkemede hazır edilmemesinin geçerli bir nedeni olup olmadığına bakılmalıdır. Ancak buna ilişkin geçerli bir nedenin ortaya konulmaması, tanık sorgulama hakkının ihlal edildiğinin kabul edilmesi için yeterli değildir. İkinci olarak sanığın sorgulama veya sorgulatma imkânı bulamadığı tanığın verdiği beyanın mahkûmiyetin dayandığı tek veya belirleyici delil olup olmadığı değerlendirilmelidir. Sorgulama veya sorgulatma imkânı tanınmayan tanığın beyanının tek veya belirleyici delil olduğunun tespit edilmesi durumunda ise üçüncü aşama olarak savunma tarafının maruz kaldığı bu zorlukların telafi edilmesi amacıyla yeterli düzeyde karşı dengeleyici güvenceler sağlayan bir usulün yürütülüp yürütülmediği ortaya konulmalıdır (Atila Oğuz Boyalı [2. B.], B. No: 2013/99, 20/3/2014, §§ 34-56; Selçuk Demir [2. B.], B. No: 2014/9783, 22/1/2015, §§ 27-46; AZ. M. [2. B.], B. No: 2013/560, 16/4/2015, §§ 45-67; Baran Karadağ [2. B.], B. No: 2014/12906, 7/5/2015, §§ 49-76; Orhan Güleryüz [1. B.], B. No: 2019/30221, 28/12/2021, §§ 33-42; Abdurrahim Balur [2. B.], B. No: 2013/5467, 7/1/2016, § 80; Onur Urbay [1. B.], B. No: 2014/6222, 6/3/2019, §§ 36, 40; Zekeriya Sevim [2. B.], B. No: 2018/18989, 16/6/2021, §§ 44, 51; Metin Akdemir (2) [1. B.], B. No: 2020/3964, 21/9/2022, § 36; Uğur Özcan [1. B.], B. No: 2021/12137, 26/7/2022, § 40). Suç tipi için kanunda belirlenen cezanın ağırlığı arttıkça duruşmada hazır bulunarak savunma yapmanın da öneminin artacağı hususunda tartışma yoktur (Mehmet Ergün [GK], B. No: 2019/34180, 25/7/2023, § 41).

23. Son olarak Yargıtay, sanıktan ele geçirilen dijital materyallerde salt ByLock kalıntısı bulunduğuna dair dijital veri raporu doğrultusunda mahkûmiyet kararı verilemeyeceğini kabul etmektedir [(kapatılan) Yargıtay 16. Ceza Dairesinin 18/11/2019 tarihli ve E.2019/8435, K.2019/6977 sayılı kararı]. Benzer şekilde Eagle program kalıntısının sanık aleyhinde değerlendirilmeyeceğine karar veren ilk derece mahkemesi kararının onanmasına da karar vermiş (Yargıtay 3. Ceza Dairesinin 22/3/2023 tarihli ve E.2022/318, K.2023/1442 sayılı kararı); kişilerin Eagle isimli programı kullanmalarının örgütsel bir faaliyet olarak kabul edilemeyeceğini belirtmiştir (birçok karar arasından bkz. Yargıtay 3. Ceza Dairesinin

E.2021/10685, K.2022/6720, 25/10/2022; E.2021/7421, K.2022/6209, 17/10/2022 sayılı kararları).

24. Yukarıda yapılan açıklamalar sonucunda Bank Asya hesap hareketliliğine ilişkin delilin bazı başvurucular yönünden mahkûmiyet kararlarına götüren tek bazıları yönünden ise belirleyici nitelikte delil olduğunun kabul edilmesi gerekir.

25. Başvurucular, ilgili yargı mercilerindeki savunmalarında hesap hareketlerinin kredi kartı kullanımı, düğünde hediye edilen altınları hesaba para/altın olarak yatırma, para ödünç alma ya da vermeden kaynaklanan rutin bankacılık işlemleri olduğunu; hırsızlık yapılması endişesi nedeniyle altın ve paralarını konutlarında değil Bankada tuttuklarını, araç/konut satın alma amacıyla gerçekleştirdikleri işlemler olduğunu, bu durumun sicil kayıtlarından ya da bu konularda sundukları delillerden de anlaşılabileceğini, kredi başvurusunda bulunmaları nedeniyle hesap açma işlemi gerçekleştirdiklerini, kredi sözleşmesinin kritik tarihten öncesinde yapıldığını ve ödemelerinin kredi taksitlerine ilişkin olduğunu beyan etmiştir. Ayrıca ticaretle uğraştıkları, ticari işletmeleri, hac işlemleri, bireysel emeklilik, okul taksitleri için hesap açtıkları şeklinde beyanda bulunmuştur. Başvurucular; konut kredisi finansman oranının miktarı, faizsiz bankacılık yapan bir banka olması, indirim ve taksit imkânları, kurumsal firmalardan yapılan alışverişlerde anlaşmalı bankalar arasında yer alması nedeniyle Bank Asyayı tercih ettiklerini, ihracat yaptıklarını, hesap hareketlerinin hesaplarına aktarılan ihracat bedelleri olduğunu, diğer bankalarla da işlemler yaptıklarını belirtmiştir. Bunlara ek olarak başvurucular; örgüt liderinin talimat tarihinden önce de bu Bankada hesap hareketleri olduğunu, Bankanın fona devri sonrasında da bankacılık işlemlerine devam ettiklerini, kritik tarihten çok önce Banka ile işlem yaptıklarını, uzun zamandır Bank Asyadaki hesaplarını kullanmadıklarını, bu nedenle para hareketlerinden haberdar olmadıklarını, hesap hareketini kendilerinin gerçekleştirmediklerini, ilgili dekontlardan ya da işlem türünden durumun anlaşılabileceğini, Banka hakkında çıkan haberler akabinde kamuda oluşan algı sonrasında yatırımlarını geri çektiklerini, hesaplarını kapattıklarını iddia etmiştir.

26. Vurgulamak gerekir ki bireysel başvuru yolunda Anayasa Mahkemesinin görevi bir yargılamanın sonucu itibarıyla adil olup olmadığını değerlendirmek değildir. Dolayısıyla başvurucular hakkında isnat edilen terör örgütü üyesi olma ya da terör örgütüne bilerek ve isteyerek yardım etme suçlarının sübuta erip ermediği veya toplanan delillerin suçun sübutu için yeterli olup olmadığı meselesi, ilkesel olarak Anayasa Mahkemesinin ilgi alanı dışındadır (Metin Birdal, § 47; Yılmaz Çelik [GK], B. No: 2014/13117, 19/7/2018, § 45). Bundan başka bir ceza yargılamasında hangi delillerin hükme esas alınabileceğinin belirlenmesi meselesi de esas itibarıyla Anayasa Mahkemesinin görev alanında değildir (Türk ceza muhakemesi hukuku uygulamasına ilişkin bazı değerlendirmeler için bkz. Metin Birdal, §§ 67-71).

27. Somut olayda mahkeme kararlarına bakıldığında birtakım banka verileri dikkate alınarak mahkûmiyet sonucuna varıldığı görülmüştür. Bununla birlikte özellikle Yargıtay içtihadında yer verilen (Ruhi Erginer ve diğerleri, §§ 15-17) ilkelerin herhangi bir şekilde kararlarda tartışılmadığı, bu çerçevede Yargıtay içtihadında ortaya konulması gerektiği belirtilen, başvuruculaların örgütsel faaliyet veya örgüte yardım kastıyla bilerek ve isteyerek bu hesabı açtıklarını gösteren, kastlarını ortaya koyan yeterli delil bulunup bulunmadığı hususunun kararlarda yeterince değerlendirilmediği anlaşılmıştır. Dolayısıyla mahkûmiyet kararlarında başvuruculaların, örgüt liderinin ve yöneticilerinin Bank Asyaya destek olunması şeklindeki talimatı üzerine örgütsel faaliyet kastıyla hesap açtıklarının, bankacılık işlemleri

yaptıklarının yeterli gerekçeyle ortaya konulamadığı görülmüştür.

28. Bunların yanında mahkemeler, bankacılık verileri üzerinde bilirkişi incelemesi yaptırmıştır. Ancak yerleşik Yargıtay uygulamasının aksine bilirkişi raporlarının hesabın açılmasından itibaren tüm hesap hareketlerini konu almadığı, sadece Aralık 2013 veya Ocak 2014 ve sonrası işlemler dikkate alınarak raporların hazırlandığı, ilgili raporların Yargıtay içtihatlarına uygun olacak şekilde yeteri kadar açıklayıcı nitelikte olmadığı tespit edilmiştir. Gerekçeli kararlarda 2014 yılı ve sonrasında gerçekleşen bir kısım hesap hareketine değinilmiş ancak başvurucunun Bank Asyadaki hesabının hangi tarihte açıldığına, bu hesaba ilişkin bankacılık işlemlerinin FETÖ/PDY lideri ve yöneticilerinin Bank Asyaya destek olunması şeklindeki talimatı öncesindeki niteliği ve hacmine, bu talimattan sonra anılan hesabın ne şekilde kullanıldığına, aktif kullanım olarak kabul edilen işlemlerin hacminin ne olduğuna ilişkin herhangi bir açıklama yapılmamıştır. Diğer bir ifadeyle söz konusu bankacılık işlemlerinin neden mutat kabul edilemeyeceğine ilişkin yeterli bir değerlendirmede bulunulmamıştır. Dolayısıyla başvuruculaın örgüt liderinin ve yöneticilerinin Bank Asyaya destek olunması şeklindeki talimatı sonrasındaki bankacılık işlemlerinin bu talimattan önceki dönemle uyumlu olmadığı veya olağan dışı bir hesap hareketliliği olduğu ortaya konulamamıştır. Bölge Adliye Mahkemesi ve Yargıtay 16. Ceza Dairesi kararlarında da belirtilen hususların değerlendirildiğine ilişkin herhangi bir ifadeye yer verilmemiştir. Sonuç olarak başvuruculaın suç işlemek maksadıyla kurulmuş örgütün amacını gerçekleştirmesine katkı sağlamak için hareket etmediklerine, söz konusu işlemlerin rutin bankacılık işlemleri olduğuna ilişkin kararın sonucunu değiştirebilecek nitelikteki iddialarının gerekçede karşılanmadığı anlaşılmıştır.

29. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

30. Mevcut başvuruda ulaşılan sonuç ve uygun görülen giderim gözetildiğinde yapılacak yeniden yargılamada ilgili mahkemelerce başvuruculaın yargılamanın esasına ilişkin diğer şikâyetlerinin değerlendirilebileceği anlaşıldığından başvuruculaın eldeki başvuruda değerlendirme konusu yapılmayan diğer ihlal iddiaları hakkında kabul edilebilirlik ve esas yönünden ayrıca bir inceleme yapılmasına gerek görülmemiştir.

B. Makul Sürede Yargılanma Hakkı ile Kişi Hürriyeti ve Güvenliği Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddialar

31. Ekli listenin (G) sütununda belirtilen başvurucular, yargılandıkları ceza davalarının uzun zamandır devam etmesi nedeniyle makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür. Başvuruculaın iddialarının Veysi Ado ([GK], B. No: 2022/100837, 27/4/2023), Ahmet Kartalkuş ([2. B.], B. No: 2019/39635, 19/3/2024, §§ 25-42) kararları doğrultusunda başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekmektedir.

32. Ekli listenin (H) sütununda belirtilen başvuruculaın suç isnadına bağlı tutmanın hukuki olmaması nedeniyle kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddialarının Mehmet Emin Kılıç ([2. B.], B. No: 2013/5267, 7/3/2014, §§ 19-32), Mehmet Şimşek ([1. B.], B. No: 2018/10953, 22/7/2020, §§ 47-70) kararları doğrultusunda süre aşımı nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekmektedir. Ayrıca ekli listenin (İ) sütununda belirtilen başvuruculaın mahkûmiyete bağlı tutmanın hukuka aykırı olması nedeniyle kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddialarının Ç.Ö. ([GK], B. No:

2014/5927, 19/7/2018, §§ 27-53) kararı doğrultusunda açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekmektedir.

III. GİDERİM

33. Başvurucular; ihlalin tespiti, yeniden yargılama yapılması ile maddi ve manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

34. Başvuruda tespit edilen anayasal hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

35. Anayasa Mahkemesince verilen hak ihlali kararı uyuşmazlığın sonuçlarından bağımsız olup davanın kabulüne, reddine ya da beraate veya mahkûmiyete karar verilmesi gerektiği anlamına gelmemektedir. Kural olarak yargılamanın her aşamasında olduğu gibi ihlalin sonuçlarını gidermek üzere yeniden yapılacak yargılama sonunda da delillerin dava ile ilişkisini kurma ve bunları değerlendirip sonuç çıkarma yetkisi ilgili mahkemelere aittir.

36. Başvurucular maddi zarara ilişkin bilgi/belge sunmadığından maddi tazminat talebinin, ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasının yeterli bir giderim sağlayacağı anlaşıldığından manevi tazminat talebinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Kamuya açık belgelerde kimliklerinin gizlenmesi talebinde bulunan başvuruculların kimliklerinin gizli tutulması taleplerinin KABULÜNE,

B. Adli yardım talebinde bulunan başvuruculların adli yardım taleplerinin KABULÜNE,

C. 1. Gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

2. Makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

3. Kişi hürriyeti ve güvenliği hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın süre aşımı ve açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

D. Anayasa’nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

E. Başvuruculların değerlendirme konusu yapılmayan diğer ihlal iddialarının İNCELENMESİNE GEREK BULUNMADIĞINA,

F. Kararın bir örneğinin gerekçeli karar hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere ekli listenin (D) sütununda belirtilen mahkemelere

GÖNDERİLMESİNE,

G. Başvuruculaların tazminat taleplerinin REDDİNE,

H. Vekille temsil edilen başvuruculara ekli listenin (F) sütununda belirtilen vekâlet ücretleri ile ekli listenin (E) sütununda belirtilen harçların listede gösterildiği şekilde ÖDENMESİNE,

İ. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvuruculara Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

J. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 24/12/2025 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

NAZIM UYSAL VE DİĞERLERİ

B. No: 2021/12297 | Karar tarihi: 24.12.2025

Birinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2021/12297

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

NAZIM UYSAL VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2021/12297

Karar Tarihi: 24/12/2025

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Hasan Tahsin GÖKCAN

Üyeler : Yusuf Şevki HAKYEMEZ Selahaddin MENTEŞ İrfan FİDAN Muhterem İNCE

Raportör : Tuğba TUNA IŞIK

Başvurucular : Nazım UYSAL ve diğerleri [bkz. ekli tablonun (C) sütunu]

Vekili : Av. Mürsel EKİCİ

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, mülke ulaşılamamasından kaynaklanan zararın tazmini için yapılan idari başvurunun süresinde görülmemesi nedeniyle mülkiyet hakkıyla bağlantılı olarak etkili başvuru hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir. Başvurular süresinde yapılmıştır. Komisyonun 30/4/2024 tarihli kararıyla 2022/72362 numaralı başvuru hakkında makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilemez olduğuna, mülkiyet hakkının ihlal edildiği iddiasının kabul edilebilirlik ve esas incelemesi ile diğer başvuruların kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

2. Bireysel başvuru tarihinden sonra başvurucu Baso Demir 20/12/2023 tarihinde, başvurucu Zehra Demir 14/11/2021 tarihinde ve başvurucu Fetullah Sevik 24/1/2024 tarihinde vefat etmiştir. Mirasçıları başvuruya devam etmek istediklerini bildirmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

3. Ekli tablonun (B) sütununda numaraları belirtilen başvuruların 2021/12297 numaralı başvuru ile birleştirilmesine karar verilmesi gerekir.

4. Ödeme gücünden yoksun olduğu anlaşılan başvurucuların adli yardım talebinin kabulüne karar verilmesi gerekir.

A. Başvurucular Dilber Bilici, Şemsi Dinç, Rihan Kılıç, Remezan İnan, Şemsi Özkan ve Kutaz Bilmez Yönünden

5. Başvurucu Dilber Bilici 19/2/2024 tarihinde, başvurucu Şemsi Dinç 15/1/2024 tarihinde, başvurucu Rihan Kılıç 30/10/2024 tarihinde, başvurucu Remezan İnan 8/11/2024 tarihinde, başvurucu Şemsi Özkan 17/9/2025 tarihinde ve başvurucu Kutaz Bilmez 5/7/2025 tarihinde vefat etmiştir.

6. Anayasa Mahkemesi Abdurrahman Beycur ve diğerleri ([GK], B. No: 2023/76490, 31/7/2025) kararında başvurucunun bireysel başvuru tarihinden sonra vefat etmesi hâlinde bireysel başvurudan haberi olmayan mirasçılarının hak kaybına uğramaması için yapılması gerekenler hususunda genel ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede Anayasa Mahkemesi mirasçıların hak kaybına uğramalarını engellemek, bireysel başvuruların neticelendirilmesini sağlamak gerekliliğini birlikte karşılayabilecek bir yol olarak 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 49. maddesinin (7) numaralı fıkrası ile Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün (İçtüzük) 84. maddesinin verdiği yetkiyle 6/1/1982 tarihli ve 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu’nun 26. maddesinin başvuru tarihinden sonra ölüm hâli için de uygulanabileceği kanaatine varmıştır. Anılan kararda Anayasa Mahkemesi, başvurucunun bireysel başvuru tarihinden sonra ölmesi hâlinde bu kişi yönünden başvurunun işlemden kaldırılmasına karar verilmesinin uygun olacağı sonucuna ulaşmıştır. Bunun yanında vefat eden başvurucunun mirasçısı olduğunu bilgi ve belgeleriyle ispat eden kişilerin ise makul bir süre içinde bireysel başvuruyu takip etme iradesini ortaya koymaları hâlinde -mirasçıların menfaatlerinin bulunup bulunmadığını da gözeterek- başvurunun incelenmesine devam edilebileceğini belirtmiştir. Bu kapsamda bireysel başvuru yapıldıktan sonra ölen bir başvurucunun mirasçılarının başvuruyu devam ettirme yönündeki taleplerini Anayasa Mahkemesine iletme yükümlülüğünün kendileri üzerinde olduğu kaydedilmelidir. Öte yandan Anayasa’nın uygulanması ve yorumlanması veya temel hakların kapsamının ve sınırlarının belirlenmesi ya da insan haklarına saygının gerekli kıldığı hâllerde başvurucunun bireysel başvuru tarihinden sonra ölmesi durumunda dahi başvurunun incelenmeye devam edilebileceği vurgulanmalıdır. Somut başvuruda da anılan kararda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

7. Açıklanan gerekçelerle başvurucular Dilber Bilici, Şemsi Dinç, Rihan Kılıç, Remezan İnan, Şemsi Özkan ve Kutaz Bilmez yönünden başvurunun işlemden kaldırılmasına karar verilmesi gerekir.

B. Diğer Başvurucular Yönünden Mülkiyet Hakkı ile Bağlantılı Olarak Etkili Başvuru Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

8. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Osman Kızılcan ([GK], B. No: 2021/11655, 28/7/2022) kararında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede Zarar Tespit Komisyonuna başvuru süresine ilişkin yorumun; zarar konusu olayın adeta her yıl kesintiye uğrayarak tekrarlandığını kabul eden, aşırı şekilci ve başvurucunun 17/7/2004 tarihli ve 5233 sayılı Terör ve Terörle Mücadeleden Doğan Zararların Karşılanması Hakkında Kanun ile getirilen tazminat imkânından yararlanmasını zorlaştıran bir yorum olduğu değerlendirilerek Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak Anayasa'nın 40. maddesinde

düzenlenen etkili başvuru hakkının ihlal edildiğine karar verilmiştir. Somut başvuruda da anılan kararda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır. Bu doğrultuda başvurucuların Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak Anayasa'nın 40. maddesinde düzenlenen etkili başvuru hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

9. Başvurucular; ihlalin tespiti ve yeniden yargılama ile maddi ve manevi tazminat talebinde bulunmuştur. Başvuruda tespit edilen ihlalin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmaktadır. Bu kapsamda kararın gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatmak ve Anayasa Mahkemesini ihlal sonucuna ulaştıran nedenleri gideren, ihlal kararında belirtilen ilkelere uygun yeni bir karar vermektir (30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. maddesinin (2) numaralı fıkrasında düzenlenen bireysel başvuruya özgü yeniden yargılama kurumunun özelliklerine ilişkin kapsamlı açıklamalar için bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100). İhlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasının yeterli giderim sağlayacağı anlaşıldığından tazminat taleplerinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Başvuruların BİRLEŞTİRİLMESİNE,

B. Adli yardım taleplerinin KABULÜNE,

C. Başvurucular Dilber Bilici, Şemsi Dinç, Rihan Kılıç, Remezan İnan, Şemsi Özkan ve Kutaz Bilmez yönünden başvurunun İŞLEMDEN KALDIRILMASINA,

D. Diğer başvurucular yönünden mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak etkili başvuru hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

E. Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak Anayasa'nın 40. maddesinde düzenlenen etkili başvuru hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

F. Kararın bir örneğinin mülkiyet hakkı ile bağlantılı olarak etkili başvuru hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Ekli Tablonun (E) sütununda gösterilen mahkemelere GÖNDERİLMESİNE,

G. Başvuruculların tazminat taleplerinin REDDİNE,

H. 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan yargılama giderinin başvuruculara MÜŞTEREKEN ÖDENMESİNE,

İ. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvuruculların Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına; ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal faiz UYGULANMASINA,

J. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 24/12/2025 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

BURCU GÜNDOĞDU VE FÜLYA GÜNDOĞDU

B. No: 2021/14470 | Karar tarihi: 24.12.2025

Birinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2021/14470

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

BURCU GÜNDOĞDU VE FÜLYA GÜNDOĞDU BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2021/14470)

Karar Tarihi: 24/12/2025

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Hasan Tahsin GÖKCAN

Üyeler : Yusuf Şevki HAKYEMEZ Selahaddin MENTEŞ İrfan FİDAN Muhterem İNCE

Raportör : Tahir Hami TOPAÇ

Başvurucular : 1. Burcu GÜNDOĞDU 2. Fülya GÜNDOĞDU

Vekili : Av. Ali Hakan AKALIN

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru; dava konusu taşınmazlar üzerine ihtiyati haciz konulması ve ihtiyati haczin uzun sürmesi nedeniyle mülkiyet hakkının, yargılamanın uzun sürmesi nedeniyle de makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.

2. Davacı banka, aralarında başvuruculların da bulunduğu davalılara karşı İstanbul 12. Asliye Hukuk Mahkemesi (Mahkeme) nezdinde 18/9/2017 tarihinde ihtiyati haciz ve tasarrufun iptali istemli dava açmıştır. Dava dilekçesinde; kullanılan kredilerden kaynaklanan banka alacağının zamanında ödenmemesi nedeniyle asıl borçlu ve kefil aleyhine icra takibine başlandığı, yapılan takipte banka alacağını karşılayacak mal varlıklarının bulunmadığının anlaşıldığı, davalı borçlu ve kefilin icra takibinden önce sahibi oldukları taşınmazlarda tasarruflarda bulundukları, bu kapsamda davalı kefilin maliki bulunduğu taşınmazları başvuruculara muvazaalı şekilde devrettiği ileri sürülmüştür.

3. Mahkeme, 22/9/2017 tarihinde davaya konu taşınmazlar üzerine teminat karşılığında ve dava sonuna kadar ihtiyati haciz konulmasına karar vermiştir. Kararın gerekçesinde mevcut durumda meydana gelebilecek bir değişme hâlinde hakkın elde edilmesinin önemli ölçüde zorlaşması, tamamen imkânsız hâle gelmesi ve ciddi zarar doğması ihtimali bulunduğu

belirtilmiştir.

4. Başvurucular, bu karara itiraz etmiştir. Mahkeme itiraz incelemesinin duruşmalı yapılmasına karar vermiş ve 1/11/2017 tarihli kararı ile itirazı reddetmiştir. Kararın gerekçesinde; itiraz sebeplerinin yargılamanın esasına yönelik olduğu, ihtiyati haciz kararının gerekçeleri ile ileride doğması muhtemel zararlara karşı teminat alınarak karar verildiği belirtilmiştir. Bu kararın istinaf edilmesi üzerine İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 9. Hukuk Dairesi (İstinaf Mercii) 9/12/2018 tarihli kararı ile istinaf başvurusunun reddine karar vermiştir.

5. Yargılama sürecinde başvurucular 22/5/2019 tarihinde Mahkemeden ihtiyati haczin kaldırılmasını talep etmiştir. Mahkeme, 5/12/2019 tarihli duruşmada ilgili tapu müdürlüklerinden gelen cevap yazıları doğrultusunda ihtiyati hacze itirazın değerlendirilmesine karar vermiştir. 15/9/2020 tarihli duruşmada ise itiraz sebeplerinin esasa yönelik yargılama ile belirlenebilecek hususlar olduğunu, ihtiyati haciz kararı gerekçeleri ile teminat karşılığında ihtiyati haciz kararı verildiğini belirterek talebin reddine karar vermiştir. Bu hükmün istinaf edilmesi üzerine İstinaf Mercii 22/12/2020 tarihli kararında ihtiyati haciz taleplerinin reddi ve bu taleplerin kabulü hâlinde itiraz üzerine verilecek kararlara karşı istinaf kanun yoluna başvurulabileceğini, ihtiyati haciz kararının değiştirilmesi/kaldırılması talebine ilişkin verilen kararlara karşı istinaf kanun yoluna başvurulmasına imkân veren bir yasal düzenleme bulunmadığını belirterek istinaf başvurusunun reddine kesin olmak üzere karar vermiştir.

6. Kesin karar 26/1/2021 tarihinde öğrenilmiş, başvuru ise 26/2/2021 tarihinde yapılmıştır. Yargılama ve ihtiyati haciz devam etmektedir.

II. DEĞERLENDİRME

A. Makul Sürede Yargılanma Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

7. Başvurucular, yargılamanın uzun sürmesi nedeniyle makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

8. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Veysi Ado ([GK], B. No: 2022/100837, 27/4/2023) kararında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede Anayasa Mahkemesi 9/1/2013 tarihli ve 6384 sayılı Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine Yapılmış Bazı Başvuruların Tazminat Ödenmek Suretiyle Çözümüne Dair Kanun'un geçici 2. maddesinde 28/3/2023 tarihli ve 7445 sayılı Kanun'un 40. maddesi ile yapılan değişikliğe göre 9/3/2023 tarihi (bu tarih dâhil) itibarıyla derdest olan, yargılamaların makul sürede sonuçlandırılmadığı iddialarıyla yapılan başvurulara ilişkin olarak Tazminat Komisyonuna başvuru yolu tüketilmeden yapılan başvurunun incelenmesinin bireysel başvurunun ikincil niteliği ile bağdaşmayacağı neticesine varmıştır.

9. Somut başvuruda da anılan kararda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır. Dolayısıyla makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddia yönünden başvurunun bu kısmının başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

B. Mülkiyet Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

10. Başvurucular, davalı sıfatıyla yer aldıkları tasarrufun iptali davasında taşınmazlar üzerine ihtiyati haciz konulduğunu ve ihtiyati haczin uzun sürdüğünü ileri sürmüşlerdir.

11. Başvuru mülkiyet hakkı bakımından incelenmiştir. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına gönderilmiştir.

12. Somut olayda; banka, kredi borçlusunun taşınmazlarını başvuruculara muvazaalı olarak devrettiğini ileri sürerek tasarrufların iptali istemli bir dava açmış ve bu dava kapsamında başvurucuların devraldıkları taşınmazlara 22/9/2017 tarihinde ihtiyati haciz tedbiri uygulanmıştır.

13. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Hesna Funda Baltalı ve Baltalı Gıda Hayvancılık San. ve Tic. Ltd. Şti. ([GK], B. No: 2014/17196, 25/10/2018), İhsan Metin ([2. B.], B. No: 2015/7044, 23/1/2019), İbrahim Geçer ([1. B.], B. No: 2014/19056, 19/2/2019) ve Şeyhmus Terece ([GK], B. No: 2017/26532, 23/7/2020) kararlarında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede mülkiyet hakkını sınırlandıran bir tedbirin uygulanmasının ölçülü olabilmesi için kapsamı ve süresi itibarıyla orantılı olarak uygulanması gerektiği ve tedbirin makul olmayan bir süre devam etmesinin mülkiyet hakkının tanıdığı yetkilerin kullanılmasının belirsiz olacak şekilde ötelenmesi suretiyle mülk sahibine orantısız bir külfet yüklediği gerekçesiyle mülkiyet hakkının ihlal edildiği sonucuna ulaşmıştır. Somut başvuruda 22/9/2017 tarihli mahkeme kararıyla konulan ihtiyati haczin devam ettiği görülmüştür. Yaklaşık sekiz yıldan beri devam eden ihtiyati haczin süresi itibarıyla orantılı olmadığı anlaşıldığından anılan kararlarda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

14. Açıklanan gerekçelerle başvurunun bu kısmı hakkında Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

15. Başvurucular; ihlalin tespiti ile 5.000 TL maddi ve 5.000 TL manevi tazminat ile ihtiyati haczin kaldırılması talebinde bulunmuştur. Somut olayda Anayasa Mahkemesinin ihlal kararı, ihtiyati haciz tedbirinin kaldırılmasını gerektirmemektedir. Bununla birlikte Anayasa Mahkemesi, mülkiyet hakkına yapılan müdahaleyi ölçüsüz kılan tedbirin uzun sürmesine ilişkin olarak tedbir sürecinde mülkiyet hakkının gerektirdiği ivediliğin ve özenin gösterilmesi bakımından yargısal makamların sorumluluğu olduğuna dikkati çekmektedir (benzer değerlendirme için bkz. Hamit Alihansoy ve diğerleri [1. B.], B. No: 2017/35581, 29/9/2020, § 66). Buna göre başvuru konusu olayda ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmamaktadır. Olayda ihlalin sonuçlarının ortadan kaldırılması bakımından etkin giderim yolu, tazminat olarak görülmektedir. Eski hâle getirme kuralı çerçevesinde ihlalin sonuçlarının bütünüyle ortadan kaldırılabilmesi için başvuruculara manevi zararları karşılığında, taleple bağlı kalınarak, 5.000 TL manevi tazminat ödenmesine karar verilmesi gerekir.

16. Öte yandan hak ihlali kararından Anayasa Mahkemesinin davanın sonucuyla ilgili olarak bir tutum sergilediği sonucu çıkarılmamalıdır. Anayasa Mahkemesince verilen hak ihlali kararı uyuşmazlığın sonuçlarından bağımsız olup davanın kabulüne veya reddine karar verilmesi gerektiği anlamına gelmemektedir. Kural olarak, yargılamanın her aşamasında olduğu gibi delillerin dava ile ilişkisini kurma ve bunları değerlendirip sonuç çıkarma yetkisi ilgili mahkemelere aittir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. 1. Makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddiaların başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

2. Mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Başvuruculara net 5.000 TL manevi tazminatın MÜŞTEREKEN ÖDENMESİNE, tazminata ilişkin diğer taleplerin REDDİNE,

D. 487,60 TL harç ve 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 40.487,60 TL yargılama giderinin başvuruculara MÜŞTEREKEN ÖDENMESİNE,

E. Ödemelerin, kararın tebliğini takiben başvuruculaların Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

F. Kararın bir örneğinin bilgi için İstanbul 12. Asliye Hukuk Mahkemesinin ilgili dosyasının (E.2017/424) devredildiği İstanbul 49. Asliye Hukuk Mahkemesine (E.2024/39) GÖNDERİLMESİNE,

G. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 24/12/2025 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

ÇAĞATAY ALAÇAM VE DİĞERLERİ

B. No: 2021/22090 | Karar tarihi: 24.12.2025

Birinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2021/22090

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

ÇAĞATAY ALAÇAM VE DİĞERLERİ BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2021/22090)

Karar Tarihi: 24/12/2025

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

GİZLİLİK TALEBİ KABUL

Başkan : Hasan Tahsin GÖKCAN

Üyeler : Yusuf Şevki HAKYEMEZ Selahaddin MENTEŞ İrfan FİDAN Muhterem İNCE

Raportör : Hasan HÜZMELİ

Başvurucular : Çağatay ALAÇAM ve diğerleri (bkz. Ekli tablo)

Vekilleri : bkz. Ekli tablo

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, kişilik haklarını ihlal ettiği ileri sürülen internet içeriklerine erişimin engellenmesi ve/veya içeriğin çıkarılması yönündeki taleplerin reddedilmesi nedeniyle şeref ve itibarın korunması hakkıyla bağlantılı olarak etkili başvuru hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Başvurucular, internette yayımlanan bazı içeriklerin kişilik haklarını ihlal ettiğini ileri sürerek 4/5/2007 tarihli ve 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun'un 9. maddesi uyarınca sulh ceza hâkimliklerinden ilgili internet sitelerine erişimin engellenmesi ve/veya içeriklerin yayından çıkarılması yönünde karar verilmesini talep etmişlerdir.

3. Başvuruculara talepleri, farklı gerekçelerle sulh ceza hâkimliklerince reddedilmiştir. Başvuruculara anılan kararlara karşı yaptıkları itirazlar da yine sulh ceza hâkimliklerince reddedilmiş ve kararlar kesinleşmiştir.

4. Başvurular süresi içinde yapılmıştır.

5. Başvurucular E.G., S.O. ile Mehmet Can Seyhan, İdil Karabulut, Murat Yılmaz, Mahmut Açıl, Halil Hilmi Müftüoğlu, Mehmet Burak Uzun, Cumhur Cansever, Zekeriya Demirsever ve Erkan Karaarslan'ın yargılama giderlerini ödemekten geçici olarak muaf tutulmasına ve başvuruların birleştirilmesine Komisyonca karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

A. Şeref ve İtibarın Korunması Hakkı ile Bağlantılı Olarak Etkili Başvuru Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

6. Başvurucular, kişilik haklarını zedeleyici nitelikteki haber, yazı ve görsellerin internet ortamında yayımlanmasından ve bu içeriklere yönelik erişimin engellenmesi ile yayından çıkarılması taleplerinin hukuka aykırı ve gerekçesiz biçimde reddedilmesi nedeniyle unutulma hakkı, lekelenmeme hakkı, özel hayatın gizliliği, özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı, masumiyet karinesi, şeref ve itibar hakkı ile adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüşlerdir. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmiştir. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 71. maddesinin (2) numaralı fıkrası uyarınca başvurunun içtihadın oluştuğu alana ilişkin olduğu değerlendirilerek Bakanlık cevabı beklenmeden incelenmesine karar verilmiştir.

7. Başvuru, şeref ve itibarın korunması hakkı ile bağlantılı olarak etkili başvuru hakkı kapsamında incelenmiştir (İ.D. ve diğerleri [GK], B. No: 2016/14513, 28/12/2022, §§ 60-62).

8. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan başvurunun kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

9. Anayasa Mahkemesi, 5651 sayılı Kanun’un 9. maddesi kapsamında gerçekleştirilen müdahalelere ilişkin ihlal iddialarını Bulut Duman ve diğerleri ([2. B.], B. No: 2021/8675, 1/10/2025) kararında değerlendirmiştir. Anılan kararda Anayasa Mahkemesi, daha önce verdiği bireysel başvuru kararlarına (Ali Kıdık [2. B.], B. No: 2014/5552, 26/10/2017; İ.D. ve diğerleri; Keskin Kalem Yayıncılık ve Ticaret A.Ş. ve diğerleri [GK], B. No: 2018/14884, 27/10/2021) ve bir norm denetimi kararına (AYM, E.2020/76, K.2023/172, 11/10/2023) atıf yaparak, başvuruya konu kararların verildiği dönemde yürürlükte bulunan 5651 sayılı Kanun’un 9. maddesinin, yargılama hukukunun usule ilişkin güvencelerini ve demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun, orantılı bir yargısal karar verilmesini sağlayacak yeterli güvenceleri içermediği sonucuna ulaşmıştır.

10. Nitekim norm denetimi iptal kararının ardından, aynı hüküm kapsamında erişimin engellenmesi taleplerinin reddine dair verilen çok sayıda karar, bireysel başvuruya konu olmuş ve bu başvurular Atalay Candelen ve diğerleri kararında birleştirilerek incelenmiştir. Anılan kararda da aynı gerekçelerle başvurucuların şeref ve itibarlarının korunması hakkı ile bağlantılı olarak etkili başvuru haklarının ihlal edildiğine karar verilmiştir (Atalay Candelen ve diğerleri [2. B.], B. No: 2016/596, 25/1/2024, §§ 11-18; karşılaştırmak için bkz. Abdullah Kaya ve diğerleri [2. B.], B. No: 2016/1430, 22/11/2023). Anayasa Mahkemesi, kişilik haklarına yönelik müdahalelere karşı etkili bir başvuru yolunun bulunmaması nedeniyle başvurucuların şeref ve itibarlarının korunması hakkı ile bağlantılı olarak etkili başvuru haklarının ihlal edildiği sonucuna vardığı Bulut Duman ve diğerleri kararında aşağıdaki gerekçelere dayanmıştır (ayrıntılı değerlendirme için bkz. Bulut Duman ve diğerleri, §§ 20-33):

"...

22. Nitekim Anayasa Mahkemesi, İ.D. ve diğerleri kararına kadar, sulh ceza hâkimliklerince içeriğe erişimin engellenmesi taleplerinin reddedilmesi nedeniyle şeref ve itibarın korunması hakkının ihlal edildiği iddiasına dayanan çok sayıda bireysel başvuruyu, olağan kanun yollarının tüketilmediği gerekçesiyle kabul edilemez bulmuştur. Anılan kararlarda; başvurucuların, ortaya çıktığını iddia ettikleri zararın giderimi için uyuşmazlığın esasına ilişkin olarak, 5651 sayılı Kanun'un 9. maddesiyle öngörülen erişimin engellenmesi yolu dışında kalan ve kişilik haklarının korunması bakımından daha etkili koruma sağlayabilecek hukuk yollarına başvurmadıkları, bu nedenle Anayasa Mahkemesine bireysel başvuru yapmadan önce tüm başvuru yollarını tüketmedikleri belirtilmiştir (diğerleri arasından bkz. C.K. [GK], B. No: 2014/19685, 15/3/2018; A.A. [2. B.], B. No: 2014/7244, 12/9/2018; Medeni Özer [2. B.], B. No: 2017/15421, 30/9/2020)

23. Bununla birlikte süreç içerisinde kişilik haklarına yönelik saldırılar nedeniyle açılan tazminat davalarına ilişkin temyiz incelemesini yapmakla görevli Yargıtay 4. Hukuk Dairesi (Daire), internet içeriklerine erişimin engellenmesi taleplerinin özel hukuk davaları yoluyla ileri sürülüp sürülemeyeceği hususunda, birbirine yakın tarihlerde farklı yönlerde kararlar vermiştir. Daire, 2009 yılından 2016 yılına kadar muhtelif tarihlerde verdiği bazı kararlarında, bu gibi hâllerde hukuki veya cezai koruma yollarına başvuruda bulunma konusunda seçimlik hakkın davacıya ait olduğunu belirterek, genel hükümlere göre hukuka aykırılığın tespiti ve internet yayınının durdurulması taleplerinin yargı merciince incelenmesi ve işin esasına girilerek karar verilmesi gerektiği yönünde görüş bildirmiştir. Buna karşılık, 2013 ila 2019 yılları arasında oybirliğiyle verdiği bazı kararlarında ise Daire, erişimin engellenmesine yönelik taleplerin yalnızca sulh ceza hâkimliklerinin görev alanına girdiğini kabul etmiştir. Buna göre, Daire kararlarında Anayasa Mahkemesi içtihadının karşılık bulmadığı, kişilik haklarına yönelik suç teşkil etmeyen haksız fiil niteliğindeki saldırılar bakımından 5651 sayılı Kanun'un 9. maddesinde öngörülen usulün pratikte kullanılabilir tek başvuru yolu olarak kaldığı anlaşılmıştır (İ.D. ve diğerleri, §§ 75, 78, 82).

24. Anayasa Mahkemesi Keskin Kalem Yayıncılık ve Ticaret A.Ş. ve diğerleri kararında, ifade ve basın özgürlüklerine yapılan müdahalenin dayanağını oluşturan 5651 sayılı Kanun'un 9. maddesinin kanunilik şartını sağlayıp sağlamadığını, derece mahkemelerinin kararlarının demokratik toplum düzeninin gereklerine uygunluğu ile birlikte ele almıştır. Anayasa Mahkemesi, anılan kararda 5651 sayılı Kanun'un 9. maddesine dayalı erişimin engellenmesi usulüne ilişkin içtihadını hatırlatmış (Keskin Kalem Yayıncılık ve Ticaret A.Ş. ve diğerleri, §§ 107–111); ardından başvuruya konu erişimin engellenmesi kararlarıyla Anayasa'nın 26. ve 28. maddelerinde güvence altına alınan ifade ve basın özgürlüklerine yapılan müdahalenin demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun olmadığı ve anayasal hakların ihlaline neden olan sorunun doğrudan 5651 sayılı Kanun'un 9. maddesinden kaynaklandığı sonucuna varmıştır....

26. Anayasa Mahkemesi, İ.D. ve diğerleri kararında; müdahaleye dayanak oluşturan kanun hükmünün temel güvenceleri içermemesi nedeniyle kişilik haklarına yönelik saldırılara karşı etkin bir koruma sağlayamadığını, sulh ceza hâkimliğine yapılan başvuruların ise şikâyetlerin esasını inceleme imkânı sunmadığını ve gerektiğinde uygun bir telafi yöntemi sağlamadığını değerlendirmiştir (İ.D. ve diğerleri, §§ 65–66, 89)....

27. Daha sonra Anayasa Mahkemesi, 5651 sayılı Kanun'un 9. maddesini değerlendirdiği norm denetimi kararında; Keskin Kalem Yayıncılık ve Ticaret A.Ş. ve diğerleri kararında kanunilik ilkesi yönünden yapılan tespitlere atıfla, anılan maddenin Anayasa'nın 13., 26. ve 28. maddelerine aykırı olduğuna hükmetmiş ve söz konusu düzenlemeyi iptal etmiştir (AYM,

E.2020/76, K.2023/172, 11/10/2023, §§ 97-107)....

...

29. Anayasa Mahkemesi, anılan iptal hükmünün Resmî Gazete'de yayımlanmasından başlayarak dokuz ay sonra yürürlüğe girmesine karar vererek bu alanda oluşacak hukuki boşluğun yasama organı tarafından doldurulmasına imkân tanımıştır (AYM, E.2020/76, K.2023/172, 11/10/2023, §113). Ne var ki söz konusu iptal kararının Resmî Gazete'de yayımlanmasının üzerinden yirmi aydan fazla bir süre geçmiş olmasına rağmen kanun koyucu tarafından bu zamana kadar yeni bir yasal düzenleme yapılmadığı görülmektedir.

30. İ.D. ve diğerleri kararında ihlal sonucuna varılırken, Yargıtayın genel hukuk yoluna göre 5651 sayılı Kanun'un 9. maddesini özel bir düzenleme olarak kabul etmesinin belirleyici bir etkisi olduğu açıktır. Nitekim Yargıtay, internet ortamında yapılan yayınlarla kişilik haklarının ihlaline ilişkin taleplerini yalnızca 5651 sayılı Kanun'un 9. maddesi kapsamında ileri sürülebileceği yönünde bir içtihat geliştirmiştir (bkz. § 23). Bununla birlikte, söz konusu madde hükmünün iptal kararının yürürlüğe girmesiyle birlikte, anılan içtihada ilişkin hukuki yorumunun kanuni dayanağının ortadan kalktığı anlaşılmaktadır. Başka bir ifadeyle, sulh ceza hâkimlikleri nezdindeki başvurularda, ihlalin ilk bakışta anlaşılmaması gerekçesiyle sonuç alamayan kişilerin, kişilik haklarına yönelik müdahalelere karşı genel hukuk yollarına başvurmaları hukuken mümkün hâle gelmiştir (başvurulabilecek özel hukuk davalarına ilişkin değerlendirme için bkz. Ali Kıdık, § 64). Dolayısıyla somut olayda kişilik haklarının ihlal edildiğini ileri süren başvuruculların, mevcut hukuki durumda genel dava yollarına başvurabilecekleri gibi, ihlalin devam ettiğini ortaya koymaları hâlinde, erişimin engellenmesi talebinde de bulunabilecekleri konusunda herhangi bir tereddüt bulunmamaktadır. Bu yöndeki talepleri değerlendirecek Mahkemeler ise kişilik haklarına yönelik belirgin nitelikte bir ihlalin varlığını ve ihlalin süratle giderilmesinin zaruri olduğunu tespit ederlerse tedbir olarak içeriğin çıkarılmasına ve/veya erişimin engellenmesine yargılamanın her aşamasında karar verebileceklerdir.

31. Bununla birlikte, somut başvuruların değerlendirilmesinde anılan tarihte yürürlükte bulunan 5651 sayılı Kanun'un 9. maddesinin irdelenmesi gerekmektedir. Başvuruya konu kararların verildiği dönemde uygulanan kanun hükmünün, yargılama hukukunun usule ilişkin güvencelerini ve demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun ve orantılı bir karar verilmesini sağlayacak yeterli güvenceleri içermediği Anayasa Mahkemesinin gerek bireysel başvuru kararlarında gerekse norm denetimi kararında açıkça ortaya konulmuş; anılan dönemde, kişilik haklarına yönelik müdahalelere karşı etkili bir başvuru yolunun bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır (bkz. § 26)...."

11. Somut olayda da anılan kararda yapılan değerlendirmelerden ve ulaşılan ihlal sonucundan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmadığından, başvuruculların şeref ve itibarlarının korunması hakkı ile bağlantılı olarak etkili başvuru haklarının ihlal edildiği sonucuna ulaşılmıştır.

12. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 17. maddesiyle bağlantılı olarak Anayasa'nın 40. maddesinde güvence altına alınan etkili başvuru hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

B. Diğer İhlal İddiaları

13. Başvurucu Murat Bolten, 5651 sayılı Kanun kapsamında bazı internet içeriklerine erişimin engellenmesi istemiyle sulh ceza hâkimliğine yaptığı başvuruların, içeriğin taşınır

belleğe kaydedilerek sunulması şartına bağlı tutulması nedeniyle mahkemeye erişim hakkının; ayrıca bu nedenle hâkimliğe teslim ettiği taşınır belleğin, talebine rağmen iade edilmemesi nedeniyle de mülkiyet hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

14. Başvurucunun mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın Ayşe Zıraman ve Cennet Yeşilyurt ([2. B.], B. No: 2012/403, 26/3/2013, §§ 16-21) kararı doğrultusunda başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle; mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın K.V. ([GK], B. No: 2014/2293, 1/12/2016, §§ 47-80) kararı doğrultusunda anayasal ve kişisel önemden yoksun olması nedeniyle diğer kabul edilebilirlik şartları yönünden incelenmeksizin kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

15. Başvurucular ihlalin tespiti ve/veya yeniden yargılama yapılması talebinde bulunmuşlardır. Ayrıca bazı başvurucular, değişen miktarlarda maddi ve/veya manevi tazminat talebinde bulunmuşlardır.

16. Bireysel başvuru kapsamında bir temel hak ve hürriyetin ihlal edildiğine karar verildiği takdirde ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırıldığından söz edilebilmesi için temel kural, mümkün olduğunca eski hâle getirmenin, yani ihlalden önceki duruma dönülmesinin sağlanmasıdır. Bunun için ise öncelikle devam eden ihlalin durdurulması, ihlale konu kararın veya işlemin ve bunların yol açtığı sonuçların ortadan kaldırılması, varsa ihlalin sebep olduğu maddi ve manevi zararların giderilmesi, ayrıca bu bağlamda uygun görülen diğer tedbirlerin alınması gerekmektedir (Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, § 55).

17. İhlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yapılması gerekenlere hükmedilmeden önce ihlalin kaynağının belirlenmesi gerekir. Buna göre ihlal; idari eylem ve işlemler, yargısal işlemler veya yasama işlemlerinden kaynaklanabilir. İhlalin kaynağının belirlenmesi uygun giderim yolunun belirlenebilmesi bakımından önem taşımaktadır (Mehmet Doğan, § 57).

18. Eldeki başvuruda ihlalin kaynağı 5651 sayılı Kanun'un 9. maddesindeki yapısal sorundan kaynaklanmaktadır. Anayasa Mahkemesince başvurulardan sonraki tarihte söz konusu norm iptal edilmiştir. Bu durumda iptal edilen kanun hükmüne dayalı olarak verilen kararları tesis eden sulh ceza hâkimliklerinin, ihlal kararı doğrultusunda yapacakları yeniden yargılamada iptal edilen norm kapsamında bir değerlendirme yapabilmeleri mümkün değildir. Dolayısıyla somut başvuruda ihlalin giderilebilmesi için yeniden yargılama yapılmasında hukuki bir yarar bulunmamaktadır. Bu durumda ihlalin tazminatla giderilmesi gerekir (Bulut Duman ve diğerleri, § 40).

19. Bununla birlikte ihlalin şeref ve itibarın korunması hakkı gibi temel haklarla bağlantılı olduğu dikkate alındığında, salt manevi tazminat ile yetinilmesinin de etkili giderim sağlayamayabilir. Başvuruculara erişimin engellenmesi veya içeriğin çıkarılması talebinde bulundukları yayınların hâlen ulaşılabilir olması nedeniyle hak ihlalinin başvuru tarihlerinden sonra da devam ettiği iddialarının bulunması hâlinde ihlal kararında belirtilen anayasal ilkeler doğrultusunda ilgili internet içeriklerine ilişkin değerlendirme yapılmasını sağlamak üzere genel mahkemelere başvurma olanağına sahip olduğu (bkz. Bulut Duman ve diğerleri, § 30) vurgulanmalıdır. Bu itibarla ihlalin giderilebilmesi için genel hukuk yoluna başvuru imkanına sahip başvuruculara, mahkemelerde dava açılması yolunun gösterilmesine karar verilmesi gerekir (benzer yönde bkz. Bulut Duman ve diğerleri, § 41;

Kırca Mühendislik İnş. Turz. Tic. ve San. A.Ş. [1. B.], B. No: 2014/6241, 29/9/2016, § 88) .

20. Şeref ve itibar hakkı ile bağlantılı olarak etkili başvuru hakkının ihlali nedeniyle yalnızca ihlal tespitiyle giderilemeyecek olan manevi zararları karşılığında başvuruculara ekli tabloda gösterilen miktarlarda manevi tazminat ödenmesine karar verilmesi gerekir. Talepte bulunan başvurucular, maddi zararlarına ilişkin olarak yeterli bilgi/belge sunmadıklarından maddi tazminat taleplerinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. 2022/86971, 2022/89780, 2022/92463, 2022/99758, 2023/22299, 2023/107607, 2023/87399, 2023/91512, 2024/12853, 2024/59919 ve 2024/161 numaralı birleşen başvurularda kamuya açık belgelerde başvuruculaın kimliğinin gizli tutulması talebinin KABULÜNE,

B. 1. Şeref ve itibar hakkı ile bağlantılı olarak etkili başvuru hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddiaların KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

2. Diğer ihlal iddialarının kabul edilebilirlik kriterlerini karşılamaması nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

C. Anayasa'nın 17. maddesiyle bağlantılı olarak 40. maddesinde güvence altına alınan etkili başvuru hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

D. Başvuruculaın şeref ve itibarın korunması hakkıyla bağlantılı olarak etkili başvuru haklarının ihlali nedeniyle devam eden ihlallerin sonlandırılması için genel hukuk mahkemelerinde dava açma yolunun GÖSTERİLMESİNE,

E. Başvuruculara ekli tabloda gösterilen net miktarlardaki manevi tazminatın ÖDENMESİNE, tazminata ilişkin diğer taleplerin REDDİNE,

F. Ekli tabloda gösterilen yargılama giderlerinin başvuruculara ÖDENMESİNE,

G. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvuruculaın Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

H. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 24/12/2025 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

MÜJGAN GÜLEÇ

B. No: 2021/25667 | Karar tarihi: 24.12.2025

Birinci Bölüm

https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/kbb/BB/2021/25667

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

MÜJGAN GÜLEÇ BAŞVURUSU

(Başvuru Numarası: 2021/25667)

Karar Tarihi: 24/12/2025

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

Başkan : Hasan Tahsin GÖKCAN

Üyeler : Yusuf Şevki HAKYEMEZ Selahaddin MENTEŞ İrfan FİDAN Muhterem İNCE

Raportör : Nur Hilal MERMER

Başvurucu : Müjgan GÜLEÇ

Vekilleri : Av. Utku Çağrı AKTAY Av. Adil AKTAY

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru; kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatların enflasyon karşısında değer kaybına uğratılması, mahkeme kararının icra edilmemesi ve yargılamanın uzun sürmesi nedeniyle mülkiyet hakkı ile adil yargılanma hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.

2. Başvurular, süresi içinde yapılmıştır. Komisyon tarafından muhtelif tarihli kararlarla 2021/25667 ve 2022/75425 numaralı bireysel başvurulardaki makul sürede yargılanma hakkının ihlal edildiği iddiaları yönünden başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle başvuruların kabul edilemez olduğuna, mülkiyet hakkının ihlal edildiği iddiaları yönünden ise kabul edilebilirlik hususunun karara bağlanmasının Bölüm kararını gerektirmesi nedeniyle başvuruların Bölüme gönderilmesine karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

3. Aralarında kişi yönünden hukuki irtibat bulunması ve aynı yargılamaya ilişkin olması dolayısıyla 2021/25667 numaralı bireysel başvuru ile 2022/75425 numaralı başvurunun birleştirilmesine, incelemenin 2021/25667 numaralı bireysel başvuru üzerinden

yürütülmesine karar verilmesi gerekir.

A. Kamulaştırmasız El Atma Karşılığında Hükmedilen Tazminatın Değer Kaybına Uğratılması Nedeniyle Mülkiyet Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

4. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Ali Şimşek ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2014/2073, 6/7/2017), Mehmet Akdoğan ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2013/817, 19/12/2013), Kadir Çakar ([1. B.], B. No: 2015/18908, 21/3/2018), Hanım Çeyiz ve Mehmet Gündüz ([1. B.], B. No: 2015/19289, 17/7/2018), Türkan Poyraz ([1. B.], B. No: 2015/15388, 13/9/2018) ve Emine Dilek Onaran ve diğerleri ([1. B.], B. No: 2017/19987, 12/2/2020) kararlarında kamulaştırma bedellerinin ve kamulaştırmasız el atma tazminatlarının enflasyon karşısında değer kaybına uğratılmasına veya uğratılarak ödenmesine ilişkin şikâyetleri inceleyerek uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede kamulaştırma bedellerinin ve kamulaştırmasız el atma tazminatlarının enflasyon karşısında önemli ölçüde değer kaybına uğratılmasının veya uğratılarak ödenmesinin başvuruculara şahsi olarak aşırı ve olağan dışı bir külfet yüklediğini belirterek mülkiyet hakkının ihlal edildiği sonucuna ulaşmıştır. Somut başvuruda da anılan kararlarda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

5. Açıklanan gerekçelerle Anayasa’nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

B. Mahkeme Kararının İcra Edilmemesine İlişkin İddia

6. Anayasa Mahkemesi, olay ve olguları somut başvuru ile benzer nitelikte olan Veysi Ado ([GK], B. No: 2022/100837, 27/4/2023) kararında uygulanacak anayasal ilkeleri belirlemiştir. Bu çerçevede Anayasa Mahkemesi 9/1/2013 tarihli ve 6384 sayılı Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine Yapılmış Bazı Başvuruların Tazminat Ödenmek Suretiyle Çözümüne Dair Kanun'un geçici 2. maddesinde 28/3/2023 tarihli ve 7445 sayılı Kanun'un 40. maddesi ile yapılan değişikliğe göre 9/3/2023 tarihi (bu tarih dâhil) itibarıyla derdest olan, yargı kararlarının geç veya eksik icra edilmesi ya da icra edilmemesi şikâyetiyle yapılan başvurular ile yargılamaların makul sürede sonuçlandırılmadığı iddialarıyla yapılan başvurulara ilişkin olarak Tazminat Komisyonuna başvuru yolu tüketilmeden yapılan başvurunun incelenmesinin bireysel başvurunun ikincil niteliği ile bağdaşmayacağı neticesine varmıştır. Somut başvuruda, anılan kararda açıklanan ilkelerden ve ulaşılan sonuçtan ayrılmayı gerektiren bir durum bulunmamaktadır.

7. Açıklanan gerekçelerle başvuruların bu kısmının diğer kabul edilebilirlik şartları yönünden incelenmeksizin başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

8. Başvurucu; ihlalin tespiti, yeniden yargılamaya hükmedilmesi ile maddi ve manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

9. Kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatların değer kaybetmesi nedeniyle tespit edilen mülkiyet hakkı ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp

Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. Mehmet Doğan [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; Aligül Alkaya ve diğerleri (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; Kadri Enis Berberoğlu (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100). Diğer taraftan ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasının yeterli giderim sağlayacağı anlaşıldığından tazminat taleplerinin reddine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Başvuruların BİRLEŞTİRİLMESİNE,

B. 1. Kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatların değer kaybına uğratılması nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

2. Mahkeme kararının icra edilmemesine ilişkin iddianın başvuru yollarının tüketilmemesi nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

C. Kamulaştırmasız el atma karşılığında hükmedilen tazminatın değer kaybına uğratılması nedeniyle Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

D. Kararın bir örneğinin mülkiyet hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Antalya Bölge Adliye Mahkemesi 5. Hukuk Dairesine (E.2020/76, K.2020/422) iletilmek üzere Mersin 3. Asliye Hukuk Mahkemesine (E.2013/220, K.2016/686) GÖNDERİLMESİNE,

E. Başvurucunun tazminat taleplerinin REDDİNE,

F. 1.151,70 TL harç ve 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 41.151,70 TL yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

G. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

H. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 24/12/2025 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.